

Универзитет у Београду
Филозофски факултет
Одељење за историју

МАСТЕР РАД

СФР ЈУГОСЛАВИЈА У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ
ОРГАНИЗАЦИЈЕ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА 1972-1973

Ментор

Др. Александар Животић

Студент

Урош Попадић ИС 17-38

Београд 2020.

ПРЕДГОВОР.....	4
УВОД.....	12
1. ЈУГОСЛАВИЈА У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ И ОРГАНИЗАЦИЈИ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА 1972.....	33
1.1.ЈУГОСЛАВИЈА НА ГЕНЕРАЛНОЈ СКУПШТИНИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА 1970, 1971. И 1972. УЗ РЕЗОЛУЦИЈЕ РЕЛЕВАНТНЕ ЗА КАСНИЈЕ СЕДНИЦЕ.....	33
1.2. РАТ ИНДИЈЕ И ПАКИСТАНА НА СЕДНИЦАМА САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ КРАЈЕМ 1971.....	146
1.3. ПРОБЛЕМИ АФРИКЕ У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ.....	181
1.3.1. САСТАНЦИ САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ У АФРИЦИ-АДИС АБЕБИ.....	181
1.3.2. ПРОБЛЕМИ АФРИКЕ НА ОСТАЛИМ САСТАНЦИМА САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ 1972.....	227
1.4. ПРОБЛЕМИ БЛИСКОГ ИСТОКА. У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ 1972.....	270
1.5. ДРУГИ ПРОБЛЕМИ У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ 1972.....	318
2. ЈУГОСЛАВИЈА И МУЛТИЛАТЕРАЛНА ДИПЛОМАТИЈА 1972. ПОКРЕТ НЕСВРСТАНИХ.....	343
2.1. КОНСУЛТАТИВНИ САСТАНАК МИНИСТАРА	
3. ЈУГОСЛАВИЈА И БИЛАТЕРАЛНА ДИПЛОМАТИЈА 1972.....	350
4. УСПОСТАВЉАЊЕ ЦИЉЕВА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДИПЛОМАТИЈЕ 1971. И 1972.....	406
5. ЈУГОСЛАВИЈА У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ И ОРГАНИЗАЦИЈИ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА 1973.....	460
5.1. ЈУГОСЛАВИЈА НА ГЕНЕРАЛНОЈ СКУПШТИНИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА 1973.....	460
5.2. САСТАНЦИ САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ У ЛАТИНСКОЈ АМЕРИЦИ - ПАНАМИ 1973.....	481
5.3. АФРИЧКИ ПРОБЛЕМИ У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ 1973.....	501
5.4. ДРУГИ ПРОБЛЕМИ У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ 1973.....	519
5.5. ПРОБЛЕМИ БЛИСКОГ ИСТОКА У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ У ПРВОЈ ПОЛОВИНИ 1973.....	525
5.6. ПРОБЛЕМИ БЛИСКОГ ИСТОКА У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 1973.....	558

5.7. РАТ НА БЛИСКОМ ИСТОКУ У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ 1973.....	575
6. ЈУГОСЛАВИЈА И МУЛТИЛАТЕРАЛНА ДИПЛОМАТИЈА 1973., ПОКРЕТ НЕСВРСТАНИХ ЗЕМАЉА 1973.....	598
6.1.КООРДИНАЦИОНА КОМИСИЈА ЗА ПРИПРЕМУ КОНФЕРЕНЦИЈЕ И ПРИПРЕМА КОНФЕРЕНЦИЈЕ.....	598
6.2.ЧЕТВРТА КОНФЕРЕНЦИЈА ПОКРЕТА НЕСВРСТАНИХ ЗЕМАЉА, У АЛЖИРУ.....	625
7. ЈУГОСЛАВИЈА И БИЛАТЕРАЛНА ДИПЛОМАТИЈА 1973. И ПОЧЕТКОМ 1974.....	656
8. УСПОСТАВЉАЊЕ ЦИЉЕВА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДИПЛОМАТИЈЕ 1973.....	680
ЗАКЉУЧАК.....	736
ИЗВОРИ, ЛИТЕРАТУРА.....	741

ПРЕДГОВОР

Тема истраживања којом се овај рад бави, Југославија у Савету безбедности Организације Уједињених Нација (СБ ОУН), је добила слабу пажњу професије током и након постојања друге Југославије, што се може описати великом количином занимљивих тема и општом великом активношћу југословенске дипломатије. Много више студија се бави улогом Југославије у покрету несврстаних због оригиналности ток покрета и несврстане политике Југославије уопште, као и због водеће улоге коју је имала у том светском покрету. Док је у покрету несврстаних земаља (ПНЗ) Југославија била лидер, у СБ је била просто једна од десет несталних чланова са двогодишњим мандатом (после реформе 1966.), и иако је имала запажену улогу и уживала поштовање, у савету су велике силе доминирале дискурсом који је често био фрустрирајућ и блокиран. Самити ПНЗ су били пријатнији догађаји за учеснике и лакше се сагледају, јер су се на њима све делегације слагала са осталима због раније утврђених тема и састава разговора, док су састанци СБ били неочекивани и сазивани као одговор на кризе, па се и њихов карактер хаотичан а резултат је често био неуспешан, посебно због интервенције великих сила правом вета. Спољна политика Југославије у ОУН је била директно повезана са њеном политиком у ПНЗ као другом великом мултилатералном форуму друге половине хладног рата, и у обе организације Београд се водио истом политиком и истим принципима, често се на састанцима једне организације позивајући на одлуке друге и југословенску активност у њој, па је стога битно бавити се и темом ПНЗ упоредо са темом ОУН како би се разумела укупна спољна политика Југославије.

Спољна политике Југославије се фокусира на међународне организације, тојест на мултилатералну дипломатију, као најбољег гарантора независности и безбедности државе. Та спољна политика имала је три правца: ОУН, ПНЗ и Конференцију Европске Безбедности и Сарадње (КЕБС). Поред тих међународних организација вођена је и традиционална билатерална политика, која се усмеравала ка потврђивању основних црта направљених у оквиру мултилатералних форума, и позивала се на принципе који су успостављени у тим међународним организацијама и затим прихваћени у билатералним уговорима (попут Београдске декларација 1955. са Москвом, где су коришћени ОУН принципи), уз коришћење билатералне дипломатије да се општи и прихваћени принципи потврде на одређене случајеве и ставе у однос према другим субјеткима. Поента ослањања на мултилатералну дипломатију је да се стекне што већа видљивост државе и њене

политике, уз лакши и истовремени утицај на што већи број држава, што је посебно битно због удаљености многих држава и тежих услова билатералног састајања (лакше је имати билатералне састанке на мултилатералним скуповима него ићи у сваку земљу појединачно). Такође је циљ био да се принципи које је Југославија подржавала ставе на што већу основи и да се покаже да велики број држава има исте принципе и вољу да их брани групно, као и да се брзо нађе широка подршка за политику и циљеве Југославије када год је то потребно. Најбољи форум за ову политику је ОУН, где све државе имају дипломатске представнике и где се лако може ступити у контакт са далеким савезничким али економски ограниченим државама, и где се заједничке иницијативе лако могу направити и ускладити са општим интересом. Такође у ОУН је свака држава могла да избегне маргинализацију, што је од посебне важности за Југославију током 50их година и крајем 40их. Три правца мултилатералне дипломатије Београда су били део јединствене политике чији циљ је био да се одржи безбедност државе и стабилност режима кроз сталну међународну подршку, а што се радило кроз редовно подржавање принципа ОУН и ПНЗ и стављање их у оквир КЕБС. Ти принципи су укључивали поштовање интегритета и суверенитета, као и устручавање од силе и претње силом, аутоматски се супротстављајући агресiji и хегемонији, и понављањем своје привржености њима Београд је подсећао две суперсиле да је неутрална и неагресивна држава која испуњују своју прихваћену улогу тампона, без скретања на једну од две стране. Такође су принципи укључивали немешање у унутрашњу политику, што је посебно било битно за владајућу партију као диктаторски режим који је у страху од страног подривања његовог ауторитета, поистовећујући безбедност државе са својом безбедношћу. Поштовањем ових принципа према другима Београд је могао да тражи исте принципе према себи, и у супротном правцу морао је да их се придржава како би имао политичку и моралну основу за одбрану од агресije. Кроз одржавање неблоковске али активне политике Београд је успео да задржи у исто време социјалистичку и независну политику, и био је слободан да развија своје социјалистичке и несврстане идеје по трећем свету јер није сметао ни једном од блокова. Запад је имао у интересу да постоје независне социјалистичке државе како би подривали хегемонију СССР над социјалистичким државама (због чега су током 70их САД водиле активну политику према Румунији као неконформистичној земљи унутар источног блока у циљу да га дезинтегришу, 80их то је била Пољска), док је Москва имала интерес да Југославије остане независна само под условом да је социјалистичка и да подржава социјализам у свету, што је она активно и радила посебно у трећем свету. У почетку је Москва била негативно окренута према југословенској несврстаности због свог интереса да шири сферу утицаја на

трећи свет, али је Београд доказао да утиче на трећесветске земље да прихвате социјализам, што је такође било у совјетском интересу па је толерисано. Кроз активност у међународним форумима и одбрану општих принципа Југославија је успела да задржи своју активну и независну социјалистичку спољну политику (и унутрашњу) током целог хладног рата, уз интернационализацију својих и пријатељских проблема у односу на прихваћене принципе кроз ОУН ГС и посебно СБ. Општи принципи које Београд јавно подржава у све три организације су исти и преносе се на билатералне односе, све у циљу потврђивања њихове вредности и важности ради јачања позиције несврстане социјалистичке Југославије. Ти правци се ослањају један на други и део су исте кровне политике. Несврстаност је изабрана као политика која треба проширити и појачати улогу Југославије у ОУН, и дала је могућност држави да се у ОУН појављује не као маргинализована европска тампон земља већ као носилац светске политике и утицаја који је далеко превазилазио њене реалне могућности и снагу. Несврстаност је такође био начин да се не замера блоковима а да и даље води веома активну спољну политику, уз ширење својих идеолошких социјалистичких идеја у трећи свет ради стварања међународне атмосфере отвореније за социјалистичке диктатуре попут себе. Та политика активног незамерања блоковима је дозволила Београду да има економску и политичку сарадњу са оба блока и да задржи своју спољну безбедности и кроз њу унутрашњу стабилност, уз стварање независне позиције која је била прихватљива блоковима.

Рад покушава да коришћењем квантитативног метода изучавања докаже своју хипотезу и да историјским методом расветли спољну политику Југославије почетком 70их година кроз призму њеног најбитнијег спољно-политичког деловања тих година (кроз СБ ОУН). Такође покушава да испрати спољну политику Југославије под њеног теоријског настанка у телима највише извршне власти до њеног практичног спровођења од стране дипломатских представника, уз оцену делотворности теоријских концепција спољнополитичког деловања државе кроз упоређивање постављеног програма деловања и његове теорије са практичним резултатима дипломатске делатности. Метод проучавања је у пракси проучавање докумената везаних за креацију спољне политике у највишим државним органима и у органима дипломатске службе, затим проучавање мултилатералног и билатералног деловања југословенске дипломатије и њених резултата попут резолуција и декларација у чијем стварању је учествовала и за које је гласала, затим проучавање оцена тих докумената и резултата од стране исте оне политичке власти која је постављала циљеве те политике, уз разумевање теоријских претпостави које су у основи израде те политике

Током трајања Југославије написано је доста књига о ПНЗ које су биле политиколошке, и често су написане од стране самих учесника догађаја, због чега имају вредност и као примарни извор из историјске перспективе јер говоре не само о самим догађајима који се проучавају већ показују и ставове (као и предрасуде и идеолошке карактеристике) југословенских власти у том времену према теми која се обрађује, чиме су те књиге уједно и политиколошке студије и примарни историјски извори. Једине праве студије о улози Југославије у ОУН се могу наћи у делима Јадранке Јовановић, које се дубље баве ранијим периодом насталим после светског рата, и уопштено посматрају каснији период који је овде у фокусу. У тим књигама аутор ставља Савет Безбедности у први план и описује примарно њега кроз посматрање југословенске делатности, док ја стављам југословенску спољну политику у центар пажње, а улогу ње у СБ 1972-3 као илустративни пример њене спољне политике, док покушавам да осветлим општу спољну политику државе. Наравно како бих правилно расветлио улогу Југославије у СБ било је потребно расветлити и сам СБ, због чега дајем велику пажњу свим активностима и састанцима Савета током ове две године, како би се разумео и сам СБ као орган ОУН од светског утицаја, а не само југословенска политика према њему или спољна политика државе уопште. Дубље посматрање делатности СБ чак и ван југословенске улоге у њему (почињем рад крајем 1971. године када Југославија још није била нестални члан) како би се разумео контекст и атмосфера у коју улази Југославија и како би се истакла трајност тог органа и нетрајност чланства у њему (осим сталних чланова) у дугом трајању. Истраживања политике СБ у овом периоду и утицаја југословенске дипломатије на њега није циљ сам себи у овој студији, већ се улога поставља у контексту опште спољне политике Југославије која је прави циљ студије, и то не само у уском смислу две године које се директно посматрају већ у ширем смислу теорије и праксе југословенске спољне политике на примеру ове две битне године.

Улога Југославије у СБ, па и Генералној скупштини (ГС, или ГА, асемблеји) и у ПНЗ је индикативна о општој спољној политици Југославије у овом периоду и изван, будући да је мултилатерална активност у ове две организације имала централну позицију у спољној политици од почетка 60их година до краја постојања државе (Југославија је 1989. била домаћин конференције ПНЗ и члан СБ 1989-1990. године). Дакле замишљам студију југословенске спољне политике и улоге у СБ 1972-3 као призму кроз коју покушавам да осветлим општа места спољне политике државе у дужем трајању. Према Ј.Јовановић ОУН постоји из функционалних разлога одржавања односа и решавања несугласица у свету а не само мира, што се може прихватити, јер је организација решила врло мало отворених

проблема и криза током свог постојања током хладног рата (у ширем смислу), и у ствари је функционисала као форум за размену мишљења великих сила, где су оне одређивале своје политике према ставовима супротне стране, уз усклађивање државних интереса са општим, и посебно почевши од 70их година имала је улогу развоја коегзистенције. За југословенску спољну политику почетком 70их потребно је указати и на унутрашње факторе, јер је у унутрашњој политици Југославије долазило до великих политичких и друштвених промена, кроз изазове национализма и либерализма, због чега се врх партије обрачунавао са својим чланством у циљу дисциплине.

Видна је борба старих револуционарних комуниста са млађом генерацијом политичких прагматиста и реалиста, који су своја звања заслужили радом и образовањем а не оружаном револуцијом као стара гарда. Као одговор на покушај да се води слободнија и практичнија спољна политика (и унутрашња), врх партије чији је главни циљ био одржавање себе и свог система на власти, је уназадио либерализацију друштва и политичко-економског система, што се огледало и на спољној политици. Врх партијске државе је затражио да се спољна политика врати на раније револуционарне и социјалистичке корене, уз позив председника Ј.Броза да се Београд ангажује више у социјалистичком светском покрету и да води социјалистичку спољну политику подршке социјалистичким државама, чак захтевајући да се улога Београда у ПНЗ окрене у левом смеру макар се изгубио део чланства, уз раст подршке за револуционарне левичарске режиме који су се успостављали у свету. Битно је истаћи да је Југославија имала најближу сарадњу са социјалистичким и комунистичким државама током овог периода, да је подржавала социјалистичке диктатуре у трећем свету, и да се никада није склонила из идеолошког и политичког загрљаја СССР у који је од почетка до краја каријере председник Броз ишао на консултације, посебно при избијању криза у трећем свету, док су најближи југословенски савезници Египат и Индија постали совјетски сателити почетком 70их, и подсећам на заједничку подршку Београда и Москве према револуционарним социјалистима у трећем свету и готово истоветну политику према њима.

Идеја водилца Југославије је била успостављање колективне безбедности у свету са покровљењем ОУН као светске организација, дакле ванблоковска политика кроз коју би свака земља могла бити независна уз помоћ читаве међународне заједнице. Тај циљ је био основа југословенског деловања у ОУН и у ПНЗ, као и у билатералној дипломатији где су редовно афирмисани принципи независности и суживота. Југославија је била у СБ три ипо пута, први пут 1950-51 када се борила против хегемоније СССР, 1955. била је члан једну

годину због компромиса у гласању, 1972-3 била је члан током развоја политике детанта, и на самом крају хладног рата пред распад источног блока (и себе).

Због мањка литературе на ову тему примарно сам се бавио документарним примарним изворима. У случају СБ и ГС то су стенографске белешке састанака помоћи којих је створен наратив догађаја и објашњена политика држава чланица према датим проблемима, док се у случају Југославије према доступним изворима и теми студије те белешке користе у ширем циљу расветљавања југословенске спољне политике заједно са другим примарним документима. Највише сам се ослонио на архиву ОУН која је дигитализована и слободно доступна преко интернета, у којој се налазе фотокопирани документи из физичке архиве ОУН која броји два милиона докумената. У њој се могу наћи на свим језицима ОУН документи са стенографским белешкама свих састанака тела организације, уз извештаје комитета и других органа. У писању су углавном коришћени енглеске верзије докумената, уз коришћење и руских верзија. За разумевање циљева Југословенске дипломатије у ОУН користио сам документе Председништва СФРЈ и Кабинета председника, као и документе Савеза комуниста Југославије и савезног извршног већа, што је све доступно у Архиви Југославије. У тој архиви и тим фондовима сам искористио и документе о билатералној дипломатији Југославије, коју је водио председник Ј.Броз уз помоћ секретаријата за иностране послове, али често делујући самостално и ван савета секретаријата, због чега су његова иступања стављена као битнија.

У писању текста сам се водио стриктном објективношћу и непристрасношћу, кроз неприхватање ниједне идеологије као основицу свог размишљања, и свестан мањкавости људске објективности свуда сам пазио да избегнем когнитивне пристрасности, пуштајући да текст води закључке уместо обрнуто. Због максималне објективности већина текста је дескриптивне природе како би најбоље служила читаоцу да сам кроз чињенице створи своју оцену догађаје, уз аналитичке коментаре који су увек одвојени од главнине текста како се мишљење аутора неби помешало са објективним догађајима. Водио сам се теоријом међународних односа коју данас називају Реализмом, где сматрам да је основни субјект у међународним односима и ствараоц спољне политике Држава, где државе постоје у анархистичком неуређеном свету и воде се интересом преживљавања, уз став да су међународне организације просте скупине суверених субјеката које немају своју одвојену политику, већ да имају само апстрактну вредност која зависи од сагласности њених конституитивних елемената. Тојест ОУН постоје само због тога што њене чланице

прихватају да она постоји, и ван њихове сагласности нема одвојено апстрактно постојање, док саме државе имају чврсто постојање и одређену политику насупрот организацијама чије политика је амалгамација различитих политика чланова- Другим речима не може се рећи да је ПНЗ имао политику само по себи, већ је његова политика била компромис основних ставова чланица, које имају политику саме по себи и потпуну контролу над њом, и самим тим организација није могла спроводити никакву политику која није здружено одобрена од стране чланица. Свака држава у међународном систему је вођена својим интересима и потребама, што је и рационално јер сваки систем покушава да себе одржи и репродукује, као и да увећа своју моћ и осигура своју трајност. Класични реалисти сматрају да су државе у својој основи агресивне, али ја сматрам да је такав став мање валидан, и да су државе углавном спремне на агресију ради своје одбране и одбране својих интереса, што је компликовано идеологијом државе због које она може бити офанзивна ради одбране, на пример социјалистичка држава може бити агресивна ради појачавања општег социјализма у свету и тиме индиректно бранећи себе и свој социјализам, али се хронична агресивност из дефанзивних разлога може интерпретирати као агресивност која је инхерентна таквој држави. Такође национална држава је често агресивна у циљу да уједини национално тело, што се може видети у даљој историји, али због већинског решавања националног питања већине европских држава (које су у основи националне државе) постоји једва ометани мир у Европи који није постојао када се државне границе нису подударале са националним (што је и даље проблем у деловима Европе). Такође бих прихватио став неореалистичке теорије да је моћ најбитнији фактор међународне политике, јер се ниједно питање није решавало са позиције слабости, и јаче државе намећу своју вољу слабији, а такво понашање је савршено видно у периоду који је под разматрањем у овом раду. Аутор дакле сматра да је у основи међународних односа посебно у овом периоду: Држава као главни субјект односа, уз постојање организација као скупина држава са истим циљем без самосталне политике; Агресија ради индиректне одбране као основа спољног политичког и војног деловања, укључујући одбрану не само интереса већ и идеологије; Моћ као примарна детерминанта односа држава, и као примарни инструмент спровођења политике.

Терминолошко објашњење

У тексту се ради описивања државе или земље користи наизменично или име званичне државе или главног града, у складу са генералном дипломатском праксом да се држава назива по њеном главном граду који је средиште политике, тојест понекад користим реч "Југославија" да опишем СФРЈ а понекад реч "Београд" јер је он као главни град средиште и локација стварања њене спољне политике, тојест политика Југославије на међународној

свени се уређује из Београда а не из читаве територије земље. Одабир речи је организован углавном према удобности и обзира према читачу, јер се углавном користи краћа реч или акроним ако је могуће, тојест уместо Вашингтон се често користи САД, а уместо Уједињено краљевство се често користи Лондон. Циљ овога је да се скрате термини који се често користе како текст неби био нелагодно и непотребно дугачак и препуњем, све ради олакшавања процеса читања. Разликујем термине Држава и Земља иако их у тексту поистовећујем, а одабир термина је често условљен терминологијом субјекта који је у фокусу, на пример у југословенској дипломатији се користи термин ”Покрет Несврстаних Земаља” , док се сам покрет објективно састоји од држава. Ове термине разликујем тако што под Државом сматрам политичку организацију (углавном сасвим организовану у главном граду) која има легитимитет власти на одређеној територији, и има монопол над силом на њој, и та организација је основана на апстрактној идеји и самим тим промењива, иако има постојање у објективној реалности. Термин земља сматрам за физички простор и територију која се налази под искључивом јурисдикцијом државе која над њом има контролу, где је држава у идеалном схватању политичко отелотворење воље грађана територије над којом се држава простире. Другим речима у идеалу становници земље стварају ради својих потреба државу свих њих која ће бити политички инструмент њихове воље у администрацији те територије на којој живи, и која ће бити носилац суверенитета тих становника, у складу са својим уверењима. Међутим битно је указати да у реалној ситуацији већина држава које су поменуте у тексту немају прави мандат грађана, тојест створене су углавном силом и репресијом без консултације народа територије, и самим тим политика тих држава је пре политика владајуће елите у главном граду (тојест саме државе у ужем смислу) а не политика саме земље или народа. Овде мислим на земље другог и трећег света, јер се не може објективно тврдити да је народ неке земље подржао државну политику своје земље, ако се никада није питао, тојест можемо рећи да је политика Државе (као инструмента власти и администрације територије) Југославје била несврстаност, али не можемо рећи да је то исрена политика земље Југославије тојест народа на њеној територији, јер они никада нису питани о тој политици, нити су имали право да искажу вољу на изборима, нити су били носилац сувереност (партија је де факто била основа суверености СФРЈ), а иста је ситуација у свим земљама источног блока и већини земаља трећег света. Из овог разлога поистовећени су ради удобности термини попут: Југославија-Београд; и Држава-Земља, али се увек мисли на исти субјекат, на носиоца власти у поменутој територији (Тојест спољном политиком земље Југославије влада држава (у ужем смислу) СФРЈ из Београда).

УВОД

Југословенска спољна политика и активност у СБ ОУН 1970их наставила је раније успостављену политику, која је дефинисана као независна, несврстана и социјалистичка. Та политика је створена кроз отпор хегемонији СССР крајем 40их и почетком 50их, кроз сарадњу са западом али уз неприступање западном блоку, развијена је стварањем поркета несврстаних 60их, и у својој основи има активну неутралну ванблоковску политику државе. Један од главних праваца спољне политике (ако не и главни) је активност у ОУН, где је независност државе брањена уз могућност да се потврде ставови политике државе и принципи којих се придржава на највећем међународном форуму. Југославије 70их је захваљујући ранијој политици имала стабилну и позитивну позицију, са великим угледом у свету и подршку за њену независну позицију, уз лидерску улогу у ПНЗ и широку активност у ГС ОУН, као и стабилне билатералне односе са свим великим силама. Општа ситуација у свету се развијала у правцу смањивања тензија и развоја преговора, описана је термином детанта тојест приближавања, у оквиру које су две суперсиле престале да се конфронтирају и спроводе политички конфликт, и почеле да сарађују и уважавају једна другу. У исто време долази општа прихваћеност трајног постојања ПНЗ, развој Европске Економске Заједнице, и стварање КЕБС. Трећи свет је исто као и раније био простор конфронтације два блока, као и својих сопствених супротности и проблема, али је простор Европе у којој се Југославија налазила напоскон био стабилан и безбедан, за разлику од ранијих дешавања. Почетком 70их општи став је био да се хладни рат завршио (у ужем смислу, јер распад источног блока и СССР није био очекиван, већ је термин хладни рат за читав период 1945-90. настао након његовог краја, док је токо 1980их година сматрано да је дошло до новог хладног рата), док је претходни период обележен биполарним конфронтацијама у самој Европи а не само у свету, уз казнене експедиције Москве против непослушних марионета и опасност од општег рата. У овом периоду Југославија је могла да одахне и развија своје социјалистичке и несврстане позиције, ОУН су постале светски форум где су нове државе трећег света имале глас и утицај, а Европа је пошла путем мирног развоја без страха. ОУН пре 1966. су биле форум великих сила, и сам састав СБ и његових несталних чланова је описивао империјалистичку ситуацију у свету, међутим до средине 60их година старе империје Британије и Француске су пропале, и дошло је до

независности великог броја држава које су узеле своје место у ОУН и промениле њен карактер и суштину. Сада су земље трећег света имале већину у ГС, и СБ је промењен како би сваки континент имао број представника, стварајући више универзално и демократско тело, где је Југославија имала ширу подршку за своје ставове и принципе.

Прва иступања Југославије на мултилатералном плану су била на оснивачкој конференцији ОУН у Сан Франциску, новој организацији где су све државе прихваћене као једнаке и која је била гарант споразумевања и праведног мира између једноких суверених чланова. Циљеви Југославије и организације су били исти, укључивали су сарадњу између држава, немогућност узимања територије силом, поштовање за територијални интегритет и суверенитет, подржавање права против произвољне силе, немешање у унутрашње послове, самоопредељење народа, слободан одабир унутрашњег система. ОУН су настале на заједничком интересу да се избегне рат и мирно реше проблеми, али је на самом почетку било видно да постојећи биполарни систем два блока није добра основа за међународни систем, и ОУН су биле умногоме блокиране због такве ситуације, али су ипак биле нова идеја у међународним односима и праву. Пре 1948. Југославија је била сателит СССР и била је вођена дубоко идеолошким ставовима о светској комунистичкој револуцији, нераумевајући хегемонистичку позицију Москве, ослањајући се током рата потпуно на најближег савезника, 1947. одбија се маршалов план и страхује се од САД и капитализма, али крајем 40их због све већих захтева за интеграцијом и потчињавањем Београд се одваја и престаје да поступа јединствено са Москвом и да гласа заједно, губи се слепи идеализам и престаје једностран поглед на свет, док са друге стране Москва одбија неутрализам и независни социјализам. ОУН је 40их био пропаганда трибина и поприште непомирљивог сукоба две стране, уз блоковско гласање и редовни вето, а Југославије излази од окриља Москве крајем 40их и поступа самостално прихватајући пут између блокова како неби била предмет нагодби.

Своју самосталну улогу у ОУН Југославије ја започела са одвајањем од улоге сателита Москве током кризе са Информбироом (Коминформ) , критиком совјетске хегемоније и угрожавања независности државе, а ти напади су били више политички него идеолошки. Београд је у ОУН интернационализовао своје билатералне проблеме на основу општих принципа организације који су били кршени, тражећи право на самоопредељење и мирољубиву коегзистенцију између држава са различитим системима, са равноправним односима држава као основом за мир. 1950. Југославија је постала нестални члан СБ и то је за њу било питање опстанка и одбране од максималног притиска и ратних прењи, а то је

постала уз подршку САД које су увиделе да се она заиста одвојила из интересне сфере СССР који је отказао уговор о сарадњи и пријатељству који је имао са Југославијом. Својим првим самосталним деловањем Београд је ушао у противљење коришћења ОУН и СБ као простора за олигархијско договарање великих сила, и изражавао је солидарност са другим мањим државама против хегемонизма попут жеље сталних чланова да имају право вета на избог несталних чланова, уз подршку за једнакост свих чланица организације. Активностима у СБ Југославија се заштитила од совјетске агресије и учврстила свој независност међународни положај. јер би као страна у спору могла да тражи подршку од СБ против СССР, где Москва неби могла да искористи вето против одлука и изгубила би могућност да врши агресију. Москва је урадила све што је могла како би спречила независност Југославије и извршила је политичку и економску изолацију ње кроз свој блок, у чину агресије који је дуго запамћен, и на основу кога је Југославија осетила већу солидарност са трећим светом који је такође био под предњом хегемонизма, и није допустила себи да се веже поново за један блок, развијајући политичку и економску сарадњу са свима који су били вољни.¹

Прелаз на несврстану политику је био преломан догађај за Југославију отварајући ново поглавље у њеној спољној политици прелазећи на позицију ван блокова, уз настанак сарадње са постколонијалним земљама и трећем свету на глобалном нивоу. Она се десила након периода у коме је Југославија била у интересној сфери Москве, док није прешла на одбрану својих интереса и радикално променила политику. Пошто Југославија није могле имати активну улогу у Европи током хладног рата она се окренула ка улози на глобалној сцени у сарадњи са новим земљама са циљем одржавање своје независне и ванблоковске позиције, уз спречавање изолације и побољшавање спољнотрговинског портфолиа, у контексту мирног суживота са другим земљама. Оваква политика је била уникатна за европску земље и сасвим нова у свету, са идејом из Београда да се одржи стабилност позиције у европи кроз претежно ваневропску организацију, кроз све тешкоће какве је сарадња са новим и слабо организованим земљама доносила. Та сарадња са новим земљама је ишла упоредо са активностима Југославије у ОУН, где је тражила активнију улогу и једнакост за мање земље попут себе, одбијајући хегемонију и блокове и тражећи демократске односе. После кризе са информбироом и покушајем Москве да угрози њену независност, Југославија се окренула западној помоћи, али увидећи да она долази са

¹ Јадранка Јовановић, Југославија и Савет Безбедности Организације Уједињених Нација, Београд 1990, Институт за савремену историју, 10-25 стр; Ј.Јовановић, Југославија у организацији ОУН 1945-53. 1985, Београд, Институт за савремену Историју, 3-45

политичким утицајем је покушала испрва да реши изолацију у ОУН, а затим кроз стварање контаката са земљама трећег света.²

Почетком 50их и даље траје сукоб Југославије и СССР, уз отворено питање какви односи требају да постоје између социјалистичких држава, где је Београд покушавао да се одупре ставу Москве да све европске социјалистичке државе морају бити под његовом контролом ради супротстављања западу, и Београд се ослања у својој спољној политици на повељу ОУН како би одбранила независност, уз неприхватање потчињавања Москви иако су две државе биле идеолошки блиске и слочне. У спољнополитичкој платформи Београда је јачања и повећање улоге ОУН, као и ограничавање наоружања и спречавање економске дискриминације, и стога се спољна политика усмерава на активности у ОУН како би се њени принципи и неопходности повезали са повељом и добила шира пажња и подршка, стављајући проблем са СССР редовне у ОУН ГС као најадекватније место за сузбијање агресије и одбране мира. Друге чланице ОУН су разумеле да је у питању борба мале земље против велике земље и њене хегемоније, уз отворене проблеме суживота држава са различитим и сличним системима и питање мирне коегзистенције у контексту самоопредељења без спољног притиска. Југословенски ставови су били да је за мир и безбедност потребно имати једнаку обострано корисну сарадњу без мешања у унутрашње послове, где би свака земља одлучивала за себе какав систем жели, на шта је СССР одговорио већим притиском и пропагандним нападима (Москва није могла прихватити да свака држава сама бира свој систем јер би већина земаља под њеном контролом изабрала независност и другачије уређење, чиме би источни блок и хегемонија нестали), док је своје марионетске владе у источној европи мобилизовао за политичко-дипломатско-економски сукоб са Београдом уз пропагандне ставове да Југославије постаје фашистичка земља која прелази на страну запада, све у функцији потчињавања ње. Југославија је почетак деценије провела у страху и опсадном стању, храбро се држећи својих принципа и браћењу својих ставова у ОУН, где је гласала према својим уверењима и самостално, уз грађење политике ванблоковске позиције и уз противљење сферама интереса кроз подршку за систем колективне одбране кроз ОУН. У исто време Београд је стварао дипломатске односе са великим бројем земаља по свету и тражио више ослоња за своју политику, док је такође добијао новчану подршку запада, и наишао је на сличне ставове међу новонасталим државама које су се стварале кроз процес деколонизације, које су после империјалне

² Љубодраг Димић, Драган Богетић, Београдска конференција несврстаних земаља, Завод за уџбенике 2013 Београд, стр 11-22.; Д.Богетић, Југославија у хладном рату, Београд, ИНИС 2010, стр 5-20

доминације желеле да буду независне и да се не приклоне блоковима. 1950. у ОУН направљена је сарадња у оквиру СБ са Индијом и Египтом, два будућа блиска савезника, и прихвата идеје позитивне и активне неутралности које ће постати несврстаност, сарађујући ради утврђивања заједничке безбедности и дајући пример сарадње уместо конфронтације. Неутралном позицијом Београд је бранио своје принципе коегзистенције и слободне сарадње на основу једнакости и против покушаја великих сила да створе хегемонију и користе мале земље као своје инструменте. Активност Југославије у СБ 1950. је дакле вршена у циљу избегавања међународне изолације и отклањања огромног притиска, уз дизање гласа при сваком чину угрожавања мира у свету, и заштићавање себе кроз активност у највишем међународном органу приказивањем совјетског хегемонизма, Те две године су прошле у знаку чувања суверенитета и борбе за једнаке демократске односе у свету, са одбијањем доминације великих сила у ОУН и стварања интересних сфера у свету, и прошла су веома успешно за Београд јер је добила подршку већине земаља у свету за своју независност, чиме више није зависила од Москве у својој независности (Југославија као комунистичка држава је направљена уз помоћ црвене армије и ослањајући се искључиво на Москву), али је трпела врло непријатељско понашање Москве и њених клијентских држава, због чега је питање Југославије било редовно разматрано у ОУН, а главни успех Београда је било директно повезивање принципа ОУН са безбедношћу и независношћу Југославије, где је Москва буквално гласала против принципа ОУН кроз гласање против Београда, због чега је јавно осуђен. Београд је осуђивао Москву и због повреде дипломатског права, радећи на признавању поштовања дипломатског права и на кодификацији правила дипломатских односа. У СБ Југославија се заузимала за слободу колонијалних народа, за решење две државе за проблем мандата Палестине, није осудила С.Корејску илегалну инвазију јужне због комунистичке солидарности која је иронично била битнија од међународног права (без подршке за и одбране суверенитета Ј.Кореје на коју је илегално напала С.Кореја уз подршку Кине и СССР, игноришући своју подршку за суверенитет и независност малих држава јер је у овом питању агресор била комунистичка земља, чак одбијајући улогу ОУН у спречавању рата, чиме је индиректно показан став да је за њу битна независност само комунистичких држава попут себе, остајући на истим спољно-политичким ставовима као СССР који ју је угрожавао. Интереси Југославије у ОУН су били да заштити своју безбедност кроз промоцију колективне безбедности у свету и условљавања великих сила да велике проблеме решавају у складу са општим интересом и принципима ОУН и њених чланица, у циљу задржавања свог суверенитета и заштите од агресије, међутим систем безбедности је био под контролом великим сила у СБ које су

имале право вета и тиме могле да подрже и ограничену агресију у свету авн својих директних интереса, што је подривало цео систем. СБ је у принципу штитио велике силе и њихове интересе, и функционисао је као форум за договарање великих сила уместо за решавање проблема у духу заједничког интереса, са проблемом разлике у схватању заједничког интереса и опште супротности циљева великих сила, а посебно Москва подржава институцију Вета као заштиту својих интереса у односу на већински непријатељску ОУН (што ће се променити када запад изгуби већину у ГС током 60их година). Београд је радио на усвајању дефиниције агресије која би била објективна и која би дозволила ОУН да аутоматски осуди агресора и уведе мере против њега, где би се аутоматски тражило заустављање рата и посредовање ОУН да увиди ко је агресор уз могућност да нападнута страна објави да не жели рат и тиме учини другу страну агресором по аутоматизму. Овим би се спречила злоупотреба већине а агресија описала као манифестација силе против интегритета или суверенитета државе, међутим настојања Београда нису успела. Изгласана је резолуција ”уједињени за мир” која је проширивала права ГС да може својом већином деловати и поред вета СБ да делује колективно и осуди агресију, чиме би се заобишао вето ако се користи за заштиту агресора, и ту је право дато ГС да у случају неуспеха СБ да препоруке чланицама у вези колективних мера или чак силе како би се спречила повреда мира кроз две трећине гласова. Ова резолуција је ипак дала ГС само право необавезујуће препоруке, за разлику од СБ, а Београд је додао да се препорука силе треба користити само кад је у случају напад на мир али не и претња миру. Поред овог деловања Београд се борио и за права малих држава и одбрану њихове независности, уз тражење декларације о самоопредељењу и повећање једнакости свих држава у ОУН, али су велике силе одбијале да преузму обавезе према малим државама и да бране њихове интересе, и такође се заузимао за јачање суверенитета и право на постојање и самостално бирање система. уз колективну одбрану без мешања у грађанске ратове и побуне унутар држава. и уз удруживање против агресора, а све ово је било у циљу одвраћавања интервенције и агресије на Југославију од стране СССР и чињење такве могуће интервенције што више илегалном по међународном праву и принципима. Такође је Београд подржавао укидање институције старатељства и тражила деколонизацију што пре, осуђујући потчињеност као стање које прави разлоге за рат док је самоопредељење у теорији основни принцип ОУН, и 1951.Београд критикује недовољно антиколонијална активност ОУН, уз подршку за економски развој трећег света, где је Београд радио у садејству са земљама трећег света, док су велике силе одбијале да их ико условљава у

питањима економске помоћи а посебно не слабе земље, због чега је већина иницијатива пропала.³

Југославија је била у СБ и 1955. године на пола мандата од једне године, у времену поврђивања своје независне позиције према Москви и јачању са радње са трећим светом. Та промена односа Москве ка Београду је праћена побољшањем односа између две земље 55. године са обећањем Москве да ће поштовати унутрашњи развој Београда без мешања у унутрашње послове и са добрим односима две земље. У циљу дуготрајног избегавања изолације Београд је пришао изградњи полицентричног несврстаног покрета док је он још био у генези, повезујући се са другим земљама које нису прихватиле блокове, са амбицијом да мењају светски систем односа, јер су проблеми трећег света заправо били проблеми глобалног нивоа који су повезани са угроженошћу Београда. Самим тим крајем 50их започет је дуготрајан процес изграђивања покрета и налажења што више чланова и савезника у свету како би позиција свих чланица била јача, иако је организовање било без постављене дуготрајне перспективе, али су иницијативе Београда на путовањим по трећем свету средином и крајем 50их биле добро прихваћене при успостављању контаката и испитивању терена за могућност мултилатералних активности, стављајући Београдску политику на глобалне оквире, што је за мању земљу биле изванредно. Ту се Београд повезао са општим противљењем политике силе у свету за које су кривљени блокови, са циљем да се оспособи напредак и раст, што је и постало основа покрета у настајању, са позиције да се развој може догодити само у миру и сарадњи, за шта је била потребна промена система односа из блокова у коегзистенцију. У Београду никада није заборављена подршка ОУН током своје изолације почетком 50их година и током периода настајања несврстаности покрет се ослањао на ОУН и не би могао настати без ње, јер се показала као форум за мале земље какав раније није постојао, са повељом која је променила вишевековну праксу. Тај период промена за Југославију је био веома промењив и за Европу и свет, где су се формирали супротни војни блокови контролисани од стране суперсила, на основу ратних позиција и идеологије, попуњавајући вакуум у свету који су оставиле европске колонијалне силе у повлачењу, са циљем да прошире свој утицај и своју идеологију уз економски бољитак кроз ширење поља сарадње. Слабост европских империја је оставила слободан простор за народноослободилачке револуције у трећем свету током хладног рата, уз појаву неоколонијализма, често са новим земљама под великим утицајем бивше метрополо, коју су често узимали за пример при стварању

³ Ј. Јовановић, Југославија у организацији ОУН 1945-53

сопствене модерне државе. Након што је светски рат допринео распаду тог система, суперсиле које су изашле из рата су прешле ка ширењу своје интересне сфере на та подручја кроз извоз идеологије, стварајући нестабилност и биполарност у трећем свету са константом претњом револуција и интервенција са смењивањем режима. Те земље су имале додатан проблем што су углавном биле измишљење од стране колонизатора, са главним приоритетом да створе нове функционалне државе на рушевини колоније и достигну пуну економску и политичку еманципацију од бивше метрополе, уз превазилажење огромне економске и друштвене заосталости. Ту заосталост су често покушавале решити шок терапијом и увођењем стране идеологије како би се модернисале, али је раст често био илузија због претераног пораста локалног становништва и неспособности влада. Због тога је ентузијазам често доводио до радикализма, често уз стварање социјалистичких земаља због брзог напретка и због комплексности капиталистичког система за младе државе, уз раст популистичких диктатура и репресије, што је назад доводило до даљег сиромаштва и радикализма. Те нове земље су углавном биле добро расположене према Москви а негативно према САД, због улоге САД у подржавању колонијалних савезника са једне стране, и због московских обећања брзе индустријализације и мобилизације радне снаге кроз њихов систем државне контроле економије, што је такође било привлачно новим елитама као гарант њиховог останка на власти кроз једнопартијске системе. Те земље нису привукле страна улагања и биле су превише заостале да би се самостално развиле, дајући минималне резултате, па су често остајале сиромашне стварајући незадовољство властима и узрокујући честе насилне смене власти. Неуспех у развоју је отварао пут повезивању са блоковима у циљу добијања економске помоћи и војне подршке против унутрашњих и спољашних претњи, чему се као алтернатива евентуално поставио покрет несврстаних.⁴ За развој активности Југославије у ОУН потребно је указати и на развој покрета несврстаних у истом периоду. Тај покрет је израстао из потребе броја треће светских земаља да одрже независност кроз заједничку акцију и солидарност без прелажењу блоковима, али је тај део света био хетероген и хаотичан, веома неразвијен и војно слаб, због чега је неоколонијализам успевао кроз претварање тих наизглед независних земаља у послушне поданике кроз контролу

⁴ Ј.Јовановић, Југославија и Савет Безбедности ОУН стр 25-55;Бранко Петрановић Историја Југославије 1918-1988 Том 3 Београд: Нолит 1988, стр243-263; Лео Матес, међународни односи социјалистичке Југославије, Београд: Нолит 1976.,стр 113-152; Велибор Гавранов, Момир Стојковић, Међународни односи и спољна политика Југославије, Београд: Завод за уџбенике, 1972. 89-110, 192-233; Јан Арне Вестад, Глобални хладни рат, Београд: Архипелаг 2008, стр 39-58,70-132

економије. Московски модел пречице до развоја и критике западног империјализма, уз једновлашће и популизам, стварајући веће упориште у тим земљама од САД, преузимајући бивше западне интересне сфере кроз реторику светске анти колонијалне револуције, усмеравајући народноослободилачке покрете да истовремено буду и социјалистички. Та активност је вршена кроз локалне комунистичке партије и помагање револуција, ширећи сферу утицаја као водећа социјалистичка земља и одузимајући стратешке позиције западним ривалима, имајући удела у готово свим посто колонијалним кризама и самим тим изазивајући САД да покуша да остане у кризним подручјима која су њени савезници напуштали после светског рата. Тај индиректни сукоб суперсила је у исто време био територијални и идеолошки, и обликовао је међународну ситуацију спољну политику, са супарничким универзалним моделима модернизма, који су на сукоб две империје створиле немогућност идејног суживота, гледајући једна другу кроз призму идеологије, уз колапс некадашњег мултиполарног система равнотеже. САД су себе у тој ситуацији представиле као бранитеља слободног света у циљу заустављање совјетске агресије и извожења идеологије, у контексту сталне борбе за ширење интересних сфера и подривање туђих, на основу своје неумерене економске моћи. Економски успех суперсила је служио као пример успешности њихове идеологија за потенцијалне нове чланове блока, и САД су видевиши успех СССР при стварању позиција у Европи прешле на активно постављање своје моћи на континенту кроз економско повезивање западне Европе за себе како би спречила даље ширење социјализма, који је до те границе дошао кроз успех СССР у светском рату. Тај страх од совјетске доминације европом их је навео да створе војну алијансу са ратним савезницима и да се меша у унутрашња питања страних земаља, повећавајући војну моћ како би претњом зауставили ширење

социјализма, због чега су морали делати у Кореји како би одржали кредибилност према савезницима. СССР је био на дотадашњем врхунцу гео-стратешке моћи, са економијом у опоравку и легитимитетом система који су представили као разлог своје новостворене моћи, стављајући све своје могућности у циљ ширења и одржавања социјализма под својом контролом што шире, али уз стратешко слабе границе и недостатак контроле мора, због чега су повезали национални интерес за социјалистичком интересу, стварајући у исто време идеју утопије и национални реалполитик, у циљу повећавања изгледа за одржавање раширених позиција. Како би заштитили сферу и систем уложили су огроман новац у војску и технологију, стварајући сателитске државе у функцији дубоке одбране својих граница, очекујући неједниство на западу уз љубоморно одржавање блоковске дисциплине. У таквој ситуацији у свету, због страха од политичких притисака оба блока, Београд се

окренуо новој политици средином 50их година, почевши са преломним путовањем на југ Азије, где је успостављена сарадња са једним од најближих савезника у следећем периоду спољне политике, Индијом, у тренутку када је та земље била више заинтересована за регионалну сарадњу уместо глобалну. Нову политику Броз је представио кроз говор у парламенту Индије, где је причао против дељења света на блокове и сфере утицаја, као и против неоколонијализма и мешања у унутрашња питања, позивајући на мирну коегзистенцију. Изразио је симпатије према Индији у њеној жељи да одржи своју независност показујући солидарност и позивајући на суживот између земаља различитих политичких система уз интеграцију светских односа. Изразио је да је политика Београда резултат унутрашњег развоја и даје у складу са ОУН повељом и одржавањем мира, бирајући пут ван блокова због политичких притисака и одлучујући да одржи свој систем и свој пут без страногмешања узимајући судбину у своје руке. Тражио је еднаке односе између земаља и укидање интересних сфера, идентификујући као главне проблеме у свету неједнакост земаља и вршење блоковског утицаја на слабије, као и колонијализам. Блокове је видео као фактор решавање проблема силом и наоружавањем уместо дипломатским путем, у контексту слабог развоја трећег света који је коришћен као улаз за утицај, позивајући на активан суживот као алтернативу, одбацујући критике да би ново организовање личило на блок јер је циљ био сарадња за мир. Индија је већ била прихватила коегзистенцију као карактеристику спољне политике, и две земље су већ сарађивале у ОУН, али је овим говором Броз отворио нову политику Београда и нов однос са Индијом и трећим светом.⁵Следеће године у сарадњу је укључен и Египат кроз стварање првог мултилатералног документа будућег покрета на састанку три земље на Бријунима у Југославији, отварајући сарадњу између земаља, изражавајући сличност погледа и интерес за сарадњу и циљу смањивања напетости у свету, противећи се сталном страху од рата који су блокови проузроковали и тражећи мир кроз колективну безбедност ОУН без доминације великих сила и колонијализма, поштујући повељу ОУН кроз једнаку сарадњу. До краја 56. године

остварена је сарадња Београда још са две битне земље покрета, Индонезијом и Етиопијом, а те земље су одбиле блоковске поделе и биле отворене за сарадњу иако су биле политички нестабилне и економски неразвијене. У својим говорима Броз је истицао приврженост

⁵Џон Луис Гедис , Хладни рат Београд: Клио 2003. стр 224-274,45-70 ; Камбриџ историја хладног рата, том 1, стр 20-50, 67-112;Љубодрог Димић, Драган Богетић, београдска конференција несврстаних земаља 1-6. септембра, 1961, 2013., стр 15-30

принципима ОУН повељи и принципима сарадње и суживота у циљу мира, против тенденције великих сила да животна питања света решавају ван ОУН делећи свет. Главна идеја била је потреба замењивања блокова и хладног рата са активном коегзистенцијом у циљу одржавања мира у свету, кроз сарадњу мирољубивих земаља и њихов морално политички утицај, што је постала главна детерминанта спољне политике Београда. 6

50-е До краја 50-их година Београд је наставио са ширењем спољних послова и успостављањем контакта са новим земљама, у исто време балансирајући однос према блоковима, трудећи се да неблоковску политику стави на глобалне оквире против регионализма који се појавио у броју пост колонијалних земаља које су трпиле од збуњености новонасталим стањем. У циљу промоције новог организовања Броз је крајем деценије активно путовао по трећем свету посебно побољшавајући однос са Египтом на који је изражен позитиван утицај ка прихватању умерених и несврстаних позиција, док је решавање билатералних проблема са Москвом кроз Београдску декларацију 55. године позитивно утицало на спољнополитичку ситуацију Београда и олакшало сарадњу у трећем свету, кроз званичну потврду принципа једнакости и коегзистенције. Та активност је текла паралелно са покушајима трећег света да се организије на постколонијалном принципу кроз конференцију у Индонезији (Бандунгу), која је отворила пут за покрет несврстаних, који је био дугачак и пун импровизација и динамичне опозиције блоковима, у почетку углавном кроз ОУН као једину авенију сарадње али ускоро и ван ње. Покрет у настајању је прихватио антиколонијализам Бандунга али у контексту коегзистенције без блокова, и фокусирајући се на хладни рат пренео је активност на ГС ОУН а затим и на сопствену конференцију, користећи анти империјалне ставове трећег света у ту сврху, борећи се против скептицизма земаља попут Индије која није била под претњом блокова као Југославија. Узимајући ранију сарадњу у ОУН и Бандунску конференцију као основу сарадње, са принципом суживота и самоопредељења, уз разоружање и сарадњу кроз ОУН, и на основу иницијатива председника Броза, 60. године настала је увертира у несврстану конференцију кроз сарадњу будућих несврстаних на ГС ОУН. Ту је дошло до акције пет земаља, Југославије, Индије, Египта, Индонезије и Гане, у циљу смањивања тензија и мирног решења хладног рата, потписујући документ у Југословенској амбасади који је позвао на дипломатију између две супер сила, поред тога сарађујући на успешној резолуцији против колонијализма, која је званично позвала на привођење крају деколонизације трећег света, подижући престиж и утицај Београда и појачавајући билатералне односе. У тој изјави петорице представљено је да мишљење дасе конфронтација између великих сила односи на читав свет, и да самим тим сви требају

имати утицаја на дешавања, са решавањем светских проблема у ОУН, позивајући на глас трећег света против блоковског статуса кво и биполаризације, показујући сличност мишљење између хетерогених земаља на главним питањима. У свом говору у ГС 60. године Ј.Броз је излагао о ОУН као најважнијој међународној организацији која се бави основним потребама међународне заједнице, тојест миром и безбедношћу, поздрављајући ширење независности и примање нових чланова, али жалећи се на тешку ситуацију у свету инепоштовање принципа повеље, уз нерешене проблеме из светског рата, тражећи решавање напетости и миран суживот. Подржао је развој и еманципацију трећег света и тражио већу и ефективнију улогу за ОУН, уз подршку за опште разоружање, и тражио крај интересним сферама и мешању у туђе послове, што је све било у складу са новом спољном политиком земље. Резолуција о деколонизацији је тражила не само крај колонијализма већ и мирне и пријатељске односе земаља, са поштовање независности и самоопредељења, тражећи развој и сарадњу уз опште право свих на слободу истичући да је доминација над другима против људских права. Такође је осуђено продужавање колонија кроз рат и притисак у супротности

са ОУН повељом. Та преломна седница ГС догодила се у завршној фази распада колонијалног система који је променио свет, са масовним растом нових земаља стварајући највећу промену по светски систем у 20. веку, али доносећи читав низ економских и друштвених проблема које су постколонијалне земље наследиле, често одржавајући модеран западни систем државне управе али са мање стручности, уз општу немаштину, нестабилност политичког система са нереалним политикама, углавном са диктаторским режимима који су се смењивали пучевима због ситуације где је војска често била једини организован чинилац у тим земљама. Реформе без спољног ослоњања су углавном пропадале, уз раст незадовољства током година, стварајући простор за манипулисање великих сила. Концепт трећег света је био дефинисан кроз различитост пост колонијалног света у односу на развијени западни свет два блока, где је та хетерогена маса имала број основних сличних карактеристика, углавном због своје заједничке неразвијености и заосталости, и због заједничког колонијалног искуства, уз заједничку жељу да остану ван утицаја блокова како би сачувале новостворену независност, окупљајући се у ванблоковском и касније несврстаном покрету, мада је због левичарског карактера готово свих оснивача покрета од почетка постојала пристрасност према источном блоку, посебно у контексту подршке САД конзервативним и реакционарним режимима. Поред опасности од блокова трећи свет је имао регионалних опасности које су проистекле из хаоса колонијализма где су границе често биле произвољне, уз етничке и религијске проблеме маса радикализоване

ослободилачким национализмом и жељом за бољим животом,уз додатно компликовање ситуације глобализацијом и модернизацијом кроз интеграцију света.⁶ Већина тих нових земаља није имала одређене спољно политичке циљеве по стицању независности већ се фокусирао на решавање унутрашњих проблема и грађења државе, стављајући у основу своје политике анти колонијални став, али је то заједничко искуство убрзо водило интернационализму и солидарности са другим земљама у истим проблемима, са заједничком одупирању неоколонијализму и блоковима. То је и водило афричко-азијском зближавању али је и даље било у регионалним оквирима, због чега је антиколонијална природа покрета несврстаних била привлачна за те земље, уз преношење успостављених принципа поштовања суверенитета и интегритета из ОУН и Бандунга у нову организацију. Београд је видео своју прилику у трећем свету и крајем педесетих успео да окрене тамошње хетерогене земље ка глобалној сарадњи, која је и даље била умерена, али која је одвлачила пажњу са регионалних и биполарних проблема.У Београду је примећено да је главна разлика у свету подела на север и југ, уместо на исток и запад, и увиђена могућност да велики број слабих земаља заједничким радом добију велики глас у подржавању ОУН принципа, како би одржали независност и избегли увлачење у туђе ратове и системе, што је била главна преокупација Београда. Главна сличност Бандунга и конференције из 61. била је подршка за мирну коегзистенцију, уз развој и еманципацију, али је Југославија била различита од те масе земаља, па је сличност тражила у заједничком интересу за ванблоковску позицију и одржавање независности, уз пружање солидарности по осталим питањима која јој нису отворено правила проблем али која су била у складу са принципима спољне политике земље, а такође је Југославија као мала ванблоковска земља трпела од истих притисака великих сила које су трпеле земље трећег света, без контроле над својом судбином. Кроз импровизацију и реакцију на развијајућу ситуацију у свету, Београд је вешто искористио нову перспективу да добије глас у свету кроз искорак у непознато због тешке ситуације на свом континенту, на крају успевши у организацији конференције која је изашла из саме ситуације и била практичног карактера, без шире идеје у почетку. Током овог периода у односе две суперсиле постојао константак страх који је правио ту напетост коју је покрет покушавао да смањи, а страх је био егзистенцијалан и хранио се идеолошким

⁶Љубодраг Димић, Драган Богетић, београдска конференција несврстаних земаља 1-6.септембра, 1961 стр 51-95; Љубодраг Димић, Југославија и хладни рат, Београд: Архипелаг2013 123-155, Твртко Јаковина Трећа страна хладног рата Загреб: Фрактура 2011 23-50;Бранко Петрановић Историја социјалистичке Југославије Београд: Радничка штампа 197750-6;Е Хобсбаум, Доба екстрема Београд: Дерета, 2002, стр 262-282, 305-348

поређењима и одбраном начина живота са обе стране, због чега су војни буџети нагло порасли уз постављање војних снага у Европи, уз рад на добијању што више идеолошких и политичких савезника у свету и подривање туђе подршке у свету, одржавајући константни притисак на другу силу кроз политичке и војне методе, посебно кроз умножавање нуклеарног арсенала на стратешким позицијама. Иако ниједна страна није заиста очекивала нуклеарни рат опасност њега је мобилизовала јавни морал и мњење за даље ширење војно- политичких капацитета ван граница, уз сталну пропаганду и субверзију, стварати шизофрену атмосферу у Европи са посебном угроженошћу за земље ван блокова. САД су биле у толиком страху од ширења социјализма да су пришле реакционарним мерама подржавања колонијализма и пуњењем пост колонијалних вакуума по трећем свету, без разумевања за тамошње промене и динамизам, улазећи у међузависни глобални сукоб без довољног разумевања тамошњих прилика и свуда виђајући комунизам, гурајући број тамошњих земаља у загрљај Москве, која је средином 50их година нагло прешла ка политици ван европе. Москва је имала отворена врата за улазак у трећи свет по најтањим тачкама док су САД покушавале да бране све позиције против ширења социјализма, претерано реагујући на мање претње, јер је деколонизација играла више на руку Москве као анти колонијално постављене силе него САД која је била у савезу са колонијалистима у повлачењу. Обе силе су своју прилику виделе не само у војним савезницима већ и у привлачењу земаља трећег света својој политици и идеологији кроз економско повезивање и подржавање напредка, али уз политичке услове и селективност према локалним системима у односу на своју идеологију. Евентуални крај напетости није имао везе са активностима несврстаних за смирење страсти већ је повезан са стварањем нуклеарног паритета, због кога рат више нио био опција и блокови су морали имати међусобни суживот. Након тога сукоб се пренео не трећи свет током 60их година, где је борба била за политички утицај и контролу над ресурсима, борећи се око економске повезаности са новим земљама у простору где су некада колоније имале екслузивна права на исцрпљивање локалних ресурса, у страху да би у супротном друга страна тим ресурсима добила предност. У таквој ситуацији САД су често користиле кратке пучеве у циљу мењања врха владајуће структуре, док је СССР покушавао да власти замени левичарским режимима, користећи финансије да привуче стабилније режиме ка себи, али је тај новац узалуд трошен због недостатка инфраструктуре и неспособних власти, са карактером производње у тим земљама састојаном само у примарним необрађеним ресурсима који су били јефтини. Међутим утицај несврстаних и уопште трећег света на светски ток је сигуран, пошто је у две деценије после светског рата настао глобални југ кроз распад колонија, као нови

фактор у свету са којим се морало рачунати, а ОУН се више него дуплирала по броју земаља, стварајући ситуације где су се хладни рат и деколонизације међусобно преплитали, јер је одједампут створен читав нов простор за надметање супер сила и ширење интересне сфере иполитичког система. Сама деколонизација није последица хладног рата већ је дуготрајни процес који је трајао од пре другог светског рата, и био је повезан са светским ратовима и растом броја популације у трећем свету, као и раст њихове политичке свести, и многе од тих земаља су покушале да избегну хладни рат и уопште кофликт како би решиле нагомилане унутрашње проблеме, и окрећући се ка ОУН као форуму за разматрање светске и своје ситуације. У таквој светској ситуацији било је могуће стварати несврстаност у опозицији блоковских погледа на нов део света, али су велике силе и даље имале утицај и замисли на том простору и нису лако давале позиције.⁷ У таквој ситуацији Београд је за себе уграбио већу позицију и утицај него што се могло очекивати од земље окружене блоковима, доводећи до великог престижа и утицаја земље са могућношћу одржавања конференције ванблоковских земаља у њој. После успеха у ОУН 60. године Броз је у априлу 61. године позвао на конференцију пре следеће седнице ГС како би се постигли практични резултати кроз мултилатералну сарадњу против неоколонијализма и блокова, као морална снага у ОУН, како би се мале земље супротставиле силама и имале већи глас. Критеријуми за чланство су били независна политика и подршка за коегзистенцију, са додатним притиском погоршавања светске ситуације због надметања блокова, због чега је било од важности представити ОУН као форум решавања свих проблема пред очима света. На самој конференцији критика је усмерена према западу уз фокус на главне теме због хетерогености скупа, а сам термин несврстаност није још коришћен, такође тражећи решење економских проблема. Покрет није створен тада и самит је виђен као једнократан, уз доста скептицизма, али је формирана основа будуће сарадње и позвано на мирно решавање сукоба великих сила уз коегзистенцију, и потврђена неутралност присутних земаља, уз потврду стабилности и нове спољне политике Београда. Поред апела за мир направљена је декларација шефова држава ванблоковских земаља, која је истакла да је циљ самита размена мишљења о међународним проблемима и допринос миру и безбедности кроз сарадњу, у ситуацији где је мир угрожен и где су сви одговорни за мир. Изнето је да је свет у транзицији ка новом систему слбооде и једнакост кроз деколонизацију, нудећи коегзистенцију уместо блоковског сукоба јер различити политички

⁷Јан Арне Вестад, Глобални хладни рат, 101-145, Лео.Матес, почело је у Београду, Глобус Загреб 1982. 17-35;Кембриџ историја хладног рата, том 1, стр 288-333, 376-396, 464-485; Вестад, глобални хладни рат148-192

системи нису препрека за сарадњу, јер свака земље може сама одлучивати свој пут кроз самоопредељење, позивајући све да раде на миру у сарадњи. У својим говорима Броз је изразио да су неангажоване земље решене за мирно решавање проблема који су били доминација, колонијализам и неједнакост, критикујући спречавање независности и еманципације земаља. Истакао је да се агресија и конфликт морају решити кроз ОУН где трећи свет има права да узме улогу и допринесе решењу кроз приказивање својих погледа, као савест човечанства. Сматрао је да мале земље не смеју бити пасивне и морају устати против блокова и колонијализма кроз ОУН против политике силе и претње, које су спречавале решење ситуације јер је мир недељив, истичући да ће прогресивне снаге света победити током мира кроз мирну коегзистенцију. Самит је успео у давању гласа трећем свету у ОУН, где је прихваћена економска сарадња кроз конференцију о трговини и развоју, и кроз економско-друштвени комитет, али су следеће активности биле малог резултата ван стварања форума о дискусији економских проблема. Већ 63. године је дошла нова иницијатива Београда за одржавање нове конференције, у контексту смањених тензија у свету, док је Индонезија неуспешно покушавала створити нову конференцију постколонијалних, што је пропало због распада односа Москве и Пекинга, па је нова конференција неангажованих остала боље решење. Тај самит је био набрзака спремљен уз ограничен ентузијазам због изневерених очекивања и спорог развоја броја чланица, али је присуство повећано у односу на 61. годину, уз пораст радикализма и кризних ситуација у многим чланицама и њиховим регијама. Самит је био корак напред и афирмисао претходни, и на њему је донета декларација која је позвала на свеобухватно прихватање суживота и на спречавање колонијализма и империјализма, као и неоколонијализма са свим притисцима и искоришћавањем који су проистицали из њега, са подршком за покрете ослобођења и за самоопредељење уз комплетну независност и једнакост. Такође је позвано на економски развој и солидарност кроз сарадњу, тражећи да ОУН усвоји декларацију о коегзистенцији и да поради на разоружању и на повећању своје ефикасности, позивајући на већи сарадњу земаља покрета и трећег света. После највише тачке конфронтације блокова 62. године конфронтације је умногоме прешла на трећи свет, угрожавајући млад покрет кроз нуђење економске помоћи сиромашним земљама у контексту свог ривалства, уз условљавање политичких система да се прилагоде, где је Москва одбијала да да помоћ земљама у развоју и нудила решење извоза социјализма, уз стављање кривице за проблеме трећег света свеукупно на плећа западних земаља и империјализма. Обе суперсиле су очекивале неутрални несврстан свет да се окрене ка источном блоку у контексту хладног рата, са селективном сарадњом на основу идеологије и са већим интересом за билатерално

решавање проблема света међу собом ниподаштавајући остатак света. Кризе су настајале у овом периоду углавном на стратешким чвориштима две суперсиле, кроз које су одржавале утицај у регионима, и при покушајима да се помере границе сфера утицаја. САД су током 60их година и даље виделе хладни рат као дуготрајан процес а не само као послератно стање напетости, настављајући такмичење са Москвом и одржавајући утицај у Европи, гледајући сву спољну политику кроз призму конфронтације са истоком у свакој сфери, и уз више глобалне активности. Обе силе су виделе у новим постколонијалним земљама објекте свог сукоба, где су САД прецениле утицај Москве и социјалистичког покрета уз ригидан став на сваком кораку, са доста самопоуздања због релативне моћи, и са циљем да свет преуреде тако да би био боље настројен према њима уз сталан осећај кризе и напетости. САД су увиделе проблеме у свету и желеле да их све реше у своју корист како би ојачале своју позицију, уз негативан став према ослободилачким покретима јер их је видела као пијуне источног блока због њихове честе левичарске опредељености. У СССР је и даље бујала револуционарна страст и вера у своју идеолошку супериорност, и неминовност окретања света ка социјализму, са активном политиком према ширењу сфере утицаја у трећем свету, али уз погрешне прорачуне и грешке према САД и Кини, али уз смањивање тензија према западу и прихватање статуса кво у европи и уз веће усмерење на унутрашњи развој. Силе су прихватиле детант у европи како би тражиле свој интерес глобално и напле обострано прихватање легитимитета као суперсила са специјалном улогом у свету, игноришући апеле покрета несврстаности и продужавајући биполарност, уводећи коегзистенцију у кризу током средине 60их година. Земље трећег света су одбијале да учествују у хладном рату по жељи великих сила из страха да би конфликт и притисак додатно упропастили већ тешку ситуацију, са жељом да се усресреде на развој и изградњу држава, тражеће поштовање принципа ОУН и покрета несврстаних како би их велике силе оставиле на миру да у слободи и самоопредељењу развијају своје економије и друштва. Међутим силе су њихову слободу виделе као прилику за стварање предности у ширем хладном рату кроз прављење хегемоније, и у ту замку је број земаља и упао, делом због притисака, делом због отворених интервенција у региону и своје безбедности у односу на силе и на своје суседе, али и због економске помоћи и пресађивања наизглед успешних система као решења за безнадежну домаћи ситуацију. Те промене пута су често изазивале конфликт и кризе и биле су отворен изазов несврставању, што је и била политика великих сила које су гледале само свој политичко-војно-економски интерес у одмеравању привлачности својих система и како би уплашиле противнике и охрабриле савезнике, уз одбрану свог националног интереса за ширење моћи, али ниједна страна није успела да себи

припоји трећи свет поред свег насиља. Блоковски систем је одржавао сталну опасност и стално надметање и нарушавању равнотеже и стварању притиска, са биполарним монополем на глобалну политичко-идеолошку хегемонију кроз динамичне сфере утицаја, које су константом предкризном стању уз ограничавање суверенитета слободних земаља, одузимајући право на безбедност. Оваква активност је била против духа повеље ОУН и настављала је неједнаке односе, стално одлажући еманципацију земаља и загорчавајући живот несврстанима. У основи критике међународног стања била је критика политике силе да се утиче на слабије земље која је била једна од најбољих начина да се достигну циљеви спољне политике, зависећи од силе, тако да је била у рукама само моћним земљама на уштрб слабијих. успостављање контроле је ишло уз руку са неједнаким положајем и стварало хегемонизам у ситуацији где су два блока имала две супротстављене хегемоније силе са идеолошком основом за коришћење силе, уз групно коришћење силе уз стално наоружавање. Пораст силе у свету због блоковских формација је била главна брига за покрет несврстаних, посебно у процесу детанта, јер је могућност силе спречавака мир и коегзистенцију. Индиректна сила је коришћена у служби неоколонијализма у новоослобођеном свету, где је еманципација земаља каснила за формалном слободом, са економском зависношћу од великих сила стварајући политику са позиције силе, што неразвијене земље често прихвате као излаз из безнађа, чиме велике силе добијају позиције за даље ширење агресије и за мешање у земљу и регион. Због тога је теорија коегзистенције и повезане несврстаности била нада за те земље, уз могућност да избегну потчињавање блоковима и добију развој на други начин и одрже слободу акције и своје виталне интересе уз избегавање притиска кроз колективну солидарност.⁸

Активности Југославије у ПНЗ су наравно служиле укупној спољној политици која је основу тражила у ОУН, која се организационо трансформисала у периоду настанка и раста ПНЗ, како би се створила равнотежа према новом геополитичком распореду света. Број несталних чланова СБ је порастао и имао је пола чланова из трећег света, за разлику од ранијег евроцентричног распореда, са настанком трећеСветке већине у ГС и избијање тема развоја и деколонизације у први план организације, мењајући је ка већем униварзализму и једнакости, а такође је и економско-социјални савет порастао на 27 чланова.СБ се сазива

⁸ Димић-Богетић, Београдска конференција 61. стр 95-167; Југославија у борби за независност и несврстаност стр 161-193; АЈ 837 1-4-а/6 Декларација конференције 61. године; Л.Матес Почело је у Београду, 36-54;Л.Матес Почело је у Београду, 54-70; АЈ 837 1-4-а/6 Декларација каирске конференције 64. ;Кембриџ историја хладног рата, том 2 стр 112-148, 258-275; Гавранов, Стојковић, међународни односи и спољна политика Југославије, стр 41-88

на позив било ког члана СБ или на захтев ГС и Генералног Секретара (ГенСек), али свака држава може послати писмо у савет скрећући пажњу на неки проблем, а његове одлуке иако се узимају за међународно право, не морају бити извршене и не постоји средство адекватне примене, тако да многе одлуке савета остају неизвршене претварајући га примарно у консултативно тело. СБ не може бити простор сукоба великих сила јер се одлуке доносе једногласно због права Вета за сталне чланове, чиме нестални чланови добијају ограничену улогу, док се одлуке усвајају већином од 9 гласова или консензусом, а често се решење налазило неформално са стране како неби било формалног неслагања, уз компромисне абстиненције великих сила. Надлежност савета је била да спроведе мирно решавање проблема и да спрече коришћење силе ради агресије, уз немешање у унутрашња питања чланица, и функционисао је као форум за решавање проблема који могу угрозити мир, мада је то углавном неуспешно радио и било је врло мало проблема који су заиста решени одлуком СБ, а мере су углавном биле повезане са надгледањем примирја. Само 1950. је ОУН организовао војску како би одбранио једну земљу, Ј.Кореју, а то је успело једино због совјетског излажења из ОУН и немогућности стога да стави вето у СБ, а иначе је Москва највише користила и злоупотребљавала вето како би заштитила своје сателите и избегла било какву осуду своје окупације источне и делова централне Европе. СБ је избегавао да користи силу или чак да је одобри, иако је било доста кршења међународног права у свету која су оправдавала коришћење силе према седмом поглављу повеље, уз економске санкције као главни инструмент принуде. Београд је током своје активности у ОУН увек позивао на разоружање, док му се касније придружила и Москва када је схватила да не може напредовати у односу на западни блок и упала у економске проблеме. Југославија је подржавала и универзализацију организације, посебно дајући подршку комунистичким режимима који су силом и насиљем дошли на власт (слично као у југославији), уз подршку за ослободилачке покрете чије коришћење рата за своје циљеве је сматрано самоодбраном због окупације, док је сматрано да процес деколонизације не залази у унутрашња питања других земаља јер је колонијализам проглашен илегалним.⁹

Главни циљ СБ је био да се ограничи кризе, а био је суочен са великом количином сукоба и са унутрашњим својим противречностима због постојања блокова и биполаризма, у покушају да спречи агресију и коришћење силе и заштити општи интерес, док је у пракси главни циљ био заштита сопствених интереса од стране великих сила, због чега је интервенција углавном изостајала. Савет се фокусирао на превентивну и реактивну

⁹Ј.Јовановић, Југославија у савету безбедности ОУН 65-191

дипломатију, уз покушаје да спречи избијање криза, да их заустави чим настану и заустави ескалацију кроз миротворне снаге и посматраче, и да се отклони њихов негативни резултат кроз санкције или посредовање. Свака држава је могла да интернационализује своје проблеме стављањем њих у СБ, али је често превентивна дипломатија блокирала од стране велике силе ради заштите свог интереса и својих сателита. Савет је имао моћ да легитимизује или делегитимијузе страну у спору или њихову активност, а најчешће коришћен инструмент принуде био је осуда, која је у практичном смислу имала моралну важност али скоро никакве резултате (Осуда апартхеида у Ј.Африци или израелске окупације западне обале није нимало помогла решењу проблема). Мале земље су средином 60их почеле да јаче бране своја права кроз огромну количину резолуција, посебно у оквиру ГС, и кроз форсирање својих проблема у СБ, уз критику великих сила што игноришу њихове захтеве, и супротну критику од стране великих сила да мале земље злоупотребљавају ОУН својим нереалним захтевима да други реше њихове проблеме, и те резолуција углавном нису имале правни ни политички значај и нису решиле готово ниједан проблем. Београд је осудио инвазију на Чехословачку од стране Варшавског пакта 1968. али ни то није имало никаквог ефекта, као ни остале осуде било кога у СБ попут осуде сузбијања Мађарске 1956. Такође и мировне снаге ОУН су слате уз сагласност влада и исто тако су могле бити избачене (Египат је пред рат 1967. избацио посматраче ОУН и поставио снаге на границе са Израелом), а ОУН снаге на Кипру нису ништа урадиле да спрече Турску окупацију севера 1974. јер су снаге ОУН служиле само замрзавању ситуације ради налажењу политичког решења и нису биле принудне. Југославија је подржавала мирновне акције у учествовала у њима од настанка, упућујући снаге на Суецки канал 1956, и уопште је подржавала јачање улоге ОУН и ширење надлежности ГС, уз подршку за реформу повеље како би организација била активнија и ефикаснија у одбрани независности и интегритета чланица, уз позив да се одлуке СБ извршавају и да се да већа пажња одлукама ГС.¹⁰

¹⁰ Ј.Јовановић, Југославија у Савету Безбедности, 191-274

1. ЈУГОСЛАВИЈА У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ И ОРГАНИЗАЦИЈИ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА 1972.

1.1. ЈУГОСЛАВИЈА НА ГЕНЕРАЛНОЈ СКУПШТИНИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА 1970, 1971. И 1972. УЗ РЕЗОЛУЦИЈЕ РЕЛЕВАНТНЕ ЗА КАСНИЈЕ СЕДНИЦЕ

Основа Југословенске активности на седници ГС 1970 је директно повезана са трећим самитом несврстаних земаља, кроз покушај да се повежу принципи две организације и утиче на промену ОУН са несврстаних позиција, док је сам покрет основан на раније успостављеним принципима ОУН. Након самита било је неопходно повезати тамошњи успех са ОУН ГС, што је припремано у Београду још пре самог самита, где је у припремама активности Београда ДСИП приметио комплексну ситуацију у свету где су економске и социјалне разлике расле уз мноштво локалних ратова и притисака сила, где је блоковска тензија смањена уз раст дипломатије али где су интересне сфере остале ригидне, са преосталим проблемима од раније, због чега је припреман рад на стварању нових докумената ОУН о коегзистенцији и другим принципима покрета. Ти документи су спремани са фокусом на безбедност и економски развој који су била повезани са осталим проблемима, и то кроз перспективу анти блоковских снага са дуготрајним интересом да се ОУН стави у центар решавања питања мира, са коришћењем јубилеја 25 година организација као начин за померање главних питања са мртве тачке.¹¹

Нацрти акционог програма ДСИП-а су се бавили главним проблемима света из перспективе покрета, и међу њима је био документ о имплементацији резолуције ОУН ГС 1514 о деклонизацији, где је изражења жалост што се ситуација само погоршала, посебно на југу африке где је било жариште колонијализма и конфликта, где је хладни рат трајао и где је постојала претња по међународну безбедност уз прећутну сагласност запада и стагнацију у решавању проблема. Због тога је нацрт позивао на реафирмацију ОУН принципа о самоопредељењу и о принципу да је колонијализам против повеље и резолуција организације, тражећи санкције и извршавање резолуција, са ускраћивањем било какве помоћи илегалним режимима и са давањем помоћи ослободилачким покретима. О коегзистенцији је тражено да се она кодификује кроз реафирмацију ОУН принципа у

¹¹АЈ СИБ 130-646-1071 Прелиминарне информације о условима за ГС ОУН 10.6.70.

контексту промењене ситуације и броја чланова због деколонизације, тражећи коришћење основних ОУН принципа у међународним односима између свих земаља каква год да је њихова моћ, уз прекидања силе, мешања и претњи по независност и интегритет. Тражена је већа улога ОУН у одржавању мира и безбедности, што је имало посебну важност за мање земље, тврдећи да поштовање суверенитета и једнакости може успоставити мир и безбедност свих, само када би се принципи ОУН извели у пракси.

Та кодификација би ставила коегзистенцију у позитивно међународно право, дајући додатну потпору поштовању принципа и циљева повеље, на супрот политици силе која је била антитеза безбедности. Изражено је да је рат злочин против мира и да не може бити основа решења, са дужношћу организације да спречи рат и доведе до мирних решења, подржавајући право свих земаља да бирају свој политички и економски систем уз сарађивање са свима у циљу свеобухватног развоја и краја доминације и експлоатације у интересу међународне заједнице.¹²

На самиту је прихваћена идеја радног карактера самита са подршком за улогу ОУН у решавању проблема у свету уз повезивање покрета са ГС, уз договор о блиској сарадњи и координацији на седници како би мање земље имале свој глас и узеле удела у решавању заједничких проблема, и у циљу стварања документа који би потврдио принципе ОУН и повећао њену ефикасност. Сложено је да је сарадња покрета у ОУН природни наставак борбе за прихватања принципа који су били заједнички за обе организације, са циљем да се кодификује коегзистенција и да се настави сарадња на развоју и разоружању, уз подржавање улоге ОУН да буде главни фактор мира и безбедности у свету уместо воље великих сила¹³ На самој седници ГС ОУН Београд је био за активну радну агенду како би почеле иницијативе за решавање проблема, са фокусом на мир, безбедност и коегзистенцију, и тако је створен подкомитет покрета како би се активности на седници координисале. Велике силе су имале негативан став према покрету јер су се осећале да су сви проблеми света неправедно сваљени на њих, па су биле против специјалне седнице за јубилеј, због чега је и поред сарадње покрета успех био слаб у почетку, али је успешно решено стварање резолуције политичког карактера о главним питањима којима се покрет бавио, и то са великом улогом Београда у писању амандмана и нацрта, где је уз велику сарадњу покрета решен карактер седнице као мир и напредак уз условну подршку силе како се не би супротставиле осталим земљама. Даље током седнице је делегација наставила

¹²АЈ СИБ 130-651-1078 ДСИП нацрти резолуција за ОУН, јун 70.

¹³АЈ СИБ 130-646-1071 Предлог ДСИП за активност Београда на 25. ОУН ГС септембар

радни карактер како би се појачао рад на решењима и коегзистенција ставила на врх агенде и позвало на појачавање улоге ОУН у контексту безбедности. Делегација је радила у комитету ОУН за кодификацију коегзистенције, где је била међу најактивнијим трудећи се да стави што више несврстаних принципа у резолуцију, сарађујући са другим несврстаним земљама, очекујући да би таква сарадња започела ефекат поправљања безбедности и након тога развоја, стварајући атмосферу за решавање даљих проблема. Такође је делегација радила у комитету за деколонизацију у координацији са земљама покрета, такође сарађујући на документу о развоју, који је био у кризи због слабе политичке воље развијених земаља да дају новац у помоћ.¹⁴ Генерална дебата у седници је током октобра текла умерено, без идеолошких конфронтација, уз широку активност чланица покрета у јубиларној дебати али уз декларативни и генерални карактер говора о општим проблемима, и уз усаглашавање о потреби веће улоге ОУН у економском развоју земаља. Несврстани су подржавали примат ГС према савету безбедности, који су суперсиле бранила тврдећи да међународни мир зависи од њих и блоковског детанта, али уз општу критику блоковске безбедносне ситуације са више страна, и са сагласношћу о потреби сарадње у Европи. У активностима чланица покрета осетио се утицај самита кроз еволуцију у ставовима тих земаља ка заједничким принципима, уз потврду несврстаног карактера спољне политике главних земаља покрета, са порастом координације и сарадње међу чланицама у свим телима ОУН, са слагањем да је самит створио заједничку платформу акције, мада иако се делегација Замбије трудила да координира сарадњу превише је била заузета питањима колонијализма.

Документи седнице су афирмисали принципе повеље и подвукли потребу имплементације у пракси, са потврдом потребе коегзистенције и са стварањем стратегије за развој током деценије са бројем мера, где је позвано на интеграцију трећег света и помоћ развијених, такође је створен програм за деколонизацију која је дала подршку борби за ослобођење што је пало под критику западних земаља. У Београду је оцењено да је седница била успех и створила битне документе, потврдивши ОУН као најбољи форум за сарадњу на решавању проблема, и са растом интереса за демократизацију односа и улогу организације, и уз пораст утицаја покрета као фактора у свету и као алтернативу хегемонији, стварајући веће интересовање за покрет у свету.¹⁵ Пред излагање документа о коегзистенцији, битно је прегледати резолуције ОУН које се баве проблемима о којима је покрет несврстаних

¹⁴АЈ КПР 837 1-4-С/ 2-16 25. седница ОУН ГС, јесен 70.

¹⁵АЈ КПР 837 1-4-С/ 2-16 25. седница ОУН ГС, јесен 70.

расправљао крајем 60их година, као и саму повељу. Покрет је своје основне принципе поставио на основу повеље ОУН, и највећа активност покрета се одиграла у оквиру ГС те организације. Повеља ОУН као свој циљ поставља спречавање рата, подршку једнакости земаља и људским правима, суживот у миру који би довео до економског и друштвеног развоја, сарадњу у циљу међународног мира и безбедности, да спречи коришћење војних снага ван општег заједничког интереса. У првом поглављу ОУН зацртан је основни циљ организације, који је одржавање мира и безбедности у свету и отклањање претњи по мир, спречавање агресије и решавање проблема на миран начин и кроз посредство, уз развој пријатељских односа међу земљама кроз једнакост и поштовање самоопредељења, и уз подршку сарадњи за побољшавање економско-друштвено-културног стања и поштовање људских права у земљама чланицама. Предвиђено је решавање несугласица на миран начин како се не би угрозили међународни мир и стабилност, уз избегавање коришћења силе и претње против независности и интегритета других земаља, као и обавезна сарадња са ОУН у достизању тих циљева и престанак сарадње са земљама које делују супротно са повељом. ОУН је замишљена као место где се сви билатерални и мултилатерални проблеми могу решити на миран начин кроз посредство организације, и посебно њеног савета безбедности, који у случају нужде може затражити оружану акцију против међународног субјекта, како је постављено у поглављима шест и седам.

Повеља не забрањује стварање мирољубивих регионалних организација и сарадње у циљу самоодбране у циљу одржавања и васпостављања мира. У циљу стабилности, мира и добрих односа између земаља ОУН промовише економску, друштвену, културну и образовну сарадњу кроз специјализоване агенције. Упоређивањем повеље са основним принципима покрета несврстаности објављеним кроз декларације на конференцијама, може се приметити да су већински преузети из повеље и самим тим нису оригинални, али се покрет заузимао за остваривање тих принципа током периода када се углавном били игнорисани, посебно од стране великих сила, у чему је значај покрета.¹⁶ За период раних 70их потребно је и разумети историју резолуција ГС и СБ током претходног периода, од реорганизације СБ да укључи више земаља трећег света у свом несталном делу чланства. Током периода позних шездесетих година принципи и политика несврстаности брањени су у највећем светском форуму, ОУН ГС, чији се карактер променио средином 60их година када је организација постала заиста светска јер је савет безбедности реформисан по регионалном принципу ради ширења броја земаља трећег света међу несталним чланицама,

¹⁶Повеља Уједињених нација, доступна на <http://www.un.org/en/sections/un-charter>

и раскида са колонијализмом и европском поделом света, и где су земље трећег света као најбројније могле спровести резолуције против жеље блокова, након дугачког пута од оснивања ОУН до заступљености ваневропског света. Највећи број резолуција од 66. године до кодификације коегзистенције 70. односио се на проблеме ваневропског света, претежно чланица несврстаног покрета, и оптуживао је велике силе за политику супротноу мирномсуживоту. Посебно су битне резолуције на Југу Африке, јер су се тамо налазили остаци европског колонијализма, уз велики ниво неоколонијализма, што је додатно било компликовано постојањем расистичких псеудо колонијалних режима. Поред тога што су се у региону налазили примери готово свега онога против чега је био покрет несврстаних, у региону се налазио број несврстаних постколонијалних земаља којима је била потребна подршка. Трећа конференција покрета се одржавала у Замбији, бившој Северној Родезији, због чега је регионална ситуација била од специјалног значаја за Југославију и покрет крајем 60их година. Резолуције ГС су осудиле ситуацију у Јужној Родезији (Зимбабве) на основу резолуције о давању независности колонијама из 60. године, где је бивша административна сила УК преговарала са илегалним расистичким режимом који је прогласио независност како би одржао апартхејд супротно жељама већинског црног становништва, тражећи трансфер контроле демократски изабраном телу након слободних избора тј. већинском домородачком становништву, уз једнакост права. Осуђени су било какви разговори УК са режимом, а УК је се формално сложила али је наставила везе са Салисбуријем. Такође су осуђени финансијски интереси због кога су земље попут УК биле у сарадњи са режимом, и због чега нису предузимале мере против режима, што је спречавало независност, затим реafirмишући право локалног народа на борбу и помињући могућност коришћења поглавља 7 повеље ОУН (оружана акција) у циљу решавања ситуације. Оцењено је погоршавање ситуације и регионално погоршавање, и позвана је УК да спречи трговину режима и да искористи силу да уклони апартхејд режим и затим обезбеди независност народу, затим су позване све земље да морално и материјално помогну борбу народа Зимбабвеа, коју је ГС званично признала за легитимну.¹⁷ Током даљег периода ситуација је наставила неуспешним током, поред бројних резолуција ГС, и бројних реafirмација легитимне борбе против режима, где је осуђивано УК за пасивност иако је Лондон прихватио илегалан статус режима. ГС је била уверена да се само силом може решити проблем, иако би таква ситуација личила на неоколонијализам, и позвано је на сарадњу са ослободилачким покретом као

¹⁷ ОУН Архив Резолуције ГС ОУН 2138 (22.10.66.) и 2151 (17.11.66.),

представником владе, што је покрет несврстаности подржавао. Осуђено је и присуство војних снага Ј.Африке и Португала на територији Родезије, где су колонијалне снаге сарађивале у рату са домородачким становништвом, дестабилизујући регион који је укључивао независне несврстане земљетоком неколико година. Савет безбедности је почетком 70. године ³⁴¹ закључио, пратећи своје претходне резолуције на ту тему, да мере које су предузете током 60их нису довеле до решавања ситуације и Родезији, где је илегални расистички режим и даље био стабилан и број држава је и даље трговао са њим, док су владе Ј.Африке и Португала давале отворену подршку режиму, укључујући политичку и војну, анулирајући труд ОУН. Ситуације је наставила опасно да се погоршава уз даљу репресију становништва против повеље, бивајући претња по међународни мир и стабилност, па је савет позвао на државе да ускрате признање недавној прокламацији републике у Родезији и њеним актима, и да јој не дају никакву помоћ. Такође је тражено повлачење Јужно афричке војске и полиције са територије Родезије, где су помагале у репресији и ратним акцијама, и комплетна економска и дипломатска блокада режима од стране чланица према поглављу седам повеље. Такође, расизам је осуђен, позвано је на отклоњивања дискриминације на бази расе и обезбеђивање људских права, јер је стање супротно томе оцењено да успорава развој економски и друштвени, као и међународну сарадњу. Осуђени су режими апартхеида који се наставио насупрот резолуцијама ОУН ГС, и тражено је усаглашавање са ставовима ОУН, уз позив земаља на промоцију анти расизма и једнакости, што је оцењено за један од основних циљева ОУН. Затражена је хитна промена стања кршења људских права расизмом, који су прогласили злочином против човечности, који је виђен посебно у колонијалним и псеудо колонијалним земљама у јужном делу африке. Затражене су дипломатске и економске мере притиска на Ј.Африку у подршку самоопредељењу локалног већинског становништва, мере промоције анти расизма, уз позив на давање помоћи покретима за ослобођење и подршку за примењивање конвенција о људским правима, и уз позив савету безбедности да реагује. Расистичка политика је настављена и даље резолуције су се и даље жалиле на кршење људских права и на репресију неистомишљеника, и убијање побуњеника чланова покрета за независност од апартхеида. Осуђене су Ј.Африка, Родезија и Португал за колонијални расизам у инат светском мњењу и против принципа ОУН, као и против Женевске конвенције, у наставку дајући подршку анти колонијалним покретима отпора и позив на санкције против расистичких режима¹⁸ Резолуције су оценила да се ситуација погоршава у

¹⁸ ОУН АРХИВ, Резолуције ОУН 2262 нов.66. ;2383-7.нов.68.; Резолуција СБ 277. 18.3.70, ; Резолуције 2142,2143,2144, октобар 66. ; 2446, дец 68.

читавом региону и да су колонијализам и неоколониализам и даље активан проблем, уз појачавање агресивне политике од стране колонијалиста (Португал је држао колоније Мозамбик и Анголу), и апартхеид режима, што је доводило до експлозивне ситуације и опасност по међународни мир. Осуђена је сарадња броја западних земаља са тим режимима и толерисање истих, посебно економско-војна сарадња (Португал је био члан НАТО), и позвано је на међународну економску, моралну, и политичку помоћ жртвама апартхеида, и позив на помагање рада специјалног комитета о политици апартеида. ГС је подржала међународни семинар о апартхеиду, расизму и колонијализму који је одржан у Замбији током јула и августа 67. године, и наставила са осуђивањем колонијалне репресије и војне акције усмерене против самоопредељења, мира и стабилности, у све експлозивнијој регионалној ситуацији, и са осуђивањем колонијалног рата Португала који је добијао оружје од западних савезника. Позиви на легитимна права домородаца и спречавање помоћи снагама доминације су били игнорисани од стране великих сила, а ослободилачки покрети су били немоћни због одлучности режима. Политика режима Ј.Африке спољна и унутрашња је оцењена као главни кривац за експлозивну ситуацију и конфликт у региону, и као највећа претња по мир и безбедност, и конституише злочин, због чега је позвано на координацију да се апартхеид прекине. Такође је позвано да се и колонијални савез у регији прекине, као и експлоатација Намибије након терминисаног мандата и одбијање повиновања, и држање полиције и војске на страниј територији, уз веровање да је ОУН активност средишња за решавање кризе, али је уочен комплетан мањак напретка.¹⁹ Тако стање се наставило, и број резолуција је наставио критику, тражећи ослобађање политичких затвореника у Јужној африци, уз изразе солидарности са ослободилачким покретима и осуђивање агресије преко граница, што је створило низ конфликта. Даље жалбе су критиковале што је савет безбедности ћутао о теми још од 64. године, и што економске санкције нису универзално прихваћене, и упозориле на даље успоравање задње фазе процеса деколонизације. Затражено је право на самоопредељење за Мозамбик и Анголу, и осуђено пресипање рата преко граница, укључујући у Замбију од стране португала, што је савет безбедности осудио резолуцијом 268 (јул 69), уз осуду регионалног колонијалног рата који је створио општу кризу по мир. Поново је позвано на престанак сарадње са окривљеним режимима, уз осуду економских интереса због којих је одржавана, и на подршку покретима отпора у циљу остваривања легитимних права и спречавања игнорисања одлука ОУН. Дата је подршка слободи и независности Југозападној

¹⁹ ОУН А, Резолуција 2202, 2262, 2307, 2324, 2325, 2395

Африци (Намибија), у којој се такође погоршавала ситуација. Ј.Африка је имала мандат над том територијом који је био надгледаван од стране ОУН, и која је имала међународни статус, али је мандат обављан на начин супротан одобrenom и супротан повељи ОУН, јер је Ј.Африка проширила апартхеид на њу и вршила репресију над ослободилачким покретом. Самим тим осуђена је политика Ј.Африке, и пропали су покушаји да се доведе у сагласност са политиком ОУН, будући да су ОУН имале обавезу да осигурају добробит и безбедност народа Намибије, као и њихово право на самоопредељење, па су ОУН прекинуле мандат Ј.Африке над територијом и одузеле право да врши администрацију исте, узимајући Југозападну Африку (Намибију) под своју директну одговорност, стварајући Ад Нос комитет који ће помоћи у остваривању права на самоопредељење и независност. Затим је позвана Ј. Африка да одустане од било каквих политичких покушаја да промени ситуацију и међународни положај и статус Намибије, и да не држи војне снаге и базе на истој, као и да одустане од агресије и репресије.³⁴⁸ Након писма о ситуацији у Намибији које су послале савету безбедности претежно земље трећег света али и Југославија, савет је, имајући на уму да је ГС прекинула мандат Ј.Африке над њом и преузео одговорност, осудио је понашање Ј.Африке у не прихватању одлуке и потврдио право тамошњег народа на независност и самоопредељење према повељи, тражећи престанак илегалне администрације над Намибијом и њене активности против интегритета те земље, и осуђујући непоштовање ОУН ауторитета. Подржан је легитимитет отпора и позвана је Ј.Африка да се хитно повуче.²⁰ Поред резолуција које су се односиле на поједине регије, изгласан је број резолуција које су подржавале принципе коегзистенције, као и принципе покрета несврстаних. Позвано је на посматрање прохибиције коришћења силе у међународним односима и права на самоопредељење. Ове обавезе су основу имале у повељи ОУН, и позвано је на посустајање од коришћења претње силом и саме силе против политичке независности и територијалног интегритета других земаља, што је било у складу са повељом. Позвано је на развијање пријатељских међународних односа и изражена је забринутост за опасну ситуацију по светски мир и безбедност која настаје неприхватањем тих принципа и самовољним коришћењем силе. Поновно је потврђено право земаља у колонијалној позицији на самоопредељење и независност, као и право свих земаља да имају слободан избор свог унутрашњег система без мешања у унутрашње послове споља. Добри билатерални односи су оцењени као витални интерес свих у циљу мира и безбедности, основа за стабилност, на основи једнакости, међусобне користи и сарадње. Насилни напади

²⁰ ОУН А. резолуције 2498, 2507, 2506, 2508, 2517, 2145, 2146, 2403, СБ 264, 269, 276, 281, 293, 291

су оцењени као противни повељи и међународном праву, као и покушаји директни и индиректни да се спречи независност, самоопредељење, и слободан избор и развој система, и било какво мешање у унутрашњу и спољну политику других и одузимање суверенитета и локалног идентитета. Тражена је кодификација принципа међународног права према пријатељским односима и сарадњи, која би допринела смањењу тензија и појачавања мира и безбедности, што је оцењено као циљ ОУН, подсећајући да је конференција несврстаних 64. године у Каиру позвала на усвајање декларације о тим принципима као корак према кодификацији, оцењујући да би тај успех довео до већег поштовања принципа коегзистенције, док би сама расправа и усаглашавање ставова поводом тог питања била успех. Специјални комитет за то питање је показао да се разлике у погледима смањују али да је потребно још времена за усаглашавање и проширивање простора слагања, подсећајући на потребу да се проблеми решавају на мирољубив начин у интересу међународног мира и сигурности, као и суверене једнакости земаља, и позивајући на нацрт резолуције током 67. године. Позвано је и на разоружање у циљу остварења идеала ОУН, будући да оружје и наоружавање служи више рату и опасности од рата него самоодбрани и самим тим је претња за мир. Посебно је стављен акценат на опасност масовног нуклеарног оружја и позвано је на међународну контролу.²¹

Током следећих година постављен је акценат на потребу кодификације 350 принципа суживота кроз ОУН и тиме га укључити у позитивно међународно право, са циљем да се помогне организацији у одржавању међународног мира и безбедности, и како би се подржало стварање пријатељских односа, што би све помогло сврси ОУН, и позивано је на појачавање труда да се постигне сагласност, како би дошло до декларације у оквиру ГС. Ова идеја је понуђена још у резолуцији 1815 из 62. године и настала је због политичких промена након 45. године и потребе да се прошири ОУН повеља и обезбеди једнакост и слобода чланица, и посебно у контексту хладног рата промовише толеранције другачијих политичких система, ида помогне у отклањању колонијализма који није осуђен од стране повеље, уз укључивање многих новостворених земаља у активно поправљање ситуације у свету. Ове активности су биле у складу са принципима покрета несврстаних и чланови покрета су активно агитовали а њих. Развој земаља у трећем свету, претежно несврстаних, је битна област резолуција у периоду. Једна од главних брига била је поводом одливања капитала из земаља у развоју, што је одузимало преко потребан новац тим земљама за развој, као и статичан и низак ниво спољне финансијске помоћи у периоду до средине 60их

²¹ ОУН А Резолуције ГС 2160, 2162, 2163

година, док је спољни дуг земаља у развоју стизао да те мера да је ГС упозоравала да ће камате бити превисоке за исплату обезвређујући дате позајмнице, због чега је позвано на повећање спољног финансирања развоја. Прихваћено је да ове земље морају поред тога појачати свој труд за економски и друштвени развој, који је био спор али у порасту, и изражена је нада за другу половину ОУН декаде развоја. Помоћ није била достигла 1% БДП из развијених земаља и била је у опадању, па је затражено повећавање количине новца како би се напредовало. Затражени су кредити са мањим каматама, испод 3% уз дужи период за одплату, као и смањивање тренутних камата, и жалило се на праксу давања помоћи уз тешке услове који су често укључивали коришћење кредита на тржишту земље кредитора. Такође је поред лакших услова кредита тражено да зајмови буду дуготрајни и у континуитету како би земље које примају новац могле планирати унапред, посебно јер су многе од тих земаља имале планску привреду, и могућност одплате у натури, уз позив кредиторским земљама да инвестирају у земљама којима зајме. У циљу остварења развоја створен је ОУН фонд за капитални развој, под утиском ранијих резолуција и ОУН конференције за трговину и развој. Оцењено је да земље у развоју могу корисно прихватити много већу количину капитала него што су је примали од међународних финансијских институција, и да су услови помоћи превише строги и да их треба поједноставити, све у циљу убрзавања развоја и економско-друштвеног напретка. Фонд је створен као аутономан орган ГС, а у статуту је за циљ стављено помагање развоја земаља у развоју кроз давање бесповратне финансијске помоћи и кредита ниске камате, како би дошло до одрживог самосталног развоја у тим земљама, посебно уз стварање разноврсније привреде, имајући у виду да су многе земље биле постколонијалне са привредом која је живела на једном артиклу. Ова помоћ је посматрана као у складу са циљем и принципима ОУН и замишљена је као слободна од злоупотребе кроз економско-политичко мешање и утицај, без дискриминације према локалном политичко-економском систему, и као у складу са жељама земљама пријема помоћи, која би била давана безусловно и за генерални развој уместо за одређене пројекте, према дискрецији земље примања, преваходно у готовини и индустријским добрима.²² ГС се позабавила и другом седницом 353 УН конференције за трговину и развој, коју је сматрала као форум за развој дијалога о великим проблемима и анализу истих, уз разматрање даљих активности за имплементацију предлога са прве седнице, уз предлог усређења на број основних тема како би се остварио практичан резултат кроз преговоре и налажење консензуса. Оцењена је потреба за

²² ОУН А Резолуције 2463, 2169, 2170

адекватну припрему уз наду да ће нови труд довести до резултата за разлику од прве седнице, уз припрему специфичних програма акције за решавање главних и основних проблема како би се створио што већи консензус, уз позив владама земаља да се више активирају. Генерални секретар се сложио са оценом економско-друштвеног савета да је од предходне седнице врло мало урађено за решавање проблема, где је окривљена међународна економска и трговинска ситуација као непријатељска према развоју земаља у развоју, и примећен мањак политичке воље од стране развијених да помогну. Позвано је на повећану међународну сарадњу, а развијене земље су позване на трговинско-тарифне олакшице земљама у развоју, уз смањивање баријера трговини, уз промоцију међусобне трговине тих земаља. Сиромашне земље су се жалиле на међународни систем и принципе трговине, у коме се нисе могле успешно такмичити због заосталости привреде. Примећено је да се резултати декаде развоја неће достићи до краја деценије, али да је програм имао позитиван утицај на развој, који је био веома спор, мада је огроман раст становништва у трећем свету обрисао напредак и довео до мањка хране, што је довело до незадовољавајуће друштвене ситуације у тим земљама. Решење је тражено кроз бесповратну помоћ развијених земаља и усвајање декларација, резолуција и повеља, као и стварање даљих и дугорачних планова, како би се популарисала међународна сарадња, уз ослањање на ОУН где су земље у развоју имале већину у ГС. Међутим, ток спољног капитала у трећи свет није порастао, већ супротно, и ситуација се погоршавала и успоравала економски развој, на шта су се те земље жалиле да не могу развити економију без помоћи и смањења камата, и без додатне помоћи кроз ОУН агенције и програме. У оквиру проучавања друштвене ситуације у трећем свету евидентна је и агитација социјалистичких чланицапокрета у ОУН, где се поред константон тражења неповратне помоћи промовисало успостављање државне привреде са централистичким системом, где би се у име друштвеног развоја одмах створиле социјална држава и редистрибуција добара и финансија, уз коришћење добијеног новца за социјалну политику државе уз позив на промену економско-друштвено-политичких система који спречавају хоризонталну интеграцију свих сегмената друштва кроз државне програме, што је одраз карактера земаља у развоју у овом периоду где су ауторитарне централизоване државе са планском привредом биле норма.³⁵⁵ У циљу промовисања развоја проглашена је декларација о друштвеном напредку и развоју, у којој је позвано на сарадњу како би стандард економско-друштвеног развоја напредовао у свету, уз позив на стварање праведних друштвених поредака како би се допринело миру и сигурности, што би било припомогнуто коегзистенцијом и пријатељским односима. Жалењем је примећено да напредак није био задовољавајући и да се размак у стандарду

неразвијених према развијенима повећава, уз трошење на одбрамбено наоружање новца потребног за развој, и негативни утицај неједнакости трећег света у светском економском систему. Затражено је да декларација буде основа за будућу политику, и да све земље допринесу општем напредку што би побољшало ситуацију за цео свет, и за шта су основне потребе мир, независност, самоопредељење, немешање, бирање свогунутрашњег система, сигурност, коегзистенција, контрола над својим ресурсима. Такође су тражене одређене социјалистичке мере о редистрибуцији новца и социјалним државама кроз централно планирање, уз помоћ развијених у новцу и технологији неразвијенима.²³ Деколонизација и примена резолуције 1514 о истој из 60. успорила је средином 60их након навале независности широм трећег света, и ГС је изразила жаљење због те чињенице, и осудила је негативан став преосталих колонијалних земаља и њихових савезника који су одбијали да прихвате промене у свету и право на независност и самоопредељење. Посебно су издвојени Португал, који је готово сам преостао да противречи ОУН, и Апартхеид земље Ј.Африка и Родезија, због њиховог неприхватања принципа ОУН, репресије над ослободилачким покретима и отвореног вођења рата са њима. Таква активност је била противна слову и духу повеље, и осуђени су сви који су сарађивали са тим земљама и режимима, јер је одуговлачење краја колонијализма била узрок оружаним конфликтима који су дестабилизовали регион и међународни мир и безбедност. Реафирмисана је подршка легитимној борби и покретима за слободу, и подршка специјалном комитету за примену 1514 против криминалног понашање колонијалиста, и позвано је на бојкот и санкције према тим земљама. Упозорено је на колонијални завез између Португала-Ј.Африке-Родезије који је војевао против домородачког становништва широм југа африке противно интересу мира и безбедности, и на њихову репресију над локалним становништвом и одржавање војних база на туђој територији. Политичко-дипломатска сарадња одређених земаља на западу са Португалом и Ј.Африком је оцењена као ојачавање тих илегалних режима у циљу финансијских интереса, противно интересу локалног становништва и принципа ОУН, и довела је до експлозивне и погоршавајуће ситуације која такође повређује корисност и важност ОУН, због чега је позвано на санкције тих режима, на престанак било какве сарадње са њима, и економско-политичко-моралну помоћ противницима истих, како би се притиском осигурала имплементација резолуција и међународног права. Жалбе су упућене и на основу повеље ОУН где су колонијалне силе имале обавезу да доведу до политичког и економског напредка доморадаца, а супротно тој

²³ ОУН А ГС резолуције 2206,2209,2218,2211,2215, 2274, 2276, 2293, 2415, 2436, 2548

обавези су вршили експлоатацију ресурса и становништва, што је представљало потчињавање права становништва својим економским и политичким интересима супротно интересима локалног народа, што је осуђено као противно повељи и резолуцији 1514 о деколонизацији из 60. године, на основу које се већина резолуција у овом периоду ослањала, посебно према ситуацији на југу африке где се колонијализам дуже задржао. Позвано је на сарадњу ОУН са ОАУ и отворену сарадњу са покретима ослобођења, иако је број земаља чланица негативно гледао на њих, исказујући своју фрустрацију према земљама које су игнорисале ОУН и неуспеху организације да уради ишта да спречи ситуацију и докрајчи колонијализам, у ситуацији где су мандатне снаге неуспешно одрадиле посао и где је тражена помоћ ретко стизала до покрета отпора, што је све оптерећивало ОУН који је као циљ имао избегавање рата и дестабилизације међународне безбедности и мира. ГС је наставила да резолуцијама критикује недостатак имплементације 1514, осуђујући настављање колонијалног рата на југу африке, где се репресија погоршала и где се границе нису поштовале, уз кориштење плаћеника, кријумчарења оружја и држања војних база на туђој територији без дозволе, што је не само спречавало еманципацију већ и угрожавало оближње независне земље, и претило даљој дестабилизацији мира. Неуспешно јетражено решење кроз санкције и специјалне комитете за проучавање ситуације који су се множили годинама, јер без воље великих сила није долазило до побољшања.²⁴ Због јубиларног карактера 25. седнице ОУН 70. године, чланице покрета несврстаних планирале су да након успешне конференције несврстаних пренесу акцију на ГС, и да у оквиру јубилеја спроведу кодификацију коегзистенције. Самим тим ГС је спровела резолуцију претходне године о јубилеју, предлагајући да би догађај требао бити искоришћен како би ОУН постала ефективнија, и како би се реafirмисала вера која је у њу уложена, и како би се ставио посебан акценат на њене принципе и циљеве у контексту комплексне светске ситуације. Посебно су поменути принципи: одржавања мира и безбедности, кроз суверену једнакост земаља; поштовања суверености и интегритета; пријатељских међународних односа међу земљама, самоопредељење спољне и унутрашње политике, међународна сарадња за економски и друштвени развој. То су све били принципи и ОУН и покретам и позвано је на мир, правду и напредак, уз наду да ће следећа деценија били период мира. Затражена је комеморативна седница уз специјалне документе што би припремио специјални комитет, на којиј би се признала почаст деценији усвајања резолуције 1514 о деколонизацији, и расправљало о другој декади развоја, као и декларацији о разоружању,

²⁴ ОУН А ГС 2189, 2202, 2288, 2311, 2326, 2327, 2425, 2465

уз прихватање резолуције о коегзистенцији, и позиве на потписивање ОУН конвенција и уговора.Током јубилеја је кроз резолуције изражена посвећеност повељи у циљу мира, правде и напретка, и организацији као центру за одржавање мира, сигурности, и пријатељских односа, са уважавањем једнакости земаља. Затражени су сарадња и бољи односи међу свима какав год унутрашњи систем имали, и забележено је да је и поред ОУН принципа о устручавању од силе и претњи у свету и даље било много конфликта, уз наоружавање и спор развој, и позвано је на решавање несугласица мировним путем кроз ОУН. Дато је признање великој улози ОУН у деколонизацији и њеној подршци исте, и проглашена је за моралну савест света кроз своју подршку људским правима, миру и напретку, али је изражена потреба за већом улогом ОУН и њеном даљом еволуцијом како би и даље побољшавала стабилност, која је услов за развој и мир, посебно у сиромашнијим земљама²⁵Главни успех несврстаних на седници је било доношења резолуције 2625 24.10.70. која је названа: Декларација о принципима међународног права бавећи се пријатељским односима и сарадњом између земаља према ОУН повељи, што је у ствари била кодификација принципа коегзистенције. Овај документ је афирмисао важност прогресивног развоја међународног права, и потврдио повељу ОУН као најбитнији документ за одржавање међународног мира и безбедности, и кодификација је имала за циљ да промовише прихватање принципа повеље у свакодневном општењу. Циљ ОУН је приказан као одржавање мира уз слободу, правду, једнакост, поштовање, прихватање различитости политичких система, посебно због великих промена у свету које су се догодиле од настанка организације које су потврдиле важност примене принципа. Основне обавезе чланица су биле: Устручавање од коришћења силе и претње према другим земљама, немешање у туђе унутрашње опслове, поштовање независности и интегритета других, поштовање суеврене једнакости, решавање проблема мирним путем. Потчињавање и доминација су прихваћени за препреке миру и безбедности, као и праву на самоопредељење, а притисци као поремећивање независности и развоја.Осуђено је коришћење силе осим у успостављања сврхе ОУН, јер она није начин да се реше проблеми и несугласице, и јер је противна међународном праву, са тврђењем да је рат агресије злочин против мира, тражећи избегавање било каквој међународног насиља и тражећи поштовање међународних уговора и права на самоопредељење и независност, уз избегавање подривања власти друге земље, и уз неприхватљивост војне окупације туђе територије или присвајања исте. Позвано је на мирно решавање несугласица кроз систем колективне безбедности

²⁵ ОУН А ГС 2499, 2627,2625,2649,2626

ОУН у доброј вољи, уз посредовање организације у билатералним проблемима са слободном вољом и избором учесника. Одбијено је било какво право директног или индиректног мешања у туђа унутрашња или спољашња питања, укључујући претње и интервенције, али и политичко-економско условљавање, као и мешање у унутрашње сукобе земаља или стварање истих, уз потврду права на самоопредељење у политичко-економско-друштвеним питањима. Истакнута је потреба промовисања општег развоја и стабилности свих земаља света, уз сарадњу за узајамну добит и подршку за једнакост и људска права у контексту слободног одабира свог пута за сваку земљу без мешања. Такоше је тражен брз крај колонијализму као активности против повеле, уз дужност чланица да подрже независност и самоопредељење земаља и њихову слободну асоцијацију са другима као суверене државе, уз гарант суверености и једнакости земаља у миру. На крају је изјављено да су сви принципи повезани и да се морају заједно примењивати, и да их требају примењивати све земље у свом међународном општењу.²⁶Из документа се може видети да су према резолуцији забрањена онаква понашања каква су угрожавала Југославију и друге несврстане земље, одржавајући страхове и проблеме тих земаља у контексту угрожености од стране блоковских структура и одржавања независности.Потврда успеха треће конференције која је показана на седници ГА ОУН и кодификација коегзистенције показала је да се велики ризик који је Југославија преузела, у потпуности исплатио. Југословенска дипломатија је испловила између Сциле и Харибде, и успехом у Лусаки у Њу Јорку успела је да надљудским залагањем учврсти раније невиђен светски покрет. Повећани у глед и присуство Југославије довели су из рушевина покрета средином 60их до златне деценије за несврстане која је пратила 70. Константни раст покрета и улога Југославије у њему током 70. и 70их довели су до најстабилније безбедносне ситуације и највећег дипломатског утицаја до тада и након, стварајући позитивну унутрашњополитичку ситуацију и одржавајући добре односе са оба блока. При заузимању за мир и разоружање у свету, Југославије је такође доприносила угледу светског социјалистичког покрета коме је припадала, уз чврсто уверење руководства да се капитализам одржава као систем кроз рат и интервенције и да ће стварањем мира бити створе услови за ширење социјализма на нове земље. Пријатељско понашање према пост-колонијаним земљама у трећем свету је такође имало додатну улогу промоције социјалистичког система кроз упоређивање са хегемонистичким метрополама које су биле у капиталистичком блоку, и кроз представљање социјализма као система за миран развој и

²⁶ ОУН А ГС резолуција 2625 Декларација

безбедност. Југословенско руководство, поучено успехом 70. ставило је несврстану политику у центар своје спољнополитичке делатности, налазећи свој положај у свету кроз редовне конференције покрета и седнице ГА ОУН, показујући да се велики ризик са почетка 60их не само исплатио, већ да је земљи донео много већи утицај и углед него што је без тог ризика био замислив. Самим тим, трећа конференција несврстаних је један од највећих успеха Југословенске дипломатије и светског мировног покрета до тог датума. Потребно је указати на иступања делегације Југославије у ГС ОУН 70. године у контексту декларација донесених након заједничке акције покрета несврстаних после конференције. Секретар иностраних дела Тепавац је дао говор на почетку 25. сесије ОУН говорећи о томе како се свет за 25 године много променио али не на боље, јер мир који постоји у свету није ни трајан ни потпун, многи народи и земље гину у оруђаној борби у свету од којих многи нису знали за мир и независност, док већина људи на планети не ужива од развоја технологије већ су сиромашни. Подсетио је да су принципи повеље попут слободе, независности и суверенитета потчињени вољи и интересима моћних земљи, док се права људи крше неједнакостима и дискриминацијом, додајући да та неадекватност мора увести чланице не у апатију већ их мора мотивисати на акцију у организацији, одбијајући политички реализам ради идеализма. Подржао је ОУН као незамењиви фактор сједињења и сарадње народа на једнакој основи, где све земље колико год велике и моћне принуђене да раде ка заједничким интересима и принципима, без дискриминације на основу политичких и економских система, али да је организација неуспела у свом покушају да сачува светски мир и безбедност уз промовисање независности и развоја, због непремостивих препрека које се огледају у међународним односима. Тражио је да ОУН не буде само огледало свих дешавања у свету већ главни учесник, у оквиру кога су сви једнаки и нико не доминира, тражећи и да се универзалност постигне прикључивањем НР Кине. Потседо је на улогу Југославије на недавној трећој конференцији несврстаних у Лусаки, која је била највећи самит светских лидера ван ОУН, а чији чланови имају исте аспирације и интересе као и већина чланова ОУН, додајући да је самит донео многе документе о актуелним проблемима света и о потреби да се

успоставе мир и демократски пријатељски односи између земаља, надајући се да ће то имати директан утицај на даљу активност ОУН. Подсетио је на изјаву председника Броза који је говорећи о 25. седници ГС и 3. конференцији ПНЗ рекао да та два скупа имају логичку повезаност и за несврстане земље представљају целину и део истог историјског концепта, где јачање ОУН такође ствара боље и демократске међународне односе. Изјавио је да је природна повезаност две организације очигледна, док у тренутној светској ситуацији земље света подељене у војне, политичке и економске блокове, користе политике силе, доминације и империјализма како би спречили међународну сарадњу и како би ограничили улогу земаља ван блокова, што заједно ствара такву ситуацију да одржавање статуса кво између блокова спречава могућност трајног мира и безбедности за цео свет под принципима једнакости и независности. Жалио се да је општење о проблемима општег интереса светске заједнице ограничено на неколико најмоћнијих држава, где се највеће одлуке о миру и рату монополизују од стране блоковских лидера и утичу на остатак света који нема право да утиче на своју судбину. Тврдио је да ново доба преговора може бити време мира само ако се преговори прошире и ако се такође консолидују међународни мир, безбедност и развој на основи једнакости. Тражио је да се све земље придржавају принципа повеље и обавеза преузетих из ње без изузетака, поздрављајући позитиван развој детанта у Европи, где је настао дух сарадње и превазилажења подела како би се постигла безбедност уз сарадњу према принципима повеље, изражавајући уверење да ће развој мултилатералне сарадње на основу једнакости у Европи имати позитиван утицај на остатак света да пође истим путем, јер је генерално смањивање тензија у било ком делу света у зависности од општег смањивања тензија у свету и завршавања тамошњих криза и ратова. Потсетио је на хроничне проблеме света у том тренутку, осврнувши се на наставак блискоисточне кризе, наставак рата у индокини, као и на колонијалне ратове на југу африке, све због недостатка воље међународне заједнице да делује и спроведе резолуције и декларације ОУН, подсећајући да светски мир не може постојати без осове

суверене једнакости и независности, и уз постојање оружаног решавања проблема. Подсетио је и на опасност да било кој од ових ратова добије шире основе тражећи да велике силе одустану од одржавања локалних ратова, је јер свет постао међузавистан, кривећи велике силе за одржавање тензија кроз наоружавање и јачање војних потенцијала насупрот успостављању опште безбедности, што је посебно штета у контекст сиромаштва великог дела света коме је потребан развој.²⁷

Представник Југославије Дугоњић је говорио у оквиру расправе о декларацији о давању независности колонијалним земљама, где је указао на велику улогу организације у успешној борби народноослободилачких покрета у свом труду да постану независни и самоопредељени, и преко 60 нових чланове је додано у ОУН за четврт века. Тврдио је да је светска антиколонијална револуција највећи процес међународних односа од рата, и да све више народа постају субјекти међународних односа, од којих је већина одбила укључивање у блокове већ пришла покрету несврстаних у покушају да се промене светски односи на боље, додајући да је декларација о давању независности колонијалним наодима један од највећих успеха организације. Због ових успеха навео је да је посебно тешко гледати успоравање процеса пред самим крајем због кога десетине милиона људи и даље живи под страном доминацијом кроз војну репресију и демонстрацију силе. Захтевао је елиминацију последњих колонијалних утврђења кроз акцију, јер није довољно слагати се о принципима и декларацијама већ је потребно деловати у оквиру организације. Подржао је програм специјалног комитета који је реafirмисао фундаменталне принципе и провизије повеље, подржавајући укидање било какве сарадње са колонијалистима и давање све могуће подршке народноослободилачким покретима, подсећајући да је такве одлуке усвојила и 3. конференција несврстаних.

²⁷ А ОУН А_PV-1850

Представник Југославије Рибичић, председник федералне владе, је говорио у дебати поводом јубиларне седнице ГС и доношења декларација о побољшавању односа и међународне безбедности, по захтеву Председника Броза, где је изразио наду да ће ова седница афирмисати циљеве повеље и потврдио да ће Југославија наставити да шири консолидацију ОУН ауторитета и улоге. Подсетио је да је ово 25. годишњица и успеха Југославије у ослободилачком рату, где је она победила у дугој борби против агресије и доминације, као део прогресивних светских побољшања која су произашла из пораза фашизма, изразивши уверење да је резултат националног и друштвеног ослобођења стабилно друштво Југославије које стоји на основама једнакости, солидарности и самоуправи, где је економски и културни развој ослоњен на развој друштва радног народа. Изразио је да је поред свог економског развоја Југославија и даље земља у развоју са многим неразвијеним областима, због чега разуме проблеме земаља трећег света и сматра да је њихово решавање од велике важности за очивање независности и једнакости свих земаља и консолидовања међународних односа. У наставку је говорио да Југославија није избегла ни један велики светски конфликт, већ да је увек била у сталној борби за одржавање националног суверенитета, као и аутономног друштвеног развоја и слободе међународне активности, због чега је директно солидарна и заинтересована за борбу других народа за слободу и независност. Изјавио је да Београд сматра да је сарадња на основу једнакости предуслов за даљи развој, због чега покушава да постане што независнији и активнији фактор у међународним односима и да што више допринесе споразумевању и блиским односима измешу народа, и то на основу свог дугогодишњег искуства сарадње са већином земаља у свету без обзира на разлике са тим земљама, јер је за добре односе потребно само да су основани на једнакости, немешању и узајамном поштовању. Као главни доказ такве политике дао је несврставање као концепт међународних односа и генерални приступ Београда односима, подсећајући на недавну конференцију у Лусаки где су несврстане земље чврсто потврдили своју подршку ОУН и њеној улози у

промовисању поштовања према повељи, чији су принципи истоветни са покретом и његовим стремљењем за еманципацију, суживот, мир, безбедност и развој. Изразио је поглед Београда да је примењивање принципа повеље од стране свих земаља без обзира на њихову моћ и величину или ниво развоја, незамењив инструмент у борби за независност и једнакост земаља и за реализацију људских права у труду да се свет спасе од рата, агресије и сваког другог начина репресије у свету, попут колонијализма. Подржана је елиминација сиромаштва неразвијених и универзализација организације, као и процес сарадње и смиривања тензија у Европи који је потврдио да се проблеми могу решити само на миран начин кроз споразумевање. Потсетио је на принципе немогућности одузимање територије ратом и на кризу на блиском истоку, где је кршење принципа опасност не само за регион већ за мир у другим регионима где се такође могу игнорисати принципи, позивајући на преговоре и смањивање тензија и елиминацију агресије и узрока проблема ради општег мира. За проблем индокине позвао је на решење кроз самоопредељење са хитном престанком рата, док је за проблем југа африке позвао на укидање нарушавања људских права и резолуција ОУН, у чијој основи је политика сила и импозиција различитих видова субјугације, што је спречавало трајни мир. Изразио је да је такво стање света разлог за бригу, али је поздравио опредељење све већег броја чланица да одбију да буду коришћени као пијуни од стране великих сила и да играју активну улогу у међународним односима који су у промени, што је давало уверење за бољу будућност кроз поправљање недостатака ОУН и стварање позитивног програма за даљи рад. Оценио је да су документи који су створени и који сада бивају створени представљају програм који ће дуготрајно деловати на међународне односе и оправдати акцијом своја очекивања, како би се побољшало тренутно стање односа и демократизовала међународна заједница. Изјавио је да понуђени документи показују једнствено мишљење чланица да је потребна компрехензивна сарадња и пријатељство свих земаља, на основу принципа сарадње и једнакости који су у интересу свих држава. Додао је да документи о стратегији развоја показују циљеве и предузете мере од

стране ОУН да се прошири светски напредак за све кроз структуралне промене светске економије и њених односа, како би се дошло до стабилног и балансираног развоја света, док документи о деколонизацији потврђују заосталост те институције и потребе да се она уништи ради светског развоја, посебно због несавршености тренутног света и труда организације да га поправи.²⁸

Активности Југославије у ГС ОУН током 1971. године биле су слабије него претходне године током које је делегација активно учествовала у повезивању активности и принципа генералне скупштине ОУН са конференцијом несврстаних земаља, и такође мање него током следеће две године током којих је делегација Југославије била једна од несталних чланова СБ. Иако је делегација дала осетно мање изјава и говора, и даље је гласала на великом броју резолуција скупштине, које су повезане са резолуцијама СБ, и потребно је урадити кратак преглед свих резолуција како би се разумео континуитет истих проблема од 1970-1974. године.

Током 1971. савет безбедности је произвео број резолуција и одлука, углавном о већ отвореним питањима и проблемима који су наслеђени из претходних године. Примећује се одсуство резолуција и извештаја о рату у Индокини током периода 71-73. године, током којих су САД излазиле из рата (73. мировни споразум након кога су САД снаге отишле, али након кога се наставио грађански рат Вијетнама до средине 75.), и то питање је изостављено из извештаја Генералног Секретара о раду организације за цео период јун 70-јун 74. Те резолуције осликавају стање међународних проблема и подсећају на гореће кризе. Резолуција 293 и 305 су о питању Кипра, продужиле су војну мировну мисију ОУН на том острву и позвале на уздржаност и мирно решење проблема међу тамошњим заједницама. Резолуција 298 је потврдила немогућност припајања територија ратом, и позвала Израел да престане са окупиацијом западне обале, критикујући Израелско игнорисање ранијих резолуција и њихову промену статуса града Јерусалема, називајући активности Израела на окупираној територији илегалним и правно ништавним.

²⁸А ОУН А_PV-1861, А_PV-1875

Резолуција 300 је издата након саслушања између осталог и представника Југославије, по питању жалбе Замбије, и потврдила је да је угрожавање и игнорисање туђег суверенитета и интегритета противно повељи ОУН, тражећи од Јужне Африке да поштује суверенитет Замбије, али је у случају поновног кршења назначено само поновно сазивање састанка СБ. Резолуција 301 је потврдила мандат ОУН за Намибију из 1966. подржавајући њено право на независност, дајући подршку ослободилачком покрету у њиховој борби против илегалне окупације од стране Ј.Африке. Поновљено је да је Намибија под одговорношћу ОУН и да има право на самоопредељење, подржавајући ембарго на оружје против Ј Африке и критикујући њихово кршење интегритета Намибије, тражећи да се сва администрација и све трупе повуку са туђе територије. Позвани су чланови ОУН да ограниче подршку режиму у Преторији и сарадњу са њима, и да у односима са Преторијом знају да су њене активности илегалне према међународном праву, као и да је улазе и никакве аранжмане који имплицирају валидност окупације Намибије.

Генерална скупштина је наравно током 71. такође изгласала резолуције битне за актуелна питања којима се Југославија бавила у својој спољној политици, а најбитнија од њих је била 2758. која је избацила представнике Републике Кине и заменила их представницима Народне Републике Кине, уз глас Југославије (без чак помињања имена Р.Кина или Тајван). Одсуствовале су резолуције о рату у Индокини који је још увек трајао, као и резолуције о рату Индије и Пакистана крајем године, док се блиски исток поменуо у једној резолуцији која је само потврдила раније резолуција и потребу повлачења Израела са окупиране територије, тако да је већина пажње дата колонијалним питањима. Резолуција 2769 се бавила Ј.Родезијом (Зимбабве), је критиковала преговоре између Велике Британије који су имали за циљ независност Родезије, јер они нису укључивали представнике ослободилачких покрета, тражећи да се о независности преговара тек након успостављање владавине већине, а не расистичке мањине. резолуција 2795 је позвала на поштовање резолуције 1514 о деколонизацији и давању независности

колонијама, у контексту Португала и контроле над државама на југу Африке, тражећи право на самоопредељење за покорене народе. Критикована је и индиректна и директна сарадња са властима Португала која је подржавала колонијалну доминацију због економских и политичких интереса. Резолуција 2787 се бавила деколонизацијом, потврђујући све раније резолуције о том питању и понављајући основне принципе ОУН у том питању. Колонијализам, доминација и империјализам су назначени као противни повељи ОУН и људским правима, изражавајући жаљење за поступање противно праву многих чланица, посебно критикујући колонијални рат Португала и подршку за њега од стране НАТО савезника. Неоколонијализам је такође означен као илегалан и негативан начин постушања, док је самоопредељење издвојено као основна потреба за мир и пријатељске односе између земаља, потврђујући легитимно право на слободу и самоопредељење народа Палестине, Зимбабвеа, Намибије, Мозамбика и Анголе, као и право народноослободилачке борбе против колонијалних држава посебно на југу Африке. Позване су све чланице да признају ова права и да их подрже, као и да се устручавају од подржавања угњетавања ових права јер је то противно повељи, поново критикујући НАТО државе и подршку колонијалним и расистичким (антикомунистичким, прим аут.) режимима на југу Африке. Резолуција 2796 се бавила извештајем специјалног комитета формираног за спровођење резолуција 1514, у складу са резолуцијама СБ 232,253,277,278, и изразила забринутост за заоштравање ситуације у Родезији, која је била претња за међународни мир и стабилност, осудила је неуспех Британије да елиминише расистички режим, као и постојање војних снага Ј.Африке на територији Родезије које су директно кршиле суверенитет и интегритет суседних држава (према прихватању званичног режима као нелегалног). Критикована је и сарадња илегалног режима Родезије са Португалом и Ј. Африком, као и игнорисање своје одговорности од стране Британије као администратора територије према ОУН да спречи своје илегално деловање. Санкције су оцењене као недовољне и недоследно спровођене, и затражено је деловање савета безбедности да према повељи спречи

недозвољено деловање, а све чланице су позване на придржавање резолуција. Резолуција 2871 се бавила Намибијом и извештајима о њој, подсетила је на резолуцију 1514 о деколонизацији и чињеницу да је Намибија под мандатом ОУН. Критикована је војно-политичка окупација земље од стране Ј.Африке и њено коришћење за војне акције у суседним земљама против међународног права као и повеље и резолуција ОУН, затражено хитно повлачење снага Ј.Африке, избегавање економских односа са њом, и подржано је право Намибије на независност и самоопредељење. Подржан је и мандат ОУН савета за Намибију као јединог легитимног представника тамошњег народа уз позив свимчланицама да дају економску и политичку подршку ослобођењу територије. Резолуција 2832 је била декларација о Индијском океану као зони мира, која је направљена у подршку независности и суверенитету тамошњим државама, и ослањала се на декларацију треће конференције несврстаних у Лусаки 10.9.1970. где се тражило да се сукоб великих сила не спроводи у овом региону. Позвало се на одсуство војних савеза у овом простору како би се на миран начин довело до мира и напредка који би онда могао да се прошири и на друге регионе. Регион Индијског океана је означен као зона мира, позвано је на елеминисање свих војних база и престанак војног ривалитета, и позване су велике силе да избегавају стварање војних савеза и база са државама на обали океана, како би се мир успоставио на основи колективне безбедности. Затражено је да се у океану не налазе ратни бродови и авиони који могу да угрозе независност и интегритет приобалних држава. Резолуција 2825 се бавила генералним и комплетним разоружањем, и поновила је раније резолуције и константо тражење да се државе што више колективно разоружају, подсећајући да је деценија означена као деценија разоружања 1970. од стране ОУН, као и да је циљ који је за ОУН назначила скупштина комплетно разоружање свих, упозоравајући на опасност оружја и трошак наоружавања.

Београд је учествовао у напорима да се представници Републике Кине избаце из УН, и замене са представницима Народне Републике Кине у најскоријем року, подржавајући политику Пекинга о једној Кини, и у ту сврху Београд је био један од

потписника молбе у ГС ОУН (Амбасадор Л. Мојсов) да се поруке министарства спољних послова НР Кине проследи свим делегацијама. У тој поруци је нападнуто постојање Републике Кине на Тајвану и подршке Вашингтону за независност Тајвана, изражавајући жеље да власти у Пекингу окупирају Тајван који су смотрали својим, а комунистичке власти јединим представником Кинеске државе, одбијајући постојање Р.Кине. Порука је дошла као одговор на нацрте резолуција Вашингтона према којима би се НР Кина примила у ОУН, али уз настављање постојања делегације Р.Кине у организацији. НР Кина је примљена 25.10.71. у ОУН кроз резолуцију ОУН 2758²⁹

На 1951 пленарном састанку ГС ОУН током 26. седнице Амбасадор Тепавац је дао говор у част новог председника скупштине, индонезанина Малика. При овој прилици говорио је и о великим променама у свету и битним догађајима, са акцентом на чињеници да конфликти у свету више нису изоловани, већ да локални ратови и кризе имају светски одјек и да доводе до нових криза другде у свету. Такође је изјавио да спољне интервенције и ратови доводе само до краткотрајних успеха нападача, али да се успех ускоро поништи због супротних ефеката, јер интервенције само ојачавају одлучност и увереност угрожених људи да се супротставе агресији и одбране своји интегритет и сувереност. Поновио је једну од основних теза Београда да постојање супротних или различитих политичких и друштвених система није разлог и узрок ратова, већ та такви системи требају остварити универзални суживот као алтернативу лошим односима и кризама, због чега је потврдио потребу превазилажења блоковских подела и налажења колективне безбедости, уз посебан осврт на међузависност политичку и економску целог света. Додао је да ОУН није успела да створене резолуције и вредности спроведе у дело, али да је довела до позитивних резултата, и иако рат није отклоњен примећено је одређено смиривање у односу на претходни период, и настанак нових дипломатских веза и контаката. Издвојио је Југославију као државу

²⁹ А-ОУН Резолуција 2758 и њен састанак

која има контакте са великим бројем држава различите политике и позвао друге држава да рашире број разговора и односа, како би се створила пријатнија атмосфера за решавање проблема кроз време. На крају је позвао на приhvатање комунистичких власти у Пекингу за једине легитимне представнике државе Кине, и указао на проблем неразвијености у трећем свету, жалећи се на хроничне трговинске и монетарне проблеме тамошњих држава за које још увек није дато решење.

На састанку економско-друштвеног савета председник савета је поновио закључке генералне дебате. Изражена је велика забринутост због економског успорења које се догодило 1970. у свету, али је примећено да се економска ситуација у трећем свету благо поправља, мада је указано на огромне проблеме са којима су се тамошње земље суочавале, као што су огроман раст популације, недовољно домова и послова, лоша урбанизација и јавна хигијена, лоше образовно и здравствено стање, мањак хране и новца. Закључено је да је огромна количина новца потрошена на наоружавање у свету (око 200 милијарди долара америчких), посебно у развијеним земљама, а да је економска помоћ трећем свету и даље минимална. Подсекретар ОУН за економско-друштвена питања је изјавио да је утицај ОУН тела и стратегије развоја на владе држава и даље слаб, и да су саме владе користиле новац који су добиле из разних фондова и кредита веома неопрезно и често неуспешно (што је мисао која се често појављује у документима ОУН), док је у исто време упозорена на могуће успорење у расту економија развијених земаља које би са собом успорило и раст неразвијених. Амбасадор Југославије Мојсов се сложио са делегацијом Москве да говор председника треба бити схваћен као његов поглед а не као општи консензус савета, наиме из техничких разлога.³⁰

³⁰ А ОУН А_PV-1951, E/SR-1782

1.1.3. ЈУГОСЛАВИЈА НА ГС ОУН 1972.

Први састанак 27. седнице Генералне Скупштине 1972. године одржан средином септембра, изабрало је новог председника за седницу, и почео је говором прошлогодишњег председника А.Малика из Индонезије. Он је дао говор о томе како је претходна година донела велике промене у свету са повећаном брзином, уз ослабљење идеолошке подељености и промене у балансу сила, стављајући еру хладног рата (у ужем смислу) у прошлости.

Примећен је процес примиривања између великих сила и поздрављен, детант је описао као потребан корак ка глобалном миру који би сви требали да радо прихвате, додајући да су такође односи између истока и запада Европе такође постали блиски због њега, изражавајући наду да ће уместо трошења новца за наоружавање велике силе дати више финансијске подршке за земље у развоју. Као пример разорзжања поздравео је недавни уговор САД и СССР о ограничавању стратешког нуклеарног оружја (САЛТ) као добар први корак и пример за правилно деловање, због чега би међународна заједница требала да поздрави настали детант. Почетак нормализације односа САД и Кине је такође признато као добро за смањивање тензија у међународним односима, а приступање Кини у ОУН је

хваљено јер је правилно и подсетило је да све земље деле одговорност за судбину човечанства и да свака држава мора играти улогу у организацији. Поздрављени су преговори Индија и Пакистана након рата и изражена нада да ће се нормализовати ускоро и односи Пакистана са Бангладешом, али је изражено жаљење што се конфликт у Индокини наставља, и што се ситуација на блиском истоку не поправља уз непоштовање одлука СБ и ГС ОУН. Подсетио да се не сме заборавити ни постојање колонијалне експлоатације и расистичког апартхејда на југу Африке, уз упозорење да спречавање нуклеарног рата и детент нису спречили локалне ратове и кризе, као ни политику претњи и силе. Иако је трећа година друге цдеценије развоја, приметио је да је остварена ситуација далеко од жељених циљева, и да иако је очекивано да се ширење мира подударати са побољшањем услова живота у свету у развоју заправо је богатство света још више неравномерно подељено, због чега развијене и неразвијене земље требају више сарађивати у заједничком интересу. Нагласио је да је светски мир интерес свих, јер нуклеарни или општи рат никога неби поштедео, чак ни невинне, и позвао све да сарађују на успостављању општег мира. Затим је позвао новог председника скупштине С.Трепцинског из Пољске да говори. Он је почео говор са поздрављањем прогреса светских нација ка независном постојању, за успехе у спречавању глобалног рата, и за успехе друштвено-економске и научне. Истакао је да је потписано доста договора који побољшавају међнародне односе и промовиши мир, уз одрицање коришћења силе и ограничавања наоружавања, са осетним јачањем мирне коегзистенције. Истакао је да је у Европи после рата ис страха од рата дошло до кретања ка могућности мирног суживота на принципу заједничког мира и безбедности уз узајамно корисну сарадњу, са подржавањем територијалног интегритета и избегавањем коришћења силе, што се све очекивало на папиру на предстојећој конференцији о миру и безбедности. Додао је да Европа није себична и да подржава исте процесе у остатку света, жалећи да и даље трају рат у Индокини и криза на блиском истоку . Изјавио је да сви народи имају право да живе у миру и безбедности, без страха од рата иако је све

страшније оружје у настајању, поменувши и потребу да се чува животна средина људи. Подсетио је да милиони људи и даље пате у колонијализму, поред свих успеха да се он одстрани и поред примера слободе свих нових народа који су се појавили у ОУН, тражећи да се режими који су против принципа и повеље ОУН одстране како би сви живели у миру и слободи. Жалио је што је велики број неразвијених земаља у свету и што и даље постоји глад, подржавајући напоре свих друштва да побољшају живот својих грађана и одбране њихова права и развој, као и напоре за сарађивање свих у економском и научно-технолошком смислу уз толерисање разлика култура. Представио је Пољску као поносну независну слободну земљу, због чега је она била у све оне народе који желе слободу и боре се за своја права, позивајући на више међународне сарадње на принципу једнакости, како би колективно кроз ОУН сви народи сарађивали на бољој будућности за све.³¹

Први састанци 72. године су се бавили питањем Корејског полуострва, где је званично и даље постојало примирје две државе и могућност да се једног дана уједине. Представник директно заинтересованог Јапана је подржао смањивање тензија и померања ка миру која су тада примећена уз чак директне контакте две стране, али је изразио сумњу да се ишта може урадити на 27. седници ГС због отворено негативног и агресивног понашања С.Кореје и њених савезника у генералној дебати од раније, што би било контра продуктивно за билатералне контакте. Представници источног блока су подржали расправу у ГС и изразили жељу за уједињење две земље евентуално, и мање више су понављале исте идеје уз потенцирање своје непостојече независности. Такође су игнорисали готово вазални однос који је С.Кореја имала према Кини и жалили се на војно савезништво Ј.Кореје са Сад и Јапаном, као и на присуство ОУН на полуострву (које је настало када је С.Кореја уз пооћ НР Кине покушала да војно освоји јужну). Представник Канаде је такође поступао по заједничким позицијама подржавајући

³¹А ОУН А_ПВ-2032

билатералне преговоре и залагајући се за одлагање дебате у ГС која је увек била непријатељска, цитирајући извештај ОУН посматрача на полуострву који су такође оценили да је одлагање непријатељске дебате помогло у процесу детанта две стране. Такође је изражена сумња у неутралност 13 несврстаних (махом социјалистичких) држава које су поднеле предлог о дебати о проблему у ГС. Представник Аустралије се сложио са изјавама Канаде и додао је у предлогу о дебати нема ничег новог, и да је избегавање дебате допринело смиривању тензија. Амбасадор Мојсов је подсетио на изјаву делегације Југославије на 199. састанку генералног комитета пре три дана објаснио зашто подржава чврсто идеју да се дебата о уједињењу Кореје води у ГС, у новом контексту детанта у свету и промене услова. Због интервенције 1950. ОУН има директну политичку одговорност за решавање проблема, и самим тим мора константно трагати за могућим решењима и у новим светским односима организација има могућност и потребу да оствари позитивне резултате. Подсетио је да су две стране подељене Кореје после двадесет година самостално почеле прве преговоре о могућности уједињења, показујући и да постоји жеља обе стране за једном државом и да су спољни услови позитивни, што је делегација Југославије поздравила са још 28 држава тражећи дебату у ГС и Генералном комитету. Изјацио је да ОУН треба да поздрави и подржи овај процес како би се убрзао, посебно кроз моралну подршку и без мешање у преговоре. Затим је гласано да ли ће се према параграфу 16 извештаја Генералног Комитета став 35 и 36 из провизионалне агенде искључити из агенде (дебата о Корејској ситуацији), и препорука Г. Комитета је усвојена са 70 гласова против 35, уз 21 неодлучних, где је Југославија гласала против, заједно са скоро искључиво социјалистичким државама (Шведска и Финска исто против).

Амбасадор САД Буш је поздравио одлагање дискусије о Кореји у ГС, објашњавајући да би идеолошка свађа две стране у ГС само отежала преговоре две Кореје и избегавала основне проблеме у односима две стране, Представник Шведске је бранио глас против тврдећи да је ГС право место за дебате о свим проблемима, посебно јер је сада НР Кина у ОУН и може дати свој поглед и своју

помоћ у решавању проблема као заинтересована страна у региону. Затим се прешло на питање прихватања Бангладеша у чланство према ставу 98 који је прихваћен у агенди ГС. Представник Пакистана је искористио свој говор да критикује тражење броја земаља да се сепаратистички Бангладеш прими у чланство, за шта је добио подршку представника Кине а против принципа универзалности због нерешених билатералних питања, који је такође тврдио да је конфликт Индије и Пакистана био у режији СССР који је проширио сферу утицаја ма подконтиненту. Представник Кине се такође жалио да Индија нје вратила заробљенике и повукла снаге и даље и да уводи контроверзе у ОУН како би оправдала свој рат. Амбасадор Мојсов је подсетио да Југославија подржава учлањење Бангладеша и да жели да ГС кроз конструктивну дискусију свих чланица доведе до такве реалности, како би се постигла универзалност организације и изашло у сусрет новој држави Бангладешу према повељи ОУН, и ако би се постигла нормализација на подконтиненту. Подсетио је да би позитивно мишљење ГС имало утицаја на СБ који је главно одговоран за примање чланова- Изразио је чврсто уверење да би прихватање Бангладеша у ОУН подржало независност и несврстаност, и да би подржало нормализацију односа у регији, подсећајући на добре и позитивне односе Југославије са свим земљама у региону и на њено вођење политике према принципима ОУН и да не подржава ни једну државу наспрам друге, у својој жељи да помогне свим земљама да буду активни једнаки и самоодрживи чланови међународне заједнице. Представник СССР је подржао чланство Бангладеша због универзалности, након што су га признале многе државе (90, преко две трећине ОУН), и јер је то мирољубива нова земља којој треба помоћ ОУН за развој. Подршку толико чланица за Бангладеш описао је као потврђујући за ставове СССР претходне године, а нападе Кине је описао као неосноване и погрешне, додајући да Кина блокира пријем Бангладеша кроз СБ. Подсетио је да је пријем предлог Југославије који је СССР прихватио. По питању међународног тероризма амбасадор Мојсов је објаснио да иако се Југославија противи тероризму и подржава резолуције против њега, потребно је дефинисати

шта је заправо тероризам, тврдећи да се народноослободилачки ратови чест називају терористичким због својих метода, али да је прави тероризам заправо међународна хегемонија и колонијализам. Тврдио је да је званични масовни државни тетор попут међународне силе и агресиле, или државне репресије, заправо прави тероризам против кога се треба борити, и подсетио да Југославија трпи терористичке активности од стране међународних фашиста.

Затим се разматрало питање могућности измене повеље ОУН, против је био представник СССР, који је објаснио да његова држава посматра повељу као веома битан међународни инструмент за јачање мира и сарадње, и да је она основа ОУН на којој почива међународни систем. Признао је да су критике ефективности организације оправдане, али да је то кривица чланица а не повеље, и да би мењање могућности вета у СБ који постоји ради сарадње и сагласја чланице СБ-а уништиле његову основу, као и да је разлог за неефективност неуспешност спровођења изгласаних одлука јер многе земље не испуњавају обавезе које су преузеле. За промену се залагао Јапан, као велика сила, чији је представник тврдио да је постављање СБ као органа сила победница другог светског рата застарео и не одговара реалној ситуацији у свету четврт века касније. Такође се за промену залагала Италија, још једна земља која је изгубила рат.³²

У пленарној дебати секретар иностраних дела САД Роџерс је дао говор хвалећи повећано практиковање принципа повеље од стране држава света, посебно издвајајуи своју државу и СССР као стране које су се максимално суздржавале од војних тензија и поштовале суверенитет свих држава, уз ограничавање одбрамбених и офанзивних способности. Такође је поменуо детант САД и Кине од фебруара надаље, који постоји како би се побољшали односи у свету и спречио хегемонизам у Азији, и подршку САД за сигурну и отворенију Европу и њене интеграционе и безбедносне процесе кроз конференцију за мир и сарадњу.

³² А ОУН А_ПВ-2036, 2037

Поменуо је и скоро комплетно повлачење САД из Индокине и напоре за примирјем, и такође наводно успешно промирје на блиском истоку, тражећи дуготрајан одржив мир две стране на крају директних преговора свих заинтересованих, и критиковао је арапске земље за одбијање директних преговора са Израелом уз подршку за СБ резолуцију 242. Констатовао је да ОУН није директно укључена у све светске дипломатске токове, али да кривац за то нису институционална правила саме организације већ пракса држава чланица, осим што СБ не представља све јаке силе света (уз пример Јапана, друге светске економије), и да САД није против реформи ако имају смисла.

Представник СССР Громико је такође дао говор у отварајућој пленарној дебати, поздрављајући не само новог председника скупштине већ и Ген-Сека Валдхајма за ангажованост, и хвалећи политичку дебату ГС и трендове ка смиривању страсти у свету, иако и даље постоје снаге које су против смиривања, и због тих снага тврдио је да ОУН мора промовисати и налазити решења акутних проблема у међународној заједници. Представио је СССР и комунизам као снажни модел за стварање мира у свету, јер је социјалистички модел у ствари једнакост и сарадња за опште добро уз одбијање предаторског рата и доминације у самој основи система. Представио је СССР као мирну земљу која спољне мирне односе гради на основу мирног унутрашњег друштвеног система, у интересу свих људи а не њега самог, предајући речи Ген-Сек-а партије да је политика Москве мир, слобода и безбедност свих људи уз подршку увек за оне над којима је агресија извршена, тврдећи и да СССР нема монопол на мир и сарадњу већ су спремни да у том циљу сарађују са свима. Приметио је да док су претходни мирови били само одмор између ратова, сада је постојала могућност да се заправо створи систем стабилног мира на основу ОУН, кроз решавање проблема насталих светским ратом и након њега, додајући да су недавне промене у свету створиле могућност да се ти проблеми конструктивно решавају. Поздравио је мир и сарадњу у Европи која је била епицентар светског рата, и нормализацију односа између две Немачке, подсећајући да је хладан рат завршен и да државе са другачијим политичким

системима могу да мирно коегзистирају, и то све више кроз документе међународног права. Хвалио је све боље односе између СССР са једне стране и САД и Француске са друге, где се између различитих система и држава стварају односи мира и сарадње, на шта Москва обраћа много пажње и даје важности таквим побољшањима. Додао је и да детант СССР и САД не постоји на уштрб трећих држава, и да неће никога угрозити, већ да би све државе требале да пођу путем детанта, али је окривио западне силе за постојање војних блокова и избегавао одговорност Москве за блоковске позције. Подржао је конференцију о безбедности и сарадњи (КЕБС) али је имплицитно то урадио са социјалистичке позиције и уз одржавање доминације Москве над источном Европом, док је смиривање тензија у остатку света оценио као у самом почетку и веома несигурне, уз посебни осврт да су многи регионални проблеми у ствари проблеми интересантни за све државе, и да би нерешавање њих довело до даљих међународних компликација, окривљујући друге државе за агресије које су у ствари узрок проблема међународне заједнице. Осврнуо се на проблеме настале због колонијализма, због агресије и силе западних држава, тврдећи да се мир не може створити силом, представљајући социјалистичке државе као окренуте од силе и мирољубиве, подсећајући да свет није јиш безбедан од општег рата и нуклеарних оружја док год се сила користи у међународним односима. Подржао је принципе ОУН и индиректно несврстаних о избегавању коришћења силе за решавање несугласица, и коришћење мирних и дипломатских средстава за решење, такође дуго говорећи о потреби одрицања од нуклеарног оружја и њиховој опасности. Објаснио је да како би се створила ситуација у свету у којој може да се одржи мир и спречи погоршавање, морају се прво зауставити конфликти који трају и који су наслеђени из ранијих времена, прво причајући о Вијетнаму и наставку агресије САД на Индокину, сумњајући у искрено повлачење САД, дајући подршку про-северним комунистима југа, тражећи самоопредељење након повлачења САД (које би било самоопредељење војно моћнијег севера директно подржаног од стране Кине и СССР, на рачун југа кроз војну силу, прим

аут.). У вези са блиским истоком подржао је одлуке ОУН о повлачењу Израела и мисију амбасадора Јаринга, затим се фокусирао на потребу смањивања наоружања (иза чега су совјетски економски интереси да се новац не троши на парирање економско и финансијски јачим САД, прим аут.), дајући велики простор САЛТ преговорма и уговорима са САД, подржавајући светску конференцију о разоружавању. Пред крај се осврнуо на колонијализам и потребу да се превазиђу невоље настале њим, представљајући СССР као државу чија је идеологија против националне репресије и нео колонијализма, подржавајући слободу народа и борећи се против притисака на мање земље,. На крају је тражио да се две Немачке, две Кореје, и Бангладеш приме у ОУН ради универзалности, као и да подржи све државе против агресора и да им помогне у развоју и сарадњи.³³

Француски представник Шуман је у свом говору подвукао да нада треба бити врлина која ће победити бригу, јер је Европа ишла према већој сарадњи и разумевањем између народа, уз кретање напред које је давало наду да ће се проблеми прошлости решити. 3. Јуна 72. Повеље Москве и Варшаве су потписане, а у исто време и финални протокол четвороструког споразума о Берлину између САД, СССР, Француске и Британије, који је уз подршку обе Немачке створио компромис који је сачувао баланс снага у Европи и мир. Подсетио је да ће од 1. Јануара 73. Европска заједница имати 250 милиона људи који економски и политички сарађују за бољу будућност, и да је отворна за трговину и сарадњу са државама на истоку континента, док се у исто време у Хелсинкију припрема конференција о безбедности и сарадњи у Европи, за чију успешност се Француска спрема. Навео је да је континент претрпео многе ратове у историји али да напослетку се окреће ка миру, са новим погледом на свет након несрећа светских ратова, уз одбијање колонијализма и империјализма који су дефинисали европу потеклих векова, и уз даљи развој демократије која је преживела све проблеме, како би остатак света заиста могао да гледа позитивно на Европу и њене одговорности

³³ А ОУН А_ПВ- 2038, 2040

пма међународној заједници. Изразио је мишљење да Европска заједница има свој глас и своје место у свету кроз сличности интереса својих чланица, подржао је повлачење Израела са окупираних територија, као и престанак дискриминације и репресије над Африканцима на југу Африке, и такође улазак Кине у ОУН који је допринео до правилне улоге Азије у организацији. Изјавио је да европска заједница, као и ОУН, има за циљ да спречи да постоје само два центра одлучивања у свету, и да иако је једна организација политичка и економска а друга је морална и бави се успостављањем мира, обе се боре против хегемоније суперсила и за стварање дијалог.

Представник Јапана Накагава је такође приметио раст сарадње и смањивање тензија у свету, као и да постоји доста нерешених проблема, због чега је ОУН и даље јако битна и не трба је ни подцењивати ни прецењивати, поздрављајући побољшане односе између САД и СССР, као и САД и Кине, и такође мултиполаризацију моћи кона је настајала после биполарне конфронтације. Поздравио је смиривање тензија у Европи, као и смиривање у Азији где је дао пример билатералне сарадње и контакта Јапана и Кине у циљу мира и добрих суседских односа, као и контакте са СССР, што је све побољшавало слику мира у Азији и свету кроз активности Јапана. Позвао је ОУН да подржи преговоре о миру на југу Азије између Индије и Пакистана, као и на истоку између две Кореје, уз позив на трајни мир на блиском истоку према одредбама организације, и подсетио да је потребна већа улога ОУН на југу африке како би се елиминисао расизам и илегална власт мањине. Приметио је да је улога ОУН често била превише пасивна, и да она мора активно спречавати конфликте а не само санирати последице постојећих, и да мора подржати економски и друштвени развој света и разоружавање уместо да се бави само политичким питањима, додајући да постоји јаз севера и југа где једни лете у свемир а други су гладни, дајући за пример позитивне УНКТАД конференције, подсећајући да Јапан као богата земља активно помаже мање развијене. Позвао је на већу вољу чланица да примењују одлуке СБ и ГС и да активније делују у циљу мира и развоја пема повељи организације, како

би ОУН постала успешнија и битнија. Представник Британије Даглас-Хоум је почео хваљењем и развојом Европске заједнице, чији је циљ да спречи настанак ратова на континенту и да економски побољша чланице, уз поштовање уникатности њих и без изолације према остатку света, са којим је поребна сарадња, што сама Британија разуме кроз своју отвореност према свету кроз Комонвелт. Изјавио је да су циљеви заједнице о економској сарадњи и трговини корисни и на нивоу ОУН и односа са осталим светским земљама, и да заједница врши 41 процената светске трговине, и подсетио да преко 1 проценат БДП Британије иде као помоћ у земље у развоју. На француски позив о нади и сарадњи супротставио је негативан став источног блока у прошлости, који је окривио за лоше суседске односе и недостатак поверња због војних агесија на континенту, жалећи се да детант напредује јако споро али поздрављајући ограничење војних потенцијала, као и позитивне уговоре о односима два блока са две Немачке који уводе у позитивну атмосферу за европску конференцију у Финској. Изразио је скепсу према миру и безбедности у Европи али и жељу да се ради на том питању и на старању поверења и добрих односа ако не једноставног суживота, иако источни блок има јако различит став о људским правима и демократији. Такође је изразио скепсу да ОУН могу да реше тренутно замрзнуте конфликте, јер замрзавање се чинило као прихваћена пракса када се не могу решити проблеми, са даљом скепсом о успесима детанта због и даљег постојања ратова и криза у свету, али је позвао на толеранцију и мирну коегзистенцију упркос проблемима.

Представник Израела Ебан је почео констатацијом да постоји много насиља у међународним односима и да се то осећа и у ОУН, али да је у протеклој години било доста дијалога између различитих земаља са различитим системима, уз мање полемике и више разумевања. Због тога га је посебно чудило што није дошло до дијалога на блиском истоку, кривећи Египат да одбија директне преговоре али да је барем могућност отвореног рата мања. Изјавио је да је опасност од рата мања посебно због војних повлачења СССР из Египта и разумевање да се решење не може наћи ратом нити кроз посреднике, кривећи

Египат да спречава мир кроз одбијање преговора без унапред прихватања њихових максималних позиција, додајући да је Израел отворен за дијалог о границама. Такође се осврнуо на арапски тероризам у свету и како он није начин да се реши криза, подсећајући да он постоји и ради против израела скоро четврт века и сада се пренео ван блиског истока, као и да је тај тероризам и подршка коју он индиректно добија из околних земаља огромна препрека за мир. Тврдио је да Египат и Либија отворено подржавају и помажу терористима, као и да Сирија и Либан дозвољавају терористима да се организују на њиховој територији, а да у исто време арапи који су у Израелу и западној обали живе пријатно и боље него раније и да би у случају мира наставили тако да живе. На крају је изјавио да Израел има проблем не са арапима већ са терористима и агресорима који би уништили Израел да могу.³⁴

Представник Индије секретар С.Синг је поделио да је Индија у 25. Години своје независности и да је слободу освојила заједно са многим другим земљама које су се ослободиле од колонијалне зависности протеклих година, током чега се створила заједница слободних земаља и њихова заједница која је имала заједничке идеале правде и развоја. Изјавио је да је Индија кроз четврт века тегаба и труда одржала демократију и развој кроз разумевање да се мора ослонити на своје снаге како би побољшали своју економију, али да очекује сарадњу и пријатељство свих на основу једнакости. Потврдио је чврсто држање Индије за политику несврстаности и мирног суживота, што није значило неутралан једнак однос према блоковима, већ представља потребу да се у свету минимализује простор за угрожавање мира, стабилности и тензије, са веровањем у суверену једнакост свих без ичије супрематије, са отвореним пријатељством за све земље које прихватају сарадњу једнаких без доминације. Поздрављен је развој детанта међу многим земљама и посебно између суперсила, са ограничавањем наоружавања, и одбијање земаља да учествују у систему поделе сфера утицаја

³⁴ А ОУН А_ПВ-2041,2041,2045

које се вршило под параваном баланса снага и вршило кроз доминацију великих сила над мањим земљама. Изјавио је да мир не треба да одржавају велике силе већ све земље заједно у интересу свих а не себе, што највише подржавају несврстане земље понављајући да игнорисање мањих земаља спечава раст мира и праве независности. Поздрављен је раст билатерализма испод мултилатерализма, где је све више земаља у могућности да директно једна са другом решавају своје заједничке проблеме избегавајући директно мешање великих сила, што доводи до јачања стабилности и независности, као пример дајући пеговоре Индије и Пакистана који су заменили ратно и непријатно стање сумње и нетрпељивости, дајући могућност за мирољубива решења кроз Симла договор 3.јула, где је одбијено коршћење силе и мењање граница како би се мирним договором две стране решио сваки проблем. Хвалио је тај договор као пример мирољубивог решавања спрова у циљу добро-суседских односа кроз које се две земље могу фокусирати на унутрањи развој, додајући да је настанак Бангладеша добар за стабилност, безбедност и развој на подконтиненту али да је негативно што та земља још увек није примљена у организацију, позивајући ГС ОУН да је приме у најкраћем року како би се даље стабилизовао регион и појачала универзалност организације. Изразио је задовољство да се односи Индија са другим азијским земљама позитивно развија, уз разочарану констатацију да Кина и даље одбија побољшање односа. Подсетио је ГС да у свету постоји и даље велики број земаља које нису присутне у скупштини јер су под колонијалним јармом и расистичким мањинским режимима, уз мањак међународне сарадње и разумевања који су неопходни како би се овај проблем решио. Такође је подсетио да Индија неће рестати да подржава ослободилачку борбу ових народа и њихову слободу од колонијализма и расизма, позивајући на сарадњу и солидарност у овом циљу. Подсетио је на кризу на блиском истоку где је окривио Израел за спречавање свих покушаја да се обезбеде мир и стабилност и за стварање међународне кризе која је угрозила мир, кривећи и СБ да не делује како би се избегло даље погоршавање кризе, повезујући тај проблем са генералним

одбијањем великих сила да се више не мешају у унутрашње и билатерална питања других земаља. Дао је и пример вијетнама за мешање у унутрашње послове, позивајући на крај бомбардовања и војне интервенције, јер није било могуће наћи трајн мирно решење кроз војне методе споља, дајући подршку за комунистички вијетнам, кривећи САД и Ј.вијетнам за спречавање мира. Поздравио је ГС декларационо одређивање индијског океана за зону мира и изразио жаљење због неуспешности труда на светском разоружању, док је проблеме екологио подредио економском напретку сиромашних земаља где је сматрао да је у међународном економском систему Индија дискриминисана јер не добија специјалне погодности и преференцијални нереципрочни приступ туђим тржиштима, али подржавајући напоре ОУН у оквиру стратегије деценије развоја и поред слабе имплементације њених одредби. На крају је подсетио да је прошле године Индија доста трпела од агресије Пакистана, али да су свих 10 милиона избеглица из Бангладеша кроз три месеца од примирја могли да се врате кући, позивајући на комплетно придржавање повеље ОУН уместо селективног како би организација имала правилну улогу у спречавању конфликта и стварању мира.

Представник Кине Ђао је такође приметио велике промене током претходне године, уз низ победа од стране азијских, латиноамеричких и афричких држава и народа у борби за освајање и задржавање слободе и независности. Према Кини земље трећег света су се уједињаваје у борби против супер сила и њихове политике агресије, експанзије и рата, и играју све већу улогу у међународним односима. Изразио је да је недавно дошло до битног догађаја у светским односима, јер су Кина и САД поново створили односе после 20 година суспензије, прихватајући међусобне разлике уз разумевање да иако имају различите политичке системе требају односе утемељити на принципима поштовања суверенитета и територијалног интегритета других, уз избегавање агресије и мешања у унутрашње послове других, кроз принципе једнакости и узајамне користи са мирним суживотом, без прибегавању сили или претњама. Поздравио је нормализацију односа између Кине и Јапана, као и развој мирољубивих

билатералних односа САД и СССР, као и развој европске заједнице и труд трећесветских земаља у промоцији релаксације међународних односа, али је указао да су суперсиле и даље покушавале да се рашире и прошире своју хегемонију чак и упркос труду трећег света да се те хегемоније ослободи, дајући за пример агресију САД у Индокини и мешање СССР у кризу на индијском подконтиненту, такође замрзнуту кризу на блском истоку где нема ни рата ни мира и где се обе суперсиле мешају. Додао је да у Европи неће бити истинске безбедности док је подељена на два блока, и да колонијализам и неоколонијализам и даље постоје у свету и угроћавају независност малих и средњих држава уз постојање војних база на туђој територији и даље развијање наоружавања, све док запад тоне у монетарну кризу, тврдећи да се у таквој ситуацији не може рећи да се ситуација у свету побољшава и да свет није у невољи са многим противречностима које се испољавају и оптерећују односе. Позвао је делегације да не уђу у заблуду и поверују у површни детант и самим тим добију лажну наду у сигурност, већ да остану опрезне како би задржале мир и безбедност, тражећи хитно повлачење САД из индокине и допуштање тамошњим земљама да самостално реше своје проблеме без спољног мешања, дајући безрезевну подршку Јужно вијетнамским комунистима, називајући народе Индокине суседним и братским и дајући себи обавезу да их подржи против стране агресије до краја. И даље се жалио на подршку СССР за Индију у прошлогодешњем рату са Пакистаном, тражећи да се питање пријема Бангладеша у ОУН одложи до касније, додајући да Кина није против Бангладеша али ад је остало доста отворених питања после рата која прво морају да се реше, жалећи са да Индија није имала право да се умеша у рат и да СССР намерно гура питање у СБ како би форсирао Кину да искористи право на Вето и тиме испадне лоша пема трећем свету. За кризу на блиском истоку је рекао да је вештачи одржана од стране суперсила и да се тамошње земље успешно опиру њиховом утицају, кривећи САД за подршку Зионизму а СССР за претварање да је пријатељска земља према арапима али у ствари тражећи војне позиције и базе и купца свог

наоружања, хвалећи арапе за независну политику и подржавајући њихову борбу за враћање територија. Даље је дата подршка за медитеран медитеранским народима, кривећи супер силе да угрожавају безбедност тамошњих земаља кроз слање војних флота и одржавање војних база тамо, додајући да је број европских земаља још под окупацијом супер сила са великим бројем страних војска на својој територији са одржавањем својих позиција доминације над савезницима кроз стварање тензија и конфронтације, кривећи суперсиле да се претварају да је Европа безбедна како би одржале своје пзиције и симулирале детант, даље кривећи СССР за војне нападе на своје завезнике подривајући било какав разговор о миру и безбедности за континент. Изјавио је да би стварање мира и безбедности Европе могло настати тек након расклапања блокова и забрањивање сваке агресије, мешања и субверзије од стране супер сила, уз мирни суживот и повлачење страних трупа са пуним поштовањем суверенитета и интегритета, јер ће у супротном европска конференција бити просто начин да две суперсиле поделе сфере интереса на континенту користећи своје блокове, подржавајући жеље европских народа да имају утицаја на своју судбину уместо што суперсиле решавају њихову будућност иза затворених врата и монополизовање општих одлука. Поздравио је борбу народа југа африке у својомј борби против расизма и колонијализма, дајући им подршку за ослобађање које они морају сами извршити својом снагом, подсећајући да као земља трећег света у развоју Кина разуме проблеме и аспирације тамошњих народа за слободом и развојом против империјализма, позивајући ослобођене земље да подрже оне које су у процесу ослобађања али без тражења нечега заузврат. Позвао је на боље услове кредитирања и помоћи трећем свету, тврдећи да Кина даје помоћ и кредите по правилним и добрим условима који служе да помогну тим земљама да се развије а не да постану зависне од ње и стану у неједнак положај. Изразио је сумњу у успехе ограничавања оружја од стране две супер силе, питајући се зашто те две силе у међусобним уговорима признају једна другој право да преузму на себе специјалну одговорност за смањивање међународних тензија и избегавање конфликта у

свету, и какве то безбедностне интересе једна другој признају, тврдећи да је то сарадња на подели интересних сфера и доминацији у свету, и да је у основи империјализма да врши агресију и експанзију кроз мале ратове, додајући да две силе подржавају и воде локалне ратове иако се наине залажу за мир и избегавање силе. Изјавио је да је рат неизбежан све док постоје класе и експлоатација, тврдећи да социјалисти не требају бити против рата и да постоје праведни ратови, и да је некоршћење силе у међународним односима условљено а не апсолутно, јер да би заиста постојао мир и суживот са свим принципима прво се морају поразити сваки империјализам и колонијализам (и индиректно, капитализам). Кина је задржала право да развија нуклеарно оружје ради самоодбране и ради спречавања нуклеарног монопола других, али је подржала разоружавање нуклеарног арсенала свих, док би светска конференција о разоружању била празна прича без смисла, додајући да је главни проблем света држање војних снага на туђој територији а не смањивање наоружања. На крају је изјавио да су ОУН неефективна организација због две суперсиле које су константо ометале њен рад и избегавале извршавање обавеза уз кршење резолуција, као и да организација не даје довољно простора неразвијеним земљама, тражећи реформу која би смањила утицај великих сила на рад организације.³⁵

27. седница ГС ОУН наставила је рад од претходне године углавном са истим питањима и проблемима (Вијетнам, Азијски подконтинент, Блиски Исток, Југ Африке). на 2052. пленарном састанку говорио је министар спољних послова Тепавац, поздрављајући новог председника ГС пољака Станислава Трепзинског и називајући социјалистичку Пољску пријатељском земљом са којом Југославија ного сарађује. Оценио је да је претходна година била препуна битних догађаја, и да је ОУН урадила велику улогу у припремању и промовисању детанта и преговарања, али да је исто тако дошло до много догађаја изван организације без њеног учешћа. Оценио је да постоји велики билатерализам између великих сила,

³⁵ А ОУН А_ПВ-2051

али да ако билатерални преговори доводе до бољих односа у свету и бољих услова за ефективно решавање нагомиланих супротности у светским односима, онда они нису у супротности са духом и радом организације чак и кад се одвијају изван ње. Изјавио је да су међусобни односи великих сила (посебно супер-сила) толико битни за односе и позиције других земаља у свету и ситуацију у свету, да се чак не могу ни гледати као само њихово билатерално питање, и мада је поздравио отопљење и преговоре изјавио је да цела међународна заједница мора бити архитекта светског мира и напретка и самим тим свака земља преузети обавезе и одговорности за мир и сарадњу, не само велике силе. Изразио је све већу забринутост о природи детанта и нових преговора, и поставио питање о томе какве позитивне резултате нетранспарантног преговарања суперсила могу да очекују мале и средње земље по свој положај у свету, јер су преговори примарно водили ка билатералном избегавању сукоба. При овом реторичком питању поставио је проблем наставка и погоршавања негативних аспеката и тенденција међународних односа који су се противили духу детанта, и уместо да су нестали ти аспекти су се погоршали, наводећи и даље актуелне проблеме Империјализма, хегемоније, економске неједнакости, мешање у унутрашња питања, и тврдећи да уместо да буду смањени ти проблеми се намећу као стално стање. Изјавио је да иако је директан конфликт великих сила далеко од опасности, исто тако су хронични проблеми света (посебно неразвијеног) далеко од решења, и да самим тим ОУН мора преузети већу и активнију улогу и нове одговорности и обавезе, јер су архиве ОУН биле пуне резолуција и докумената, али да је имплементација на ниском нивоу, због чега организација мора да искористи улогу у новом стању детанта како би нашла нове могућности и потврдила и ојачала своју позицију. Додао је да је генерално побољшано стање у свету и да је могуће ојачати мир до те мера да ће већина земаља моћи ускоро да се највише бави питањима свог економског и културног развоја уместо безбедности. Напоменуо је да је покрет несврстаних на недавној министарској коференцији у Џорџтауну описао потребе и жеље међународне заједнице у овом политичком тренутку, и посебно је истакао да

несврстани нису организација за самоодбрану или ексклузивни клуб, него је политичку покрет основан у духу повеље ОУН који све више добија на међународном значају, који се тренутно највише залаже за универзални детант, демократизацију међународних односа и елиминисања притисака великих држава на мале. Такође је упозорио на могућност монополизације или регионализације детанта, тражећи елиминисање коришћења силе према свима и на гледање на интерес свих за светски мир. Навео је да суживот и сарадња морају да буду општи или неће успети да постоје, јер је мир тешко градити а лако уништити, а трајни мир може опстати само уз опште решење генералних и великих проблема, посебно између великих сила. Из ових разлога тражио је прекидање Америчког бомбардовања комунистичког Вијетнама и налажење политичког решења рата у индокини, који је не само неправичан већ и угрожава тек настали детант. Такође је изразио неразумевање за понашање Израела, за кога је био мишљења да испољава све већу агресивност и неразумност у свом деловању, додајући да то деловање није директно повезано са безбедношћу Израела јер би Израел могао да има безбедност у склопу својих граница пре 1967 (према гарантијама тадашњих непријатеља Израела, пријатеља Југославије који су пре 1967. негирали право Израела да постоји), већ да има циљ у задржавању освојених територија. Додао је да нова седница ОУН и сазив Савета Безбедности могу имати велику улогу у коначном решењу проблема на основу резолуције СБ 242 из 1967. (о повлачењу Израела са западне обале Јордана). Критиковао је разлику између онога што се дешава и онога што се говори о процесу деколонизација, и упитао да ли ће се заиста нешто урадити поводом ослобађања држава на југу африке, наводећи Португалске колоније (Анголу и мозамбик), Родезију (зимбабве) и Намибију (југозападно афричку територију), и да ли ће ОУН пружити подршку ослободилачким покретима. Жалио се да његове критике нису нове и да се стари циљеви спроводе на нове начине уместо да се нагомилани решавају у новомирније време. Такође је говорио о проблему међународног тероризма, од кога је и Југославија патила, али је тражио да се активности ослободилачких покрета у

борби за слободу не означавају као тероризам, такође називајући колонијализам масовним општим тероризмом над целим народом. Поздравио је детант у Европи и на западу али је напао покушај да се тај детант води одвојено од светског детанта, и упозорио на покушаје да снижавање тензија у Европи доведе до ојачавања блоковских структура, изражавајући наду да ће КЕБС помоћи у заустављању тих негативних трендова, и у доприношењу независног развитака свих европских земаља какав год оне имале политички или економски систем или величину. Сматрао је да ово смиривање и развој није смело ићи на штету мира у остатку света, где се исти процеси морају одвијати упоредо како би мањак мира у остатку света узнемирио поново Европу. Напао је неуспех разуровања и наставак трошења ресурса човечанства на рат уместо на мирни развој, и поново позвао на стварање светске конференције о разоружању. Такође је додао да је трећа конференција ОУН о трговини и развоју била неуспела, и мада су отворени проблеми примећени и дефинисани, њихова решења су далеко од спроводљивости, тражећи међународну сарадњу на пољу реформе међународне трговине и монетарних политика, као и приступу развијеним тржиштима од стране неразвијених произвођача, како би интереси свих земаља у међународној заједници добили задовољство. На крају је позвао на поштовање принципа организације и координације заједничких општих интереса, кроз демократизацију међународних односа и заједничко коришћење повеље ОУН као основе за међународне односе и решавање међународних проблема, тврдећи да је главни основ међународног конфликта уствари унутрашњи конфликт који произилази из мањка друштвеног развитака и проблема супротности у друштву, тражећи да спољни потреси не смеју утицати на унутрашњи развој и политику држава, јер не може бити унутрашњег развоја током постојања спољних препрека. У духу свега овога позвао је на признавање државе Бангладеш за члана ОУН како би се успоставио мир на југу Азије и одржала независност те нове државе, јер је циљ ОУН да подржи све земље на путу независности и мира.

На истој седници представник Јордана је говорио о ситуацији на блиском истоку, изражавајући приврженост Јордана миру и ОУН као инструменту решавања проблема, иако је критиковао неефикасност организације због неуспешног навођења чланица да спроводе њене одлуке, али поздрављајући детант. Изјавио је да је поред Индокине само регион његове земље претрпео толико дугу неправду, кривећи Израел за рат 67. године и жалећи се на окупацију великог дела Јордана која је била питање опстанка Јорданске државе. Даље је окривио Израел за непостојање мира, за игнорисање одлука ОУН, за неправде над Јорданом и палестинским народом, као и за одржавање конфликта (Иако је политика арапских савезника пре 67 била уништење Израела, а не враћање окупирне територије западне обале, - прим аут. према ранијим говорима у дебатама), затим је изјавио да су палестинци и јорданци исти народ који дели исту судбину (Западна обала је била део Јордана пре 67, тада се о независној Палестини није причало прим. аут), и кроз говор ставио нагласак на јединство две обале реке Јордан, тврдећи да је Краљевство Јордан земља два народа (палестинског и јорданског), и понудио стварање уједињеног арапског краљевства са две регије, Јордан и Палестина, са арапским Јерусалимом, обећавајући да Израел неће моћи да војном снагом задржи освојене територије, и да ће Јордан имати све већу улогу у региону.³⁶

Представник Египта Ел Зајат је цитирао повељу где је писало да је ОУН посвећена одржавању међународног мира и безбедности кроз колективне мере за спречавање и отклањање претњи миру, уз заустављање актова агресије и других кршења мира. Изјавио је да је та колективна сарадња фрустрирана и саботирана а да је ОУН често игнорисана и омаловажавана. Изразио је фрустрираност ефективношћу организације и њеном примењивању политичке моћи, поменувши детант три велике силе у контексту његовог одигравања ван ОУН и током криза попут блиско источне. Затим се обрушио на Израел и његову спољну политику, тражећи да Израел врати заузете територије пре почетка преговора (без икакве

³⁶ А ОУН А_ПВ 2052

гаранције о безбедности од стране земаља које су га у прошлости нападале са покушајем да га комплетно униште, прим аут), поздрављајући мисију амбасадора Јаринга али условљавајући признавање интегритета Израела само након прихватања свих својих услова, тврдећи да је циљ Израела да покори што више блиског истока, тражећи да Израел прихвати раније границе поделе (које арапске земље нису потпуно прихватиле пре Израелске окупације западне обале-палестине). Даље се жалио на Израелску окупацију западне обале и репресију над локалним арапским становништвом, оптужујући Израел за злочине. Изражена је сумња у израелске тврдње да западну обалу држе само до комплетног арапског прихватања њихове суверености и територијалног интегритета пре рата 67. већ из жеље да западну обалу анектирају и колонизују и да спрече палестинску независност (имајући у виду да пре 67. Палестина није била никада независна већ део Јордана, прим аут). Затим је изразио солидарност са несврстаним и сиромашним и колонијалним земљама у свету и изразио сигурност да ће се колонијализам завршити и да ће се неразвијени развити ускоро, тврдећи да се богате земље богате на патњама сиромашних, тврдећи да је ретардирано (SIC) мислити да свет може функционисати нормално док је пола света сиромашно. Дао је подршку свим покретима за независност, потврдио је несврстаност Египта, и поздравио смиривање ситуације у Европи уз наду да ће помоћи смиривање на медитерану, подсећајући да су социјалистичке земље Европе подржале Египат током рата 67. на крају позивајући на подржавање међународног права и принципа права о пријатељским односима и сарадњи, позивајући на свет пут мира и слободан од рата у будућности (у том миру не укључујући исправљање ранијих неправди насталих из рата, јер за тачно годину дана Египат је напао Израел у циљу ослобађања западне обале).

У дебати о имплементацији декларације о давању независности колонијалним народима, представник Југославије амбасадор Мојсов је изјавио да је прошло дванаест година од историјске декларације, и да ако се погледају успеси створени од тада, морало би се признати да нису задовољавајући, јер иако је много земаља

добило независност од колонијализма у свету и постале су чланице ОУН, и даље стање у свету није било задовољавајуће због великог броја територија које су још увек биле под туђом влашћу. Декларације није до краја имплементирана кроз свој програм акције, због чега анахрона зла појава колонијализам и даље постоји. У време када све више људи разуме јединство и међузависност међународне заједнице, и када се детанта и сарадња великих сила рађа, у исто време колонијализам и расизам владају људима кроз репресију и неједнакост, уз страну доминацију и мешање у унутрашња питања, уз постојање империјалистичких, неоколонијалних и хегемонистичких сила у свету. Изразио је да постоји потреба више него икада да се уклоне последњи остаци колонијализма јер није само угрожавао безбедност региона у којем се налазио већ и шири међународни мир, и такође је у директној супротности са савременим развојем и идеалима међународне заједнице. Наставак колонијалне репресије на југу Африке је не само било лоше за неслободне народе већ је био и темељ кризе по све околне слободне земље која је угрожавала њихову безбедност. Подсетио је да Африка данас није она иста Африка од јуче, јер мноштво слободних нових земаља не гледају на неслободу других у региону без солидарности, и баш због тога колонијалисти се не заустављају на репресији већ покореног становништва већ рат преносе на околне земље како би спречиле подршку народноослободилачким покретима стварајући нове ратове и агресије. Додао је да се мора спречити било какво изједначавање борбе за независност са тероризмом, јер народи земаља попут Анголе, Мозамбика, Зимбабвеа, Ј.Африке и Намибије, немају основна људска права и слободе нити могу искорисити своје право на независност и демократију, и самим тим њихова борба свим средствима је дозвољена против оних који им та права ускраћују. Позвао је на повећану улогу ОУН са својим органима ГС и СБ да делају против колонијализма, подсећајући да колонијални народи имају легитимитет у својој борби, је до сада је ОУН врло мало учинила да им помогне у борби за ослобађање, подсећајући да је мирно решење међународних проблема могуће само уз поштовање једнаких права свих субјеката

на слободу и самоопредељење. Тврдио је да би те земље по независности постале мирољубиве и отвориле би се ка узајамно корисној једнакој сарадњи са свима у региону, додајући да се несврстане земље активно баве колонијализмом као једним од главних питања мира и правде у свету, и да помажу активно покрете за ослобођење на различите практичне и моралне начине, изражавајући увереност да ће се ослободилачка борба афричких народа ускоро приближити крају.³⁷

Представник СССР је такође говорио о декларацији о деколонизацији, изјављујући да СССР подржава афричке земље у ГС дебати подсећајући да је и 1960. подржала активно доношење те декларације у циљу укидања колонијализма. Изјавио је да је у склопу спољне политике СССР увек била чврста борба против колонијалне опресије и свеопшта подршка покретима за народноослобођење, тврдећи да су слобода и самоопредељење у основи Лењинизма као државне идеологије СССР, представљајући своју државу као слободну заједницу многих народа који у пријатељству заједно раде на побољшању комунизма и развоју своје земље, и баш због своје срећне унутрашње ситуације СССР води мирољубиву пријатељску спољну политику. Изјавио је супротстављање империјализму и колонијализму и ослобађање нових држава, позивајући на крај колонијалних ратова, подсећајући на позив да се не користи сила у решавању међународних несугласица кроз резолуцију ГС. Право колонијалним народима да се боре за слободу је према СССР праведно и правилно и ОУН подржава тај став, јер је укидање колонијализма међу најбитнијим проблемима света као криза која захвата цео континент и угрожава безбедност. Затражио је јединство акције и милитантну солидарност народа трећег света и социјалистичких држава у борби за ослобађање од свих видова колонијализма (повезујући источни блок и несврстане у заједнички камп антиимперијалиста). Изјавио је да је ОУН играла чврсту улогу у процесу деколонизације али да има још доста потенцијала да ради још више кроз

³⁷ А ОУН А_ПВ-2062, 2065

активно промовисање процеса добијања слободе за неслободне народе. Приметио је да декларација није имплементирана, и да и даље трају колонијални ратови јер колонијалне и расистичке силе одбијају да прихвате декларацију и дају слободу својим колонијама, а насупрот њих народ се организује за оружану нередовну борбу и јача свој труд и нитензитет, доводећи до успеха кроз ослобађање великих простора територије, посебно у Анголи и Мозамбику португалским колонијама. Оптужио је колонијалне силе да су се удружиле и сарађују на широком фронту против покрета ослобођења и околних земаља, са подршком САД и Британије које су им у ОУН подржавале страну уз економску помоћ на против санкција. Подршка тих западних земаља је пема њему била велика препрека независности тих народа и спровођењу одлука ОУН, уз економске и финансијске интересе и отворену помоћ Португалу, упозоравајући да је покушај Ј.Африке да створи миран дијалог са суседима у ствари завера да посвађа чланове антиимперијалног тabora. Помоћ запада је описао као мотивисану рудним богатствима, држањем региона у својој орбити, и отварању војних база у региону, подсећајући да народи афрке никада неће допустити наставак империјализма, као и да је у интересу тамошњих народа крај колонијализма. Посебно се обрушио на интерес западних компанија и повезивај је капитализам са империјализмом. Држање састанка СБ у Африци на иницијативу ОАЈ је повећала видљивост антиколонијалне борбе и њених успеха и према амбасадору била коректна одлука, подржавајући рад специјалног комитета за деколонизацију. Критиковао је песимизам западних земаља у генералној дебати према деколонизацији, и њихов став да су резолуције ГС нереалне и петеране, тврдећи да су оне у ствари одговорне за споро реализације раелистичних резолуција у интересу међународне заједнице, тврдећи да не може бити дијалога са колонијалним опресорима који су одбијали да признају легитимна права народа, посебно јер су власти прве користиле насиље, посебно политичко, да спрече остваривање права. Тражио је јачање борбе за деколонизацију у критичном периоду, уз политичку и економску изолацију колонијалиста и расиста, уз прекидање свих веза које државе имају са

тим режимима хитно, уз солидарност свих антиимперијалиста и директну политичку и економску помоћ.

Циљ подршке западних земаља расистичким и колонијалним режимима био је спречавање да те земље падну у орбиту СССР и постану сателити, пошто су скор сви ослободилачки покрети били социјалистички и комунистички. Након ослобађања скор све земље су прогласиле једнопартијске комунистичке системе, од којих су многе пале у вишедеценијски грађански рат. Када се завршио хладни рат нестао је и апартхејд, а социјализам више није био опасан због нестанка центра светског социјализма у Москви. Југославија и СССР су имале исти интерес у деколонизацији, али из различитих циљева, где је СССР желео да ослаби запад и повећа своју сферу интереса, Југославија је имала у својем безбедносном интересу да повећа броз независних пријатељских народа и чланова покрета несврстаних.

Представник Индије је такође говорио у дебати о деколонизацији, подвлачући потребу да се разговара о том проблему због великих проблема који су настали током претходних година дана, поздрављајући важност коју ОУН дају том питању. Разговори у генералној дебати против колонијализма су створили климу у којој су колонијалне земље морале да преузму дефанзивни став, док су земље које се боре за слободу добиле велиму моралну подршку. Упитао се да ли је прављење декларација и резолуција довољно како би се по овом питању кренуло напред успешно, јер су успеси преко 10 година били ограничени, док су освојени народи и даље експлоатисани као и ранијих деценија, али да је велики број земаља ипак добио независност иако је настао неоколонијализам који је наставио многе од негативних процеса од раније. Подсетио је да и даље постоји притисак економски и политички на земље у развоју, уз мешање у њихове унутрашње послове као наставак колонијалне доминације, и да у циљу борбе са тим притисцима те земље морају више сарађивати на једнакој бази. Посебно је критиковао опстанак колонијализма на Југу африке где поред традиционалног колонијализма са

метрополлом постоји локални колонијализам насељеника, посебно у Намибији, Ј.Африци и Родезији, где су те локалне снаге направиле реакционарски фронт против ослобођења, подсећајући да Индија бојкотује те земље економски и политички, тражећи да ГС направи декларацију која би отворено одбијала било какав ауторитет португала над колонијама. Подсетио је да је примена резолуције 1514 дужност свих држава а не само аричких, јер је у питању светски принцип и проблем. Такође је тражио већу координацију ОУН подорганизација, и сарадњу са ОАЈ.

Представник Кине Хуанг је такође говорио о антиколонијализму, сматрајући да је тренутна ситуација у борби са колонијализмом одлична, јер су земље трећег света протекле година направиле велике успехе и победе против суперсила и доминације, освајајући своју независност и суверенитет кроз уклањање империјалиста и колонијалиста, и уз одбрану својих природних ресурса и развијање својих економија. Поздравио је и бодрио успехе афричких покрета слободе на југу континента, и њихову оружану борбу, док све више земаља света прави заједнички фронт против колонијализма, прихватајући оружану борбу као једини начин за те народе да се ослободе од колонијалиста који су добијали подршку од САД и Британије. Изјавио је да се борба на свим континентима против агресије, мешања, субверзије, контроле и плаћке наставља, јер народе трећег света желе слободу и револуцију. Изјавио је да је политичка независност без економске нестабилна, и да земље трећег света требају да солидарно сарађују међу собом ради побољшања своје ситуације, како би освојили комплетну слободу од неоколонијалиста која је једино могућа сопственим снагама кроз мобилизацију широких маса. Оптужио је СССР да се представља као пријатељ трећег света кроз стварање лажне солидарности антиимперијализма, док у стари извршава неоколонијалну агресију на њих, док друга суперсила покушава да разједини трећи свет у својој борби. Изразио је кинеску подршку борби против колонијализма и додао да је Кина сама дуго патила од колонијализма и империјализма, због чега разуме све проблеме других земаља трећег света, тражећи од ОУН да игра већу

улогу у овом процесу, са крајњим циљем да све земље Азије, Африке и Л.Америке буду слободне и еманциповане.³⁸

Представник Египта је изразио велику заинтересованост његове делегације за питања деколонизације, будући да је Египат током историје патио од колонијализма и агресије, делећи судбину многих братских земаља које су присутне у дебати, које су такође дуго биле без свог права на независност и самоопредељење обећане повељом ОУН. Изразио је неверицу да повеља која од оснивања поставља тако позитивне принципе, и после 12 година од декларације и резолуције 1514 не може да оствари оно што је записано (доминација и субјугација су против основних људских права, против повеље ОУН су, спречавају светски мир и сарадњу). Изјавио је да је декларација мрво слово на папиру јер иако је колонијализам проглашен за злочин против повеље и подрвао борбу свим средствима за ослобођење од колонијализма, уз подршку великог броја земаља за моралну и материјалну помоћ за ту борбу. Поред свега тога Израел, Ј.Африка, Родезија и Португал крше повељу редовно јер знају да их никаква казна неће стићи и да ће ОУН толерисати такво стање, и да је то неуспех целе међународне заједнице. Препреке за реализацију одлука ГС су одбијање да спроведу их и отворен рат у том циљу од стране колонијалиста, подршка коју колонијалисти добијају чак и у оквиру ОУН од западних савезника, и неуспех заједничке акције међународне заједнице, подсећајући да је извештај специјалног комитета показао да се став колонијалиста није променио и да и даље стављају силу испред права некажњено, што је угрожавало корисност ОУН. Поздравио је успешну борбу народноослободилачких покрета против колонијалне осовине на југу африке, и повезао је њихову борбу против колонијалиста са својом борбом против Израела.

Представник Етиопије је подсетио да је декларација из Резолуције 1514 тражила неодложан пренос власти безусловно на народ како би се уживало у комплетној независности и слободи, са успехом да је преко 30 земаља постало независност за

³⁸ А ОУН А_ПВ-2067,2069

12 година, али да је процес и даље спор и посебно успораван на југу афрке због завере локалних колонијалиста и њихових савезника, посебно издвајајући португалов традиционални колонијални рат свим средствима на више фронта, и чак је са својим савезницима Ј.Африком и Родезијом пренео рат на околне независне државе. Етиопија је подржала легитимну борбу других африканаца за слободу, и жалила да уз све резолуције и говоре декларација о давању слободе није испоштована, али да су задовољни војним успесима покрета ослобођења и подршком коју су добили од многих чланова ОУН, као и додељивање посматрачког статуса представницима многих покрета ослобођења од стране специјалног комитета и покрета несврстаних. Изразио је да је један битан проблем антиколонијалних покрета мања видљивост њихове борбе, позивајући на ОУН да мобилизује светско јавно мњење у овом циљу, даље позивајући све земље на бојкот колонијалних непријатеља Африке, и позивају СБ да хитно створи мере против колонијалиста и спрчи њихово кршење одлука СБ, са стварањем санкција и даљим мерама.

Представник Алжира је поздравио дебату о извештају специјалног комитета, јер је то потврдило да међународна заједница саосећа са проблемима Африке и разуме да је колонијализам међу највећим проблемима у свету, јер се преко пола чланства ОУН састоји из земаља које су биле колоније. Изјавио је да су сви у свету схватили да се не може више причати о цивилизаторској и хуманитарној улози колонијализма, и да су само ОУН разумеле већ у оснивању да је време колонија прошло и да почиње процес деколонизације, мада је тај процес прошао кроз многе сукобе и проблеме, и народи бивших колонија су се дуго борили против колонијалиста за своју слободу, док су те колонијалне силе избегавале вољу ОУН и дуго се бориле да одрже доминацију (Алжир је водио дуг рат против Француске за своју слободу). Додао је да је дужност ОУН да има улогу супевизора и иницијатора процеса, и покушавала је често то да уради против воља великих сила, уз помоћ бивших колонија које су постаје једнаке чланице организације и допринеле даљој деколонизацији на основу свог искуства са процесом и борбом, и

оне разумљиво покушавају да убрзају и доврше процес. Приметио је да је због тога што има доста отворених питања о деколонизацији и процес је спор, и због тога што међународна заједница има многа друга питања о којима разговара, питања деколонизације из године у годину постају рутина са све тупљим и слабијим утицајем, посебно због великог напретка у броју деколонизованих земаља, али и поред тога што је проблем мањи него што је био и добија мање пажње и даље постоје директне етње по међународни мир и активни колонијални ратови. Оптужио је Португал да је једина права простала колонијална снага у свету, и да није смео бити примљен у организацију чије принципе крши (Португал се учланио 1955, време када је и Француска водила колонијалне ратове), одбијајући било какву легитимност португалског присуства у Африци и позивајући друге афричке земље из ОАУ да се супротставе агресији, упоређујући свој рат за независност за ратом португалских колонија и позивајући Португал да се прилагоди савременом свету и екине своје скупе бесмислене ратове. Поздравио је све већу подршку земљама које се боре за слободу, подсећајући да помоћ коју афричке земље дају покретима ослобођења нису само солидарност већ и разумевање да заједничка безбедност зависи од решавања ових проблема и подржавања принципа ОУН, тражећи од колонијалних и западних сила да прихвате улогу коју ОУН има у процесу деколонизације и поштују њене одлуке.

Представник Португала Патрицио је дао поглед своје стране на процес деколонизације, жалећи се на константне репетитивне нападе на своју земљу који су постали свакодневница, тврдећи да те алегације немају основу у чињеницама. Посебно је искритиковао Индију за неизазване нападе који су чак позивали на агресију и рат против Португала, тврдећи да Индија као далека земља нема посла да се бави његовом земљом, нити има морални ауторитет је је то земља која је од свог оснивања константно вршила агресију на суседне земље, уз бандитско понашање и агресију на Пакистан коју је преко 100 делегација осудило прошле године. Затим је изјавио да многе земље трећег света не разумеју како функционише ОУН, и да ГС не може простом већином стварати компетенције за

организацију тамо где оне не постоје, нити су резолуције ОУН закон који сви морају да поштују, и позвао је на право поштовање повеље која поштује суверенитет чланица и не диктира им политику према туђим интересима кроз просту већину делегација у консултативној скупштини. Одбио је било какво мешање ОУН у суверенитет и интегритет Португала, подсечајући да Португал није добио свој суверенитет од ОУН нити организација може располагати његовом територијом, посебно кроз резолуције ГС. Тврдио је да је Португал привржен мултирасијалном друштву и да се противи анти белачком расизму на југу африке где постоји жеља да се уклони бело становништво, затим је изјавио да су вести о ослобођеној територији и функционирајућим институцијама фикција. Даље је критиковао помоћ страних земаља за субверзивне покрете на својој територији и држање војних база побуњеника на територији неутралних земаља које нису заиста неутралне, позивајући ОУН посматраче да се сами увере у ситуацију. Представник Израела је критиковао покушај арапских делегација да расправу о деколонизацији пренесу на проблеме блиског истока и напуне је антиизраелском пропагандом, подсећајући да су арапи освајачки народ који је ратом отео блиски исток и север африке док су јевреји на тој територији још од пре римљана, и да су се борили против империјализма још пре две хиљаде година, жалећи да је толико измучен колонијализмом и репресијом Израелски народ толико нападнут због жеље да живи у својој древној домовини где су живели дуго пре арапске инвазије. Представник Индије је одбио нападе представника Португала подсећајући да се Индија без крви ослободила колонијализма и да све време подржава народноослободилачке покрете по свету јер верује у слободу и независност и право да се освоје, подсећајући да Индија дели то искуство са другим колонијалним народима где год да су на свету, тврдећи да је Португал заостао у свом погледу на свет и да је цела организација против његовог назадног колонијализма.³⁹

³⁹ А ОУН А_ПВ-2071, 2073, 2074

Представник СССР Малик је говорио на крају дебате о потреби да се да одлука о битном политичком питању имплементације декларације о деколонизацији, подсећајући да је она донесена на иницијативу СССР и социјалистичких земаља уз помоћ већина чланица ОУН, на крају дугачке дебате где је примарно позвано на спасавање југа Африке од колонијализма, империјализма и неоколонијализма. Изразио је гордост да су делегације СССР спремно и конзистентно подржавале светску кампању за национално ослобођење свих на свету, са постојаном сарадњом са земљама Азије, Африке и Л.Америке које је назвао пријатељима и савезницима, повезујући напоре социјалистичких земаља са земљама трећег света тојест мирољубивим земљама које чине већину ОУН, наводећи да је сарадња тих земаља веома блиска и заснована на истим принципима. Подржао је основни принцип снажења међународног мира и безбедности као јако битну за економски развој трећег света, тврдећи да су по том питању СССР пријатељи свих оних земаља и народа који се слажу око тих потреба и да они могу бити сигурни да имају помоћ његове земље у стварању мира и подршци за хуманитарна питања, као и у питањима мира и разоружања. Дебата је прешла на питање не коришћења силе у међународним односима на предлог СССР, и тиме што је ГС прихватила да се разматра ово питање показује да постоји велика већина делегација са интересом за ово питање и разумевањем за хитност и битност њега. Став СССР је изнео секретар за инострана дела Громико у захтеву да се питање искористи, где је изразио мишљење да се тренутан тренд у међународним односима помирење и детант са смањивањем тензија и стварањем односа на принципу мирне коегзистенције, где је издвојио уговоре о разоружавању са САД и уговоре у Европи укључујући припрему КЕБС. Громико је сматрао да ОУН требају да консолидују овај напредак и додају мере за спречавање и решавање конфликта, што би могло да се уради најбоље кроз устручавање од коришћења силе и посебно нуклерног оружја, и додао је да је у ГС ОУН то питање често покретано, подсећајући да су највеће жртве коришћења силе последних деценија биле колоније и некоршћење силе се не односи на њихове ратове ослобођења. Малик је

изнео да је став СССР мирољубив и заинтересован за одржавање мира напротив империјалиста, сматрајући да је могућност за некоришћење силе дошла због процеса Детанта и краја хладног рата, и да је мирни суживот различитих политичких система напослетку раелна могућност али га постављајући као комунистички концепт. Дао је као пример детант САД и СССР као и СССР и Француске где се раве мирни односи између различитих система, уз нормализацију и изbacивање свега негативног из ранијих односа, где се сада долази до консултације уместо конфронтације и да земље постају добри суседи. Посебно је похвалио детант у Европи и припреме за КЕБС и претварање Европе у континент мира, док СССР те принципе преноси у своје односе у Азији, са поштовањем суверенитета и интегритета других земаља уз немешање и сарадњу на основу једнакости и узајамне користи, а приметио је и да све више држава прихвата те принципе у својим билатералним односима, позивајући на колективну безбедност у Азији. Изјавио је да иако је доста урађено на детанту, има доста још да се уради, уз посебну потребу да се успеси консолидују и да се додају додатне мере да се зауставе и спрече конфликти, и да се створе услове за развој позитивних односа и реше тензије. Према њему скоро све земље су се слагале да не треба користити силу и да треба створити миран суживот, па би и организација онда требала да делује по том питању и развоју међународног детанта, додајући да некоришћење силе није уперено против никога и не нуди у интересу СССР, већ је конструктивно и позитивно за интересе свих земаља, и то би морала бити глобална мера које би сви морали да се држе. Изјавио је да свет и даље има доста проблема због агресије одређених сила и оних који би да зауставе напредак и врате историју уназад, због чега би ОУН требале да задају ударац агресији, империјализму и колонијализму, тврдећи да свет пати због коришћења силе, која се користи само у интересу субјугације доминације и анексије (ћутао је о коришћењу совјетске силе у Мађарској и Чехословачкој, прим аут), логички постављајући да против његовог предлога могу бити само они који подржавају агресију (према совјетском концепту). Додао је да је предлог СССР у складу са ОУН повељом и

наслања се на резолуције о пријатељским односима и сарадњи, и да иако не агресија неће искључити преко ноћи оваква резолуција какву предлаже СССР би је смањила, и земље које само желе свој економски и друштвени развој би лакше дошле до свог циља без страха од агресије. Такође таква резолуција би поправила опште међународне односе и довела ди више ршавања контроверзних питања кроз мирне начине и разговор, а сама резолуција би потврдила вредност и актуелност принципе повеље у односима, и у исто време додата је забрана коришћења нуклеарног оружја као најопаснијег оружја од стране свих, што би имало огромну моралну, безбедносну и политичку поруку за цео свет. Подсетио је да СССР подржава смањивање трке у наоружавању посебно нуклеарном и поставио то као једну од битних делова спољне политике његове земље и партије, додајући да је конвенционално наоружање постало толико моћно да и оно постаје озбиљна претња миру и безбедности, од које су највише страдале земље трећег света које су се бориле против колонијализма и агресије (разоружање је поред моралне имало и економску основу, СССР као далеко сиромашнија земља од САД нису могле да издрже константну трку у наоружању и технологији, прим аут). Кроз опште разоружање и устручавања од коришћења силе и конвенционалног оружја према њему би свет био веома безбеднији и ниједна страна неби имала предност нити би покушавала да је добије, и то би било добро за све невезано за њихову снагу величину или положај, али у исто време је подсетио да резолуција неби била против коришћења силе у циљу индивидуалне или колективне одбране већ само у оквиру односа између држава. Дакле дозвољено је коришћење силе да се отклоне последице агресије или силе и самим тим ради самоодбране, подсећајући да пост колонијални народи имају пуно право да изведу своју ослободилачку борбу до краја због легитимности своје борбе. Поменуо је право СБ према повељи да декларације ГА прихвати и учини их обавезним, као једно од могућности ОУН које се никада не користи, тражећи да СБ чешће слуша мишљење асамблеје као органа већине чланица, позивајући на састанак СБ који би се бавио некоришћењем силе као принципом.

Резолуција 2908 је изгласана на овој седници, са гласом Југославије, уз доста абстиненције западних земаља и гласова против од стране САД, Британије, Француске, Португала и Ј.Африке. То је била резолуција о имплементацији декларације давању независности колонијалним народима и земљама, и у њој се подсећа на све раније резолуције о питању деколонизације и изражава забринутост да 12 година након прихватања декларације велики број територија су и даље биле под колонијалном доминацијом где милиони људи живе у свакодневној репресији и расизму. Забринутост је изравена и за наставак одбијања од стране колонијалних сила, посебно Португала и Ј.Африке, да имплементирају декларацију и друге резолуције о деколонизацији у контексту својих колонија, осуђујући политику земаља које игноришу одлуке ГА и СБ и и даље врше општење са владама Португала, Ј.Африке и Родезије, уз разочарње у понашање административних сила које не сарађују са специјалним комитетом и ГА, подсећајући да расизам мора да се што пре укине у сагласју са декларацијом. Реафирмисане су резолуције 1514 и 2621 и позване колонијалне земље да без чекања дозволе комплетно коришћење права на самоопредељење и независност, дајући пуну подршку специјалном комитету и његовим извештајима и позивајући све државе да сарађују по овом питању, реafirмишући став да колонијализам у свим формама укључујући економску експлоатацију и расизам као и отворне ратове против народноослободилачких покрета је некомпатибилан са повељом ОУН, дајући легитимитет борби за ослобођење и њеним покретима да на сваки могући начин освоје слободу, осуђујући све репресивне режиме који су систематски спречавали спровођење воље ГС, тражећи од свих земаља да дају моралну и материјалну помоћ ослободилачким покретима посебно у Африци уз бојкот и укидање сарадње са колонијалним земљама, такође позивајући те колонијалне земље да одмах повуку све војне снаге и базе са туђих територија.⁴⁰

⁴⁰ А ОУН А_ПВ-2078

Представник Египта Риад је такође говорио у дебати за разоружање и некоришћење силе, представљајући ОУН као организацију створену после светског рата са циљем да се рат учини незаконитим и да се дозволи да живе у миру, где земље живе и миру са циљем да побољшавају своје животе уместо да пате од коришћења силе и неправде. Изјавио је да је у овом веку дошло до узимање судбине у своје руке од стране земаља како би достигли своје жеље да живе у миру кроз ОУН где је спречена реализација политичких амбиција кроз војну надмоћ, што је и даље актуално, и земље попут Египта су дале мир својих регија у руке организације и њене повеље. Критиковао је реалност где је већина земаља избегла своју обавезу да не користи силу, што је посебно виђено у трећем свету и тамо и даље траје рат, даље тврдећи да те земље живе у константом страху од коришћења нуклеарног оружја, због чега је поздравио нацрт понуђен од стране СССР који ће показати које земље заправо подржавају повељу. Окривио је велике силе да су искористиле почетну слабост новостворених држава и подржавале побуне и регионалне ратове према својим интересима уз отворено или скривено мешање, подсећајући да је право на самоопредељење игнорисано према колонијалним земљама, од којих многе на југу Африке и даље пате од рата упркос легитимним правима, повезујући ту борбу са палестинском где се тај народ бори против стране инвазије која има иза себе силу а не права и успева у својој окупацији због ћутања и неделовања већине света. Сила је и даље коршћена како би се променило политичко и културно стање регија, дајући пример блиског истока где су арапи трпели агресију и репресију Израела док се повеља ОУН игнорише и док се сила користи да се спречи мир, и све то з помоћ и подршку сила ван региона кроз давање економске и финансијске помоћи САД. Повезао је деловање САД у помоћи Израелу са њиховом агресијом у Индокини и тамошњем непотребном уништавању, стављајући ситуацију у којој се налазио регион његове земље у контекст САД империјализма кроз игнорисање друге стране, даље подршавајући једнострано предлог СССР да се спречи коришћење нуклеарног оружја иако је признао да је свет даље од нуклеарног рата него раније, повезујући ту жељу са

ставовима несврстаних који су против нуклеарног оружја. Оценио је да постоји детант између суперсила уз историјске пеговоре и побољшање ситуације у Европи, поздравио је све то као и полако завршавање конфликта у Индокини, али је критиковао ситуацију јер нису све земље света уживале у детанту, подсећајући да су несврстани на конференцији спољних министара у Џорџтауну позвали на елиминацију ситуација кризе и конфронтације кроз процес детанта који би се проширио на цео свет кроз ОУН, ту цитирајући амбасадора СССР у делу говора где је помињао мере за елиминисање акутних конфликта. Изјавио је да је рат у Индокини при крају и због тога проблем израелске агресије највели проблем света, посебно јер су ту покушаји медијације сукоба од стране ОУН неуспели, где опет цитира амбасадора СССР где он говори о неограничену права народа под агресијом да се свим силама успротиве агресији (Иако је Египат вршио агресију на Израел у интересу својих савезника Јордана и других арапа, а сам није био угрожен пр својих активности, прим аут.). Подсетио је да је повеља ОУН требала да створи нови светски ред који би кроз сарадњу отклонио конфликт између држава или би га кроз СБ спречио, са пуном подршком за интегритет и суверенитет против агресије и виолатације мира кроз колективну безбедност, мада је приметио да ти принципи нису поштовани у пракси и поред константог позивања на то од стране ГС које су створиле многе битне рзолуције по том питању, подсећајући на резолуцију 2160 која је забрањивала коришћење силе и претње силе против независности и интегритета других земаља у својим међународним односима у случајевима неконсистентим са циљевима ОУН. Такође је поменуо резолуције из 1970. о принципима међународног права према пријатељским односима и сарадњи, и о јачању међународне безбедности како би се отклониле претње миру и агресије и како би се спорови решили мирно. Позвао је на прхватање совјетске резолуције како би се поправила оштећена кредибилност ОУН последњих година, и кроз овакву активност би се ГС ојачале према СБ и тражиле већу важност за своје резолуције и пренело би се на остала хронична питања која се вуку годинама кроз ГС.

Представник Југославије Лончар је такође учествовао у дебати, изјављујући да је Југославија увек била против коришћења силе у односима између држава и за забрану свог оружја масовног уништења, посебно нуклеарног, и самим тим сматра да је предлог СССР да се у ГС разматрају та питања корисна иницијатива која изражава објективну и питну потребу времена. Поменуо је да је одустајање од коришћења силе предуслов за реализацију мирне сарадње и коегзистенције, док је забрана нуклеарног оружја један од основних услова за међународну безбедност, и делегација сматра да су та питања од велике важности у тренутним генералним односима између држава и морају се посматрати у општем контексту. Изјавио је да је елиминисање силе из односа између суверених независних земаља широко прихваћена и подржавана од стране чланова ОУН и да има легалне политичке и моралне квалитете, и укључено је у повељу ОУН и многе документе и одлуке организације, посебно у резолуције које је Југославија подржала 1970. Међутим коришћење силе у свим својим аспектима је нажалост и даље активно у међународним односима, са тим да су мале земље посебно погођене тим проблемом, подсећајући на редовне примере коришћења силе, притиска, хегемоније и доминације у многим облицима, где многи људи живе у колонијалној субјугацији кроз силу и претње. Дао је пример агресије против слободе народа Индокине који траје деценијама, такође пример арапског искуства за ослобођење и у борби са Израелом против окупације. Такође је подсетио на утицај неоколонијалних сила на друштвено-политичко стање многих земаља, и економске притиске које су те земље трпеле у циљу мењања њиховог положаја, уз коришћење пропаганде и субверзије против стабилности владајућих режима и благостања великог броја малих независних земаља. Све ово је навео у склопу тврдње да сила има многе облике и да је измешана са свим аспектима међународних односа и самим тим је веома пристуна у међународном животу и компликује односе. Док год је сила део комплекса односа између земаља циљ комплетног мирног суживота између земаља различитих политичких система ће остати далеко, а без суживота неће се остварити ни међународна безбедност ни

трајни мир у свету. Изјавио је да како би се елиминисало коришћење силе у међународним односима, треба прво отклонити узроке, као што су неједнакост и субјугација, уз мењање светске ситуације и односа како би постојала већа једнакост да би се заиста спречила сила, јер се она углавном користи од стране моћнијих према слабијима, а без уклањања силе неће се свет померити према миру и безбедности. Поменуо је да постојање нуклеарног оружја представља највећу претњу по мир јер је најопасније оружје и постоји као стална претња свима чак и онима који имају таква оружја, и представља оптерећење међународних односа кроз психозу несигурности и неповерења, па је због тога ограничавање такве силе основни задатак међународне заједнице у циљу безбедности. Додао је да је постојање еквилибријума између нуклеарних сила само релативна гаранција да та оружја неће бити кориштена, али да свет није слободан од страха и притиска, и захтев за забраном таквог оружја представља витални интерес свих људи како би се опасност таквог рата хитно елиминисала. Делегација је подржала све напоре да се кроз међународне правно обавезујуће конвенције забрани нуклеано оружје и да велики допринос међународном миру и безбедности, такође позивајући на разоружање и заустављање трке у наоружавању. Даље је објаснио да је потребно кроз адекватне ограничити и конвенционално оружје би се задржао баланс, тојест наоружање мора да се посматра као целина како би се питање разоружавања спровело у целокупном контексту, тражећи да се искористи детант да би се разговарало о комплексним проблемом даљег разоружавања због великог напретка у наоружавању који се десио у свету и угрозио безбедност свих. Изјавио је да је свет више него икад у толикој опасности од оружја, и да само кроз заједничку сарадњу и вољу свих земаља се могу створити услови у којима би се те опасности склониле ради сарадње, мира и безбедности свих, и Југославија ће наставити да ради ка разоружавању, посебно нуклеарном, у циљу генералне безбедности и стабилизације светског мира, нудећи сву могућу сарадњу. Изјавио је да је смањивање тензија између великих сила и антагонистичких блокова уз њихово оријентирање према пеговорма уместо конфронтације, су ојачале захтеве

међународне заједница за стварањем таквих међународних односа између свих држава, великих и малих, развијених и оних у развоју, са избегавањем било каквог насиља или доминације, додајући да је недавни почетак детанта дао наду али још не и гаранције, подсећајући да мале земље највише пате од коришћења силе. Додао је и да је устручавање силе највише потреба великих и моћних земаља, посебно због мишљења одређених сила да је све што је потребно свету детант између великих сила и спречавање општег рата, без интереса за безбедност малих и далеких земаља, што је омогућавало игнорисање проблема трећег света и локалних ратова који су узети као небитни и чак очекивани и прихватљиви све док постоји мир између великих сила. На крају је објавио да је његова делегација за генерално одрицање од силе на основу принципа да је свака земља једнака у правима и да се свака земља мора потчинити општој правди и принципима, уз пример у пракси да генерални мир не може да се успостави на темељу малих ратова већ да мир за свет мора бити мир за сваког.⁴¹

Представник Индије Сен је говорио по питању некоришћења силе на следећем пленарном састанку, подсећајући да су ОУН од свог настанка константно дискутовале најбољи оквир за међународни мир и безбедност који би довео до стварних резултата, сумњајући да ће се икад достићи идеал светског мира али позивајући на труд ка остваривању што бољег мира. Изразио је да је стална жалба против дебате у ГС о овом проблему да је репетитивна, нереалистична и чак пропагандистичка, али и наду да ће се ситуација у свету променити због настанка детанта и општег смањења тензија, дајући уверења да и на подконтиненту настаје детант и свуда се шири атмосфера помиривања или барем преговора, изражавајући вељу Индије да се настави моментум процеса помиривања, поздрављајући совјетски предлог резолуције као правовремен, подсећајући и на позитивне резолуције у ГС пре пар година, али указујући да резолуције неће довести до боље реалности ако се не отклоне основни узроци претње по мир и

⁴¹ А ОУН А_ПВ-2080

безбедност. Критиковао је да је у пракси ОУН своје принципе примењивала селективно и није их користила као целину, углавном јер одређене земље арбитрарно користе принципе према својим приоритетима и интересима, док је сам концепт агресије недовољно дефинисан смањујући ефективност организације. Изјавио је да је питање некришћења силе директно повезан са питањем разоружавања јер се оружјем ствара могућност силе, додајући да је потребно да се тај процес одвија под међународном супевизијом, и сложио се са делегацијом Југославије да се нуклеарно наоружање треба смањивати заједно са обичним, и такође се сложио са СССР да се некришћење силе не може односити на легитимне народноослободилачке ратове, као и на принцип самоодбране, мада признајући да питање агресије и угрожености суверентета и интегритета држава није адекватно дефинисано (посебно у контексту Индијско Пакистанског рата и мешања Индије у побуну Бангладеша по принципу самоодбране, прим аут), и такође додајући да се некришћење силе не односи на ситуацију на блиском истоку где Израел одбија да спроведе одлуке ОУН па онда једино силом те легитимне одлуке могу да се спроведу. На крају је подсетио да се чланице покрета несврстаних такође залажу за разоружање, и да се нада да ће се процес европског и међублоковског детанта преселити и на остале делове света, како би се сила заиста отклонила.

Представник Кубе Аларкон је такође говорио, и битно је поменути његов говор са седнице 2078 о деколонизацији, јер је Куба средином 70их почела да активно учествује у покрету несврстаних и у питањима афричке деколонизације, где је чак војно интервенисала у грађанском рату Анголе непосредно након ослобађања. У том говор је објаснио гласање делегације Кубе за резолуцију 2908, где је дао пуну подршку процесу деколонизације и раду специјалног комитета у оквиру ГС, дајући солидарност свим колонијалним народима који су се борили за независност, посебно поменувши југ Африке, такође изјавивши да све земље које желе да укину колонијализам требају да дају сав труд који могу како би помогли земљама под репресијом да остваре своја легитимна права. Поздравио је став резолуције да је

борба проив колонијализма светска, и да је свако настављање свих манифестација колонијалима укључујући активности страних економских интереса који експлоатишу колонијалне народе некомпатибилно са повељом ОУН, и на крају је напао САД за статус неинкорпорисане територије Порто Рико која није била савезна држава и била је близу Кубе, тврдећи да је та територија колонија. На 2082 седници је изјавио да је рат у основи тежња за пљачком тојест хегемонијом, тврдећи да је доминација у основи империјализма и да су империјалне земље криве за многе лоше ствари у прошлости, повезујући империјализам са колонијализмом а затим и са капитализмом, и поздравио је одговор трећег света насилном борбом за слободу, тврдећи да је конфронтација земаља у развоју са империјализмом једна од основа изграђивања универзалног мира и безбедности јер се колонијализам распада а настају мирољубиве земље, додајући да је колонијализам са својим наставком неоколонијализмом крив за све ратове у прошлих четврт века, јако нападајући свог основног идеолошког непријатеља САД и подржавајући покрете ослобођења као и антиимперијалистичке тенденције Л.Америке, кривећи САД за агерсију, субверзију и притиске, на крају дајући комплетну подршку свом заштитнику СССР у промоцији резолуције која је понуђена.

2918 резолуција на 2084 састанку ГС ОУН се бавила питањем колонија Португала у контексту имплементације декларације о деколонизацији од е 12 година, осудила је константно одбијање владе Португала да прихвати резолуције ГС ОУН, и њен наставак војних акција у Анголи, Мозамбику и Гвинеји, као и њено кршење суверенитета околних суверених афричких земаља. Осуђено је португалско угрожавање међународног мира и безбедности и сарадња са расистичким режимима Ј.Африке и Родезије, док је дата подршка и легитимитет народноослободилачким покретима тих колонија и њиховом праву за самоопедељење и независност, прихватајући представнике тих покрета као аутентичне представнике њиховог народа, позивајући да ОУН са својим телима и њене чланице прихвате то такође. Изражена је потреба да што пе Португал почне

пеговоре са тим покретима у циљу прихватања и признавања њихове независности кроз имплементацију декларације ГС ОУН, уз хитно прекидање свих колонијалних ратова и чинова репресије, са повлачењем свих војних трупа и укдиање свих мера које ограничавају слободу и права локалних народа. Позване су све владе чланица ОУН и агенције организације да дају сву могућу материјалну и моралну помоћ покретима отпора да наставе своју борбу, у исто време их позивајући да ускрате Португалу било какву помоћ у колонијалном рату и да га спречи у економској експлоатацији тих земаља. Затражено је да ако Португал одбије да сарађује и прихвати одлуке ГС, СБ мора да делује како би се њене резолуције примениле.

Резолуција 2925 је изгласана на 2090 састанку ГС ОУН и њен назив је био јачање улоге ОУН узимајући у обзир одржавање и консолидацију међународног мира и безбедности са развојем сарадње између свих народа и промовисање парвила међународног закона између држава. Изјавила је да су ОУН под дужности да посматрају међународне односе и да се увере да све чланице делују под принципима организације, где је помењено суздржавање од коршћења силе и претње против интегритита или незабисности других, решавање међународних спорова мирним путем, немешање у туђе унутрашње послове, суверена једнакост свих земаља, самоодељење народа, и сарадња између држава. Израђено је уверње да треба створити даље побољшање у активностима ОУН и њехин органа у новој светској ситуацији, како би ОУН постао ефикасни форум међународне заједнице са укључивањем свих земаља у решавање светских проблема, због постојање велике потребе да ОУН постане ефективнији инструмент у чувању и јачању независности и суверености свих држава уз право сваке земље да бира своју судбину без страног мешања, и такође за превенцију и потискивање чинова агресије штитећи међународни мир и безбедност. Даље је израђена увереност да је потребно јачати улогу ОУН у решавању међународних проблема у интерсу свих народа и генералног мира и безбедности, позивајући све чланице да извршавају све обавезе према повељи у имплементацији резолуција органа организације, и да

решавају међународне опште проблеме кроз оквир организације ради општег мира, слободе и развоја свих људи. На крају је затражено од чланица да дају предлоге ГенСеку о томе како се може побољшати ОУН, а од њега да направи извештај за следећу седницу, као и да се на следећој седници 73. Године настави разговор. Другим речима осим генералних позива да се нешто промени и позиве да се промени понашање и дају предлози, резолуција ништа није променила нити урадила.⁴²

У пленарној дебати о јачању улоге ОУН у контексту консолидације мешународног мира и безбедности и развијања сарадње између свих држава на основу међународног права, говорио је и представник Југославије Јазих. Он је дао велику важност за стални труд који се улаже у јачање улоге и ефективности ОУН, поздрављајући иницијативу Румуније да се о овом питању говори у ГС током 27. седнице, додајући да по питању ефективности не треба журити и стављати много стреса јер је то стално и дуготрајно питање које се треба решавати кроз истраживање комплексне међународне ситуације и размишљање о свим могућностима за адаптацију организације духу времена, што је опет у функцији промене ситуације временом. Подсетио је на успехе ОУН у пољима решавања проблема мирним начинима у претходних четврт века, уз промоцију детанта и деколонизације, као и допринос међународној сарадњи и светском миру, додајући и да треба похвалити труд мањих земаља у подржавању принципа повеље и коришћења њих у међусобном општењу, упркос свим невољама и изазовима који су стављени пред организацију. Изјавио је да је поред свих успеха међународна ситуација и даље несигурна и нестабилна, јер је безбедности многих чланица и даље под питањем, уз опструкцију за развој многих неразвијених земаља кроз неједнакост и притиске, помињући и велики проблем да иако је свет све више међузавистан, све више општих питања се решава ван ОУН смањујући значај и престиж организације и игноришући њену улогу и интересе у тим питањима.

⁴² А ОУН А_ПВ-2082

Изразио је потребу да се билатерална питања решавају у контексту мултилатерализма и ОУН, посебно билатерализам великих сила од којих позиције многих мањих земаља зависе због опште међузависности света, и те велике силе утичу највише на општи мир и безбедност и самим тим друге земље имају интерес да присуствују у том билатералном општењу. Затражио је већи утицај ОУН на светске односе, уместо да буде само посматрач и одраз ситуације, и да помогне земљама у труду да одлуче своју судбину и сарађују на основу једнакости, додајући да главну одговорност за ефективност организације имају саме чланице и њихово политичко понашање, и да самим тим морају да се понашају у складу са повељама. Упозорио је да тамо где се чланице не придржавају принципа и користе своје позиције моћи против повеље, доћи ће до агресије против интегритета и независности других чланица, и наставиће се окупација страних територија и колонијалне и неоколонијалне доминације, са игнорисањем права која долазе из повеље за независност и самоопредељење, као и права за суверену једнакост. Подсетио је да ако се принципи повеље не поштују и легитимна права угрожавају нелегитимном силом, не може постојати међународни систем какв је замишљен у повељи, нити ОУН може извршавати своје обавезе, дајући за пример актуелне кризе у Индокини и на блиском истоку. Поменуо је и да су многе резолуције које је ГС донела у складу са повељом остале нереализоване, чак и резолуције СБ, и то због недостатка воље чланица да их спроведу и на њима је одговорност за неуспехе организације, додајући да су питања и проблеми од општег интереса попут економског развоја, безбедности и разоружања дуго на агенди и веома споро напредују због различитих и противречних интереса хетерогених чланица, са стављањем своји интереса изнад општих интереса сарадње и једнаког учествовању у међународној заједници. Тражио је поштовање принципа општег суживота и заједничке одговорности у прављењу и имплементацији одлука, како би ОУН заиста била ефективна, стављајући све неуспехе организације не на њу саму већ на чланице које не поштују принципе (према мишљењу делегације Југославије и многих земаља трећег света, што није било мишљење свих чланица

које су другачије интерпретирале повељу и принципе, прим аут). Поменуо је на крају да је покрет несврстаних који је био активан и актуелан и представљао велики број чланица, увек давао посебан значај ОУН и активно покушавао да допринесе функционисању организације, јер је она најефективнији инструмент за одржавање и промовисање светског мира и безбедности, и најбољи форум за развијање сарадње, уз критику да велике силе покушавају да монополизују доношење одлука у организацији које су битне за цео свет, тражећи да организације постане више инклузивна и репрезентативна како би више земаља имало утицај на одлуке, уз комплетну универсалност. На крају је позвао на јачање ефективности ОУН кроз и поштовање принципа уздржавања од силе против суверенитета и интегритета било које друге чланице независно од њеног политичког система или величине, уз немешање у унутрашње послове.

Такође је говорио и представник Египта Риад, изјављујући да сви народи света у ствари желе мир после много неуспеха да се он оствари на различите начине, подсећајући да су ОУН створене после највећег рата у нади да ће спасити човечанство од будућих ратова. Међутим према њему сва моћ и одговорност за одржавање мир у оквиру новог система је лежала у рукама СБ, који је кроз поглавље 7 повеље био гарантор мирне будућности, али нажалост за мале и средње земље настанак хладног рата између две чланице савета је уништио потенцију система колективне безбедности. Тврдио је да је због тог супарништва суперсила савет постао место дебате уместо акције, неспособан у извршавању својих дужности и спровођењу својих одлука, али је у оквиру ОУН постојао и систем за решавање међународних несугласица уз многе обавезе самих чланица и органа организације који је укључивао и ГС. Затражио је да у свим резолуцијама ОУН основни принципи попут чувања суверенитета и интегритета као и немогућност узимања територије силом буду јавно истакнути, уз обавезу СБ да своје резолуције имплементира (овде је алудирао на непостојање имплементације СБ резолуције о повлачењу Израела са западне обале). Подсетио је да Египат и

даље чврсто верује у улогу ОУН у одржавању светском мира, и њему је као и другим земљама потребна заштита организације, али да се принципи повеље морају ефективно извршавати и да све чланице морају живети по принципима организације без игнорисања резолуција, посебно ГС резолуција, како би се оправдао разлог постојања организације. Поздравио је све покушаје да се ОУН оснажи, посебно у контексту скептицизма према организацији због њеног неуспеха да се одупре коришћењу силе у односима између земаља, сматрајући да повеља треба да регулише међународна политичка економска и друштвена питања, као и да више треба да се позабави питањима колонијализма и хегемонизма као и окупацијом. Подсетио је да све чланице требају поштовати суверну једнакост других, а да организације треба да помогне у развоју неразвијених земаља јер је њихова назаднаост препрека за њихову даљу сарадњу, и на крају је подсетио да резолуције и захтеви нису довели до мира због одбијања чланица да се повинују и делују по тим резолуцијама, тражећи од СБ да има активнију улогу у решавању проблема јер тренутно не делује довољно за одржавање међународног мира и безбедности. На крају је подсетио да су и три резолуције из 1970 које су позитивне и понављају принципе повеље нису помогле у ширењу прихватања тих принципа, жалећи да на територији трећег света постоје многи примери безакоња и агресије којима би ОУН требала да се позабави и помогне да се оствари мир, чиме би организација показала своју ефективност о вратила свој престиж.⁴³

Амбасадор САД Буш је такође говорио на дебати, а пре њега је представник блиске Канаде подржао став ГенСек-а да билатерални детант великих сила треба бити проширен кроз мултилатералне ОУН како би се мирно решили проблеми посебно у крутичким тренуцима, поздрављајући редовне дебате о битним питањима у ГС али критикујући честе нереалне резолуције које су јаке на речима али нимало не решавају проблеме којима се баци, са изузетком подршке резолуцији о пријатељским односима из 1970. Представник САД је изразио веру у

⁴³ А ОУН А_ПВ-2087

ОУН и да она може помоћи у решавању светских проблема мира и безбедности ако се побољша, позивајући на практична решења за побољшавање ситуације, примећујући раст критике на рачун организације због чега се она мора ојачати. Подсетио је даније улога ОУН да даје победе и региструје поразе, већ служи као форум за решавање несугласица и за објашњавање светског интереса у контексту мирног решавања проблема, уз подршку за економски развој света, објашњавајући да су ОУН превише притиснуте и ослабљене због константне политике конфронтације због којих су генералне дебате пуне реторике али без икаквих решења и резултата. Додао је да резолуције често не показују пуну слику и мишљење свих чланица и игноришу консултације, без реалистичних решења и компромиса гурајући мишљење просте већине, позивајући на избегавање великих и реторичких резолуција које сваки пут просто понављају све принципе повеље, и уместо тога стварајући конкретну и ефективну сарадњу по питањима решавања сукоба, развоја и деколонизације, објашњавајући да без компромиса и реалистичних решења неће бити резултата и биће раста скептицизма према ОУН какве год гласне резолуције се направе. Изхватио је да су сви свесни да према повељи ОУН није замишљена као једини центар дипломатије, јер постоји и дипломатија изван организације која се ипак одвија по повељи, тврдећи да се организација треба и институционално реформисати јер не зависи све од воља чланица већ има проблема и у самом организацији, посебно се треба појачати улога непристрасног посредништва од стране ОУН уз превентивну дипломатију и боље набављање информација. Такође је подржао конференцију у оквиру ОУН која би се евентуално одржала о морском праву, повезано и са експлоатацијом ресурса на мору, и подржао је реструктурирање економског и социјалног савета које је почело, као и рад комитета за рационализацију рада организације, поздрављајући и рад треће УНКТАД конференције као и рад организације на пољу помоћи избеглицама.

Представник Француске је узео учешће у дебати, поменуо је чврсто критиковање ОУН које постоји протеклих година, и да док она постаје универзалнија све више

земаља губи наду у њену ефективност, тврдећи да је превише очекивано од организације и да се нереално сматрало да она може решити све конфликте и проблеме у свету, као и да ће решити дуготрајне локалне проблеме које саме државе чији су ти проблеми не могу решити. Изјавио је да су ОУН просто сума добре и лоше воље и да се у њој може наћи само оно што се у њу стави, тврдећи да никакве организационе реформе могу променити њу без промене деловања чланица, али додајући да не треба нападати организацију јер је од 45. доста пута помогла у спречавању погоршавања ситуација и конфликта, и такође је позивањем на своје принципе и изграђивањем међународног морала утицала на поправљање односа између земаља и позвала чланове на помирење кроз неку врсту међународне моралности. Изразио је жаљење да се доста развоја догодило изван ОУН, дајући пример смиривања у Европи и КЕБС, али да је то нормално јер постојање ОУН не треба да паралише иницијативе ван ње и према повељи она нема ексклузивна права на питања међународне политике, него баш супротно према овељи организација треба да подржи регионалне активности које се догађају у складу са повељом, помињући да европљани који су водили главну улогу у стварању организације сада користе њене принципе у склопу свог помирења. Сматрао је да је некоришћење силе против интегритета и независности других држава уз мирно решавање кофликта са немешањем у туђе унутрашње послове, и поштовање једнакости других и дужност да се сарађује, основни елемент ОУН у новом времену, чак позитивно помињући право народа на самоопредељење.

Даље је говорио представник Индије цитирајући Генсека у извештају о раду организације који је изјавио да чак и ако СБ добије додатну ефективност због детанта великих сила, чак и поред њихове посебне одговорности у питањима мира и безбедности, сама идеја да се мир и безбедност у свету одржавају кроз концерт великих сила је застарела и неодговара модерном демократском свету. Даље је

цитирао ГенСек-а у тврдњи да се у циљу трајног система реда у свету не могу игнорисати интереси, мишљење и важност средњих и мањих земаља, чиме је представник Индије изјавио да кроз ОУН све нације колико год велике или мале требају да учествују на основу суверене једнакости у процесу стварања и одржавања међународног мира и безбедности и при решавању заједничких проблема кроз сарадњу са сложним планирањем боље будућности. Подржао је нацрт резолуције и њена три елемента која су се бавила питањима одржавања и консолидације мира и безбедности, сарадњом између држава, и поштовањем међународног права у односима са другима. Такође је подсетио на ставове покрета несврстаних у подршци јачања ОУН због њеног труда на побољшавању светског мира и напретка, уз истицање потребе веће ефикасности организације, хвалећи успехе и рад организације по питању одржавања мира у свету и решавања спорова на миран начин уз општу сарадњу. Изјавио је да је поред свих потреба да се повећа сарадња свих земаља међународна атмосфера је остала далеко од мирне и безбедне, посебно због неуспеха да се принципи повеће примене на активне кризе које су шириле тензију и конфронтацију, као што су илегална окупација арапских територија, и проблем колонијализма и доминације над земљама Ј.Африке од стране колонизатора и расиста. Подсетио је на декларације из 1970 о пријатељским односима и међународној безбедности, додајући да постоји велика потреба за међународном сарадњом у решавању проблема економског, друштвеног, културног и хуманитарног карактера и за промоцију људских права и слобода као основног циља ОУН, посебно у контексту великог јаза између развијених и неразвијених земаља и непостојања политичке воље да се помогне земљама у развоју.⁴⁴

Крајем Новембра на дневни ред пленарне седнице је дошло питање блиског истока, где је дискусију почео представник Египта, оптужујући Израел да је илегално окупирао читаву палестину као и делове Египта и Сирије, користећи те

⁴⁴ А ОУН А_ПВ-2088, 2090

територије као војне базе за војна дејства против Сирије и Либана, док се резолуције ГА и СБ против окупације игноришу од стране Израела, а ОУН су толико безмоћне у спречавању Израелске агресије да многе земље попут Египта сумњају да је даља дебата о овом проблему у ГС уопште корисна и потребна, јер у свету мање више влада сила а не право. Одбио је тврду Израела да је рат 67. почео јер се Израел плашио за своју безбедност и постојање, тврдећи да опасности није било и да је Израел то измислио ради окупације још територија (иако су представници арапских земаља отворено позивали на уништење Израела у том периоду, прим аут). Све проблеме око ратова на Блиском истоку је ставио на Израел и њихову наводну политику прављења великог Израела кроз експанзију, мада је противречно цитирао премијера Израела у њеној изјави да је Израел спреман да врати делове западне обале Јордану током директних преговора на које су позивали. Затим је изјавио да Израел не жели стварање палестинске државе између њега и Јордана (која није ни постојала раније нити планирана) и да је у ствари сва активност Израела класични старомодни империјализам против принципа повеље ОУН и хоће да се решењем питања бави ван оквира организације. Подсетио је да су резолуције ГА потврдиле да је освајање територија неприхватљиво и да окупирани територије морају да се врате (Овде је мислио на Израелску окупацију западне обале игноришући Трансјорданску анексију западне обале од раније, против које је постојала слаба опозиција и која је узета за чињеницу од стране арапа, прим аут), али да је Израел одбио било какво повлачење и медиацију ОУН по том питању и чак одбијајући сарадњу са амбасадором Јарингом. Додао је да је питањи Блиског истока узело доста простора у мултилатералним конференцијама и билатералним састанцима, као што би и требало, подсећајући да две суперсиле и Европа имају већу жељу да се реши криза на Блиском истоку кроз мир, дајући и пример несврстаних и ОАЈ који су позивали Израел на повлачење. Подсетио је да је у питању Блиског источне кризе ОУН позвала на поштовање основних принципа попут илегалности израелске окупације и поштовања за неотуђива права палестинских арапа, као основу мира у

региону, док би чланице покрета требале да се уздрже од војне и економске помоћи Израелу која би могла да се користи за кршење туђих права и наставак окупације, и такође не смеју се прихватити било какве одлуке Израела на окупираној територији у правном смислу. Позвао је и на активности против Израела које би га приморале да прихвати резолуције, посебно кроз СБ, такође тврдећи да ОУН дају право свим чланицама организације да на било који начин заврше израелску окупацију, јер наставак ситуације у којој се територија одузима је у основи даљег ратовања, подсећајући на декларацију из 1970. и којој поше да територија земље не сме бити објекат војне окупације настале силом против повеље, и подсећајући на став покојног ГенСек-а Хамарскјолда о неопходности повлачења Израела ради воспостављања правне ситуације. Напоменуо је да није довољно да се у ОУН дају реafirмације принципа већ да је потребно да се они имплементирају на ефикасан и афирмативан начин кроз колективан рад свих чланица, јер ако би ОУН неуспела у свом садашњем деловању изгубила би своју кредибилност као гарантор мира и безбедности, критикујући и несметани улаз софистицираног оружја у Израел од стране САД који кроз промену разлике тактичких способности земаља у региону ставља арапске земље у подређен војни и самим тим политички положај где би морале да прихвате унилатерално наметнута решења уместо трајног и праведног мира, кривећи САД за савез са војним агресорима. Оценио је да је основа кризе израелско непоштовање палестине и права на самоопедељење, уместо тога водећи се окупацијом и доминацијом и тражећи да преговара са Јорданом, али да би било трајног мира мора настати палестинска земља уместо израелског насељавања и репресије арапског становиштва, а сва та политичка војна и економска агресија мора бити названа илегалном уз доказивање да је сва помоћ Израелу са запада помоћ у репресији. Позвао је на ОУН да јасно изјави да су активности Израела илегалне и против принципа повеље и међународног права, подсећајући да СБ и ГС сматрају да је први корак у решавању кризе повлачење Израела, и то као део општег блискоисточног помиривања. Изјавио је да ОУН пролази кроз велику кризу јер

неуспева да ефективно дела када год су мир и безбедности угрожени, због чега опада поверње у организацију и њену ефективност, питајући се чему уопште служе ОУН, позивајући СБ да прихвате основне принципе повеље и ураде нешто како би своје резолуције спровели, кривећи ексклузивно Израел за целу кризу тврдећи да он одбија сваку иницијативу и да не сме бити дозвољено такво понашање, тражећи чак да се Израел избаци из ОУН јер није мирољубива нација, додајући да земље без нуклерног арсенала може шитити само повеља и да ти народи морају стално да се боре да је сачувају, као што ће Египат урадити.

Представник Израела је затим говорио такође изражавајући да улази са жаљењем у нову дебату о блиском истоку, говорећи да су такве дебате у прошлости биле веома једностране и пуне полемика и контроверзи, са лошим и необјективним резолуцијама на крају које су само повећале тензије и неусаглашености. Изјавио је да је милениумска историја Јевреја прича о сталној борби малог броја људи са великим, уз саврмене нападе на јеврејски народ и државност, тврдећи да је број народа који нападају Израел небитан јер ти народи то раде против права Израела и њихових легитимних интереса. Изјавио је да те једностране резолуције и дебате природно нису донеле никакво решење конфликта, кривећи арапе за агресију и мржњу у дебати и за покушај да кроз театар у ОУН избегне праве преговоре и да направи слику као да Израел не жели да разговара. Тврдио је да је основа свих лажи арапских земаља њихов покушај да спрече Израел да има право на самоопредељење и слободу у својој древној домовини, дајући за пример арапску инвазију на Израел 1948. и константо одбијање да прихвате мир и препознају право Израела да постоји, подсећајући на редовни тероризам арапа против себе и на речи председника Египта Насера пре рата 67. Да се Израел мора убити. Изразио је да је велика срамота што арапске земље подржавају тероризам и прете ратом, константо одбијајући право Израела да постоји и посматрајући га као стран елемент који се мора уништити, даље цитирајући председника Египта Садата у изјави да циљ арапа није само да се ослободи западна обала већ да се уништи Израел, тако што би се анулирале

последнице првог рата из 67. а затим из 48. додајући да су и други арапски лидери говорили исте ствари. Тврдио је да је дабатирање у ОУН само тактика арапа у њиховој стратегији уништавања Израела, додајући да је цела криза на Блиском истоку узрокована том чињеницом да арапи хоће да униште Израел одбијајући му право да постоји, и ништа друго није једнако са тим, и да Израел разуме шта се крије иза арапских изјава да се окупација мора завршити свим могућим силама. Тврдио је да је очигледно у реторици арапских земаља да хоће да искористе заједничку војну силу да нападну Израел ако он не прихвати све њихове услове и преда се пре почетка преговора, уз решеност да након заузимања западне обале припреме преузимање и остатка Израела, дајући агресивне цитате Ал Садата, позивајући ОУН да делује против неумерене арапске агресије и отвореног помагања и подржавања тероризма. Додао је да је Израел под константним нападом и притиском арапских суседа од свог оснивања трпећи невероватну агресију где се стално позива на њихову крв, позивајући на међународну заједницу да те принципе суверенитета и слободе од агресије примене и на Израел. Тврдио је да су арапске земље причајући о принципу некоршћења силе заправо давале себи право да нападну Израел а њему одузимале право да се бране, јер су арапске земље прве против повеле повеле рат против Израела кршећи међународно право и принципе ОУН у агресивном рату освајања, и додао да затим након сваког пораза њихове агресије причају о Израелској агресији и експанзионизму, тврдећи да неби причали о демаркационој линији иза западне обале да су поразили и уништили Израел. Подсетио је да је Израел стигао да међународно потврђених граница које је СБ резолуција означила као израелске кроз наредбу да се повуку иза њих, заправо граница коју је Израел одбранио ратом против арапске агресије пре чега оне нису биле и прихваћене од стране арапа. Додао је да арапске земље врше дисторзију реалности и неће нормално функционисање Израела и арапа који су његови грађани у коегзистенцији, које према њима постоји и функционише. Понудио је преговоре о миру без предуслова и изјавио да Израел не жели замрзавање конфликта и чување примирја, већ хоће

да се дође до мира и постављање трајних граница кроз пеговоре са арапским суседима, са тим да Израел нема посебне одлуке где границе морају да буду већ су отворени за разговор за разлику од Египта који унапред хоће да их одреди пре почетка и да диктира одлуке. Позвао је арапе да пстану са конфронтацијом и контроверзним максималистичким понашањем у ОУН ГС и да приђу преговарачком столу са искреном жељом за миром.

У одговору представник Египта је одбио тврдњу да је његов министар иностраних дела нападао Израел и изјавио да су напади на арапе неосновани, додајући да тражење да се Израел повуче није питање преговарачке позиције већ поштовања повеље и принципа ОУН и позивање да се изврше резолуције СБ не могу бити у вези са постављањем услова пед преговоре, тојест приморавање Израела да прихвати принцип забране освајања није свезано са преговорима већ прихваћеним принципима. Затим је кривио Израел да није странац према тероризму већ се и сам њим бавио пре настанка те земље на територији мандата Палестине, затим подсећајући на државни терор Израела- По питању преговора избегавао је изралске позиве на директне преговоре кријући се иза ОУН иницијатива и медијатора и принципа повеље.⁴⁵

Крајем новембра у пленарној седници се рапсрављало о разоружавању и укидању нуклеарних тестова, и гласало се за резолуције 2932, 2933, 2934 које се баве тим питањем, као и резолуције 2925 и 2936 које су се бавиле ОУН и некоришћењем силе, а делегација Југославије је гласала за сваку. 2932 се бавила општим и комплетним разоружањем, где је писало да су сви конфликти и сво оружја узроци патње и да је једини начин да се ти узроци елиминишу је елиминисање самих оружаних конфликта и уз разоружавање, подсећајући да је одређено оружје забрањено међународним правом и да су само војне мете легитимне у рату, изражавајући увереност да владе држава морају тражити наве начине да спрече

⁴⁵ А ОУН А_ПВ-2092

нове окрутне методе рата који су настали и који стварају непотребну патњу недискриминано делују, и посебно критикујући коришћење запаљивог оружја и коришћење науке и технологије у сврху тоталног рата. Затим је подржано преговарање две суперсиле о ограничавању нуклеарног оружја и позване су да наставе рад на том пољу, док је следећа Резолуција позвала на заустављање стварања и складиштења хемијског и бактериолошког оружја, уз позивање свих држава да се повинују међународним конвенцијама. Следећа Резолуција се бавила и тражењем да се зауставе сви тестови нуклеарног оружја у свету уз очекивање да ће то помоћи спречавање пролиферације.

Резолуција 2925 је названа Јачање улове ОУН у односу на одржавање и консолидације међународног мира и безбедности и развој сарадњи међу свим нацијама са промоцијом односа према међународном закону. Решено је да су ОУН обавезана дужношћу да увек делује ради одржавања односа између држава према признатим принципима, који су: спречавање коришћења силе против територијалног интегритета или политичке независности држава, немешање у унутрашња питања, суверена једнакост свих држава, једнака права и самоопредељење народа, и сарадња између држава. Изражена је увереност за потребу да се побољшају активности ОУН у контексту нових реалности света, како би постале ефикаснији форум међународне заједнице са осигураним учествовањем свих држава у решавању проблема са којим се суочава човечанство. Признаје се да је посебно битно да организација постане ефикаснији инструмент у чувању и јачању независности и суверенитета свих држава са правом свих да одаберу судбину коју желе без спољног мешања, и да би организација требала да узме чврсту акцију према повеље ОУН да спречи и потисне све покушаје агресије која би угрозила међународни мир и безбедност. Такође је изражена потреба да се улога ОУН ојача како би била ефикаснији посредник у решавању међународних проблема у интересу свих људи и

генералног мира и безбедности, са позивањем свих чланица да извршавају своје обавезе које су преузеле чланстом и потписивањем повеље како би се одлуке ОУН органа спровеле, тражећи од држава да искористе ОУН као форум за решавање међународних проблема од општег интереса и да допринесу капацитету ОУН за решавање проблема у циљу мира, слободе и развоја народа.

2936 је резолуција по нацрту СССР о некоришћењу силе у међународним односима и трајне прохибиције на коришћење нуклеарног оружја, где се подсећа да је одрицање од коришћења од претње и коришћења силе у повељи ОУН, али да се и даље дешава у свету насупрот повеље, док и даље постоји претња нуклеарног оружја. Ослањајући се на жељу свих људи да избегну нуклеарну катастрофу и елиминишу рат, али подржавајући право свих држава на самоодбрану против оружаног напада, и подсећајући на немогућност узимања туђе територије силом, као и на легитимно право колонијалних народа да се боре оружаном за своју слободу, подсећа на раније резолуције и декларације. Изјављује се у име чланица да се одричу свих коришћења претње или силе у свим формама и манифестацијама у међународним односима, према повељи ОУН, уз трајну забрану коришћења нуклеарног оружја, и позива се СБ да преузме потребне мере за пуну имплементацију декларације ГС. Резолуцију су подржале социјалистичке земље и већина трећег света осим про-западних и неутралних земаља, против је била Кина.

Представник СССР Малик је говорио пред крај дебате о некоришћењу оружја пред гласање о резолуцији, која је по његовим речима требала да раефирмише једно од основних принципа ОУН, некоришћење силе, у контексту објективних реалности тренутног света, посебно због проблема да се сила и даље активно користила у свету и да је чак и конвенционално оружје постало веома опасно. Додао је да су у консултацијама о нацрту и његовим изменама учествовале многе земље, и такође многи несврстани, (мада су коспонзори били углавном социјалистичке земље), и

да је право на самоодбрану потврђено у консултацијама као и право на враћање силом одузетих територија кроз силу, као и коришћење силе за ослобођење од колонијализма, док се одрицање од силе или претње проширује на све форме и манифестације, Захвалио се свих земљама које су допринеле стварању нацрта и додао да он изражава интересе и жеље несврстаних земаља, а такође би веома допринело раду ОУН на јачању међународног мира и безбедности, и изгласавање тог документа би показао жељу свих да искључе рат из односаи спрече будуће генерације од рата, у интересу свих људи. На крају се осврнуо на огроман новац који се трошио на наоружавање и безбедност због недостатка придржавања принципа, а тај новац би се могао много боље потрошити на развој економије и друштва, уз раст војног трошења у неразвијеним земљама од 100 процената током претходне деценије, и бројке од 216 хиљада милиона долара годишње потрошње у свету на оружје.

Представник последње колонијалне силе Португала је био против резолуције јер у њој није било ничега што већ није било у повељи ОУН и тиме је била непотребна, даље жалећи се да је у исто време забрањено коришћење силе али и дозвољено коришћење силе у достизању одређених циљева због чега је документ непрецизан и пун предрасуде. Изразио је жаљење да већина земаља у ГС стално прави непотребне и непријатељске резолуције и да се мешају у унутрашњу и спољну поитику других суверених земаља.

Представник САД Филипс је прихватио да је одрицање од коришћења силе леп принцип, његова држава је изразила уверење да је повеља ОУН довољна основа за међународне односе, уз изражавање скепсе о потреби понављања истих принципа кроз резолуцију, због чега су САД абстинирале од гласања. Такође је критикован недостатак разлике између легитимног коришћења силе у самоодбрани и нелегитимног у супротном, што није било у резолуцији (јер је у

одређеним условима дозвољена сила), даље додајући да је ранија декларација о забрани нуклеарног оружја у резолуцији 1653 против које је САД гласала заправо без правне основе и не постоји у међународном праву, већ је само препорука ГС која нема могућност да одређује међународно право, док нова резолуција прихвата ту резолуцију као обавезујућу, на крају тврдећи да ова резолуција нема основу у реалности и праву, и да она не може искривити повељу ОУН и мењати дефиницију ледигимне силе. Овим се мислило на давање права савезницима СССР да за своје циљеве користе силу ван провизија повеље ОУН за достизање својих циљева, подсећајући да повеља забрањује коришћење силе против туђег интегритета и независности или против сврхе ОУН, жалећи се да совјетска резолуција покушава да направи рупе у закону за спровођење силе насупрот повељи која је међународни закон.

Претставник Британије је такође кривио резолуцију да легитимизује коришћење силе за решавање спорова и промовише илегалитетну силу као легитимну против повеље ОУН, даље се жалећи да ГС претерује са свакаким једностраним непотребним декларацијама које немају правну моћ и не представљају мишљење целе организације, такође тврдећи да је резолуција непрецизна.

Представник Кине је тврдио да је резолуција СССР обична превара, тврдећи да совјети имају мед на уснама али нож у рукама, и да су социјални империјалисти, да говоре једну ствар а раде другу као и увек, јер у исто време док причају о разоружавању заправо повећавају своје наоружање, даље окривљујући СССР за империјалистичко понашање и експанзију против суверенитета и интегритета других земаља у оквиру борбе за светску хегемонију проти других великих сила, иза фасаде антиимперијализма и социјалистичке заједнице која је само други назив за њихову империју где врше субверзију и агресивно мешање. Питао је зашто СССР има милион војника на граници са Кином ако жели мирне односе без

претње и коришћење силе, и зашто СССР позива на некоришћење силе и тражи да сви баце своје оружје на земље уместо да се боре против агресије, док СССР и друге супер силе имају нуклеарни и војни монопол у свету уз коришћење своје позиције да врши претње против других. Тврдио је да СССР у ствари жели да одржи свој војно-политички монопол и контролу над другим земљама кроз разоружавање супарника и спречавања опозиције својим активностима. Даље је тврдио да је основа рата у свету империјализам који спроводе две нуклеарне супер силе, које се претстављају као пријатељи трећег света док га комадају међу собом, и њихова светска хегемонија је главни узрок неепостојање светског мира и безбедности, додајући да се иза речи нацрта крију скривени мотиви легитимисања совјетске агресије, и да нигде не позива супер силе да отклоне своје војне базе из туђих земаља и врате војске које држе у туђим земљама у своје границе, а те земље би прихватањем ове резолуције прихватиле страну доминацију одржану агресијом као легалну (совјетске позиције у источној и централној Европи). Такође се жалио да нацрт позива на некоришћење нуклеарног оружја али не и о уништавању нагомиланих резерви, ећ одржава нуклеарни монопол две супер силе, изражавајући тугу да су совјети преварили многе мирољубиве земље лажном резолуцијом.

Представник СССР је изразио захвалност онима који су гласали за успелу резолуцију, и тврдио да резолуција само потврђује принципе ОУН о некоришћењу силе (иако је сам текст дозволио коришћење силе у сврхе које одређене земље сматрају легитимним а не само у свом уском интересу, чиме је под фасадом подржавања принципа убачена могућност кршења истих принципа (некоришћење силе) ради постизања силом других принципа (деколонизације и интегритета). прим аут.), даље хвалећи себе да резолуција такође брани коришћење нуклеарног оружја и изразио чуђење зашто би неко био против тога. Жалио се на кинеску пропаганду и одцрњивање СССР у дебати, тврдећи да се током годину дана у СБ

Кина понашала као велика сила са агресивном хегемонистичком политиком, и ништа није научила, изражавајући наду да ће Кина временом постати конструктивна и сарађивати са другима, даље тврдећи да је гласањем против резолуције у ствари Кина против некоришћење силе и има различито мишљење од остатка света, чиме губи легитимитет у трећем свету и не подржава интересе земаља у развоју као што тврди, већ је у истој групи гласача са колонијалним силама. Говорио је у типичном совјетском стилу у коме њихови представници поистовећујући своје интересе са интересима човечанства и сматрају да би само неко луд могао бити против њихових резолуција, јер су оне на површини само потврђивале опште принципе мира у свету али у самом тексту увек имале неку скривену совјетску агенду и отварале посебне могућности за њихове интересе, у овом случају индиректно давање легитимитета оружаним акцијама својих савезника и поистовећивање њихових интереса са интересом међународне заједнице, где би прихватањем ове резолуције западне земље морале да напусте своје позиције и савезнике и прихвате правилност поступака друге стране.

Даље се говорило о примању нових чланица у ОУН и изгласала резолуција која предлаже примање Бангладеша у чланство Савету Безбедности. Ту је говорио представник Југославије Мојсов, изражавајући наду да ће Индијски подконтинент ући у период мира и сарадње на основу једнакости, подржавајући универзалност организације и самим тим учлањење Бангладеша, дајући моралну подршку тамошњем народу да уђе у друштво једнаких, независних, суверених несврстаних земаља. Изразио је да је ГС показала да разуме нову реалност кроз подршку учлањењу Бангладеша и помоћи која се тамо шаље од стране организације, уз разумевање да је та нова независна земља већ активни члан међународне заједнице са својих 75 милиона људи која је од почетка прихватила политику несврстаности и принцип индијског океана као зоне мира без страних војних база, са жељом да успостави пријатељске односе са свим земљама на основу ОУН

принципа једнакости, интегритета и немешања. Сложио се да учлањење земаља не сме имати предуслове осим онога што је у повељи, противећи се дискриминацији и арбитрарним одлукама ГС или СБ које би могле да ставе додатне услове, одбијајући у исто време било какав покушај да се у организацији створе другоразредни чланови и тражећи да се једнакост свих поштује. Објаснио је спонзорство учлањењу те земље жељом да се повећа универзалност ОУН и да се да сва могућа помоћ новим независним земљама у њиховом покушају да остваре једнако суверено место у међународној заједници, такође покушавајући да допринесе смиривању тензија на подконтиненту, јер чланови ОУН немају само привилегије већ и нове одговорности и обавезе, и чланство у мултилатерлној дипломатској заједници отвара очи земљама на реалности међународних проблема и легитимних интереса других са свим својим комплексностима. Поувао је индиректно Кину да престане блокирање Бангладеша у СБ и у исто време ГС да настави са моралном подршком и држањем питања отвореним, уз разумевање да се проблем у регији мора решити кроз мирне преговоре и узајамно поштовање, са уверењем да ће сви билатерални проблеми бити решени и да нису разлог за одуговлачење пријема, подсећајући на добре и рипијатељске односе Југославије са свим земљама и њено искуство и објективност у решавању проблема, са спремношћу да разговара и сарађује са свима.

Представник Индије се захвалио на изгласавању резолуције која је подржала чланство њеног суседа, подсећајући на активно решавање проблема билатералних са Пакистаном кроз споразум у Симли где је договорено да се наставе разговори о модалитетима и аранжманима за дугорочан мир и нормализацију односа, са укључивањем питања репатриације затвореника рата и финалног решавања питања регија Џаму и Кашмира. Током тих разговора истакао је да је Пакистан прихватио независност Бангладеша и обећао признање до јесени, јер је Индија условљавала питање враћања затвореника признавањем

Бангладеша кроз тражење да Пакистан преговара и са њиховим представницима јер су затвореници узети од стране заједничке команде. Жалио се да Пакистан још увек није дао признање, тврдећи да је Индија привржена решавању проблема и спровођења уговора, са увереношћу да би било какво страно мешање сметало процесу, подсећајући да процес нормализације не може постојати без признања Бангладеша јер имплицира наставак конфликта и непризнавање суверенитета и интегритета суседа. Изјавио је да без признања Бангладеша и пријема у ОУН не може бити трајног мира и нормализације, као ни решавање отворених проблема, и мора се користити само услов из члана 4 повеље ОУН на основу кога је ГС подржала чланство, без даљих условљавања, на крају одсећајући на раније позиве ГС да СБ не користи вето за забрану учлањења нових земаља.

Представник Пакистана је подржао резолуције и захвалио се Кини на солидарности и подршци кроз проблеме које су прошли, а по питању Бангладеша је одбио да се питање његовог пријема у ОУН одвоји од осталих последица конфликта у коме је настао, тражећи да се то питање одложи до решавања отворених проблема проистеклих из рата. Додао је да Пакистан активно ради на решавању политичких, правних и хуманитарних проблема који су преостали из рата, са одлучношћу да из конфронтације пређе на терен сарадње, показујући пријатељске гестове према Делију и Даки, док власти у Даки траже признање пре било каквих преговора и решавања билатералних питања. Пакистан није одбијао независност своје бивше провинције али је њено признање условљавао решавањем свих проблема насталих у конфликту, и представник је критиковао индијски покушај да уцене и условљавају Пакистан кроз не пуштање затвореника рата, тврдечи да према члану 4 повеље земља може бити примљена само ако је у могућности да испуњава своје међународне обавезе, а не само да објави да може то урадити, већ да то демонстрира конкретном акцијом, тврдећи да према ранијим одлукама суда правде о повељи ОУН, политичка питања проистекла из рата могу

бити узета као предуслов за пријем чланице и самим тим се не могу називати додатним политичким условљавањем, додајући да се кроз задржавање затвореника крши Женевска конференција, и обавеза да се по престанку рата одмах врате сви заробљеници без услова. Додао је да је Пакистан вратио затворенике док Индија држи њих 90 000, и да не може бити условљено сагласношћу Бангладеша јер према међународном праву враћање затвореника после рата је безусловно и не зависи од договора биле које земље, што показује нехуману политику власти у Даки које не прихватају узајамно корисно решење и договор. На крају је подсетио да Пакистан жели нормализацију односа и стварање мира у региону због међузависности међународног мира, позивајући на дијалог без услова.

Представник Кине је тврдио да Бангалдеш не испуњава своје обавезе према Пакистану нити ради на имплементацији резолуција ОУН, и његов пријем је немогућ без обављања својих обавеза према Пакистану, и стога покушају СССР и Индије да угурају ту земљу у чланство неће успети нити ће њихов притисак из ГС успети. Критиковао је уговор СССР и Индије из 71 као агресивни војни савез, и критиковао улогу совјета на подконтиненту где су помогли индијску агресију на Пакистан, питајући каква би суверена земља прихватила такву агресију као Пакистан, окривљујући СССР да подржавају Индију и Бангалдеш у неиспуњавању обавеза и спрече их у решавању проблема са Пакистаном. Изјавио је да Москва покушава да ојача тензије и проблеме у регији како би проширио своју сферу утицаја на индијски океан, користећи питање пријема Бангладеша као оружје потиличког уцењивања и повређујући помирење страна у региону. Представио је Кину као мирољубиву земљу која је напослетку узела своју улогу у ОУН за проширивање мира и правде у свету, док друге земље покушавају да користе ОУН за политику хегемоније, тражећи да се пријем одложи док се билатерални проблеми не реше на основу повеље, на крају додајући да није у основи против

примања Бангладеша у чланство али да се морају испунити обавезе пре тога, позивајући на мир и реконцилиацију у региону.

Представник СССР је изразио да су резолуције резултат разумног и реалистичног деловања, и да је сада ГС подржала пријем Бангладеша такође, додајући да СССР сматра да та земља може испуњавати обавезе из члана 4 повеље и да је мирољубива, да има признање преко 90 земаља уз изражавање своје несврстане политике засноване на мирној коегзистенцији и пријатељство са свима. Пријем би подржао принципе сарадње и универзалности организације, реafirмишући принципе ОУН и подржавајући борбу народноослободилачких покрета у свету. Подсетио је да постоје многе земље у свету попут Бангладеша које се боре за своју независност и еманципацију, као и за своје признање од стране ОУН, и да и њима треба међународна помоћ, због чега је позитиван однос организације према тој земљи пример за деловање у остатку света, и пријем ће бити подршка нормализацији односа у регији као и локалном наорду за стварање бољег живота. Изјавио је да тим земљама треба развој који могу да успоставе само кроз мир и добре пријатељске односе над којима све земље морају радити уз поштовање суверенитета. Сматрао је да су услови Бангладешу неправедни и ван члана 4 повеље, и да ће одуговлачење продужити конфронтације у ОУН, даље нападајући Кину због својих антисовјетских ставова и због блокирања пријема Бангладеша кроз вето, тврдећи да та земља не подржава повељу већ своје интересе и не жели мир и стабилност на подконтиненту, тврдећи да СССР помаже стварање мира и нормализације кроз своју активност.

Представник Француске је изјавио да његова земља има пријатељске односе са свим земљама у проблему који се расправља, и да не жели да узима стране већ просто подржи мир и реконцилијацију, подсећајући на труд његове земље у СБ на решавању проблема кроз политичко решење уз реалистичну оцену ситуације.

Додаје је да су понудили било какву помоћ у смиривању ситуације и да су при признавању Бангладеша обавестили Пакистан о својој активности, позивајући на наставак дијалога и споразума попут оног у Симли у Јулу. Изразио је мишљење да Бангладеш треба примити у ОУН, уз наду да ће три земље на подконтиненту реаговати на ситуацију кроз даљи покушај да преговорима реше отворене проблеме, мада је мишљења да опште политичко решење не треба бити условљено ужим решењима, али да треба побољшати хуманитарне гестове попут враћања заробљеника, позивајући Индију да изврши своје обавезе преузете потписивањем Женевске конвенције.⁴⁶

У наставку генералне дебате о кризи на блиском истоку говорио је представник Југославије Мојсов, који је изразио жаљење од стране светског јавног мњења због тога што ОУН није успела да измени основне елементе кризе блиског истока након 5 година од Израелска агресије, и не само да није успела да усмери процес ка раном решењу, него је чак криза током година отишла од стагнирања проналаска решења веч је у многим битним аспектима чак погоршана, и као таква је једина криза у свету која је толико опасна и нерешена. Самим тим, приметио је да ГенСек није могао у свом извештају описати никакав напредак у решењу већ је просто магао само да изрази уверење да ће се мисија Амбасадора Јаринга наставити и дати резултате. Изјавио је да је гледањем на тренутну фазу кризе на блиском истоку очигледно да су остали дугогодишњи нерешени елементи, међу њима је израелска узурпација окупираних територија кроз илегално мењање етничких, демографских, економских и политичких структура на основу својих анексионих планова, са циљем да се територије даље шире и укључе још територија. Додао је да Израел прича о преговорима лаи не ради ништа како би отклонио последице рата и заправо ојачава своје позиција на узетој земљи, надајући се да ће се наставити ситуација где нема рата али нема ни мира, како би задржали оно што су узели без искрене жеље ка преговорима, протвно свих резолуцијама ОУН ГС и СБ.

⁴⁶ А ОУН А_ПВ-2093

Жалио се да је влада Израела незаинтересована за мишљење велике већине у свету и ОУН које се противи његовим акцијама, и да има велику војну и економску подршку помочу које може игнорисати и блокирати било какво праведно и мирно решење, са парализом свакакве мирвоне иницијативе и препорука ОУН, градећи политику на основу силе и војне супериорности. Приметио је да у исто време постоје широке тенденције да се криза на Би убаца у општи међународни тренд детанта и преговора, стављајући у центар пажње војне аспекте кризе и избегавање конфликта и померања баланса, док напротив смиривање ситуације мора бити грађено на основу елиминације последица сукоба и уз поштовања права арапа како би све земље у региону живеле у миру. Одбио је покушај да се одржи статус кво како би се смирила ситуација у свету кроз детант, објашњавајући да је жеља великих сила да спрече конфронтацију у региону Би само један део потребног решења. Додао је да је тај проблем интернационални а не локални, не само због величине претње по мир већ и због међународних интереса и фактора директно повезана са њим, и да је то питање мира и безбедности у целом медитеранском региону. Изразио је уверење да је наставак окупације и игнорисање права народа палестине, кроз непокретност међународне заједнице у уклањању последица агресије, што чак и поред тренутног затишја непријатељства прети опасношћу исзијања нових конфликта који неби могли бити изоловани и ограничени само на директне учеснике, према мишљењу ГенСе-а. Подсетио је да је Југославија увек подржавала и промовисала решење кризе на Би, у складу са својим конзистентним принципима спољне политике, одбијајући политику силе у односима између свих земаља и дају сваку врсту подршке жртвама агресије у њиховој борби за ослобађање окупиране територије и сачувања њиховог територијалног интегритета. Додао је да Београд поштује права свих држава на Би укључујући наравно и Израел, под тим мислећи на права на слободу, независност, суверенитет, интегритет и слободни развој, увек правећи разлику између поштовања права Израела на постојање и безбедност, са признавањем његовог међународног индентитета који никада није постављен у питање, и са друге стране

његовог агресивног експанзионизма на уштрб својих арапских суседа, пи олитици базираној на сили и анексији. Београд је дао поршку правима народа палиестине који нису добијали основна национална, политичка и људска права, и који су жртва експанзије и политичке агресије, и позвао на поштовање легитимних интереса свих народа у региону како би се успоставио дуготрајни праведни мир, и мора се дати палестинцима као жртвама агресије право да одреде сами своју судбину како би се икакво смислено решење направило које би спречило будуће конфликте. Изјавио је да међународна заједница има нове одговорности због промењених услова ситуације, где је БИ остао ван међународних трендова који су се развијали између великих сила, који су се огледали у отопљавању замрзнутих односа и поправљања атмосфере у односима, са стварањем процеса ка решавању комплексних проблема. Такође су ти позитивни трендови кориштени од стране неких сила да склоне пажњу са проблема БИ са врха светских брига и страхова, док та ситуације има и даље потенцијал да експлодира и није још увек умирена, и где постоје многи међународни фактори у сукобу интереса. Додао је да је детант само ојачао многе дилеме и опасност, и да ако тај процес не постане светски просто ће појачати статус кво и могућност Израела да одржи своје илегалне позиције, уместо да се деси оно очекивано и нормално да процес смиривања у свету пређе и на смиривање односа у региону и отвори решавање нагомиланих проблема. Даље је тврдио да ако се детант не прошири на регион настаће супротан ефекат и нерешено питање кризе че погоршати ситуацију на целом медитерану и на крају и на европски детант, јер су ти региони директно повезани, па због тога ако се детант не прошири на БИ онда он неће бити потпун и оставиће изолована острва криза која ће уназадити сав процес. Изразио је и наду да ће уговори САД и СССР према којима ће уместо конфронтације на БИ сарађивати за налажење решања, заиста помоћи ситуацији и бити остварени, додајући да је ова од ретких међународних криза која је била константо у оквиру компетенција ОУН и за које је организација узела директну одговорност, што је од огромне важности за улогу организације у свету и за сам карактер решавања кризе. Изјавио је да је ОУН

нај легитимније и демократско тело од свих форума који се баве заједничким бригама тренутног света, и најкомпетентије тело које може решити овај проблем, јер је управо у овој кризи питање рата и мира и принципа међународних односа, што је у основи улоге ОУН. Из овога је извукао директне везе ОУН да реактивирају постојеће канале попут мисије Амбасадора Јаринга, и да отворе нове канале којима се може воспоставити право и мир у региону на основу резолуција ОУН, а такође и да пораде више на имплементација одлука и резолуција са јаком активношћу чланица СБ. Изјавио је да међународна заједница треба да се пази опасне илузије да се било какво решење са трајном вредношћу може створити на основу статуса кво где нема рата ни мира, јер одсуство рата не може заменити одсуство решења. и јер никакав детант великих сила не може спречити земље да воде своје ратове ослобођења, посебно док Израел кроз политику без мира и без рата заправо води тајни рат против палестинског народа и околних земаља. Изјавио је да је тренутно стање лажно примирје током кога Израел консолидује своје илегалне позиције и врши активну агресију без казне, и то међународна заједница не сме толерисати како неби постала индиректна подршка политици анексације. Изразио је задовољство да је на БИ у последње време настао развој политике независности и несврставања протеклих година, где арапски народи све више се ослањају на себе како би потврдили своја права, задржавајући независност акција на светској сцени колико могу, ширећи све више своју мрежу контакта и сарадње и стварајући нове могућности за извлачење региона из области конфронтација великих сила и за налажење решења проблема у складу са жељама регионалних народа, позивајући да се тај допринос арапских народа свуда разуме. Зачудио се како ОУН могу трпети Израелску окупацију западне обале и других региона, активно мењајући илегално статус популације уз очекивање да ће ОУН навићи и толерисати такву ситуацију, јер то може имати катастрофалне последице. Подсетио је да већина међународне заједнице наставља са давањем подршке оправданим арапским захтевима уз подршку за праведно политичко решење засновано на повлачењу Израела и поштовању

права палестинског народа, додајући да је таква подршка дата и током конференције спољних министара несврстаних и на асемблеји врхова влада и држава ОАЈ, као и на трећој седници УНКТАД. Тврдио је да у комплексном проблему блиског истока постоје не само директни национални интереси локалних земаља, већ и сами основи на којима леже ОУН и који су сваки дан угрожени дешавањима на БИ, јер тамошњи конфликт превазилази оквире локалне несугласице не само због широких спољнополитичких импликација и последица већ и због принципа на којима су светски међународни демократски односи засновани. Наставио је са осудом окупације силом због оштрог кршења међународног права које је засновано на прохибицији коришћења силе ради добијања неприхватљивих циљева, и из те кризе цео медитерански регион па и свет трпи дуг период војне тензије и ескалације наоружавања под страхом губитка контроле. Самим тим конференција министара ПНЗ је позвала на поштовање принципа немогућности узимања територије силом, уз повлачење Израела и повратак одузетих територија и права, као основу за трајни мир на БИ, уз адекватне мере против Израела због игнорисања одлука ОУН, уз економску блокаду посебно војне опреме и анулисање правних одлука Израела на окупираној територији које су против међународних права и које за циљ имају мењање економске, политичке и етничке структуре региона, дајући подршку палестинском народу да се бори за своја права свим могућим средствима. Додао је тренутно постоји дилема испред ОУН, да се или прихвати неспособност да се изврше дужности које су проистекле из ситуације које су основане на одлукама СБ и ГА резолуција, или да се узме акција са конкретним мерама како би се осигурало примењивање одлука, јер игнорисање одлука ОУН представља изазов не само за арапске земље већ за целу међународну заједницу. Жалио се да досадашње мере нису произвеле резултате, и ОУН не може остати равнодушна пред изазовом без угрожавања свог престижа и своје улоге у основи, и самим тим немају опција осим да одмах узму конкретне акције, са императивом да учествују све земље, са посебном одговорношћу оних земаља које дају политичку, војну и материјалну

помоћ Израелу помоћу које он извршава своју агресивну политику. Подсетио је да Египат и Арапске земље желе политичко решење и дале су уверења о томе, а ГС мора не само реafirмисати опште принципе на овом примеру већ и да усмери одговорности и упутства за даљу активност решавања проблема уз најшире учествовање међународне заједнице. Додао је да се не требају затворити врата било каквој мировној иницијативи, чак и привременим решењима, али да оно не сме искључити или угрозити трајно решење на основу ослобађања заузете територије, где се може искористити и мисија Јаринга како би се барем померила ситуација са мртве тачке. На крају је изјавио да је криза Би највећи тест за ОУН, и да тестира способност и решеност да се реше кризе, и да док се стално говори о јачању улоге ОУН ово би заправо било начин да се то уради у пракси и да се потврди могућност спровођења својих одлука.

Представник Израела је говорио у дебати након оптужби представника Јордана након што је он изнео стандардне аргументе арапске стране које су све арапске земље делиле редовно (о илегалној окупацији и алиенацији источне обале и о непоштовању резолуција ОУН), бранећи се да су заправо арапске земље агресори на Израел, наводећи чињеницу да је рат 48. започео Јордан који је затим окупирао западну обалу и анектирао палестинску земљу (некадашњу источну мандаторну палестину ослобођену од Османске империје), као и да је заједно са савезницима планирао напад 67. године који је Израел предупредио, додајући и да је Јордан први започео агресију на Израел иако је добио дипломатске поруке о миру и ограничавању рата на Израел и Египат, даље тврдећи да је арапским људима који сада живе у Израелу много боље него раније у Јордану наводећи чак и јорданске изјаве да то потврди (говорио је о економским добробитима, али не и о политичким правима и слободама). Изјавио је да би све стране живеле у миру ако би се арапска страна обавезала на поштовање права Израела да постоји, додајући да и даље постоји могућност за то, жалећи се да арапска страна увек бира полемику и

конфронтацију уместо дијалог са циљем да силом наметне максималистичке захтеве. Представник Јордана је критиковао те изјаве упоређујући Израел са колонијалном силом која прича о економским добробитима народа којим доминира, и тражио од ОУН да не прихвата колонијално понашање Израела на БИ. тврдећи да су се палестинци добровољно укључили у Јордан и подржали анексију (што је било контроверзно међу самим арапским земљама, прим аут.), и иако није негирао да је економски окупирани регион напредовао тврдио је да сваки економски бољитак у служби Израелске политичке агресије и колонијалне амбиције. Представник Британије је почео потврђивањем подршке за резолуцију СБ 242, као најбоље и реалистично решење за праведни дуготрајни мир на БИ, подржавајући извршавање свих провизија, али изражавајући мишљење да су покушаји ОУН неуспели током претходних пет година, али мада је било нереално очекивати лако и кратко решење ипак је дошло до неког напретка. Као пример навео је јавно прихватање владе Египта да се обавезују на мировни споразум са Израелом, уз демилитаризоване зоне и ОУН гаранције, са надом да ће Израел прихватити да уради одређено повлачење пред мировног споразума након наговештања такве могућности. Сложио се да могу постојати привремени мировни споразуми пред стварање финалног мира, али да се стране саме морају сложити о условима и решење не може бити наметнуто, и свакако је потребно да се Израел повуче са одређених територија, додајући да понашање Израела на окупираним територијама отежава успостављање мира и да је ситуација озбиљна и може планути у даље конфликте лако, због чега међународна заједница мора утицати на јачање мировног процеса и спречавања циклуса насиља. Подржана су у исто време права палестинаца као легитимна, и интегритет Израела, позивајући као први корак у миру Израел да допусти враћање избеглица из 67. године назад на источну обалу, како се они неби даље радикализовали у избеглиштву, на крају изражавајући жаљење да регионалне земље троше толико економских ресурса на

припремање рата уместо на бољитак економски својих грађана, уз наду да ће конфликт неће заштрити и проширити већ ће доћи до мира-⁴⁷

Представник Кине је говорећи о овом питању подсетио да је ово тек друга година НР Кине у ОУН, и да се већ четврт века разговара о овом региону, посебно након 67. када је Израел извршио агресију на арапске земље, према њему уз помоћ империјалиста и уз незауостављен зионизам који прави проблеме у региону годинама и пири агресију. Изјавио је да две супер силе сарађују на стварању ситуације где нема ни мира ни рата и такву ситуацију одржавају, како би кроз претварање да покушавају да реше проблем политичким процесом заправо користе локалне земље и њихову територију како би се политички поткусирили и такмичили са својим сферама утицаја. Изјавио је да Израел добија додатну ароганцију јер њихова окупација арапске земље и константни напади на околне земље нису кажњени, и да сматрају да могу слободно вршити агресију према својим интересима и ради своје безбедности са све окупираним територијама, дајући себи право да извршавају превентивне нападе када им то одговара. Тврдио је да мала земља као што је Израел може водити такву агресивну политику само уз допуст две суперсиле, где САД отворено помажу Израел војно, економски и политички, дајући 400 милиона долара само у овој години, уз вето на чак и резолуције које позивају просто на престанак војних активности. Са друге стране је тврдио да СССР води сличну политику толеришући Израел у исто време претварајући са де је пријатељ арапских земаља, користећи ситуацију да инфилтрира Би и прошири своју сферу утицаја, говорећи на површини да жели да помогне арапским земљама да елиминишу последице агресије, али у ствари врши притисак на локалне земље да јој се потчине у замену за подршку, дајући војни приступ и базе и купујући совјетско оружје. Такође свакога ко се супротставља вољи совјета постаје анти-совјет и трпи санкције, док СССР покушава да одржи лош статус кво за арапе како би избегао конфронтацију са САД где би могао да

⁴⁷ А ОУН А_ПВ-2095

изгуби позиције, даље отворено нападајући СССР за империјалистичку политику доминације и хегемоније на блиском истоку, кријући испод тврдњи да желе трајни мир на БИ желе да поделе свет са другом супер силом на интересне сфере, у исто време позивајући на дијалог и продајући оружје. Изјавио је да супер силе више не могу да контролишу арапске народе и да се они сада успешно супротстављају агресији, контроли, мешању и субверзији, хвалећи арапе и позивајући их да наставе да се ваде из совјетске сфере утицаја, на крају тражећи од Израела да се повуче са свих окупираних територија и критикујући подршку великих сила тој агресији, а од арапа да се уједине против заједничких претњи империјализма ради јачања независности.

Представник СССР Малик је говорио о веома битном питању отклањања последица Израелске агресије и стварања праведног трајног мира у региону БИ, као једном од најбитнијих питања којим ГС и СБ требају да се баве, подсећајући да је криза и даље нерешена и опасна и да може прећи у отворен конфликт. Изјавио је да је кривица на страни Израела који већ пет година након империјалистичке агресије над арапима одбија да се повуче са окупираних територија, цинично саботирајући мировни процес и избегавајући политичко решење, и заправо има за циљ анексирање туђе територије кроз силу и отворену ратну агресију. Додао је да су израелски милитаристи подржани мишљу да могу да делају без казне кроз подршку империјалистичких сила, и да погоршавају ситуацију у региону кроз константе нападе и провокације над осталим земљама у региону, правећи изазов за ОУН и озбиљну претњу за међународни мир. Према њему, ОУН су узеле чврст и реалистичан став према конфликту на БИ и није се склонила од својих принципа, користећи резолуцију 242 СБ која је окривила Израел за агресију и поставила основне принципе за воспостављање мира на БИ, на основу немогућности узимања територије силом и потребе да се Израел повуче са окупираних територија. Подсетио је на раније резолуције ОУН из 1970. које су се бавиле

сарадњом и безбедношћу и потврдиле основни принцип тренутног међународног права да није дозвољено одузимање територије силом, док ОУН и даље активно раде на агитовању замирно решење и тражење начина на које се може остварити, уз подршку највећег броја земаља који редовно гласају за резолуције о миру на Би кроз спровођење резолуција ОУН. Још једном је поновио да је повлачање и забрана освајања основа за било какав мир и решење, и да ОУН уопште немају сумње о томе, па је тиме на Израелу да направи пут ка решењу кроз одрицање од експанзионистичке политике и дозвољавања арапским земљама њихово право на мир и безбедност. Оптужио је Израел за саботажу мировног процеса под окриљем ОУН и игнорисала све резолуције направљене за успостављање мира, додајући да су изјаве његовог представника показале да заиста саботирају имплементацију решења и заправо уцењују саговорнике кроз избегавање расправе у ОУН и тражења билатералних преговора, узимајући обструкционистичку политику на сваком кораку ка репењу конфликта, тврдећи да је Израел највећа препрека стабилном и праведном миру на Би. Изјавио је да је одбијање Израела да се повуче са арапске земље понашање предатора који жели да асимилује туђу територију, имајући подршку империјалистичких и зионистичких кругова и не обраћајући пажњу на одлуке ОУН, покушавајући да се учврсти на туђој територији и избаци арапа који тамо живе кроз масовни терор и репресију, оптужујући их за криминално понашање над арапима и њиховим насељима уз интересе међународног зионистичког капитала у експлоатацији ресурса освојене територије. Изјавио је да су израелске приче о бољитку покороног народа тужне и срамотне и да подсећају на фашистичку пропаганду из светског рата, са све покушајима да се оправда пред светом за своју агресију као добротинитељ, док у исто време војна машина извршава намерну и систематску кампању претњи и уцена против арапских земаља, укључујући криминалне нападе агресије на своје суседе. Изјавио је да је одговорност за агресију подељена са земљама које подржавају агресора и чија подршка штити Израел од извршавања резолуција ОУН о отклањању последица агресије и стварања мира, упозоравајући Израел да

њихова политика може донети само краткотрајни и илузорни успех и да ће кад тад одговарати за своје поступке. Жалио се да је агресија Израела створила огромне проблеме и несреће за арапске народе, и да је ставила регион у константи статус тензије и несигурности на ивици конфликта, где су зионистички авантуристи гурнули земље региона у дубине криминалне ситуације уз које се не може изаћи без одрицања војног освајања из 67. године. Подсетио је да су арапске земље отворене за мирно политичко решење на основу принципа ОУН како би се успоставио трајни праведни мир, али да се то може десити само након извршавања СБ резолуције и повлачења окупационих снага, тврдећи да је став Египта и његових савезника конструктиван и потврђен у извештајима ОУН, док Израел окривљује за све проблеме због тврдоглавог одбијања политичког решења на основу ОУН принципа и одбијања мирног посредовања ОУН, уз израелско одлагање мира и продуживање кризе како би добио на времену да се учврсти на освојеној територији и колонизује како би остатак света ставио испред решеног питања мењањем структуре западне обале. Изјавио је да израелска пропаганда о страху од напада и потреби да се заштити превентивним нападом успела донекле пре пет година, али да су до сада мирољубиве земље схватиле да не постоји претња за уништавање Израела и да је у питању зионистичка експанзија, што је потврђено каснијим дешавањима. Додао је да је агресивна природа и експанзионистички карактер израелске политике довео до осуде од стране међународне заједнице више пута у протеклих пет година, и да ниједна друга земља не трпи толико критика за своје поступке, али да и поред тога наставља агресију и криминална дела насупрот међународној изолацији, даље кривећи САД за подршку Израела кроз вето у СБ иако ГА константно критикује израелску политику и активности. Окривио је САД за ту подршку јер је она подржавала агресију Израела и даље настављање ненормалне политике против арапских земаља, али је упозорио да више није време када агресори могу да уживају у плодовима свог криминала без казне, кривећи Израел да су непријатељи мира који гладују за туђом земљом кроз фашистичку политику одбране изабраног народа, са

политичким слепилом које не види да рат не може дати резултата у регији, нити ће империјализам бити победник. Изјавио је да арапске земље не прихватају зионистичке диктате и империјалистичке покушаје да их потчине, и да ће њихова прогресивна политика и народноослободилачке активности триумфовати на крају и избацити агресоре са освојене земље због чврсте воље арапа да одбране своју слободу, независност, мир и развој, и воље да наставе блиску сарадњу са СССР и социјалистичким земљама и свим другим антиимперијалистичким и мирољубивим снагама. Оценио је да се разговори у ОУН где већина земаља подржава позиције арапе одржавају у контексту отопљавања односа у свету и смањивања тензија, где се међународни проблеми решавају на реалистичној основи, и где се све више опасних ситуација и конфликта полако решава- Међутим тај процес се није проширио на регион Би, и то због отворено агресивне политике Израела који је појачао агресивне активности и провокације и цинично објавио да ће наставити оружане нападе на арапе, осуђујући то политичко пиратство које се развојало под окриљем међународног зионизма и савезника САД, у складу са израелском политиком противљења смањивању тензија и детеорације односа на Би кроз одбијање да процес детанта прошире на овај регион. Оптужио је Израел за намерно игнорисање посредништва и резолуција ОУН и воље већине земаља на свету због екстремизма политике његове владе, што ОУН више не сме толерисати и против чега мора да ради кроз све своје неопходне могућности, изражавајући слагање са арапским земаља да Израел не може довека злостављати стрпљење чланова ОУН и да ужива у привилегијама чланства у организацији док у исто време игнорише резолуције и принципе, крћећи међународни мир и безбедност у изазов мирољубивим земљама. Позвао је ОУН да натера Израел да промени политику и престане са оружаним провокацијама, и да се повуче са окупиране територије, по захтеву велике већине чланица изражене не само у ОУН већ и на састанцима ПНЗ и ОАЈ, додајући да су СССР и скоро цео свет уједињени у осуди Израела. Позвао је да се према члану 7 повеље уведу одређене санкције Израелу, и можда чак да га бојкотују или избаце из организације због агресије, жалећи се

због подршке САД Израелу у СБ и коришћењу вета, док СССР подржава арапске земље из принципа у оквиру своје идеологије комунизма која је према њима мирољубива- Затим је одбаио оптужбе Кине да постоје тајни договори СССР са САД у региону, одбијајући да стварају интересне сфере утицаја заједно на штету земаља региона, тражећи од Кине да подржи арапске земље на неки начин уместо што се прави паметна, подсећајући да арапске земље верују у искрену подршку СССР и у чврсте ставове који су у складу са њиховим интересима. Потврдио је да нико неће успети да празном причом и пропагандом против СССР промени њену чврсту и принципијалну подршку арапа и заједничку сарадњу против агресије, нити ће ико смањити правилну улогу Москве у решавању кризе и одупирању империјалистичкој агресији, оптужујући Кину за негативан став према решењу проблема и заправо за понашање које иде на руку само Израелу.

Изјаве представника СССР су биле веома оштре и одударале од праксе остатка године, дајући готово безусловну подршку арапским земаља како би се задржале позиције које су остварене и које су биле уздрмане непријатним примирјем за његове савезнике, уз агресивне нападе на Израел и комплетно одбијање његове политике и позиција, постављајући позицију подршке за арапе у очекиваном рату и постављајући се без сумње као њихов заштитник, и стављајући арапске земље у контекст светског совјетског савезништва против запада (такозване мирољубиве и демократске прогресивне земље, у пракси шифре за социјалистичке земље које прате политку Москве или политику светског социјализма предвођену Москвом, чиме је Москва покушала да стави велики број светских земаља под свој утицај или контролу)⁴⁸

О проблему на блиском истоку говорио је и представник Француске, оцењујући да је свет заиста у периоду одређеног нивоа релаксације тензије, где се конфликт у индокини ближи крају и где земље са веома различитим идеологијама

⁴⁸ А ОУН А_ПВ-2099

успостављају односе који су били незамисливи пре неколико година. Међутим блиски исток је остао исто онако компликован и у кризи као и ранијих година, са наставком могућности да упадне у конфронтацију, док ОУН стоји импотентна без могућности да имплементира своје резолуције. Подсетио је да се примирје од пре две године које је завршило три године непријатељстава ван рата редовно крши под различитим изговорима, са израелским нападима велике ширине за освету које имају несразмеран ефекат и велике негативне последице по људски живот, посебно цивилне популације кроз губитак живота и економску штету. Док се тражи решење и мир расту страсти и непријатељстава, са све већом негативношћу обе стране и све мање простора за компромис. Изјавио је да је свима очигледно да постоје имплицитне опасности у кризи за све земље у региону, чије су могућности да се развијају озбиљно компромитоване таквом ситуацијом, и то посебно у региону који је толико битан за међународне односе и мир, због чега је постало неопходно за ОУН да уради све у својој моћи како би помогла да се регион склони из проблема у који је запао. Изразио је забринутост због великог броја лоших фактора и разлога за бригу, као што су стагнација у мировном процесу и ситуација у окупираним територијама, а посебну бригу је изразио због стања у окупираној територији која је било осетљива на сваки инцидент и веома крхка, као и привремена и илегална упркос израелском покушају да је представи како позитивну и стабилну. Сложио се са амбасадором Британије да постоји ипак неких добрих вести, и да је предлог да се дозволи повратак избеглица позитиван, подсећајући такође и на речи председника Помпидуа да се тероризам неће искоренити док се не реше проблеми који га узрокују, колико год се он осуди, позивајући на решење палестинског проблема политичким деловањем, због чега је амбасадор ставио палестински проблем у центар општег проблема на БИ, тврдећи да се само решавањем њега може доћи до траног мира. Изјавио је да су сви покушаји у оквиру ОУН да се имплементира резолуција СБ 242 остали неуспели, и да је израелско одбијање мисије Амбасадора Јаринга одмогла у потрази за решењем, као и одбијањем да се повуче са окупације стављајући

предуслове за преговоре. Истакао је да је ипак са друге стране било разлога за оптимизам превасходно због одсуства дуготрајних и константних војних операција, као и због различитих иницијатива за почетак преговора, а такође је ту постојао и интерес од стране европских земаља за решавање проблема Би због повезаности са медитеранским регионом. Сматрао је да је једино мирно решење могуће кроз имплементацију СБ резолуције 242 тојест повлачења Израела, како би се затворио тај стари фронт хладног рата као извор бриге и насиља, иако још увек све чланице ОУН не раде према одлукама СБ и ГА и постоји различито мишљење о томе да ли треба да се успостави трајно решење одмах или у малим корацима. Изјавио је да се Француска не противи решењу у етапана или привременим решењима, све док се евентуално постигне све из резолуције СБ и формално прихвати то као циљ обе стране, упозоравајући да би било какво привремено решење без реафирмације коначног циља отежало ситуацију, подсећајући да његова влада активно ради на налажењу решења за овај проблем и предлаже мере попут ембарга оружја зараћеним странама, позивајући на наставак дебате у ОУН као валидном и потребном органу за решавање кризе.

Представник Индије се упитао зашто толико делегација узима реч на питање о коме се толико дуго говоре исте ствари без икаквог напредка и са већ давно утврђеним чињеницама и ставовима, тврдећи да није потребно стално понављати исте ставове у страху да ће се мањак говора разумети као мањак интереса или симпатије по том питању. Описао је атмосферу у ОУН као мрачну и фрустрирајућу, додајући да мањак успеха није резултат мањка труда, већ резултат става Израела који је блокирао све иницијативе и покушаје, активно игноришући резолуције ОУН и подржавајући смао ставове и активности САД, чиме је Израел према Индији био главна препрека за мир. Тврдили су да Израел не жели никакав договор са мењањем граница од после 67. и да погоршава кризу на Би својим негативним и деструктивним ставом и консолидацијом окупације, ид аје одговоран за претње по

међународни мир, упитајући се зашто трајни чланови СБ нису нешто урадили поводом ове ситуације у контексту резолуције 242, тражећи да се детант појави у на Би. Изјавио је да би неуспех ОУН имао трагичне последице далеко ван региона Би, тражећи повлачење Израела као предуслов успостављање трајног мира, у складу са мишљењем и захтевима европских и несврстаних земаља у ГА.

У даљој дебати говорило се о имплементацији декларације о давању независности колонијама у контексту извештаја специјалног комитета. Представник Кине је почео свој говор подршком за Сиханука као легитимног лидера Камбоџе, и тражио да се режиму Лон-Нол одузме место у ОУН, подсећајући да је Сиханук спроводио политику мира и несврстаности против империјалног мешања и субверзије, Окривио је САД за мешање у унутрашња дела Камбоџе и мењање режима постављањем марионете, и подржао побуњенике који се боре против тог режима, подсећајући да су несврстане земље на састанку министара изразиле исто мишљење и дале подршку за исту владу.

Представник Алжира је изразио противљење прихватања репрезентативног статуса у било којој мери режимима расистичке мањине, и режимима створених кроз субверзију и империјалистичку интервенцију, посебно америчку, говорећи против представника Преторије у ГС због политике апартхеида и подршке Родезији, као и због окупације Намибије у оквиру политике доминације над југом африке, тражећи да се одузме право Преторији да представља Ј.Африку због циничне илегалне власти мањине. Изјавио је да постоји империјална колонијална завера са расистима да се одржи доминација југа африке, која је слична покушајима да се у Камбоџи одржи империјална марионета на власти коју такође Алжир не признаје, додајући да Сиханука признаје 30 земаља добрим делом несврстаних, и да је он уклоњен баш због несврстаних ставова.

Представник Југославије је изјавио да је влада Ј.Африке у противљењу према основним принципима на којима организација лежи и негира њену суштину, и да та влада представља само белу мањину чија власт се огледа у репресији већинског становништва, због чега Југославија подржава одузимање њихове акредитације у ОУН. Додао је да Југославија такође подржава Сиханука у Камбоџи и да су његове снаге у контроли над великим делом земље, и да ужива подршку несврстаних земаља као једини легитимни представник те земље, као фактор стабилност и инесврстаности који је срушен страном интервенцијом.

Током децембра је изгласан број резолуција који се бавион оним проблемима који су били од велике важности за политику Југославије у ОУН и ПНЗ. Резултат обимних дебата о БИ проблему била је резолуција 2949, која је изразила забринутост и разочарење да резолуције СБ и ГА нису имплементирани и да општи мир није постигнут, уз велику забринутост због даље окупације арапских територија од стране Израела, реafirмисала је да територија држава не може бити окупирана и отуђена од стране друге државе кроз претњу или коришћење силе, и афирмисала је да је промена физичког демографског састава територије противна циљевима и принципима повеље ОУН и међународним конвенцијама. Реafirмисана је одговорност за ОУН да васпоставе мир на БИ у скорој будућности због велике претње међународном миру и безбедности, реafirмисала је резолуцију 2799 ГА, осудила је Израелско одбијање резолуција о повлачењу и сарадњи са медијаторима ОУН, дала је пуну подршку труду Ген-Сек-а и специјалног представника. Затражила је враћање одузетих територија и узајамно поштовање и прихватање суверенитета, територијалног интегритета и политичке независности свих земаља у региону, са правом да живе у миру унутар прихваћених и безбедних граница слободно од силе и претњи. Изјављено је и да су израелске активности против Женевских конвенција ништавне и позвала га је да повуће све мере уперене против арапских народа уз повлачење са територија са признавањем неотуђивости туђе територије силом. Позване су отале државе да не признају никакве мере Израела над окупираним територијама, и да не помажу

Израел у илегалним циљевима. Призната су права палестинаца као неискључиви елемент у стварању праведног и трајног мира на БИ. 2945 и 2946 су се бавиле питањем Ј.Родезије, потврђујући неутуђиво право народа Зимбабвеа на самоопредељење и независност, и легитимност њихове борбе за права према повеље ОУН, подсећајући на одговорност Британије да као администраторна сил трасферује моћ са илегалне мањине на народ већински, подржавајући Зимбабве у одбијању да прихвати политички договор који не укључује њихова права и одбијање независности без власти већине (Тојест Родезије уместо Зумбабвеа), и позива Британију да ускрати било какву подршку илегалној мањини и њиховој независности, и тражећи од ње да спроведе демократске изборе у регији. Такође је критикована сарадња Португала и Ј.Африке са илегалним режимом и економску сарадњу западних земаља са режимом, и критиковано је не придржавање санкцијама које су уведене од стране СБ. У овим резолуцијама афричке земље су контрирале саме себи, тражећи од Британије да делује на основу својих ранијих колонијалних привилегија и реши проблем стране земље, уместо да просто деколонизује простор, признајући Британији она права која јој у исто време ускраћују другим резолуцијама. Резолуција 2955 је указала на важност универзалне реализације права народа на самоопредељење и на брзо давање независности колонијалним народима са ефективном гарацијом људских права. Реафирмисана су неутуђива права свих народа под колонијалном и страном доминацијом да остваре самоопредељење, слободу и независност, у складу са декларацијом о ослобађању од колонијализма у резолуцији 1514 и другим резолуцијама, уз забринутост због тога што колонијалне и расистичке силе и даље одбијају да признају право на независност и самоопредељење својим колонијама и због тога што многе чланице ОУН имају негативан став према имплементацији резолуција ГА и СБ. Чврсто је критиковано јачање војне репресије и насиља над људима у освојеним територијама, и над околним сувереним земљама, подржавајући право на самоопредељење и легитимност борбе против стране доминације свим могућим мерама, према повељи ОУН, на крају критикујући НАТО

државе за подршку савезнику Португалу који води колонијалне ратове. Резолуција 2980 се бавила имплементацијом декларације о давању независности колонијама, подсећајући на хитну потребу да се да подршка народима у колонијалним територијама у њиховој легитмној борби за слободу, и потребу да се представницима колонијалних покрета за слободу да глас у ОУН, уз потребу за даље мере у циљу имплементације резолуција ОУН. Поздрављене су земље које су давале подршку колонијалним народима и посебно ОАЈ за укључивање колонијалних представника у међународне форуме, тражећи од ОУН да према својим резолуцијама да сву потребну моралну и материјалну подршку тим народима да се ослободе стране власти. Резолуција 3031 се бавила Намибијом је критиковала илегалну окупацију Намибије од стране Ј.Африке против ранијих резолуција и својих обавеза према ОУН повељи, изражавајући забринутост због покушаја Ј.Африке да консолидује и продужи своју окупацију кроз репресију и политичке илегалне мере, користећи територију за вођење агресивног рата ван граница, подсећајући да је одговорност ОУН да елиминишу илегалну окупацију Намибије и да помогну тамошњем народу да постигне независност и самоопредељење, даље критикујући сваку подршку Ј.Африке и потврђујући права и легитимитет борбе народа за слободу, позивајући све чланице да се придржавају повеље и резолуција ОУН, и позивајући ОУН комитет за Намибију да настави представљање те земље у међународним односима и да се бори за права тамошњег народа. Позван је СБ да узме ефективне мере према релевантим деловима повеље за отклањање окупације Намибије од стране Ј.Африке и њене администрације. Резолуција 2993 се бавила имплементацијом декларације о јачању међународне безбедности, и у њој, хвалећи развој тренда побољшања међународних односа у билатералним, мултилатералним и регионалним сферама, што је доприносили међународној безбедности, у исто време изражавајући забринутост о наставку војних конфликта у многим деловима света на које је потребно обратити пажњу, подсећајући да само координисани приступ уз сагласност са резолуцијама ОУН према повезаним проблемима међународног

разоружања и развоја уз концепт економске безбедности, може имати довољно велики успех за безбедност. Изражена је нада да ће се трендови смиривања тензија и сарадње у свету наставити и да ће се тај труд појачати ради заједничке безбедности, позивајући чланице да раде на елиминацији оружаних конфликта који су претили међународном миру, као и колонијализма и доминације у разним деловима света где је право на самоопредељење угрожено.⁴⁹

Последња битна дебата у ГС 72. Године се на површини бавила финансијским питањима одржавањем ОУН, где су САД затражиле да се њихова контрибуција смањи са 31 процената укупног финансирања на 25 процената, јер су сматрале да је неправедно да финансирају готово трећину буџета светске организације, што је СССР узео као повод за безкомпромисни напад на политику САД. Представник СССР је дао дугачак говор, где је тврдио да је ово питање од велике важности и да је одлука САД неправилна и неправедна и могла би да има веома негативне и далеке последице за административно деловање организације, посебно ГА, и да је зато таква одлука неприхватљива и неоснована. Подсетио је да се пракса одређивања контрибуција земаља за буџет није мењала од настанка организације и да је покушај САД директни напад на устаљену праксу, и захтев је против основног принципа одређивања давања према релативним могућностима државе да плати, а тај принцип који је сада неодговорно нападнут је прихваћен у резолуцији 14 ГА и потврђен је више пута у званичним документима. Тврдио је да је тај принцип објективан и тиме правилан, и да му се ниједна земља не противи од настанка чиме је потврдио своју важност, док САД нису у свом захтеву ни поменули овај принцип и заправо га крше и позивају друге да га крше кроз притисак који је разлог зашто их је било ко подржао у петом комитету. Подсетио је на очигледну чињеницу да САД имају највећи бруто национални производ који је тренутно преко хиљаду хиљада милиона (1.1 трилион долара) и да је у задњих 15 година имала извесне предности у виду контрибуција буџету противно

⁴⁹ А ОУН А_ПВ-2103, 2104

прихваћеног принципа, јер би сад требале да плате 38.4 а не 31.5 буџета организације, и тиме је добила предност, а сада хоће и да смање буџет ОУН против жеља ГС. Тврдио је да је због изигравања тог принципа САД учествовала на рачун других у раду ОУН (иако плаћа једну трећину буџета целог света) и ту су укључене и земље у развоју, и хоће да одузме 13 милиона годишњег буџета организације, опту жујући сад да тражи за себе педности и привилегије повезане са контрибуцијом буџету од 25 милиона годишње иако је то против принципа равномерне расподеле трошка, подсећајући да је комитет о контрибуцији одбио раније захтеве САД да смање допринос иако је одређен плафон од 30 процената за контрибуције, док сада САД и њени савезници покушавају да притисну ГС да прихвати резолуцију која би изменила прихваћени принцип. Изјавио је да то води ка ситуацији где ће остале земље морати да поуне ту рупу у буџету укључујући многе земље у развоју, што могу прихватити само САД и њихови богати савезници, додајући да притискају друге земље као у хладном рату, и подсећајући да САД има огромне финансијске предности због тога што је седиште ОУН у Њу Јорку, а све делегације троше буџет ОУН у САД које су јако скупа земља, а пет хиљада запослених у ОУН троше своје плате у Њу Јорку, од којих су многи од запослених у секретаријату грађани САД. Подсетио је да се чак у конгресу САД јавно признало да се кроз трошкове и порезе новац врати у САД и још остане, што додатно потврђује да контрибуција САД не треба да се смањи. Изјавио је да расподела заиста није равноправна као што САД тврде, али на корист њих против свих осталих, и да требају платити више, кривећи их за неправедност јер своје смањење доприноса хоће да замене новим Немачким доприносом када те две земље уђу у ОУН, али да је пракса ОУН да се доласком нових чланова пропорционално смањи допринос свих других чланица, не само једне, чиме САД стављају своје интересе испред свих осталих и представљају илегалну реапроприацију туђих средстава. Такође је одбио став САД да би превелика контрибуција њих могла да врши превелики утицај на организацију, јер такав став игнорише основне принципе једнакости у ОУН и не одговара реалности. Подсетио

је да су САД две деценије заиста диктирале политику ОУН, али да се та моћ изгубила растом чланста организације и ширењем броја земаља које су независне према САД и њеним савезницима, тако да се та моћ изгубила неvezано од новчане контрибуције која је остала пропорционално иста. Сматрао је да САД желе да се освете ОУН кроз смањивање буџета због отказивања послушности и одбијању њихове политике, а тиме покушавају и да застраше мале земље чије постојање у ОУН би било отежано иако је то њихов главни спољно политички форум где могу општити са удаљеним земљама сличних интереса. Такође је користио социјалистичку пропаганду других режима тврдећи да САД пословни интереси својим пословним радом одузимају новац неразвијених земаља у трећем свету, и да САД користе свој захтев да врше притисак и уцене. Додао је да је ОУН на ивици банкрота и да има озбиљне финансијске проблеме, за шта је кривио САД због иницијације многих мировних мисија које по свету троше много новца, и окривио Републику Кину да је САД марионета и да још увек није платила 15 милиона које дугује организацији (пошто ју је организација илегално избација, прим аут), и за све проблеме финансијске природе кривио је САД очекујући да оне плате још више како би решили кризу, мада ни у једном тренутку није помислио да се може смањити огромна количина новца која је ишла у помоћ и развој трећег света или да се може смањити огромни број запослених. Окривио је САД да делују против свог договора у СССР да раде све што могу у подршку ОУН, запитавши се шта значи 13 милиона најбогатијој земљи на свету која је потрошила 30 хиљада милиона у Индокини на рат. Међутим велика већина чланова ГС је изгласала резолуцију која је ограничила количину контрибуција на највише 30 процената.⁵⁰

⁵⁰ А ОУН А_ПВ-2108

1.2. РАТ ИНДИЈЕ И ПАКИСТАНА НА СЕДНИЦАМА САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ КРАЈЕМ 1971.

Пре посматрања Савета Безбедности токо 1972-3. године потребно је размотрити састанке СБ током децембра 1971. године који су се бавили веома озбиљним ратом између Индије и Пакистана. Не само због тога што је Индија била најближи сарадник Југославије у покрету несврстаних, већ и због тога што је Индија била члан СБ током исте две године као и Југославија, и такође због тога што се проблематика везана са последицама овог конфликта наставила следећих година, и била је индиректно разматрана у СБ, посебно у повезаности са питањем пријема нових чланова, тојест новонасталог Бангладеша. Југославија је подржавала свог савезника Индију и убрзо након рата је признала независност Народне Републике Бангладе, који се одмах пробласио за социјалистичку и несврстану државу. Рат је вођен због сецесије Бангладеша и његове бенгалске популације, који је средином 50их преименован из Источног Бенгала у Источни Пакистан, и налазио се одвојено од остатка Пакистана на источној граници Индије. Трећи блиски сарадник Индије и Југославије, Египат, био је у акутној кризи због односа са Израелом и пораза у рату, тако да је однос Београда и Делхија био још битнији у овом периоду, посебно у контексту уговора о пријатељству Москве и Делхија који се може сматрати војним савезом. Рат је избио не само због индијске подршке самоопредељењу Бангладеша који је трпио репресију од стране Пакистана који је покушавао да елиминише сепаратизам, већ и због генералне индијске стратегије подривања пакистанске идеологије по којој су сви муслимани на индијском подконтиненту морали бити унутар Пакистана, што је посебно битно за проблем регије Цаму и Кашмир чији владар већински муслиманске популације је прихватио да учлани ту државу у Индију, и који је због тога био нападнут од стране Пакистана. Такође било је у индијском интересу да ослаби највећег супарника. СБ је одржао велики број састанака о овом питању док се ГС генерално држала по страни и постоји само једна резолуција по овом питању која је просто позвала на примирје и политичко решење.

Будући да овде почиње разматрање СБ, истичем да су заједно са СФРЈ, несталне чланице савета безбедности 72-73 биле: Гвинеја, Судан, Сомалија (коју 73. мења Кенија), Индија, Јапан (кога 73. мења Индонезија), Панама, док су Аргентину, Белгију и Италију 73. заменили Перу, Аустрија и Аустралија. Након реформе

организације чланства 1966. је чланство несталног дела савета добило већу геополитичку разноврсност и порасло на 15 чланова, тојест од тада су постојала три афричка члана, два из Азије-Пацифика, два из латино Америке и Кариба, два из западне Европе и других (Канада, Аустралија, Нови Зеланд), и један из источне Европе.

4. Децембра 1971. одржан је 1606. састанак савета безбедности, на захтев броја чланица укључујући Британију и САД, како би се размотрили оружани сукоби између Пакистана и Индије. (С-10455)= Писма Индије за СБ су кривицу за рат стављале на Пакистан, чија је влада (описана као војна диктатура) 25. марта 71. започела војну акцију против своје источне провинције како би спречили демократске изборе, након чега је 10 милиона избеглица Источног Бенгала побегло у Индију од рата. Одбили су пакистанско стављање кривице за рат на Индијско мешање, и подсетили да је Пакистан де факто објавио рат Индији и напао је, даље тражећи да се у име истине и налажења чињеница о почетку рата позову представници Бангладеша да сведоче на седници СБ. Индија је прихватила условно прекидање ватре ако се снаге Пакистана повуку из Источног Бенгала, прихватајући отцепљење нове државе од Пакистана. Представник Италије је затражио да представници Индије и Пакистана изађу пред савет, као и да се ван тих представника и чланова савета нико не позива на састанке за сад. Представник СССР Малик се сложио али додао да се Индија и Пакистан не требају терати да говоре већ да могу доћи ако желе, и затражио да се позову и представници Бангладеша, новонастале земље које је основа конфликта и чији представници су послали писмо савету објашњавајући узроке ситуације. Такође се успротивио ограничавању састанка који је поменуо представник Италија, тражећи да се саслушају сви који желе, на шта је њен представник објаснио да се противи позивању додатних представника само на првом од многих састанака, са чиме се сложио и представник Јапана. Кинески представник је одбио идеју позивања представника Бангладеша, описујући их као представнике побуњеника у Источном

Пакистану, тврдећи да би се тиме мешало у унутрашња питања Пакистана као суверене државе, што је супротно повељи ОУН, и СБ неби смео то да ради (овим фактички не признајући право народа Бангладеша на самоопредељење и независност, на простору бивших Британских колонијалних поседа Источног Бенгала/Провинције Бенгал прим. аут.) . Затим је окривио представнике СССР да покушавају да се мешају у унутрашња питања Пакистана кроз СБ. Представник Пољске се сложио са мишљењем СССР, што је и логично јер је Пољска била сателитска држава СССР кроз Варшавски пакт. Представник Аргентине се сложио са Кином да би чин који је предложио СССР био мешање у унутрашња питања суверене чланице ОУН, јер су се до сада саслушавали представници покрета унутар држава само врло ретко и само у колонијалним питањима, а саслушање представника Бангладеша би створило преседан кроз који би било која група побуњеника у било којој земљи могла да тражи да говори на седници СБ што би био опасан преседан.⁵¹

Амбасадор САД Буш (будући председник 1989-1993) подржао је предлог Италије, затим је председник савета за тај месец (Тејлор Камара из Сиера Леоне) је изјавио да је пре састанка добио писмо од представника Индије са повезаним комуникеом представника Бангладеша за циркулацију члановима савета, и да је и сам мишљења да треба позвати представнике Индије и Пакистана за сто. Амбасадор СССР се позвао на правило 39 процедуре СБ према којој савет може позвати било које особе да говоре на састанку у циљу давања битних информација, ако су те особе сматране компетентне, тражећи да се према томе позову представници Бангладеша, затим се обрушио на коришћење термина побуњеници за народ Бангладеша, говорећи како нико није утврдио тачну ситуацију нити постојање побуњеника или побуне, тако да се не може користити тај термин за представнике 75 милиона људи у Бангладешу и 10 милиона избеглица. Даље је за представнике Бангладеша тражио легитимитет према томе

⁵¹ Архива Организације Уједињених Нација, S/PV.1606

што је тамошња влада победила на међународно признатим изборима који су одржани пре војне акције владе Пакистана, и жалио се што је пракса у ОУН да се неки покрети ослобођења прихватају као такви док се други називају илегалним побунама, додајући да побуна није почела сама од себе већ је проузрокована деловањем власти Пакистана. Председник савета је затим након што није било супротстављања, позвао представнике Пакистана и Индије да говоре, али је представник СССР опет узео реч и тражио да се пре говора Пакистана гласа о присуству представника Бангладеша, али је председник тражио да се то одложи до следећег састанка и даље игноришући представника СССР, на шта је представник Индије такође тражио одлуку савета по питању саслушања представника Бангладеша као главне жртве ситуације без чијег извештаја би састанак био сасвим непотпун, и додао да би у супротном он као представник Индије морао да говори и у њихово име за шта није довољно компетентан, и након чега се неби имала довољна слика ситуације. Представник Италије је одговорио да представник Индије нема права да говори о том питању јер није члан савета, и подржао одлагање тог питања за следећи састанак како је председник одлучио. Затим је председник подсетио да је на тражење Индије циркулисао њихово писмо и анекс представника Бангладеша, и да је разматрање тог писма и могућност присуства Бангладеша одложено, на шта се представник СССР жалио на формалности и избегавање решења тврдећи да је већ било много примера где се о присуству додатних представника одлучивало одмах након што јето затражено, чак и пре циркулације званичних папира. Затим се представник жалио да се у документима о избеглицама из Источног Бенгала они називају избеглицама, док се овде на састанку називају побуљеницима, тврдећи и даље да су представници који су тражили присуство легитимни представници избеглици у уском смислу и целог народа у ширем смислу, тражећи да се ништа не одлаже због озбиљности ситуације. Након овога председник је изјавио да је његова одлука званично упитана од стране члана савета, и према правилу 30 позвао остале чланове савета на одлуку, и пошто нико други није ставио одлуку председника у питање

изјавио да она стоји, и позвао представника Пакистана за говорницу. Амбасадор Пакистана Шахи је окривио Индију за агресију на Пакистан и на отворено захтевање да се дозволи отцепљење дела територије на коме се састоји више од пола укупне популације, тврдећи да су снаге Индије још од 21.11. на територији И.Пакистана, и да Индија тражи да Пакистан повуче снаге са сопствене територије. Ово је окарактерисао као напад Индије на основу којег је Пакистан напао, и позвао се на принцип територијалног интегритета који је овде прекршен као и на повељу ОУН које је прекшена кршећи углед организације. Даље је објаснио да је свеопшти пакистански напад на Индију у ствари одбрана политичке независности и интегритета Пакистана од агресивних поступака Индије који су против повеље ОУН, тврдећи да индијски напад није био испровоциран и да се од 21. новембра индијске снаге боре против пакистанских у источном пакистану кроз све видове војних снага. Затим је дао примере индијских напада преко границе Пакистана и навео их као разлог свеопштег рата који је почео 3. децембра, дајући и описе војних снага и јединица индијске војске који су коришћени и имена локација које су нападнуте, жалећи се да су индијске снаге и даље на територији И.Пакистана- Додао је и да деловање Индије као моћније земље, и то ван својих граница, не може да се припише самоодбрани, посебно јер су индијске снаге биле веома припремљене на граници са Пакистаном где су борбе почеле. Представник је наставио са једне стране објашњавајући напад своје владе као самоодбрану од индијског деловања у И.Пакистану, и у исто време оптужујући Индију да је она у ствари напала преко границе самог Пакистана и да лаже о томе, тврдећи да она такође командује побуњеницима уз давање тренирања и опреме, и тврдећи да Индија то ни не оспорава већ признаје отворену подршку сепаратистима. Рат је описао као кулминацију индијског мешања у унутрашње послове друге земље, подсећајући да је ситуација у И.Пакистану унутрашње питање његове земље и да се Индија не може бавити тим питањима и представљати их као разлог за агресију. Представник се затим позвао на Декларацију ОУН о немогућности мешања у унутрашње послове других држава и о заштити независности и суверенитета која

се налази у резолуцији 2131 из 1965. која је тиме прихваћена за закон ОУН, у којој пише да ни једна земља нема право да се меша директно или индиректно у питања друге државе из било каквог разлога, као и да је забрањено подржавати побуњенике у другој држави или било како подривати туђу власт. Поменуо је да је Индија била у комитету који је припремао ту декларацију, и навео примере индијских изјава где су подржавали принцип немешања у туђе послове, затим је цинично изјавио да је се егзодус 10 милиона избеглица десио због индијске пропаганде а не због деловања његове владе, тврдећи да Индија користи тај егзодус за своје политичке амбиције, тврдећи лажно да се избеглице могу лако вратити назад и да их нико тамо не угрожава (супротно свим извештајима, погледати пример "Бладов Телеграм" 1971. конзула САД у Даки који описује тамошњу ситуацију као геноцид кривећи своју владу за игнорисање реалности). Изјавио је да Индија види И.Пакистан унутар Пакистана као претњу и опасност по себе, и да има белигеренти став према Пакистану морално се припремајући за нов конфликт годинама, тврдећи да Индија одбија преговоре и да је премијер И.Ганди лажно тврдила у поруци ГенСек-у да Пакистан спрема да започне велику офанзиву на Индију (што је и урадио дан пре састанка, прим аут), жалећи се да је Индија условљавала помоћ ГенСека за решавање тензије тражењем да он те тензије реши кроз решавање кризе у И.Пакистану, што је Пакистан оценио као свој унутрашњи проблем и одбио је страно мешање. Изјавио је да је Пакистан тражио да обе стране повуку снаге са граница тиме се правдајући да нису желели рат, објашњавајући своје активност као одговор на индијско деловање које је укључило сваку агресију осим отворен рат (за који је раније противречно изјавио да је Индија такође урадила), одбијајући да такозвани представници Бангладеша говоре на састанку СБ јер би то било уперено против њиховог територијалог интегритета, називајући било какве информације које би могли да дају у име разлога позивања политички мотивисаним и нетачним. Назвао је политичке представнике партије која је победила на изборима у И.Пакистану индијским агентима и немају политички легитиметет, тражећи да се они не позову на

састанак (показујући страх од њиховог појављивања), тврдећи да се састанак бави самим конфликтом Индија-Пакистан а не узроцима због којих је настао.⁵²

Затим је говорио представник Индије господин Сен, који је на почетку напао представника Пакистана да се бави само ситуацијом после 21. Новембра а не пре, и такође да се неже бавити војним питањима јер није представник војне диктатуре, цитирајући извештај ГенСек-а у коме је догађаје у Бангладешу назвао трагедијом, указујући на историју проблема која је у основи конфликта. Одбио је наводе амбасадора Пакистана да су представница Бангладеша побуњеници већ легитимни политички изабрани представници народа, у чијем И.Пакистану има све осим мира и безбедности већ свакодневна агресија, позивајући да се представници тог нападнутог народа саслушају у СБ. Окривио је власт Пакистана да је сама крива за лоше стање у својој земљи због војних пучева и војне диктатуре које спутавају вољу народа, оптужујући тамошњу владу да користи спољне војне акције ради решавања унутрашњих проблема, и да се народ Бангладеша отцепио накој војне инвазије од стране пакистанских власти које су одбили резултат избора и војном снагом спречили демократски резултат, жалећи се да ОУН нису ништа урадиле да спрече огромне ратне злочине у И.Пакистану током године. Представио је долазак 10 милиона избеглица као велики економски и социјални проблем за Индију за коју је крива власт Пакистана, оцењујући тај догађај као врсту агресије, затим тврдећи да су пакистанске снаге извршиле скоро хиљаду напада артиљеријом преко индијске границе од 25. марта, и да је пакистанска војска прва изведена на границе са Индијом, што је логистички-комуникационо лакше за војне снаге Пакистана којима треба мање времена од мобилизације до преласка границе, жалећи се да је Пакистан прогласио ванредно стање 23.11. а Индија 3.12. и да се у Пакистану већ неко време води агресивна пропаганда кампања о војном гажењу Индије. Позиве Пакистана за сарадњу и смиривање тензија представио је као позив Индији да помогне у репресији

⁵² А ОУН S/PV.1606

Бенгалског народа, што је одбијено, оцењујући као циљ Пакистана да пребаца међународну пажњу са својих злочина у Бангладешу на конфликт Индија-Пакистан и интернационализује га као таквог, и даље жалећи се да у И.Пакистану не постоји нормално стање у које се избеглице могу вратити већ кампања геноцида због које избеглице и даље долазе у Индију. Жалио се да се Пакистан понаша према И.Пакистану као према колонији којом доминирају, и да Индија нема новца да прими више избеглица, описујући ситуацију као ослободилачки рат Бангладеша против стране доминације и репресије, што је у ОУН означено као валидан разлог борбе, питајући да ли ће понуђено примирје бити пренето и на побуњенике у И.Пакистану. Одбио је било какво решење у коме би даља репресија И.Пакистана била дозвољена, изјављујући да његова земље више неће трпети пакистанске нападе и агресије и да ће деловати против њих, називајући пакистанске власти варварима који лажно тврде да је Индија агресор, и да цинично нуде примирје након што су извршили инвазију, подсећајући да ће Индија бранити свој територијални интегритет и суверенитет као и своје вредности. Као главне стране у кризи су навели Источни и Западни Пакистан а не Индију, тврдећи да је то конфликт који заправо мора бити решен како би било мира, а себе су представили као страну која помаже угрожен Белгалски народ чије избеглице су преплавиле Индију, тражећи да прекид ватре буде између Пакистана и народа Бангладеша и да је циљ Индије просто да заустави патње тог народа, тражећи да се њихови представници стога чују у савету. Затим је говорио амбасадор САД Буш, говорећи да је политика САД у јужној азији успостављање мира и стабилности, ситуацију у И.Пакистану је оценио као грађански раздор, тражећи прекид сукоба који може самог а погорша ситуацију, причајући о монсуну и глади у И.Пакистану уместо о ратној кампањи и репресији, обећавајући економску помоћ, и тврдећи да је Пакистан прихватио могућност прекида ватре а Индија није, што је због наставка рата погоршавало ситуацију са избеглицама (без помињања разлога зашто су те избегли дошле током године), и тражио је повлачење индијских снага из И.Пакистана али подржавајући политичко решење тамошњих проблема.

Предложио је резолуцију која би позвала на прекид ватре и повлачење свих снага преко границе, и дао дугачак говор о томе како је рат лош и неће решити проблеме.⁵³

Представници Италије и Сомалије су подржали позив на примирје и повлачење снаге, не желећи да прекид ватре повезују са решавањем комплексних проблема и узрока рата али нудећи сарадњу на решењу потом. Представник Француске је разумео да је узрок рата Индија-Пакистан заправо грађански сукоб Исламабад-Дака, увидећи проблем да ако се посматра само једна половина конфликта може се отежати решење, јер посматрање само конфликта у И.Пакистану меша се у унутрашња питања Пакистана, али ако се посматра са конфликт Индија-Пакистан он се не може решити без решавања узрока конфликта, позивајући међународну заједницу да помогне у решењу које би одговарало обема странама а до кога не могу сама стићи. Представник Кине Хуа је за рат окривио индијска војна дејства у И.Пакистану и војну агресију према Пакистану, мешајући се у нешто што је унутрашње питање Пакистана и да не делује у самоодбрани том акцијом јер није нападнута. Изјавио је да изговор Индије да делује из самоодбране може користити свака земља као претекст за агресију на друге земље стављајући у питање гаранције за суверенитет и интегритет било које земље. Сматрао је да је нелогично да Индија жели да врати избеглице у И.Пакистан кроз инвазију истог, тражио је да Индија прихвати примирје и оптужио њену владу да користи ситуацију са избеглицама да изврши агресију на Пакистан, на крају дајући подршку Пакистану у овом питању и окривљујући Индију за друштвени империјализам. Амбасадор Сирије је такође позвао на примирје и повлачење, и подржао мишљење представника Француске да проблем има дуалну природу о чему треба имати обзира при стварању решења. Представник СССР Малик је затим говорио, подсећајући да је Москва била медијатор при потписивању мировног споразуме Индија-Пакистан у Ташкенту 1965. изражавајући пријатељство према зараћеним

⁵³ А ОУН S/PV.1606

странама и забринутост због кризе. Одговорио је на кинеску критику Индије да користи друштвени империјализам као глупост, и навео да такво лупање глупости и демагогија просто ојачавају прави империјализам и продужавају систем агресивног империјализма и блокова у коме се налази и Пакистан и дозвољавају постојање војне диктатуре. Окривио је такво понашање за уништавање демократије и покрета за национално ослобођење, оптужујући поједине чланове за избегавање ситуације пре 3. децембра и претварање да је све пре тога било у реду. Кривицу за рат је ставио на Пакистан, описујући њихово војно насиље и тероризам у И.Пакистану и настанак избегличке кризе у Индији као резултат. Подсетио је на узрок конфликта, када је 1970. на првим демократским изборима у Пакистану победила партија Авами из И.Пакистана, која је у свом програму имала политичку аутономију за своју регију и повлачење из војног савеза са САД (СЕАТО), након чега је та партија не само онеспособљена већ су власти из западног дела Пакистана одржале власти и извршиле војну агресију на источни део земље тврдећи да се партија састоји од издајника, стварајући дестабилизујуће тензије на подконтиненту. Подсетио је на поруке СССР председнику Пакистана да својим крвопролићем у И.Пакистану само погоршава кризу и дестабилизује регион, и покушај Индије да интернационализује проблем, након чега се ништа није променило и насиље се наставило, за шта је окривио неделовање међународне заједнице и подршке Пакистану од стране његових савезника који су покушали да окриве Пакситан и Индију једнако за дестабилизацију региона. Додао је да је сам Пакситан прихватио да пролази кроз велику кризу и да је она попримила међународни карактер, одбијајући тврдње Пакистана да је проблем само њихов унутрашњи, јер СБ има право и дужност да реши ситуације које могу довести до стварања међународне кризе или рата, и да истражује узроке ситуације, оптужујући Пакистан и његове савезнике да игноришући узроке рата покушавају да изједначе жртве са окривљенима. Одбио је било какву кривицу Индије за рат и за ситуацију у И.Пакистану коју је Пакистан сам створио, подсећајући да је узрок рата тероризам Исламабада над Даком, оцењујући кретање индијских трупа на границу

као превентивну самоодбрану. Позвао се на извештај ОУН посматрача у коме отворено пише да је Пакистан први почео војна дејства против Индије, и затим иронично подсетио амбасадора САД да би заиста требало да дође до повлачења војних снага у региону (мислећи на Индокину, тј Виетнам), одбијајући САД нацрт резолуције о примирју лошим због једностраности и игнорисања злочина и грађанског ратовања у И.Пакистану и због немогућности решавања избегличке кризе примирјем Индије и Пакистана јер се тиме не спречавају злочини над Бангладешом који су узрок избегличке кризе. Преостали представници Пољске, Аргентине и Британије нису ништа ново додали дебати и позвали су на прекид ватре и наставак преговора, као и наставак седница СБ. Затим је представник САД тражио паузу за консултације затим гласање о њиховом нацрту резолуције, док је представник СССР био за одлагање гласања за сутра због потребе дужих консултација и подсетио да ће ионако гласати против, што је одбијено. Након што је амбасадор САД после паузе предложио своју резолуцију за гласање, амбасадор СССР је изнео свој нацрт резолуције који је тражио да Пакистан политички реши проблем у И.Пакистану како би се дошло до престанка сукоба, и да престане сво насиље у И.Пакистану јер оно доводи до погоршања ситуације. Затим је представник Индије изјавио да је примирје немогуће јер оно неби спречило репресију Пакистана у И.Пакистану и народноослободилачку борбу тамошњег народа, додајући да је велика забринутост чланица савета за примирје и тиме спасавање живота била потребна током године док су се дешавали ратни злочини у И.Пакистану, и питао шта се десило са међународним конвенцијама о људским правима, самоопредељењу, и геноциду, понављајући да не могу и даље примати избеглице и да треба саслушати посланике Бангладеша, као и да је ово четврта пакистанска агресија на Индију која неће дозволити даље угрожавање њене безбедности. Упозорио је СБ да неће дозволити никакво мешање у индијско право на самоодбрану или подржавање пакистанске агресије ка себитакође критикујући подршку коју је Пакистан добио од својих савезника током ратних злочина на истоку земље. Након тога је стављена САД резолуција на гласање и за њу су

гласали сви осим СССР и Пољске који су гласали против, док су Француска и Британија абстинирале. Представник Кине који је гласао за се затим жалио на нацрт резолуције коју је подржао јер не осуђује Индијску агресију и Совјетску подршку истој, нити даје подршку праведној борби Пакистана, затим изјављујући да се противи принципу слања ОУН посматрача.

Представник СССР је затим одбио критику Кине и жалио се на лаж, подсећајући да је само Кина од трајних чланица гласала за резолуцију САД. Затим је председник савета за тај месец, уместо да је ставио на гласање резолуцију СССР, против правила прескочио гласање и дао реч Италији да представи резолуцију коју су спремили са Јапаном и Белгијом, где се тражио прекид ватре уз труд обе стране да се реши проблем избеглица. Након што је председник напослетку позвао на гласање нацрт амбасадора СССР, он је понудио да прихвати Италијански предлог да се гласање за све нацрте помери за сутра јер се још земаља јавило са својим нацртима и било је потребно време да се они анализирају. Амбасадор В.Британије Кроу је затим подвукао жељу за јединством у СБ, јер ако се не усагласе жеље свих у нацрт резолуције онда се само губи време јер ће доћи до вета, подржавајући флексибилност и позив на амандмане својих резолуција које су понудиле Италија и Аргентина. Италија и Француска су се сложиле са њим и такође тражиле сарадњу и једногласност како би се што пре позвало на примиривање конфликта. Представник САД је био против одлагања и тврдио је да иако се заинтересоване снаге не сложе око резолуције битно је барем имати неке резултате, хвалећи своју резолуцију и подршку коју је добила, на шта је амбасадор Италије објаснио да не могу све делегације добити инструкције својих влада за гласање довољно брзо да се све заврши исти дан. Након позива Сомалије и Аргентине које су заједно направиле резолуцију, да се барем нешто основно изгласа као што су примирје и повлачење, представник СССР је одбио било какву резолуцију која само прича о поврпном повлачењу и не прихвата основу проблема и акције за њено решење, затим тврдећи да су нацрти резолуције Италије и Аргентине по духу исте као нацрт САД и самим тим неприхватљиве и нереалистичне. Амбасадори који су подржали

нацрт САД и два слична су говорили о принципима ОУН о немешању и некоришћењу силе против интегритета других, али се нису позивале на принципе самоопредељења и демократије,. Амбасадор СССР је имао једино подршку амбасадора Пољске против броја земаља која су тражиле примирје и повлачење без бављења питањем мира у И.Пакистану и са површним бављењем проблемом избеглица, а те земље су углавном биле савезници САД и самим тиме индиректни савезници Пакистана, или друге муслиманске земље.⁵⁴

Дискусије су настављене на новом састанку након одлагања, где је представник Туниса позван за сто, након што је претходног дана постојала дискусија да ли има места на састанку за чланове ОУН који нису чланови савета будући да је акутна криза у индијском субконтиненту. Тунис је желео да говори као што је право свих чланица и напослетку је пуштен, дозвољено је и представнику С.Арабије да дође за сто након захтева. По Совјетском питању да се и представници Бангладеша који није члан ОУН позове, представник Кине је оптужио СССР и Индију да су измислили Бангладеш и да га илегално гурају у седницу какоби помогли распарчавање Пакистана против принципа ОУН, додатно се жалећи и да Кина нема контролу над Тајваном на који претендују, и даље тврдећи да било какве информације представника такозваног Бангладеша служе мешању у питања Пакистана и окривљујући СССР да такође субверзивно ради против Кине. Представник Индије је затим говорио и одбио постојање индијског мешања у унутрашње послове оних који се нису мешали у њихове, иронично критикујући Кину као државу која се константно меша у туђа питања, затим је објаснио да представници Бангладеша имају право да говоре пред саветом јер нико не може одбити да они имају информације, што је према протоколу СБ довољно да буду позвани да говоре, док је представник Пакистана и даље тврдио да је Бангладеш измишљотина Индије (иако су поменути представници победили легитимне изборе у Пакистану). Представник СССР се жалио на кинеског представника и изјавио да

⁵⁴ А ОУН S/PV.1606

је Кина присутна у СБ не да би конструктивно помогла у стварању мира и решавања проблема већ да би истеривала своје билатералне проблеме са СССР, затим је подсетио на улогу своје државе у ослобађању Европе и Кине од фашиста у другом светском рату и улогу у стварању ОУН, тврдећи да би игнорисање легитимних представника 10 милиона избеглица и 75 милиона нападнутих људи било издаја принципа ОУН, јер ко има боље информације о кризу у И.Пакистану него тамошњи народ. Представник Кине је одбио могућност да се позове на примирје без повлачења, опет кривећи Индију за инвазију и напад и тврдећи да мора да се спречи њихова инвазија, даље тврдећи да су за рат криви не само Индија већ и СССР који је описао као империјалистичку државу. Затим је говорио представник Туниса Дрис, који је поновио стандардне формуле о мирољубивом решењу, и дао је подршку територијалном интегритету и јединству Пакистана, дајући мишљење да и друге муслиманске земље блиског истока тако мисле, додајући да Пакистан треба сам створити мирну ситуацију за враћање избеглица као своје унутрашње питање, и да је једино решење самовољно враћање избеглица. Затим је представник СССР оптужио про-пакистанске државе да покушавају да избегну главни проблем и основу конфликта који је био пакистанска агресија на И.Пакистан и кршење легитимних права тамошњих представника, одбијајући да је за кризу у И.Пакистану крив било ко осим власти З.Пакистана, оптужујући те земље да оправдавају пакситанске злочине и пребаце кривицу. Позвао се на познате доказе да је Пакистан први извршио агресију и да је војно супротстављање И.Пакистана изазвано нападом З.Пакистана а не индијским интригама, и да је кривица за 10 милиона људи коју су побегли од смрти на влади у Исламабаду, окривљавајући Пакистан да је извршио инвазију на Индију уместо да обустави грађански рат и тиме покушао да склони пажњу са својих злочина и немогућности да реши проблем. Окривио је про-пакистанске државе да помажу Пакистану да интернационализацијом својих унутрашњих проблема кроз агресију на Индију, добије легитимитет међународне заједнице да угуши насилно побуну у И.Пакистану, затим је оптужио САД и Кину да су узеле про-Пакистански став у СБ.

Одбио је резолуцију о било каквом примирју које не позове Пакистан да обустави војни терор и призна демократску победу народа И.Пакистана, и тиме отклони разлоге конфликта јер само тако конфликт може бити решен. Тражио је на приhvатање демократске воље тамошњег народа и политичко решење кризе, на шта се представник Пакистана жалио да се СССР и Индија мешању у унутрашња питања његове државе, и жалио се да ни друге земље које имају националне мањине да дају аутономију њима, тврдећи да је акција у И.Пакистану спроведена како би се спречила конфедерализација државе, одбијајући да Пакистан треба да изгуби део своје територије као казну за неуспешно решавање кризе (игноришући демократска и легитимна права, као и изборе), додајући да је његова држава у процесу постављања демократске владе. Назвао је Совјетско-Индијски споразум о пријатељству војном алијансом (из августа 71) којим је дух Ташкента уништен, тврдећи да је тај савез покварио баланс силе на подконтиненту и дао Индији могућност да изврши агресију (не помињући савез своје државе са САД и сарадњу са Кином), даље тврдећи да Индија више није несврстана земља. Затим је изјавио, сада већ не одбијајући да је Пакистан почео војна дејства а не Индија како је рекао дан раније, да Пакистан није имао другу опцију него да нападне због активности Индије у И.Пакистану, и тражио да поред примирја и повлачења СБ забрани Индији мешање у унутрашње послове и да осуду јер је то илегално према декларацијама и резолуцијама ОУН. Окривио је Индију за агресију према томе што она одбија да повуче снаге без решавања кризе у И.Пакистану за шта је тврдио да је мешање у туђа унутрашња питања, говорећи да стране које траже да чују представнике И.Пакистана заправо тајно промовишу независност територије а не просто жељу да чују њихове аргументе. Затим је представник Индије одбио критике Пакистана и изнео доказе да су војне снаге Пакистана војно нападале преко индијске границе током године, и одбио тврдње да Индија ствара побуну у И.Пакистану већ да је до ње довела политика и војна агресија Пакистана и жалио се што се за све недостатке северног суседа криви Индија. Затим је цитирао најугледнији амерички часопис спољне политике где се описивало крвопролиће и

политички неуспех аутократског режима у И.Пакистану, подсећајући да је позив на независност дошао тек после војне интервенције, окривљујући САД да се представљају као објективне док воде тајну дипломатију и додао да САД и остале државе морају да прихвате кризу у И.Пакистану као основу проблема и конфликта ако желе његово решење. Поново је одбио примирје јер њега мора да прихвати народ Бангладеша који се бори за своје животе и слободу, и чију репресију не желе ни индиректно да помогну, посебно због претње по своју безбедност, и затражио да се чују представници Бангладеша на седници СБ одбијајући да би се тиме признала независност или легитимност тог народа, упоређујући њихово присуство са слушањем представника црне популације Родезије које је прихваћено, подсећајући да се слушају и представници побуњеничке Палестине (бившег западног Јордана).⁵⁵

Амбасадор САД је затим опет тражио примирје и повлачење индијске војске из И.Пакистана, не помињући активност З.Пакистана у истој регији због чега га је затим критиковао амбасадор Индије, и подсетио на финансијску помоћ коју је његова влада дала за избеглице у Индији, за коју се амбасадор Индије захвалио. Амбасадор СССР је затим одбио тврдњу Пакистана да се његова држава меша у туђа питања и подсетио да је министарство спољних послова слало поруке Пакистану да му жели срећу у политичком решавању кризе и заустављању крвопролића како би се претња по мир за регион решила, окривљавајући Пакистан да је сам крив за побуну у И.Пакистану и да војно покушава да спречив вољу народа, и одбио је асертацију да Индија и СССР имају војни савез већ да је тај уговор усмерен ка миру и безбедности у Азији. Затим је гласано за резолуције, где је за Совјетску резолуције гласала само Пољска а против само Кина, уз абстиненције осталих због чега није добила потребних 9 гласова. Представник Белгије је подсетио да не може гласати за резолуцију која не садржи примарно примирје и повлачење, а у питању избеглица тражио је само апел Пакистану.

⁵⁵ А ОУН S/PV-1607

Представник Кине је такође оптужио Индију да је у војном савезу са Совјетским савезом који је оптужио за директну и војну помоћ индијском експанзионизму, и да две државе заједно раде на субверзији пакистанске власти, одбијајући нацрт резолуције због наводног мешања у унутрашња питања туђе земље, на крају оптужујући совјете за империјализам и покушај да контролишу индијски подконтинент и индијски океан у својој империјалној борби са САД, на шта се амбасадор СССР жалио да Кина склања пажњу са питања СБ и без разлога напада његову државу лажима. При гласању Кина је повукла свој нацрт, а гласање за нацрт Аргентина-Белгија-Италија је био исти као и за нацрт САД. Амбасадор Француске је објаснио абстиненцију жељом да се постигне конструктивно решење али одбијањем нацрта због једностраности, подсетио је да је потребно да се заустави сво крвопролиће укључујући грађански рат у И.Пакистану, док је амбасадор Италије позвао да се барем усвоји захтев за примирје, док је представник СССР изјавио да поред апела за примирје други представници промашују проблем, додајући да апели Пакистану за смиривање политичке ситуације нису довољни нити реални, затим је оптужио Кину за показивање патолошке мржње према СССР и неконструктивне контрапродуктивне нападе који забављају империјалисте, оптужујући Кину да подржава терор и насиље. Након тога је представник Кине напао СССР за империјалистичку политику према Чехословачкој и за глобални империјализам, на шта је совјетски представник назвао кинеског дворском лудом. Константно нападање и свађа кинеског и совјетског амбасадора је показала низак ниво до кога су дошле две државе, оптужујући једна другу за империјализам, и види се положај НР Кине према коме СССР издаје социјалистичку основу државе и постаје империјална сила налик западу. На крају се амбасадор САД жалио да због вета СССР њихова иницијатива коју је подржало 11 држава није усвојено чинећи савет импотентим, опет тражећи да се примирје повеже са повлачењем и одбијајући једностраност.⁵⁶

⁵⁶А ОУН S/PV-1607

Следећи састанак је наставио дебату, а председник савета је замолио све чланове за умереност. Представник Француске је представио нацрт на којем је сарађивао са Британијом, Белгијом, Јапаном и Италијом, у коме се трудио да избегне вето, у који је додато да после примирја али не и повлачења, СБ треба да се бави питањима која су довела до ратне кризе, и да је хитно политичко решење потребно како би се решила криза избеглица, али нацрт није повезао примирје са миром у И. Пакистану. Представник СССР се фокусирао на тај недостатак свих нацрта, подсећајући да без хитног заустављања кризе у И.Пакистану не може доћи до мира и стабилности у региону, тражећи да резолуција затражи од Пакистана да прихвати резултате избора и замени војну репресију политичким процесом, јер би било каква другачија резолуција понудила само површно и лажно решење. Представник СССР је то унео као амандмане у нацрт, додајући и да се не помињу само владе заинтересоване за питање већ све стране (укључило би Бангладеш). Представник Индије је прочитао изјаву премијера И.Ганди парламенту, у коме је Ганди изјавила да се народ Бангладеша праведно бори за слободу након што су резултати избора које је њихова највећа партија победила поништени илегално, и да су након војног напада прогласили независност непланирано. Додала је да Индија подржава праведну борбу за слободу овог народа која има последице по цео регион, и да је очигледно да тај народ не жели више да буде у Пакистану, и да је цео народ устао за слободу, за разлику од Пакистана где војна власт не представља вољу народа. Затим је објавила признавање Бангладеша као државе и позвала друге, додајући да је Индија нападнута од стране Пакистана и као таква постала део рата, одбијајући могућност пасивности док се Бангладеш бори за живот. На крају је пренела поруке владе Бангладеша да ће бити несврстана, демократска и социјалистичка држава која функционише на принципима повеље ОУН. Затим је цитирао предизборну политичко-програмну изјаву будућих победника избора из И.Пакистана где С.Рахман подсећа З.Пакистан да када је тражено прихватање бенгалског језика као официјалног и када је тражена заједничка скупштина то је одбијено као спољно мотивисано разбијање Пакистана,

а када су ти захтеви прихваћени ништа лоше се није десило. Затим је представник дао изјаву њима признатог премијера Бангладеша након почетка грађанског рата, изигравајући забрану Бангладешу да сам представи свој извештај савету, и у тој изјави премијер је објавио да је Пакистан мртав и закопан од стране 3.Пакистана, који је оптужен за убијање стотине хиљада људи у геноциду, уз екстремно насиље и садизам уз губљење војничке части, додајући да је такво искаљивање 3.Пакистана над источним показало да је постојање две земље де факто прихваћено од стране злочинаца, и да је идеја напада или да уништи могућност Бангладеша да се даље буну или да га обогати као слободну земљу, и да је напад почео као покушај диктатора да уништи резултате избора који би довели до аутономије. Та декларација је написана 17.4.71, затим је представник цитирао чланке највећих америчких новина Њу Јорк Тајмс-а где се говорило о стотинама хиљада убијених у И.Пакистану и о немогућности САД да обуздају Пакистан, уз поређење масовног убијања представљеног као унутрашње питање са ситуацијом у Немачкој према јеврејима. Цитирање ових изјава је битно јер њима је представник Индије индиректно нападао Пакистан, и у исто време је упитао праведност политике САД према подконтиненту у контексту обустављања америчке помоћи Индији. Затим се жалио да СБ не може направити реалистичну одлуку или резолуцију без саслушања жртве ове трагедије Бангладеша, жалећи што савет нуди непотпуне резолуције само да би показао да бар нешто ради и постоји (Што је тражио представник САД), што су се извештаји ОУН и тела о кризи игнорисали, и главни нацрт резолуције је назвао лажном надом и весником несреће. Затим се представник Пакистана опет жалио да су побуњеници у Бангладешу само продужена рука Индије и кривио њу да није ни демократска ни несврстана од ове године, затим је тврдио да је војна акција на И.Пакистан урађена како би се спречили тамошњи наводни злочини над цивилима, и да је покушај Бенгалаца да створе конфедерацију заправо био њихов циљ и да им је због тога забрањено да преузму власт након победе на изборима. Било какво политичко решење без силе у И.Пакистану је представио као победу за побуњенике и

сецесију, и затим је поново прешао на причу да је Индија прва напала у супротности са ранијим изјавама и жалио се да се СССР меша у унутрашње послове друге земље, тражећи да нацрт резолуције СБ препозна индијску субверзију као разлог рата. Представник Кине је покушао да упореди Бангладеш са Јапанском Манџуриом, затим поново нападајући Совјетску издају комунизма и њихов светски империјализам са својим типичним формулама, тврдећи да СССР прави марионетску државу са Индијом. Затим су се представници војних режима Сомалије и Аргентине жалили на неуспех савета и тражили да Генерална скупштина барем направи резолуцију тражећи више овлашћења за њу. Представник СССР је представио нацрт других земаља са својим амандманима савету, због тога што су спонзори тог нацрта одустали, затим поновио да без политичког решења нема поенте да се уради примирје, питајући представника Пакистана зашто се толико плаше политичког решења и воље народа, и додао да се одбијањем да се саслушају представници Бангладеша игнорише реалност. Жалио се на константне нападе представника Кине које је оценио као сарадња за империјалистима, одговарајући да је СССР у добрим односима са већином земаља у ОУН и да лоши односи са Кином и мањак социјалистичке солидарности не спречава његову државу да развија добре односе са свима, затим је у напао Кину за незахвалност након што је совјетска армија у светском рату ослободила такозвану Манџурију и помогла у стварању НР Кине, називајући их издајницима социјализма. Затим је изјавио да је кинеска оптужба да СССР покушава да контролише Индију одбијајући идеју да снажнија земља може бити пријатељ са мањом, заправо показује право лице Кине и њихов план да кроз утицај у трећем свету створе контролу над слабијим земљама и постану трећа суперсила. На крају је додао да СССР одбија критике и нападе још од 1917 и да их нису померили са њиховог пута ни вербални напади Фашиста, ни империјалиста, па неће успети ни покушаји кинеских издајника. Овакви испади и јаке речи су ретки у дипломатији и даље су описивали комплетан распад односе кроз који су две социјалистичке силе пролазиле већ неколико година, одузимајући пажњу са проблема

подконтинента Индије и гурајући Совјетско-Сино разлаз у први план, што су остале државе покушавале да игноришу. Након испада две делегације, представник САД је ставио пажњу поново на наводно пријатељски однос САД са обе стране и дипломатским покушајима да доведе обе стране до повлачења, одбијајући да је то једнострано, поново хвалећи своју резолуцију и индиректно критикујући Совјетски положај да нема примирја без решења кризе, и позвао је на правило ОУН да ако је СБ блокиран ветом да ГС може даље расправљати о питању и дати препоруке за деловање. Дебата мањих држава се наставила са стандардном подршком муслиманских земљама Пакистану и САД нацртом о примирју и повлачењу фокусирајући се на наводне хуманитарне пориве против рата, уз Пољску подршку за став Индије и СССР да примирје мора обухватити И.Пакистан. Представник Пакистана се жалио да Совјетски нацрт који амендује претходни нацрт заправо тражи примирје свих зараћених страна а не само Индије-Пакистана, што је укључивало Бангладеш, представљајући представнике Бангладеша као Индијске послушнике и тврдећи да као издајнице немају демократски мандат (иако је независност проглашена након војне акције Пакистана), затим је тврдио да не може тражити политичко решење док траје рат (иако од марта до децембра је управо супротно рађено од налажења решења). Представник Индије је критиковао Пакистан за репресију и рат против Бангладеша и за војно решење политичког питања, позивајући чланове ОУН да преиспитају своје ставове у контексту људских права. Представник СССР је одбио да се питање постави ГС зато што би тиме СБ још једном избегао дискусију о основном проблему конфликта, додајући да се добро зна да ГС прави препоруке а СБ одлуке које чланови ОУН морају прихватити, затим је додао да су САД заправо иза покушаја неких делегација да пренесу питање у ГС без решења. На крају је резолуција прихваћена која је просто прихватила непостојање једногласности и позвала ГС на дискусију. ГС је проиувела резолуцију 2793 7. децембра, која је позвала Индију и Пакистан на примирје и повлачење као што су хтели савезници Пакистана, али су такође поменули да се одмах после тога треба радити на решавању узрока конфликта, из

увереност да је политичко решење потребно за враћање ситуације у нормалу како би се избеглице вратиле дому.⁵⁷

Расправа је настављена тек 12. децембра, и овај пут су присуствовали С.Синг министар иностраних дела Индије и за Пакистан З.А.Бутто (који је 8 дана касније постао први цивил председник Пакистана након повлачења генерала Кана, подржавао је позиције социјализма и политичког ислама, одличан адвокат образован у Британији и САД, прим аут). Писма која су као одговор на писмо ГенСек-а послали посланици Индије и Пакистана су само потврдили раније позиције које су исказали на седницама СБ и оптужили другу страну за узроке рата. Састанак је сазван на позив представника САД који је окривио Индију за одбијање резолуције ОУН и за избегавање престанка рата, додајући да је И.Пакистан комплетно окупиран од стране Индије и да се рат сада преноси на опстанак самог Пакистана. Даље се жалио да су САД реаговале на кризу која је настала од марта тако што су одвојиле прво 90 затим 250 милиона за помоћ Индији око избеглица, да су престали са војном помоћи Пакистану временом, и позвале обе стране на повлачење што је Индија условила пакистанским повлачењем из Е.Пакистана, затим се жалећи да је Индија тражила да Пакистан преговара са победником избора Рахманом након што га пуне из затвора уместо са његовим сарадницима. Признао је да је криза настала када је Пакистан извео војну акције али је окривио Индију да је продубила конфликт и одбила позиве на мир условљавањем их са примирјем у И.Пакистану, тврдећи да се Индија и СССР супротстављају повељи ОУН, изразивши страх да Индија жели да одузме цео Кашмир или делове З.Пакистана, подсећајући да је 104 гласова у ГС подржала примирје и повлачење. Секретар Индије је изјавио да се Индија придржава повеље ОУН и та је у том циљу подржала легитимне аспирације народа Бангладежа против репресије и насиља, жалећи се да Пакистан покушава да представи искрену борбу за слободу као индијско мешање, што је проузроковало

⁵⁷ А ОУН S_PV 1608

рат. Основа рата је нашао у кризи у И.Пакистану чији основ је нашао у вишегодишњој експлоатацији и дискриминацији те регије, и реакцији војне диктатуре Пакистана на могућност аутономије после избора, што је било званично мишљење владе Индије често понављано. Подсетио је на економско-друштвене невоље које су настале егзодусом избеглица, додао је да је легитимни премијер Рахман илегално заробљен и можда чак убијен, и да је представник Пакистана Буто такође изјавио да се не може наћи војно решење још у јулу. Власт 3.Пакистана над истоком је назвао колонијалним и подсетио да се број побуњеника на истоку састоји из војних дезертера, и подвукао је константо непријатељско расположење Пакистана према Индији још од настанка независности две државе, одбијајући Пакистанску психозу да Индија константно ради против њега саботирајући га, жалећи се и да Пакистан илегално држи део Кашмира и наводећи недела према Индији од 47. надаље и одбијање да води пријатељску политику, додајући да би Индија раније радила на одцепљивању бангладешада током претходних ратова да је то заиста желела. Подсетио је да је Пакистан још од октобра ставио војне снаге на границе и почео да прети Индији, кривећи је за неуспехе у решавању грађанског рата, и да је Пакистан напао циљеве преко индијске границе још пре ванредног стања 23.11. и да је индијско политичко вођство било разбацано по земљи током пакистанског напада 3.12 што показује да је напад дошао са севера, објашњавајући да је Пакистан објавио рат и да је циљ Индије одбрана а не узимање територије. Подсетио је и да је признање Бангладеша дошло тек након пакистанске објаве рата Индији, 6.12. што показује умереност Индије, и што је урађено како би се подржале легитимне жеље за слободом народа Бангладеша и како би се дао правни иснов за држање индијске војске на тој територији по позиву владе Бангладеша, која је држала већину територије под својом контролом. Тврдио је да је Пакистан константноправио погрешне одлуке и продубљавао кризу коју је могао да реши, и да је тиме крив за ратно стање, додајући да не постоји могућност за враћање избеглица док се не заврши репресија у И.Пакистану политички, оптужујући Пакситан и ОУН да

игноришу ту очигледну чињеницу све време и исказујући уверење да је Индија на страни слободе демократије и мира. Након њега говорио је секретар иностраних дела Пакистана Бутто, имао је помирљив тон и разумевање, и покушао је објективно да нађе основ за сарадњу без бацања кривице и полемисања о основи конфликта, признао је да је било грешки на обе стране и да је време да се исправе, описујући да међународна заједница не прихвата распарчавање Пакистана. Описао је Пакистан као муслиманску земљу чије стварање је засновано на културној разлици од Индије и и чији је настанак историјски условљен чак и против жеља Индије и Британије, и који ће постојати као идеја чак и ако га униште физички, али да желе да живу у миру и пријатељству са Индијом уместо у конфликту и неповерењу. Признао је да је Пакистан војно поражен од стране Индије, али да рат не може довести до праведног решења, објашњавајући да су две земље превише сиромашне и имају превише беде док чак и богате земље избегавају рат, и да кроз стално ратовање две земље отежавају једна другој развпј уместо да сарађују на њему. Затим је изјавио да држава настала слободном вољом својих грађана без туђег мешања не може бити распарчана силом, због чега је толика подршка Пакистану у ГС, јер се сви противе могућности напада од стране предаторског суседа који је данас Индија, а сутра може бити било ко, чиме Пакистан стоји за принципе који су свима вредни (Та иста права није признао Бангладешу), постављајући своју државу као жртву Индије и тврдећи да се она само претвара да саосећа са Бенгалцима, признајући само Пакистан и Индију као легитимне државе у подконтиненту настале 1947. Одбио је могућност пакистанске агресије јер је много мањи и слабији од Индије, подсећајући да ОУН још није решила питање Кашмира и да је легитимни део Пакистана и даље ван њега (47. Пакистан је извршио инвазију на независни Џаму и Кашмир јер је та држава имала муслиманску већину у Кашмирској долини а Пакистан се представљао за државу свим муслимана на подконтиненту, након чега је та држава приступила Индији и затражила помоћ, прим аут према лит.). Кривио је Индију за неуспех Пакистана да напoкон има демократску владу, али је изразио жељу за коегзистенцију у миру две

земље, тврдећи да је народ И.Пакистана уз З.Пакистан и да Дака неће пасти (пала је за 4 дана), одбијајући да је већина такошњег народа против уједињене државе, подсећајући да је криза у И.Пакистану унутрашње питање његове земље, кривећи Индију да је прекршила принципе повеље и несврстаности (Као и принципа "Панча Шиле" принципа коегзистенције у споразуму Кина Индија 1954.) мешајући се у пакистанска унутрашња питања, и користећи војну силу да успостави хегемонију и понизи највећу муслиманску земљу на свету (Након одвајања Бангладеша најмногљуднија је била Индонезија), али да И.Пакистан стоји уз З.Пакистан против индијске доминације. Подржао је право самоопредељења али је тврдио да самоопредељење Бангладеша није истинито, а да Индија не допушта самоопредељење Кашмира, тврдећи да је Бангладеш припремао сецесију пре војног напада. Подржао је ГС јер у СБ велике силе играју велику политичку игру за своје интересе, тврдећи да ако се Бангладеш отцепи то би отворило пандорину кутију и следећа криза би се могла десити у Југославији или Чехословачкој, одбио је да Бангладеш може да се отцепи силом и да мора политички радити на аутономији коју би централне власти дале евентуално, и тврдио је да сама идеја Бангладеша не постоји осим у индијској пропаганди, али нудећи Индији дијалог по угледу на детент у свету, правдајући се да се Пакистан спремао да пређе на цивилну власт, стварајући причу да је Индија заправо напала и то баш када се Пакистан припремао да пређе са војне власти на цивилну после толико година, и да спречава самоопредељење Кашмира (док је одбијао самоопредељење Бангладеша). Даље жалио се да СССР учествује у распарчавању Пакистана иако ништа лоше нису урадили њима и да су покушали да имају добре односе иако су војни савезник САД, жалећи се СССР помаже у блокади бенгалског залива, кривећи Индију и за агресију према Кини и да више није несврстана, тврдећи да се Индија продала Совјетима за уништење Пакистана, додајући да је савез СССР-Индија променио однос снага на подконтиненту јер је она према члану девет војно одбрамбени пакт (Ако је једна држава нападнута друга ће ући у консултације са циљем да узме мере за елиминисање претње по миру), тврдећи да је савез и

офанзиван. Даље је подржао пријатељство са Кином коју је описао као пријатеља Азије и трећег света за разлику од СССР, претећи да ће кад тад Пакистан повратити окупирани И.Пакистан, додајући да САД не подржавају Пакистан већ моралне принципе мира, Представио је Пакистан као борца за правдуу трећем свету против агресије, позвао Француски и Британију да изабере страну и подрже Пакистан, подсећајући да је И.Пакистан део Пакистана и да се провинцијални представници не појављују у СБ. У даљој дискусији представник САД је понудио да се пре краја састанка гласа за његов нацрт, на шта је представник СССР одговорио да је нуђење толико нацрта без времена за дискусију неозбиљан приступ проблему и има за циљ да добије вето СССР и представи његову државу негативно, жалећи се да амбасадор САД стално тера СБда гласа на нечему како би се створила илузија напретка, тражећи време за консултације како би се одговорило представнику Пакистана, за кога је рекао да је много причао али ништа није рекао о основи проблема и кризи у И.Пакистану.⁵⁸

Нови састанак је започео представник СССР подсећајући да је изражена жеља да се чују представници Бангладеша што је сада још битније јер њихове ослободилачке снаге контролишу земљу, изражујући жељу да се ид њих чује нешто о трагичним грешкама о којима је причао представник Пакистана док је избегавао да ишта каже о кризи у И.Пакистану, подсећајући да је савет и раније слушао представнике разних побуњених група и чак индивидуа које су компетенте о неком питању, и да представнике Бангладеша не треба звати као такве већ као индивидуе. Председник савета је појаснио да је признавање владе и државе по међународном праву две различите ствари и да заиста ОУН не признаје Бангладеш као државу, и самим тим је одбио да његови представници причају као такви или као изабрана али непотврђена влада, на шта је представник Индије појаснио да није битно да ли се они позивају као представници владе или државе (што је описао као реално стање) већ да се просто чују на основу својих искустава,

⁵⁸ A ОУН S_PV 1611

јер би у случају стварања мира у регији и представници народа Бенгалског морао да се чују. Представници Кине су се противили било којем покушају да се позове било који представник народа Бангладеша јер су они Индијски агенти и издајце а не борци за слободу. Представник СССР је према процедури понудио да се уместо представника Бангладеша просто позове Абу Сајид Чаудури као експерт (изасланик привремене владе Бангладеша, будући председник 12.1.72.), што је повукао уз протесте других да се Чаудури представља као представник Бангладеша (иако се за процедурална питања не може користити вето према правилнику, већина је била против, прим аут). Представник СССР је кривио Пакистан да одбија да се одлучи на политичко решење у И.Пакистану иако му многе државе то препоручују, подсећајући да се његова држава заузима за примирје уз политичко решење, жалећи се да представник САД покушава поново да прогура старе резолуције као нове и да без основа критикује СССР за блокирање примирја, додајући да Пакистан не може више говорити у име И.Пакистана. Додао је да СБ није ништа урадио за И.Пакистан и да спречи даљи конфликт, потврђујући да је на делу нарооднослободилачки рат, уз критику за индиректну подршку САД Пакистану кроз војну и економску помоћ који је заузврат Пакистан даје за САД агресију на Индокину кроз хваљење политике и позиција те земље. Изјавио је и да Кина подржава Пакистан у склопу својих империјалних жеља у Азији и да је неискрена у својој подршци Пакистану, која је укључивала и војну, слабећи ривале за њену хегемонију, жалећи се да САД и Кина желе замрзнут конфликт на подконтиненту, и да Пакистан бесмислено за своје неуспехе криви СССР и наводни покушај да распарча Пакистан. Представник Индије је представио пакистанску подршку за принцип интегритета празном јер је константно угрожавао интегритет Кашмира и Индије претходних деценија, и затим истакао лицемерне оптужбе по несврстану политику Индије док је сам Пакистан члан два војна савеза са великим силама, подсећајући да члан 4 уговора Индија-СССР истиче подршку за индијске несврстане позиције. На претњу Пакистана да ће се по свету појавити друге побуне попут Бангладеша изјавио је да постоје већ

такве земље и та су настале из народноослободилачке борбе против репресије, и на тврдњу да мање земље не нападају веће је дао пример где војне диктатуре то раде кроз пример Хитлеровог напада на западну Европу и СССР одједном. Додао је и да се воља народа не може држати под контролом оружјем, да војна контрола над Бангладешом неби зауставила ни његову ни туђу жељу за слободом, помињући да све нације требају да буду слободне и да је то основа самоопредељења. Затим је окривио САД за нетачну процену са тврђењем да је Индија заправо пореметила пакистанске покушаје да само реши кризу политички, подсећајући на њихов неуспех да усмере Пакистан ка миру, дајући као пример комплетно неприхватање Пакистана да уђе у дијалог са било којим легитимним представником Бангладеша или победничке партије са избора у својој земљи. Изјавио је да Индија нема никакве територијалне претензије према Бангладешу или Пакистану и да би радо прихватио примирје и повлачење снага између три стране, и да је резолуција ГС признала да је основа проблема криза у И.Пакистану, из чега произилази да то мора постојати и у резолуцији СБ. Прихватио је да се створи примирје што пре јер Индија не жели рат већ само самоодбрану, али да би дошло до решења кризе потребно је да се прво чују представници Бангладеша у СБ, и да се затим примирје направи између Пакистана и Бангладеша, након чега би се нашло политичко решење за Бангладеш у сагласности са демократском жељом тамошњег народа исказаног на изборима. Након што је нов нацрт резолуције САД имао исте гласове против и уздржане, представник Кине је додао да иако је подржао нацрт упозорава да се параграфи у којима се позива на брзо решавање политичких проблема који су узроковали рат што би довело до нормалног стања и мира, не смеју користити за мешање у унутрашње послове Пакистана од стране СССР и Индије. Представници Британије и Француске су подсетили да неће гласати за резолуцију која ће добити вето и не представља једногласје, јер је то бесмислено, а у ГС је изгласана готово иста резолуција, додајући да сви аспекти проблема морају бити поменути како би било слагања и резолуције. Представник Пакистана је жалио што је нацрт пропао и напао позицију

Индије стављајући под сумњу разумност њених аргумената, одбијајући да је због налета избеглица и кризе у И.Пакистану имала право да се војно меша у тој регији, и одбијајући да је Индија притекла у помоћ нападнутом народу јер Пакистан има подршку тог народа, затим је Индијску блокаду мора представио као спречавање стицања хуманитарних добара до И.Пакистана. Опет је представио Индију као земљу жељну рата јер су одбијали понуде мира и повлачења као и примирје кроз ОУН (ово је условљавала миром у И.Пакистану, прим аут), затим је обећао престанак војне акције Пакистана у И.Пакистану у замену за примирје, под условом да не дође до саботаже и насиља (што би Пакистан требао сам проценити), и да ће његова влада сама решити кризу безспољног мешања, тврдећи да је Индија довела војно решење за политички проблем (не помињући војну акцију Пакистана). Представник Италије је понудио нацрт његове и Јапанске делегације, тражећи да државе ставе принципе повеље испред принципа пријатељства и савезништва, у нацрту који је требао да буде компромис је писало да дуготрајно решење може бити створено само ако се реше проблеми због кога је конфликт настао и ако се дође до политичког решења које одговара свим грађанима Пакистана. Нацрт је тражио у основи да се чланице суздрже од активности или претњи које би погоршале ситуацију на подконтиненту, затим да се као први корак све стране прихвате примирја и престанка непријатељства, позивајући Индију и Пакистан да се повуку и да се одмах крене ка политичком решењу. Овим нацртом се индиректно тражило примирје у Бангладешу и прекид ватре се ставио испред повлачења, такође се тражило свеопште политичко решење, што је био најобјективнији до тада нацрт, иако је текст био наклоњен Пакистану више и није помињао злочине у И.Пакистану, и иако је након консултација са другим земљама додатно померен ка позицијама Пакистана (Реч Источни је обрисана при помињању примирја и решења, такође директни преговори су замењени са недефинисаним корацима у оперативном параграфу 4).

59

⁵⁹ A ОУН S_PV 1613

На следећем састанку представник Пакистана је дао хитан говор, тврдећи да је СБ ускратио његовој држави правду, жалећи се што је толико времена изгубљено у процедуралним питањима, одбио је да се преда и да тиме легитимише агресију, изражавајући велико разочарење неодлучношћу СБ, тврдећи да су неке државе куповале време док Дака падне (што се десило сутрадан). Овим говором се види да је главни циљ пакистанског тражења примирја заправо био спречавање неизбежне победе Индије и губитка И.Пакистана, након што је Пакистан покушао да политичку кризу реши војном агресијом и тиме изгубио контролу над ситуацијом. Индија је знала да Пакистан и његови савезници не могу да у СБ зауставе одвајање Бангладеша и одбијањем резолуције од стране њеног савезника СССР је дозволио војни пораз Пакистана и репење кризе Бангладеша силом. Представник Пакистана је наставио да тврди да ће Пакистан наставити рат чак и ако Дака буде заузета, избегавао је одговорност Пакистана и за кризу на истоку и за напад на Индију, изјављујући да неће прихватити одлуке СБ и да их се неће придржавати. Претио је вечним ратом и јединством целог Пакистана, питајући се зашто Индија и Пакистан не могу да нађу заједнички језик ако већ могу СССР и САД, или САД и Кина, представљајући своју државу као жртву агресивне империје, до краја одбијајући да би се Бангладеш отцепио да није било мешања Индије (не помињући да се то одржавало војном силом, прим аут). Велика количина напада, критика и жаљења од стране представника Пакистана је разумљива будући да је његова држава била пред капитулацијом и наглим војним поразом, уз емоционалне критике СССР, Британије и Француске, и хваљење САД и Кине до те мере да су негативна политичка деловања тих држава игнорисана због уског интереса тренутка, и до краја се правдајући политичком победом због велике подршке примирју у свету и наводног моралног супериоритета његове државе, бацајући оптужбе за кривицу свуда осим на своју владу.

Следећи састанак је почео представник Кине држећи се тезе да је узрок рата субверзија и саботажа као и агресија у режији Индије и СССР, изражавајући изненађење да је тако обесхрабрујуће деловање СБ прво чему Кина присуствује у

њему (НР Кина је члан СБ од октобра), и питао како је могуће да СССР кроз подршку Индији и САД кроз подршку Израелу кроз злостављање вета игноришу вољу већине држава. Изјавио је да ће СССР и Индија зажалити распарчавање Пакистана (које је већ било извесно) јер ће их трећи свет видети за империјалисте какви јесу. Председник СБ је примио представника Цејлона као госта по његовом тражењу, који је говорио о жељи за брзом успостављању мира како би се цео регион стабилизовао, додајући да до мира може доћи само кроз политичко решење између Пакистана и прихваћених лидера И.Пакистана (Источни Бенгал док Пакистан није променио име ове регије 54. прим аут.) , предлагајући да након примирје прво дође до преговора Пакистан-И.Пакистан па онда и до повлачења свих снага, тражећи да ако је то воља Бенгалског народа у преговорима да се Пакситан повуче одатле. Представник СССР је задржао мишљење да је став његове државе једини правилан јер подржава вољу народа Бангладеша након што ни САД ни Кина нису ништа рекли о злочинима Пакистана током целе године, оптужујући САД да воде опортунистичку политику без принципа јер у различитим ситуацијама прихватају различите принципе у зависности од својих потреба (као пример је дао активности САД у Индокини), додајући да Пакистан није способан да створи стање у коме би 10 милиона избеглица могло да се врати кући јер је током године заправо створио такве услове у коме су ти људи постали избеглице. Жалио се да је и његов нацрт резолуције добио вето иако је био једини који је бранио легитимна права изабраних представника и народа Бангладеша, кривећи САД и Кину да их није брига за решење и мир већ само за заштиту свог савезника шта год он радио. Оптужио је Кину да не помаже народе блиског истока против агресије иако критикује СССР за наводно неделовање и представља се за заштитника трећег света, одбијајући напад да постоје совјетске војне базе на туђој територији (индиректно прихватајући државе варшавског пакта као своју територију, прим аут), додајући да СБ није место за препирање две земље. На констатацију представника Пакистана да се његова држава бори са малим бројем сепаратиста тврдио је да је заправо скоро цео народ Бангладеша против њих,

кривећи га да иако признаје грешке није поменуо кризу у И.Пакистаном уопште нити какве грешке су направљене, обраћајући пажњу на сличне термине и метода Пакистана и Кине. Тврдио је да је представник Пакистана у критици уговора Индија-СССР заправо показао прави поглед на савез Пакистана са САД и Британијом, који је заправо био агресиван војни савез маскиран као мировни, критикујући хуманитарну слику насталу ратом али не говорећи ништа о агресији савезника САД у Вијетнаму и догађаја тамо. Представник Пакистана Шахи се жалио што је представник Цејлона говорио о преговорима Пакистан-И.Пакистан пре престанка жеље за сецесијом и пре напуштања те територије од стране Индије, тврдећи да њихов министар иностраних дела није ни морао да прича о кризи у И.Пакистану јер већина земаља у ГС подржава њихове позиције, и жалио се да СССР није критиковао индијску инвазију. Представници осталих земаља су остали одлучни у жељи да се ипак дође до неког компромиса и направи некаква резолуција која ће показати да СБ има снаге и утицаја, са акцентом представника Британије и Француске да треба имати у виду сва три стуба нацрта, примирје повлачење и политичко решење, на шта се представник СССР жалио да примирје није директно повезано са политичким решењем.⁶⁰

СБ се састао двапут последњег дана рата Индије и Пакистана, на првом је представник Индије и министар спољних послова Синг пренео изјаву премијера Индије, у којој је објашњено да будући да се Пакистан управо предао, да је тиме Бангладеш ослобођен, а Индија нема територијалне претензије према својим суседима, сматра се да нема потребе наставити конфликт, и проглашен је унилатералан прекид ватре. Представник СССР је изјавио да су због прекида ватре од стране Индије предложени нацрт резолуција непотребни, и позвао да се уместо њих направи резолуција која подржава примирје у И.Пакистану и позива на спровођење демократске воље у тој регији. Представник САД је затим представио нацрт који је просто позвао на придржавање примирја и након тога повлачења са

⁶⁰ А ОУН S_PV 1614,1615,

туђе територије уз избегавање погоршавања ситуације. Након неколико дана паузе за консултације док се ситуација на Индијском подконтиненту смирила, имајући у виду да је Пакситан прихватио примирје, тај нацрт је изгласан као резолуција 307 уз абстиненцију СССР и Пољске. Представник Кине се жалио да иако је гласао за нацрт, није му се свидео јер није осудио Индију као агресора, као ни СССР као спонзора, сматрајући да је СБ исмејан, претећи да ће им се окупација И.Пакистана одбити о главу и да се пакистанци неће предати и да ће им Кина дати сву подршку. Сви остали представници су исказивали срећу да је СБ напokon дао резолуцију и деловао (иако 5 дана након краја рата), уз америчко жаљење да СБ није успео да заустави рат. Представник СССР је објаснио абстиненцију разлогом да резолуција није поменула узроке рата и потребу за политичким решењем према вољи народа И.Пакистана, али да није гласао против јер је и његов нацрт тражио примирје што је и реално стање на терену. Осудио је речи новог председника Пакистана Буто-а (недавног представника у СБ) као ратоборне и жељне освете, критикујући религиозни карактер његове изјаве према којој сви муслимани на подконтиненту требају бити у Пакистану. Такође је критиковао Кину као провокатора која једина није ништа рекла о патњи бенгалског народа, кад је већ и Пакистан признао грешке и позвао на опрез према њој у будуће. Додао је и да је сада могуће да се успостави мирно политичко демократско решење за И.Пакистан, што је и био циљ Индије и СССР. Представник Пакистана се жалио да СБ није успео да заустави рат (који је он почео, прим аут), називајући резолуцију слабом, жалећи се да се мање земље сада више уздају у ГС. Представник Индије је констатовао да је постојање Бангладеша сада чињеница и да ће се снаге Индије повући из њега, али да Пакистан нема више право да тамо шаље трупе, додајући да је Пакистан могао да избегне рат да је решио проблем на истоку и да је резолуција ГС подржала прекид ватре а не Пакистан, објашњавајући да је без самоопредељења Бангладеша трајни мир био немогућ због агресивности пакистанских власти. На ово је представник Пакистана објаснио да његова влада не прихвата да нема право да се војно налази у И.Пакистану и одбио је

независност Бангладеша, одбијајући и добре односе са Индијом. Тиме се завршила серија хитних састанака по питању рата Индија-Пакистан, без решења и консензуса уз једну резолуције која прихвата послератно стање, уз оштру поделу Кина-СССР и једва довољну подршку САД за Пакистан како би одржали успостављање односа са Кином кроз њега.⁶¹ У писму Ген-Секу 22.децембра председник Пакистана се жалио на наводне индијске злочине у бившем источном Пакистану и затражио међународну помоћ да се они зауставе (игноришући ратне злочине над Бенгалским народом од стране Пакистана ранијих месеци). У писму 30. децембра на исту адресу Индијски представник се жалио на Пакистанско константно кршење примирја две недеље након потписивања. Генерални секретар је дао неколико извештаја о ситуацији на граници Пакистана и Индије током децембра 1971, почевши од првог извештаја 3. децембра на почетку рата, у коме је секретар обавестио чланове СБ да је дошло до наглог погоршања ситуације на Индијском субконтиненту и до отворене претње по међународни мир. Подсетио је на лошу ситуацију и кризу у Источном Пакистану (Бангладешу тј Источном Бенгалу) због које је велики број избеглица побегао у Индију, који се бројао у милионима, додајући да је дошло и до гладовања и масовне трагедије. Додао је да је опет дошло до проблема између концепта територијалног интегритета и самоопредељења, где је мањи народ желео да се ослободи од власти већег који је законски владао признато територијом. Позвао је на помоћ међународне заједнице да се реши огромна хуманитарна катастрофа која је створила многе проблеме Индији која је примила милионе избеглица, док су Индија и Пакистан месецима на ивици рата са војним снагама на границама. У писмима генералном секретару Индија је тврдила да је своје снаге распоредила реактивно и дефанзивно према војном и агресивном режиму Пакистана који је грубо кршио права Бенгалског народа и вршио репресију над њима, и окривио је Пакистан за дефакто ратну агресију. У писмима Пакистана објашњена је ситуација у којој су се снаге Пакистана и Индије сукобиле на границама током новембра, као и унутар самог

⁶¹A OUN S_PV 1616,1617,1621

Бенгала близу границе, и оптужио Индију за подршку побуљеницима, тврдећи да су активности Индије урађене без провокација (игноришући ратне злочине које је почевши од марта Пакистан спроводио у Бенгалу, прим аут). Следећи извештаји су се састојали из информација о ратним дејствима две стране, од стране ОУН представника и посматрача Генерала Луиса Гонзалеса и његовог особља, који су описивали редовна ратна дејства до примирја 16. децембра. (Касније је утврђено да је током 1971. Пакистан извршио екстремне ратне злочине који се описују и као геноцид над Бенгалским народом, број жртава се процењује до три милиона, прим аут. према лит.)

Резолуција СБ 307 је изгласана на 1615 састанку, након што се конфликт завршио и саслушање представника обе стране обавило, тражећи да се поштује примирје и две стране повуку своје снаге иза линије примирја у области Џаму-Кашмир, као и да не преузимају акције које би пореметиле примирје.⁶²

⁶² А ОУН S/10-410, 10-432, 10-487, 10-488

1.3. ПРОБЛЕМИ АФРИКЕ У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ

1.3.1. САСТАНЦИ САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ У АФРИЦИ-АДИС АБЕБИ

Пре разматрања састанака о афричким проблемима СБ, важно је истаћи да се Југославија залагала за деколонизацију и афричка права и на ранијим састанцима СБ када није била стални члан, у својству заинтересоване стране и говорника на захтев без права гласа.

Амбасадор Југославије Мојсов је присуствовао седници СБ по својој жељи као гост без права гласања, на састанку одржаном на потребу Замбије, где се говорило о неоколонијалним притисцима на југу африке. Југославији је дозвољено да присуствује и говори уз афричке земље, што је било врста признања за несврстану и мирољубиву политику Београда и за заинтересованост Београда за питања деколонизације и мира. У свом говору дао је подршку властима Замбије против Јужноафричког кршења територијалног интегритета Замбије и међународног права, у склопу свеопухватне дестабилизације југа африке и спречавања деколонизације од стране апартхејд режима, што је представио као питање од врхунске важности за све чланице. Поновио је став Београда да су расистички колонијални режимина југу Африке претња за мир и стабилност на целом континенту. Политику Јужноафричке републике, Португалаи Родезије је оценио као империјалистичку и хегемонистичку, посебно у контексту окупације Намибије, упоређујући изјаве званичника ЈАР са фашизмом. Као главни проблем за војно агресивну политику колонијалних држава означио је благи став многих западних великих сила према овим питањима, додајући да је то главни разлог за неуспех резолуција ОУН у циљу економске блокаде преступничких држава. Тражио је хитне акције ОУН и СБ у циљу одбране суверенитета својих угрожених чланица, посебно Замбије, за коју је амбасадор изјавио да је пријатељска земља Југославији због заједничких вредности несврстаности, изражавајући сигурност да ће све Афричке, несврстане, имирољубиве земље подржати Замбију и као пример навео писмо подршке Замбији од стране 46 чланица ОУН. Подсетио је да је

Замбија мирољубива земље привржена миру и еманципацији афричких земаља, и као такве је била домаћин 3. Конференције несврстаних земаља претходне године.⁶³

Југословенска револуција је такође изведена током борбе за ослобођење од окупације, и њен легитимитет се базирао на том успеху, тојест ослобађањем од окупације КПЈ је добила право да влада државом, и била је међународно прихваћена иако је створила једнопартијску диктатуру. Иста ситуације се деђавала по целој Африци и у многим земљама Азије, и те земље су такође имале директну подршку СССР за своје ослобађање и револуцију, где су комунистички борци признавани и за ослободилачке борце чиме њихова борба није могла бити оспорена. Самим тим Београд је увек давао подршку таквим покретима и новонасталим државама, не само због солидарности и сличног искуства, већ и због потврде легитимитета КПЈ да влада Југославијом, кроз признавање истог искуства до независности новим земљама, тако да би оспоравање комунистичке власти у Југославији довело и до оспоравања власти и независности великог броја земаља у свету, чиме је та подршка имала и безбедносну димензију и по КПЈ и по саму државу.

Савет Безбедности је сазван почетком године како би се одговорило на захтев Организације Афричког јединства о одржавању седнице СБ у једном од афричких главних градова, који је послат кроз резолуцију ГС 2863, а председник савета за тај месец је као африканац и сомалијац активно агитовао за ту могућност и поделио идеју одржавања у граду где се одржавају састанци ОАЈ, Адис Абаби у Етиопији, затим је позвао на стварање комитета о процедуралним правилима СБ како би се позив и било какви следећи позиви разматрали. Представник САД Буш је први одговорио, подржавајући иницијативу о одржавању повремено састанака ван Њу

⁶³А ОУН S_PV/1590, 1591

Јорка, али је тражио дубоко разматрање пре него што се узме формална одлука, због чега је подржао стварање комитета који би дао препоруке за СБ, имајући у виду да на распоред СБ могу упасти различити хитни догађаји и питања и да локација на којој се одржава састанак не сме отежавати рад СБ по тим хитним питањима, јер логистика је отежана далекиим састанком и није толико лако скупити се ван Њу Јорка где већ постоји инфраструктура, и треба избегавати било какво подручје под тензијом. Такође је тражио даље прецизно разматрање финансијског трошка таквог састанка који би био велики, и поставио питање колико особља је заиста потребно савету да функционише, како би се смањио трошак и компликације. Представник Кине је подржао иницијативу у име праведне борбе афричких земаља за независност и суверенитет, јер би овакав састанак дао публицитет ток борби, и назвао ту идеју веома важном позивајући СБ да се одлучи позитивно што пре, како би се подржала заједничка борба против колонијализма и расизма у Африци, на крају додајући да би главни циљ организовања састанка у Африци било давање веће пажње афричким проблемима, посебно питањима расизма Родезије, окупације Намибије, апартхеида Ј.Африке и борбе за независност неслободних народа. Представник Јапана је поновио ставове представника САД.

Представник СССР је изјавио да нова година СБ почиње након успешне 26. седнице ГС и успеха мирољубивих снага у свету са подршком народа који се боре против колонијализма, расизма и апартхеида, што су анти хуманитарни остаци колонијализма, подсећајући да је ГС прихватила многе позитивне резолуције, које су веома често имале исте позиције и ставове као СССР у свом партијском програму мира и међународне сарадње, критикујући земље које нису прихватиле совјетске резолуције о разоружању и прихватиле њихове погледе на јачање међународне безбедности. Изразио је подршку за резолуције изгласане о БИ и поздравио мисију амбасадора Јаринга, као и резолуције против колонијализма и

неоколонијализма. Изразио је наду да ће СССР наставити успешно да сарађује са Афричким, посебно социјалистичким, земљама у борби против проблема који су битни за њих попут колонијализма. Поздравио је нове чланове СБ, где је Југославију назвао братском социјалистичком земљом, а Индију пријатељском, изражавајући наду да ће нове земље дорпинети поштовању повеље ОУН у савету и имати разумевања за сарадњу са СССР. Изјавио је да процесу деколонизације треба дати посебну пажњу како би био одрађен велики посао по том питању, затим је поздравио одлазећу делегацију Пољске и описао их као пријатеље ССР и братске борце за исте идеале, затим поздравио новог ГенСек-а К.Валдхајма и захвалио се У.Танту за његов рад. Затим је прешао на практична питања и подржао корисну и битну иницијативу ОАЈ да се одржи седница СБ у Африци како би се обратила пажња на горуће проблеме тамошњих земаља са колонијализмом и расизмом, и како би се ојачала сарадња ОУН и ОАЈ кроз главни орган ОУН и повећала вера африканаца у организацију. Изјавио је да СССР подржавају већу активност СБ, посебно у решавању најбитнијих питања у свету у главној улози, посебно у контексту проблема југа африке који је претио миру и стабилности у африци и био у супротности са декларацијом у резолуцији 1514 о давању независности колонијалним народима, подсећајући да СБ мора подржати легитимну борбу африканаца за слободу и независност. Подсетио је да је потребно хитно одстрањивање мањинских расистичких влада и укидање португалског колонијализма, који су били против људских права и слободе милиона африканаца који су били под репресијом, посебно у контексту неоколонијалне опозиције решавању ових проблема у ОУН који су спречавали имплементацију. Осудио је агресију расиста и колонијалиста на југу африке против окупираних народа и суседних земаља на које се пренео њихов колонијални рат. Подсетио је да СССР у својој спољној политици воде правац ослобађања свих народа од колонијализма и расизма, и такву политику је подржала КП на свом новом конгресу, са програмом сарадње и мира у међународним односима са циљем да се елиминишу остаци колонијализма, и да се супротставе

империјализму. Упозорио је да се стварање комитета и подкомитета често користи за одлагање и супресију одлука које жели већина, и индиректно тражио од САД да не блокирају иницијативу, тражећи временски лимит на комитет за разматрање и тражио да он има конструктивни циљ.

Представник Југославије Мојсов је такође поздравио новог ГенСек-а Валдхајма, како је био протокол, оценивши Аустрију као пријатељског неутралног суседа. Изјавио је да ОУН остају поред свих својих недостатака, једина међународна организација у којој је све више цео свет представљен, и где све земље могу допринети генералној структури мира и сарадње. Подсетио је да је Југославија била у СБ 50. и 56. године, где је седела као социјалистички, независни и несврстани члан. вођена у спољној политици принципима суверене једнакости свих народа, великих и мали, и принципа немешања и поштовања територијалног интегритета држава. Изразио је комплетну преданост организацији као најбољем инструменту за мир и сарадњу, и подржао је иницијативу одржавања састанка СБ у Африци јер партиципација и допринос тамошњих земаља иде веома у прилог организацији, са континента чији проблеми су директно повезани са светским миром и безбедношћу, и подржао је тав да тај састанак треба да се бави мерама које се морају узети ради имплементације резолуција СБ и ГС о деколонизацији и расизму. Изразио је увереност да сути проблеми хитни и да требају неподељену пажњу након неприхватљивог одлагања у њиховом решавању, са сигурношћу да ће одржавање састанка у Африци показати колективну политичку вољу за решењем афричких проблема. Подсетио је да је питање мира и безбедности у контексту деколонизације у основи важности организације, и препоручио да се у решавању тог горућег проблема приступи са хитношћу, дајући подршку да град домаћин буде било који одређен од већине, као и комитету за разматрање техничких, административних и финансијских питања.

Представник Индије је изјавио да се његова земља вратила у СБ након три веома судбоносне године, и да ће дати допринос за рад СБ и спровођење принципа повеље, уз посматрање свих проблема на независтан принципијелан начин, свесни свих принципа повеље. Додао је да селективан приступ принципима са коришћењем групно-политичких ставова, неће решити отворена питања, а његова делегација неће избегавати никакве проблеме већ ће се суочавати са њима. Подсетио је да је Индија увек подржавала борбу против колонијализма и дискриминације у Африци, а тамошњи житељи најбоље могу одедити како њихова борба треба да се води, и није добра идеја да остале земље то одлучују за њих, па ће тиме његова делегација препустити вођство у решавању тих питања самим африканцима. Додао је африканци имају мало разлога да буду задовољни активностима ОУН у отклањању преосталих остатака колонијализма и расизма, који и даље муче тај континент, док се у ОУН сваке године воде дуге дебате које нису успеле да отклоне зло, због чега расте фрустрација у Африци где људи ипак имају наде да ће доћи до помака и међународне акције помоћи. Самим тим поздравио је одржавање састанка у Африци како би се скренула пажња на афричке проблеме и потребу да се они реше, чиме би се афирмисали међународни мир и безбедност. Додао је да ако не дође до акције које ће имати чврсту сврху, може доћи до губитка вере у ОУН од стране африканаца због импотенције међународне заједнице, што би било контрапродуктивно и ослабило би ОУН, упозоравајући да не сме доћи до одлагања под именом размишљања о могућностима.

Представник Италије је признао напоре афричких делегација да интернационализују своје регионалне проблеме и уклоне анахроне остатке колонијализма, и подржао њихов захтев да се одржи састанак СБ у Африци, поздрављајући конструктивну сарадњу ОУН и ОАЈ, али упозоравајући на техничке проблеме који могу настати због премештања састанка ван Њу Јорка, понављајући

бриге представника САД и позивајући на практичне припреме. Представник Француске је изјавио да његова земља није глува на гласове Африке, јер имају веома блиске везе и пријатељство са тамошњим народима, и имају велику симпатију према њиховим циљевима и принципима који су подударни, прихватајући резолуцију 2863 о одржавању састанка СБ у Африци. Подржао је идеју комитета ако он брзо заврши свој посао. Међутим на следећем састанку где је комитет након недељу дана дао свој извештај, противио се одржавању у кратком року и тражио да буде одложен, позивајући се на мишљења других делегација у тајности као и на мишљење одређених афричких либера. тврдећи да није финансијски добра идеја нити политички сврсисходно сада премештати СБ. На ово се надовезао и представник САД који је поновио да се у принципу слаже са одржавањем састанка у Африци али али је изразио јаке резервације о идеји да се он одржи у проблематичном региону како би се ставио притисак на решавање проблема тог региона, и изјавио је да иако је Адис Абаба добар избор он задржава право да ускрати подршку за следеће премештање СБ састанка, и затим се и он жалио на непотребно трошење новца ОУН и давања 150 хиљада долара за овај састанак Представник Британије је изјавио да СБ као и ГА има симпатије према ОАЈ и жели да сарађује са њом, и разуме проблеме континента и битност да се реше, исто тако и његова делегација, али је додао да није лако померати СБ из Њу Јорка само зато што се неком свиђа та идеја, подсећајући да СБ мора увек бити у могућности да реагује на новонастале кризе и догађаје, не сме бити имобилизован и мора бити спреман да хитно одговори. Изразио је благу подршку одржавању под условом да комитет да добре препоруке и не разбацује се новцем. Представник Кине је искористио извештај комитета за политичке изјаве, где је дао пуну подршку одржавању састанка у Етиопији јер ће то показати жељу афричких земаља да се СБ више посвети решавањем њихових проблема, посебно јер су успеси били разочаравајући претходних година. Поздравио је поново велики труд афричких земаља у афирмацији своје независности, суверенитета, слободе, и њихове борбе за независност од колонијализма, док империјализам и неоколонијализам

настављају крваву репресију над африканцима кроз повећану агресију, субверзију, мешање и контролу, што је све отежавало мир и безбедност на континенту и у свету. Окривио је Британију за превару у Родезији где помажу расистичку репресију народа Зимбабвеа, и подршку такозваних империјалиста са запада за реакционарну подршку неоколонијализму и колонијализму у африци, који су за делегацију Кине били варварски и фашистички, са немилосрдном репресијом над африканцима и намерним стварањем и провоцирањем различитости и конфликта између африканаца, све уз подршку великих сила. Такође је напао и расистичке режиме и Португал због одржавања колонијалних ратова и кршења суверенитета суседа, уз окупацију туђе територије, тражећи од СБ да на састанку у Африци нађе решење за ове проблеме и предузме мере одговарајуће према повељи. Представник СССР је оценио прихватање иницијативе африканаца и препорука комитета као историјски подвиг, који ће имати велики политички и историјски утицај, и даће могућност да се СБ озбиљно позабави борбом против колонијализма и неоколонијализма, и позвао је неодлучне земље посебно оне у сталном саставу СБ да прихвате иницијативу чврсто, и подржао даље одржавање састанака ван Њу Јурка, одбијајући било какве жалбе по питању финансирања јер је цена била прилично ниска. Резолуција 308 је прихватила одржавање састанка у Адис Абаби крајем Јануара, такође су узете одлуке да се позову представници великог броја афричких земаља да говоре на састанку СБ без права гласа, због директне заинтересованости и интереса у питањима која су била на агенди, чиме је започета серија од 13 састанака СБ о проблемима деколонизације у Африци, тојест питањима у везу са африком и имплементацији релевантних резолуција.⁶⁴

Први састанак СБ у Африци отворио је цар Етиопије Хаиле Селасије, као незванични домаћим састанка, дајући говор у коме је изразио задовољство што је дошло до састанка СБ у Африци и што ће афричка питања добити приоритет. Изјавио је да је тужна чињеница да су на агенди савета и даље питања која су

⁶⁴ А ОУН С_ПВ 1626

давно требала бити решена, посебно јер је у основи повеље ОУН принцип основних слобода и поштовања људских права у циљу међународног мира и безбедности, док у Африци недостаје ових основних права и слобода које постоје на другим континентима, због политике расизма и колонијализма који оптерећују ситуацију на континенту и повећавају репресију и супротни отпор репресији, који заједно ескалирају процес насиља који се шири на околне просторе. Изјавио еј да је мир постао недељив у овом периоду и да процеси у африци који су негативни имају озбиљне последице по остатак света, и да је неодржива ситуација то у којој једни уживају у правима која су другима ускраћена, дајући пример озбиљне кризе на југу африке где је процес репресије умножио насиље и угрозио цео регион са великим последицама по мир, због чега СБ има велику одговорност да спречи трагедију кроз нове иницијативе и акције против колонијализма и расизма. Подсетио је на неуспехе лиге народа да помогне Етиопији 1936. Због не придржавања принципа своје повеље, и да сада СБ стоји испред међународне заједнице као припарно одговорни орган за одржавање мира, па ће према својим понашањем бити осуђен од стране међународне савести ако не делује против колонијализма, упозоравајући да ће игнорисање повеље довести до озбиљних последица не само по међународну безбедност већ и по ефективност ОУН. Подсетио је да су се Афричке земље већ изјашњавале по овим питањима на састанцима ОАЈ и ПНЗ, додајући да су се несврстане земље придружиле осуди колонијализма и одбацивању нехуманих политика расизма у Африци, и да је сада набитније да се међународна заједница пребаци са осуђивања негативних заосталих политика на узимање акције против њих, где постоји много опција али мало политичке воље. Ове циљеве ариканаца је описао као трајне принципе свих људи у историјском труду где се краткорочни интереси и решења требају подредити правди и миру, је је током историје највећа препрека развоју била незаинтересованост и неактивност када је било могуће спречити проблеме и одржати правду.

Затим је говорио председавајући ОАЈ хвалећи Адис Абабу да је центар ОАЈ и главни град Африке на многе начине (Етиопија је једина неколонизована афричка земља, прим аут), изражавајући очекивање да ће се овај састанак СБ бавити колонијализмом и расизмом доносећи одлуке о њиховом уклањању, додајући да су афричке земље забринуте за способност и одлучност ОУН и посебно чланова СБ да реше њихове проблеме дуготрајне са примером неуспеле имплементације декларације о укидању колонијализма из 1960. У резолуцији 1514. Упитао се како колонијализам и даље постоји после 128 резолуција током 12 година, и како је поред свог ентузијазма афричких чланова и рада различитих комитета и савета ситуација ариканаца остала и даље нерешена, и због тога је изразио наду да ће СБ моћи да погура ка решењу нагомиланих проблема у складу са својим одговорностима за имплементацију резолуција. Такође жалио се што принципи који би трбали да буду универзални попут слободе и једнакости нису примењени на покорене народе африке под репресијом, и ставио такво одговорност за стање испред међународне заједнице и њеног неуспеха да створи бољу политичку реалност, и затражио друге земље да ставе по страни своје идеолошке позиције и национални интерес и реше једно питање од општих светских принципа против којих нико не може заиста бити, тражећи од великих сила да искористе свој утицај да допринесу да се проблем реши уз наду да нема решења због немогућности више него због недостатка жеље великих сила. Као прву меру је тражио да СБ стави Намибију под своју контролу и администрацију како је одлучено у ОУН и против јужноафричког одбијања да преда ту територију на администрацију ОУН у складу са ранијим одлукама, што би било од посебне важности и тежине за афричке земље и процес деколонизације који би дао наду за решавање других проблема осталих земаља, посебно директног колонијализма на југу африке, уз могућност да се од стране СБ преузме колективна одговорност за све одлуке ОУН ГС и СБ у осталим земљама и територијама које су под страном доминацијом. Проширио је ову мисао на потребу СБ да преузме одмах директну контролу над Родезијом због неуспеха Британије и негативног става Салисбурија да не укључи

већинско становништво у доношењу одлука о будућем политичком статусу земље, затим је затражио од Британије да настави процес деколонизације Родезије са влашћу већине и демократским избором уз дијалог Британије и народа Зимбабвеа на неутралној територији. Тражио је ралистичан приступ решењима проблема колонизације и расизма, уз приспитување става СБ према Ј.Африци и Португалу који одбијају да изврше одлуке СБ и одбијају мирољубиво решење дуго времена уз игнорисање свих иницијатива чинећи резолуције СБ неефективним. Позвао је на искључивање те две земље из ОУН због одбијања ауторитета СБ и одлука ОУН, што је у интересу свих чланова и била би брза и ефективна за разлику од ембарга и санкција који би могли бити ублажени или искривљени различитим интерпретацијама према сопственим интересима. Подсетио је на народноослободилачку борбу многих војника чије очи гледају на овај састанак СБ, и на њихов труд да ослободе своје земље уз подршку независних земаља Африке које подржавају њихове циљеве и борбу, додајући да комитет ОАЈ за ослобађање Африке даје финансијску, економску, војну и политичку помоћ ослободилачким покретима у њиховој легитимној борби, позивајући и друге земље да дају своју помоћ како би африканци сами решили своје проблеме са колонизаторима. Ову борбу и помоћ оправдао је резолуцијама СБ и његовом неактивношћу у спровођењу сопствених одлука ради међународног мира и безбедности, тражећи да ОУН направе међународни фонд за помоћ покретима за ослобођење.

Затим је говорио нови Генерални Секретар К.Валдхајм у свом првом говору пред Саветом Безбедности, који је почео хваљењем Х.Селасија због оданости ОАЈ и ОУН, захваљујући се државницима африке за своју иницијативу историјског догађаја за Африку и за ОУН, уз страх да би неуспех серије састанака угрозио престиж СБ. Изјавио је да се састанци одржавају током спорог али сигурног поправка међународних односа и стања, и на овом састанку се види воља за бољим односима и контактима лидера највећих држава, са повећањем универзалности организације. Похвалио је раст мира и разумевања у Европи, и подсетио да број проблема са којим се суочавају ОУН није препрека за њихово

трајно решавање, уз сигурност да се свет налазу пред превазилажењем ранијег кофнликтног и тешког стања у односима, и да је СБ у улози да спречи негативна дешавања и конфронтације, посебно због тога што све конфликтне стране подржавају ОУН као медијатора и као организацију за сарадњу и стварање мирног света. Додао је да у Африци има много рана и крви, има расизма и колонијализма, што често пролази поред пажње остатку света који углавном посматра директне и хитне проблеме и опасности, али за Африку то су најбитнији проблеми, и нису само арички већ светски проблеми и сви би требали њима да се баве. Изјавио је да Африка може имати добру улогу у општем помирењу у свету, и да су јој веома потребни мир и безбедност како би се развијали економски.⁶⁵

СБ је добио поруку од премијера Индије И.Ганди, која изјавила задовољство што се састанак одржава у Африци која симболизује борбу човека за слободу против неправде и реприсије. Додала је да је Индија од настанка УН подржавала деколонизацију и дизала глас против доминације и расизма који и даље ометају развој африке. Изјавила је да као члан СБ Индија ће играти своју пуну улогу у подржавању народима под репресијом за једнакост и слободу, са надом да ће састанци у Адис Абаби дати позитивне кораке ка елиминацији колонијализма и расизма. Први говорник у дебати био пе редставник Египта, који је истакао дуплу улогу своје земље на блиском истоку и у Африци, где је имала директно искуство са расизмом и колонијализмом и дуготрајну борбу против њега, ус редовну реafirмацију оданости борбе за принципе једнакости и људских права уз самоопредељење, обећавајући даљу подршку народима на југу арике који су под реприсијом, у виду материјалне и моралне помоћи за покрете ослобођења свих тамошњих народа. Изјавио је потпуно одбијање расизма и колонијализма, као и империјализма, упоређујући понашање Израела са расизмом и избегавањем одлука ОУН, стављајући се у исте проблеме у којима су афричке земље јер је и он трпео од непримењивања резолуција СБ и колонизације од стране Израела, као и

⁶⁵ А ОУН С_ПВ 1627

присилних селидба и репресије уз одузимање земље. Такође се жалио да се у Африци крше принципи ОУН као што су слободе и људска права, крз клонијализам и расизам против мирне еманципације, критикујући сарадњу тих репресивних режима за доминацију над африканцима уз помоћ западних интереса, и због војних активности против ослобођења тамошњих народа као и околних суверених земаља у контексту одржавања последњих остатака колонијализма. Критиковао је неактивност ОУН због које су Намибија и Западна обала остале под окупацијом колонизатора, и због које Португалска колонијална имперја и даље постоји, поед свих резолуција и одлука, остављајући војна решења као једина могућа. Затражио је од СБ, посебно сталних чланова да испуне своје одговорности за мир и безбедност и делују на имплементацији својих резолуција како би организација постала ефективна у чувању мира и безбедности у свету. Поздравио је ГС прихватање легитимности борбе колонијалних народа против репресије и стране окупације и доминације, и посебно је издвојио ситуацију у Родезији као експлозивну, где је једино решење било хитно пребацивање власти на народ Зимбабвеа према вољи већине ради самоопредељења, и где је оценио да су санкције помогле да илегални режим обрати више пажње на светско јавно мњење које је против њега, али да оне имају неће срушити режим ако не буду комплетне и прихваћене од стране свих земаља. Тражио је и санкције за Португал и Ј.Африку због одбијања да прихвате и изврше одлуке СБ, уз активности Британије да уклони илегални режим из своје бивше колоније Родезије даље захтевајући да се Ј.Африка одстрани из окупације Намибије у складу са одлукама СБ кроз ефективне и хитне мере. Окривио је Ј.Африку да је постала центар расизма и колонијализма у Африци и да даје илегалну војну и економску помоћ илегалном режиму у Родезији, и да илегално помаже Португалске колонијалисте у свом рату против ослобођења Мозамбика и Анголе. Додао је и да су наводи о бољитку економском тамошњег народа нетачни, јер све добробити економије Ј.Африке ужива бело становништво које је само једна трећина популације, које такође добија помоћ у виду страних капиталних инвестиција од стране западних земаља

које имају економски интерес у апартхејду под називом стабилности и законитости. Окривио је Португал за вођење илегалног колонијалног рата који прети сигурности региона, као и интегритету и суверенитету независних држава, због чега СБ мора узети све могуће мере у складу са повешћом да осигура да све војне и репрсивне активности Португала буду заустављене уз повлачење свихвојних снага Португала ван колонија, као и да донесу пуну и брзу имплементацију ГА декларација о давању слободе колонијалним народима (ГА декларација у резолуцији 1514 није била правно обавезујућа, јер је била резолуција ГА а не СБ, и самим тим је била само необавезујући предлог а не међународно правна одлука, тојест СБ није морао да делује у складу са њом, прим аут.). Поздравио је борце за слободу и подсетио да се Египат такође бори да ослободи своју територију, и поздравио је реafirмацију од стране ГА легитимност борбе оружане за ослобађање окупираних територија због неприхватљивости отуђивања територије силом, као и ради укидања стране доминације. На крају је изјавио да су многобројне резолуције органа ОУН остале неимплементирание због арогантне и тврдоглаве политике одбијања њих од стране колонијалних, расистичких и експанзионистичких режима, као и због подршке тим режимима од стране одређених земаља, подсећајући на Лусака манифесто који је осудио колонијализам и расизам на основу придржавања принципима људске једнакости и дигнитета. Затим је говорио председник ОУН савета за Намибију који је примио позив савету од стране СБ као реafirмацију међународно правног статуса савета којим је председавао, који је представљао орган ОУН који је извршавао одговорности представљања окупирание Намибије. Затражио је помоћ СБ да се народу Намибије дозволи демократско самоопредељење и независност, и да се спречи илегална окупација од стране Ј.Африке јер је њен мандат за администрацију над Намибијом укинут 1966. што је прошле године потврдио и међународни суд правде, и такође је тражио да се сви акти Ј.Африке узму за илегалне и неважеће и да се њихова администрација туђе територије заустави одмах. Тражио је и прекидање свих односа са Ј.Африком који признају имплицитно

или директно њену администрацију над Намибијом, и изјавио да савет за Намибију не може да врши дужности администрације територије јер нема подршку свих чланова СБ и самим тим је било администрација само на папиру без икаквих пуномоћја, па је због тога тражио од СБ да да подршку савету као што даје ГС и помогне да се укине илегална власт јужноафриканаца и да се спречи економска експлоатација те територије. Затражио је од СБ да се позабави превентивном дипломатијом како не би дошло до кризе и рата, јер би у супротном африканци изгубили веру у СБ који ван осуде ништа не ради да изврши своје дужности. Затим је говорио представник специјалног комитета за Апартхеид, који је подсетио на одлуке и резолуције ГС које су одлучиле да се будућност Ј.Африке одлучује вољом свих људи те земље слободно, и да не може бити мира и решења док је већинско становништво под репресијом а мањинско становништво самостално влада, и изражено је уверење да ће се ситуација где већинско становништво нема политичких права и гласа завршити насиљем. Савет је радио на подршци за поштовање људских права и посматрао реприсвно политичко понашање власти, где је држава функционисала као политичка држава где су људи могли бити у име безбедности државе илегално хапшени и задржавани у недоглед, и где је агитација против апартхеида описана као тероризам у закону па чак и вршење радњи које осрамоте власти, уз давање полицији широка овлашћења према њиховој дискресији, даље критикујући Ј.Афричко министарство информација за пропаганду и лажи да у тој земљи сви живе заједно срећни и слободни док су у стварности одбили грађанство црнципа и ставили их да живе у црним комунама такозваним бантустанима. Тражено је спровођење санкција над Ј.Африком, посебно спречавање војне опреме да стигне до тамо јер се чак и чланице СБ нису придржавале тога.⁶⁶

Даље је говорио и председавајући специјалног комитета за имплементацију декларације из резолуције 1514, који је описао ситуацију где десетине милиона

⁶⁶ А ОУН С_ПВ-1628

људи у африци живи под репресијом колонизатора и расиста, која је била најозбиљнија претња по међународни мир и безбедност, као и за интегритет многих држава у Африци, иако су ОУН биле одлучне да зауставе такву ситуацију и укину колонијализам. Истакао је да у Родезији расистичка мањина иде против одлука организације и светског јавног мњења кроз бруталну репресију упркос санкцијама које нису ни успеле да спрече спољну трговину те земље, тврдећи да је тза тај неуспех крива неколицина великих сила које су сарађивале са илегалним режимом уместо са ОУН, уз такође кривицу Португала и Ј.Африке који су сарађивали са Родезијом против резолуција СБ и заједно изигравали санкције, посебно истичући САД и Британију за трговину са тим режимима. Такође се осврнуо на неуспех Британије да као административна сила уклони илегалну власт мањине (Британије је просто дозволила независност Родезије и повукла се), која је пришла бруталним методама репресије уз имплицитну подршку Британије. Такође је поменуо колонијални рат Португала у Анголи и Мозамбику, где је одбијен принцип самоопредељења и где је колонијална репресија и вођење колонијалних ратова било незаустављено и чак подржано од стране одређених западних сила због политичких и економских разлога. Истакао је да су САД дали 400 милиона долара помоћи фашистичким властима у Португалу, који је реafirмисао своју жељу за доминацијом над колонијалним територијама и тврдио да то ради легитимно- Тражио је хитне и чврсте санкције и ембарго против илегалних режима и колонизатора, како би се приморали тамошњи режими да прихвате одлуке СБ и ГС и дозволе право на самоопредељење локалном народу. Затим је неколико афричких гостујућих држава дало говоре, које су мање више поновиле већ изречено и нису додале ништа оригинално дискусији, већ су искористиле прилику за публицитет својих позиција и политике и окретање пажње ка себи, међу њима Кенија, Сенегал, Конго, Камерун.

Затим су се огласили и представници великих сила, где је делегација Москве тражила да се саслушају представници свих народноослободилачких покрета на састанку, док су САД прихватиле да се ту људи саслушају као индивидуе али не

као представници покрета јер они нису признати од стране ОУН и многих њених чланица (ГС не може признати постојање држава или њихових представника без СБ. Представник Кине се огласио не по питањима процедуре и индиректне политике већ је одмах дао политички говор, у коме је изјавио да је држање састанка на тлу Африке велика победа за ОУН и за Афричке земље које се боре за слободу и независност, затим је оштро критиковао западни империјализам и колонијализам веома оштрим речима и дао пуну подршку афричким народима. Изјавио је да се афричке земље успешно боре да задрже своју независност и да се боре са колонијализмом и неоколонијализмом консолидујући свој суверенитет и развијајући своје економије, где се све више афричких земаља укључује у борбу против стране агресије и доминације, издвајајући субверзију и мешање у унутрашње послове који су одлике неоколонијализма, али такође критикујући и социјалистички империјализам Москве правећи паралелу са западним империјализмом. Поздравио је и покрет несврстаних који је на својим састанцима дигао глас против политике силе и хегемоније супер сила, додајући да он игра све више важну улогу у међународним односима, што је посебно битно због контра офанзиве колонијализма и неоколонијализма који су политичким триковима подривали независност афричких земаља. Критиковао је САД и Британију за неоколонијалну политику и подршку колонијалним режимима у Африци где је настала реакционарна осовина против ослобођења коришћењем силе и претњама силом. Изјавио је да иако су ОУН према својим принципима и одлукама подржале афричке земље против империјализма, колонијализма и неоколонијализма у борби за независност, због обструкције одређених земаља које су симпатетичне према овим негативним политикама организација није одиграла улогу коју је требала. Подсетио је да је 1964. влада Кине дала подршку званично афричким земљама против колонијализма свих видова, уз подршку за мирољубиву несврстану политику тамошњих влада. као и за јединство и солидарност афричких земаља међусобно. Такође је влада Кине подржала труд афричких земаља да реше проблеме на миран начин кроз консултацију и позвала на све земље да

поштују суверенитет афричких држава уз избегавање и супротстављање мешању у унутрашња питања. Даље у говору је подржао револуционарну борбу поробљених народа за слободу, критиковао велике силе због негативне политике доминације у Африци, тражио хитно ослобађање Родезије, Ј.Африке, Намибије, Мозамбика, Гвинеје Бисау и Анголе, и поновио је исте фразе као и афричке земље у осуди расистичких и колонијалних режима и њихове политике на оштар и груб начин, обећавајући подршку и солидарност афричким земљама у својој борби и хвалећи њихове успехе. Кина је тражила да СБ осуди расистичке режиме и њихову политику, са осудом Британије због неуспеха у Родезији, Португала због колонијализма, и Ј.Африку због апартхеида и окупације, уз осуду још једног члана СБ САД због наводне подршке колонијализму, и тражио да СБ позове све ђланице да дају сву потребну подршку и солидарност ослободилачким покретима, и на крају додајући да проблеме африке могу решити само сами африканци и да СБ мора да поштује њихове жеље и да им помогне.

Представник Југославије Мојсов је говорио први пут у СБ са констатацијом да су састанци у Африци од историјске вредности и веома битни за међународну политику. Изјавио је да Београд даје сталну и активну подршку овој иницијативи у складу са својом спољно мполитиком која се састоји из искреног и чврстог пријатељства са афричким народима и подршком њихових праведних циљева. Изразио је пуно разумевање за њихову велику борбу која има доста сличног са ослободилачком борбом Југославије, на платформи једнаке сарадње са афричким државама и подршке за њихову комплетну иманципацију и независност, као и за њихов суверенитет и економско-друштвени развој. Додао је да Београд даје подршку ослободилачким покретима који се и даље боре против колонијализма, империјализма и хегемоније, јер је то чврста принципијелна политика којој је Београд привржен дуго време, и описао је састанак као део борбе и активности несврстаних земаља, које покушавају да у оквиру ОУН и њених тела и агенција

наставе борбу за имплементацију принципа повеље ОУН и да очисте континент од криминалног колонијализма, расистичке дискриминације, стране окупације и безосећајне експлоатације. Похвалио је афричке земље због историјског доприноса демократским односима у свету, кроз процес либерализације и еманципације од колонијализма, након чега су узеле место не само у ОУН већ и у ПНЗ и ставиле велике просторе африке ван ривалних блоковских интереса и тиме допринеле смањивању подела у свету. Подсетио је да су тренутни проблеми Африке страног порекла, тојест производ страног колонијализма и хегемонизма, а не проблеми који основу имају у Африци (што је логично будући да су држав еафрике до недавно биле покорене и нису ни биле у могућности да створе проблеме, међутим убрзо по стицању независности велики број афричких земаља је трпео не само грађанске ратове већ и велики број међудржавних ратова и агресија, као и интервенција у туђе грађанске ратове, на пример у Анголи, Конгу, Етиопији, прим аут.) Поздравио је цара Етиопије Селасија и подсетио на пријатељске односе две земље, хвалећи и солидарност афричких земаља у заједничким проблемима континента, даље подржавајући сарадњу ОУН и ОАЈ где скоро трећина чланова једне организације долази из друге. Поздравио је говоре афричких делегација које су подсетиле на величину нагомиланих проблема и потребу да се они што пре реше, због важности за одржавање мира и безбедности у целом свету а не само на континенту, због чега је потребно да сви чланови организације дају максимум како би се проблеми решили- Подсетио је постоји девет афричких проблема на агенди савета, и да је 33 од 59 састанка током претходне године биле посвећено проблемима Африке, са око 40 резолуција СБ о Африци од 1960, што је све показивало дуготрајну нерешеност тих проблема. Изјавио је да како би се одговорности чланова испуниле потребно је да се прихвати општа реалност да су афрички проблеми кључни за безбедност и мир у свету, и да се као такви не смеју одлагати у решавању, јер се види да многе кризе настају на тлу африке због покушаја империјалиста и колонијалиста да зауставе талас афричке независности и задрже старе позиције уз стварање нових. Такође је

изразио забринутост због повећаног покушаја да се повећа војно присуство у океану на афричким обалама, за шта је кривио војне и економске интересе великих и колонијалних сила, јер многе велике силе су подржавале колонијалне и расистичке режиме из својих националних интереса, чиме су стварале трагичну ситуацију и омогућиле даље постојање криминалног колонијализма и расизма на југу Африке. Упозорио је да се ситуација погоршава и да жаришта могу потенцијално постати ратишта и проширити се, а кроз погоршавање и раст тензија такође долази и до учвршћавања илегалних режима који служе антиафричким интересима, уз интензивирање војне активности ради јачања контроле и економске експлоатације од стране тих режима и страних савезника. Изјавио је да постоји хармонија интереса између расистичко-колонијалних режима са једне стране, и војно-економских јавних и приватних интереса запада са друге, и да те западне земље оческоришћавају санкције и ембарго тиме што их крше а затим цинично тврде да нису ефективни, због чега фашистички илегални режими опстају против жеља и потреба афричких народа. Критиковао је западне политике реализма и реалполитика, теорије које су увек доводиле до заоштравања и конфликта, и за политику ароганције и уцена чиме је угрожавана независност и интегритет африканаца као и мир и безбедност у региону и шире. Подсетио је да је све оно изговорено од стране делегација раније изјављено и да су већ разне мере предузете да се промени ситуација у складу са вољом већине гланица ОУН, као и да су многе резолуције и декларације донете од стране афричких и несврстаних земаља као и од стране ОУН ГС, али да проблем лежи у неизвршавања започетог и одлученог. Због тога је овај састанак СБ у Африци био веома битан, где су ес чланице савета окупиле како би размотриле мере за имплементацију резолуција и отклањање препрека њима, критикујући земље које су се противиле одржавању састанка у Африци због напоре финансијских питања док у исто време троше новац да подрже илегалне режиме. Поистоветио је борбу Југославије за независност и против окупације са борбом африканаца, говорећи да су ставови Београда о проблемима португалских колонија, Ј.Африке, Родезије и Намибије опште

познати, дајући пажњу легитимним аспирацијама африканаца и дајући им подршку као тренутно најбитнијим питањима СБ. Затим је говорио о циљевима састанака у Африци, прво да се демонстрира свету да ОУН и СБ настављају са упорним разматрањем афричких проблема и да ће наставити то да раде док се борба за ослобођење континента не заврши успешно, затим да се представницима афричких земаља и ослободилачких покрета да могућност да говоре о својим проблемима на свом континенту, како би се они који спречавају ослобођење предомислили у својим негативним ставовима. Даље очекивано је да ће се појавом представника ослободилачких покрета дати већа подршка њима од стране ОУН и СБ, и да ће се дати публицитет њима као равним представницима тамошњих народа, јер је ГС препознала њихов легитимитет и праведност њихове борбе свим средствима да ослободе своје земље. Подсетио је да су сви упознати са прекршајима против имплементације декларације о слободи колонијалних земаља, и додао да ће ови састанци допринети разматрању тих резолуција које је ОУН створила и да ће се наћи нови начини да оне постану реалност, посебно говорећи о санкцијама и ембаргу. Подсетио је да одлуке СБ имају обавезујући моћ над чланицама и да се мора спречити ерозија ауторитета СБ и ОУН кроз игнорисање спровођења одлука и стварања неефективности органа. Критиковао је изигравање санкција и ембарга, као и саме политике апартеида и репресије које су се погоршавале, као и угрожавање интегритета околних земаља, тражећи да се у случају југа Африке искористе пуномоћја из поглавља седам ОУН повеље где се могу спровести акције против претња миру и угрожавања мира кроз агресију, објашњавајући да ОУН има сво право да искористи све могуће мере да спречи игнорисање својих резолуција и одлука СБ. против оних који угрожавају мир и представљају претњу по међународну безбедност. Подржао је позиве афричких земаља да се осуди репресија илегалних режима, и да се критикује Британија због неуспеха у Родезији око предавања власти већини и остављање власти расистичкој мањини због наводне немогућности да утиче на ситуацију. Критиковао је резолуције које су направљене због благих реактивних захтева где се говори и

престанцима и заустављањима, тражећи да се пређе на позитивни активни језик где се могу окупиране колонијалне земље прогласити за независне и прихватити као такве, а помоћ ослободилачким покретима може постати директна и општа. Упозорио је да уз нестајање колонијализма настаје неоколонијализам који га замењује индиректним политичким и економским притисцима и контролом, подржавајући економску сигурност и независност земаља у развоју, и уз давање помоћи неразвијенима кроз ОУН са посебном кредитном помоћи за афричке земље и побољшање услова трговине за њих. На крају је додао да овде није питање само о судбини афричких земаља већ о судбини основа принципа повеље ОУН и њене ефективности и важности као организације, упозоравајући да не сме доћи до неуспеха у извршању одговорности организације јер би то подривало њену улогу у свету, изражавајући наду да ће СБ постати ефективнији инструмент међународне заједнице који ће допринети попутном и једнаком ослобођењу и развоју Африке.⁶⁷

Затим је говорио представник СССР, који се сложио да је састанак од огромне политичке важности али да се може оцењивати само резултатима који из њега дођу, а они ће зависити од одлучности афричких и антиколонијалних снага и њиховог труда да се победи опозиција која задржава последње елемента колонијализма и расизма на континенту. Изјавио је да се стање у свету променило од неуспеха лиге народа, и да су империјализам и колонијализам на измаку снага због чврсте воље мирољубивих народа, као и због веже моћи социјалистичке заједнице која пријатељски и братски сарађује са тим народима који се боре за слободу од колонијализма. Изјавио је да су проблеми због неоколонијализма и расизма све оштрији, а да опстанак тих режиме ствара велику беду противну људским правима и одузима елементарна права народима под репресијом, стварајући и претњу за цео континент компликујући међународну ситуацију и угрожавајући општу сигурност. Изразио је сигурност да ће се одржавањем ових

⁶⁷ А ОУН С_ПВ-1629, 1630

састанака видети који су узроци и разлози одлагања и фрустрација у елиминисању остатака колонијализма, и ко стоји иза њих и блокира имплементацију одблукa ГС и СБ, јер је било време да СБ узме хитне и ефективне мере да уклони колонијалну и расистичку репресију народа. Додао је да никад раније СБ није имао испред себе тако детаљну и уверавајућу документацију и информације о проблемима везаним за борбу против колонијализма и расизма у Африци као сад, нити је постојала таква одлучност да се уклоне напoкoн остаци колонијализма. Изразио је да је СССР увек имао консистентан прилаз безусловној и финалној елиминацији колонијализма и сваке манифестације њега, и имао је увек водећу улогу у борби за ослобађање афричких народа од колонијализма, и ту улогу нике не може да оспори или да угрози чињенице да је СССР увек помагао африканцима у борби са свим видовима империјализма и неоколонијализма, и истакао је борбу совјетског народа против реакционарног империјализма. Изјавио је да је противљење колонијализму и расизму које Москва испољава у СБ одраз природе социјалистичког друштва које је само по себи противно репресији и подржава ослобођење народа, тврдећи да је настанак СССР показао у пракси да је могуће елиминисати империјалистичку репресију и створити једнакост између народа, представљајући СССР као унију многих народа који жива заједно срећно и боре се против империјализма у свету, и додајући да само постојање СССР слаби империјализам и даје револуционарни утицај на народе у колонијалним и полуколонијалним земљама и шири идеје једнакости и демократије на социјалистички начин. Дао је подршку за револуционарно ослобађање народа и њихово ступање самоопредељењем у заједницу једнаких где могу помоћи у даљој борби са колонијализмом, подсећајући на своју улогу у стварању декларације о ослобађању од колонијализма 1960 у резолуцији 1514 у складу са повељеом ОУН која је била против колонијализма, као и при стварању резолуције из 1970. о програму имплементације и реафирмације принципа и легитимности ослобађања народа, са позивом свим чланицама да помогну у остваривању ових принципа и резолуција како би се легитимна борба ослободилачких покрета завршила

успешно. Изјавио је да је током многих године како се одужила, борба за народно ослобођење афричких колонија се проширила и освојила је многе победе, преко 30 нових држава је настало у Африци и Азији, државе које су сада у ОУН и иду путем слободе и развоја играјући улогу и мирном решавању међународних проблема, а ти успеси повећавају жељу покорених народа за својим ослобађањем и окончањем срамног колонијализма. Са друге стране приметио је успоравање деколонизације и наставај костопана колонија и империјализма на југу Африке, који је потенцијално веома опасна криза, а у тој регији империјалисти покушавају да одрже своју војну, економску и политичку доминацију и направе простор за контра напад на остатак Африке, и у том региону роасистичке илегалне мањине држе власт и врше негативне политике дискриминације против људских права, док фашистичке власти Португала помажу њима и воде колонијални рат против права локални народа на слободу, и против светског јавног мњења и одлука ОУН, користећи ради одржавања своје илегалне доминације ужасне методе против људи који се боре за своју слободу. Додао је да постојање колонијализма на југу Африке није само било потенцијална већ активна претња, и да је већ избио рату том региону стварајући директну претњу по мир и безбедност, а то је увидела и ОУН, као и да се наставља активност агресивних расиста и фашиста Ј.Африке и португалских колонијалиста против слободе и суверенитета суседних држава. Тврдио је да империјалисти користе колонијално расистичке режиме и дају им сву потребну помоћ јер кроз њих одржавају своје позиције изгубљене и освајају нове, чак прихватајући и оружану интервенцију као метод, уз подршку варварском колонијалном рату Португала и одвратним репресивним мерама расиста над становништвом. Све ово је представио као разлоге за хитну и неопходну интервенцију СБ како би се ефективним мерама имплементирале одлуке ОУН, подсећајући на сталне критике ОУН као неефективне и слабе, а такве критике дале су и афричке земље на овом састанку, јер је чак и СБ преузео одређене мере против илегалних режима које су биле неуспешне, питајући се ко је заиста крив за неуспех ОУН и тврдећи да су иза тог неуспеха западне НАТО земље које су

вршиле обструкцију одлука СБ и помагале тим режимима да избегну казну. Тврдио је да без велике економске и политичке подршке тим режимима они неби опстали и неби могли да се успротиве одлукама ОУН, дајући пример економске помоћи САД за Португал од 400 милиона долара, даље је критиковао међународне западне компаније које су профитирале од ситуације на југу Африке. Изјавио је да је у ОУН настао широку фронт антиимперијалних и антиколонијалних држава укључујући СССР и многе земље трећег света, које се у органихацији боре против заосталих и анахроних система, и да је потребно ојачати тај фронт сарадњом како би се достигли племенити циљеви укидања свих видова колонијализма и расизма, индиректно нападајући Кину да као издајник социјализма покушава да подели ту групу, даље дајући подршку за ослободилачне покрете и описујући их индиректно као социјалистичке, подсећајући на изјаве секретара Брежњева о милитантној солидарности социјалистичких народа са народима Азије и Африке у њиховој борби за национално и социјално ослобођење. Подсетио је да СССР даје сваку могући помоћ, укључујући материјалну помоћ, ослободилачким покретима и колонијалним народима, и да то ради на основу принципа који су афирмисани редовно од стране ОУН, а ти принципи су право на слободу и борбу за слободу против колонијализма на сваки могући начин, описујући те принципе као социјалистичку солидарност за слободу и еманципацију и тврдећи да социјалистичке земље саме по себи морају да подржавају антиколонијализам. Изјавио је да СССР даје велику важност подршци борби народа у репресији за слободу и да је то потврђено одлукама конгреса партије, као и одлукама на конференцији партија Варшавског Пакта, тражећи већу солидарност и координацију од стране свих мирољубивих народа који желе слободу, што је у интересу африке и ОАЈ, упозоравајући да се морају држати заједно како неби били подељени од стране својих непријатеља који желе да одрже колонијализам и расизам, позивајући на јединство афричких земаља и јединство свих антиколонијалиста. Даље је тражио да СБ да стварну и ефективну помоћ у процесу деколонизације и подсетио на пријатељске односе и сарадњу коју Москва упорно

ствара са свим афричким земљама у складу са заједничким интересом, и то на принципи немешања у унуташња питања, једнакости права, и поштовања интегритета територије и суверенитета. Такође подсетио је да је Москва давала тим земљама економску и техничку помоћ, и све то у циљу међународног мира и сарадње, као и независности афричких земаља и појачавањем њихове позиције у борби за слободу. На крају је подсетио на захтеве пред СБ, у којима се налазало одбијање било каквог политичког решења у Родезији које неукључије слободу гласа и самоопредељење, да се санкције заиста спроведу и постану ефективније са ширењем на Ј.Африку и Португал, као и укидање апартхеида у Ј.Африци и давање независности Намибији уз ембарго на трговини и интернационалну изолацију тих режима.

Представник Совјета је покушао да представи антиколонијализам и антиимперијализам као социјалистичку политику, да представи источни блок као природног савезника трећег света, и да прошири свој утицај над земљама трећег света постављајући СССР као заштитника и савезника тих земаља против запада, тврдећи да имају исте циљеве и интересе и да би ради тога требали да се координишу са Москвом у својој спољној политици. Осетно је повећање идеолошке политике и пропаганде и позивања на саредњу кроз идеолошку и принципијелну сличност, што се такође може видети у документима о постављању и стварању спољне политике Југославије у овом периоду, где су старији чланови партије заговарали идеолошку спољну политику и блиску сарадњу са СССР, а овде се види да је слична идеологизација постојала и у Москви ради сузбијања превеликог реализма и прагматизма политике Детанта.

Представник Јапана је подржао састанак као важан за решавање афричких проблема и самим тим позитиван, а то решавање би требало да има ефекта и на међународни мир и безбедност, и да допринесе поштовању људских права и

моралних начела која су била кршена у Афици. Признао је да је Јапан удаљен веома од Африке, али да се ипак овде ради о општим питањима за свет и ОУН, и додао да Јапан жели да развија односе са афричким државама и да допринесе решењу њихових проблема, и да ће повећати економску помоћ континенту како буде био у могућности. Изразио је солидарност Јапана са афричким народима и подржао елиминацију свих видова расизма и колонијализма уз давање права самоопредељења и независности, критиковао је политику Апартхеида и позвао на извршавање СБ санкција и ембарга, уз ослобађање Намибије према одлукама СБ и Суда правде који су укинули мандат Ј.Африке за ту територију, док је за питање колонија Португала тражио је да та земља прекине доминацију над територијама и дозволи извршавање принципа самоопредељења.

У току дискусије доста афричких земаља је узело реч, оне нису биле чланице СБ и њихови ставови су самим тим од секундарне важности, и уз то је свака делегације говорила скоро исте ствари и понављала исте фразе и ставове Такође су говорили представници ослободилачких покрета који се не могу узети за легитимне представнике народа нити земаља јер те земље које су тврдили да представљају у том тренутку нису постојале, нити су имали мандад од било ког народа за то представљање, нити су имали контролу над територијом на коју су полагали право. Неки од тих покрета су евентуално освојили власт, али тек од тада се они могу узети за легитимне представнике неке државе или народа, иако готово у ниједној новонасталој афричкој држави из оружане деколонизације није дошло до успостављања демократије већ једнопартијске војне диктатуре, али су ти режими држали власт и контролу над земљом па се као такви могу узети за легитимне представнике земље. У дискусији ти представници нису додали ништа ново и понављали су исте ставове као и друге земље, јер су све афричке земље имале исти став по истим питањима, које су скоро све чланице ОУН подржавале, укључујући Југославију. и представници покрета су искористили своје говоре за

самопромоцију и пропаганду, као и за добијање већег легитимитета. СБ их није признао за представнике никаквих народа нити земаља, већ за индивидуе које према правилима процедуре СБ могу говорити по одређеним питањима ако се закључи од стране чланице СБ да они имају одређене корисне информације које могу поделити.⁶⁸

Даље у дебати је говорио представник Италије, представљајући своју земљу као великог подржаваоца ОУН који је увек давао подршку деколонизацији, и која се залаже за хитно укидање остатака колонијализма. Подсетио је да је прицес деколонизације дуго текао успешно и ослобођено је више стотина милиона људи који су могли да сами воде своје послове и земље, дајући подршку за слободу остатка Африке, али позивајући тамошње земље да наставе да сарађују са бившим метрополама ради узајамне користи. Изразио је разумевање о шоку у коме се налазе афричке земље због опстанка колонијализма и агресивне претње независним афричким земљама, уз одржавање илегалних анахроних режима и ускраћивање слободе и људских права. Изјавио је да се колонизација мора завршити и да ОУН морају бити способне да ту одиграју главну улогу, дајући подршку за Лусака манифесто и за уживање од стране афричких земаља иста она право која уживају друге земље, права на самоопредељење и независност, као и на дигнитет људски и слободу. Позвао је на спровођење права на самоопредељење за португалске колоније, подсећајући да Италија исто тако говори у СБ и ГС, и да је подржала резолуције о деколонизацији, и да је комплетно подржала мере које требају да укину режим у Салисбурију уз италијанско прекидање свих веза са тим режимом. Није критиковао Британију за наводни неуспех у Родезији већ је изјавио да та земља нема никакву моћ нити ингеренције у бившој колонији, и да је својим предлозима покушала да помогне решавање тамошњих проблема, и подсетио да ОУН нису дале никакво алтернативно решење. Поздравио је буђење ослободилачког порива афричких народа под

⁶⁸ А ОУН С_ПВ-1631

репресијом, али је жалио због насталог насиља и посебно агресивне реакције мањинских власти. Подсетио је да је Италија подржала одузимање мандата Ј.Африке над Намибијом и сарађивала активно на налажењу решења за имплементацију СБ резолуција за које је гласала, даље критикујући политику расизма и апартхеида као противну хуманизму и људским вредностима, додајући да је Италија законом забранила кршење ембарга и санкција, По питању ефикасности ОУН критиковао је неименоване велике силе које су користиле СБ као форум за пропаганду и сукобљавање уместо да сарађују на општим питањима, додајући да организација нема ефикасне мере којима може спровести своју вољу брзо и ефективно, али да ипак има велику политичку и моралну улогу у међународној заједници. Тражио је акционо јединство ОУН по питању деколонизације, посебно СБ чији недостатак јединства повређује организацију, позивајући на већу флексибилност ОУН и даље политичке и дипломатске покушаје да се проблеми реше без насиља, уз реafirмацију принципа ОУН уз избегавање реторичких резолуција и идеолошке борбе на питањима од општег интереса, већ да реafirмација принципа буде инструмент сарадње и појачавања одлучности да се реше отворена питања, позивајући СБ да делује у складу са принципима ОУН а не посебним интересима чланица.

Представник СССР је кратко говорио поново захваљујући се представницима ослободилачких покрета за подршку совјетској улози у њиховој борби, називајућу ту подршку безинтересном и искреном, иако су наведени покрети били социјалистички, и похвалио њихову борбу против фашиста, подсећајући све борве против колонијализма у Африци да ће Москва настављати да даје подршку њима према својој социјалистичкој дужности. Било је у интересу СССР не само да подржи покрете ослобођења јер су слабили позиције западних супарника, већ и због тога што су готово сви носили са собом и социјалистичку револуцију и самим

тим могућност блиске сарадње и координације са Москвом, са ширењем интересне сфере.⁶⁹

Представник Британије је затим говорио, истичићи да је имао прилику да чује мишљење многих афричких земаља које није чуо у Њу Јорку, подећајући да сви требају разумети ограничења СБ и да се не могу проблеми решити током ноћи, јер су УН рефлекција збуњеног и подељеног света а не центар свог знања света, и да не постоји магична формула којом ће се сви проблеми лако решити. Подсетио је да СБ углавном добија тешке проблеме који нису могли бити решени билатерално и регионално, и да СБ не може одређивати политичку реалност декретом, већ се он може описати као петнаест људи на бурету барута, описујући предност састанка у свежем погледу на афричке проблеме са освежавањем перспективе. Изразио је наду да ће се током састанка упознати са различитим погледима на проблеме како би се касније назад у Њу Јорку они могли ефективније решавати, нудећи конструктивну сарадњу уместо конфронтације и позвао да се састанци у Африци искористе за стављање фоку са на афричке проблеме. Тражио је да се дискусија склони од стереотипа и предрасуда, критикјући коришћење излизаних термина попут колонијалиста, империјалиста, неоколонијалиста, социо империјалиста, социјалистичког издајника, тражећи да се престане са етикетирањем других и стављања етикете на сваког осим на себе, јер такав језик не говори уопште ништа корисно нити објашњава реалност. Подсетио је на разумевање Британије из 1960. о ветру промене и расту националног осећаја у Африци, који је ишао уз процес деколонизације, и подсетио да је деколонизација Британског царства ишла мирно уз сарадњу Лондона и предају власти, подсећајући да 800 милиона људи из бившег царства сад живе у слободним независним земљама, и преко 99 процената деколонизације је успело за Лондон, подсећајући да су скоро сви ти људи добили слободу пре резолуције о деколонизацији 1960. Изјавио је да Лондон има исти циљ али различит метод у

⁶⁹ А ОУН С_ПВ-1634

поређењу са афричким земама са којима има неслагање, подсећајући да је Британија против расизма и колонијализма, али и да је против насиља и насилних решења. Додао је да Лондон даје 625 милиона долара годишње у економској помоћи трећем свету, углавном билатерално, и тиме помаже економски развој неразвијених земаља чиме се јача њихова независност. Подсетио је да ове године Британија узима чврст корак ка уласку у Европску заједницу, изражавајући наду да ће та заједница наставити позитивну сарадњу са ОАЈ и афричким земљама, подржавајући ОУН програм за развој. Изјавио је да је дошло до непотребног понављања већ реченог од стране многих делегациј и описивање већ познатог, али да ће Лондон поново прегледати своје ставове према изреченим говорима, додајући да је главни проблем који је помињан питање Родезије, подсећајући да је тамошња криза задње поглавље у дугој и успешној причи Британске деколонизације. Изјавио је да Лондон има исти циљ овде али други метод, и да жели прелазак власти на већину, али на начин који ће бити прихватљив свим грађанима Родезије а не само већини која се користи насиљем да дође до власти, тражећи дијалог и компромис, додјући да Лондон није арбитар договора две стране већ да ће прихватити аутономно решење, позивајући на мир и стрпљење иако разуме да постоји дубока фрустрација међу афричким земљама због овог проблема. На крају је објаснио да је мирна промена увек трајнија и ефективнија него насилна промена власти, позивајући афричке земље и покрете да се смире и не користе насиље, већ да раде на компромису и решењу јер је и Лусака манифесто подржао ослобођење без физичког насиља, и додајући да не треба имати толико песимизма јер су могућности за мирне промене веће сада него икада раније, и репресивни режими не огу дуго да остану у тренутном свету.

Представник САД је изразио задовољство да се састанак одржава ван Њу Јорка и потврдио важност Адис Абабе као центра модерне африке и ОАЈ, као и ОУН регионалних активности. Изјавио је да су мир и безбедност резултат многих снага,

посебно ОУН у свом труду за економски и друштвени развој, али да су одговорности СБ усмерене примарно према оним политичким и безбедносним питањима које стварају међународне тензије и конфликт, па је због тога добро да се савет састао у Африци да би се бавио проблемима југа Африке који је дуготрајан забрињавајући извор нестабилности. Додао је да је питање колонијализма и расизма једно од најкомпликованијих и најбитнијих на агенди ОУН, и да је повезано са општим развојем економија и државности афричких земаља, подсећајући да иако се режими југа африке супротстављају промени она је неизбежна и долази на крају дугачког успешног процеса, током кога су ОУН играле велику улогу. Сложио се да је питање у суштини хуманитарно и да није нормална ситуација да већина народа на свету ужива у слободи док се малом броју она ускраћује а таква ситуација се толерише. Подсетио је да је основа система САД једнакост свих људи и да власт долази директно из пристанка народа над којим је владано, и да су те идеје биле револуционарне а сада су опште прихваћене и саставни део повеље ОУН су, подржавајући принципе развијања пријатељских односа на основи једнакости и самоопредељења уз поштовање људских права и слобода. Подсетио је и на говор председника Никсона који се сложио да је политика расизма погрешна и противна самоопредељењу, и да подржава решавање проблема мирним начином како је и написано у повељи, додајући да је ОУН орган мира и да не може решавати проблеме вођењем рата, и да она поштује национални суверенитет, и да иако је признато да су колонијализам и расизам легитимне бриге међународне заједнице то не значи да су ОУН једини инструмент ослобађања југа Африке, већ да су сами народи одговорни за устројење својих држава и система и морају сами решити проблеме уз помоћ ОУН а не кроз организацију. Овим је поставио тезу да ОУН могу деловати након војне агресије на државу у циљу спречавања, али мале земље не могу користити ОУН како би организовали војне снаге и активности великих сила у решавању њихових унутрашњих политичких проблема насиљем. Подсетио је да органи ОУН дају економску и развојну подршку афричким земљама, која им је помогла да учврсте

своју независност и развију своја друштва, додајући да је очигледно да СБ не оже урадити све и решити све проблеме, иако се чланице слажу око принципа не слажу се око метода решавања проблема који се шаљу у савет, док се сви слажу за самоопредељење отворено је питање како СБ може помоћи у том питању. Додао је да су САД гледале проблеме кроз призму правих могућности СБ да их реши и какве могућности постоје, подсећајући на став прошлог ГенСек-а У Танта који је рекао да је доношење нереалних и неостваривих резолуција без наде имплементације заправо слабост ОУН која еродира престиж организације. Резолуције СБ је описао као легитиман извор притиска ка променама, и да утичу на илегалне режиме на југу Африке, додајући да се САД придржавају мера и да одржавају ембарго на војне материјале тим режимима, и да су осудили расизам и апартхеид делећи фрустрацију афричких народа, додајући да време ради за африканце због демографских промена против мањина (1960. бела мањина у Ј.Африци је представљала одприлике петину становништва, тојест 3 од 16 милиона, док су 1996. године у време транзиције од апартхеида чинили одприлике десетину, тојест 4.4 од 40.5 милиона, што им је онемогућило да одрже контролу над већинским становништвом, прим аут.). Изјавио је да су САД на страни противника апартхеида, али су сматрали да би изолацијом Ј.Африке мањина на власти постала агресивнија и јаче рпитиснула становништво, и да је боље повећати комуникацију са режимом и свим елементима тамошње популације, додајући да економске мере против Преторије немају велику перспективу успеха у пракси, подржавајући преговоре између илегалних режима и афричких земаља. Подсетио је да САД сматрају окупацију Намибије илегалном, и да сматрају да Преторија мора да се повуче, додајући да нису признавали администрацију Преторије над Намибијом још и пре деловања ОУН, поново тврдећи да санкције чак и кроз СБ неће бити успешне, али је подржао јаке санкције против Родезије уз њихову обавезност, додајући да иако САД подржавају брзо уклањање режима у Салисбурију не могу подржавати драстичну или војну акцију у циљу помоћи самоопредељења јер није у складу са принципима ОУН. Поводом

Португала и колонија позвао је на билатералне и мултилатералне разговоре, и подсетио да се САД противе португалској политици у Африци и да подржавају самоопредељење тамошњих народа, описујући 10 година старе САД санкције против португалског коришћења војне опреме у Африци. Позвао је режиме да крену брзо ка правди за већинско становништво и да преиспитају своје позиције где сматрају да могу да одлучују за већину без њиховог пристанка, да признају да су свет и историја на страни једнакости а не расизма, и да морају да прихвате самоопредељење и усмере противну силу конструктивно или да буду прегажени од стране ње. Са друге стране позвао је народе под репресијом и афричке земље да буду опрезни и стрпљиви, да не позивају ОУН да користи насиље или да подржавају насиље других, јер историја показује да насиље не налази пријатеље већ углавном води још гореј беди и недостатку правде, и да насиље постаје ствар навике које се може наставити и након стицања слободе. Позвао их је да узму споре и скромне кораке ка преговорима и комуникацији са непријатељима, да разумеју да је време на њиховој страни и да ће мирољубивом политиком створити много више пријатеља и сарадника, и лакше приволети другу страну на уступке кроз политички притисак. Објаснио је да је кретање ка самоопредељењу и једнакости незауставиво, и да би две стране требале да иду тим путем мирољубиво а не путем насиља, чиме је у исто време позвао колонијалисте и расисте да престану са репресијом и ратом, и ослободилачке покрете да престану са војном побуном, позивајући на придржавању принципа ОУН и да реше проблеме преговорима уз помоћ организације.

Представник Индије је затим говорио, хвалећи афричке народе што немај мржњу према спољном свету који их је вековима потчињавао и искоришћавао, и што прихватају ОУН и СБ отворених руку, показујући солидарност са другим народима трећег света са блиског континента, захваљујући представницима афричких земаља за њихове говоре, подсећајући на огромну улогу Индије у процесу

деколонизације и борби против расизма од самог настанка независне земље. Подсетио је и да је Ганди био против расизма у африци и да је она прва земља која је у СБ ставила питање расизма 1946. године, и да је била међу првима који су укинули све економске контакте са Преторијом, Салисбуријем и Лисабоном, додајући и да Индија помаже ослободилачке покрете и да даје економску помоћ ОАЈ фонду против колонијализма. Изјавио је да ће афричке земље увек добити топли и позитивни одговор он Делхија, позивајући афричке земље да не буду негативне према ОУН због наводних неуспеха јер организација има историју великих успеха у пољу деколонизације и сарадње. Подсетио је да су сви Генерални Секретари ОУН увек критиковали колонијализам и расизам, и многе резолуције су изгласане у подршку африканцима, и имплементација њих није успела не због кривице организације већ одређених чланова. Изјавио је да је говорима афричких лидера прихваћено да су апартеид и колонијализам негативне и зле политике, и да нема одбране за подршку таквим режимима, али да су многи у својим говорима критиковали улогу ОУН у елиминацији тих зла, уз превише циницизма и негативности, и тај тренд мора да престане и сви морају дати подршку ОУН уз конструктивну критику уместо нападања, како би се узели успешни конкретни потези за решавање проблема. Изјавио је да без брзе и ефективне акције веома лоше последице ће настати, и да нема потребом за константим понављањем истих чињеница и ставова, али да и поред свих говора у свету и даље не постоји довољно солидарности у јавном мњењу за ситуацију у Африци, подсећајући на став Нехруа да је највећа политичка трагедија у свету управо у Африци. Подсетио је да трећи свет има историју борбе за ослобођење од колонија, и да слобода долази не кроз лепе речи већ кроз акцију и борбу, због чега су несврстане земље константо захтевале од ОУН да призна ситуацију на југу африке као проблем од општег значаја за мир и безбедност у свету, и да да моралну и материјалну помоћ свим народима који су се борили за слободу и независност против колонијалиста. Оценио је Преторију као главног кривца који даје подршку Салисбурију и Лисабону која им је неопходна да одрже своје

позиције, и да се неће решити регионални проблеми све док власти у Преторији не буду натерани да се одрекну политике апартхеида и подршке сличним режимима. Додао је да већина земаља ово разуме али да одређене моћне земље не желе то да прихвате и да скрену Преторију са свог негативног пута који води у пропаст, са ставом да иако је проблем Родезије хитнији, прави проблем је Преторија као извор хегемоније, и она се мора зауставити како би дошло до општег мира у региону. По питању Родезије изјавио је да је већинско становништво одбило покушаје компромиса који су им нуђени јер су они комплетно супротни њиховим интересима, и СБ би требао да позоев чланице да одбију понуђен договор такође, питајући се зашто Лондон ако тврди данема ауторитет да позитивно реши кризу у Родезији не изјави јавно да није одговорна за администрацију Родезије. Затражио је да се санкције против Родезије појачају и прошире, и да оне буду боље спроведене уз адекватан надзор над придржавањем, уз комплетну изолацију расистичке мањине Родезије и елиминацију Ј.Афричке војске у Родезији која се представља као полиција. Такође је тражио комплетну економско трговинску блокаду Преторије, уз директну декларацију ОУН да су португалске колоније независне државе и да он нема ауторитет над њима, чиме би се португалска војска на територији тих земаља окарактерисала као агресија, и онда би било каква акција ОУН и СБ била легитимна и морална у циљу елиминисања илегалних војних снага и неби била окарактерисана као мешање у послове суверене земље, додајући да се Ј.Африка и Родезија неби требале називати сувереним државама ако не дају једнака права свим грађанима. На крају је рекао да разуме да СБ вероватно неће прихватити његове предлога али да је битно да сви наставе и даље да агитују и траже оваква решења, подсећајући да је главни проблем о коме се прича одржавање међународног мира и безбедности, што су основне ингеренције СБ и он би морао њима да се позабави са комплетном пажњом.

Представник Француске је на почетку говора указао на недавну посету председника Француске западној африци, бившим колонијама његове земље а сада сувереним независним земљама, стављајући у контраст и даље зависне колоније других бивших империја, додајући да независне афричке земље сарађују на економском и друштвеном напретку и одржавању политичке независности уз сарадњу и пријатељство не само других афричких земаља већ и бивших колонизатора. Упитао се зашто се одједном зауставио позитиван тренд деколонизације, и зашто се ситуација погоршала, питајући се зашто све те резолуција којих има преко сто нису имплементирани уз истрошеност свих тих савета и комитета који су направљени у ГС често кроз упитну легалну основу. Упитао је да ли су резолуције неимплементирани само због абстрактног одбијања одређених држава да их изврше, или зато што саме по себи не могу бити имплементирани иако су направљене из добрих циљева, изражавајући незадовољство огромним бројем извештаја свакаквих комитета и бројем резолуција у ГС које су имале све нереалнију основу и агресивнију насилнију реторику. Подсетио је како се до сада успевало у деколонизацији преко поглавља 12 и 11 повеље, где су административне силе дале сагласност за развијање самоуправе локалног становништва и помогле им у развоју политичких институција, и где је међународна заједница кроз ОУН посредовала и помагала процес, јер без партиципације и пристанка административне силе ништа не може бити урађено јер афрички покрети не могу ратом и насиљем поразити своје колонизаторе. Подсетио је да сви имају исти циљ, да колонијални народи добију да говоре слободно у своје име о својим жељама, да расизам и мањински режими морају да нестану, говорећи да је став афричких земаља да се успех може постићи само оружаним начином без сарадње са илегалним режимима погрешан, и да је лоше тражити од мирољубиве организације попут ОУН да ратом решава њихове проблеме уместо да приђу политичком решењу и преговорима. Изјавио је да ОУН и даље имају начина да утичу на ситуацију и да је то излаз из ситуације где се неактивност отклања једино неефективним осудама и резолуцијама, и да велике

силе сарађују финансирајући већину програма организације који помажу развоју Африке, . Прихватио је позив афричких земаља да СБ преузме заједничке чврсте активност у складу са својим одговорностима, како би се убрзао политички и друштвени напредак у Африци и решили њени проблеми, додајући да ће сарађивати са својим партнером Британијом која такође има интерес за мир и еманципацију, одбацујући било какве тврдње да постоји избегавање санкција и имплицитне подршке расистичким режимима од стране западних сила, подсећајући да је Лондон први тражио санкције за Родезију и да и даље тражи политичко решење које има за крајњи циљ самоопредељење али мирним начином, додајући да политички процес у Родезији даје глас тамошњем народу и публицитет у светском јавном мњењу. О питању Намибије подржао је политички процес и преговоре којим би локално становништво самоопредељењем стекло сва своја права уз повлачење Ј.Африке.⁷⁰

Представник Индије је такође говорио при представљању нацрта резолуција, где је подсетио да се све земље боре са неким видом дискриминације у свом друштву, али да само на југу африке постоји тако лош однос према већинском становништву који је законски подржан, и додао је се ситуација погоршала у задњих пар година насупрот резолуцијама и да расистички режим Ј.Африке јача кроз економску сарадњу са својим партнерима. Описао је трговинске успехе Преторије и њено јачање беле војске како би силом и репресијом спроводила политику, и то чак и ван граница угрожавајући суседне земље и држећи војску у Родезији и португалским колонијама у подршку тамошњим режимима, са повећавањем војног буџета и развој војне опреме. Подсетио је да је његова влада укинула економске односа са илегалним режимима југа африке и да је прва прекинула трговину са Преторијом још настанком Индије. Цитирао је премијера Ганди када је рекла да је једнакост циљ свих људи, и да мир и правда могу постојати само када су људи једнаки и нема расизма, дижући глас против расистичке тираније, додајући да њен

⁷⁰ А ОУН С_ПВ 1635

предлог резолуције не позива на рат, већ изражава забринутост за угрожавање мира и безбедности и осуђује политику Преторије и њено одбијање да се повинује одлукама ОУН, уз давање легитимитета ослободилачким покретима у остваривању својих права на једнакост и власт већине, и позива све чланице на ембарго против Преторије и укидање било какве војне сарадње. На крају је подсетио да је питање апартхеида на агенди СБ од 1946. и да је време да се имплементирају одлуке и резолуције.

Представник Југославије Мојсков је био један од спонзора резолуције коју је нацртала Индија о Апартхеиду, као и резолуције о Намибији афричких земаља. У говору је подсетио да Међународни суд правде и СБ сматрају окупацију Намибије илегалном, и да народ Намибије све више схвата своја неотуђива права на своју земљу и независност, критикујући економску експлоатацију окупираних територија и њеног народа, и позивајући на избегавање било каквог деловања које би признало илегалну власт преторије над том земљом под надзором СБ. Оптужио је Преторију да је одбијањем да се повуче из Намибије угрозила мир и безбедност у региону директно, и да је тиме подривала ауторитет и престиж ОУН, па би СБ морао да предузме мере да натера Преторију да се повинује резолуцијама СБ. У складу са тим представио је нацрт резолуције коју је Југославија припремила са Сомалијом, Суданом, и Гвинејом, где су прве две земље биле председавајуће СБ током састанка у Африци, а нацрт је изразио забринутост због ситуације у Намибији и понашања Преторије, као и уверење да хитне мере морају да се предузму од стране СБ за имплементацију резолуција 301 и других, уз подршку за права народа Намибије за самоопредељење и независност према резолуцији ГС 1514 са подршком за интегритет и јединство Намибије против расистичких подела. У оперативним параграфима резолуција изјављује да је окупација илегална и против интереса локалног народа и међународне заједнице, и осуђене су репресивне мере Преторије и експлоатација народа, уз упозорење да деловање Преторије

подрива мир и безбедност у региону и тиме отежава сарадњу у свету. У случају да се Преторија не повинује одређено је да се СБ опет сретне како би одлучио које мере треба да предузме.

Представник СССР је критиковао западне земље да у својим говорима нису понудили никаква решења за проблеме Африке, и да се заправо иза фасаде лепих речи крије непостојање воље да се заиста помогне афричким земљама у ослобађању покорених народа на југу африке од фашистичке и колонијалне власти, додајући да је у консултацијама са афричким земљама чуо тај став и да су они такође разочарани. Описао је говоре три западна члана СБ као позив поробљеним људима да буду стрпљиви и да не крену путем насиља да се ослободе од својих робовласника, и да су ти говори у ствари тражили потчињавање туђој вољи и одлукама уместо борби за слободу, подсећајући да су те земље активно спречавале еманципацију и независност трећег света кроз колонијалне ратове који и даље трају у Индокини. Додао је и да су они савезници колонијалне силе Португала који ратује против афричких ослободилаца, док Преторија, Салисбури и Лисабон користе насиље и терор и не бивају упозорени да пођу путем мира као што бивају људи над којима врше репресију, жалећи се да западне земље осуђују Апартхеид само речима али не и делима, Даље се жалио да су резолуције о ослобађању афричких земаља нереалистичне само због западног мешања и спречавања легитимне слободе афричких народа, оптужујући их за сарадњу са илегалним режимима и тиме појачавање њихове могућности да спречавају независност војним мерама. Изјавио је да циљ СБ мора бити да помогне народима југа африке под репресијом својој борби коју је ГС назначила легитимном, и где је чак СБ осудио илегалне режиме, и жалио се да је толико простора дато економским и друштвеним проблемима иако је ОУН примарно политичка организације чији је циљ да спречи рат и угрожавање мира а не да се бави економским развојем, посебно у ситуацији где постоје акутне политичке

кризе. На крају је дао подршку изјавама Индије и резолуцијама препорученим, описујући да ће гласање показати које пријатељ Африке а ко колонијалиста, говорећи да ће само прихватањем и имплементацијом резолуција СБ оправдати наде афричких народа. Даље у дебати се бранио од оптужби да његова влада злоупотребљава вето, објашњавајући да је тим ветом број европских социјалистичких земаља остао ван ОУН, додајући да западне земље нису морале да користе вето у почетку јер су биле у већини и имале су гласачку машину и могле су у СБ абстиненцијом одбијати одлуке, док је за Москву вето био једини начин борбе против неправедних позиција западних земаља, додајући да без вета неби могли да се одрже и да заштите пријатеље, али да га користе само из праведних разлога

Представник Кине је критиковао представнике Британије и САД као неискрене, за које је рекао да се претварају да им је стало до патњи африканаца и као да се заиста противе расизму и колонијализму, тврдећи да то није тачно јер они не спроводе санкције и ембарго над илегалним режимима, додајући да ти режими постоје само због подршке западних империјалиста и неоколонијалиста који им дају економску, политичку и војну подршку, и заправо су највећи кривци за репресију над африканцима. Тврдио је да западне земље подржавају колонијалне ратове и репресију док покореним народима говоре да буду стрпљиви и мирни и да чекају да им бели владари подаре једнакост једног дана. Критиковао је западне земље да тврде да је њихов позив на мирно решавање због могућност да мље кризе лако прерасту у веће ратове, у ствари део њиховог мишљења да само империјалне земље могу вршити агресију и репресију „док покорени народи не могу ни да врше самоодбрану. Изјавио је да народе трећег света воле мир, али да воле слободу много више, додајући да су многе земље после светског рата своју слободу добиле ратом а не договором са колонијалистима, и да преосталим покореним народима империјалисти и неоколонијалисти не дају простор за

политичко решење независности, тврдећи да су се они легитимно подигли на оружје у одговору на насиље над њима уц иљу да постану слободни. Подржао је ослободилачке покрете, посебно у Родезији, и додао да тамошњи народи не требају да прихватају западне преваре и лажне договоре него да освоје своју праведну слободу.⁷¹

Представници западних земаља су похвалили амбасадора Југославије Мојсова за његов активан рад на чињењу резолуције коју је препоручио са афричким представницима кориснијом и реалистичном, додајући да ће гласати за њу због његовог рада, али и условљавајући ту резолуцију оном спонзорисаном од стране Аргентине. Обе резолуције су прихваћене, са тим да су Француска и Британија биле уздржане по резолуцији о Намибији

Представник Југославије је говорио о нацрту афричких земаља о Родезији и подржци Београда њој, где је говорио о јакој забринутости због опасне политичке ситуације и бруталне репресије у тој земљи, подсећајући да је већина афричких земаља против понуде коју су понудиле власти у Салисбурију посебно због покушаја да се тај предлог представљао као једино решење које народ Зимбабвеа мора да прихвати, позивајући на поштовање основних принципа ОУН на примеру Родезије и на имплементацију ранијих одлука. Описао је оперативне параграфе као чврсте али одговорне и реалистичне, где се поштују раније резолуције и позива Лондон да заштити народ Родезије тј Зимбабвеа уз имплементацију санцкија- Изјавио је да се чуло на састанку много љутих изјава и захтева који на крају нису прихваћени, и Лондон није осуђен због ситуације у Родезији, додајући да Београд одбија лажну дилему да народ Зимбабвеа мора даприхвати лошу понуду режима или живи у апартхеиду, и подржао њихов даљи напор на добијању својих права, подсећајући да СБ постоји како народи неби морали да трпе такву

⁷¹ А ОУН С_ПВ-1637

агресију и диктате, додајући да ОУН чланице морају ефективно применити санкције против расистичких режима.

Представник СССР је тражио већу осуду Лондона због ситуације у Родезији, подржавајући одбијање наметнутог политичког решења од стране народа Зимбабвеа, тврдећи да су власти у Родезији отворено расистичке и да никад неће својевољно препустити власт, критикујући посредништво Британије као земље са колонијалном историјом у медиацији између бивше колоније и покороног народа од стране ње, тврдећи да је неуспех у решавању кризе у Родезији настао због недостатка воље Лондона у оквиру западног империјалистичког покушаја да одрже расистички блок на југу Африке.

Британија је уложила вето на овај нацрт и он није прошао, јер је нацрт осуђивао Британију и тврдио да је она крива за ситуацију у Родезији иако се она у складу са процесом деколонизације склонила из те земље и да ла јој независност. Затим се представник СССР жалио да је резолуција одбијена иако је према њему била блага и минимална, кривећи Лондон за злоупотребу вета и додајући да то неће спречити борбу афричких народа за слободу., позивајући се на резолуције ГС које су подржале легитимитет ослободилачке борбе, додајући да су НАТО земље биле уздржане. По питању резолуције о колонијама Португала Београд је изјавио да је тамошња ситуација необична због покушаја једне земље да одуговлачи са прихватањем незаустављивих промена и предугог успеха у одржавању због помоћи коју добија споља, изражавајући наду да ће народи Анголе и Мозамбика успети у својој борби за слободу, додајући да ће подржати нацрт резолуције иако жели оштрији документ у нади да ће помоћи људима који се боре за слободу, док ће Београд наставити да помаже те покрете морално, политички и материјално.

Резолуција 309 се бавила Намибијом, реafirмисала је специјалну одговорност ОУН за Намибију, као и њено јединство и територијани интегритет, уз реafirмације њеног неотуђивог права на самоопредељење и независност. Позван је ГенСек да буде медијатор и да успостави услове за народ Намибије да изврши своје право на једнакост и независност. Позвана је влада у Преторији да сарађује са ГенСекком. Резолуција 310 се бавила истим питањем и била је спонзорисана од стране Југославије, и она је изразила велику забринутост због ситуације у земљи и репресије Преторије, тражећи хитне мере СБ да се територији да могућност самоопредељења и независности, позивајући на сарадњу све чланове СБ и трговинске партнере Преторије, додајући да постоји одговорност ОУН према народу територије и да има потребу да изврши непотребну акцију. Резолуција је имала у себи сва мишљења раније резолуције, и такође је имала јаку осуду Преторије да се повиније резолуцијама СБ, уз реafirмацију да је њена окупација Намибије илегална и против интереса народа, са изјавом да је одбијање резолуције подривало ауторитет организације, такође чврсто осуђујући репресију над народом и позивајући стране економске интересе да се склоне из територији, на крају позивајући Преторију да се повуче и тражећи хитно сазивање нове седнице СБ ако она одбије да се повинује, како би се узеле ефективне мере против ње.

Резолуција 311 се бавила апартхеидом, изражавајући забринутост због погоршавања ситуације у Ј.Африци због наставка и јачања политике апартхеида,, осудила је Преторију због одбијања резолуција и одлука СБ и због угрожавања међународног мира и безбедности. Такође је приметила раст војне способности Преторије и изразила потребу да се хитне мере узму ради имплементације резолуција. Осуђена је Преторија због спровођења апартхеида против повеље ОУН, понавља се противљење тој политици и позива се Преторија да престане са репресијом и ослободи политичке затворенике, и препознајући легитимност

народа Ј.Африке у својој борби за политичка права, на крају позивајући члание да допринесу ОУН хуманитарним фондовима и одрже ембарго над Ј.Африком.

Резолуција 312 се бавила португалским колонијама, изражавајући забринутост због наставка мера Лисабона у репресији и војним операцијама против афричких народа под својом контролом ради потискивања легитимних аспирација тих народа на независност и самоопредељење, осуђујући одбијање Лисабона да имплементира резолуције СБ, као и политике и активности држава које подржавају Португал са војном и другом помоћи које користи ради репресивних колонијалних политика. Реафирмисана је легитимност борбе ослободилачких покрета народа Мозамбика, Анголе и Гвинеје Б. у њиховој борби за независност, као и њихово право на самоопредељење према резолуцији ГС 1514, и осуђује се одбијање Лисабона да примени резолуције. Португал је позван да одмах призна право народа у територијама под својом контролом на слободу и самоопредељење, да престане одмах све своје колонијалне ратове и репресију, да повуче све своје војне снаге из тих територија, да поврати политичка права покореним народима и ослободи политичке затворенике, да пребаци моћ на политичке институције слободно изабране од стране већинског становништва, и да престане да угрожава суверенитет и територијални интегритет афричких држава. Такође су позване све чланице да се уздрже од давања помоћи Португалу коју би он могао да искористи да настави рат и репресију над народима у Африци, и да посебно се постарају да одрже ембарго на војни материјал за Лисабон. Нато државе су биле уздржане у гласању.⁷²

Представници Сомалије, Судана и Гвинеје су наставили своју иницијативу за резолуцијом о Родезији на следећем састанку СБ у Њу Јорку, и крајем фебруара је сазван састанак на њихов захтев. Тражили су да се саслуша представник Афричког народног савета који је наводно представљао народ Зимбабвеа, који је

⁷² А ОУН С_ПВ-1638,1639

саслушан, и критиковао је покушаје владе Иан Смита да наметне недоговарајући споразум. Идеја је била да се докаже непријатељство народа Зимбабвеа политичким споразумима расистичке мањине, и да окриве Британију за индиректни настанак империјалистичке политике према југу африке, као и западне земље због економских интереса који отежавају ситуацију. Представник СССР је искористио прилику да подржи ослободилачке покрете, подржавајући говор представника АНК и користећи га као доказ да народ Зимбабвеа трпи огромне претње и репресију, али да диже глас против њих и одбија илегални режим и покушаје договора. Изјавио је да Лондон и Салисбури нису успели да преваре народ дајући им компромис без преговора са њима, и да би тим договором само расисти добили јер би се легализовао њихов илегални режим, и дозволио укидање санкција и економску експлоатацију од стране западних сила против интереса народа. Додао је да Салисбури има расистичко противљење једнакости на основу фашистичких доктрина, подсећајући да су ОУН чланови одбили те негативне и регресивне политике и да су африканци доказали да могу сами управљати својим земљама. Оптужио је Лондон за империјалистички покушај да на југу Африке створи војни колонијални блок против народноослободилачких покрета и ради угрожавања независности суседних афричких земаља, уз економску експлоатацију, тврдећи да је све друго просто дипломатска манипулација, осуђујући споразум Лондон-Салисбури и тврдећи да је Лондон директно крив за илегални расистички режим.

1.3.2. ПРОБЛЕМИ АФРИКЕ НА ОСТАЛИМ САСТАНЦИМА САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ

Представник Југославије подржао наставак дискусије о Родезији по повратку из Адис Абабе, јер је потребно да ОУН стално буде опрезна и спремна да се бави отвореним питањима, и да мора да покаже да вето уложен на резолуцију не спречава даљу дискусију и надзор ситуације. Подржан је представник АНК због давања информација о ситуацији у Родезији и позвано је на даљу дискусију о кршењу санкција које је обелдањено извештајима комитета, поањбно због вести да санкције повређују режим у Салисбурију и да су сви африканци за њихово одржавање. Представник Британије је одговорио тврдећи да представник АНК не говори у име свих људи Родезије већ у име своје политичке партије. Представник Француске је сматрао да нова дебата није била потребна и да је већ упозорuo против фреквентног понављања састанака и разговарања на исте теме истим аргументима, јер се тиме губи ефективност која се тражи од СБ, изражавајући разумевање за нестрпљивост африканаца али објашњавајући да форсирањем дискусије неће доћи до решења него само до још неефективних вербалних резолуција. Критиковао је текст нацрта резолуције због термина реafirмисања ранијих резолуција, уместо подсећајући на раније резолуције, јер нису све земље гласале за све резолуције, и додајући да се члан 25 повеље може применити само на резолуције СБ које се позивају на поглавље седам. Представник Југославије је поново подсетио на потребу да се сви придржавају санкција и издвојио пример где САД увозе хром из Родезије против закона, додајући да постоје и друга кршења санкција, и у складу са тим је позвао СБ да изврши своје одговорности кроз гласање за њу као одговор на кршење санкција, је рје текст нацрта директно и конструктивно осудио кршење санкција и затражио позитивну активност савета. Изјавио је да насупрот избегавања санкција од стране неких оне су имак ефективне, и треба појачати труд на спровођењу њих и одбијању било каквог смањивана на коме Салисбури ради, и одбио је тврдње да су санкције горе по

афричко становништво него режим које углавном пласирају западни савезници Салисбурија. Позвао је на даљи утицај на велике силе да прихвате санкције и потребу да се промени режим у Салисбурију, тражећи наставак притиска како би се све чланице натерале на сарадњу. Представник Индије је изјавио да ће његова влада наравно подржати свакакву афричку резолуцију, али да је нацрт недовољно добар и да треба служити као први корак у процесу јер је текст недовољно прецизан.

Представник СССР је изразио забринутост због развоја ситуације у Родезији и наставка политичке репресије, полицијског терора, и колонијалне пљачке африканаца од стране расиста са директном подршком Лондона, оптужујући Лондон за консолидацију колонијалистичке регије на југу Африке упркос мржње локалног становништва. Тврдио је да Салисбури има доста пријатеља и заштитника, директних попут Лисабона и Преторије, и индиректних попут Лондона и Вашингтона и других нато земаља, оптужујући те земље да врше империјалну контраофанзиву против слободе афричких земаља. Тврдио је и да те империјалне земље покушавају да спрече међународну изолацију Салисбурија кроз посредовање у легитимизацији тог режима, насупрот жељама афричких и социјалистичких земаља у ОУН. Посебно је истакао да постоји сарадња источног блока са афричким земљама на свим нивоима ОУН представљајући Москву као природног савезника тих земаља, док је западне земље оптужио за кршење санкција и блокирање тих земаља у ОУН комитетима. Подржао је афричке нацрте резолуција које су позвале на ефективније и потпуније мере уз комплетну имплементацију санкција, уз спречавање могућности да те санкције крше државе или приватне компаније, и додао да је у Адис Абеби цео свет видео како империјалисти бране своје савезнике кроз вето нацрта и абстиненцију нато земаља. Подсетио је на резолуције ГС где се тражи од САД да не крши санкције над Родезијом кроз увоз сировина, као и на резолуције које траже ширење

санкција на Ј.Африку и Португал, и на осигуравање комплетног извршавања санкција и повиновања одлукама СБ. Подржао је СБ резолуције као обавезне и императивне јер су усвојене у сагласношћу са поглављем 7 повеље, и потребу чланова СБ да осигурају извршавање због своје специјалне одговорности за међународни мир и безбедност. Према члану 25 све чланице ОУН морају да прихвате и изврше одлуке СБ, и у складу са тим је подржао све афричке захтеве за извршавањем и проширивањем санкција на остале илегалне расистичке режиме, уз редовну подршку за ослободилачке покрете и критике на рачун наводних империјалиста запада који раде у корист колонизатора. Затим је искористио стандардне пропангандистичке фразе о лепоти совјетског система и невероватне помоћи свим народима у борби за социјалну и националну еманципацију, у складу са политиком мира и пријатељства у својој светској политици која је природна за такве земље, на основу које су створили односе са новим земљама трећег света на основи једнакости, сарадње и немешања, сарађујући у заједничкој борби против империјализма и за друштвени развој кроз револуционарну борбу и солидарност. О нацрту афричких земаља о Родезији је рекао да је требао бити још јачи, очекујући да ће се кроз консултације побољшати, уз не само реafirмацију санкција већ и нове мере које ће извршити довољан притисак да се народ Зимбабвеа ослободи, као и да се уведу мере против Преторије и Лисабона због кршења санција.

Представник Југославије је поново говорио објашњавајући позитиван глас за резолуцију, хвалећи спонзоре због компромиса и прихватања савета како би тај нацрт био прихватљив за све чланове. Позвао је све да гласају за нацрт јер је директно описао проблем и тражио реafirмацију и јачање санција уз спречавање њиховог кршења, додајући да би усвајањем нацрта СБ показао да је заиста заинтересован и ангажован на решавању проблема у Родезији, и да ће наставити да ради на том питању док локални народ не добије самоопредељење и независност. Додао је и да вето на прошли нацрт није смањио одлучност африканаца и њихових пријатеља да се реши проблем Родезије, и да је нови

нацрт само део општег труда, и да би прихватање нацрта показало одлучност савета да одржи своју прихваћену позицију о проблему. Представник САД је признао да они заиста увозе одређене сировине из Родезије, али да су то урадили из разлога националне безбедности и да у ствари многе друге земље тајно такође купују те сировине, посебно државе које држе своје трговинске односе у тајности, тврдећи да се пажња даје на пар мањих изузетака док се о много горим повредама санкција ћути. Потврдио је да је став САД да санкције требају да се поштују и да подржавају самоопредељење и независност покорених земаља уз негативан став према расистичким режимима. Изјавио је да је отворена тајна да Родезија несметано врши огроман извоз сировина кроз треће земље и да њихов индиректан извоз на светско тржиште расте, тврдећи да многе земље у СБ тајно купују од Родезије, тражећи да све чланице дају листе увоза стратешких материјала чиме би се видело ко све у ствари крши санкције и ћути о томе. На крају је изјавио да ће се уздржати од гласања јер иако подржава основни принцип нацрта који је наставак санкција, али да се одређени део нацрта меша у унутрашња политичка и законска питања чланица. Представник СССР је опет оптуживао само САД за кршење санкција и правио огроман скандал око увоза сировине хрома, иза чега је стајао бес Москве јер је она била водећи извозник те сировине за коју су се у Вашингтону жалили да је прескупа. Затим је оптужио САД да отворено крши санкције уз помоћ Аргентине и Португала, што је описао као скандалозно, тврдећи да су САД изјаве да је хром од стратешке важности и да Москва наплаћује дупло више него Родезија заправо параван иза кога САД могу да крше санкције СБ, и да оне имају и политичку позадину подршке Салисбурију. Представио је САД избор да купе јефтинији Хром уместо совјетски који се продаје по тржишној цени, као део пропагандне машине која покушава да политичку помоћ расистичком режиму и сарадњу са њим као економске и стратешко-економске потребе одбране САД, тврдећи да њима уопште не треба више хрома него да имају довољно цитирајући америчку штампу. Затим је одбио индиректне тврдње да Москва такође крши санкције и оптужио САД да покушава да ослаби блиску сарадњу Москве са

афричким земљама у оквиру њихових заједничких антиколонијалних антиимперијалистичких циљева, потврђујући пуну солидарност са африканцима и упозоравајући их да не верују американцима у њиховим покушајима да погрешно представе реалност. Изјавио је да ће Москва наставит да подржава афричке земље као и раније, подсећајући да је њихова сарадња пријатељска и братска, и да је циљ да се порази неоколонијални терор у складу са повељом ОУН, позивајући САД да примене санкције СБ као што Москва ради. Представник САД је изјавио да није тврдио да и Москва илегално увози хром из Родезије и да не зна зашто се амбасадор толико осетљив, окривљујући га да се упорно брани ниодчега, додајући да се од увоза санкција на Родезију цена хрома на светском тржишту удвостручила, што је Москва радо искористила јер се цена њеног хрома нагло смањила када су САД промениле закон да могу купити хром из Родезије ван санкција. Затим је похвалио амбасадора СССР за читање америчке штампе и изразио жалост што се у совјетским новинама никада не може чути критика совјетских власти, индиректно подсећајући да САД имају слободу штампе док СССР нема.

Резолуција 314 је изгласана уз абстиненцију САД и Британије, која је тврдила да нове резолуције по питању Родезије нису потребне али да се неће противити овом нацрту јер је промењен део коме се противила. Резолуција је подсетила на раније резолуције, изразила забринутост због тога што се не све земље придржавају резолуција противно својим обавезама, затим је реafirмисала одлуку да санкције над Родезијом остају док се сви циљеви резолуције 253 не достигну, и позвала је све државе да имплементирају санкције према повељи ОУН члановима 2 и 25. Осуђене су државе које и даље дају моралну, економску и политичку помоћ илегалном режиму, и изјављено је да је сваки закон неке државе који директно или индиректно крши санкције кроз трговину са Салисбуријем противан обавезама чланица и подрива санкције и резолуције СБ, позивајући све државе да поштују

санкције и не помажу на било који начин другима да их крше, позивајући на ефективније мере за потпуну имплементацију санкција.⁷³

Крајем Јула одржан је и састанак о ситуацији у Ј.Родезији ради извештаја комитета направљеног резолуцијом СБ 253 како би се посматрало спровођење санкција. У опису рада комитета и резултатима је евидентно да је у много састанака за много времена урађено скоро ништа, и да комитет није имао никакав утицај на спровођење санкција над Родезијом, и извештај је просто понављао већ много пута поменуте фразе и ставове подршке ослободилачким покретима и народима југа африке, уз стандардне осуде колонијалних и расистичких режима, и извештај има много причања у празно о различитим потребама јачања и ширења санкција, са истим изјавама као што су већ давале годинама у ГС од стране већина афричких делегација о осудама кршења санкција и подршке илегалним режимима. Представник Југославије је говорио о овом извештају изражавајући наду да ће СБ поред прихватања извештаја резолуцијом донети нове мере према извештају како би се санкције над Родезијом спровеле, додајући да је политичка ситуација потврдила потребу за оштрим санкцијама против режима у Салисбурију ради подршке нардноослободилачком покрету Зимбабвеа- Затражио је већи количину информација за комитет од стране чланица и посебно упозоравање на кршење санкција, и већу савезну чланица на проверавању робе која се транспортује у региону. Представници Судана, Гвинеје и Сомалије су дали нацрт резолуције како би СБ дао подршку извештају, и како би потврдио да санкције имају за циљ уклањање илегалног режима који покушава да задржи свој апартхеид и добије легитимност, тражећи сарадњу свих чланице како би се то зауставило. Представник Британије је подржао извештај и наставај притиска на Салисбури али изражавајући резервације према одређеним генерализацијама и непоткрпљеним алегацијама извештаја, и понављању већ реченог и урађеног. Кинески представник је искористио прилику да током дискусије о процедуралном питању

⁷³А ОУН С_ПВ- 1640,1641,1645

нападне западне земље тврдећи да је криза у Родезији резултат британског колонијализма, подсећајући на кинеску подршку ослободилачком покрету и санкције према Салисбурију, подржавајући уопште афрички антиколонијализам и антиимперијализам, тражећи и осуду трговине САД са Родезијом.

Представник СССР је такође искористио прилику да подржа право Зимбабвеа на независност и слободу, и потребу да се њихова борба прикаже као легитимна у очима ОУН и да се то потврди редовно, и подсетио је на циљ санкција који је независност локалног народа. Изјавио је да су санкције тренутно најбољи начин притиска на Салисбури и да оне морају бити обавезне и спроведене, тражећи хитно прекидање свих преосталих ополитичких или економских веза чланица са тим режимом, посебно издвајајући САД, и додајући да се санкције морају пренети и на Лисабон и Преторију уз ширење санкција Салисбурију подржавајући у потпуности извештај комитета. Представник Француске је подржао санкције и активно ради на имплементацији у подршку Британији као административној сили у решавању кризе, али жалећи се да иако је било резултата систем санкција није савршен, тражећи већу сарадњу чланица са комитетом, и оценио је да је нацрт направљен тако да добије што већу подршку чланица савета и да има генералну природу али да ће га и поред недостатака подржати јер је и Лондон тако урадио. Нацрт је изгласан као резолуција 318 са абстиненцијом САД, и у њој је истакнута потреба да се појачају инструменти СБ како би се правилно имплементирале раније резолуције о санкцијама, изражена је забринутост да одређене земље не поштују санкције, реafirмисано је неотуђиво право народа Ј.Родезије (Не Зимбабвеа) на самоопредељење и независност, са прихватањем легитимности борбе народа Родезије ради уживања својих права према повељи ОУН, и подржан је извештај комитета уз осуду кршења санкција и позив на укиање свих односа чланица са Родезијом и поштовање одлука СБ. Представник Италије је својим позитивним гласом подсетио да Италија није никада признала илегални режим у Салисбурију и ала је пуну подршку мерама ОУН како би се побуна завршила и омогућило Британији као административној сили да реши кризу, дајући потпуну подршку

санкцијама које је тражио Лондон од СБ, тврдећи да оне делују против режима и имају ефекат, подсећајући да је придржавање санкција одговорност свих чланица према повељи.⁷⁴

На крају јула одржана је и седница о ситуацији у Намибији и извештају ГенСек-а о том питању, који је изјавио да је блиско сарађивао са представницима Југославије, Аргентине и Сомалије као групом у СБ која се бави имплементацијом резолуције 309 СБ, у контексту иницијације контакта са свим заинтересованим чиниоцима ради успостављање такве ситуације да народ Намибије може искористити своје право на самоопредељење и независност према повељи ОУН. На састанку није речено ништа ново по питању Намибије које је годинама било нерешено, нити у извештају ГенСек-а има нових информација и решења. Представник Југославије је говорио о потреби да се нађу начини да се реши питање Намибије које је описао као веома битно за ОУН, додајући да углед организације и поверење које јој се даје зависи од тога шта она уради по питању Намибије у помоћи намибијском народу да зауставе илегалну окупацију те земље, тврдећи да је колективна дужност ОУН чланица да помогне Намибији да успостави територијални интегритет и независност. Изјавио је да је као члан групе тројице имао привилегију да ближе посматра ГенСек-а у својим активностима и да му помогне, хвалећи његов труд на компликованом питању. Тражио је да се дође до више резултата и адљег искуства и информација како би се нашла коначна одлука после примања следећег извештаја, подсећајући да је отворена политка Београда комплетна подршка за афричке народе под репресијом и окупацијом, дајући пуну подршку ставу ОУН по питању Намибије, а тај став је описао потребом да се Ј.Африка хитно мора повући из Намибије и престати своју војну окупацију, и да Намибија има право на слободу и независност. Тражио је да ОУН делају како би реafirмисали јединство и територијални интегритет Намибије као и легитимитет њихове борбе за независност на сваки могућ начин у контексту специјалне

⁷⁴ А ОУН С_ПВ- 1652, 1655,

одговорности ОУН за Намибију. Индиректно је критиовао резултате посете ГенСек-а Ј.Африци јер није дошло до прихватања резолуције СБ 309 од стране Преторије, нити је дато објашњење како Преторија планира да имплементира резолуције СБ о независности и самоопредељења Намибије, и уопште став Преторије је демонстрирао њихово одбијање да се повинују одлукама СБ и да прихвате да представник ГенСек-а има седиште у тој територији. Додао је да је било одређених малих знакова ка променама али да је у основи остало да Преторија нема намере да сарађује са ОУН нити да створи услове за независност Намибије, и да је наставила са својом негативном политиком. Изразио је наду да ће ГенСек имати више успеха у будућности у налажењу решења и добијању резултата, и подржао је продужавање његовог мандата по овом питању под условом да његов представник у Намибији добије пун приступ тој територији и да им помогне у остваривању независности. У ствари је тражио да ГенСек ослободи Намибију и одмах заустави сву репресију над народом те територије како би његова улога тамо имала смисла, уз прихватање од стране Преторије резолуције 309, што су били крајње максималистични и нереални захтеви. Резолуција 319 је потврдила неутуђиво право народа Намибије на независност и самоопредељење, као и њен интегритет и јединство, и потврдила је наставак рада ГенСек-а и постављање представника који би му помогао у извршавању дужности.⁷⁵

Крајем септембра афрички чланови савета су опет тражили разматрање ситуације у Ј.Родезији, на основу захтева броја афричких чланица ОУН које су се жалиле по том питању, и тај састанак су поново искористиле бројне земље за своју самопромоцију у Савету, понављајући поново већ искоришћене тврдње и захтеве уз велику количину драматизма, и већина тих делегација није изјавила ништа ново и интересантно. Већина тих земаља није ни била близу југа африке и била је сасвим индиректно повезана са њеним проблемима, али издвајам изјаву Замбије као бивше С.Родезије, где је акценат стављен на одбијање Хоум-Смит договора од

⁷⁵ А ОУН С_ПВ- 1656 1657

стране народа зимбабвеанског, нападајући Британију због неактивности и неспровођења промене власти. Представник Замбије је противречно тражио од бившег колонијалног царства да управља деколонизованом колонијом и независном земљом, јер му се није свиђао расистички режим те земље, представљајући режим као побуњенички и индиректно прихватајући Британију као суверену силу над колонијом супротно резолуцијама о деколонизацији, док је комунистички оружани покрет ослобођења називао мирољубивим и правим представником локалног народа. Упоредио је активности владајућег режима са активностима Ј.Африке, који су заиста били слични, затим је представио замбијску једнопартијску диктатуру као хармоничну земљу власти већине, и дао је подршку за комунистичке покрете ослобођења у Мозамику и Анголи, изражавајући наду да ће Родезија ускоро бити окружена независним афричким земљама, због чега ће морати да пропадне ако не прихвати мирну предају власти на већински народ. Оценио је да је активност Родезије претња за мир и безбедност у региону и свету и тражио од Лондона да преузме власт и затим је да локалном народу кроз војну силу, и позвао на реафирмисање неотуђивих права зимбабвеа за независност и самоопредељење. Представник Алжира је говорио о овом проблему, што је битно у контексту председавања четвртом конференцијом несврстаних, подсећајући на активну улогу његове земље у оквиру ОАЈ и заузимање за Зимбабве, и он је истакао задовољство због председавања Кине током месеца када се говори о овом питању јер у Кини знају као и у зимбабвеу како је то када легитимна права нису прихваћена, подсећајући да се проблем Родезије вуче кроз ОУН већ седам година уз сву осуду афричких и других земаља. Похвалио је је СБ што је одмах осудио режим у Родезији чим је настао и позвао чланице да не признају тај режим, и такође је прихватио Британију за административну силу у Родезији иако је она напустила колонију и повукла се, осуђујући је што не врши репресивне мере над својом колонијом, изражавајући разумевање за околне афричке земље које су у страху од новог расистичког режима у својој близини, посебно због сарадње са другим расистичким режимима претварајући југ Африке у центар апартхеида.

Изразио је сумњу у немогућност Британије да доведе у ред расистичку мањину у Родезији уз сву подршку СБ, тврдећи да је у питању индиректна подршка режиму и да санкције нису довољно урадиле јер су примарно економске и притом недовољно ефикасне, тврдећи да поред тога што је дипломатија Лондона доживела неуспех она је индиректно признала побуњени режим, и да су покушаји Лондона превише благи и нереалистични. Подсетио је да су афричке земље тражиле вону опцију због уверености да је ово једини начин да се ситуација брзо реши, али да је таква опција одбијена у СБ, иако за разлику од других континената чији чланови су против војне акције нису у опасности као афричке земље, које деле континент са расистичким и агресивним империјалистичким режимима и имају због тога угрожену безбедносну позицију. Тражио је да се замрзнута ситуација реши у складу са потребама афричких земаља и међународне заједнице, и да СБ делује против илегалног режима ради легитимних права локалног народа, тражећи да се и народ који пати пита о својој будућности а не само илегалан режим, позивајући Британију да успостави уставну конференцију на којој би власт прешла на већински народ, и позивајући међународну заједницу да да пуну подршку представницима поркета ослобођења.

Представник Југославије Мојсов је изразио задовољство што се проблем Родезије опет разматра на седници, и поздравио је присуство афричких амбасадора и њихов допринос, посебно јер је прошло доста времена од састанака СБ у Адис Абеби, и јер је СБ решио да буде редовно обавештен и заинтересован за тамошњу ситуацију, поздрављајући правилну одлуку СБ да буде укључен у решавање проблема. Подсетио је да је у међувремену народ Зимбабвеа одбио понуђено решење од стране илегалног режима и наставили су своју праведну борбу, док илегални режим наставља своју репресију уз појачавање расистичке дискриминације, док су санкције остале на месту и биле потврђене од стране СБ упркос покушајима одређених чланица да их избегну, а афричке земље су на седници ОАЈ поставиле јаку резолуцију јединства у подршци тамошњем народу у борби за независност. Подсетио је и да су несврстане земље подржале став ОАЈ

на свом састанку министара иностраних дела и дале додатан легитимитет народу који је свестан својих права, и који је спреман да се бори за та праве не прихватајући ишта мање од онога што заслужују по праву, док је режим у Салисбурију пропао у покушају да се представи као представник било кога у Родезији осим расистичке мањине, чије је репресивно и расистичко деловање направило експлозивну ситуацију која је претња миру у регији. Изјавио је да јавно мњење у свим земљама захтева од њихове владе осуду режима у Салисбурију и подршку за самоопредељење Зимбабвеа, а чак је и комисија Пирса имала негативне ставове о илегалном режиму и доказала да је локални народ негативан према понуђеном компромису. Позвао је на прихватање општих принципа према Родезији, где би међународно признање независности требало да буде прихваћено тек након пада режима и успостављања већинске власти, док би Британија требала да задржи власт над својом колонијом и спречи њену независност, и где би свака одлука о политичкој будућности морала бити донета принципом један народ један глас, уз захтев да сви покушаји да се нађе решење морају имати пуне консултације са представницима већинског народа и уз њихову сагласност (Према уставу Родезије на снази 72. скупштина је подељена пола пола према раси, али нису сва места која су предодређена за црну популацију попуњена јер нису испуњавали услове које је влада поставила, попут писмености и основног образовања, које је испуњавао број од око 20 процената према влади, тако да је аборигинска популација имала мање од трећине предодређених представника, а та неједнакост је постојала због веома ниског нивоа образовања и интересовања за образовање међу црним становништвом, које је према премијеру И.Смиту имало више склоности ка трибалном систему организовања, уз неразумевање европских политичких и образовних система. Прим Аут.) Подржао је афрички позив на уставну конференцију ради решавања кризе, где би прави представници већинског народа могли на направу основу на којој би изградили соју будућност самостално, уз демократске слободне изборе на којима би се одлуке предложиле народу. Прихватио је право народа Зимбабвеа да воде свој народноослободилачки

рат свим могућим средствима, укључујући војно, у складу са правом народа под репресијом и окупацијом да се боре против окупатора и опресора, али подсећајући да у склопу тог права не постоји право на тероризам који нема ништа повезано са герилским ратом који је легитиман. Такође је тражио одржавање и развој система санкција и њихове апликације, као најјачег оружја које се тренутно може искористити против Салисбурија, уз позивање на дате доказе да те санкције повређују режим много више него сам народ и самим тим воде ка промени режима, осуђујући чланице које су тврдиле да су санкције неефективне и да су а priori неизводљиве и тврдећи баш супротно. Тражио је да се санкције прошире на Португал и Ј.Африку како би заиста биле потпуно ефективне и како би се још више спречило избегавање, уз предрасуде против све робе која улази кроз португалске луке у Африци као потенцијална контрабанда уз најоштрије мере надзора, уз осуду било каквог отвореног или скривеног кршења санкција, подржавајући било какву одлуку која би ојачала спровођење и надзор санкција, подсећајући на крају да би правилни став ОУН био истовремено подршка за народ Зимбабвеа и подршку за санкције против Салисбурија.

Представник Аргентине је подсетио на одбијање илегалног режима од стране његове владе и на подршку за санкције, и подржао је све раније резолуције по тим питањима, позивајући на политичко решење на основу једнаког гласа за сваког човека са циљем независности и самоопредељења, где би се европска мањина и афричка већина мирно стопила у нов политички ситем. Представник СССР је изјавио да је позитивно што се опет говори у савету о проблему Родезије јер је настављена расистичка опресија над већинским становништвом од стране Салисбурија, уз контролу над територијом даље репресивне мере, што је погоршавало ситуацију и забрињавало све антиколонијалне и мирољубиве снаге, посебно афричке земље које се уздају у СБ. Изразио је совјетску солидарност са ОАЈ у вези са неприхватљивим расистичким терором у Родезији који је постао извор нестабилности на континенту, подсећајући на конзистентну и чврсту политику коју Москва дуго времена води са циљем да елиминира остатке

колонијализма и његове нуспојаве попут апартхеида илегалних режима, дајући комплетну подршку за сваку борбу против колонијализма и за независност колонијалних народа у складу са одлукама ОУН. За Москву је било битно да искористе сваки састанак СБ о питањима трећег света за промоцију своје политике према деколонизацији, како би приволела земље трећег света да се приклоне Москви и усвоје њене савете, све у борби за утицан у свету напротив САД и Кине, како би се сфера утицаја што више проширила, а главни начин ширења своје мреже Москва је видела у солидарности са трећеим светом и постављање себе као главног борца против колонијализма, који је директно повезан са западним империјализмом, чиме би земље трећег света требале да виде Москву као природног савезника против западног природног непријатеља. Са овим циљем је Москва по сваком главном питању о трећем свету форсирала своје ставове и често се понављала са малим изменама, а у њеним формулацијама се налазе различите индиректне осуде западних земаља и њихове политике, према којим је званично вођен детант. Овде постоји сличност ставова између Москве и Београда где обе владе редовно покушавају да својом солидарношћу са трећим светом и непријатељством против западног империјализма и колонијализма приволе земље трећег света да приђу њиховим организацијама, у случају Београда то су несврстани.

Представник је наставио са стандардим захтевима од СБ да не буде равнодушан, представљајући своју улогу заштитника интереса афричких земаља, чији су покреи ослобођења били претежно комунистички и имали везе са Москвом, дајући редовне осуде западног империјализма који наводно подржава колонијализам и апартхеид, и подсетио је на одлуке СБ које нису и даље спроведене, осуђујући запад за сарадњу са режимима и избегавање санкција, чиме се продужава постојање режима у Салисбурију. Већина афричких делегација и делегација Москве су редовно трежиле реafirмацију става СБ да је борба за ослобођење легитимна, чиме су хтели да СБ настави са индиректним признавањем ослободилачких покрета, скро увек комунистичких, како би при стицању

независности директно они могли да имају легитимитет, и редовно се позивало на давање политичке и моралне подршке ослободиоцима, како би они имали широко признање у свету за свој нови режим при узиму власти, чиме се индиректно тражило од међународне заједнице да призна једнопартијске комунистичке диктатуре које су настајале по Африци. Одбио је било какву девијацију од принципа ОУН који су успостављени и самим тим одбио било какав компромис или дијалог са режимом Салисбурија, тврдећи да компромис иде на руке само расистичком режиму и његовим заштитницима, а не у корист локалног народа, због чега се треба чврсто одбити разговор и истрајати на захтевима за неодложиву власти већине. На крају је изјавио да је дипломатија Лондона са Салисбуријем против интереса локалног народа и да представља изазов слободољубивој Африци и светском јавном мњењу, јер даје могућност илегалном режиму да опстане и индиректно му даје легитимитет и изглед легалности, тражећи да се одмах прекину преговори и признање Салисбурија као партнера у преговорима, и да се спроведе независност Зимбабвеа кроз санкције које би отклониле режим.⁷⁶

Представник Кине је затим дао говор који је изразио дивљење због антиколонијалне и антиимперијалног јединства народа са три континента трећег света, и због њихове чврсте одлучности да се одупру неоколонијализму и да подрже Зимбабве у борби за ослобођење. Изјавио је да је расистички режим директна последица британског колонијализма, и да је постао инструмент неоколонијалног потчињавања африканаца и ослабљевања независних афричких земаља, где је једино решење да се успостави независна земља без Салисбурија која би била слободна од спољног мешања. Посредовање Лондона је назвао преваром која се ради уз подршку Салисбурија, док је комисију Пирса назвао представом за масе, што је дао као разлог одбијања од стране народа, називајући те покушаје моралним банкротом. Подсетио је на СБ осуде британског неуспеха и похвалио политичку свест који народ зимбабвеа има у одбијању лоших понуда против

⁷⁶ А ОУН С_ПВ- 1663, 1664

њихових права, тражећи да власт већине настане пре приhvатања независности, позивајући на jаче политичко-дипломатске и економске санкције против режима до његове пропасти, и на помоћ локалном народу у борби за независност. Позвао је САД да се придржава санкција након кршења, и поздравио одлуке ОАЈ, и на крају је дао подршку за оружану борбу која је најбоља преостала опција за народ да добије своја права, тврдећи да је искуство африканаца показало да се деколонизација може завршити само ратним напором, јер империјализам, колонијализам, неоколонијализам и расизам не желе да самостално оду, због чега је потребно да се физички униште. Затим је описао подршку мешународне заједнице за народ Зимбабвеа у храброј борби за самоопредељење, са уверењем да ће на крају победити ако наставе да се боре у складу са одлукама СБ, и на крају је тражио да се санкције прошире на Ј.Африку и Португал.

Представник Француске је описао ситуацију у Родезији као забрињавајући, а санкције као неуспеле јер је економија Родезије наставила да се развија, подсећајући да Париз подржава дипломатски и посреднички принцип Лондона, који се труди да испуни своје одговорности и да створи контакт између себе и већинске популације како би народ добио наду. Оспорио је став других страна да решење може да се нађе само уз подршку побуњеницима, тврдећи да се једино успешно решење може наћи уз сарадњу са Лондоном, али је подржао одржавање санкција над режимом како би се он приволео за бољи компромис кроз притисак. Представник Италије је подржао комисију Пирса и објективно истраживање ситуације у Родезији и жеља њеног становништва, где се лако виде многи анахрани елементи политичког система преостали из колонијалних привилегија, као и отпор већине становништва према њима и жеља за политичким и друштвеним променама, али је оцењено да расни односи нису катастрофални и могу се постепено поправљати на миран начин- Тврдио је да већина становништва не подржава побуњенике већ постепено политичко и реално решење, уз жељу да Лондон учествује у решавању проблема и уз одбијање не толико предлога Лондона колико су просто били непријатељски расположени према режиму,

подсећајући да је Пирсова комисија нашла да хитна власт већине није приоритет већине народа који жели развој ка демократији као крајњем циљу на миран начин. Хвалећи африканце критиковао је Салисбури и Преторију за одбијање исприжене руке и настављање репресије и тврдоглавости, где су сматрали да је њихова мањинска власт легитимна и оправдана, као и да је у интересу свих, а посебно политички незрелих африканаца, што је оценио као нетачно јер је популација добијала све већу политичку свест, позивајући на све стране да искористе политички моментум за налажење решења. О улози СБ и ОУН је рекао да додавање нових резолуција и дискусије о будућем систему Родезије не помажу много, већ да би се требало фокусирати на санкције и њихову ефективнију примену, признајући да је родезијанска економија претежно агрикултурна и стога може издржати одређену количину санкција, чија главна снага је тренутно спречавање индустријализације, тражећи већу међународну сарадњу у вези санкција јер су повезане са широком мрежом међународне трговине, док се санкције требају усредсредити на енергенте и минералне ресурсе како би највише погодили режим. Такође је за ОУН видео улогу помоћи афричкој популацији да се политички уједини и припреми за преузимање директних одговорности, где би Лондон требао узети главну улогу, са програмима образовања популације и развојем демократије, уз увереност да нове резолуције нису потребне и да неће помоћи.

Представник Сомалије је представио афрички нацрт резолуције чији циљ је да од СБ добије чврсту решеност да узме политичку и претећу акцију ка побуњеном режиму према својим одговорностима, где је ситуације на терену јасна и где савет има одговорност да заустави репресију мањине против самоопредељења већине кроз апартхеид, како би још једна колонијална територија добила независност и успоставила једнакост свих у политичком и друштвеном смислу. Изразио је сигурност да је нацрт у складу са принципима и циљевима чија валидност не може бити доведена у питање јер су у повељи ОУН и подржала их је огромна већина ГС, уз подржавање независности само након власти већине. Изјавио је да је сигуран

да ОУН не може прихватити компромисе где би мањинска власт могла да легализује своје постојање уз отклањање од ауторитета администрирајуће силе без политичке и правне заштите за већински народ, тражећи власт већине за народ, подсећајући да су европљани у земљи у огромној мањини и да је ситуација замрзнута. Представник Индије је изразио цинични став да СБ не може урадити много у решавању проблема Родезије, уз несигурност шта која велика сила може урадити према решењу проблема уз разлику мишљења између њих о томе како се треба променити власт ка демократији, и истакао је да би јединство мишљења могло да доведе до ефективних агресивних мера попут блокаде лука, што би решило проблем целог региона. Истакао је да за независност Зимбабве има пуну подршку ОАЈ и несврстаних, и да санкције повређују режим више него већинску популацију, али да сарадња Салисбурија са Лисабоном и Преторијом отежава ситуацију, због чега се та сарадња мора спречити, као и проблеми кршења санкција и постојање економских интереса сила у региону. Затражио је да ОУН више популаризује проблем Родезије у медијима и да треба дати пуну подршку борцима за ослобођење како би они сами решили своје проблеме насилним начином, и тражећи више мера од стране Лондона ка поразу Салисбурија или повлачење из позиције одговорности ако нема могућности или воље да делује, уз осуду за Лондон што није извршио своје обавезе.

Представник САД је тражио да савет погледа на проблем са практичног становишта уместо идеалистичног, и да размотри шта чланови заправо могу да ураде, изражавајући уверење да једнакост и самоопредељење морају постати реалност у Родезији, уз осуду илегалног расистичког режима и подршку за политичка права већинског становништва. Изјавио је да је Лондон деловао одговорно у покушају да посредује и доведе ситуацију под контролу, одбијајући коришћење силе ради спровођења одлука савета, и затим је говорио о кршењу санкција, тврдећи да је лако за земље које немају никакву трговину са Родезијом да успоставе санкције јер су оне само на речима, док многи други крше санкције и прикривају ту, тврдећи да је председник био против увоза стратешких материјала

али да је Конгрес САД одлучио да постоји изузетак за такве материјале, и додао је да су САД јавно објавиле свој увоз за разлику од других, објашњавајући да је извоз у САД само два процента укупног извоза Родезије, упитујући ко купује остала добра, тврдећи да официјално кршење санкција од стране САД неће подоривати целокупан систем и навести друге да их крше јер САД одржавају санкције над свим нестратешким добрима, додајући да је огроман број земаља већ кршио санкције.

Представник Британије је изразио разочарење због одбијеног предлога који су дали становништву Родезије, али да је барем свима јасно да Лондом игра улогу посредника у доброј вери, због чега је разочаран нацртом резолуције која га осуђује, додајући да је ситуације у Родезији стабилна и не погоршава се, али је под напетости, тражећи да се друге делегације устручавају од емоционалности и драме. Циљ свог посредовања је описао као покушај да се заустави тренд погоршавања дискриминације и апартхеида, позивајући обе стране да буду смирене и наставе пут ка компромису, хвалећи комисију Пирса за објективност и појачавање политичке активности међу већинским становништвом. Изјавио је да је Лондон подржао санкције и да их се држи, критикујући друге државе које су користиле то придржавање санкцијама да илегално кршећи санкције преузму позиције британског тржишта. Додао је да је већина предлога које су дале афричке земље превише оптимистичне и да игноришу реалност, Изразио је наду да ће сви становници Родезије радити заједно на постепеној политичкој транзицији, кроз консултације и заједничко решавање својих проблема, без позива страним земљама да решавају њихове проблеме уместо њих или прибегавање насиљу, надајући се компромису уместо поларизацији и конфронтацији, додајући да иако Лондон има одређене одговорности он нема моћ да натера своју вољу другима, већ се мора наћи компромис. Прихватио је да је идеја уставне конференције направљена на добрим жељама, јер прихвата потребу консултације и компромиса, али је тврдио да би за такву конференцију морала да се тражи дозвола режима у Салисбурију, јер би и они морали учествовати како би се дошло до реалистичног

решења, објашњавајући да сами родезијанци морају направити конференцију уместо да она буде наметнута споља, због чега СБ неби требао да инсистира на њој, али није одбио могућност одржавања конференције у будућности ако за њу буде обостраног интереса и ако она буде имала изгледе да успе. У складу са тим је одбио нацрт резолуције који је захтевао да се наметне решење од споља, и рекао је да је нацрт само понављање ранијих предлога који су већ одбијени од стране Лондона, посебно због тражења од Лондона да предузме непрактичне потезе и да се повинује туђој вољи, док је нацрт резолуције о санкцијама у немогућности да на било који начин побољша санкције, тражећи да уместо блокирања Лисабона и Преторије ради ефикасности санкција просто Комитет за санкције треба да ради свој посао.

Кратки нацрт о санкцијама је прихваћен уз абстиненцију САД и Британије, и постао је резолуција 320. Други нацрт је делимично измењен и у њему се реafirмисало право Зимбабвеа на самоопредељење и независност према резолуцији ГС 1514 о деколонизацији, и ослободилачка борба је означена за легитимну, и изражена је забринутост што мере савета нису успеле да отклоне режим, док је афрички народ одбио предлоге компромиса који су договорили Лондон и Салисбури без консултацијама са већинским народом, реafirишући одлуку да пре независности мора доћи до већинске власти према неотуђивим правима народа територије према повељи ОУН и одлукама ГС, тражећи отпуштање политичких затвореника и укидање репресивних и дискриминаторских закона и успостављање демократске једнакости и слободе, позивајући Британију да успостави националну уставну конференцију где би политички представници Зимбабвеа-Родезије решили своју политичку судбину, и да успостави ситуацију где се сви захтеви могу испунити, на крају позивајући све чланице да сарађују са ОУН и одржавају санкције. Нацрт је спречила Британија са ветом, уз абстиненцију пријатељских земаља САД, Француске, Италије, Белгије, а завршна Резолуција се састојала само од нацрта за санкције и самим тим је била много блажа и просто је позивала на одржавање и имплементацију санкција, уз забринутост због одређених пропуста неких држава

које су кршиле санкције (истакнуте су САД), и тражено је да се избегне кршење санкција ради њихове ефективности, са осудом Преторије и Лисабона због неимплементације санкција и игнорисања одлука ОУН. Реафирмисана је одлука да санкције против Салисбурија остану док се циљеви из резолуције СБ 253 не испуне, уз позив свим чланицама да сарађују са ОУН и имплементирају санкције, али није изражена забринутост због погоршања ситуације.

Представник САД је објаснио своју апстиненцију чињеницом да због закона његове земље делегација не може да гласа за свеобухватне санкције, жалећи се да је његова земља неправедно издвојена за осуду, изражавајући сумњу да ће још резолуција помоћи ситуацији и тражећи да се настави на раду ка компромису у самој Родезији, додајући да сила неби решила проблеме на југу Африке, позивјаући власит у Родезији да престану репресију над противницима у циљу решавања проблема мирно, и додајући да би уставна конференција била непрактична према тренутној ситуацији. Представник Француске је објаснио позитиван глас за први нацрт жељом Париза да се одрже оштре и комплетне санкције над Салисбуријем, и тражио је од Афричких земаља да престану са агресивним и осуђујућим језиком у нацртима докумената, а за други нацрт није гласао јер иако подржава демократску власт већине кроз самоопредељење, није могао да подржи политичке захтеве због тренутне ситуације, дајући подршку Лондону у свом тражењу компромисног решења које има изгледе за успех, и на крају је поменуо да би Савет требао да избегава бескорисне критике и да иде даље ван стандарне реafirмације генералних циљева, и такође неби требао да ставља себе у позицију административне силе. Представник СССР је изјавио да би цела Африка и народ зимбабвеа требали заједно са својим пријатељима да изразе шок и бес поводом гласања за нацрт, због патње под којом живи локални народ под расистима, тврдећи да је гласање показало ко су прави пријатељи независности афричких земаља а ко су непријатељи бораца за слободу, даље тврдећи да Москва боље зна шта је слобода него Лондон, подсећајући да је Москва тражила ауторитет за народ Зимбабвеа док Лондон прихвата ауторитет у

рукама репресора и расиста који спроводе режим тираније и терора над већинским становништвом. Британско одбијање наметнуте уставне конференције од споља и решење силом и притиском над Салисберијем је објаснио наводним британским отпором према независности и демократији у Родезији, и да је њихово одбијање ултимативних хитних захтева резултат њихове подршке империјалистичкој диктатури. Представник Кине је изразио екстреман став да чак ни уставна конференција није потребна, већ да треба дати јаку подршку за ослободилачке снаге Зимбабвеа како би они хитно и директно извојевали независности своје земље кроз елиминацију Салисберија и страног мешања, тврдећи да Лондон стоји на страни илегалног режима и да се претвара да је посредник, чиме се Лондон удаљава од афричких народа који ће узети ствар у своје руке.⁷⁷

Крајем октобра Савет се сазвао због писма и жалбе Сенегала због португалског повређивања њиховог територијалног интегритета, где је Португал наводно напао војне објекте Сенегала преко границе њега са Гвинејом Б., чиме је настављена агресија те земље која је раније осуђена. Састанак је почео представник Сенегала описујући напад над његовом земљом, признајући да његова земља активно подржава побуњенике у Гвинеји, али истичући да нису кршили територијални интегритет Португала иако он води колонијални рат који је СБ осудио. Жалио се на више чинова агресије од стране Португала над његовом земљом, тражећи ефективну активност савета у решавању овог проблема, и притискању Португала да престане са својим колонијалним ратом који води без проблема упркос анахроности колонијализма, додајући да чланство Португала у НАТО алијанси додатно отежава међународну ситуацију тиме што колонијални режим у Португалу има војну подршку и осећа се самоуверено у вођењу свог рата. Позвао је Португал да прихвати процес деколонизације и престане са угрожавањем других земаља, где би први корак био прекид ватре, тражећи радикално заустављање Португала уместо просто осуде и резолуција, јер је ситуација у региону губила безбедност

⁷⁷ А ОУН С_ПВ- 1665,1666

због редовних агресија. О проблему су говориле и друге афричке земље, које су биле једногласне у својој осуди не само португалског колонијализма, већ проблема деколонизације уопште на континенту, подсећајући на сарадњу Лисабона са Салисберијем и Преторијом, дајући пуну подршку за сувереност Сенегала и тражећи независност других португалских колонија, дајући стандардне осуде колонијалне агресије, уз осуде НАТО алијансе као индиректног спонзора колонијализма. Све афричке земље су притискале СБ да узме јаче мере против колонијалне осовине на југу африке, осуђујући релативно малу агресију португала као веома озбиљни акт агресије који је стављен у контекст беспштедне борбе за одржавање колонија, драматизујући ситуацију и подсећајући на све раније резолуције о овим проблемима. Све афричке делегације су просто давале варијације на исту тему и искористиле и ову прилику да интернационализују своје проблеме и понове своје ставове ради утицаја на светско јавно мњење.

Говорио је и представник Југославије Мојсов, који је похвалио председатеља амбасадора Француске због хуманости и брзог одговора на позив мале земље под агресијом, тражећи од чланова да не буду цинични и да не понове раније критике о томе како СБ неби требао да се бави малим проблемима, посебно ако су то проблеми у малим земљама, тврдећи да је сваки чин међународног насиља вредан пажње, посебно јер се мир и безбедност морају заштитити на самом почетку агресије како она неби постала већа и раширила се, подсећајући да је разлог постојања СБ ОУН да помогне свакој жртви агресије. Оценио је ситуацију као озбиљан чин агресије и провокације од стране Лисабона, јер иако је Лисабон дао извињење за напад и признао га, тај напад је према Сенегалу био раније припремљен чин рата, што је посебно битно јер је ово само један од великог броја напада, инвазија и агресивних војних чинова, које је Лисабон систематски вршио у својој кампањи застрашивања околних независних афричких држава, због чега СБ треба деловати да спречи даљу агресију. Подсетио је да је СБ у задњих девет година шест пута осудио Лисабонску агресију над Сенегалом кроз резолуције, чиме се види количина агресије и провокације коју једна мала земља мора да трпи.

Подсетио је да је савет раније изразио бојазан од ширих проблема и опасности које могу да настану због ове агресије, посебно због повезаности са агресијом у Мозамбику и Анголи, и да је на састанку у Адис Абеби резолуција 312 осудила угрожавање регионалне безбедности и мира кроз угрожавање суверености Сенегала од стране Португала, а од Лисабона је тражено да престане са виолацијом суверенитета и интегритета афричких држава. Осудио је дуготрајну и систематску политику агресије над афричким земљама у склопу колонијалних ратова, тражећи да се понашање Лисабона држи у пажњи савета због одбијања тог режима да прихвати деколонијалне промене у свету, посебно јер Лисабон није обећао заустављање колонијалних ратова и агресија над другим земљама, већ наставља своју агресивну политику без оклевања- Повезао је нападе Лисабона на независне суверене афричке земље са њиховим колонијалним ратовима тврдећи да су то две стране истог проблема и исте политике, и подсетио да је СБ тражио да Лисабон поштује туђи суверенитет и престане са актима насиља, како би се створили услови за елиминисање основа тензија, и створила атмосфера мира и безбедности. Такође је објаснио да се не може решити проблем без отклањања велике политичке, економске и војне подршке Португалу и Ј.Африци од стране њихових савезника, помоћу којих та два колонијална и расистичка режима сарађују у циљу покоравања земаља југа африке, уз претње по безбедност и сувереност околних земаља поред територије своје контроле. Подсетио је да Београд традиционално и директно подржава и помаже на све могуће начине афричке покрете ослобођења, у складу са резолуцијама ОУН, додајући да је Београд послао делегацију у Анголу да се сретне са тамошњим покретом отпора, и да је Београд подржао и спонзорисао велики број резолуција о проблему деколонизације у ОУН и позвао на чврсто придржавање њима.

Представник СССР је говорио о општој агресији Португала над Афричким земљама, оцењујући овај нови напад на Сенегал као опасан и озбиљан чин агресије због сукоба војних снага две земље ван рата, а тај инцидент није изолован ни случајан већ је део опште португалске непровоциране агресије,

додајући да он такође крши суверенитет броја других афричких земаља и отежава њихову безбедносну ситуацију. Одбио је покушаје Лисабона да минимализује инцидент тврдњом да је комадант у пољу реаговао ван одговорности, подсећајући да је ситуацију у региону опасна и да се акти агресије не могу оправдати локалном ситуацијом јер се тиме може угрозити мир даље, и да државе морају имати своје офицере под контролом јер се у савременом свету инциденти могу претворити у озбиљну агресију. Оценио је да је напад на Сенегал последица политике сталног непријатељства и агресије коју Лисабон води против мирољубиве земље, и да је један у дугом низу напада које је СБ осудио, додајући да је Лисабон последњих година вршио агресивне акције против суверенитости броја афричких земаља, попут Гвинеје, Заира-Конга, Танзаније и Замбије, што је привукло пажњу и осуде ОАЈ и СБ. Ту агресију је ставио у контекст колонијалних аспирација Лисабона и дуготрајних ратова које он води против слободе и деколонизације афричких земаља, што је постало акутни међународни проблем који преокупира ОУН, и што отежава завршетак деколонизације, и подсетио је на криминалну сарадњу Лисабона са Преторијом и Салисбуријем, а успео је и да повеже њихов колонијализам са сличним делима Израела на другом крају света. Осудио је међународни империјализам за агресивни рат против афричке независности, кроз колонијалне режиме у самој африци које штите, са циљем да васпоставе ранији колонијално-империјални систем на стратешким тачкама Африке, уз политичко-економску доминацију. Ову наводну подршку неодређеног империјализма је навео као разлог због кога се те колонијалне земље понашаку као да су неповредиве и незауостављиве, напротив труду већине чланице ОУН које су подржале ослободилачке покрете и ратове у циљу уништења колонијализма. Тражио је да напад Португала буде кажњен због кршења повеље ОУН, и да се он спречи у даљим покушајима агресије према ингеренцијама повеље, подсећајући на совјетску декларацију о некоришћењу силе коју је понудио у ГС.

Представник Кине је подржао делегације које су напад окарактерисале као део опште политике Лисабона, и као задњи у серији кршења суверенитета и

провокација, и осудио је оштрим речима тај акт агресије, стандардно хвалећи африканце због свог херојског отпора и милитантног духа којим освајају слободу, и дајући редовну критику колонијалиста и империјалиста који расту у моћи кроз пљачку африканаца, подсећајући на трговину робљем и представљајући се као заштитник трећег света у односу на западне империјалисте, слично као и Москва али са још чвршће позиције земље трећег света. Окривио је запад за колонијалну и неоколонијалну политику према африци од краја светског рата, када су почели пуном силом да спречавају покрете ослобођења на континенту, где је преостал само Португал који афричке територије под илегалном окупацијом назива својим прекоморским провинцијама у инат остатку света, кривећи их за колонијалну експлоатацију уз подршку империјализма, и за стварање колонијалне реакционарне алијансе са Преторијом и Салисбуријем како би насиљем спречили ослобођење афричких народа, у оквиру кога су нападали и околне суверене земље без обзира или одговорности. Изјавио је да је супротна реакција настала где се и остали афрички народи буре против репресије, и боре се за слободу оружјем како би отерали окупаторе са континента и окончали период колонизације, уз подршку масе народа и независних афричких земаља, хвалећи Замбију, Танзанију и Сенегал због помоћи окупираним суседима и додајући да је крај колонијализма питање и њихове безбедности. Тражио је да СБ осуди Португал не само због ове агресије већ и због репресије ослободилачких покрета и политике расизма, тражећи санкције против Лисабона и активну подршку за ослободилачке покрете против њега. Представник Аргентине је изјавио да би у нормалним околностима овај инцидент био лако превазиђен, али да није нормална околност због сталне агресије Лисабона и због опстанка колонијализма, на чији крај је позивао како би Африка уживала у атмосфери мира на основу резолуција ОУН 1514 и других. Представник Италије је тражио да се осуди свака војна активност која крши основна правила односа између држава, осуђујући сталне инциденте за стварање атмосфере несигурности и страха у региону, повезујући ту ситуацију са сталном тензијом на југу африке и позивајући Португал да престане са агресивним

активностима, док је повезивање наоружавања Португала са његовим чланством у НАТО-у одбио због отворене могућности да се лако стигне до оружја у свету, на крају позивајући да остваривања права територија у Африци на самоопредељење и независност. Представник Индије је подржао већ изнете ставове стављајући инцидент у контекст континуиране репресије над Гвинејом Б. и одбијању да тој територији да њена права на независност, док крши суверенитет суседне земље, и то уз неуспех СБ да заустави Португал и уз одбијање њега да сарађује са ОУН, подсећајући на декларацију и јачању међународне безбедности у ГА резолуцији 2734. где је акценат стављен на повезаност опстанка колонијализма са претњама по међународни мир и безбедност. Осудио је кршење неотуђивих права народа Африке, и додао је да је ситуација о којој се говори сјајан пример повезаности колонијалне репресије и угрожавања регионалне безбедности, као и другде у африци где опстаје колонијализам, уз позив да се отклоне основни узроци агресије који се налазе у колонијализму. Остале делегације су такође осудиле коришћење силе или претње против суверености чланица, као и њихове независности и интегритета, осуђујући акцију Португала и позивајући на престанак агресије, уз солидарност са Сенегалом и реafirмацију потребе да Португал ослободи своје колоније. Говорио је и представник Француске који је председавао, изражавајући пуну солидарност са Сенегалом, својом бившом колонијом, и затражио је да се у резолуцији не искористи осуда јер је Португал прознао грешку и извинио се, због чега је подржао тражење другачије методе решавања проблема осим прете осуде. Представник САД је чврсто подржао право Гвинеје Б на самоопредељење, и позвао Лисабон да престане са спречавањем тог права, али је апстинирао од гласања јер је сматрао нацрт превише једностран и игнорисао је извињење Лисабона и понуду компензације и правде, и позвао је на покушај мирног решавања проблема како би се избегло даље насиље, позивајући на успостављање заједничке комисије која би истраживала граничне инциденте (ово је повезано са разлогом Португалских напада на Сенегал, који је био отворена подршка Сенегала за побуњенике у Гвинеји Б, која је ишла преко границе, и

индиректно је Амбасадор Буш затражио од Сенегала да престане са подршком побуњеницима ако жели мирне границе, прим аут.). Представник Југославије је изјавио да му се ранији нацрт више свиђао од новог јер је више исудио Португал због свог напада и редовне агресије против афричких земаља, за коју је додао да је део политике коју Лисабон не жели да промени. тражећи осуду Португала због кршења туђег суверенитета и интегритета, тврдећи да се нов начин агресије где се после напада да извињење а онда настави са агресивном политиком не сме прихватити. Резолуција 321 је изразила забринутост због става Португала који одбија да се повинује резолуцијама СБ, и због повећања инцидената на граници који су угрожавали мир и безбедност у регији и шире, такође је реafirмисала интегритит афричких земаља и право на независност за португалске колоније, осуђујући напад португала и захтевајући од њега да престане агресију против свих афричких земаља, и да прихвати принципе самоопредељења према одлукама ОУН.⁷⁸

Средином новембра СБ се састао да дискутује о ситуацији у територијама у Африци под португалском администрацијом, тојест о португалским колонијама, на позив великог броја афричких земаља, где су афричке дипломате искористиле председавање саветом представника Гвинеје да опет ставе афричке проблеме на агенду, и да се појаве у СБ као говорници. Тај велики број афричких делегација је довео до дугачких састанака где су мале афричке земље које су имале минималан глас ван ОУН искористиле прилику да говоре о свакавим проблемима свог континента, где неки проблеми нису ни били везани за тему, такмичући се ко ће више изразити солидарност са другима и осудити колонијализам више. тако да ћу истаћи само неколоко битнијих излагања тих земаља које су имале већи утицај и чија излагања дотичу битније теме. Важно је истаћи да су све три афричке земље у Савету 1972. године биле једнопартијске комунистичке диктатуре, и самим тим имале су позитиван став према Москви и према свим комунистичким владама и

⁷⁸ А ОУН С_ПВ- 1667.1668.1669

ослободилачким покретима у Африци, и такође су те земље биле релативно младе, а посебно је битно да су пре само неколико година Судан и Сомалија имале пучеве на којима су комунисти дошли на власт и монополизирали је. Самим тим ове три државе су током читаве године форсирале афричка питања из веома антизападног става, и позивале представнике других комунистичких диктатура континента да говоре на седницама савета. Такође су све три државе биле муслиманске и изражавале су континенталну, идеолошку и религијску солидарност према другим африканцима, комунистима, и муслиманима, уз минимално интересовање према проблемима ван Африке, и уз покушај да дају легитимитет не само себи већ и другим комунистичким владама и покретима у Африци. Као релативно нови режими и државе њихови представници су покушавали да докажу правовореност кроз форсирање права ослободилачких покрета и кроз осуде западног империјализма, који је заиста у одређеној мери подржавао расистичке и колонијалне режиме из страха од ширења комунизма, што је од посебне важности због комунизма већине покрета ослобођења који су дошли на власт.

Један од говорника у том мору изјава је био етиопски, говорећи о расту португалске репресије током преходне деценије, и расту покрета ослобођења, тврдећи да се борци за слободу такође боре и за основна људска права тиме што устају против колонијализма и репресије, повезујући борбу тих покрета са жељом човека ка слободи, игноришући политичке одреднице тих покрета и чињеницу да већина покрета није успоставила слободу након краја колонијализма. Жалио се да резолуције које редовно осуђују Португал долазе од афричких земаља које форсирају то питање у савету, а не од самог савета који према њему и другим африканцима недовољно пажње даје том проблему, позивајући се на недељивост мира и тражећи од савета да делује и према резолуцијама ГС, подсећајући да Лисабон сматра колоније легитимним делом своје територије и не показује било какбу склоност ка компромису, и обећава рат до краја. Подсетио је на резолуције ГС о деколонизацији и неимплементације њих до краја, где Лисабон води управо супротну политику и угрожава светски мир и безбедност, и подржао је остале

делегације које су осудиле НАТО као савезника Португала, тврдећи да тај статус даје Лисабону могућност да се понаша грубље и одбија компромис и признавање легитимних права народа у територијама, и подсећајући да се ослободилачке снаге и даље боре без посустајања ради свог ослобођења. Тврдио је да покрети ослобођења нуде мир и компромис, али да неће одустати од свог права на независност (мада се њихова жеља за компромисом може радије описати као слабост и фрустрација неуспехом, јер су колоније добиле независност тек након унилатералног повлачења Португала након револуције у Лисабону, прим аут), позивајући ОУН да подржи побуњенике као аутентичне представнике тих територија, и тражећи санкције против Португала, уз позив на материјалну и политичку подршку покретима ослобођења јер они и ОУН деле циљ деколонизације, на крају се жалећи да Савет није урадио довољно за завршетак деколонизације, и да није дао довољно подршке афричким земљама уз недовољно осуде Португала и активности против њега. Готово истоветне ставове су узеле остале земље које су давале дугачке говоре уз протесте чланова савета, уз много жаљења на неефективност ОУН и интерес запада да одрже остатке колонијализма због себичног супротстављања глобалном комунизму, тврдећи да је Португал пред поразом и да је у интересу целог света да се процес деколонизације заврши што пре, и подсећајући на подршку за ослободилачке покрете коју даје ГС али не и СБ (где су мале и неутицајне земље трећег света имале већину и водиле нереалистичну политику).

Представник СССР је поздравио афричке земље подсећајући на заједничку борбу против империјализма и партијске везе КПСС са њиховим владајућим партијама сличне идеологије, говорећи о великој политичкој важности решавања проблема португалског колонијализма у Африци, који је имао велике политичке последице по међународне односе, додајући да је захтев 37 афричких земаља да се одрже консултације у СБ правилне, тврдећи да су међународне снаге империјализма у повлачењу као резултат иницијатива мирољубивих држава, показујући да је могуће ослабити и ограничити империјалистичку агресију у свету. Тврдио је да је

та активност помогла требду детанта и олакшавању тензија у свету, и да консолидација независности суверених држава напредује, због чега је посебно било битно да Португал престане своју колонијалну експлоатацију у Африци у складу са повељом ОУН, чиме би престао да врши међународни злочин коришћењем силе и репресије у инат легитимним правима тамошњег народа и у инат ОУН. Тврдио је да је совјетска резолуција о некоришћењу силе у ГС повредила планове Португала, као и резолуција СБ 312 са почетка године, кроз прихватање легитимности борбе за независност против колонијализма Лисабона, уз редовну осуду од стране СБ према агресивној политици Лисабона у Африци која је угрожавала безбедност у региону. Позвао се на раније резолуције да потврди своју правилност, и поновио захтеве да се прекине окупација и дозволи независност, и поновио је оптужбе да Португал добија подршку за свој колонијални рат од западних империјалиста, због чега може тако успешно спречавати ослободилачке шпирете, као и од друге две расистичке земље на југу африке. Подсетио је и на агресију Португала на многе независне афричке земље, укључујући Гвинеју чији амбасадор је председавао састанку, упркос упозорења и осуда ОУН, и да се то дешава уз подршку и одобрење НАТО савезника који имају своје геостратешке и економске интересе у региону, оптужујући западне економске интересе да стварају неоколонијалну експлоатацију кроз нови колективни колонијализам. Тврдио је да је ипак Португал осуђен на пропаст јер не може дуго успети да спречи легитимне борце за слободу у њиховом труду да отклоне страну расистичку окупацију, и јер је његов систем анахрон, називајући арапске побуњенике херојима и патриотама, и повезујући то са идеолошким ставовима комунистичке партије о подршци за народноослобођење од западног колонијализма, подсећајући на материјалну и моралну подршку коју Москва даје афричким побуњеницима, чиме се изражава заједништво интереса и солидарност. Тражио је да СБ направи рокове до када Португал мора да се повуче и да власт локалном народу на основу декларације о деколонизацији 1514 резолуције, док би се у супротном извеле санкције и приближио час слободе африканаца. Поздравио

је нацрт афричких чланова савета где се траже преговори ослободилачких покрета са Лисабоном о давању независности територијама, чиме су показали добру вољу али и одлучност циљева, додајући да би одбијањем преговора Лисабон испао тврдоглав и некомпромисан непријатељ слободе пред целим светом, и тиме би легитимисао оружану борбу против себе како би се зауставио колонијални рат репресије, тражећи да преговори буду кратки како се неби користиле тактике одуживања и развлачења решења док се ојачају позиције колонијалиста. Поздравио је и део нацрта где се ослободилачки покрети три португалске територије признају за легитимне представнике тамошњих народа. такође подржавајући и крај подршке западних земаља за Португал кроз давање војне помоћи.⁷⁹

Даље је говорио представник Југославије Мојсов, изражавајући подршку за афричке ставове и изражавајући стандардну солидарност за њихове циљеве, подсећајући на улогу Београда у подршци ослободилачке борбе тих територија током више година, и наводећи релевантне резолуције које је Београд подржао у ГС. Изјавио је да је дошло до радикалних окрета у ситуацији због које је пажња ССБ потребна, међу њима је успех ослободилаца у заузимању контроле над великим делом територије, уз успостављање политичких структура и успостављање побуњеничке скупштине у Гвинеји Б која ће прогласити нову државу, где је подсетио на југословенско искуство из своје ослободилачке борбе, где је стварање скупштине побуњеног народа показало да се ситуација креће и корист побуне и да је велики корак преузет ка ослобођењу, тврдећи да је финални пораз колонијализма само питање времена. Подсетио је да су ОАЈ и ПНЗ подржали ослободилачке потребе и да је ГС дала њима статус посматрача, тврдећи да нема ничег рутинског у новом посматрању ситуације јер је дошло до великих промена, додајући да не осећа слабост у неуспеху да се уради све што је могуће за ослободилачке покрете, јер иако је Португал и даље уз туђу помоћ

⁷⁹ А ОУН С_ПВ- 1672,1673,1674

водио колонијални рат упркос повељи и овлашћењима СБ, и да ље је дошло до велике моралне, политичке и материјалне помоћи за покерте кроз ОУН, сматрајући да се посматрањем успеха ослободилачких покрета може тврдити да ниједна резолуција није била узалуд. Изјавио је да сви који су водили рат ослобођења знају да ништа не може донети слободу ако се сам народ не бори на терену, и да зна колико вреди подршка и помоћ савезника у свету да охрабри борце, подсећајући на пуну југословенску подршку за ослободилачку борбу од почетка ње, позивајући међународну заједницу да такође да свој допринос да се борба заврши успешно било којим средствима. Тврдио је да таквим деловањем ослободилачки покрети показују да нису само деструктивни против колонијалног система, већ и да су способни да створе нов систем и нове државе самостално, чиме су и покрети промена и реформи политичког устројства својих територија а не само уништавачи претходног стања, показујући и да је тамошњи народ политички сазрео и одговоран. Прихватио је идеју афричких делегација да СБ у случају да Португал настави да одбија захтеве СБ, прогласи независност португалских колонија и игнорише његов покушај да одржи тамо власт, уз општење са представницима ослободилачких покрета као правим представницима народа, додајући да сасвим прихвата целокупни афрички нацрт резолуције где се покрети узимају за легитимне представнике народа (ово није прихваћено у евенталној резолуцији), и да се реafirмише њихово право на самоопредељење уз осуду подршке за Португал и његове савезнике. Подржао је иницијативе афричких земаља о обећао подршку по свим антиколонијалним питањима, дајући пуну подршку за ембарго на трговину оружјем са Португалом, критикујући изговоре да оружје иде само за домаће коришћење у самом Португалу а не у Африци, и изговоре да може наћи оружје на црном тржишту, тврдећи да било каква помоћ или давање оружја зарађеној страни директно утиче на исход тог рата и чини те земље саучесницима, јер чак и ако Португал ново оружје користи само у својој земљи он може старо оружје пренети у Африку. Позвао је земље које подржавају свог савезника Португал док води агресивни анахронистички рад против слободе окупираног

народа против међународног права, да искористе своје недавање помоћи као начин да притисну Лисабон да седне за преговарачки сто и заустави крворполиће, подсећајући да је једини начин да се рат заврши без дугачког насиља које угрожава регионални и континентални мир и безбедност управо преговори, и то са ослободилачким покретима као интерлокутором колонијалних и расистичких режима у Африци, тврдећи да би одбијање преговора било катастрофално и да би довело до даљег погоршања општег рата. Подсетио је да су покрети нудили отворене преговоре са Португалом под условом да их прихвати као аутентичне представнике својих народа, и да су изјавили да ће узети у обзир интересе Лисабона ако заузврат добилу право на независност, додајући и да је Брисел позвао на преговоре две стране са циљем да се пренесе моћ на нове демократски изабране институције, и подсетио је да Београд прихвата политичке представнике покрета као званичне представнике тих будућих земаља. Позвао је на преговоре искључиво са циљем да се успостави самоопредељење већинског становништва, уместо било каквог дијалога или разговора који би се водио без отвореног признања Лисабона да нема власт над територијама у Африци, упозоравајући да ће се у супротном водити рат, јер је независност безкопромисни захтев покрета ослобођења који Београд подржава.

Представник Италије је изјавио да је природна реакција африканаца да сеprotиве застарелом колонијалном моделу, који је био препрека за напредак њиховог континента ка принципима слободе и једнакости, изражавајући забринутост због наставка колонијализма који не може бити модернизован јер је погрешан и анахрон, додајући да је извор конфликта и нестабилности, и да локални народи у независности сами могу најбоље створити свој напредак, подржавајући независност три територије према принципима ОУН. Поздравио је понуде преговора и престанка непријатељстава од стране ослободилачких покрета као реалистичну и конструктивну, подсећајући на подршку Рима за Лусака манифесто где се покрети позивају на мирне методе борбе и преговоре уместо насиља, додајући и да су афрички захтеви у складу са ОУН повељом и одлукама. Одбио је

захтев да ОУН легитимизују насиље као метод ослобођења, сматрајући да је то организација мира и преговора, и да би се тиме претворила у форум конфронтације, позивајући на поштовање међународног права и на избегавање произвољног тумачења и позивања на рат, тражећи да стране пређу на преговоре и помирење, на крају позивајући на мирну имплементацију резолуције 1514 кроз преговоре уз посредовање и помоћ ОУН. Представник Кине је изјавио да су португалски колонијалисти класични пример старих реакционарних колонијалиста који не желе да напакон напусте своју експлоатацију Африке где су већ вековима, осуђујући став да су туђе територије његове провинције, и критикујући их због огромног колонијалног рата и нападе на околне независне земље, представљајући три колонијалне-расистичке земље као главну препреку миру и безбедности на континенту, који спроводе анахрону и негативну политику упркос осуди целог света. Тврдио је да наставак рата само ојачава жељу африканаца за независност, и само јача њихов борбени дух, где помоћ империјалистичких савезника неће помоћи у потискивању антиколонијалне борбе локалног народа који се бори још јаче са временом, поздрављајући успехе покрета ослобођења при ослобађању велике количине територије. Сматрао је да кроз дуго трајање рата расте и организација и воља покрета, који су почели и политички да се организују на ослобођеној територији на радост свих слободољубивих земаља, подржавајући став ОАЈ да је оружана борба правилан начин да се африканци ослободе окупације колонијалиста, позивајући да ратом реше своје проблеме и критикујући земље које позивају на мирне преговоре са реакционарним империјалистима које треба уништити, даље критикујући супер сила за политику хегемоније где једна страна се представља као пријатељ африканаца док покушава да одржи њихову потчињеност, док им друга страна покушава наметнути себе и своје ставове. Изјавио је да колонијалисти никада неће својевољно отићи и дати слободу, па је самим тим преговарање са њима бесмислено, позивајући народ колонијалних територија да устане на борбу и сам добије независност, дајући подршку за чврсту осуду политике Лисабона и његових савезника, уз ембарго на оружје и подршку за

покрете ослобођења, тврдећи да кинески и афрички народ има сличност искуства и заједничку борбу, где је нудио потпуну солидарност и разумевање, представљајући две стране као жртве европског империјализма и колонијализма. Представник Аргентине је такође тражио од Португала да прихвати самоопредељење војих колонија према повељи и одлукама ОУН, позивајући их да оставе колонијализам у историји и да напусти територије које је давно освојио, подсећајући да се и Аргентина ослободила од колонијализма, док је њен сусед Бразил такође некада био португалска колонија, а све то је део историје који неби требао да се прошири у садашњост, подсећајући на чињеницу да су многе нове независне земље наставиле да имају позитиван однос са бившим метрополама, и да су наставили узајамно користну економску сарадњу на основу поштовања. Представник Индије је приметио раст подршке за ослободилачке покрете у ОУН и њихов успех у супростављању колонијализму, позивајући на акцију али уз разумевање да Португал не сарађује са организацијом док његови савезници користе вето у СБ, позивајући ОУН да призна покрете ослобођења као независне земље и прихвати положаје Португала у тим територијама као агресију на страну земљу, што према њему и јесте било тачно, и што је описао као легитимну и моралну одлуку. Такође је осудио било какву трговину оружја са Лисабоном, као и свесрдну сарадњу Лисабона са Преторијом и Салисбуријем, тражећи широке санкције против сва три режима. Позвао је на преговоре као најбоље решење конфликта, али је подсетио на индијско искуство где су дванест година чекали преговоре са Лисабоном, оцењујући тај дијалог као неуспех који много говори у могућности успеха преговорима са Лисабоном (Индија је евентуално анектирала португалску колонију Гоу 1961.), посебно јер питање независности не може бити преговарано већ само питање његовог почетка. Истакао је да три режима на југу африке стварају велике проблеме са својим расизмом, колонијализмом и апартејдом, стављајући Португал у негативну улогу где угрожавају стабилност и слободу целог југа континента, и позвао је на европске савезнике Португала да увиде ту улогу и да изврше притисак како би се она променила, додајући да ће

Делхи наставити да подржава покрете ослобођења до њихове независности кроз Савет или ван њега. Представник Јапана је наставио са својим позитивним али умереним ставом, подржавајући принцип независности и самоопредељења територије, уз наду да ће Португал и други колонијалисти и расисти прихватити став светског јавног мњења и прихватити одлуке ОУН, позивајући стране на преговоре са циљем да се остваре права африканаца, али изражавајући сумњу према нацрту резолуције и обећавајући абстиненцију. Представник Француске је сматрао да се превише често сазивају састанци о проблему афричких колонија, и то често на рачун небитних инцидената, али прихватајући да стална потреба афричких делегација да стављају то питање у главни орган светског мира и безбедности сведочи погоршању ситуације у поменути регијама, мада је оценио да је доста забринутости африканаца претерано и без основе. Критиковао је држање толико дебата без резултата и сталног прављења истих резолуција, али је оценио да у Савету постоји разумевање да оружани конфликт треба да престане уз прихватање принципа самоопредељења, где је изјавио да Португал као административна сила не може бити игнорисан у тражењу решења за проблем територије, што је према њему и потврђено у историји деколонизације, тражећи да резолуција не одузима Лисабону његову улогу у процесу. Тврдио је да је Португализвршио цивилизаторску улогу у тим територијама током векова, али да се време променило и да је време да тамошњи народ добије право да сами одлуче своју судбину, али да се то треба остварити кроз сарадњу са Лисабоном и то након престанка оружаног конфликта, уз наду да ће Португал моћи да се навикне на промене у свету и да допринесе позитивном развоју бивших колонија. Похвалио је спонзоре нацрта што су га изменили у сарадњи са других члановима, и да су фокусирали нацрт на неутуђиво право на самоопредељење и на потребу да се војне и репресивне акције што пре окончају, тврдећи да нацрт у општем позива на преговоре, али је изразио забринутост јер се нацрт и даље позива на многе резолуције за које Париз није гласао, и додао да ситуација од одговара провизијама из поглавља седам повеље ОУН, подсећајући на крају да су одлуке

ОУН и ОАЈ одвојене и не зависе једне од других. Представник Британије је поздравио позиве да СБ искористи свој утицај да заустави рат у територијама и да створи услове за дијалог који би померио ситуацију са мртве тачке и конфликта, подржавајући мирно решење неспоразума и компромис који би водео помирењу уместо конфронтацији. Сложио се са представником Француске у подршци са самоопредељење територија али уз сарадњу са Португалом, који је недавно понудио могућност преговора, али је изразио да постоје проблеми са нацртом, јер се у њему борба за самоопредељење и независност не карактерише као искључиво мирна и према повељи, и да је такође једностран и ставља захтеве само на Португал а не на покрете ослобођења, посебно у односу на коришћење силе и уздржавање, дајући право Лисабону као административној сили да испуњава своје обавезе за поштовање реда и закона док се преговорима реше отворена питања, и позивајући на поглавље једанест повеље где Лисабон има легитимну одговорност у територији и треба водити главну реч у преговорима о самоопредељењу. Одбацио је тврдње да НАТО савез подржава португалски колонијализам у Африци тврдећи да је то само одбрамбени савез који служи одбрани независности његових чланица, и да не служи одбрани португалских територија прекоморских и нема обавезе према њима, упркос сталним тврдњама африканаца, подсећајући да пренос оружја у Португал иде искључиво билатерално и то без употребе тог оружја у Африци. Након овог говора спонзори нацрта су повукли други нацрт који је био грубљи и превазилазио прихватљивост формулације, остављајући само први блажи нацрт који није позивао на подршку оружаним побуњеницима нити тражио њихов легитимитет као представника народа. Представник САД је похвалио дух компромиса и сарадње који је узет у СБ при прављењу нацрта, и подсетио је да самоопредељење не мора да аутоматски значи независност, и да у декларацији о принципима пријатељских односа и међународног права пише да се може одабрати било какав политички статус, иако се та два термина користе заједно углавном, објашњавајући да та два принципа не узима заједно у нацрту и резолуцијама, жалећи се на параграф у коме се користи

осуђујући језик и превазилазе овлашћења, јер је према међународном праву суверенитет над територијама Португалским се налази у држави Португал. Подсетио је да САД подржавају самоопредељење тих територија али и да поштује законски суверенитет Португала, и да су у том циљу саветовали Лисабон, додајући да различите земље имају другачије мишљење о томе да ли се врши законска или илегална репресија и какво је насиље легитимно, и на крају је додао да би главни циљ резолуције требао бити позив на преговоре и прекид конфликта, и позвао на искључивање језика конфронтације и заостравања. Резолуција 322 се позвала на ГС резолуцију 1514, као и 2918, и истакла је да је ОАЈ признала ослободилачке покрете територија као легитимне представнике тамошњих народа (ОУН није), и да је потребно да се што пре заустави људска патња кроз налажење решења преговорима ради завршетка оружане конфронтације. Такође је реafirмисала неотуђиво право три народа на самоопредељење и независност, као и легитимност труда (не оружане борбе) за остваривање тих права, уз позив Португалу да престане са војним операцијама и репресијом над народима територија, и да приступи преговорима са циљем остваривања права на самоопредељење и независност за територије.⁸⁰

Крајем године одржана је серија састанака о ситуацији у Територији Југозападне Африке, тојест Намибији, која је била територија под окупацијом Ј.Африке након истека њеног мандата над том територијом, а разлог за састанке је извештај ГенСек-а о тамошњој ситуацији, у контексту његове улоге посредника у проблему и решење које би укључило самоопредељење народа Намибије и независност. У извештају је објашњено да је влада у Преторији била против таквог решења јер нису успостављени услови зато, јер локално становништво нема политичко и административно искуство, амда је у принципу прихватала потребу за евентуалном независношћу територије, супротно са жељама већинског становништва које је желело независност, али уз флексибилнији став према привременим решењима и полтиичким правима и слободама. ОУН Савет за Намибију је имао мизерне резултате иако је успостављен да представља ту земљу, али је представљајо ту земљу на састанцима ОАЈ иако није имао никакав утицај на саму територију, а Преторије је

⁸⁰ А ОУН С_ПВ- 1676, 1677

наставила да игнорише жеље народа територије у разговорима са представницима ОУН и избегавала је да услиши њихове молбе. Представник Етиопије је изјавио да је његова земља учествоава у труду да се нађе мирно и праведно решење за проблем, у складу са овлашћењима његове владе у оквиру ОУН афричке групе и ОАЈ, и говорио је о новом извештају ГенСек-а као о потврди непомирљивог става Преторије, али уз одређени разлог за благи оптимизам због кога би мисија ОУН требала да се настави, иако ниједна акција ГенСек-а, ГС и међународног суда правде није дала резултате. Подсетио је да је Преторија одбила да сарађује са ОУН и да је одбила да врати мандат над Намибијом организацији, иако га је добила од Лиге Народа која више не постоји, и такође је суд правде одбио да прихвати ставове Етиопије у почетку, али да је суд 1971. решио да Преторија нема легално право да врши администрацију у Намибији, и подсетио је на сталне позиве ГС без успеха да се та администрација укине, као и на став већине становништва у Намибији да желе независност, и упозорио је да изјаве преторије о самоопредељењу у ствари значе успостављање апартеида у Намибији уз оопстанак контроле Преторије, оптужујући Преторију за дисторзије и неискреност и став да имају легитимна права да владају том територијом користећи различите изговоре. На крају је упозорио да преговори ОУН са Преторијом не дају резултата, и да наставак није продуктиван због става Преторије против независности Намибије, и треба се престати са давањем легитимитета Преторији кроз преговоре са њима о Намибији која има право на независност, тражећи да Преторија прихвати присуство и ауторитет ОУН у територији, и тражећи да ОУН успоставе ефективну власт над територијом и спрече илегалну власт Преторије кроз давање права на независност и самоопредељење у целини за Намибију, у складу са одлукама СБ.

Представик Замбије, која је пре две године била домаћин самита несврстаних, је изразио незадовољство и разочараност због нерешене тешке ситуације, чиме је угрожен цео регион којег је део његова земља, а проблем постоји због неприхватања Преторије да имплементира одлуке СБ и ГС, подсећајући на сумње његове владе да се решење може добити кроз контакт ОУН са Преторијом, јер би то било повлачење ОУН од својих принципа и резолуција, јер су ОУН преузеле одговорност над Намибијом и обрисале мандат Преторије над њом, због чега нема разлога за такве преговоре, посебно због анти-ОУН активности тог расистичког режима и игнорисања људских права и слобода. Подсетио је да је Преторија игнорисала позиве да напусти територију Намибије и да престане са својим апартеидом, говорећи да не треба бити преговора ако су СБ резолуције решиле да се контрола над територијом мора предати на ОУН, подсећајући да је мандат ГенСек-а да разговара само о условима самоопредељења и независности Намибије,

одбијајући став Преторије да тамошњи народ није спреман на независност и покушаје да добију на времену и изиграју своје обавезе, што ОУН морају осудити а не прихватити уз осуду непомирљивог става Преторије, говорећи да мисија ОУН није направила никакав напредак. На састнаку је било изјава многих делегација афричких земаља које су позвале саме себе на састанак, а које су понављале готово истоветне ставове које су чланице ОАЈ давале на ранијим састанцима о Намибији, и које су се састојале од подршке за независност Намибије и осуде Преторије, као и других расистичких и колонијалних режима, а простор је дат и комунистичком покрету отпора Намибије који је ГС признала за представника намибијског народа, иако он то није заиста био.

Представник СССР је почео са поздрављањем председавајућег из Индије говорећи о добрим односима између две земље који су грађени на основу искреног пријатељства и узајамног поверења, као и на принципима добросуседске сарадње и мирне коегзистенције, изражавајући наду да ће се наставити и проширити узајамно корисна сарадња успостављена уговором о пријатељству и сарадњи из претходне године. Наставио је са изјавом да социјалистичке земље једногласно осуђују колонизализам и расизам на југу Африке и позивају на крај таквих режима и успостављање независне Намибије, и ту је истакао солидарност ДР Немачке са Намибијом и индиректно указао на потребу те државе да буде примљена у чланство након што је постала посматрач, тврдећи да су социјалистичке државе уложиле велики труд да промовишу мирољубивост у свету и једнака права за све народе уз универзалност ОУН. У вези са темом која се расправљала, изјавио је да је већ десет резолуција о Намибији прихваћено и да је то хронични проблем у СБ, за који је већ дређено у Савету да се може решити кроз право народа Намибије на слободу и независност према декларацију ГС о деколонизацији, и кроз отклањање илегалног присуства Преторије на тој територији над којом ауторитет легално имају ОУН ради спровођења самоопредељења једниствене земље. Указао је на недостатак имплементације резолуција због опструкције Преторије која илегално држи Намибију под колонијалном доминацијом, оптужујући Преторију да игнорише одлуке ОУН и да спроводи колонијалну и расистичку политику над Намибијом уз директну подршку одређених западних држава и међународних капиталистичких и империјалистичких интереса, повезујући међународне монополе капитализма са империјализмом, тврдећи да Намибија трпи експлоатацију кроз колонијализам који се противи напорима ОУН ГС и тамошњег народа да се успостави независна земља без доминације Преторијских колонијалиста. Жалио се што је Преторија у својим разговорима са представником ГенСек-а лицемерно тврдила да је политика према Намибији заправо политика самоопредељења и независности, јер

апсолутно ништа нису урадили за независност те земље већ спроводе политику репресије, апартхеида, колонијализма и успостављања поделе територије, упркос ставовима и одлукама ОУН, додајући да се ситуација никако није побољшала и да тамошњи народ и даље живи под илегалном окупацијом колонизатора. Подсетио је да Москва није подржала дијалог ОУН са представницима расистичког и колонијалног режима, који је успостављен резолуцијом на састанцима СБ у Адис Абеби, и да Преторија тиме одлаже имплементацију резолуција које траже хитну независност, говорећи да дијалог неће довести до напретка и слободе Намибије и да је чак штетан интересима тамошњег народа, а мисију је описао као неуспех због негативног става анексионистичке владе у Преторији. Изјавио је да народ Намибије не жели да и даље толерише колонијалну доминацију и да се буди национални дух и жеља ка независности, и изразио је солидарност Москве са тим аспирацијама ка слободи, тражећи хитно ослобођење те земље од тираније преторијанских расиста, и изјавио је да ће Москва постати члан ОУН савета за Намибију због важности које афричке и азијске земље дају том телу, како би радили више на имплементацији ОУН одлука о независности територије, поново тражећи од Преторије да повуче све своје снаге из Намибије према одлукама СБ јер је њихово присуство илегално.

Представник Југославије је указао на стагнацију према решењу проблема Намибије, и изјавио је да се сада јавља потреба да се критикује деловање ОУН и да се стави у сумњу труд да се изврши дијалог са Преторијом, јер је та држава чврсто против слободе Намибије и не жели да заустави своју илегалну окупацију, и затражио је да се појача труд и солидарност у циљу независности Намибије у тешкој ситуацији, уз чвршћи став против Преторије. Подсетио је да Преторија нема никаква права у Намибији и да је мандат који је имала угашен, тако да је једна ствар о којој ОУН могу да причају се Преторијом је трансфер моћи и повлачење војних снага. Подсетио је да је Београд сарађивао са Аргентином и Сомалијом у оквиру групе СБ за проблем Намибије према резолуцији 309, што је прихватио као потврду своје подршке афричким земљама, и да је та група радила под условом да се од Преторије тражи прихватање права на самоопредељење за Намибију кроз дијалог са ОУН, и да се само на основу тог критеријума могу наставити преговори, и додао је да Преторија није испунила услове стављене пред преговоре и није преговарала у доброј вољи, нити је показала интерес за испуњавање својих међународних обавеза према одлукама ОУН и суда правде. У том циљу одбио је било какве ставове ОУН мисије и извештаја који би ставили у питање право Намибије на интегритет, јединство, самоопредељење и независност, уз илегалност администрације Преторије на њеној територији, али је прихватио наставак мисије на одређено време ако се она усклади са

одлукама ОУН. Изјавио је да би резолуција требала бити изгласана која би експлицитно затражила присуство ОУН у Намибији уз хитни престанак свих репресивних мера, али да се то индиректно тражи кроз позивање на раније СБ резолуције у нацрту Аргентине, уз подсећање да је Преторија негативно одговорила на захтеве ОУН за спровођењем резолуција и да се преговори морају наставити са тим у виду, а као одговор на даљу обструкцију Преторије је изнео идеју да се званично прогласи независност Намибије и да се појачају ембарго и санкције над Преторијом. Представници САД, Француске и Британије су подржали наставак преговора са Преторијом, одступајући од ставова већине делегација и једини оцењујући разговоре као позитиван допринос, говорећи да је потребно време да се дође до резултата и да је битно наставити труд, уз избегавање да прихвате аутоматско позивање на раније резолуције СБ за које нису гласале, али су прихватале право на евентуалну независност Намибије, уз истицање да самоопредељење не значи аутоматски и независност.

Резолуција 323 је изгласана уз абстиненцију Москве и Пекинга, а у њој је реafirмисана посебна одговорност ОУН за Намибију, као и неотуђиво право на самоопредељење и независност, као и на интегритет и јединство, и истиче се да је јавно мњење у територији против политике апартхеида и за повлачење администрације Преторије ради независности. Такође се жали због недостатка позитивног одговора Преторије поводом самоопредељења и независности Намибије, и позива се ГенСек да настави да ради на успостављању права територије која су поменута, уз позив Преторији да сарађује са ОУН у циљу мирног трансфера власти.

Представник СССР је изјавио да није гласао за нацрт једино због непостојања захтева да Преторија имплементира права Намибије на независност, подсећајући на резервације Москве против наставка дијалога са Преторијом јер он није продуктиван, тражећи да антиимперијалне и антиколонијалне државе требају натерати Преторију да испуни захтеве ОУН јер она неће сарађивати са ОУН, и афричке земље су разочаране дијалогом, а наставак дијалога ће само направити илузију да се долази до напретка.⁸¹

⁸¹ А ОУН С_ПВ 1678,1679,1680,1681,1682

1.4. ПРОБЛЕМИ БЛИСКОГ ИСТОКА. У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ 1972.

У исто време када су се одржавали састанци о ситуацији у Родезији сазвана су и два састанка о ситуацији на Блиском Истоку, на захтев Либана и Израела због либанске оптужбе да је Израел извршио оружани напад над Либаном 25. фебруара. Састанак је започео говор представника Либана, који је изјавио да је велики број израелских темнова уз помоћ авијације и пешадије напао територију Либана близу границе, и да је Беирут добио поруку Јерусалима у којој се тврди да су терористи који су извршили убиства у Израелу дошли из Либана и тамо се вратили, и да Израел делује на основу упозорења из јануара 14. уз тврдњу да Либан толерише тероризам и претећи да ће наставити војне операције против Либана ако он не престане да подржава тероризам против Израела, на крају чак тражећи да Беирут јави Јерусалиму где се налазе терористи како би смањили либанске цивилне жртве у случају даљих напада. Представник Либана је оптужио Израел за агресију и ароганцију и подсетио на историју чинова агресије Израела против његове државе, као и на осуде тих напада од стране СБ, изражавајући жаљење што упозорења СБ нису имала ефекта на агресију Израела, који својом војном снагом угрожава територијални интегритет Либана и ствара тензије у региону са уверењем да неће бити кажњен, и да Израел очекује да ће добити још помоћи из иностранства упркос блокирању мировног процеса, и упркос претњама силом против интегритета и безбедности суседа. Изјавио је да је овај напад Израела највећи до сад и да није сразмеран наводним делима арапских бораца, као и да напади нису потекли из Либана већ да Израел сам себи ствара отпор арапа својом окупацијом, подсећајући да је претходно упозорење Израела претило окупацијом и да су сва та упозорења и претње против ОУН повеље и да крше мир и регионалну безбедност. Затражио је коришћење поглавља 7 повеље како би се Израел спречио у својој агресији и илегалној окупацији западне обале, тврдећи да је Јерусалим главна препрека миру и безбедности у региону својим одбијањем да се повинује одлукама СБ.

Представник Израела је тврдио да је Беирут сам крив и одговоран за ову ситуацију, тврдећи да је противно обавезама у међународном праву он дозволио великом броју терористичких организација да раде у Либану са пуном подршком власти, уз понашање где те организације постављају своје штабове у просторима где цивили живе како неби могли бити нападнути без жртава чиме показују да им није стало до живота либанаца. Тврдио је да из ових позиција терористи оперишу унутар Израела и врше злочине против израелске војске и цивила, додајући да је Либан признао Ј.Арафата писменим уговором иако је тај човек лидер терористичке организације која врши злочине унутар Израела. Тврдио је да је сарадња са терористима против међународног права јер тиме се помаже убиство и саботажа на територији друге земље, и да је та политика у циљу да се уништи суверена земља, додајући да уговор либана и палестинских побуњеника-терориста дозвољава са свом подршком постојање анти-Израелских терористичких база на територији Либана. Додао је и да је Беирут више пута потврдио и јавно изјавио да сматра да је палестински тероризам у складу са интересима Беирута и арапа, цитирајући изјаве где Беирут даје свеобухватну подршку тим снагама називајући их борцима који се жртвују за заједничке интересе арапских муслимана, и чак изјаве где Беирут изјављује да је учествовао и учествоваће у борби против Израела кроз војне активности. Подсетио је да је основа ОУН и међународног права да се државе уздржавају од напада и претњи по другу државу и да морају да спрече сваку оружану групу да исто то ради са своје територије, али да Беирут ради супротно, и да Израел мора да заштити своје грађане од насиља, подсећајући да су дали стотине извештаја о нападима терориста који су базирани на територији Либана и који су убили цивиле, и да терористи користе Беирут као центар комуникација, објашњавајући да је недавни напад Израела резултат напада терориста на израелске цивиле из правца Либана који је постао рај за терористе, додајући да је једини начин за Либан да живи у миру да престане да подржава терористичке организације и да их толерише на

својој територији, а да док помаже терористичке нападе на Израел са своје територије Израел неће престати да одговара у самоодбрани шта год СБ одлучи.

Представник СССР је описао Израел као агресора који се понаша као пират и варварин, дајући једнострану подршку својим арапским савезницима, и стављајући аву активност у склоп опште израелске агресије од последњих пет година над четири арапске земље, подсећајући да су криминалне активности Израела над Либаном већ неколико пута осуђене као претња по мир на Би од стране СБ. Описао је Либан као мирољубиву земљу над којом Израел врши бандитизам уз циничне претње и агресије, као и уцену и нападе противно одлукама СБ, што је ставио у службу наводних израелских покушаја да опасну ситуацију на Би учини још експлозивнијом и подигне војну опасност по суседе против мирољубивих иницијатива. Изјавио је да Израел врши своју агресију уместо да помаже у имплементацији резолуције СБ 242 и да га због тога треба посебно осудити, тврдећи да је политика Израела избегавање мирног политичког споразуме, подривање ОУН и повеље организације, и кршење међународног права за своје националне циљеве. Изразио је став да Израел покушава да изврши агресивно форсирање своје политике на арапе, користећи позицију снаге према суседима и наставља своју политику апропријације туђе земље, што је описао као пиратско понашање и окривио Израел за политику реакционарног агресивног зионизма, са међународном зионистичком подршком из земаља где су јевреји утицајни, и тражио је међународну осуду таквог понашања. Оптужио је Израел за лажно предстаљање себе као жртве која врши војне акције из самоодбране, и да је то само параван за експанзионистичку политику силе, хвалећи арапе као херојске патриоте и одбијајући право Израела да се брани од терористичких напада кроз акције на територији Либана, дајући пуну једнострану подршку арапима и подржавајући њихов циљ да ослободе своју земљу од Израела као легитиман и налик афричким борбама за слободу од колонизатора, дајући им

за право да користе све могуће начине за ослобођење, додајући да арапи имају право и природну реакцију да се активно боре против израелаца на окупираној територији као партизани који не желе да прихвате илегалну окупацију. Упоредио је борбу арапских милитаната са совјетским партизанима у светском рату, тражећи од Израела да прихвати да ће само повлаћењем са окупиране територије отворити пут миру и безбедности, и упозорио га да не може да очекује да се покорен народ помири са својом судбином и живи срећно са својим окупаторима, надајући се да ће владари Израела дати безбедност свом народу уместо небезбедност кроз ескалирање и агресију, јер народи не прихватају окупацију и анексију и самим тим арапи ће се борити до краја да ослободе западну обалу, подсећајући да је СБ оценио Израел као агресора и навео резолуције које прете даљим корацима ка спречавању Израела (даље од упозоравања да ће се преузети кораци у будућности се није отишло, а та будућности је увек остала у будућности, прим аут.). На крају је додао да пошто је СБ упозорио Израел више пута а он није ништа урадио да се повинује одлукама, треба размотрити искључење Израела из СБ, тражечи и подршку за мисију Амбасадора Јаринга. Либан је амбасадор Москве описао као мирну земљу иако је дозволила да на њеној територији функционише палестинска ослободилачка организација, која је вршила терористичке нападе над цивилима и покушала да збаци власт у Јордану, дајући палестинским милитантима могућност да контролишу територију у Либану и врше нападе на Израел по својој вољи, што је за неколико година довело до грађанског рата у Либану. Представник

Француске се запитао да ли је просто случајност да је навјећи напад Израела на Либан дошао у тренутку доласка А. Јаринга у Израел, затим је тражио да се догађаји разумеју у склопу опште ситуације на БИ која није ни мир ни рат и која се у сваком тренутку може претворити у општу конфронтацију. Додао је да се заоштравање само погоршава због неуспеха СБ да примени своје резолуције, тражећи да међународна заједница постане свеснија својих одговорности,

подсећајући на пет резолуција против Израелске агресије на Либан, и да је овај напад највећи до сад и да је коришћен сваки вид армије током њега у садејству, додајући да је одмазда непропорционално велика и да је писмо Израела превише агресивно и веома оштећује мир. Изразио је увереност да власти Либана раде све што могу да одрже под контролом палестинске милитанте на својој територији али да не могу да контролишу шта они раде у Израелу, тражећи од Израела да прими ОУН посматраче на границе како би дошли до објективних података и критикујући њихово писмо Либану као супротно праву и реалности које ниједна влада неби могла да прихвати, даље описујући Либан као мирољубиву земљу и тражећи од Израела да престане са инвазијама Либана и војном агресијом.

Представник Југославије Коматина је изјавио да су чињенице очигледне не само због информација Беирута већ и због отвореног признавања Јерусалима, подсећајући на ставове Београда о Би где сматра да неуспех у решавању кризе или њено одуговлачење ствара ситуацију у којој се конфликти лако дешавају и могу отићи ван контроле међународне заједнице и постати неконтролисано велики конфликт. Такође сматрао је да је развој кризе показао да је главни разлог нерешавања кризе израелска политика доминације и анексације арапских територија, и да је одбијање компромиса и повлачења узрок свих невоља које се дешавају. Изразио је мишљење да Израел користи политику трајне силе која је планирана унапред, и која је осуђена од стране СБ у периоду 1967-70. док представник Израела не негира агресију своје владе већ просто кривицу пребацио на страну Либана, и додао је да Израел не само одбија одлуке СБ и учествује у граничним сукобима, већ је извршио такав велики напад унутар територије друге државе да се таква акција може сматрати угрожавањем мира. Изразио је забринутост и жаљење што Израел дејствује против међународног јавног мњења и против одлука СБ и ГС пред свих осуда током пет година, избегавајући настојања ОУН да нађе мирно решење конфликта на основу интегритета и суверенитета

свих држава у региону кроз одстрањивања свих решења створених силом. Тражио је да СБ не буде задовоан упозорењима и рутинским осудама већ да преузме ефективне мере да спречи могућност будућих напада, подсећајући да је СБ одбио тврдњу Јерусалима да се војне акције преузимају ради самоодбране и безбедности, тврдећи да су арапске земље конструктивне док Израел није и док спречава труд ОУН у враћању мира у региону.

Представник Британије је осудио најоштрије терористичке нападе арапских паравојних снага на територији Израела, али је прихватио став да је одговор Јерусалима био непропорционалан и превише агресиван, као и да такве мере нису оправдане и прихватљиве, изражавајући наду да ће се Израел устручавати пред даљим агресивним мерама и поздравио његово повлачење из Либана, такође позивајући све чланове да сарађују са мисијом Јаринга. Представник Италије је жалио због неуспеха мировне мисије и због угрожавања мира ескалацијом, изражавајући жаљење због израелског коришћења агресије и изазивања несреће у региону, додајући да је ова акција даље дестабилизovala Либан са којим Италија има добре односе сарадње и заједничког интереса и чији интегритет подржава активно, као и да је веома непријатно да је напад дошао у тренутку настављања мисије Јаринга. Осудио је насиље свих страна у Би и војне нападе на Либан посебно из хуманитарних разлога, и сматрао је израелски одговор превелики за догађаје које су га инспирисали пред тога што је директно противан повељи ОУН, такође обећавајући подршку за одлуке и резолуције које би тражиле од Израела да престане са војним активностима против Либана. Представник Израела је у даљој дебати цитирао радио Ал Фатах (палестинске војне организације) који је прво описао палестинске нападе на израелце на територији Израела, затим описао да израелска војска напада војне позиције палестинаца на територији Либана, чиме сами палестинци признају да је Израел напао њихове војне снаге и то у самоодбрани, а не либанске цивиле, затим је одбио било какве паралеле између

антинацистичких партизана светског рата са арапским терористима,. Даље је оптужио Москву за злостављачки тон и неосноване оптужбе, као и за подршку терористичким нападима над израелцима са територије Либана, даље оптужујући Москву да је помогла у провоцирању рата 1967. Представник Либана је није одговорио на оптужбе и доказе Израела већ је само изјавио да се израелске снаге нису у потпуности повукле са либанске територије. Представник Белгије је позвао све стране а посебно Израел да не користе војну силу и да не крше туђи суверенитет и интегритет, посебно тражећи од Израела да престане са нападима на Либан који се не могу толерисати, а од Либана да предузме ефективне мере да спрече прихваћене палестинске трупе да лоше искористе гостопримство те земље и са њене територије нападају Израел. Представник СССР је у даљој дебати покушао да представи Израел као потпуно изолован у својим ставовима од стране чланица СБ, које су осудиле његову војну активност у Либану изражавајући велику забринутост. Игнорисао је делове изјава других чланова где се тражи од Либана да спречи палестинске нападе на Израел и поменуо је само делове где је напад Израела осуђен као непропорционалан и опасан по мир и безбедност на Би, стављајући се комплетно на страну арапа и игноришући нападе на Израел. Затим је представник постао још агресивнији у осудама и упоредио понашање Израела са понашањем немачких Фашиста који су покрете ослобођења називали бандитима, помињући и Југословенску историју партизанске борбе против окупатора хвалећи арапске снаге као патриоте чије су активности прихватљиве у борби за мир, настављајући упоређивање ситуације на Би са немачком окупацијом СССР током светског рата називајући арапе херојима а индиректно израелце фашистима и окупаторима. Покушао је да представи Израел као лажни рај и неуспелу земљу, и империјалистичку земљу која је својим расистичким зионизмом наследила немачки расизам, тврдећи да је велики број јевреја у Израелу разочаран том земљом. Представник Кине је дао кратку осуду Израела због голе војне агресије на суседа против повеље ОУН, изражавајући бес због зионистичке агресије и тражио је СБ осуду Израелске агресије позивајући Јерусалим да хитно

престане са својом агресијом и повуче војне снаге из Либана. Представник Израела је и даље тврдио да су се све снаге његове земље повукле из Либана, на шта је представник СССР наставио са својим нападом на Израел тврдећи да су у нападима уништене и цивилне мете у Либану, одбијајући биратски позив на консултације и тражећи директну осуду агресије уместо одуговлачења, тражећи одмах резолуцију а не одлагање наставка састанка. Представник Либана је тврдио да представник Израела лаже да су се трупе повукле, и да је то његова тактика да тек после гласања о резолуцији призна да се ипак нису све снаге повукле јер није било технички могуће, наводећи да се то дешавало раније и да Израел не допушта независне посматраче на границу.⁸²

У наставку дискусије је говорио поново представник Либана, који је описао недавни напад Израела као непровоциран и раније припремљен против мирољубиве земље, као и наставак израелске агресије кроз ваздушно бомбардовање и артиљеријске нападе. Описао је нови напад Израела и војно сукобљавање са либанском армијом, као и бомбардовање палестинских избегличких кампова, све то у супротности са изјавама Израела, и такође је пренео нове претње Израела које су тражиле да се комплетно престану све терористичке активности са територије Либана, или ће бити извршена трајна окупација регије из које долазе напади. Оптужио је Јерусалим за варварске претње и описао своју земљу као мирољубиву и небрањену, која није ништа урадила да буде изложена таквом насиљу, тражећи да СБ делује против Израела како би спречио даљу агресију. Представник Аргентине се ограничио на излагање да је акција Израела била непропорционална, и да иако су акције извршене као одговор на насиље биле су претеране, и угрозиле су мир, због чега треба тражити прекид израелске агресије и повлачење свих снага. Представник Израела је изјавио да су снаге његове државе биле повучене, али да су рано ујутру терористи напали израелске снаге у Израелу из Либана користећи артиљерију, након чега су израелске снаге

⁸² А ОУН С_ПВ- 1643

на основу самоодбране узвратиле нападом на те позиције, изражавајући жаљење ако је дошло до цивилних жртава али оптужујући палестинце да су криви због коришћења цивила као људске штитове током напада иа израелске снаге. Одбио је као шокантне изјаве чланова СБ који су тврдили да пошто су напади на Израел са пореклом из Либана урађени на израелској територији, Либан не може бити окривљен иако одржава терористичке базе на својој територији, тражећи од Либана да спречи терористе на својој територији да иду у Израел да врше нападе, тражећи да се Либан спречи у својој улози међународног центра за терористе. Тражио је да СБ осуди либанску сарадњу са милитантима (палестинске милитанте Израел назива терористима, а арапске земље и СССР их називају борцима за слободу) и њихово дозвољавање тим милитантима да користе Либан као базу за нападе на Израел и његове грађане, окривљујући Либан да се претвара да је невина жртва и тражећи подршку СБ док вољно дозвољава тероризам на територији Израела са пореклом са своје територије, додајући да палестинске организације имају свој центар у Беируту близу кога се налазе тренинг кампови за милитанте, што власти у Беируту добро знају, подсећајући на изјаве владе Либана у протеклих неколико година о томе како су циљеви палестинских милитаната легани и добри и оптужујући либанску војску и владу за директну сарадњу са милитантима и савезничке односе са њима. Цитирао је члана либанске скупштине који је изјавио да Либан више нема контролу над јужним делом земље, већ да је то постала де факто држава терориста, уз отворено признавање да милитанти имају базе у Либану окренуте против Израела, и уз директну и велику војну и финансијску подршку за милитанте од стране власти у Беируту- Цитирао је и изјаве власти Либана о споразумима са палестинским милитантима који одређују путеве и пролазе кроз које они могу да нападају Израел уз одобрење либанских власти и логистичку подршку либанске војске на штету интереса либанских цивила у тој регији, додајући и изјаве палестинских медија да постоји директна координација са Беирутом у вези са нападима, чак цитирајући изјаве премијера Либана који је изјавио да је разумевање Либана и палестинаца комплетно и

братско, и да због истих интереса подржавају милитанте на сваки могући начин. Овим је доказивао да Либан није ни мирољубива ни неутрална земља, већ да активно учествује у рату и тероризму против Израела и помаже његове непријатеље, описујући сваки одговор Израела као легитимне чинове самоодбране од агресије, додајући да Израел своје активности усмерава комплетно против милитаната. На крају је тражио од Либана да престане подршку тероризма против Израела и да у складу са повељом ОУН не дозвољава постојање милитантних група на својој територији које угрожавају безбедност суседне земље, одбијајући било какав изговор за кршење међународног права, упозоварајући да ако Либан настави да отвара своје границе ка Израелу за терористичке нападе, добиће одговор Израела преко те исте границе.

Представник СССР је опет говорио, дајући пуну подршку Либану и оптужујући Израел за најагресивнију и ратоборнију акцију над суседима од 1967. године, оптужујући Израел за вршење агресије без преседана и да покушава да у СБ збуну јавно мњење тиме што у агресији није нападао цивиле, подсећајући да је тражио уз друге делегације хитно повлачење израелских снага из Либана и осуду агресије и разматрање искључивања Израела из ОУН. Изјавио је да Јерусалим тврди да има право да нападне били кога од суседа када жели позивајући се на самоодбрану, али да му то право на широку одмазду СБ није дао, одбијајући превентивне мере које служе као параван за агресију на суседе, тражећи хитне ефективне мере против агресора у помоћ жртви и како би израелци изгубили жељу за авантуром. Оптужио је западне земље да ублажавају злочине Израела и да покушавају да спрече казну СБ, чиме та земља добија инспирацију да настави са агресијом уместо да буде притиснута од стране СБ да се хитно повуче и престане сва војна дејства и циљу мирне коегзистенције, оптужујући Јерусалим да је наставио нападе током заседања савета и затим тврдио да су израелске снаге отвориле ватру и преко границе Сирије. Затим је поновио оптужбе за међународно насиље и

бандитизам ван сваке границе самоопредељења, и за нападе на четири арапске земље и на палестинце, додајући да је Израел зграбио толико туђе земље да не може да је ефективно брани и задржи против побуњеника, позивајући Јерусалим на решење кроз повлачење из свих окупираних територија како би осугурао своју безбедност и туђу слободу. Изјавио је да је претња миру толико велика да СБ мора да узме хитне и одлучне мере због Израелског изазова светском јавном мњењу својим повећаним и агресивним нападима на Либан, објашњавајући да је већ трипут СБ претио Израелу да се такви напади неће толерисати. Упоредио је Израел са колонијалним силама и описао га као неограничено насилног колонизатора који напада мирољубиве земље, и који угрожава мир и безбедност не само на БИ већ и у свету, понашајући се необуздано и неодговорно према безбедности и својих грађана које излаже рату, Тражио је мере економске и дипломатске изолације Израела, уз разматрање искључивања њега из ОУН због константног кршења повеље и кршења резолуција и обавеза према ОУН, тражећи да се да подршка ОУН мисији Амбасадора Јаринга за успостављање мира и договора на БИ.

Представник Југославије Мојсов је поновио упозорење да ће толерантни став СБ према израелској агресији против Либана само служити као подршка и инспирација за даље бруталне нападе преко границе, додајући да се то већ десило и да Израел није успео да оправда своје активности аргументима, као и да се није одбранио од критика ни са легалне стране ни према принципима ОУН и њеним резолуцијама. Подсетио је да су израелски напади преко либанске границе у име политике одбране и кажњавања понављане годинама, и било би трагично ако би Израел разумео неактивност СБ у кажњавању његове агресије као прећутну сагласност или толеранцију ње, упозоравајући да СБ мора казнити Израел како неби био саучесник у агресији. Одбацио је тврдње израелаца о повлачењу као неистините, приказујући у упорности Израела у нападима преко границе доказ да

су ти напади намерни и припремљени, упитајући се шта је циљ Израела и зашто се константно демонстрира као агресор и као противник ОУН резолуција. Тражио је да СБ престане да буде глув на отворену агресију и да чврсто и јасно заузме став осуде Израела и захтевања повлачења у складу са суверенитетом Либана. Представник Италије је укључио у дебату нацрт резолуције са Британијом и Француском, који је био веома кратак и јасан и где се осуђују све акције које су резултирале губитком живота, и тражио да Израел одмах повуче све снаге из Либана и да престане све војне нападе. Описао је нацрт као минимална акција коју СБ треба да предузме, додајући да се поред осуде Израелских напада треба осудити и напади на њих који су довели до непропорционалне одмазде. Представник Индије је тражио да се агресија стави у шири контекст проблема на БИ, стављајући као основу проблема неприхватање Израела да примени резолуцију 242 из 1967. о повлачењу са западне обале, упркос конструктивном ставу арапа и труду ОУн, додајући да је то створило тензије и фрустрације које доводе до насиља, описујући то као морални проблем. Прихватио је право Израела да задржава безбедност на својој територији али је одбио њихово право да спроводи безбедносне мере на туђој територији, посебно у контексту где илегално држе туђу територију под окупацијом, додајући да је Израел одбио мисију Јаринга и да сам одлучује како да кажњава арапе стварајући недопустиву ситуацију. Тражио је да СБ не само узме директну одлуку по питању агресије на Либан већ и по имплементацији резолуције 242, позивајући Израел да не игнорише настојања ОУН да успостави мир и да сарађује кроз престанак војних активности на суседе и да престане са одузимањем права арапима кроз насиље.

Представник САД је почео говор критиком амбасадора СССР да превише говори у СБ и превише понавља исте ставове и да има једностран поглед, одбијајући све коментаре СССР на рачун САД и описујући их као бескорисну пропаганду. Изразио је забринутост због ситуације на граници Израел-Либан уз жаљење да је Израел

повећао и наставио своје нападе на Либан, подржавајући интегритет и независност Либана и тражећи од Израела да одмах повуче све снаге у складу са мишљењем свих чланова СБ. Изразио је солидарност са Израелом због герилских напада који су довели до ескалације насиља, оптужујући те нападе као терористичке и противне интересу свих народа у региону због одлагања могућности успостављања трајног мира. Изразио је сигурност да Либан покушава да обезбеди своју границу али и да не ради довољно по том питању јер се напади настављају и доводе до контра напада, позивајући две земље да проблем реше кроз сарадњу и комуникације ако им је заиста у заједничком интересу да не дође до насиља, тражећи да се осуди насиља на обе стране са хуманитарним и мирољубивим циљем. Представник Израела је цитирао СБ из 1948. где је тадашњи председавајући изјавио да свака држава има одговорност за активности индивидуа и група на својој територији при кршењу примирја и спречавања наставка војних операција, и да државе морају имати адекватан надзор над групама које би могле да угрозе примирје примењивањем праведних казни, додајући да је председавајући био управо амбасадор СССР који је можда заборавио шта је тада говорио. Такође га је цитирао када је крајем 1968. године изјавио у СБ да је подршка државе оружаним јединицама које нападају на територију друге земље заправо чин агресије, и тврдио је да постоје чврсти докази да је Либан подржао терористичке јединице и да Либан дозвољава одржавање различитих институција терористичких организација на својој територији. Такође је окривио совјетског амбасадора за агресивно и пропагандно понашање према његовој земљи, и подсећајући на чинове агресије против других држава које је Москва извршила критиковао је покушај амбасадора у да постави своју земљу као светца. По питању неистина око престанка ватре и одговарајући на оптужбе амбасадора Југославије изјавио је да у том тренутку када је дао изјаву војна активност престала, али да су израелске снаге прешле границу поново након агресије са стране Либана, такође питајући амбасадора Индије да ли мисли да је свет заборавио на недавну агресију те земље на Пакистан. Представник Кине је

одбио да се резолуцијом стави одговорност једнако на обе стране, тврдећи да је Израел тај који је извршио агресију у складу са својом општом политиком агресије на арапе, чиме је угрозио суверенитет и интегритет Либана. Такође је окривио Израел да покушава да уништи палестински покрет отпора и спречи палестинце да својом легитимном борбом поврате изгубљене територије у складу са ОУН принципима, додајући да је Израел сам крив за жртве својих грађане јер је заузео туђу земљу и створио тиме против себе ослободилачки покрет, на крају одбијајући нацрт резолуције и тражећи оштру осуду Израела. Представник СССР је окривио западне земље да покушавају да спрече резолуцију која би осудила Израел иако је већина савета за такву резолуцију, одбијајући критике да његова делегације превише дуго говори и то углавном пропаганду тврдећи да САД такве критике користе због неслагања са ставовима осталих чланица, додајући да се види да је у СБ једини пријатељ Израела управо САД и да они подржавају њихову агресију и стављају у раван агресора и жртву. Одбио је асертације амбасадора Израела да би према својим ранијим говорима Либан био осуђен као агресор и опет је оптужио делегацију да називањем арапских партизана бандитима користи немачки фашистички речник (иако је он сам оптуживао Израел за наводни бандитизам, прим аут).

Представник Југославије се жалио што се држе дуги говори и долази до унакрских критика делегација у тренутку када се разматра хитна ситуација која тражи одлуке. Изјавио је да је нацрт резолуције превише слаб и недовољан, посебно зато што у преамбуларном параграфу изједначава агресора и жртву и не осуђује агресију Израела на другу државу, чиме се може створити преседан за будућност и отворити тешке последице, тражећи да се поред осуде Израела дода подршка за интегритет и суверенитет Либама, позивајући да се у супротном барем обрише тај параграф а остави оперативни део. Представник Либана је изјавио да је нацрт слаб али да жели било какву резолуцију која би помогла Либану да се ослободи од

војне инвазије и која би натерала агресора на повлачење. Представник Италије се сложио и додао да резолуцијатреба бити привремена како би се спречила агресија, и да шири контекст није од превасходне важности у тренутку, и понудио је да се за два параграфа гласа одвојено. То се и десило и за преамбулу су гласале западне земље и савезници, против је гласала Југославија уз Кину, док су Индија и СССР били уздржани чиме је недовољно гласова дато без коришћења вета., док су за оперативни параграф гласали сви, и то је резолуција 313 која просто тражи да Израел одмах престане са свим војним дејствима против Либана и повуче све своје снаге са његове територије.

Представник САД је изразио шок да су многе земље одбиле преамбуларни параграф где су осуђене све активности које су довеле до смрти недужних, иако је тим игнорисанао осуђивање непропорционалне инвазивне акције Израела. Представник Аргентине се сложио са представницима Југославије и Кине да се не могу изједначити непропорционална акција Израела и палестинске активности које су је изазвале, додајући да одмазда није самоодбрана, али тврдећи да су сви требали гласати за параграф јер је осудио неумерено насиље до кога је заиста дошло. Представник СССР је поновио став да није могао гласати за преамбулу јер она није осудила Израел и изједначила је одговорност нападача и нападнуте стране, даље позивајући на наставак консултација како би се направила и шира резолуција која би зпозорила и осудила Израел. Представниј Југославије је изјавио да није гласао за преамбулу не због тога што не осуђује убијање невиних, већ управо због тога што их осуђује, а много више невиних је убијено израелском одмаздом, због чега не може бити ни индиректног поистовећивања кривице агресора и жртве, подсећајући да је у ранијим резолуцијама било и осуде смрти невиних и осуде Израела а оне су пратиле много мању агресију. Такође је тражио наставак консултација СБ како би се погледао цео проблем агресије Израела и нашло решење, након изгласавања хитне резолуције ради мира. Представник

Либана се захвалио на резолуцији и одбио оптужбе Израела да је постао рај за териросте, додајући да је Либан примио огроман број избеглица које су побегле од израелске агресије на западну обалу, дајући солидарност за палестинце који трпе од окупације, додајући да је све досадашње резолуције Израел игнорисао и замолио да СБ не стане на привременој резолуцији већ да настави консултације. Представник Израела је изразио жаљење што је резолуција игнорисала корене кризе и разлоге за израелске контра нападе, које је нашао у либанској неспособности да спречи терористичке нападе на Израел са своје територије, и чак подржавајући их, жалећи се да су неке чланице СБ одбиле да изразе осуду израелских жртви.⁸³

Крајем јуна је опет одржан састанак СБ на захтев Либана због погоршања ситуације и забринутост која је показана током неформалних консултација између чланова СБ, а председавајући амбасадор Мојсов је позвао на кратку и директну дебату како би се што пре узела акција савета. Представник Либана је објаснио зашто је тражио заседање и описао југословенског дипломату као одличног председавајућег који може допринети бољој дискусији, описујући своју земљу као жртву нове агресије Израела који константно угрожава мир и безбедност на БИ кроз своје сталне чинове агресије и претње упоркос редовним осудама. Изјавио је да Беирут долази у СБ да тражи правду, док Јерусалим говори само у своју одбрану након што изврше агресију, како би склонили осуду са себе и вршили пропаганду, подсећајући да је од 1968. Израел 186 пута прекршио ваздушни простор Либана бомбардујући га, уз 26 уласка у територијалне воде и 54 напада преко границе уз редовне нападе артиљеријом. Изјавио је да је у протеклих неколико дана дошло до нових агресија, где су израелске снаге илегално прешле границу и напале конвој Сиријских и Либанских официра током редовне посете војних официра савезничке земље, и да су отеле неколико високих официра сиријске армије, након чега је територија Либана поново бомбардована уз инвазију

⁸³ А ОУН С_ПВ- 1644

оклопних возила и подршку артиљерије. Поменуо је да су израелци изјавили да је напад организован након што је извршен терористички напад са либанске територије против цивила у Израелу, и да су сиријски официри отети док су вршили непријатељства против те земље, одбијајући те тврдње и говорећи да ти напади нису дошли из Либана и да су сиријски официри били у пријатељској посети, одбијајући било какву одговорност његове владе и право Израела да учини такву агресију. Оптужио је Израел за претходно припремање планова за напад и чекање било каквог изрогора како би га извршио и ставио одговорност на Либан, и за стварање негативне атмосфере пропаганде и мржње током више недеља како би припремили напад да застраше Либан, даље тврдећи да израелци у својим нападима на либанску војску често убију цивиле и шире државни терор. Подсетио је да је у фебруару СБ осудио Израел за нападе на Либан и тражио повлачење снага и престанак кршења територијалног интегритета суседа, али да након тога није предузео никакве акције против агресора, док Беирут покушава да докаже своју мирољубивост међународној заједници и да промовише услове мира у региону, позивајући на повећање ОУН посматрача на граници. Окривио је Израел да одбија сарадњу са СБ и да не дозвољава посматраче ОУН на својој територији, док се једино Либан редовно жали на агресивне активности суседа и угрожавање суверенитета и интегритета, затим је упитао где је крај израелске агресије и игнорисања ОУН и шта је задњи циљ, жалећи се да СБ осим осуде Израела ништа није урадио да га заустави поред својих обећања, подсећајући да је Беирут ставио своје наде у СБ док га је Јерусалим оптужио да је морално и политички празан. Тражио је правду за Либан против агресора који угрожава мир и безбедност упркос свим резолуцијама СБ и ГС током више година, уз оптужбу да Израел спречава сваки покушај мирног решења Би кризе, позивајући СБ да се позове на поглавље 7 повеље како би се спречила даља агресија, захтевајући чврсту осуду Израела због сталних агресија над Либаном, и враћање отетих официра.

Представник Израела је представио своју страну догађаја, где је описао деловање арапских терористичких организација ситуираних у Либану против израелских цивила на његовој територији, називајући палестинску ослободилачку организацију (ПЛО) кровном организацијом арапских терориста, и подсећајући да је преузела одговорност на нападе а да је базирана на југоистоку Либана. Израелску акцију је назвао контранападом како би се спречили даљи напади на његову земљу, тврдећи да је либанско-сиријски конвој отворио први ватру на израелску патролу против терориста, додајући да су арапске агенције вести описале те нападе као усмерене на милитанте и њихове базе а не ка цивилима, и да су након ранијих напада милитанти отворили ватру ка Израел са либанске стране границе, након чега су ти положаји нападнути. Изјавио је да се нада да ће Беирут испунити међународне обавезе и спречити криминалне активности терористичких организација на својој територији, како Јерусалим неби морао да према свом праву на самоодбрану врши акције против милитаната и њихових база. Изјавио је да је наставак арапског рата против Израела из 1948. достигао најнижи ниво нехуманости и дивљаштва, и да још од нацистичког холокауста није циљ рата био уништење целог народа као што је сада, додајући да је циљ арапа који је објављен те године уништење јевреја у Израелу, и да је то и даље арапски циљпозивајући се на веома белигерентне изјаве арапских лидера свих година између (цитирајући египатске претње о уништењу свиј израелаца, укључујући изјаве председника Насера да је циљ Египта да јевреје баци у море и сруши Израел кроз тотални рат комплетног уништења, пре и после 1967. даље цитирајући председника Садата у изјавама да је израелско повлачење на границе пре 1967. само увод у комплетно уништење Израела). Затим је изјавио да је сам метод вођења рата кроз глорификацију терористичких активности против цивила сам врх варварства, оптужујући арапе за криминални став против Израела који постоји већ 25 година, и да су активности арапских милитаната невезани за рат из 67. већ за општу жељу да се Израел обрише из постојања, тврдећи да је Либан сагласан са терористичком политиком палестинаца које ддржи на својој територији, и да су

арапске земље отвориле нови фронт према Израелу у тој земљи и да сиријске снаге угрожавају Израел кроз Либан претварајући се да поштују примирје. Оптужио је арапске земље да финансирају ПЛО и друге такве организације и често да њихови официри командују тим снагама, и тврдио да Либан ради исто то док покушава да представи агресију као палестински отпор, подсећајући да је Беирут центар већине тих организација и локација где се терористички напади на цивиле планирају, жалећи се да арапске земље глорификују убијање цивила као део светог рата за ослобођење (премијер Египта је дао подршку тим нападима на цивиле и похвалио их, називајући убице цивила светим ратницима). Затим је изјавио да Либан покушава да представи себе као мирољубиву земљу док је реалност да допушта и помаже на својој територији несметано функционисање великог броја терористичких организација које нападају Израел, и позвао је да преузме одговорност за такво понашање и спречи га уместо да заједно са Сиријом учествује у функционисању тих организација. Изјавио је да Израел има свако право на самоодбрану и да неће бити мира док арапске земље не одустану од агресивне политике према њему и признају суверенитет и интегритет те земље и пуно право њених грађана да буду безбедни, оптужујући Либан да се обраћа савету само када Израел изврши контранапад, а да док милитанти са његове територије нападају цивиле и Израелу ћути, и да не ради ништа да спречи нападе са своје територије. Тврдио је да је највећи неуспех ОУН то што није спречила вишедеценијску агресију арапа против интегритета и суверенитета Израела због чега та земља мора сама себе да брани свим мерама, додајући да ОУН ништа није урадио да заштити Израел од напада и покушаја уништења међународно признате државе од настанка надаље.

Представник СССР је окривио само Израел за војну агресију на Либан и за отварање ватре преко границе, као и за отимање ненаоружаних официра без провокације, називајући акцију Израела делом пирата и бандита против међународног права и СБ резолуција. Изјавио је да је Израел повећао агресивно понашање и против околних земаља и да напад на Либан није случајан, одбијајући

право Израелу на сталне насумичне војне акције у региону, оптужујући га за милитаристичку, неодговорну и агресивну политику против суседа, за коју је био осуђен више пута од стране СБ и која је довела до опасног подизања војне тензије у региону која је угрозила међународни мир. Оптужио је Израел да опет става кривицу на жртву своје агресије и користи лоше изговоре уз пропаганду како би збунила СБ, тврдећи да су све агресивне акције против Израела проузроковане окупацијом из рата 1967. и да такав статус кво ствара опасну ситуацију пуну насиља у региону, за коју је окривио искључиво Израел због окупације. Такође је оптужио Израел да својим деловањем жели да натера људе које је окупирао да престану оружани отпор окупацији, и да агресивне мере усклађује са мокушајем међународне заједнице да поправи општу ситуацију у региону и свету кроз детант и посредовање ОУН, кривећи Израел да угрожава општи детант и одбија ОУН мировну мисију, и да уопште не жели мирно политичко решење нити смиривање тензија у региону и свету. Изјавио је да Јерусалим води политику систематског угрожавања мира и покушаја мира кроз претње и војне нападе против арапа, дајући абсурдне анексионистичке захтеве и игноришући ОУН резолуције и покушаје да се дође до мирног политичког решења на основу повлачења Израела са окупираних територији. Окривио је Израел за рат 1967. тврдећи да је он извор трајне нестабилности због кога арапске земље морају да живе у сталној конфронтацији и страху од новог рата, док Израел наставља експанзионистичку политику против интереса мира како би анектирала и колонизовала туђу земљу под изговором сопствене безбедности, тврдећи да се Израел преварио и да неће моћи још дуго да диктира своју вољу суседима и да врши агресију на њих. Подржао је неутуђиво право арапских земаља да добију праведни мир на основу одлука СБ, тврдећи да оне имају мирољубив став и жељу за дипломатским решењем и да њихова агресија долази из израелског одбијања да се повуче са заузетих територија поред свих међународних осуда, и позвао је СБ да категорички осуди понашање Израела како би он престао са политиком агресије.

Представник Кине је окривио Израел за погоршавање ситуације кроз константу агресију упркос праведним осудама међународне заједнице, и кроз криминалне инвазије суседне земље против повеље ОУН и њених резолуција, што је све било неприхватљиво за мирољубиве земље света, дајући подршку за Беирут и његовој борби против агресије и за очување интегритета. Окривио је западне земље за империјалистичку подршку Израела због које он постаје све агресивнији у својој политици према свим суседима, додајући да арапи имају толико велику подршку јер је на њиховој страни правда и да је ОУН на страни палестинаца у покушају да ослободе своју окупирану територију. Тражио је да савет осуди израелску агресију и зионизам за кршење повеље ОУН и резолуције СБ, уз давање подршке арапима у борби против агресије и окупације кроз захтев да се Израел повуче и престане са агресијом. Представник Француске се успротивио сваком чину насиља и одмазде ко год га чинио, изражавајући жаљење да је нападнута земља пријатеска према његовој, уз погоршавање безбедносне ситуације и стабилности у региону, тражећи да Јерусалим престане са војним операцијама али и да се уопште престану напади на цивиле јер ће то само створити још насиља. Представник Либана у свом одговору је игнорисао цитате арапских лидера о уништењу Израела и жалио се да је то прича коју они стално почну када год изврше агресију, дајући поново тврђе да су арапи и Либан мирољубиви и да су заправо израелци ти који шире мржњу (иако је представник Израела цитирао највише званичнике арапских земаља док су арапскеи представници цитирали маргиналне новине као извор мржње), додајући да Беирут нема везе са нападима на Израел и да су тврдње амбасадора само изговор за агресију и авантуризам. Представник Израела је на то тражио да СБ осуди Либан због несметаног функционисања на његовој територији терористичких организација које врше агресију на суседну земљу са знањем и подршком Беирута. Додао је да представник СССР није рекао ништа ново и да је поново ширио пропаганду, у склопу своје опште негативне улоге на Би кроз подршку арапској агресији кроз давање огромних залиха војне опреме и помоћи агресивним и белигерентним режимима, тврдећи да је совјетска подршка за

арапску неограничену агресију и њихово наоружавање ради повећања свог утицаја главни проблем мировног процеса. Тражио је од Москве да престане да саботира мир једностраном подршком арапским режимима из сопственог интереса и да промени политику према БИ ка мирољубивој, додајући да Израел није против детанта и да не би требали да се примењују дупли стандарди на регион БИ где арапске земље одбијају билатералне преговоре са Израелом, а директни преговори две владе су основа процеса детанта. Изјавио је да нико не забрањује арапским народима њихова права на самоопредељење и независност, питајући зашто арапске земље ако су толико заинтересоване за палестинска права нису направиле независну палестинску државу на тој територији 1948. него је Јордан анектирао тај простор, додајући да се не сме угрожавати интегритет и суверенитет Израела ради палестинских максималистичких захтева о анексији Израела ради свог суверенитета. Представник СССР је упоредио понашање Израела са понашањем Ј.Африке и апартхеидом, тражећи опет са се Израел повуче са територија окупираних 1967. подсећајући да нико не оспорава суверенитет и интегритет Израела у својим ранијим границама, и да немау право да врше бандитске нападе на суседе, подсећајући да скоро цео свет редовно осуђује њихову агресију и подржава СБ резолуцију 242, додајући и да је ОАЈ недавно осудила Израел и затражила повлачење као знак солидарности са арапским земаља, поистовећујући став Москве са ставом већине светских влада, окривљујући Јерусалим за антисовјетизам. Предсавник Кине је изјавио да је Израел сам крив за сав тероризам против његових цивила због агресивне експанзионистичке политике, и да не може те нападе користити као изговор за војне нападе.⁸⁴

Следећи је говорио представник Египта, који је разлог за свој наступ нашао у Израелским нападима на околне арапске земље у свом узлагању, тврдећи да је Израел арогантна земља која своју војну премоћ користи ради колонизације

⁸⁴ А ОУН С_ПВ-1648

арапских земаља. Изјавио је да је регион у стању сталне тензије чак и када нема конфронтација, да насиље ствара још насиља, да илегална окупација територије три арапске земље стварају антиокупациони отпор, додајући да ће тензија нестати када и извор тензије који је окупација, одбијајући идеју да Израел може имати безбедност на основу војне моћи а не правде. Подсетио је да мирољубивост Египта није актуелна због војне слабости, и да неће одустати од елиминисања окупације на било који начин, одбијајући израелске тврдње да арапи желе да га униште комплетно, већ да Израел од свог настанка користи насиље за политичке циљеве и да има подршку међународног зионизма, додајући да Јерусалим користи претње и нападе не само ради спољне већ и унутрашње позиције, и да врши много горе насиље над цивилима својим војним нападима, дајући на крају подршку арапским покретима отпора против зионизма. Представник Јордана је тврдио да су се палестинци радо укључили у јорданску државу и да нису анектирани, дајући пропагандизоване изјаве о братству и јединству и не одговарајући зашто ПЛО не заговара враћање палестине тој унији него жели независну државу. Представник Израела је оптужио Египат за политику подржавања милитантних организација и за њихово војно припремање на територији Египта још током педесетих година, како би они вршили терористичке активности на територију Израела у својим границама пре 1967. дајући доказе из медија да су претходни и тренутни председници Египта агитовали међу арапским земљама за финансирање палестинских герила, и да је њихова јавна политика била ослабљивање Израела изнутра ради каснијих напада и уништења те државе. Подсетио је да је према повељи ОУН Либан крив за агресију према Израелу ако дозвољава да на његовој територији постоје командни центри и војне базе милитантских организација које врше нападе преко граница, тврдећи да према повељи има право на самоодбрану према Либану ако преко његове границе долазе напади, додајући да су либански и сиријски официри ратни заробљеници и да су заробљени током војне акције на територији са које је Израел нападан, као и да су учествовали у војном окршају током кога су заробљени, тврдећи да сиријска војска учествује у планирању и

спровођењу терористичких напада са југа Либана према документима која су узета са њих. На основу ратних документата које су имали на себи Јерусалим је оценио да су они војни официри зараћене стране у зони ратних дејстава, и да према томе могу бити заробљени, окривљавајући чланове СБ за велику пристрастност и игнорисање чињеница, тражећи објективне резолуције јер субјективне и једностране резолуције неће бити прихваћене и спроведене, одбијајући било какве изговоре Беирута који оправдавају не обрачунавање са терористичком војском на њеној теритрији. Представник Сирије је изјавио да су њихои официри били у мирној посети и да су илегално заробљени ван рата, одбијајући право Израелу да одређује куда у страној земљи њихови официри могу ићи, игноришући оптужбе да су вршили војну улогу, затим је скренуо тему на израелску окупацију западне обале и наоружавање у циљу представљања Израела као ратне машине за окупацију и агресију како би избегао оптужбе да Сирија учествује у нападима на њега. Представник Индије је потврдио да је овај проблем веома битан по међународни мир и безбедност и да се мора дискутовати о њему, додајући да резолуције СБ морају пратити дубоке дискусије о проблему чак и ако је та дебата агресивна и непријатељска. Објаснио је да се проблем мора посматрати шире и да се принцип самоодбране не може одбојити од принципа забране одузимање туђе територије војном силом, подржавајући право арапских народа да врате своје одузете територије према одлукама ОУН, али и пуно право Израела на самоодбрану у својим признатим границама, мада не и на превентивну одбрану ван својих граница. Изјавио је да Израел нема разлога да страхује од напада арапа на њега након што се повуче, јер између осталог има велику војну премоћ над арапима, и да је став Индије да БИ доживи мир на основу правде и повлачења Израела са окупираних територија, и позвао је на сарадњу са ОУН мировном мисијом. Представник Белгије је осудио акцију Израела али је осудио и било какво насиље у региону, окривљујући све земље БИ за став конфронтације и ратних решења, тражећи од Либана да контролише и заустави деловање милитантних организација на својој територији, упозоравајући да се ситуација на БИ погоршава

и да расту експлозивне страсти стварајући предратно стање, упркос труду СБ и ОУН да претвори регион у миран и стабилан. Представник Јапана је затражио да Израел заустави своје војно деловање против Израела и да врати заробљене официре, позивајући на хитну потребу за дуготрајним и праведним миром на основу резолуције 242 СБ. Представник Италије је изјавио дубоку жалост због наставка цивилних жртава у региону и ширења насиља које иде ван контроле, позивајући све државе региона да зауставе статус кво где настаје ескалација насиља и тензија је константна, и то уз помоћ ОУН како би се спречило да насиље настало из фрустрације и нерешавања угрози шансу за мир кроз правду и политички процес које су потребне обема странама. Позвао је на много већу активност и количину ОУН посматрача на граници, и на стварање резолуције која би зауставила крупне војне операције Израела преко границе и вратила заробљенике према женеовској конвенцији. Представник Британије се сложио да се ескалација насиља може зауставити само праведним и дуготрајним решењима, јер је проблем окршаја на граници део ширег проблема, тражећи да се настави политички процес уз медијацију ОУН на основу резолуције 242 СБ, осуђујући насиље у територији Израела и додајући да ако је Израел извршио своје војне акције у циљу одмазде онда не може очекивати подршку Лондона, дајући сагласност да Беирут мора зауставити илегалне нападе преко границе са своје територије али одбијајући да је решење тог проблема у одмаздама Јерусалима које превазилазе самоодбрану. Одбио је да је ширина активности Јерусалима оправдана чак и ако је урађена у циљу спречавања будућих напада са туђе територије.

Представник Југославије је затим говорио у капацитету амбасадора а не председавајућег, описујући ситуацију као неприхватљиво дело агресије и политике силе против свих обавеза из повеље ОУН и међународног права, које је још један доказ Израелске политике доминације, територијалне експанзије и репресивне окупације, која има основу у рату агресије. Подсетио је да је ту политику осудила међународна заједница током много година и у великом броју

резолуције, и да је у овој ситуацији напад посебно бруталан и широк кроз хладнокрвно уништење на туђој територији. Одбио је тврдње Јерусалима да се таква политика води ради безбедности и самоодбране осуђујући те тврдње као арогантне, питајући се докле Јерусалим мисли да може користити агресивну ратну политику против суседа, посебно из ситуације међународне изолације и мањка подршке за своје деловање. Покушаје Јерусалима да напад оправда правом на самоодбрану ради спречавања свог уништења је описао као неуспешне због саме ширине и количине његових напада на Либан и на количину уништења цивилне инфраструктуре, све то уз арогантни понос због војних успеха који је смањило и оно мало подршке које је Јерусалим имао и показао са колико опасним случајем се ОУН суочава, оптужујући Израел за агресивну војну политику чији је циљ да освоји и задржи освојено. Основе тензија и конфронтације на БИ је нашао у израелском одбијању да се повинује резолуцијама ОУН ГС и СБ, уз држање арапске територије под окупацијом и вршење репресије над окпираним народом и одмазду над суседним земљама, и противљење легитимној борби за ослобођење окупиране територије. Изјавио је да не подржава тероризам али да подржава право сваког народа на борбу за слободу и независност против државног терора и агресије, и да је додатно отежавање ситуације настало због дугог трајања кризе и непостојања решења због израелског одбијања да сарађује чак и после арапских уверавања да желе мир кроз мирне начине у интересу свих, које постоји због жеље Јерусалима да задржи освојену територију кроз политику агресије и силе која је дуготрајна опредељеност. Због усмеравања Јерусалима ка рату и агресији његова политика и циљ су фрустрације могућности да се нађе мирно решење кризе, а последице такве политике су управо блокада процеса мира, тражећи да СБ не толерише такво понашање и не дозволи настајућу нормализацију израелске агресије кроз немогућност да делује. Додао је да је због редовних израелских напада читав БИ све опаснија и напетија регија са све већим експлозивним потенцијалом, која угрожава мир и безбедност свих земаља на медитерану, у региону који је већ поремећен присуством страних фактора и који је директно

повезан са европском безбедношћу. Подсетио је да источни медитеран и Европа не могу бити безбедни ако у једном делу тог макрорегиона нема стабилности и мира, и да због тога Југославија и друге несврстане земље инсистирају да се посматра шири контекст и утицај кризе при тражењу проблема, и упозоравају да криза може да се прошири даље. Додао је да борба за слободу расте заједно са повећавањем репресије окупације, трдећи да циљ Израела није да обезбеди мир већ да постигне освајања и доминацију, што ће створити трагичне последице у дугом трајању због чега СБ мора да оштро осуди понашање Јерусалима у интересу мира и безбедности БИ, и да хитно нађе решење којим ће он престати да се понаша неодговорно према безбедности и других и себе. Тражио је да ОУН не толеришу тврдоглави став Јерусалима којим одбија све захтеве и осуде и резолуције ОУН које траже да престане са терорисањем арапских народа у циљу освајања, захтевајући да СБ упозори Израел да не настави са таквом политиком и агресијом уз јаку осуду. На крају је подсетио да због генералног смањивања тензија између великих сила постоји могућност да се дуготрајни проблеми попут кризе на БИ реше, уместо да осуде и хитни састанци СБ постану норма и рутина, јер та криза није само регионална него шира и опасна по мир у свету.

Представник Египта је објаснио да његова владе нема за циљ уништење јевреја и Израела, и изјавио да изралеске власти много више уништавају арапе него обрнуто, тврдећи да је на делу зионистичка пропаганда иако је представник Израела цитирао његовог председника, и тражио је да се поштују права палестинаца.

Представник Либана је одбио тврдње да његова земља није мирољубива, и тврдио је да не постоје терористички центри у Беируту (иако су постојали јаки докази за то) и скренуо је разговор на окупацију западне обале и велику количину избеглица коју је Либан примио, затим је тврдио да арапи никад нису угрозили постојање Израела игноришући изјаве арапских лидера, на крају подсећајући да је Израел осуђен многим резолуцијама СБ а Либан није настављајући своју тезу да

Либан није крив за нападе на Израел које врше милитантне организације са његове територије. Представник Израела је наставио да оптужује Либан да се претварају да су мирољубива земља док спроводе рат и тероризам, и да лепе речи не мењају реалност у којој Беирут не ради ништа да спречи ПЛО да напада Израел из Либана, претећи да ће се самоодбрамбени напади наставити док Беирут не спроведе антитерористичке мере, даље жалећи се да Израел има једну делегацију а арапи 18 због чега дебата у ОУН има само једну страну и Израел не добија никакво фер саслушање у организацији која је препуњена земљама које су против њега. Подсетио је да је Израел више пута позивао СБ да спречи арапске нападе на Израел још од 1948. али да због неактивности СБ мора да сам одржи своју безбедност, подсећајући да 7 од 15 тренутних чланова СБ ни немају дипломатске односе са Израелом и питајући како Израел да тражи помоћ организације чији чланови су антиизраелски и аутоматски на страни арапа, и који чак ни не осуђују терористичке нападе на израелске цивиле нити се заузимају за израелске заробљенике у арапским земљама. Позвао је арапе да схвате да једностране резолуције прогуране просто бројношчу земаља не могу имати никакав ефекат на ситуацију ако игноришу интересе Израела, питајући арапске делегације зашто не седну за сто да причају са Јерусалимом уместо што се крију иза вештачке већине у ОУН где се жале и оптужују уместо да приступе решавању проблема. Окривио је арапске земље да се не придржавају својих обавеза према повељи и изјавио да ниједна количина вештачких резолуција и координисаних осуда гомиле арапских земаља не могу променити основе повеље, жалећи се да СБ ћути током терористичких напада на Израел, објашњавајући да је његова земља окружена агресивним непријатељима које СБ не осуђује због чега они морају узети правду у своје руке. Оптужио је арапске земље да су позвале палестинце да оду са окупиране територије како би их користили као војску за арапско освајање Израела, обећавајући им уништење те земље и успостављање палестине, и подсетио да су либански званичници у почетку лагали да не постоје милитантске организације на њиховој територији како би ОУН осудиле Израел,

затим је подсетио на изјаве арапских лидера о потреби евентуалног уништења целог Израела као доказ да арапске владе нису искрене и покушавају да остваре дуготрајне планове уништења Израела претварањем да су мирољубиве како би добили западну обалу, позивајући арапе да ако желе мир престану са политиком агресије. На крају се жалио да је и представник Југославије једностран и тенденциозан у својој улози председавајућег као и ранији председавајући, и оптужио га да је направио једнострану изјаву пуну дисторзија која доказује тврдњу Израела да у СБ не може добити подршку за правду. Затим је тврдио да изолација није битна јер је Израел у борби за независност и слободу, представљајући своју земљу као угрожену и пред уништењем због чега су потребне драстичне мере, са уверењем да је његова страна у праву и има правду уз себе, позивајући Београд да ако жели мир у медитерану престане са једностраном подршком арапске агресивности и екстремизма.⁸⁵

У наставку дебате представник Југославије је замолио делегације да сарађују и избегавају непотребно понављање и дигресије у циљу налажења одлуке у кратком року. Представник Француске је представио нацрт резолуције са Британијом и Белгијом, подсећајући на осуду насиља и одмазде и на забринутост због погоршавања ситуације на БИ која је постала реална претња по општу безбедност. Израелске активности је описао као одмазду вредну осуде јер ако је вршена у циљу самоодбране била је ван пропорција, дајући подршку Либану који је увучен у проблеме које није створио од стране својих суседа, и затражио од Беирута да изврши бољу контролу над милитантима на својој територији, уз подршку за интегритет и независност те земље. Нацрт је тражио крај свих војни дејстава против Либана и поштовање ранијих резолуција уз осуду напада на Либан. Представник Израела је нацрт назвао једностраним и одбио покушаје да се ситуација тренутна представи као кривица Израела због рата 1967. критикујући представљање сиријских официра као мирољубивих јер су њихови документи

⁸⁵ А ОУН С_ПВ- 1649

показивали да су дошли да организују нападе на израелску војску и цивиле, додајући да су размене затвореника које Израел нуди одбијене и да су сиријске власти држале годинама велики број израелских заробљеника без одговора СБ, оптужујући Сирију за константне нападе преко границе у задњих пет година уз сиријско државно организовање терористичких снага и дозвољавање страним терористичким организацијама да се слободно организују на њеној територији уз коришћење сиријских медија и инфраструктуре, даље цитирајући изјаве лидера Сирије о томе како ће увек подржавати милитанте и ПЛО и како несу оријентисани према миру.

Представник Кине је опет оптужио Израел да крши повељу и резолуције ОУН кроз агресију над арапима која је константна, а нацрт није показао право стање ситуације нити тражио од Јерусалима да напусти политику агресије и рата, тврдећи да је напад на Либан део дуготрајне планиране стратегије који се мора као такав осудити, док је нормално за арапе да ратом одбијају агресију и одбране своја национална права и да требају у томе бити подржани. Тражио је и да се посебно осуди агресија Израела а не само опште насиље како се неби направила лажна једнакост између агресора и жртве, дајући пуну подршку за арапске земље у свом труду да ослободе своје територије и захтевајући пуштање заробљеника. Представник СССР је осудио Израел као варварску агресивну државу, и да иако не подржава тероризам одговор одмазде и широког насиља није прихватљив, тражећи казну за прекогранични бандитизам и насиље, објашњавајући да пут помирења иде кроз израелско повлачење на раније границе и окончање окупације, тврдећи да ће после тога доћи до мира и да многе земље немају дипломатске односе са Израелом због његове агресивне спољне политике и кршење међународног права, тражећи да се поштује интегритет и суверенитет свих арапских земаља и да се у складу са тим Јерусалим оштрије осуди резолуцијом и да се направи разлика између агресора и жртве, и да се у случају неприхватања одлука СБ Израел међународно изолује попут Ј.Африке. Резолуција 316 је прихваћена са абстиненцијом САД након што је текст усаглашен на неформалним

консултацијама ван седнице, и она је осудила сав губитак живота због насиља и одмазде, изразила је забринутост што Израел не спроводи резолуције СБ, тражила је од Израела да престане са кршењем интегритета и суверенитета Либана и свим војним делима против њега, осудила је посебно израелско насиље на либанској територији против повеље и принципа ОУН и обавеза чланица, и изразила је жељу да се одмах ослободе сви заробљеници.

Представник САД је изјавио да резолуција није испунила услове којима би дао позитиван глас за њу, јер није била објективна и бавила се само израелском одлаздом али не и терористичким делима који су је проузроковали, и није показала једнаку забринутост за жртве обе стране, и такође није доприносила миру региона. Препоручио је да се затражи пуштање свих завореника са свих страна, и тражио да се престане ћутање од нападима на Израел који су пореклом из Либана, дајући за пример терористички напад који је убио и америчке држављане на ходочашћу у хладнокрвном злочину налик другима који не трпе осуде остатка ОУН. Представник Британије је описао своје спонзорство документа потребом да се осуде редовни напади Израела на Либанску територију, и да се уопште осуди насиље ко год га починио. Представник Италије је један од аутора нацрта и ставио је фокус на потребу компромиса и прихватање резолуције од стране завађених влада, где је осуђена одмазда али нису игнорисани разлози за њу, упозоравајући на атмосферу насиља и освете присутну на Би, позивајући на престанак иррационалне спирале насиља у региону.

Представник Југославије је објаснио да је гласао за резолуцију због потребе за хитном акцијом савета, и зато што је главни значај ње захтев Израелу да почне да се устручава од свих војних актова против Либана, уз осуду поновних напада на популацију и територију Либана и пуштање свих затворенија. Додао је да има резервације на одређене формулације у тексту, тражећи да остане на уму свима које су заправо основне чињенице и узроци непријатељстава и милитантних напада на Би, и да се никад не оспори право народа на самоопредељење и

слободу. Овим је оправдавао нападе милитаната на Израел и једва прихватио да се осуди убијање израелских и других цивила у циљу ослобођења и индиректно је кривио Израел за терористичке нападе над његовим цивилима, сврставајући се на страну арапа безусловно. Представник Израела је подсетио да је дефиниција агресије призната у ОУН означена и подршком оружаних банди на територији које изврђавају нападе на туђу територију, и одбијање да се тим оружаним бандама да било каква подршка или помоћ, и да је агресија чак и подржавање субверзивне активности против друге државе укључујући тероризам, чиме је Либан према самим принципима ОУН агресор на Израел, и подсетио је да су такву дефиницију промовисали представници Москве, додајући да подршка ње арапима није израз народа СССР који нема основну слободу да изрази своје мишљење. Критиковао је СБ да ОУН принципа поштује само у питању арапских земаља а не и Израела, и да је у току наставак арапске агресије на Израел против које никада није добио помоћ СБ већ је сам зауставио своје уништење, одбијајући све резолуције СБ као једностране и проарапске са игнорисањем агресије на његову земљу, и да не могу променити реалност и правду нити принципе ОУН повеље.

Представник Либана је просто игнорисао тврдње Јерусалима и наставио агитацију за права палестинаца на западној обали и избеглица, и позивао на спровођење резолуције 242 СБ, позивајући Израел да сарађује са ОУН мисијом Јаринга, даље оптужујући Израел за убијање цивила у својим нападима без помињања терористичких напада који су их изазвали, изражавајући солидарност и братство са другим арапским земљама. На крају се захвалио за резолуцију СБ жалећи се да су раније резолуције неимплементирани, тражећи пуно повлачење израелаца из Либана хитно уз враћање свих заробљеника, и говорећи Израелу да ако им сметају напади палестинаца нека реше проблеме окупације због којих три стотине хиљада палестинских избеглица живи у Либану, индиректно признајући да неће радити на спречавању нових напада и контролисању ПЛО. Представник Израела је одбио тврдњу да су напади на Израел последица постојања великог брија избеглица у Либану дајући аргумент да је таквих избеглица било и пре 25 година

па је граница била мирна, тврдећи да су напади организовани од стране арапских земаља које су одлучиле да преко Либанско-Израелске границе врше нападе, користиће избеглице као изговор и као војску у свој рату агресије на Израел, додајући да разуме да је Беирут немоћан пред притиском арапских суседа али да ипак имао одговорност за мир на својој територији, даље кривећи Беирут за нетачне информације јер је пре три године причао о две стотине хиљада избеглица, питајући одакле сто хиљада нових у међувремену. Такође је окривио Либан да је током ранијих ратова вршио непријатељства на граници, и да се претвара да на његовој територији нема милитантних организација и база иако скоро сви чланови СБ говоре о њима као чињеници, позивајући Беирут да промени политику и не помаже милитантима, говорећи да од његове владе Јерусалим жели просто престанак подршке милитантој агресији и коришћењу његове територије за арапске нападе, подсећајући да је 48. године Сирија била агресор а не Израел и да пре рата 67. није било приче о палестинској држави. Такође је дао изјаве арапских званичника у којима је евиентно да је број палестинских милитаната растао претходних година неповезано са избеглицама из рата које су дошле у Либан ранијих година. Представник СССР је оптужио Израел за антисовјетизам док је испољавао анти-Израелизам, додајући да је резолуција показала ко је агресор иако је слаба, и да осуђује Израел што је и био циљ деловања Москве у СБ, подсећајући на раније осуде и на изолованост Израела у међународним односима који су резултат агресије и осуде ње, тврдећи да је Израел комплетно одговоран за погоршавање ситуације и за агресију над Либаном и да не може оправдати своју агресију.⁸⁶

Средином јула настављени су састанци о ситуацији на Либанско-Израелској граници јер непријатељства нису престала након више месеци, а састанак је сазван на тражење Либана и Сирије због израелског задржавања ратних заробљеника и позива ГенСек-у за помоћ. Представник Либана је почео дебату

⁸⁶ А ОУН С_ПВ- 1650

критиком Израела за наводно коришћење седница савета за пропаганду, подсећајући на резолуцију 316 за коју су очекивали да ће бити игнорисана у Јерусалиму, додајући да Јерусалим одбија да врати заробљенике без опште размене заробљеника. Изјавио је да је ово покушај да се добије откуп за затворенике који су илегално заробљени, и подсетио да је резолуција тражила хитно враћање заробљених без услове које Јерусалим покушава да наметне, даје говорћи о израелском кршењу принципа ОУН који се тичу осуверености и територијалног интегритета, чиме крше међународно право и угрожавају међународну безбедност. Тражио је да се у складу са резолуцијом узму мере против Израела у складу са политичком и моралном одговорношћу савета, говорећи да је логични корак да се уведу санкције које су требале и раније бити уведене а не да се дају импотентне осуде које смањују ауторитет савета, тражећи ефективност ОУН како би се задржао мир у свету и увериле мале земље да их организација штити од агресије. Представник Сирије је просто поновио речи либанског представника на другачији начин, уз уобичајене осуде израелске агресије и тражења од СБ да нешто уради.

Представник СССР је такође осудио Јерусалим за агресивну политику против међународног права кроз оружане интервенције против суседа, угрожавајући општи мир, оптужујући Израел да одбија да се повинује резолуцији и испуни обавезе према повељи да прихвати одлуке СБ, додајући да се то види и одбијањем представника Израела да присуствује овом заседању СБ. То одбијање и изостанак сарадње је описао као цинични изазов ОУН уз обструкцију одлука СБ, тврдећи да заробљеници нису ратни заробљеници јер нису вршили војну функцију током рата већ су били у пријатељској посети, и да Израел једини крши примирје и спречава мир кроз инкурзије на туђу територију, даље настављајући са оптужбама да је Израел једини крив за недостатак мира на БИ и то посебно због рата 1967, тражећи имплементације СБ резолуција које је описао као важне и потребне, подржајући мир на основу повлачења Израела на границе пре 1967.

Представник Југославије Мојсов је изјавио да су очекивања за брзом имплементацијом резолуције 316 пропала, настављајући оптужбе против Израела као јединог кривца за кризу на Би и осуђујући одбијање спровођења резолуције против својих обавеза, додајући да су те обавезе јасне и да се не смеју додавати други услови ван саме ситуације, јер би то било обструкција и духа и текста резолуције, тражећи да се у напетој ситуацији избегне повезивање неопходне акције са другим питањима и акцијама ради условљавања како се неби компликовала ситуација и труд савета. Затражио је позитивну акцију која би отворила нове могућности за побољшање опште сарадње која је потребна ради смањивање тензија и налажења резултата. Оптужио је Израел за непоштовање ОУН и за непрагматичну политику избегавања чак и скромног начина да побољша односе и прекине спиралу криза на Би, објашњавајући да редовне осуде и резолуције против Израела које он игнорише нису импотентне већ да се њима показује став ОУН према агресији на туђу територији и потврђују принципи организације, и да не сме ћутати у таквим случајевима чак и ако резолуције не буду спроведене, подсећајући да се тиме повећава притисак на Израел и показује осуда њега од стране већине земаља, и да се показује свим чланицама да СБ није слеп на агресију. На крају је додао да не може нико превише дуго игнорисати међународну заједницу и њене критике и осуде, и да ће Београд подржати било какав приступ ОУН којим би се спречило игнорисање његових одлука, тражећи нову резолуцију осуде Израела.

Представник Индије је осудио одбијање Израела да имплементира резолуцију поред јасног става СБ, дајући подршку Беируту и Дамаску за решавање њихових проблема у складу са својом општом политиком, и ставио је ситуацију у општи контекст израелског непоштовања СБ и потребе за акцијом како би се резолуције СБ спровеле, тражећи да се заробљеници одмах пуне безусловно јер су заробљени илегално. Подржао је нацрт резолуције Југославије и афричких делегација иако је сматрао да је текст требао бити јачи иако је компромисан, додајући да би био ко-спонзор али да није добио инструкције из Делхија због

временске разлике. Изјавио је да Израел има комплекс персекуције и да живе у сталном страху, и да је чудно да поред толико патње које су претрпели немају разумевање за патњу друге стране, позивајући Израел да је потребно да живи у сарадњи и миру са арапским земљама и да сарађује са ОУн мисијом Јаринга како би се имплементирала резолуција 242 СБ, јер је то предуслов за мир у региону. Представник Кине је критиковао представника Израела због његових ставова и подсетио на велику осуду његове земље од стране већине делегација, тврдећи да у Јерусалиму немају жеље да прихвате резолуцију због ароганције и скривених мотива. Објаснио је да израелско тражење размене заробљеника подразумева прихватање да су ти војници заробљени у рату, и тиме би Израел добио признање да су његове пиратске активности преко границе легалне, због чега се такве понуде Јерусалима морају категорички одбити а Израел осудити због неспровођења одлука СБ и принципа ОУН

Резолуција 317 је прихваћена уз абстиненцију САД, и она је просто реafirмисала ранију резолуцију 316 тражечи хитно пуштање ратних заробљеника и изражава осуду због израелског не потчињавања одлукама СБ и задржавања заробљеника, тражећи дасе пусте на слободу у најкраћем року. Представник Јапана је затражио хитне мере за имплементирање резолуције и подржао улогу ОУН у посредовању, представљајући ситуацију као прилику да се заустави циклус насиља и одмазде и да се уради корак у деескалацији тензије у веома осетљивом региону. Тражио је пуштање затвореника без предрасуда у хитном року, додајући да се залаже уопште за пуштање свих затвореника рата на слободу. Представник Британије је изјавио да је гласао за нацрт иако сматра да нема потребе да се изгласава поново иста резолуција док трају посредовања за њено извршавање. али да је добро да се проблем понови јер питање није решено и треба дати подршку за решавање и изразити забринутост, додајући да је потребно да се сви заробљеници рата пусте из хуманитарних разлога и ради смањивања тензије у региону, и такође је изјавио да пуштање свих заробљеника не треба бити услов за враћање ових заробљеника покривених резолуцијом. Представник Италије је подсетио на два важна принципа

којим се делегација води, да се ауторитет и ефективност ОУН мора константно повећавати посебно кроз имплементацију резолуција, и да када су у питању хуманитарни проблеми све делегације морају се максимално заузети ради спасавања људских живота уз саосећање, и у том циљу Рим је подржавао сву сарадњу на враћању заробљеника на Би и дао сву подршку ОУН мисијама. Изјавио је да се Рим заузео и билатерално у покушајима да подржи имплементацију пуштања свих заробљеника, и да је дао подршку овим резолуцијама највише из хуманитарних разлога, додајући да официри у питању нису заробљени током ратне акције већ просто из прагматизма и могућности, због чега морају бити пуштени и то пуштање се не треба повезивати са другим питањима, али да је потребно пустити заробљенике целог региона на слободу јер је њихово држање фатор тензија и нестабилности и није у духу Женевске конвенције и принципа ОУН. Представник Француске је захвалио Генсеку на досадашњем труду у посредовању, описујући овај састанак као правилан јер је у резолуцији написано да ако се затворници не врате одмах биће новог састанка који ће говорити о даљим мерама, уз наду да ће Израел чути захтеве СБ и враћањем затвореника смањити тензије на Би за шта је Париз веома заинтересован, додајући да се СБ треба позабавити и општим пуштањем затвореника рата у региону.

Представник Југославије је објаснио своје спонзорство и глас за нацрт тиме што СБ мора да делује према својим одлукама након што је Израел опет одбио да примени његову резолуцију, описујући нацрт као логични наставак претходне резолуције са скромним циљем да се ослободе заробљеници без одлагања како се ситуација неби погоршала, додајући да нацрт не компликује ситуацију нити поставља никакве услове. Изразио је разочараност због Израелског одбијања скромне прилике да смањи тензију у региону и прихвати бар једну одлуку СБ, јер је резолуција заиста минимална и добила је широку подршку и конструктивну сарадњу свих чланица савета, и такође је реалистична и позитивна. Представник Белгије је тражио да се нађе решење за све затворенике рата како би се отклонио

узрок тензије у региону према одговорности СБ, изражавајући жаљење да већ толико година СБ игнорише ово питање, тврдећи да је претходна резолуција била довољна али да је потребно хитно враћање заробљеника. Представник СССР је подсетио да је СБ категорички осудио понашање Израела и његову саботажу резолуција СБ, оптужујући га за маневре којим покушава да скрене пажњу са одлука СБ уз неправилно повезивање враћање заробљеника са враћањем свих заробљеника у региону или трампе заробљених, како би спречио осуду његовог обструкционизма од стране СБ, тврдећи да су ти покушаји неуспело. У вези са враћањем затвореника ради смањивања тензија одбио је ту иницијативу тражећи да се тензије смање израелским повлачењем са окупиране територије и повиновањем СБ одлукама, чиме је тражио максималистичко решење проблема уместо постепено, даље настављајући саредовним нападима на Израел и позивима да се избави из ОУН, тражећи да резолуције имају већу осуду Израела због свог понашања и неимплементације резолуција.

Све делегације су и на овим састанцима избегавале основну чињеницу да пре 1967. арапске земље нису нудиле мир него рат Израелу и припремале су се за њега, доказујући да узрок кризе није окупација Палестине већ одбијање арапских земаља да се помире са постојањем Израела. Тиме су спроводиле замену теза стављајући сву кривицу на Израел за кризу на БИ заборављајући да она траје од 1947 а не 1967 (где је Израел и даље тврдио да је тај рат био превентиван и реакција на нагомилавање арапских трупа на границе, наоружавање арапских војска, и изјава арапских лидера о потреби да се Израел уништи), и обећавајући Израелу мир ако капитулира и врати заузете територије унилатерално без услова и билатералних разговора, иако га пре освајања тих територија није имао. Такође се може разумети страх Израела од неспособности СБ да спречи агресије, јер ако није могао спречити израелску окупацију западне обале нити је покушавао да спречи уништење Израела током првог рата, зашто би му веровали да ће спречити евентуални напад и уништење од страна арапских земаља ако до њега дође након повлачења Израела, потврђујући став Јерусалима да ако не одбране себе чак и

агресивним понашањем нико други им неће помоћи. Тек након израелског освајања западне обале захтеви арапских земаља су прешли са уништења Израела на враћање освојених територија, страх у Јерусалиму је био да би се враћањем њих вратило и на раније позиције колективног угрожавања постојања Израела од стране свих суседа, посебно ако би се повлачење са западне обале и стварање новог агресивног арапског суседа урадило без икаквих уступака арапских земаља, чак и признања постојања Израела које су одбијали.⁸⁷

Почетком септембар одржано је још састанака о кризи на блиском истоку уз кинеско председавање саветом, а одржани су на захтев Сирије и Либана, док је представник Израела одбио да учествује на састанку. Представник Сирије је објаснио потребу за састанком кроз оптужбу да је Израел извршио војну агресију над Сиријом током које су рањени цивили, оптужујући Јерусалим да води политику уништења мира и да планира да настави своју агресију, и то скоро два месеца након заробљавања официра које није још увек вратио, доказујући свој непријатељски став према ОУН повељи поред свих ранијих осуда. Представник Либана је такође изјавио да је претходних дана дошло до војних напада над његовом земљом од стране Израела, тврдећи да су напади били непровоцирани и непрецизни и у складу са ранијим непријатељством Јерусалима према Беируту, и додајући да су напади довели до цивилних жртава, подсећајући да су тврде Јерусалима о нападима из самоодбране осуђени као одмазда, и додајући да мете нису биле војне, стављајући тај напад у оквир израелске спољне политике а не у оквир спонтане акције. Представник САД је оптужио владу Сирије да игнорише недавни терористички напад над израелцима у Минхену, тврдећи да је војна акција везана са масакром и подсетила да влада у Дамаску није рекла ни реч осуде терористичког масакра палестинских терориста над израелским цивилима, додајући да Дамаск подржава терористичке организације које спроводе такве масакре и да им даје безбедну луку, оптужујући и околне арапске земље за тихо

⁸⁷ А ОУН С_ПВ- 1651,1652,1653

подржавање тероризма мањине која својим насиљем наставља циклус погоршавања насиља, објашњавајући да недостатак мира није изговор за насиље нити оправдава оне који позивају на насиље, индиректно говорећи арапским земљама да док подржавају тероризам не могу се жалити што бивају нападнути. Изјавио је да његова влада предузима мере ради међународне безбедности против тероризма и ради на успостављању трајног и праведног мира на БИ, подсећајући да једностране резолуције попут оних које је савет преузимао у прошлости нимало не доприносе мирном решењу нити атмосфери мира, и заправо охрабрују терористе, тражећи да се сви изјасне против насиља у Минхену и да сви чланови осуде насиље над цивилима ко год га чинио. На нацрт резолуције представника Сомалије који је просто изразио забринутост због ситуације и позвао све стране да одмах прекину војне операције ради мира и безбедност, представник САД је дао свој нацрт у коме се осуђује тероризам и било какви чиновни подршке за њега као комплетно неприхватљиве у цивилизованом свету и супротне настојањима за мир на блиском истоку, осуђујући безумни тероризам организације црни септембар и жалећи за свим цивилним жртвама, на крају тражећи да све државе које подржавају и чувају терористе одмах престану са тим. Овде је амбасадор Буш индиректно осудио све арапске земље око Израела, јер су давале подршку палестинским милитантима и терористима који су вршили ове терористичке нападе на цивилима, нереално тражећи да зауставе организације чији опстанак помажу.

Представник СССР је подсетио председавајућег да су социјалистичке земље дале велики број гласова за прихватање НР Кине у ОУН кроз ГС, и да је Москва двадесет година подржавала легитимна права Кине против непријатељске опозиције, описујући кинеско председавање саветом као историјски догађај који потврђује успех тих чланова ОУН који су подржавали Кину, додајући да се нада да ће Савет настави да се бави јачањем међународне ситуације поред свих тренутних криза, што је од посебне важности за социјалистичке и треће-светске земље које стављају јак акценат на то питање. Осудио је израелско игнорисање

састанка и бесмислене изговоре, оптужујући га за непровоцирани напад на две арапске земље и војну агресију (представник Израела је као изговор дао празник у Израелу, на шта је представник СССР упитао како израелци могу да на празник врше војне нападе а не могу дипломатију), описујући такво понашање као непоштовање савета који се састао да разговара о израелској агресији, и тражио је да савет одмах одговори Јерусалиму подржавајући нацрт Сомалије који је тражио хитни престанак агресије. Изјавио је да је битно да се прво одмах прихвати резолуција о крају насиља пре него што се разговара о нацрту резолуције САД, додајући да би Вашингтон требао да се сети да је главни узрок насиља и проблема на БИ заправо Израел, и да би повлачење на раније границе биле реално решење за овај опасни регион, објашњавајући да ће тензијац у региону постојати и стварати насиље док год се не изврши резолуција 242 о израелском повлачењу, тврдећи да је Израел једини извор војне опасности по регион и свет због своје окупације. Одбио је везивање терористичког напада у Минхену са израелским нападом на суседе, тврдећи да је то проста агресија и да се мора чврсто упозорити агресор јер би настављање агресије додатно дестабилизovalo регион и било би веома опасно по мир, додајући да се Дамаск и Беирут не могу узети за одговорне за грозни злочин у Минхену, већ да је та агресија унапред планирана провокација Израела без спољних мотивација, чиме је Јерусалим прекршио међународне уговоре и одлуке СБ. За нацрт САД је рекао да се не бави заустављањем израелске агресије и игнорисао захтеве САД да се осуде терористичке организације, поново тражећи да се осуда Израела кроз нацрт Сомалије одмах изведе.

Представник Југославије Коматина је изјавио да је нацрт Сомалије неопходни минимум за СБ да испуни своје дужности према повељи, тражећи да се хитно заустави насиље и критикујући неприсуствовање Израела док се савет бави битним питањима мира, додајући да СБ мора узети акцију а тек после да дискутује о узроцима проблема који су довели до насиља. Изјавио је да је главна улога савета да заустави агресију и непријатељства између чланива, тврдећи да је

дискусија о настанку проблема и разлога за агресију секундарна и да су насиље у Минхену извели појединци а не организације и државе (отклањајући кривицу са палестинске милитантне организације чији су чланови кривци за масакр), и чак је одговорност за масакр над израелским цивилима окривио сам Израел, тврдећи да је израелски званични тероризам разлог због кога се врше напади на његове грађане. Састанак је одложен на следећи дан јер је већина делегација затражила време за консултације са владама због озбиљности и политичких аспекта ситуације, док је представник САД штитио израелску неприсутну делегацију тврдећи да одсуство из религиозних разлога има оправдање и није изговор, и осудио је друге делегације за равнодушност према људским животима, док су се делегације Гвинеје и Југославије придружиле као спонзори сомалијског нацрта. Представник Либана је подсетио да је његова држава под сталном претњом напада Израела који се након претњи углавном и догађају, додајући да је дужност савета не само да заустави агресију већ и да је спречи, изражавајући да су у стању страха и да се нада да ће СБ спречити даље отежавање ситуације и будућу агресију над његовом земљом.⁸⁸

Представник Британије је заједно са представницима Белгије, Француске и Италије понудио амандмане за ранију нацрт три земље укључујући Југославију, где су тражили убацивање параграфа где се осуђују сви акти тероризма и насиља и сва кршења прекида ватре на Би, и променио би текст да се тражи престанак војних операција свих страна уместо одређених, као и да се поред захтева да се престане са војним делима затева и престанак терористичких активности. Као циљ амандмана је да се осуди сваки напад на цивиле и насиље над недужнима, јер се не може осудити једна врста насиља а не и друга, нити се правда може насиљем узети у своје руке. Представник Сомалије је тврдио да спонзори првог нацрта подржавају мотиве из којих су амандмани понуђени али је додао да би то променило сврху и срж нацрта који насиље нити осуђује нити одобрава, већ просто

⁸⁸ А ОУН С_ПВ- 1661,1662

позива на смирење као први корак. Овим су спонзори желели да индиректно осуде насиље Израела уз избегавање осуђивања палестинског тероризма који је један од узрока насиља, јер су владе спонзора подржавале палестинску милитантну организацију чија фракција је извршила масакр, и која је директно повезана са арапским снагама. Такође је изјавио да се у заустављању војних операција мисли на војне снаге чланова, тојест само на Израел, јер он има контролу над својом војском док наиме арапске земље и Либан немају контролу над својим палестинским савезницима који користе њихову територију.

Представник Југославије је такође одбио понуђене амандмане, прихватајући став Москве да је примарно да се тражи заустављање војне акције а онда разговара о узроцима и осудама, чиме би се осудио Израел ван контекста опште ситуације пре саме дискусије, и тврдио је да би амандмани индиректно повезали Минхенски масакр са нападом једне земље на другу под изговором самоодбране која је параван за агресију, и одбио је право израелаца на одмазду због терористичких напада, и није хтео да постави терористичке нападе у исту равн са војном агресијом. Представник Индије је подсетио да је нов инцидент на БИ наставак раније ситуације где Израел врши агресију арбитрарно над суседима, где Израел силом условљава арапске земље да капитулирају, и одбио је повезивање масакра са војном акцијом иако је сам масакр осудио као неоправдан и ужасан, и поменуо да такве активности отежавају успостављање мира и отежавају арапску позицију, и подсетио да је главни узрок нестабилности Израел у дугом ланцу агресије и окупације који је створио лошу ситуацију, тврдећи да је тероризам дело појединаца и групе а не држава па се стога не треба разматрати у Савету. Тражио је да се не склања пажња са проблема са којим се Либан и Сирија суочавају, осудио је тероризам али позвао на разумевање за фрустрације и очајање које доводи људе до тероризма, разликујући државну војну акције као опаснију од тероризма група (иако тероризам примарно напада цивиле ван свих закона, док званичне војске морају да се придржавају правила рата), представљајући палестинске терористичке организације као комплетно самосталне иако је број арапских влада

јавно дао пуну подршку за рат свим средствима чак и против цивила. Представник СССР је твдио да западне земље покушавају да оправдају и одбране израелски напад кроз пропаганду и камуфлажу, осуђујући Израел за бандитизам и одбијајући асертацију да Израел делује у одмозду против палестинске милитантне организације отпора, и тврдећи да израелска агресија без осуде Савета ствара нову манијачку агресију о оправдава ратна дејста Израела, поново тврдећи да су околне арапске земље мирољубиве и да је одмазда противправна, даље дајући исти став као Индија и Југославија да израелску војну акцију прави суверена држава док за палестински тероризам нема државе нити организације која се може окривити (чак и ако су терористи њени чланови) и одбијајући поистовећивање тероризма и војне активности, посебно истачући да Либан и Сирија нису криви за терористичке нападе. Осудио је Израел за међународну агресију војном силом на оправдању једног терористичког напада, тражећи да се прихвати само резолуција Сомалије јер су палестински терористи деловали самостално (игноришући јавну подршку за тероризам и називање терориста мученицима и хероијима од стране медија и власти у Сирији и Либану). Представник Јапана је затражио заустављање обостраних војних деловања, а посебно израелских која су довела до цивилних жртви у оквиру одмазде, подржајући сомалијски нацрт, осуђујући сво насиље и тероризам. Представник САД је изјавио да ће гласати за амандмане јер су они минимум потребан због међународне ситуације у безбедности, дајући чврсту осуду тероризма од стране СБ, затим се за амандмане гласало појединачно, и за први је гласало само осам од потребних девет земаља, због чега није прошао, а против су гласали и Кина и Југославија, док су на други параграф Кина и СССР ставили вето, Југославија је била против, а Индија је гласала за док је у првом случају била уздржана, а исто је било и са трећим параграфом.

Због вета Кине и СССР на амандмане САД су ставиле вето на нацрт Сомалије иако су скоро сви гласали за, а амбасадор САД је тврдио да тај нацрт игнорише реалност и не осуђује тероризам, тражећи чврсту осуду не само војне агресије коју је такође осудио, већ и међународног тероризма, додајући да је одмазда и

насиља на БИ директно повезано са масакром, одбијајући дупли стандард према коме државе морају да контролишу своје војне снаге али не и паравојне терористичке и милитантне снаге на њиховој територији, осуђујући ћутање о тероризму које га индиректно одобрава. Представник Белгије је подржао нацрт али је изразио зачуђење што је толико чланица одбило разумне нацрте који су просто осуђивали тероризам, позивајући арапске земље да што пре реше проблем тероризма са њихове територије, и да ће престати да им дају подршку и дозволу да делују са њихове земље. Представник Индије је тврдио да владе нису у могућности да спрече терористичке нападе (иако ти напади долазе са њихове територије где су организовани). Представник Југославије је поновио раније ставове да је масакр само невезани претекст за израелску агресију, чак одбијајући да масакр има било какву директну везу са ситуацију на БИ која је иста годинама (игноришући што су терористи чланови палестинске ослободилачке организације искидајући одговорност са својих савезника), осуђујући Израел и никог другог за ескалацију насиља и агресије у контексту трајне окупације туђе територије и даљег погоршавања статуса избеглица и њихових људских права. Жалио је што је регион БИ једини где су сви покушаји мирног решења пропали и где се не побољшава стање на боље, уз експлозивну акумулацију лошег стања које уништава животе људи и води их у очајање (индиректно оправдајући палестински тероризам израелском окупацијом), стављајући Израел као јединог кривца у ситуацији и за нестабилан мир и безбедност у региону. Изавио је да једино ОУН може зауставити ланац катастрофа који погађа регион и да има директну одговорност за то, опет кривећи Израел као разлог зашто није дошло до мира и критикујући њихово игнорисање резолуција и војне нападе где су и цивили гинули, даље тврдећи да је официјални тероризам Израела много гори од масакра у Минхену. Тражио је да се израелска агресија осуди због своје редовности и систематског терорисања арапских цивила и избеглица, тврдећи да она нема оправдање и да је против повеље, изјављујући да је правилно решење за целокупну кризу имплементација резолуције СБ 242 о повлачењу Израела (игноришући то што је и пре 1967. регион

био извор нестабилност и на ивици конфликта), позивајући све стране да прихвате територијални интегритет и безбедност за све суседе, и подсећајући да су израелски представници понудили флексибилност по питању повлачења у замену за прихватање целovitости њихове територије пре 1967. од стране суседа.

Представник Француске је осудио и тероризам и одмазду као оптерећивање међународне безбедности, прихватајући нацрт Сомалије и коспонзора за прекидање свих војних активности на Би и спречавање њиховог понављања, али је затражио и осуђивање тероризма у контексту општег насиља и међуповезаности, због чега је и гласао за амандмане. Представник СССР је опет назвао израелце варварима и игнорисао проблем тероризма окривљујући његове жртве за узрок своје смрти, стављајући нападе у контекст израелског експанзионизма и деловања против успостаљања мира, називајући их пиратима грубим језиком ратним злочинцима који су опасни по свет, додајући да немају намере да врате окупирану територију и да користе пропаганду да окриве палестинске милитанте као узрок одмазде сваки пут када изврше агресију. Поновио је став да војна агресија не може бити изједначена са терористичким делима јер она нису званична политика, тврдећи да је међународни злочин само деловање Израела (а не напади који су провоцирали одговор), давајући заштиту палестинским милитантима и игноришући њихова злодела, чак индиректно им дајући оправдање и кривећи Израел за тероризам над њим због њихове агресије и окупације на Би. Ставио је минхенски масакр комплетно у контекст Израелске агресије над суседима и спирале насиља за коју је као одговорне ставио њих, враћајући се четврт века назад и набрајајући агресије како би оправдао све злочине палестинских милитаната као искључиву кривицу израелске спољне политике према арапима, тражећи од Израела да капитулира и прихвати све услове арапских земаља и да се повинује одлукама СБ ОУН, поново га стављајући као јединог кривца за статус Би као опасног жаришта и кривца за угрожавање међународног мира, једнострано игноришући негативне делове спољне политике арапских земаља у затњих четврт века и њихову константу ратоборност која је

била праћена редовном куповином совјетског наоружања. На крају је завршио своју црно белу слику тражењем да се уведу санкције против Израела ако не спроведе све резолуције ОУН, и осудио је вето САД на нацрт резолуције.

Представник Аргентине је такође гласао за нацрт али је изјавио да су све епизоде насиља на Би повезане, и да је правилно испитати везе између израелске одмазде и палестинског тероризма као међусобно условљене, тражећи осуди обе епизоде насиља над невиним жртвама. Представник Италије је подсетио на став његове владе о осуди свих цивилних жртви и жаљењу због насиља, објашњавајући да су војне операције само део спирале насиља на Би која се пренела и на друге континенте кроз тероризам, који ОУН као савест света мора да осуди и добије одобрење јавног мњења, жалећи се да је одбијен амандман на резолуцију који је био у складу са декларацијама о међународној безбедности и пријатељским односима међу земљама, где се посебно захтева активност чланица при заустављању терористичких организација на својој територији и на устручавање од подршке терористима. Представник Сомалије је жалио за неуспелим нацртом позивајући чланице да ако не могу да добију што желе, барем нека добију шта могу, тврдећи да су ветом САД дале зелено светло Израелу за наставак агресије, док је ћутао о тероризму као и остали спонзори, тврдећи да је једино битно да Израел не врши агресију, док је представник САД узвратио тврдећи да су Кина и СССР такође искористили вето и то више пута током састанка, како би блокирали разумну осуду тероризма. Представник Кине је говорећи као члан наставио раније осуде на рачун израелског зионизма због агресије над арапима, називајући таква дела неприхватљивим и против повеље ОУН, осуђујући Израел за игнорисање СБ резолуција и наставак агресије и окупације, правећи наратив сталне вишедеценијске агресије Израела и невиности арапски земаља као жртви, у складу са општом политиком Кине о подржавању арапа искључиво и једнострано. Наставио је говор инвективама против зионизма и агресије, као и окупације, чврсто осуђујући Израел и понављајући ставове Москве и других о неповезаности масакра са агресијом, Представник Сирије се жалио што је састанак неуспео у

његовом циљу да се осуди Израел и натера на престанак војних деловања, тврдећи нетачно да би амандман који је одбијен изједначио жртве са агресором, такође претварајући се да тероризам не постоји и нападајући Израел као непоправљивог агресора вишедеценијског, док је представник Либана питао зашто његова земља мора да пати због догађаја у свету (игноришући то што је масакр извршила палестинска организација која има свој центар у Либану и несметано делује), подсећајући на изјаву Беирута о жалости због масакра (где је такође дато оправдање теориста као жртви израелске окупације а Израел стављен као разлог за тероризам).⁸⁹

⁸⁹ А ОУН С_ПВ- 1662

1.5. ДРУГИ ПРОБЛЕМИ У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ 1972.

Средином Јуна СБ се састао поново на позив представника Кипра, под председавајућим амбасадором Југославије (Л.Мојсов), који је на састанак позвао представнике не само Кипра већ и Грчке и Турске у складу са њиховим захтевом, а учествовао је и ГенСек Валдхајм на првом састанку о Кипру под његовом администрацијом и након његове посете Кипру. ГенСек је дао извештај о својој посети Кипру, Грчкој и Турској, где је присуствовао поново активираним интеркомуналним разговорима. Представио је реактивацију тих разговора као позитиван и оптимистички развој, али је додао да је тренутна ситуацију на Кипру веома забрињавајућа и да захтева хитну активност, и да постоји велика количина неповерења и сумње између две заједнице уз мањак контакта. Због изолованости две заједнице економски и друштвени живот земље је патио, и стварала се атмосфера тензије која је била веома опасна, посебно због интеркомуналног насиља и опште наоружаности цивила. Описао је да на доста локација ОУН мирољубиве снаге су једина баријера оружаном конфронтацији две заједнице које дуго немају никакав контакт међусобно осим насиље, а таква ситуација не сме да се настави и ОУН мора спречити даље пропадање кроз помоћ обема странама да стигну преговорима до праведног и мирног решења. Изразио је наду да ће снаге одржавања мира подржати снаге стварања мира, и да је у разговорима са странама видео њихову жељу да наставе потрагу за мирним решењем, додајући да иако има јако много несугласија и проблема барем је јасно који су проблеми у питању и постоји разумевање да је потребно мирно решење. Подсетио је на своје речи са интеркомуналног састанка где је изразио да је потребно узајамно разумевање виталних интереса друге стране, у духу помирења које гледа унапред уместо у назад, са спремношћу за компромис и разумевањем да је мирно дуготрајно решење не само могуће већ и у најбољем интересу обе стране. Председавајући је затим објаснио да су сви чланови СБ одржали консултације ван

седнице и створили компромисни нацрт резолуције која је налик ранијим, и све државе осим Кине су гласали за нацрт након чега је постао резолуција 315 која је потврдила да су снаге мира ОУН и даље потребне да би се одржао мир на Кипру, и реafirмисала раније резолуције позивајући све стране да делају са умереношћу и да наставе да одлучно сарађују у остваривању циљева ОУН. Сваких шест месеци било је потребно продужити мировне снаге ОУН на Кипру уз сагласност тамошње владе, и то се редовно радило већ осам година од успостављања мисије.

Представник Кипра је почео говор давањем сагласности за продужетак останка снага ОУН на Кипру у подршци резолуцијама СБ, захваљујући се ГенСеку за своју мировну иницијативу на Кипру која је подигла реноме организације својим залагањем за решавањем проблема. Признао је да су главни проблеми Кипра осећај одвојености заједница, са недостатком поверења и непостојањем помирења, као и недостатак атмосфере која би довела до преговора и решења, изјављујући да ће његова влада урадити све што је могуће да разговори прођу успешно, уз наду да ће све стране приступити преговорима са духом помирења и жељом за проширивање контакта две стране. Објаснио је да није довољно имати само разговоре, веч да је у исто време потребан искрени труд свих страна да створе атмосферу помирења и поверења кроз сарадњу и нормалан однос, жалећи се да не постоји ни нормална слобода кретања на острву и да је то један од главних проблема који постоје. Посебно је истакао проблем где док туски кипрани могу слободно ићи по острву, простори где они живе су затворени за грчке кипране, док лидери турских заједница саветују својим члановима да одржавају било какав друштвени, политички или економски контакт са грчким кипранима. Описао је ово као политику одвојености која је контрапродуктивна ка атмосфери помирења и узајамног поверења коју је ГенСек назначио као најбитнији основ мирног решења, и додао је да је такво понашање проблем за економски развој

целог острва јер не постоји интегрисана економија која би олакшала и политичка питања. Изјавио је да је контакт основа помирења и могуће нормализације, али да је најпотребнио да се укине конфронтација и оружани сукоби, које је означио као главни извор опасности и тензије због психолошке климе насиља и страха. Подсетио је да је током година Никозија преузела број конструктивних мера ради умиривања ситуације и нормализације, што је видно у извештајима ГенСек-а, уз кораке ка разоружању и демилитаризацији у земљи, додајући да је улога ОУН пацификација и нормализација и да на тома сарађује влада Кипра са њом, изражавајући наду да ће мировна мисија ОУН помоћи у стварању нормалних услова у којима се може разговарати како би се стигло до праведног решења, чиме се мандат војних мировних снага продужава до постизања мировног решења. Изјавио је да је уз сарадњу Никозија ОУН мировна мисија била до сада успешна у одржавању мира, али да је процес успостављања трајног мира и решења спор и да има доста препрека, додајући да су билатерални разговори који су успостављени посредством ГенСек-а 1968. били једно време корисни и позитивни, али да је дошло до блокаде када се разговарало о локалној политичкој власти. Изразио је жељу да се обе стране отклоне из атмосфере антагонизма која је постала навика, и да раде на решавању неспоразума у циљу стварања такве државе која би поштовала легитимне интересе и добробит свих грађана, на основи јединства и независности. Затим је говорио представник Турске је питању Кипра описао као од огромне важности за његову земљу, подржавајући став СБ да је једино решења за Кипар оно које се добије договорим свих заинтересованих страна у складу са реалношћу, како би било трајно и мирно, захваљујући ГенСеку на свом посредовању које је пријатељско, конструктивно и реалистично. Изразио је задовољство да је недавни период на Кипру био међу мирнијим у последње време што се тиче интеркомуналног насиља, али је истакао да извештај ГенСека показује да се није напредовало ка успостављању нормалности, жалећи се да турска заједница на острву живи у тешким економским условима. Тврдио је да је турска заједница у много гoroј ситуацији од грчке и да трпи многе проблеме и невоље у

свакодневном животу, као и да се њихов глас слабо чује у међународној заједници, слажући се са ГенСек-ом да је потребно хитније тражити решење основних проблема. Поновио је подршку Анкаре принципу мирног решавању међународних несугласица, и да подржава мирно, трајно и праведно решење, додајући да Турска и Грчка имају посебну одговорност за мир и стабилност на острву због броја својих сународника тамо, и имају моралне одговорности према својим заједницама чију су независност помогли, и у том циљу су две владе подржале интеркомуналне разговоре ради мирног решења. Изјавио је да турска заједница трпи претњу за сигурност живота и власништва, и да има наду да ће утицај и посредство ОУН помоћи да се за њих нађу праведна решења и побољша атмосфера у којој живе уз поштовање њихових права. Као циљ разговора и улоге Анкаре поставио је стварање бикомуналне државе где ће два народа бити комплетно једнака и заједно вршити администрацију острва као владари своје домовине, и да ће тиме допринети Грчко-Турским односима. У свом говору амбасадор је у ствари дао за право својој влади да се меша у унутрашња питања туђе земље због постојање турске заједнице у њој, такође тражећи да турска мањина има једнака права као грчка већина у власти над острвом (преко четири петине становништва су били грци), и такође одбијајући једниство и уникатност острва представљајући га као Турско-Грчки кондоминиум а не суверену државу- Представник Грчке је ставио фокус на основни метод решења око кога су се сви слагали, да је решење могуће једино кроз преговарање, уз подршку ОУН посредовању у бикомуналним разговорима, додајући да је Атина сарађивала потпуно са свим иницијативама ОУН, и да је заинтересована да две стране на Кипру реше своје проблеме и функционису заједно ефективно у независној унитарној држави. Представник Белгије је подржао мировне снаге ОУН у нади да ће политичко решење бити могуће када се успоставе јавни ред и мир. Представник Кине је изразио жаљење да је кипарско питање остало нерешено толико дуг период, посебно јер постоји могућност да две заједнице живе срећно у миру. тврдећи да су за све криви западни империјалисти и заоставшина њихове власти, и да ће се све решити само

ако империјалисти престану да се мешају. Представник Британије је изјавио да је ГенСек урадио велики посао, и да иако је његов извештај обесхрабрујућ ипак је улога ОУН као медиатора показала резултате уз смањивање насиља на острву, подсећајући да су две заједнице биле комплетно без дијалога до доласка Генсека и његових сарадника, упозоравајући да одржавање мировних снага ОУН не треба бити изговор за избегавање решавања проблема. Изјавио је да док ОУН могу помоћи да се одржи мир, само две заједнице могу решити своје проблеме кроз преговоре и отклањање разлика, подсећајући на велики финансијски трошак мировне операције и на потребу за добровољне контрибуције чланова, додајући да Лондон испуњава своје обавезе као потписниг гаранције за независност Кипра и као један од највећих доприносиоца ОУН војним контингентима и њиховом финансирању на Кипру.

Представник СССР је на почетку говора похвалио Југославију као братску земљу чији рад на остваривању међународног мира и безбедности и на развијању прихатељских односа међу народима у Москви веома поштују, подсећајући да је председник Броз недавно посетио СССР где су потврђени добри односи две земље и сличност циљева. Подржао је сав труд ОУН на јачању мира и безбедности у свету, као и политичку улогу ОУН коју неки у последње оспоравају и усмеравају на мање битна питања од одржавања мира и независности чланова, тражећи већу ангажованост организације и њених чланова у побољшавању међународне ситуације. Поставио је кризу на Кипру у контекст медитерана и потребе да се спрече даље компликације, дајући подршку суверенитету и интегритету Кипра и одбијајући мешање у његове унутрашње послове, супротстављајући се идеји спајања те земље са Грчком и подржавајући мирно решење у интересу свих грађана. Затражио је да се у циљу мира отклоне Британске војне базе са Кипра, и да се проблеми те земље реше на бази разговора и општег детанта у циљу одржавања независности и интегритета те

мирољубиве и несврстане земље, додајући да решење проблема требају наћи сами грађани Кипра а не стране земље мешањем у унутрашње послове суверене земље. Амбасадор је у говор укључио стандардне пропагандне фразе и промоцију Лењинизма као мирољубиве идеологије пријатељства и једнакости свих, позивајући грке и турке на Кипру да елиминишу сва неслагања и живе једнаки уз узајамно поштовање и пријатељску сарадњу кроз интеркомуналне послове. За невоље на Кипру оптужио је мешање у његове унутрашње послове од стране страних земаља и одржавање империјалних база из колонијалне прошлости на његовој територији, упозоравајући да предуга мисија мировних снага не сме служити као модел за решавање других криза, не само због финансијског трошка већ и због држања трупа на територији суверене државе, због чега СБ мора радити на решавању ситуације како би те снаге могле да се повуку.⁹⁰

У наставку дебате је говорио представник Индије који је такође истакао пријатељске односе и сличне погледе са Југославијом, чији амбасадор је председавао седницом, и захвалио се због похвала делегација индијском генералу Чанду који је предводио мировну мисију ОУН на Кипру. Поздравио је наставак преговора и улогу ОУН и посредовању и иницијацији њих, као и побољшану безбедносну ситуацију на острву, позивајући грађане Кипра да живе у општој сарадњи и интеркултурном миру као и раније, у духу помирења и напуштању политике разлика и непријатељства, такође позивајући да се решење нађе у дијалогу две стране а не у страном мешању. Представник Италије је дао похвале амбасадора Југославије које су изнад протоколарних и подсетио на пријатељске односе и сарадњу две земље, затим је дао пуну подршку улози ОУН на Кипру у одржавању међународног мира и безбедности, и у њеним миротворним и мироодржавајућим улогама. Позвао је две стране да испуне очекивања међународне заједнице кроз превазилажење сумњи и рекриминација, и кроз узимања флексибилне и конструктивне улоге како би интеркомунални разговори

⁹⁰ А ОУН С_ПВ- 1646

имали резултате и решења у интересу обе стране, и такође је упозорио да војне снаге ОУН не могу предуго бити на Кипру и да се одржавање мира не сме сматрати заменом стварању трајног мира. Поздравио је одлуку Кипра да своје наоружање стави под надзор ОУН након што су стигле вести да је велика количина оружја стигла на острво, и подржао је улогу влада Грчке и Турске у посредовању. Представник САД је подржао обнављање разговора и изразио жељу да се што брже приступи мирном решавању проблема, како би сви грађани Кипра могли да живе у миру без страха и да учествују потпуно у националном животу независног и уједињеног Кипра. Поздравио је чињеницу да је недавни период и поред пораста тензија имао најмањи број оружаних инцидената од настанка мировне мисије ОУН, коју је описао као стабилизујуће присуство и иницијатор сарадње. Изразио је жаљење да је настао минимални напредак ка нормализацији, посебно у области деконфронтације, слободе кретања, економског развоја, инфраструктуре, и изразио наду да ће кроз интеркомуналне разговоре настати атмосфера узајамног поверења које је потребно за узајамно прихватљиве уговоре о нормализацији. Он се такође пожалио да је мировна мисија веома скупа и да је потребно наћи политичко решење уместо да се продужава замрзнута ситуација, али је похвалио ОУН снаге за одржавање мира. Представник Француске је поменуо блиске и пријатељске односе његове државе и Југославије, и истакао је сарадњу која је остварена са делегацијом СССР у циљу јачања улоге ОУН. Подржао је продуживање мандата мировних снага ОУН на још шест месеци како би се дало још времена за сукобљене стране да преговорима реше своје несугласице, жалећи што иако је ситуација мирна тензију су још увек велике и није дошло до напретка у односима две заједнице, посебно описујући наоружаност етничких снага и немогућност економског развоја и слободног кретања. Позвао је на устручавање од провокативних мера попут куповине наоружања владе, и на хитне преговоре о решавању проблема грађана, и истакао да обе стране морају разумети велику потребу да се наставе преговори и избегне кретање ка озбиљној кризи. Тражио је да обе стране узму дух компромиса и покушају да нађу

прагматично решење уместо правно, са стварањем привременог решења које би омогућило суживот и сарадњу који су прихватљиви за обе заједнице, чиме би се створила атмосфера поверења и кренуло ка даљој нормализацији и евентуално пришло политичким реформама.

Затиме је председавајући говорио у својој улози амбасадора Југославије, говорећи о томе како је ово први пут да његова земља узима реч у дебати о продуживања мандата мировним снагама ОУН на Кипру. Изразио је задовољство што је нацрт изгласан једногласно, показујући интересовање савета за наставак подршке веома битном труду одржавања мира на Кипру, и помагања тој земљи да реши своје дуготрајне проблеме у интересу не само народа Кипра, већ и у општем интересу мира и безбедности у региону. Изјавио је да је та мисија имала велике резултате и успехе и да има огромну важност за одржавање мира на острву, и да СБ мора остати свестан своје одговорности да подржи развој мира на острву и улогу мировних снага у гарантирању мирне атмосфере и нормализације, како би се уз побољшану безбедност развило узајамно поверење и дошло до решења проблема Кипра. Подсетио је да Југославија има одлично односе са Кипром и да дају чврсту подршку слободном, независном, сувереном и несврстаном Кипру, као и његовом територијалном интегритету, тражећи да се сви односе према тој земљи као једнакој чланици ОУН у чија унутрашња питања се не смеју мешати и чију сувереност морају поштовати уз избегавање претњи силом или силе, додајући да је на грађанима Кипра да реше своје унутрашња питања без притиска споља, и да само такво решење може бити легитимно и трајно. Изразио је задовољство што су интеркомунални разговори васпостављени након инактивности, и што је ГенСек прихватио улогу активног посредника у њима, тражећи да сви дају највећи могући труд да помогну успешне преговоре и позитивна, конструктивна решења чија је важност огромна. Додао је да би успешно решавање проблема заједница допринело интегритету и суверенитету Кипра, и да све земље морају водити

рачуна да се Кипар налази у веома осетљивом делу света, јер су Европа, Медитеран и Би директно повезани и потребно је да се одржи општа безбедност у целом макрорегиону ради стабилност и мира свих земаља, додајући да мир мора постојати у целости а не у деловима. Тиме је објаснио посебну интересованост Београда за мирно решавање проблема и стабилност Кипра, за које је рекао да игра активну и позитивну улогу као фактор мира и стабилности, да као члан покрета несврстаних има велики допринос међународном миру и сарадњи. Представник Кипра је додао је позвао ОУН да својом мисијом уради више од просто подржавања мирног решења, већ да помогне у имплементацији и налажењу начина како да се спроведе, затим је одбио било какву тврдњу да је његова влада допринела одлагању разговора увозом оружја, јер је позвала на наставак разговора пре тог увоза, додајући да има право као суверена држава да пази на своју безбедност, и да је увезла оружје уз надзор ОУН, подсећајући да Кипар није веза мира између Грчке и Турске већ између свих народа у свету.⁹¹

Почетком августа СБ се састао како би разговарао о апликацији НР Бангладеша за чланство у ОУН, и на самом почетку састанка представник Кине је одмах у протоколарном делу састанка тражио да се о приступању Бангладеша уопште ни не разговара јер је против повеље ОУН, тврдећи да та земље и даље активно сарађује са Индијом у обструкцији имплементације ОУН резолуција о повлачењу снага и пуштању затвореника, док Делхи још увек држи 90 хиљада пакистанских војника и одбија да их пусти., па због непоштовања ОУН резолуција и женевске конференције Дака не испуњава квалификације за чланство, такође тврдећи да би прихватање Даке спречило мирно решавање проблема субконтинента противно интересима тамошњих народа. Представник Југославије је изразио пуну подршку за Бангладеш као пријатељску земљу коју жели да види у ОУН, тражећи да се о то питању говори одмах у СБ. Тема је одобрена са негативним гласом Кине, на шта је представник СССР изавио да је министар спољних послова Бангладеша

прихватио обавезе ОУН повеље тражећи чланство, које је описао као сасвим оправдано, говорећи како је то млада независна држава чији народ се бави изградњом и развојом те земље и њеног независног положаја у свету. Описао је Бангладеш као земљу у развоју сличну многим у трећем свету и подржао њихов унутрашњи социјалистички развој, додајући да је већ призната од стране 80 држава које са њом имају дипломатске и економске односе укључујући десет тренутних чланова СБ. Описао је односе Москве и Даке као односе на основама једнакости, поштовања суверенитета и независности, узајмног поштовања и користи, без мешања у унутрашња питања, додајући да Дака испуњава све услове чланства у ОУН и мирољубива је земља која може испуњавати обавезе чланства. Тражио је да СБ одмах прими Бангладеш у чланство организације као корак према универзалности и будућем доприносу те земље организацији при решавању светских проблема и јачању међународног мира и безбедности, уз уклањање свих проблема преосталих из рата Индија-Пакистан кроз ОУН и побољшање тамошње ситуације и атмосфере ради економског и друштвеног бољитка,. Подсетио је да су две зараћене земље склопиле споразум у симли о крају конфликта између њих и развијању пријатељских односа ради миру на подконтиненту, али да се ради регионалне нормализације Бангладеш мора примити у чланство. Представник Индије је изразио наду да ће захтев Даке бити одмах разматран и прихваћен како би та земља узела своје правилно место у ОУН, подржавајући статове које је изнео представник СССР и додајући да је Дака више пута у свом независном постојању показала вољу и ентузијазам у извршавању својих обавеза према организацији и повељи, подсећајући да ОУН постаје све већа и универуалнија годинама и долазак још 75 милиона људи у њу би био добар корак напред. Објаснио је да је та нова држава прихватила основне принципе демократије, социјализма, секуларизма и егалитарног друштва без дискриминације, и да је она реалност коју је 84 држава признало и то две трећине чланица ОУН, укључујући и све трајне чланове СБ осим Кине, и подсетио да Дака има представнике у специјализованим агенцијама ОУН, што све показује спремност Даке да узму своју улогу у међународној заједници и

сарадњи као независна држава, и да може да да допринос успесима и сврси организације и повеље. Подсетио је и на хуманитарну кризу у Бангладешу и потребу тамошњег народа за помоћ, тражећи да се та земља прихвати за члана и да јој се помогне, додајући да је Дака од свог настанка искрено сарађивала са ОУН и да ће њено чланство помоћи мир и помирење у регији о повећати стабилност и сарадњу. Изразио је наду да ће Индија и Пакистан наставити билатералну сарадњу и нормализацију, и да ће Пакистан такође остварити и односе са Бангладешом, све у духу општег детанта у свету и подржавања светског смањивања тензија и отварања преговора, и тражио да се такви трендови подрже од стране свих како би државе могле да се баве унутрашњим развојом а не међународним проблемима.

Представник Југославије поновио да Бангладеш испуњава све политичке и легалнистичке услове чланства према повељи и да је изјавило да прихвата обавезе према њој, објашњавајући да је то мирољубива земља која подржава принцип националног суверенитета и немешања у унутрашње послове других, због чега је примање те државе нормалан корак напред. Поновио је став Индије и СССР о великом признању Даке од стране других влада, и о његовим проблемима у економској сфери око које треба помоћ, тражећи да им ОУН помогну јер су најбољој позицији да то ураде према свој разлогу постојања, описујучи организацију као незамењив светски форум за сарадњу и једнакост за све, где сви могу да изразе своје мишљење што је посебно битно за нове земље у трећем свету, додајући да се ширењем чланства повећава активност и престиж организације, а у исто време се омогућава нормализација подконтинента. Подсетио је да је Југославија несврстана земља која има специјалан интерес према изјави Даке о прихватању принципа покрета несврстаних и узимању ванблоковске позиције, тврдећи да ће таква позиција помоћи тој земљи да одржи стабилну и безбедну међународну позицију и да ће тиме допринети светским односима. Такође је додао да би чланство помогло у општој политичкој и економској консолидацији Даке, чиме би била још већи фактор мира и сарадње и

побољшања односа у региону, и позвао је друге земље да не повезују прихватање Даке у чланство са другим отвореним питањима јер то неби решило ниједан проблем, тражећи хитну одлуку СБ о чланству као што је тражио и СССР.

Представник Кине је поновио пропагандне ставове о Бангладешу као творевини Индије и СССР кога је оптужио за социјалистички империјализам, која је настала кроз агресију на Пакистан уништавајући мир у јужној Азији, додајући да према одлукама ГС и СБ Индија мора вратити пакистанске заробљенике, тврдећи да Дака сарађује са Делхијем у уцењивању Исламабада питањем затвореника и да Дака не испуњава услове за чланство, даље критикујући Делхи да условљава враћње затвореника решавањем питања Кашмира, тражећи да се прво реше односи земаља подконтинента на праведним основама а тек онда приступи примању нових чланова из региона. Представник Индије се жалио на полемичан тон Пекинга тврдећи да су њихови ставови нетачни и да нису позитиван приступ било каквим односима, кривећи Пекинг за ширење неповерења и мржње на подконтиненту. Представник СССР је такође окривио Пекинг за нетачне нападе против Делхија и Москве у циљу скретања пажње са питања на распореду, уз коришћење неосноване пропаганде и обструкције СБ у покушају да провоцира одговор. Објаснио је да ОУН само у поглављу 4 има услове за чланство, и да се не може тражити спровођење резолуција ОУН од Бангладеша као услов за чланство (у члану 4 је писало да у ОУН могу ући државе које су спремне да преузму обавезе према повељи и изврши их, међу тим обавезама је и извршавање резолуција СБ и ГС, чиме је представник Кине био у праву), и описао је Бангладеш као мирољубиву несврстану земљу која је независна и жели сарадњу са другима у циљу смањивања међународне тензије, додајући да постојање нерешених проблема није разлог да се држава не прими у чланство тврдећи да она није ни крива за постојеће проблеме, и додајући да многе чланице имају нерешене билатералне проблеме са суседима па су ипак чланови. Окривио је НР Кину да не поштује ОУН резолуције које су направљене пре њеног чланства и без њеног суделовања, иако према обавезама то мора чинити, тражећи од Кине да престане да саботира

нормализацију и помирење на подконтиненту јер се тако не могу решити проблеми прошлости у духу једнакости и сарадње.⁹²

На почетку следећег састанка представљени су нацрт Кине са једне стране, и Индије-СССР-Британије и Југославије са друге, где је прва тврдила да је имплементација и прихватање резолуција ОУН које су добиле подршку већине чланица, важна индикација могућности и воље апликантске земље у примењивању обавеза из повеље ОУН, условљавајући разматрање чланства Бангладеша његовим повиновањем имплементације резолуције СБ 307. Супротна резолуција коју је подржао и Београд је просто предложила ГС примање Бангладеша у чланство, тј означила је дозволу СБ да се он прими, и против ње је Кина искористила моћ вето. Представник Кине је објаснио свој нацрт подсећајући на резолуције ГС 2793 и СБ 207 изгласане након рата на подконтиненту, где се тражило да се све стране повуку војно на своју територији и да се врате затвореници, међутим оне нису имплементирани насупрот дужности чланица, и потврдила је свој став о повезаности тог питања са чланством Бангладеша у духу повеље. Окривио је игнорисање резолуција за наставак озбиљне конфронтације на подконтиненту, тражећи од ОУН да реafirмише те одлуке ради смањивања тензија и решавања тензија у региону, тврдећи да би се тако воља Даке за поштовањем повеље показала у пракси а не само на речима, и да би се тако дошло до помирења и нормализације, захтевајући да се све чланице придржавају принципа ОУН и правде, окривљујући Индију и СССР за обструкцију нормализације у покушаја да се Дака угура у ОУН против принципа организације. Представник Индије је тврдио да већина чланова ОУН жели да прими Даку у чланство, одбијајући повезивање проблема затвореника ратних са питањем пријема, тврдећи да билатерална нормализација није услов за чланство, позивајући се и на одлуке међународног суда правде да је члан 4 повеље довољан услов и да се неповезани услови не требају тражити јер би то слабило повеље и

⁹² А ОУН С_ПВ- 1658

инфлацији условљавања. Такође је тврдио да непостојање страних трупа на територији апликанта није предуслов чланству и да је небитно, као и да нема страних трупа у Бангладешу, подсећајући да ГС и СБ резолуције не помињу уопште Бангладеш нити се оне односе на њега јер није прихваћен као субјект нити саслушан у дебати, питајући како Кина може да тражи од државе коју не признаје да се придржава одлука организације чији није члан пре него што постане члан и буде призната. Изјавио је да је постојање Бангладеша чињеница и да је то осма најбројнија земља на свету која је прихватила принципе повеље ОУН и несврставања, и да је то мирољубива земља која испуњава услове чланства, тврдећи да би одлагање пријема довело до детериорације ситуације у било би противно консолидацији мира и стабилности у региону, одбијајући тезу да су Кинески услови оправдани и тражећи даљу универзализацију ОУН против опструкције и одуговлачења, подсећајући Кину да је до недавно и Пекинг тражио чланство у ОУН и није га добијао противправно због опструкције одређених чланова СБ, позивајући их да укину дупле стандарде, подсећајући да се Индија држи својих принципа критике хегемоније великих сила и успостављања света без доминације.

Представник Југославије Коматина је изјавио да је сваки случај када нова држава жели да буде примљена у чланство нови тест за организацију и њену универзалност и опште мишљење о њој у свету, у контексту једнаког и демократског учествовања свих држава у међународној заједници, без обзира на њихову снагу или величину или ниво развоја, тражећи да се прихвати апликација нове државе која је несврстана и веома насељена и којој треба помоћ организације ради мирног развоја. Тврдио је да је пријем Бангладеша праведна одлука и да нема аргумената којим се може спречити тај пријем, и да ОУН морају то прихватити ако желе да буду реални и конструктивни допринос миру и безбедности на индијском подконтиненту и у свету. Подсетио је да је Београд у оквиру покрета несврстаних на мултилатералним састанцима и оквиру своје билатералне сарадње увек подржавао важност јаче и универзалније ОУН,

напомињући да је основна улога организације да одржи међународни мир и безбедност и заштити независност свих држава, посебно мањих које немају могућности да се војно бране. Тврдио је да би улазак Бангладеша био добар корак за организацију и ишао би у циљу универзалности и међународног мира и развоја, и помогао би јачању улоге ОУН и њене ефективности у свету, подсећајући и да је то мирољубива несврстана земља која жели добре односе са свима и општи мир ван ривалитета суперсила и блокова. Изјавио је да је додавање нових услова који нису у члану четири повеље нереално и промашује разумевање да би ти проблеми који су поменути условима били лакше решени након пријема апликанта у чланство, и чак спречава нормализацију јер би чланство укључило ту земљу у међународне токове где је лакше доћи до решења и споразума, и такође би се проблеми и потребе региона видели у међународној заједници која би лакше могла да помогне у решавању. Даље је упозоравао да је одлагање чланства Бангладеша и додавање услова за чланство у исто време отежавање процеса нормализације и повећавање тензије, додајући да Београд подржава право Даке за чланство и да има добре инормалне односе са свим земљама региона и са већим азијским земљама које тамо имају интересе. Подсетио је да је један од главних циљева политике несврставања смањивање конфронтације у свету и промовисање демократских међународних односа, и да су и том циљу све конференције покрета позивале на смиривање тензија између две суперсиле, као и на право НР Кине да буде члан ОУН, дајући тиме допринос миру у свету, потврђујући улогу Југославије у свету као несврстане, независне, социјалистичке земље која као таква подржава улаз несврстаног социјалистичког Бангладеша у ОУН.

Представник Британије који је такође био спонзор нацрта је подсетио да је његова влада признала независност Бангладеша још у фебруару и да има топле односе са Даком, која је примљена у чланство комонвелта у априлу, тврдећи да је Дака испунила услове за чланство и у ОУН и да ће конструктивно сарађивати у њој и дати свој допринос. Додао је да је Лондон прихватио раније одлагање питања како

би се дошло до консензуса, али да не подржава даље одлагање и повезивање питања са другим проблемима, тврдећи да одлагање пријема неће поправити односе на подконтиненту и решити тамошње отворене проблеме. Представник СССР је поновио да Банладеш према њему испуњава све услове за чланство и да има све предуслове и вољу да извршава обавезе према повељи, понављајући већ коришћене тврдње о тој земљи као мирољубивој и несврстаној, која ради на сарадњи и нормализацији и већ има много признања, и којој треба помоћ ОУН за развој и чији пријем би помогао ефикасности организације, чиме је став Москве био идентичан са ставом Београда и Делхија. Даље је испољавао редовну пропаганду о СССР као држави пријатељства разних народа под марксизмом-лењинизмом и хвалећи наводне добре односе са свим земљама региона, називајући своју улогу мировном и антиимперијалном, подсећајући да је Москва дуго година радила против колонијализма и ради успостављања мира и слободе у трећем свету, све то у интересу народа трећег света, представљајући се као подржаваоца сарадње и мира на подконтиненту ради заједничког развоја. На крају је окривио Пекинг за подривање повеље кроз тражење од Бангладеша да имплементира резолуције ОУН као услов за улазак у организацију, и да покушава да саботира пријем те земље из политичких а не принципијелних разлога (за шта се може оптужити и Москва, прим аут). Представник Јапана је изразио интересовање за ситуацију као азијска земља која жели мир и стабилност на континенту, описујући признавање и добре односе са Даком који постоје још од фебруара, и подсећајући на хуманитарну помоћ коју Токио даје тој земљи, подржавајући пријем у чланство и одбијајући резолуцију Пекинга. Представник Аргентине која је призала Бангладеш као независнта је изјавио да су услови за чланство јасни, и да се састоје из мирољубивости и воље за спровођењем одлука и повеље ОУН, без могућности да се додају други услови, тражећи да се спроведе пријем како би се прешло на решавање многобројних проблема насталих ратом, без условљавања чланства политичком ценом и прихватањем условљавања.

Представник Италије је дао пуну подршку приједи Бангладеша у ОУН са сличним ставовима као и ствараоци нацрта, додајући да се Рим такође залаже за универзалност ОУН, нормализацију индијског подконтинента, и за подршку организације тој земљи ради узајемне користи и светског мира и рата, позивајући на глобалну партиципацију и визију ради решавања општих заједничких проблема, критикујући блокаду Кине у СБ и тражећи консензу. Представник Француске је такође истакао важност универзалности организације и подсетио на француско признавање Бангладеша, додајући да се нада да ће та земља бити примљена али признајући да је драматичан начин настанка те државе кроз рат оставио озбиљне последице и проблеме који су и даље нерешени, додајући да је одлагање решења пријема до данас није дало резултате и да даље одлагање није пожељно, али да разуме бриге делегације Кине и да што се пре резолуције имплементирају тим боље. Представници Београда Москве и Делхија су били одлучно против покушаја процедуралног одлагања дискусије које је затражио Судан, оцењујући такву одлуку субстантивном и тврдећи да је већ довољно дискутовано и познато о питању и да се тиме саботира и одлаже гласање о чланству, и захтевали су да се хитно гласа и да се спречи даље одлагање, док је представник Кине покушао да форсира одлагање састанка уз помоћ делегација Судана и Сомалије које су желеле да се престане са форсирањем гласања по питању где нема консензуса и стварање непотребне журбе, и одлагање до сутра је прихваћено уз негативни глас четири спонзора нацрта.

На следећем састанку председатељ из Белгије је као представник своје земље подржао нацрт четири земље и њихову интерпретацију критеријума чланства, дајући подршку за нормализацију на подконтиненту и повећавање улоге ОУН, док су представници Кине, Сомалије и Судана наставили да оспоравају испуњење критеријума од стране Бангладеша јер одлуке и резолуције ОУН морају спроводити не само чланови већ и апликанти, а став две афричке земље се може описати њихоом религијском солидарношћу са Пакистаном, иако су обе земље од 1969. биле комунистичке диктатуре и имале везе са Москвом. Са друге стране

Делхи се позивао на одлуку међународног суда правде као битнију од мишљења појединих делегација, и на њену одлуку о критеријумима чланства, и додао да нема говора о журби јер се већ дуго прича о овом питању и да су многе државе примљене за мање времена иако су имале отворене проблеме. На ово су опозициони представници објаснили да члан четири повеље дозвољава додатне услове који су директно повезани са условима, тврдећи да је извршавање резолуција ОУН директно повезано са вољом да се поштују одлуке ОУН, што је и логично, и да се примање члана не сме урадити ако поремети међународну ситуацију.

Представник Југославије је подсетио да је светски процес детанта успешан због отвореног дијалога и избегавања условљавања једних решења другим, објашњавајући да није против решења отворених проблема између Даке и Исламабада, али да је потребно да се они реше у оквиру ОУН и након чланства Даке, и да ће један позитивни резултат довести до следећег, додајући да ће чланство Даке имати позитиван утицај на решење ситуације у интересу свих у региони да се као такво не сме одлагати.

Резултат гласања за нацрт Кине је добио подршку само Кине, Судана и Гвинеје, док су Југославија, Индија и СССР били против а остали су се уздржали, на шта је представник Кине изразио жаљење што се одбио нацрт који је према њему био у пуном складу са принципима повеље, окривљујући Москву и Делхи за покушај икривљења повеље како би угурали савезника у организацију и избегли повиновање одлукама СБ и ГС, додајући да је СБ резолуција 307 адресирана на све заинтересоване стране и да то имплицира Бангладеш који те одлуке игнорише, питајући Индију зашто после осам месеци нису имплементиране одлуке о повлачењу и пуштању заробљеника, подсећајући на несагласност Даке према пуштању затвореника коју Делхи користи као изговор, тврдећи да Дака као влада које показује непоштовање према резолуцијама СБ ОУН не може бити члан. Затим је окривио Делхи за отворену агресију на страну земље против повеље, и на

подршку Москве у тој агресији, чиме су се те државе супротставиле организацији, тврдећи да ове државе покушавају да уцењују Пакистан држањем заробљеника и да противправно ставе савезника у ОУН, насупрот покушајима Исламабада да реши отворена питања билатерално са Даком. На крају је окривио Москву и Делхи да покушавају да кроз ОУН легализују своју агресију и да наставе своју експанзију моћи у региону, у оквиру совјетског империјализма и против нормализације, окривљујући их да подржавају принципе територијалног интегритета за себе док крше туђа права и интегритет.

При гласању афричке земље су покушале да прогурају амандман за одлагање питања за који су гласале само оне и САД, док су спонзори нацрта гласали против, док су за нацрт спонзора гласале све земље осим афричких, које су абстинирале, док је Кина уложила вето. Представник САД се огласио по питању залажући се за одлагање питања пријема док се не реше отворени проблеми, додајући да САД подржавају евентуалан пријем и признају Даку као независну, као и да дају 286 милиона долара економске помоћи тој земљи, и да се залажу за нормализацију односа у регији кроз имплементацију СБ 307 резолуције. Представник Индије је изјавио да велика подршка Бангладешу говори о правилним ставовима и интерпретацији повеље, и да је Кина зауставила чланство против воље већине, као и да ће то успорити мир и сарадњу у региону због непоштовања суверенитета свих страна, питајући се зашто се Кина обрушила само на два од четири спонзора нацрта. Представник СССР је поновио индијске ставове о већинској подршци за нацрт који је имао у виду легитимни и праведни захтев Бангладеша, окривљујући Кину за фабрикације и антисовјетске нападе како би сакрила прави разлог своје обструкције, тврдећи да су кинески покушаји да свуда нађу Москву као кривца доказ њиховог патолошки непријатељског понашању према њој и према организацији. Затим је искористио прилику за идеолошку офанзиву и напао је Кину тврдећи да је њихов негативан став према пријему Бангладеша заправо доказ њеном противљењу покретима народног ослобођења, и оптужио је за негативност према ослобођењу народа трећег света и њиховим интересима, чиме

је оспоравао кинеску званичну подршку таквим покретима и покушају да се представи као њихов заштитник, на крају подмевајући се да је једна народна република спречила другој чланство у ОУН на исти начин како је она сама била спречавана, жалећи се да је таква политика против интереса земаља у развоју. Затим је агитовао за међународну помоћ Бангладешу као земљи у развоју којој треба солидарност и сарадња, и жалио се да је неуспех нацрта негативан по општу атмосферу у региону која је кренула да се поправља смиривањем зараћених страна и преговорима, тврдећи да се нико ко подржава нормализацију у региону не може супротставити чланству Даке, подсећајући да је Москва имала високе билатералне посете са све три стране у циљу сарадње и бољих односа. На крају се жалио да се игнорисањем 85 милиона људи игнорише и универзалност организације, и подсетио да је Кина постала члан уз велику подршку социјалистичких и трећесветских земаља, док она сада блокира пријем друге земље и подрива повељу ОУН, окривљавајући Кину да се понаша као суперсила док се жали на туђе такво понашање, представљајући понашање Кине као противно општој сарадњи и пријатељству у свету, додајући да је став СССР принципијелни а не дневно-политички. Такође је додао и да је против става Кине гласало 11 а не две делегације, описујући је као изоловану и збуњену. Представници Француске и Италије су изразили жаљење што нацрт није прихваћен и поновили да подржавају примање Даке у чланство, и понудиле су своју даљу сарадњу у налажењу излаза из ситуације кроз дипломатију. Представник Кине је опет говорио изјављујући да са сажаљењем користи вети, и да Кина подржава вољу већине ОУН углавном, оправдавајући вето одбраном ранијег већинског мишљења које је довело до резолуција ГС и СБ о ситуацији у региону, оптужујући Москву и Делхи поново за непоштовање и извртање повеље из политичких разлога и скривених мотива доминације против решења кризе у интересу свих, даље бранећи Кину као чврстог подржаваоца ослободилачких ратова и борбе покорених народа за слободу против империјализма, тврдећи да

речи Москве не могу да оспоре такво деловање Кине, оптужујући Москву за социјални империјализам.⁹³

Последњи састанак 1972. године се бавио редовним продуживањем војне мисије ОУН у Кипру на шест месеци, и разматрањем тамошње ситуације која је била хронични проблем у СБ и представљала дугачак замрзнут конфликт на територији несврстане Европске земље. Представник Кипра је почео говор са констатацијом да су интеркомунални разговори који су се у том тренутку водили показивали прогрес, и вођени су уз активно учешће специјалног представника Ген-Сек-а, уз уставне стручњаке из Грчке и Турске, уз видан позитивнији дух у преговорима који је обећавао. Подсетио је да је циљ направити нов устав који би задовољио обе стране на основу независног, сувереног и унитарног Кипра, са трајним решењем на основу повеље ОУН, и упозорио је да се морају избегавати решења која би повећала раздвојеност две заједнице, и подсетио је да је од лета процес одмрзнут и обе стране имају вољу да превазиђу своје разлике кроз мирне преговоре кроз узајамно разумевање и сарадњу. Додао је да је ГенСек помогао у подршци за војну деконфронтацију и нормализацију које су допринеле бољој атмосфери, и изјавио је да је ситуација на острву генерално мирна и тиха, и да су инциденти отварања ватре на минималном нивоу у односу на ранији период, али је упозорио на опасне ситуације због којих је потребно да ОУН миродржавајуће снаге остану како би се нормална ситуација задржала и спречио повратак на ранију дуготрајну конфронтацију, позивајући на процес узајамне деконфронтације до кога још није дошло због спорости друге стране, окривљујући турске кипране за недовољну сарадњу са мисијом ОУН и владом у циљу деконфронтације. Тражио је од друге стране и да прихвати слободу комуникација и кретања како би се омогућило помирење и разумевање, додајући да турски кипрани имају комплетну слободу кретања са подршком ОУН, што је допринело смиривању атмосфере, тврдећи да оба народа на острву желе помирење и нормалност, што је основни елемент за решење проблема и помирење, објашњавајући да кипрану имају заједничке интересе и будућност и да ора доћи до разумевања тога.

Представник Турске се фокусирао на коментарисање извештаја Ген-Сек-а, подржавајући оптимизам настао због наставка интеркомуналних разговора и мирне ситуације на острву, али је истакао да је било мало напредка ка нормализацији, уз тврдњу да је турска заједница на кипру угрожена и да је једина која пати од проблема и лоших услова на острву, због чега је влада Турске разочарана и протествује због услова велике тешкоће и депривације за

⁹³ А ОУН С_ПВ- 1659, 1660

њене сународнике у својој кипарској домовини, и да немају довољан приступ основним потребама попут струје, воде, поште и телефона, , тврдећи да је турској заједници силом узето право да буду партнери у држави против закона, истичући да до деконфронтације и нормализације не може доћи ако се ти основни услови проблема турских кипрана не реше и не дају им се једнака права, што је неопходно за атмосферу разумевања и поверења. Поздравио је посредовање ОУН у интеркомуналним разговорима који су потребни ради решавања унутрашњих и уставних проблема Кипра, уз мишљење да се у тим разговорима не говори о свим темама и дасу само почетак решавања проблема, тражећи свеобухватно мирно решење које ће поштовати легитимна права обе заједнице, изјављујући да јед Турска једна од страна са моралним обавезама према Кипру, и изражавајући наду да ће се конфронтација завршити уз стварање бикомуналног друштва где ће две једнаке заједнице бити господари своје домовине, без грчке доминације над туском заједницом, како би се одбранили независност и интегитет и безбедност острва. Жалио се на став владе Кипра да решење мора бити унитарно и дасе унутрашњи интегритет територије не сме ставити у питање, тражећи да то питање остане отворено у разговорима. Представник Грчке је подржао ОУН снаге одржавања мира као неопходне за одржавање мира и безбедности на острву, објашњавајући да нормализација зависи од две заједнице и њихове политичке воље а не од ОУН снага, надајући се да ће се ускоро решити питање Кипра како те снаге неби морале још дуго да буду део привременог решења које треа заменити трајним, изражавајући оптимизам због извештаја ГенСек-а и наставка разговора. Дао је подршку за унитарни карактер Кипра према дуготрајној политици Грчке, подржавајући независну и суверену државу са адекватном партиципацијом обе заједнице, уз жаљење због слабог напретка у нормализацији али уз задовољство због смањивања оружаних инцидената, позивајући на већу сарадњу две заједнице како би расло поверење између њих, јер без деконфронтације заједница не може доћи до нормализације и успеха разговора, упозоравајући да конфронтација може довести до кризе и непријатељстава, и критикујући илегални увоз оружја на острво због погоршавања ситуације.

Представник Британије је жалио због редовног обнављања мандата ОУН снага без напретка, али уз оцену да је то раније рађено уз осећај беспомоћности али да се сада ради уз оптимизам, због наставка преговора које Лондом подржава, упозоравајући на негативне последице које би пратиле неуспех или престанак разговора, позивајући на преговоре у доброј вољи уз велики труд, јер је ситуација на острву и даље нестабилна, подсећајући и на проблем финансирања ОУН снага и потребе да сви дају мало више јер су оне преко потребне за одржавање безбедности и мира, истичући да је војна ситуација тренутно мирна

и да није било много инцидената који су кршили примирје, доказујући да је присуство ОУН снага стабилизујући фактор. Посебно је похвалио рад ОУН представника у покушају да смањи деконфронтацију и да промовише разговор између две стране, и упозорио је да се чини да се две заједнице све више удаљавају мешусобно и да посебно млађе генерације немају никакав контакт са другом страном што отежава дуготрајно помирење, подржавајући успостављање система где две заједнице учествују као партнери уместо да се успостави уставни однос већине и мањине, позивајући на владе Грчке и Турске да утичу на своје заједнице да смире страсти и промовишу дух разумевања и споразумевања, уз захтев да ниједна земља не шаље пружје на острво.

Представник Југославије Мојсов је позитивно оценио извештај који је показао мешане резултате, где су остали неуспеси у пробијању ранијих проблема али уз неке светле тачке, и истакао је две битне позитивне ствари које се могу користити за успех на путу решења, а то су непостојање веће акутне кризе или непријатељства на острву, и наставак интеркомуналних разговора под покровом ОУН који су вођени без престанка од лета и у доброј атмосфери. Поздравио је обе стране због устручавања од погоршавања ситуације и због отворености ка разговорима, надајући се да ће резултат бити опстанак Кипра кај јединствене земље у којој две заједнице живе заједно, али је истакао и мањак напретка и деконфронтације као негативне појаве, у атмосфери подељености острва и њених заједнице, посебно економски и безбедносно. Упозорио је да је опасно оставити ситуацију да стагнира иако је борба заустављена, јер може увек доћи до оружане ескалације у таквим кризама, и треба спровести сав могући труд да се успостави нормализација и реше отворени проблеми како би се прекинуо циклус узајамног неповерење и провоцирања, хвалећи улогу представника ОУН у смиривању ситуације. Подсетио је на подршку Београда за независан, несврстани, слободни и јединствени Кипар, какав је признат од стране међународне заједнице и организација, и такав статус Кипра је основни услов за наставак успешних разговора и налажења решења без страног мешања и са поштовањем права кипрана да сами решавају проблеме без страног утицаја и наметања решења притиском, како би од острва конфронтације постао острво сарадње и хармоније, као и фактор стабилности у медитерану. Подсетио је да су мир и стабилност неодвојиви, и да је за безбедну Европу и медитеран потребан безбедан и миран Кипар као независна земља, и позвао је на наставак привремене улоге ОУН мировних снага као једног од основних фактора стабилности на острву који је условљен даљим стварањем мира, и подсетио је на пријатељске односе Београда са Кипром, Атином и Анкаром, како би истакао неутралност своје позиције, и подсетио је на несврстани карактер Кипра и Београда.

Представник САД је изразио резервисан оптимизам због повећаних могућности решавања проблема кроз наставак преговора, и такође је изразио жаљење због спорог напретка, посебно позивајући на повећање контрибуција за одржавање ОУН снага, којима фали новац, и упозорио је на илегалне испоруке оружја на острво које су погоршавале ситуацију и стабилност кроз потенцијала за ново насиље на острву.

Представник Француске се жалио због аутоматског продужавања мандата без решавања проблема, говорећи да су ОУН снаге неопходне како би спречиле насиље између две супротстављене заједнице које живе под великом напетости, и допринеле су спречавању оружаних инцидената, хвалећи две стране што су сале за сто и изразиле жељу да реше проблеме кроз мирне преговоре. Жалио се да је на острву и даље статус кво, уз раст одвојеног развоја две заједнице и тајно наоружавање две стране, што све угрожава преговоре. Представник СССР је подсетио на став његове владе да се проблеми на острву требају решити мирним преговорима у интересу народа Кипра, како би се смањила тензија у овом делу света, подржавајући интегритет и суверенитет Кипра као основу за решење проблема, уз поштовање независне несврстане позиције земље и уз избегавање мешања спољних фактора у унутрашња питања Кипра, упозоравајући на империјалистички интерес да се наметне решење Кипру, тражећи повлачење британских војних снага уз војних поморских база на острву. Изјавио је да толико дуго одржавање ОУН снага на острву није нормално стање и не може бити модел за друге мировне операције, и описао је ово као привремену меру која се треба што пре завршити како би се избегло угрожавање суверенитета Кипра. На крају се осврнуо на промену половине чланова нетрајног дела СБ и захвело се афричким и азијским земљама на сарадњи у решавању колонијалних питања у духу узајамног разумевања и подршке, у нади да ће се наставити сарадња на завршетку процеса деколонизације на сва три континента. Представник Кипра се захвалио због међународног интереса за конструктивно и мирно решење проблема на основу поштовања суверенитета и интегритета његове земље, и изразио је став да готово све земље желе опстанак његове земље као унитарне и неподељене, упозоравајући на негативне ефекте када год је нека земља била подељена у свету, захваљујући се оним делегацијама које су позвале на немешање и некориштење силе или претње према Кипру, уз посебну захвалност представнику Југославије због експлицитне и топле подршке за независан и уједињен Кипар, подсећајући на заједничке несврстане позиције. Критиковао је представника Турске због његовог противљења јединству и унитарном карактеру кипарске државе, што га је изненадило, говорећи да у преговорима не може бити напретка без претходног прихватања унитарног карактера, уз став да је циљ Анкаре подела Кипра ако заиста подржава

изјављено, упозоравајући да се поделама не може решити проблем острва, и одбио је изјаву да су турски кипрани једине жртве ситуације, тврдећи да су они жртве своје политике сепаратисања, и да се не могу успоставити основне услуге за оне турке који забрањују државним службеницима да уђу на територију њихових заједница и вароши, а да је та забрана жеља политичких лидера којима је циљ конфронтација, а не самог народа, додајући да турци не плаћају рачуне иако им влада даје те услуге, тврдећи да је основа проблема сепаратизам политичких лидера турака на острву, на шта представник Турске није имао одговор осим да не прихвата да је већина чланова СБ прихватило унитаризам Кипра.⁹⁴

⁹⁴ А ОУН С_ПВ 1683

2. ЈУГОСЛАВИЈА И МУЛТИЛАТЕРАЛНА ДИПЛОМАТИЈА 1972. ПОКРЕТ НЕСВРСТАНИХ

2.1 КОНСУЛТАТИВНИ САСТАНАК МИНИСТАРА, У ЏОРЏТАУНУ, АВГУСТ

Почетком августа 72. Године одржан је састанак министара иностраних послова несврстаних земаља, у Џорџтауну, Гвајани, Ј.Америци, што је био први већи скуп покрета од конференције у Лусаки, умногоме битан за даљу активност покрета и улогу Југославије у њему, као земље чланице савета безбедности. Као посебна почаст и израз континуитета, лидерима Југославије, Египта, Индије и Гане, испред зграде састанка постављене су њихове бисте. Овим састанком су започињале шире консултације чланица, за чију успешност је било потребно усагласити концепт састанка и даљег деловања, превазићи разлике настале кризама у свету које се њих директно тичу, и створити адекватну климу за сарадњу. У Београду је сматрано да су закључци и платформа усвојени у Лусаки на трећој конференцији исправни, али да захтевају адекватну акцију покрета у савременим условима. Иако је свет био далеко и све даље од сукоба на глобалној размери, мале земље су живеле под сталном претњом по своју независност, посебно у просторима недефинисане сфере интереса између два блока, посебно уз повећано интересовање за њих од стране великих сила због замрзнуте позиције између себе. Циљ покрета је у ово време углавном био да се осигура веће учешће и утицај чланица у решавању проблема од општег значаја као што су: мир, безбедност, разоружање, развој, деколонизација, како велике силе неби саме обликовале ситуацију у свету. Главни проблеми јединства покрета је тада су били рат Индије и Пакистана уз и покушаје Пакистана и Бангладеша да постану несврстане земље, и уговори Индије и Египта са Москвом који су отежавали њихов несврстани положај и компликовали решавање обе кризе са којима су се те две земље суочавале.

Такође је био интересантан промењен положај покрета због приступања народне републике Кине у ОУН, јер је она испољавала подршку за трећи свет и његове покрете, док је Москва настојала да саботира било какво прилажење Пекинга несврстаним земљама.

На састанку је очекивано и одлучивање о следећој конференцији несврстаних, која је требала бити одржана ⁷³. По тадашњим очекивањима, и где је Алжир активно и агресивно лобирао за улогу домаћина и де факто добио подршку за то пре самог састанка, чему се Београд није противио већ подржао. Порука председника Југославије Гвајани је подсетила на основе политике Београда и несврстаних, тојест на борбу за светски мир и равноправне односе, уз сарадњу и развијање пријатељских односа, кроз отклањање неправилности и неусклађености савремених међународних односа. Акцентована је велика морално политичка снага покрета коју је требало учинити још делотворнијом на међународној позорници, и борба против решавања светских проблема политиком силе. ⁹⁵

У оквиру припрема за састанак, секретаријат за иностране послове је извео консултације са великим бројем земаља, које су показале да постоји велики интерес за успех предстојећег састанка, уз јединствену оцену да значајни догађаји и промене у току у међународним односима захтевају интензивније ангаживање чланица, са испољеним интересом за ширу сарадњу између самих чланица уз дефинисање својих позиција, све у циљу организованог наступа на светској сцени. Већина земаља се сложила да састанак углавном не треба да усваја нове декларације већ да буде радно и акционо оријентасан ка разради познатих принципијалних ставова, уз резерве многих према позитивним аспектима детанта међу великим силама за своје позиције, уз наглашавање да срешивање блоковских прилика у европи није имало директне користи за несврстане, иако је став београда био да се срешивање прилика у једној регији света може пренети на друге регије и утицати на глобално отопљавање односа.

⁹⁵ АЈ КПР 837 I-4-a/10 Састанак министара дипломатије несврстаних. Служба за спољно-политичка питања; Депеша из амбасаде Југославије у Алжиру; Информације Савезног секретаријата за иностране послове (ССИП)

Због тога много земаља је тражило да састанак буде већински посвећен кризама у свету уз акцентовање на раскорак између детанта и локалних криза, како би се извршио притисак на међународну заједницу да приступи решавању отворених проблема. У консултацијама се приметиле и регионализам, где су Афричке земље примарно биле заинтересоване за деколонизацију и ослободилачке ратове на југу свог континента, арапске земље за решавање кризе на Блиском истоку, Азијске земље за решавање рата у Индокини и сређивање односа Индије и Пакистана (који се није пријавио за учешће на састанку док Бангладеш јесте), док су латино америчке земље биле заинтересоване за деколонизацију и ослобађање од хегемоније США. Покренута је и дебата око домаћине следеће конференције, где се поред Алжира пријавио и Цејлон, али је Алжир имао подршку Организације афричког јединства и Арапске лиге, притискајући Цејлон да они сачекају па буду домаћини пете конференције, иако се Цејлон жалио да би ово био већ трећа конференција у Африци (друга у арапској земљи) и позивао на принцип ротације. Такође је у консултацијама уочен недостатак постојећег механизма за бољу координацију између несврстаних и континуитет консултација ради бољег повезивања, и постојала је чврста идеја за корак даље ка институционализацији покрета.⁹⁶

На министарском састанку у Гвајани, секретар за иностране послове М.Тевавац је одржао говор у име делегације Југославије, излажући спољну политику Београда и погледе на светску ситуацију и сам покрет несврстаних. Поздрављајући што се први пут одржавала конференција на тлу Ј.Америке, у говору оценио је да су циљеви и начела политике покрета утемељени на три конференције, и да су давали трајну основу за деловање и утицај у међународној заједници, уз подсећање да ниједно начело покрета још увек није доведено у питање, и да се врши конкретизација и остваривање истих у практичној политици. Позвао је чланице да поздраве иницијативе великих сила за детант, у циљу појачавања светског мира и стабилности кроз удаљавање од директне конфронтације блокова,

⁹⁶ АЈ КПР 837 I-4-a/10 информације ССИП

али је упозораио да коегзистенција не може бити искоришћена као предах за регруписавање снага и даље надметање у циљу стицања надмоћи и предности на корист друге стране или слабијих земаља.

Смиривање у Европи је наведено као процес који није издвојена појава, већ процес који је део настојања да мир постане општи, како би земље у Европи и ван ње имале ту безбедност која би им омогућила да самостално развијају свој политички развој. Наглашено је да нема мира у свету без мира у Европи, али и да нема мира у Европи без мира у свету, уз критику да је коегзистенција у Европи између блокова уместо између независних држава, што није било у интереси никога осим великих сила. Истакнуто је да су кризе, сукоби и агресије у свету мешусобно повезане и да имају сличне узроке и ефекте, и да их изазива мешународни империјализам и политика силе, угрожавајући независност и безбедност слабијих земаља којима су мир и развој били најпотребнији. Позвано је на претварање мира у стално стање уместо примирје, јер се мир једних није могао плаћати угрожавањем других, и на непрекидну акцију ка спровођењу резолуција Савета безбедности и генералне скупштине ОУН за решавање тренутних контролисаних криза. Подржани су земље југа Африке, Египат и земље Индокине у својој праведној борби против агресије и империјализма у циљу слободе и независности уз подршку ОУН, и на основу резолуција које је та организација усвојила, на основу принципа покрета и организације који су подразумевали да свака земља треба бирати свој пут без страног мешања, због чега су САД, Португал и Израел позване да повуку своје трупе са стране територије у складу са одлукама ОУН.

Оцењено је да је универзално јачање колективне безбедности у великој мери повезано са ефикасношћу ОУН и решавању свих актуелних проблема у свету на бази принципа повеље и декларације ОУН о јачању међународне безбедности, уз опстанак ОУН као најважнији инструмент деловања несврстаних земаља у остваривању циљева њихове заједничке политике, позивајући на већу координираност и више сарадње при активностима у ОУН, уз међусобну солидарност чланица. Упозорено је да чланице стоје пред пресудном

алтернативом, да ће или бити фактор нових основа међународне сарадње, или предмет надметања великих сила, уз оцену делегације да савремена дешавања отварају повољне услове за пресудни утицај несврстаних, и да се кроз борбу против империјализма, колонијализма и доминације силе, уствари бори за мир и демократске међународне односе на начелима коегзистенције. Подсетио је да несврстане земље нису блок и не намеравају то да постану, да су разлике између чланица нормална ствар и да повлаче међусобно разумевање за другачије ставове, све док су сагласне у питањима светског мира и независности, и одупирању агресији. Позвао је на наметање чланица мешународној заједници при узимању учешћа у доношењу свих битних одлука, организовано и активно, како неби били ограничени напуко изражавање ставова и апеловање, уз спречавање замирања акција и дисконтинуитета.⁹⁷

На састанку у Џорџтауну донесена је декларација покрета несврстаних, у којима су представљени ставови чланица и акциони програм, и образложен је сам састанак. Подсећано је да је на конференцији у Лусаки постигнута сагласност о потреби усаглашавања координиране акције у циљу спровођења у живот принципа несврстаности, и потврђено да декларација у Лусаки није изгубила на значају већ је допринела повољнијем развијању догађаја. Оцењено је да биполарна структура моћи одступа према мултиполарној структури, иако су велике силе и суперсиле одржале стратешку премоћ појавили су се други центри моћи, што је довело до веће међусобне зависности у мешународним односима, уз све јаче тежње већине земаља за независношћу и јачањем суверенитета, што је све давало могућности та даље унапређење програма и циљева покрета, као и за ширење мирољубивог начина решавања проблема, насупрот нагомиланим кризама. Константован је напредак народноослободилачких покрета у борби против империјализма и неоколонијализма и у отпору притив агресије, уз већу солидарност и активност чланица у том погледу, и такође је упозорено на настављање агресија и криза у многим деловима света насупрот смиривању у Европи, оцењујући да су

⁹⁷ АЈ КПР 837 I-4-a/10 Говор Савезног Секретара иностраних дела

империјалне снаге наставиле са политиком силе на блиском истоку, индокини и африци, уз наметање једностраних решења слабијим земљама, позивајући на проширивање детанта и мира у Европи на остатак света.

Поводом детанта је затражено да се то смиривање искористи за уклањање конфронтација у свету, а не да шири супарништво на периферијама интересних сфера, и да се смањење затегнутости и ширење међународне сарадње треба радити кроз ОУН а не искључиво билатерално, позивајући и на слабљење блоковских веза у интересу мира, поздрављајући Европску конференцију о сарадњи и безбедности. Затражено је распуштање војних савеза формираних у контексту супарништва великих сила, затварање војних база на туђој територији и стационарање трупа, посебно базе направљене против воље заинтересованих, и уопште да се прекине војно супарништво међу супер сила уз стварање зона мира у свету на основу повеље ОУН. Оцењено је да су несврстане земље важан допринос јачању међународног мира кроз своју активност као покрет и кроз ОУН, посебно дајући пажњу проблему колонијализма и незавршеној борби за ослобођење многих афричких земаља насупрот западним силама и њиховим сателитима, позивајући на солидарност и на блиску сарадњу на предстојећем заседању генералне скупштине ОУН. Додатна пажња је дата и потреби коначног мира у индокини и престанка агресије САД, као и миру на блиском истоку уз престанак агресије и повлачење Израела.

У декларацији је истакнуто подржавање такозваних прогресивних (социјалистичких) режима и снага у заједничкој солидарној борби у свим регионима несврстаних (посебно Латинској америци, Африци). Одбијено је монополисање доношења одлука о питањима од интереса свим земљама од стране мале групе великих сила, јер оне велике проблеме не решавају адекватно према заједничким интересима, што такође угрожава економски бољитак мањих земаља јер политички монопол велике силе потврђују и економским монополем са неадекватним реформама и малом помоћи за земље у развоју, уз неуспехе ОУН да помогне развој читавог света. Подржана је реформа међународног монетарног

и трговинског система, појачање напоре ОУН за економску помоћ неразвијенима, и подржано је опште разоружање у свету. Потврђена је приврженост принципима ОУН, и тој организацији као најбољем средству за сарадњу и успостављање мира, позивајући велике силе на придржавање принципа повеље и ширењу сарадње унутар саме организације уместо ван. Изражена је решеност да се истраје у борби за мир, сарадњу, против империјализма и колонијализма, и за општи економски развој и бољитак. Чланице су се обавезале да свим средствима претворе принципе покрета у акцију, да координисано траже ређења о проблемима које их се тилу, да негују солидарност, да јачају напоре против све агресије, да подрже покрете ослобођења од колонијализма, да раде на већој ефикасности и универзалности ОУН.⁹⁸

⁹⁸ АЈ КПР 837 I-4-a/10 Декларација састанка министара дипломатије несврстаних у Џорџтауну

3. ЈУГОСЛАВИЈА И БИЛАТЕРАЛНА ДИПЛОМАТИЈА 1972.

Средином октобра 1971. Бредседник Броз је путовао у Индију, на позив премијера И.Ганди који је пренео амбасадор заједно са индијским ставовима о проблему са Пакистаном, где је указано на веома ратоборне изјаве Пакистана према Индији и на окрутну репресију војног режима према источном Пакистану одакле су милиони избеглица бежале у Индију, додајући да је суспендована демократија након победе И.пакистанских (Бенгалских) аутономиста на изборима, уз констатацију да постоји ослободилачки покрет у тој регији који се супротставља диктатури, и додајући да Индија не жели поосматраче на граници Индије нити да се разматра у СБ о овом проблему јер желе да прво дође до политичког решења кризе у Пакистану и престанак долажења избеглица (Индија се активно мешала уз помоћ побуњеничком покрету бангладеша, и слала помоћ преко границе користећи прилив избеглица као изговор, због чега јој нису одговарали посматрачи, а ту помоћ је Пакистан каснио узео као повод за рат, Прим аут). Изјавио је да је Индија разочарана због незаинтересовани ОУН да реши овај проблем, и да јој је остало само да се ослони на своје пријатеље попут Београда, захваљујући се за ранију подршку и тражећи нову. Амбасадору је одговорено да је Београд забринут и да ће дати подршку индијској активности оправдавања своје позиције међу несврстанима и кроз ГС ОУН.

Посета се обављала у време значајних догађаја на индијском подконтиненту и у Азији, где је Индија покушавала да избегне изолацију и да задржи своју безбедност, и у складу са тим је потписала уговор о блиској сарадњи са СССР који се може описати као савез. Протеклих година смањио се интензитет контакта и сарадње Делхија и Београда, доста због индијског недостатка иницијативности због разматрања своје позиције у контексту приступања НР Кине ОУН и. Лоших односа Индије са два суседа, мада је Индија поред своје пасивности остала привржена покрету несврстаних иако је покрет за њу мање у приоритету. Преокупације Индије у том тренутку је била заоштравање односа са Пакистаном и

тамошње кризе, док је Београд показао разумевање за позиције Делхија и посетом је јавно показивао солидарност и морално-политичку подршку која је имала значај и за односе Делхија према другим несврстаним земљама. У овом периоду Индија је повећала своју дипломатску активност према великим силама и настојала да оправда свој став према Пакситану и ближе односе са Москвом, док је интерес Београда био да се утиче на Индију да одржи несврстани курс, уз прихватање споразума Делхија са Москвом и не предпостављања тог споразума добрим односима и развоју сарадње. Индија је такође имала економске и унутрашње-политичке проблеме поредлоших спољних односа са Кином и Пакистаном, што је све утицало на недостатак иницијатива и несврстане активности у спољној политици претходних година, посебно због велике кризе у односима са суседом, а примећена је и подршка Делхија сепаратистима у Бангладешу и став да ће се Пакистан поцепати, и такође је нов развој кинеско-америчких односа и отворене подршке Кине Пакистану додатно изоловао Индију. Москва је искористила тешкоће Делхија да му наметне војни споразум иако је несврстана, и добио је велики утицај на политику Делхија у замену за подршку у међународној заједници, мада је Делхи јавно изјављивао приврженост политици несврставања и добио номиналну подршку Москве у том ставу. Овим уговором се угрозила еквиливанца Индије према великим силама, иако је примала велику економску помоћ од САД, а војска Индије се ослонила на совјетски материјал, мада је у Београду то оцењено као тренутни и прагматични став а не трајно опредељење, док су односи Делхија и Вашингтона били на веома слабом нивоу уз дезангажовање САД у Индији претходних година. Делхи је имао исти став о проблемима у Индокини као и Београд, са подршком за комунисте и повлачење САД, уз подршку неутралној позицији региона без страног мешања, и такође је имао сличне ставове о проблему на БИ позивајући се на политичко решење кроз резолуцију 242 СБ ОУН, али уз пасивније држање према проблему, док је однос према покрету несврстаних и политици несврставања остао више декларативан него акцион, али је и као такав од великог значаја иако су ти ставови стављени у питање споразумом са Москвом.

Београд и Делхи су и поред стагнирања у контактима одржали традиционално добре односе засноване на заједничким принципима несврстаности, али је било доста простора за побољшање односа и за заједничко деловање ка одржавању независне позиције обе земље и подршке за ОУН и ванблоковску оријентацију међународне заједнице, мада је према несврстаним активностима Делхи увек био пасивнији него Београд гледајући више своје интересе него опште, а сада је Делхи постао ближи Москви и игнорише негативне аспекте совјетске политике уз давање подршке позицијама Москве према Вашингтону и Пекингу. Београд је био забринут због кризе на подконтиненту али је био одлучан у ставу да се не меша у унутрашња питања Пакистана поред индијског притискања да се да подршка сепаратистима, али уз подршку демократским процесима у Пакистану⁹⁹

Састанак је започела премијер Ганди потенцирајући пријатељске односе и заједничке интересе две земље, док се Броз фокусирао на заинтересованост за кризу на подконтиненту и њен потенцијал да постане жариште и сукобно подручје као последица догађаја у И.Пакистану и која би могла да има лоше последице, дајући резумевање за финансијски терет помагању милионима избеглица, одајући да су околне земље такође веома забринуте и да му је председник Пакистана Кан рекао да је изабрани премијер Рахман тражио одмах велику аутономију за исток земље, и додао је да је Кан износио неистине о избеглицама и индијској улози показујући велику ратоборност, као и да је изразио жељу за миром и избегавањем рата. Ганди је одговорила стављањем ситуације у контекст редовне агресије Пакистана против ње и два рата која је он започео покушавајући да узме кашмир, због чега не верује у мирољубивост Пакистана посебно због огромне пропаганде против Индије и мешања у њена унутрашња питања, додајући да су бенгалци трпели велику дискриминацију и да су легални избори поноштени због њихове победе уз максималну репресију и гомилање војске, тврдећи да иако је Индија изразила солидарност са бенгалцима она се не меша у тамошња питања и та криза нема везе са Индијом, али је изјавила да је у питању ослободилачка борба

⁹⁹ АЈ 837 КПЈ I-2/49-2 ССИП информације

бенгалаца коју индија подржава као и туђе ослободилачке борбе попут борби Алжира или Вијетнама, и да је у ИП тотални хаос који ствара велики терет за Индију кроз избеглице које су велики терет који ствара економску и политичку нестабилност, додајући да Индија трпи непријатно понашање пакистана дуго времена, као и да он прима подршку са стране да избегава политичко решење. Изјавила је да се у Делхију сматра да ИП и треба да буде одвојен јер је то други народ и друга култура где су људи гласали за аутономију, објашњавајући да Пакистан подиже ратну хистерију стављањем трупа на границу и одбијањем да реши мирно унутрашње проблем. Председник је одговорио да се слаже да је ИП колонија Пакистана и да треба временом да стекне слободу, показујући разумевање за забринутост и војне мере Индије спроведене ради одбране од могућег напада, али упозоравајући да је рат најтежа ствар и да је боље мирно решити проблем, дајући разумевање за споразум Москва-Делхи због њихове специфичне и угрожене позиције, и говорећи да не сматра да је уговор у контрадикцији са несврстаношћу, додајући да Београд неби прихватио такав уговор јер њему није потребан, даље говорећи да улога несврстаних у свету није онаква кава се замишљала 1970. У Лусаки, посебно јер се сама Замбија угрожена од стране Ј.Африке, и позвао је на конкретне мере за поправљање ситуације и јачање политике несврставања. Ганди је изјавила да је незадовољна због подршке броја муслиманских несврстаних земаља за Пакистан и неразумевanje за позиције Делхија, на шта Делхи није одговорио како неби угрозио покрет, и позвала је на подршку ПНЗ за несврстане земље у тешкоћама попут Индије, а не да се подржавају њени противници и њихове лоше позиције. Броз је информисао о развоју добрих односа у Европи и недавној посети Брежњева Београду где су односи две стране сређени а несугласице расчишћене, и указао је на потребу јачања економске и трговинске сарадње две земље јер је Индија најзначајнији партнер Југославије међу земљама у развоју, са чим се индијска страна сложила и поново је пренела тему на политичке проблеме говорећи да је ситуација са Пакистаном опасна јер је успех побуне у бангладешу узиман као изговор за могућу

агресију на Индију, уз одбијање политичког компромиса са победницима избора и војну репресију бенгалаца, додајући да Индија не жели рат али да јој Пакистан то намеће. У комуникеу јеи стакнуто да су две стране сагласне да појачају координисане напоре у борби за мир, слободу, ослобођење и независност, уз блискост гледишта по многим међународним питањима и атмосферу поверења и пријатељства, где Београд дели забринутост и изражава разумевање за индијски став према кризи у ИП и терету који због те кризе пада на њу, подржавајући неотуђива права народа ИП, уз редовне жалбе на постојање политике силе и агресије у свету, са реafirмацијом за политику несврставања и њене принципе, а такође је дата подршка и за ОУН и потребу придржавања њеним принципима и резолуцијама, са подршком за деколонизацију и ослободилачке покрете.¹⁰⁰

После Индије, председник је посетио Египат, који је био у процесу стабилизације политичког стања у земљи и већег ангажовања на међународном плану за политичко решење кризе са Израелом уз прихватање прекида ватре, у контексту више независне спољне политике, мада је у Каиру постојала контроверза по питању да ли се треба даље ослањати на Москву или се више отворити према западу ради решење проблема са Израелом. Председник Садат је наставио Насерову политику сарадње са арапским земљама и стварања јединства према Израелу, уз финансијску помоћ С.Арабије, Кувајта и Либије која им је веома потребна због лоше економске ситуације и великог спољног дуга, али је постојао проблем нејединства арапског света где су се Египат и Алжир борили за водеће место, а Алжир је својом подршком за палестинце и за рат подривао политику Египта, док је и Сирија била више заинтересована за оружано решење уз лоше односе обе земље са Ираком, плус многе арапске земље су имале веома негативне оцене режима у Јордану који је прошле године преживео оружани пуч од стране палестинаца због чега је Јордан постао мање ратоборан а палестинци су постали војно слабији. Најзначајнији део спољне политике Египта у контексту отклањања израелске агресије је њихово ослањање на Москву, и мада је Садат

¹⁰⁰ АЈ 837 КПЈ I-2/49-2 Белешка са састанка

отворенији за независније понашање ипак Каиро зависи економски и војно од Москве и тиме му је сужен маневарски простор, а сама Москва је пасивније укључена у решавање кризе јер јој одговара да се она за сад настави док Москва консолидује своје позиције на БИ и појача политички утицај у Каиру. Каиро се дипломатски ангажовао на побољшању односа са западним земљама и тражење подршке за решење кризе на БИ, одржавајући дијалог са САД као утицајном земљом у региону. Каиро је такође појачао активност према афричким земљама са којима углавном сарађује кроз ОАЈ и ПНЗ, а са Београдом су односи били развијени и успешни претходних година, иако је Каиро преокупиран кризом на БИ. У разговору два председника прву реч је узео Садат, који је изразио поштовање и захвалност према Југославији која је увек давала подршку и савет, као и Ј.Брозу, посебно у тренуцима рата када је морално-политичка подршка Београда веома вредела, што је обећао Каиро неће заборавити. Броз је одговорио да је принципијелна подршка Каиру дужност Београда јер је њихова позиција праведна, а дужност је за несврстану социјалистичку земљу подржати земље под агресијом и у жариштима сукоба где год империјализам угрожава прогресивне снаге, а још је и регион БИ близу Балкана и битан за саму Југославију. Броз се посебно заинтересовао за кризу на БИ и став Каира, у контексту будуће посете Броза САД, и подсетио је да је разговарао претходне године са Никсоном о кризи где је саветовао Вњега да ако желе да сузбију утицај Москве у региону као што тврде, пробају да поправе односе са арапским земљама а не само да играју на Израел, јер уз толику подршку Израелу он никад неће прихватити компромис а арапи ће се окренути од Вашингтона, додајући да су САД заинтересоване за решење кризе, и да је посебно потребно за несврстане земље да се више ангажују према кризи на БИ и да дају већу солидарност за Каиро. Броз се жалио да су међу несврстанима превише актуелни појединачни интереси и незаинтересованост за друге земље у кризи, надајући се да је то привремено стање, објашњавајући да сви несврстани морају да буду активнији или ће постати жртве империјализма, тврдећи да се принципијелна несврстаност Београда исплатила јер је чак Брежњев на недавном

састанку са Брозом показао разумевање за несврстаност коју раније није имао, и том приликом су потврђени принципи о односима на основи суверенитета и самосталног развоја тојест изградњи социјализма по свом моделу. Појаснио је и да између Београда и Москве нема већих несугласица иако западна штампа спекулише о томе, и дотакао се кризе на Индијском подконтиненту где се залагао за мирно решење и где је саветовао Пакистану да политички реши своје унутрашње проблеме у демократском духу и уз аутономију и враћање избеглица и престанак репресије, додајући да је та криза пример како унутрашњи проблеми могу да постану међународни. Садат је затим говорио и сложио се са Брозом да је питање И.Пакситана унутрашње питање те земље и да имају добар однос са обе земље на подконтиненту, затим се сложио да је Никсон забринут за кризу на БИ и заинтересовао за посету Броза САД, и говорио је о свом састанку са секретаром Роџерсом који у целом разговору није помињао Москву јер није желео да отвара то питање, на шта је Садат причао о присуству Москве кроз совјетску флоту на медитерану, за шта се Роџерс није жалио јер и САД имају флоту тамо, и наставио је објашњењем да је Москва дала подршку Каиру када му је било најтеже због чега имају приступ египатским лукама, али да немају базе тамо, а друго присуство су били совјетски војници у Египту како би тренирали египатску противваздушну одбрану коју су купили јер их је Израел бомбардовао, али да ће при решењу кризе тражити да ти војници оду, на шта је Роџерс одговорио да ће тражити од Израела већу флексибилност. Говорио је и да су га из Вашингтона питали да ли им савез са Москвом ограничава слободу акције, на шта је одговорио одрично и објаснио да нису затворени за такве односе са САД ако би оне одржавале односе са Каиром на истој основи, затим су питали да ли ће Египат нормализовати односе са САД и тражити одлазак совјетских војника када се почне прва фаза споразума о БИ и отварање суецког канала, на шта се Садат жалио да САД нису утицале на Израел довољно нити предузели озбиљне кораке за решење, и да САД знају ставове Каира да је примарно да се отклоне последице агресије Израела а не само отвори суец. Поменуо је да Броз може пренети Никсону да Каиро условљава отварање

Суеца почетком повлачења израелских снага, да прихвата прекид ватре на шест месеци условљено напредком ка општем решењу након чега ће задржати слободу акције, додајући да Каиро неће уступити ни метар своје земље Израелу, са чим се Броз сложио. У приватном састанку је Садат причао о посети Москви где је имао оштре дискусије на тему набавке авиона који би парирали израелским, што је Брежњев прихватио само под условом да се они користе само по наређењу Москве јер су то најсавременији авиони, што је Садат одбио јер је мешање у њихову севернитост, жалећи се да има унутрашње факторе који захтевају већу блискост са Москвом и клевете га да се окреће ка САД, и да је чак имао проблем завере у политбируу. Наставио је говорећи о посети Подгорног Каиру где су му нуђени авиони у замену за уговор о пријатељству и сарадњи, иако је раније Москва одбијала такав споразум на захтев Каира, али да је на крају потписао како би потврдио да се његов став према Москви није променио и како би отклонио узнемирености због његових контаката са САД, али да авиони нису стигли и да је совјетско руководство одбијало контакт када га је тражио и након више жалби. Објаснио је да је после протеста амбасадору позван у Москву где је недавно био и где су му напокон дати авиони, а ту набавку авиона је објаснио израелским бомбардовањем Египта у дубину на коју би се одговорило бомбардовањем Израела у дубину помоћу совјетских авиона, тојест чиме би се то бомбардовање онемогућило страхом. Броз је одговорио да је доста чланова совјетског руководства круто али да се са Брежњевим може разговарати, и да руководство није јединствено него да су чак неки били против посете Београду. Садат се осврнуо на односе са САД говорећи да је наставио контакте са Никсоном и да је пренео Роџерску да Каиро не сматра да је изгубио рат после једног сукоба, али да не жели нов сукобако се може наћи праведно решење за целу кризу на БИ, на шта су САД били флексибилни и тражили дуже примирје, што је делимично прихваћено отвореношћу за душло трајање примирја, али је додао да су САД смањиле флексибилност када су се односи Каиро-Москва погоршали, и додао је да је

тренутно стање без рата и без мира неиздржљиво и да се нешто мора урадити, и да је он отворен за признавање Израела у границама пре 1967.¹⁰¹

Председник Броз је путовао у САД крајем октобра по позиву председника Никсона током посете Југославији протекле године, у контексту побољшања односе две земље након посете Никсона у складу са генералним интересом Београда за бољим односима и унапређењем сарадње, и у контексту афирмације спољнополитичке позиције Београда. Добри и стабилни односи са САД као суперсилом су позитивно утицали на општи међународни положај Београда и јачало је позиције према другим силама, док САД имају интерес да утичу на спољну политику Београда и да одрже независност Београда према Москви. САД су у одређеној мери мењале своју спољну политику како би се прилагодили новим реалностима и задржали своје позиције у свету, али су задржале ослонац на војну снагу и нису искључили конфронтације у питањима од виталног интереса, али је нов концепт спољне политике под Никсоном био прелаз из оериода конфронтације у период преговарања, што је Москва прихватила као главни партнер у контексту САД отварања према Пекингу. Уопште је настао период полицентричности где су Западна Европа, Јапан и Кина постале центри моћи, а САД су схватиле да не могу изграђивати односе у свету кроз биполарну конфронтацију и војну силу, па су прешле на стварање дипломатских односа и смањивање војне ангажованости у свету, због чега је дошло до побољшавања односа у свету кроз приближавање Немачке и ДР Немачке, повлачење САД из Индокине, и примирја на БИ, и до све самосталнијег понашања савезника САД. Отварање Вашингтона према Кини је узроковано потребом да се након повлачења из Индокине регулишу тамошње позиција, и да се искористи сукоб Пекинга и Москве ради ублажавања политике Москве у свету која је у супротности са Вашингтоном, док је Пекинг забринут за безбедност због Москве и Токија. Према несврстанима САД су узеле толерантнији и флексибилнији прилаз уз престанак јавних критика и промене става на ГС ОУН,

¹⁰¹ АЈ 837 КПЈ I-2/49-3

што је било мотивисано разумевањем утицаја ток покрета и потребом САД за јачањем глобалног присуства. САД нису изгубиле заинтересованост за независни и безбедан положај Југославије иако је у Европи трајало смањивање тензија и приближавање, нити су изгубиле разумевање за независну несврстану позицију, а на састанку је циљ Београда био да се потврде ти ставови САД и реafirмише подршка за Београд, у замену за подршку Београда за процес детанта великих сила, уз уважавање Београда као позитивног и мирољубивог фактора у свету, чиме се јачала позиција и независност Београда и побољшавање политичких и економских односа са још једном великом силом.

У директном разговору председници су се сложили да се доста догодило од претходне посете, а председник Броз је почео са изјавом да је на прослави перјиског царства имао прилику да разговара са неколико државника учључујући председника Пакистана Кана, за кога је Никсон рекао да је добар човек, са чим се Броз сложио додајући да је и доста нервозан човек. Никсон је наставио са оценом да је криза у Пакистану велика и да је ситуација на подконтиненту једнако опасна као на БИ, са чим се Броз сложио додајући да су сви на прослави били забринуте због могућности рата и утицали на председника Кана да спречи такав развој, на шта је он одговорио да не жели рат посебно због војне инфериорности Пакистана, али да се Индија меша у његова унутрашња питања и да је у ствари нападнут, затим је Броз на питање Никсона одговорио да се састао и са премијером Ганди после тога да је њој пренео да је проблем ИП унутрашње питање Пакистана и да сматра да је проблем економске природе и политичке због војних недемократских власти, и даље је говорио да је ситуација са избеглицама тешка а да је стање у ИП опасно, додајући да му је Кан тврдио да је ухапсио представнике бенгалских политичара јер су се понашали сепаратистички, и пренео је индијску жалбу да Пакистан жели ОУН посматраче само на индијској страни границе. Броз је изјавио да је пакистанска понуда амнестије избеглицама празна јер је након те понуде још пет милиона људи побегло од репресије, и да је чврсто утицао на Кана да избегне сукоб, док је индијску страну оценио као нервозну и напету, истичући да је и на њих

покушао да утиче како би избегли сукоб јер би и војна победа била била политички губитак, на шта му је Ганди рекла да је против рата али да постоји јака про-ратна струја у Делхију која врши притисак на њу, и да се нада посредовању ОУН посебно око избеглица док се у исто време гомилају пакистанске трупе на граници. Броз је изјавио да мисли да САД требају више да се ангажују на решавању овог проблема, додајући да су му совјети исто рекла да желе да се избегне рат, на шта је Никсон одговорио да је веома корисно што Броз има разговоре са свим странама, али је додао да се не треба слепо веровати Индији да је Пакистан крив за све, јер се проблем шири изван проблема избеглица, сложио се да се треба избећи рат како је год могуће, посебно због опасности да се Кина ангажује на страни Пакистана, док постоји и интерес Москве у Индији, додајући да би требало укључити ОУН за решавање проблема са избеглицама и да САД дају четврт милијарде долара као помоћ, а на констатацију Никсона да би се рат проширио изван подконтинента Броз је напоменуо да би СССР и САД требале да јавно изјаве двома странама да их неће подржати у рату, на шта је Никсон објаснио да се никако неће укључити у могућ рат осим са хуманитарном помоћу, додајући да САД имају утицај у Индији због велике помоћи од милијарду долара. Броз је додао да је у разговорима са Ганди и Брежњевим добио информацију да нови уговор Москва-Делхи није војни савез већ само савез о пријатељству и Сарадњи и да је у складу са несврставањем. Броз је о посети Брежњева говорио је током ње потврђена совјетска подршка за суверенитет и независност Југославије и да се обећава немешање у унутрашња питања, додао је да Брежњев жели боље односе са САД уз тврдњу да су САД и СССР две највеће снаге у свету које једине могу да обезбеде мир, и да је дао Брозу да пренесе Никсону жељу за добрим односима, на шта је Никсон питао да ли ће се поштовање суверенитета Југославије пренети и на друге земље у источној Европи, и да ли је жеља Москве за бољим односима само прагматична, на шта је Броз одговорио да Москва жели смањење трошкова наоружања и да замени конфронтацију разговорима и економском сарадњом. Броз је објаснио да у Београду нема страха од совјетске агресије у контексту недавних

маневара, и да жели добре односе са свима иако се Москви не свиђа нормализација односа са Пекигом која није уперена против икога, на шта је Никсон изјавио да ни његове посете Пекингу и Москви нису уперене против никога, и да се односи са Москвом неће развијати на штету било које треће земље, подсећајући на поштовање суверенитета и независности мањих земаља.. Броз је изјавио да је на недавном сустеру са Садатом добио потврде о египатској оријентације ка политичком решењу, уз прихватање да се канал отвори ако се Израел повуче 60 километара, додајући да иако је Садат изјавио да ће тражити друга средства за решавање кризе то не значи рат, и позвао је Никсона да се САД активно укључе у дијалог заједно са Египтом и СССР, додајући да је Брежњев изјавио да не желе рат на БИ и да ће повући стручњаке када се постигне решење. Никсон се сложио да би улога Москве могла да буде конструктивна на БИ али да је песимиста јер је криза на БИ веома озбиљна и да ће одржавање мира и примирја бити јако тешко, посебно ако не дође до општег дијалога. Броз је поделио став Брежњева да би решење кризе могло да се обави кроз повлачење Израела на границе из 1967, уз гаранције великих сила за те границе Израела које би спречиле било какво угрожавање те земље али без стационирања трупа великих сила на локалној територији, на шта је Никсон изразио разумевање за забринутост Југославије као медитеранске земље, на шта је Броз изјавио да је БИ криза лоша не само за безбедност већ и за економије, и указао је да је регион у кризи и да Садат мора да донесе резултате како би одржао позиције и оријентацију на политичко решење и одолео притиску споља и изнутра

Два председника су констатовала да су технички економски преговори сарадника добро прошли и отворили могућност за већу сарадњу, након чега је Броз затражио да се уради нешто за смањење царина земаља у развоју са позиције престижа, са чим се Никсон сложио, а Броз је додао да је у југословенско законодавство уграђен подстицај за трговину са САД и инвестиције ње за које је веома заинтересован, где се Никсон сложио и замолио Броза да утиче на друге социјалистичке земље попут Румуније да прихвате сличне аранжмане и трговину

са САД, затим се Никсон осврнуо на проблем Индокине уз подвлачење поверљивости разговора, и хвалећи Броза као државника који је имао највише међународних сусрета у свету на највишем нивоу, затим је изјавио да САД иако су веома моћне и имају много мана не представљају претњу по независност мањих земаља, и да Југославија не треба да се плаши било какве претње или мешања од стране САД, јер је у интересу САД да постоје јаке независне државе попут Југославије, изражавајући разумевање за страх од СССР за које је тврдио да ће из својих интереса настојати да повећају контролу и утицај над социјалистичким земљама, објашњавајући да су независност Југославије и Румуније у интересу САД али да нису у интересу СССР. Броз је на то одговорио да постоје велике разлике између Југославије и Румуније, на шта је Никсон додао да је Броз трн у оку совјетима јер има независну политику, и да она мора да пази када развија добре односе са САД да не изазову совјетско мешање ка заустављању независности Београда и његове политике, додајући да ће се бавити источним блоком у Москви и да ће им показати да САД неће толерисати угрожавање независности Југославије и других земаља, али да наравно неће ићи толико далеко да тражи независност других земаља источне Европе. Броз је изјавио да разуме ставове Никсона али је додао да му је Брежњев рекао да блокови не морају да постоје у случају да се Европа толико стабилизује да је безбедност сваке земље гарантована, на шта је Никсон изјавио да је то само реторика и да Москва никада неће прихватити губитак контроле над својим блоком, додајући да је основа кризе Москве и Пекинга не прихватање друге комунистичке сила која може да подрива његову контролу у социјалистичким земљама. Броз је прихватио да је Београд трн у оку Москве али да се совјети полако прилагођавају променама, али да је Никсон у праву да неће ослабити контролу над лагером, где је Никсон додао да разуме да би независно понашање Букурешта било самоубиство као у што се десило Прагу, али да могу развијати добре односе ван блока. Никсон је поменуо разоружавање и наду да ће са Москвом договорити ограничавање стратешког наоружања, јер ће у супротном морати да их повећа, док би успех отворио могућности да се отвори са

радња о другим питањима, додајући да жели да повећа мир у свету али да неће отићи толико далеко да унилатерално слаби америчку војну снагу, и да ће САД остати сила на Пацифику јер имају своје интересе. Изјавио је да сматра себе човеком мира, и да је Броз човек мира са великим трагом у историји, и да обојица поштују различитости и друге система држава, као и независност, али је подсетио да САД не желе мир по сваку цену јер нису слабе, а слабе САД би биле опасност за мир. Никсон је даље говорио да је повукао већину САД снага из Индокине и да је смртност минимална, и да је изашао са предлогом о миру али уз упозорење вијетнамским комунистима да ако не буду преговарали може и да се ратује, додајући да је на ћутање С.Вијетнама нападнуто на њихове положаје у Камбоџи и Лаосу након чега су војни губици САД постали много мањи а С.Вијетнам је престао са офанзивама, потврђујући да те две земље нису неутралне, додајући да САД неће напустити Ј.Вијетнам комунистима и да мора да користи силу за одбрану америчких интереса иако се залаже за мир, тражећи владу у Ј.Вијетнаму која је прихватљива за његов народ. Броз је препоручио да се то каже и Москви и Пекингу, на шта је Никсон замолио да Броз пренесе савезницима да он жели мир али не по цену капитулације, на шта је Броз изјавио да је потребно тражити мирољубива решења и да разуме тешкоће САД, али да је потребно избећи рат и разговарати, подсећајући да Београд жели добре односе са Вашингтоном, на шта је Никсон одговорио да разуме тај став и да не намеће амерички систем никоме, веч да само жели једнак поступак према обема суперсилама, тојест да се не критикује само САД ако СССР исто праве лоше потезе.

Броз је обавио и разговор са секретаром Роџерсом, који је изразио жељу да две суперсиле престану са наоружавањем страна у спору, како би се спречило гомилање оружја како би се отворила могућност за трајно решење без рата, уз наду да ће Броз тако нешто препоручити арапима, на шта је Броз одговорио да је Садат за мирољубиво решење али да не може остати у замрзнутој позицији дуго, и додао да Москва не охрабрује Садата да приступи решењу које није мирољубиво, на шта је Роџерс изјавио да настоји да доведе до било каквог билатералног

контакта Египта и Израела, тврдећи да Јерусалим неће прихватити повлачење од 60 километра од Суеца јер је превише, али да ће утицати на Израел да ради ка решењу у складу са резолуцијом 242 СБ. Броз је пренео жалбу Садата да му Вашингтон не одговара, на шта је роџерс објаснио да Садат мисли да САД говоре у име Израела и да треба њима да се обрати, додајући да они немају толики утицај на Израел да промене његову политику. Броз је изјавио да Израелу не треба давати оружје и јачати им самопоуздање, делећи са Роџерсом да Садат није задовољан јер му Москва не даје најмодерније наоружање, додајући да Израел нема права да се противи египатском преласку на другу страну канала трупама и да поставља услове, јер држе под окупацијом египатску територију, на шта је Роџерс изјавио да Израел то неће прихватити и позвао на барем некакве мале уступке обе стране како би се почело, на шта је Броз одговорио да Египат може прећи канал али да би то значило нов рат који Каиро не жели. На констатацију секретара Тепавца да Израел не прихвата резолуцију СБ 242 Роџерс је изјавио да они прихватају али да Египат има другачију интерпретацију, позивајући на привремено уместо финално решење, где би Израел могао да се повуче на мању раздаљину док Египат смањи број совјетских трупа на својој територији, на шта је Броз објаснио да је Садат спреман на отварање канала ако се Израел повуче онолико колико је тражено, и да се подужи примирје ако дође до напретка у преговорима, где је и Москва заинтересована да смањи број својих војника ако би Израел кренуо ка повлачењу из окупације, додајући да Москва нуди гаранције за Израелску независност и безбедност ако се повуче на раније границе, што је Роџерс прихватио као добру идеју. Комунике је истакао пријатељску атмосферу и уважавање различитих погледа на међународне проблеме, уз залагање за мирољубива решења на принципима једнакости и независности и узајамног поштовања различитих система и поштовањем повеље ОУН, и поздрављање сарадње у свету и детанта као и ПНЗ као значајног фактора у свету ¹⁰²

¹⁰² AJ 837 КПЈ I-2/50-1

На крају свог путовања председник Броз је отишао у Британију, са којом је Београд имао стабилне односе према свом интересу да има добре односе са што више великих сила, а. Лондон је сматрао да несврстана и сонезависна Југославија има добар утицај на стабилност региона, тако да су обе земље намеравале да побољшају дуготрајне међусобне односе. Лондој је има све већи међународни значај због веће улоге у Европи кроз улазак у ЕЕЗ, и био је један од главних економских партнера Београда и могао је играти улогу у јачању сарадње Београда и ЕЕЗ као политичко-економском заједницом од изванредног значаја.. Односи Лондона и САД су били веома развијени али мање блиски него раније, уз подршку отварању САД према Кини ради притиска за заједничког супарника Москву, али су и даље давали предност преговорима на блоковском нивоу, уз сумњу према совјетким намерама у детанту и забринутости због јачња улоге Немачке у Европи, и уз велике економске интересе на БИ и веће разумевање за арапске ставове са већом улогом посредника у мировном процесу, док је став Лондона према несврставању постао флексибилнији избегава конфронтације са несврставањем као политичком концепцијом са истовременим трудом да умањи њен значај. Лондон је такође имао различите ставове од несврстаних око југа африке, и забринутост збг недавних споразуме Москве са две несврстане земље Индијом и Египтом, као и због совјетских положаја у индијском океану, мада су односи Лондона са Београдом од рата били веома стабилни и мирни са интензивнијим контактима задњих година, Броз је имао билатералан састанак са премијером Хитом који се интересовао за политику Москве и недавни пут Броза по свету, где је Броз говорио о недавном састанку са Брежњевим који је решио многе несугласице и неповерења накупљене од 1968., и чиме су лоши односи поправљени на иницијативу Москве и више флексибилности и прихватање ранијих принципа односа две земље из средине педесетих година где се потврђује суверенитет Београда и право на самосталан развој. Броз је изјавио да су блокови превазиђени и да има наде у КЕБС као основу безбедности кроз више конференција и смањење војних снага на континенту, и додао је да Москва жели боље односе са САД али

без угрожавања других земаља, са чим се сложио, и да Москва жели мирно решење на Би према резолуцији 242 СБ уз гаранције Израелу од стране великих сила поводом безбедности, и да не желе дуго присуство на Би јер их много кошта. Изјавио је да је осетио забринутост многих лидера за погоршање ситуације на индијском подконтиненту и да је свима саветовао мирно решење, информишући Лондон о својим разговорима са Пакистаном и Индијом и о привржености Делхија несврстаној политици и мирном решавању кризе, док Каиро исто жели мирно решење али да се резолуција 242 СБ мора имплементирати и поштовати уз флексибилност Израела, додајући да војска Египта више није слаба, и да је Никсон забринут за оба региона и да не жели избијање рата али да сматра да Москва не жели мир на Би већ своје присуство, и да се у Индокини жели повући али без капитулације. Броз је изјавио и да мисли да је Москва флексибилнија јер се САД отварају ка Кини која је такође флексибилнија, али и због великих трошкова помоћи на Би и Индокини уз ограниченост економије, а такође заинтересованост за КЕБС је већа због великих трошкова држања армија у источној Европи и потребе да се фокусирају на остатак света, док је Хит изјавио забринутост због совјетског прибегавања сили над Чехословачком пре неколико година, чиме показују да не поштују суверенитет социјалистичких земаља, додајући да је Лондон заинтересован за КЕБС али да очекује прво сређивања ситуације око Берлина, и да су на Би заинтересовани за мир и трговину. Броз је изјавио да је саветовао арапским земљама да прихвате Израел јер је он и члан ОУН, што они у почетку нису хтели али сада су флексибилнији, док је Хит изјавио да Израел није против повлачења али да жели гаранције за своју безбедност и да користи окупиране територије као адут у том циљу кога се неће одрећи пре почетка преговора, упозоравајући да гаранције раније нису помогле и да се Израел плаши да од међународне гаранције за безбедност неће бити помоћи ако из арапи нападну после враћања територије. Говорено је и о економским билатералним односима где је Београд тражио ширење сарадње и инвестиције, као и подршку за

развој односа Београда и ЕЕЗ, на шта се Лондон сложио да побољша односе и да је протекционизам лош потез, и понудио је кредите.¹⁰³

Крајем јуна 1972. Године владар Етиопије Х.Селасије је посетио Београд, у склопу своје активне спољне политике која је превазилазила оквире Африке, и која је пажњу стављала на унапређење односа са што више земаља ради очувања мира, уз однос равнотеже према великим силама како би се сачувала независност земље и одржала слобода акције у спољној политици. Етиопија је задржала позитиван и конструктиван став према несврстаној политици, али је сматрала да је због потписивања уговора Каира и Делхија са Москвом несврстаност ослабила и треба је ојачати. Иако је Етиопија водила своју спољну политику у складу са несврстаним принципима она често не истиче то формално у првом плану, и превасходно је заинтересована за афричке и економске прогледне, док по светским проблемима има став сличан Београду осим што је имала став да велике светске проблеме могу решити велике силе а не несврстане земље. Етиопија је посебно била заинтересована за јачање афричког јединства и борбу за ослобођење од колонијализма, уз интерес да одређене проблеме несврстане земље покушају саме да реше ако могу како би спречиле уплитање великих сила, играјући конструктивну улогу унутар ОАЈ и ПНЗ. Етиопија је имала проблеме са иредентистичком Сомалијом, и активно је радила на побољшању односа са арапским земљама, уз добре односе и са Израелом иако подржава решење проблема Би на политички начин без употребе силе на основу резолуције СБ 242 која је укључивала потребу повлачења Израела, али је сматрала да Би проблем могу решити само велике силе. Етиопија је развијала односе са Москвом и Пекигом, али је најближе односе имала са САД од које је добијала огромну економску помоћ, и са којом је имала развијене војне односе, и има резервисану политику према светским проблемима сматрајући да сваки регион треба решавати своје проблеме, а да највећу реалну улогу имају велике силе. Билатерална сарадња са Београдом је била успешна уз редовни контакт и интерес за

¹⁰³ АЈ 837 КГР I-2/50-3

побољшавање, уз редовне заједничке акције и активности у оквиру ПНЗ, као и контакте и сарадње у оквиру ПНЗ и ОУН. Разговор је започео председник Броз објашњавањем да су односи са Москвом побољшани и да су сметње у односима и сарадњи отклоњене због веће флексибилности Москве, што је посебно битно због економских односа који су у побољшању, а Москва купује многе производе које Београд не може продати на западу, и објаснио је да није било никаквог разговора о потписивању уговора налик оним које су потписали Делхи и Каиро, нити о држању совјетских војних база у Југославији, јер је Београд чврсто на позицијама несврставања које не жели да угрози, додајући да Београд има нормалне и позитивне односе са земљама источне Европе, и да је нормализован однос са Кином. Додао је да Београд и Москва имају сличне ставове око питања КЕБС, Индокине и БИ, и да има веома развијену економску сарадњу са западном европом и нормалне политичке односе, као и са САД иако постоје различити погледи на међународне проблеме, додајући да је апеловао на Никсона да проблем Индокине реши дипломатски а не силом, и говорио је о веома позитивним односима и сарадњом са трећим светом на основу једнакости и немешања, и да Београд помаже ослободилачке покрете у борби против колонијализма. Секретар Тепавац је додао да иако је у Европи текао процес смиривања, на медитерану је и даље било доста надметања директно повезаног са кризом на БИ, и позвао је на заједничку акцију несврстаних на медитерану како би се смањила опасност по све медитеранске земље и по Европу и како би се утицало на смиривање и решење на БИ. Селасије се сложио да је јако битно имати добре односе са суседима посебно због опште међузависности између држава, и требају се побољшавати економски односи са свима, а политику Београда је описао као у интересу не само њега већ целе Европе, поздрављајући побољшавање односа са Москвом и признање од ње за југословенски суверенитет као израз флексибилности и поштовања принципа, и говорећи да је добро што је Москва добила више разумевања за политику несврставања која је у интересу свих земаља у свету а не само оних у развоју, додајући да се Етиопија залаже за несврстаност и мирољубиву

коегзистенцију и да се интересује да велике силе прихвате такву политику као валидну. Захвалио се за подршку Београда Етиопији и на добре односе које жели да побољша, јер су контакти и сарадња били веома корисни, посебно због заједничких несврнатаних ставова две земље, позивајући на наставак сарадње ради јачања ПНЗ и одупревању страном мешању у туђе послове унутрашње, и да се јача коегзистенција земаља са различитим системима јер свака земља има право да се развија према својим интересима народа у својој уникатној ситуацији. Додао је да идеолошке разлике не требају да играју битну улогу и да требају бити подређене интересу мира кроз сарадњу са свим земљама ради интереса свог народа, што виду у спољној политици Београда, и изјавио је да је детант великих сила позитиван зна у међународним односима која појачава изгледе за мир у свету, додјући да наравно та сарадња не треба ићи против интереса мањих земаља, и да у том циљу несврстане земље требају да делују јединствено како би заштитиле своје интересе. Изјавио је да је сарадња несврстаних још важнија у процесу детанта него раније, и да треба да искористи прилику да подржи опште смањење тензија и сарадњу како би допринели миру и безбедности, и како би допринели поштовању општих принципа ОУН и ПНЗ, што је у интересу свих, посебно потенцирајући потребу сарадње на завршавању процеса деколонизације који је био велики проблем за Африку. Захвалио се Београду на уложеном труду за циљеве деколонизације и борбе против расизма у Африци, упозоравајући да се на југу Африке ситуација може отети контроли даље и довести до великог рата, због чега је Селасије у састанцима са Паризом и Лондоном апеловао на сарадњу у отклањању колонијалних и расистичких режима који су угрожавали безбедност на југу Африке, и додао је да је потребно и да се поштује суверенитет афричких земаља и да се спречи мешање у њихове унутрашње послове од стране метропола, као и да је потребно да постигну економску еманципацију поред политичке. Потенцирао је потребу добрих односа између великих сила како би се ојачао мир у свету, и да у контактима са њима то стално говори, јер је то једини начин да се заиста трајно реше отворени проблеми у свету, попут кризе на БИ,

додајући да су напори ОУН да реше те проблеме били безуспешни и да је реална оцена да само велике силе могу решити тај проблем и помирити земље на индијском подконтиненту, али да несврстане земље исто тако могу играти позитивну улогу у тражењу решења и подржавању општих принципа и интереса, и подржао је састанак медитеранских несврстаних уз похвалу за спољну политику Београда и улогу коју игра у свету. На крају се осврнуо на проблем Родезије и изразио задовољство због разумевања британске комисије да је споразум који је предложен за Родезију неприхватљив, подржавајући наставак лондонских санкција према Родезији, и подржао је даљу активну улогу ОУН у решавању овог проблема и јачању санкција као извора притиска, и подржао је идеју афричких земаља да је потребна уставна конференција која би променила власт у Родезији. Две стране су се сагласиле да наставе билатералну сарадњу и да нађу нове модалитете сарадње кроз мешовите комисије на нивоу министара, где је Селасије посебно захвалио због техничкој помоћи Београда.¹⁰⁴

Крајем септембра 1971. Године у Београд је дошао секретар Брежњев, а посета је уобличена з разговору амбасадора Мићуновића и секретара у Јалти претходног месеца, где је разговор започео Брежњев уз велику нервозу и лоше расположење, жалећи се због лоших односа са Београдом иако се залаже за боље односе још од када је постао секретар, изражавајући чуђење због сукобљавања две стране док је на речима све добро и пријатељско, и примио је добронамерно писмо Броза позитивно, објашњавајући да жели боље односе, додајући да Москва није против самосталног унутрашњег развоја Београда и да не помаже никакву негативну емиграцију, на шта се амбасадор жалио да у СССР функционише више стотина информбировских издајица и да. Сеу неки од њих постали совјетски официри,, а Брежњев је одбио да се Москва меша у политику Београда. Додао је да Москва није против несврставања и тврдио је да је увек подржавала акције покрета, уз опаску да се покрет понекад појављује као хетерогена група а понек се не појављује, али да је то став Београда и да се Москва неће мешати, затим се жалио на негативно писање Београдске штампе о СССР, а амбасадор се жалио да Москва одређује функционере Југославије по томе да ли су про или анти-совјетски, затим је договорен оквир и датум

¹⁰⁴ АЈ 837 КПР I-3-a/4-28

посете Брежњева и прешло се на разговоре о стању у свету. Брежњев је рекао за Кину да слабо познају ту земљу и да је тамо преовладао национализам и великодржавност уместо комунизам, и осврнуо се на кинеске нападе да је у СССР преовладао капитализам и да желе да узму совјетске територије, због чега нема успеха преговора, поред велике пропагандне антисовјетске делатности Кинеског руководства унутар и ван земље. Затим је изјавио да иако су се САД отвориле Кини та земља не може бити њихов партнер у савременом свету, већ то може бити само СССР, јер Кина има мизерну економију и није права нуклеарна сила, и да Москва није нервозна и да се нада да ће заправо то отварање попустити затегнутост и укинути политику силе. Амбасадор је на истицање нормализације односа Москве и Бона и напредка на КЕБС истакао подршку Београда за те процесе, а на питање од односима са САД Брежњев је одговорио да се све и даље нормално одвија и односи САД са Кином немају неки утицај за сад, уз успех преговора о смањивању наоружавања кроз процес без преседана, затим се осврнуо на потребу да Москва даље војно јача јер без ње као противтеже западу неби било четврт века мира (уз много већи војни трошак него што се јавно објављује), и одбио је постојање доктрине Брежњева као пропаганду. На крају је поменуо да је Москва била забринута због унутрашњих проблема у Београду током ове и протекле године, уз чуђење да је дошло до сукоба република што се није смело дозволити и подсетио на потребу монопола партије у држави (хвалећи совјетски централизован модел). Разговор Броза и Брежњева почео је Броз надом да ће се односи поправити на дужи период, док је Брежњев истакао традиционално пријатељство две земље између којих не постоји свађа, објашњавајући да различити унутрашњи системи нису разлог за раздор, и да комунисти требају да причају о тим питањима али не и да се свађају, уместо тога позивајући на мирну сарадњу. Поменуо је да су политички односи добри али да се не дешава довољно трговине и економске сарадње, и говорећи да би социјалистичке земље требале више економски сарађивати, и позвао је на сарадњу две земље као комунистичке против империјализма и колонијализма, уместо да се квари пријатељство. Брежњев је затим указао на велика финансијска оптерећења која Москва има због велике помоћи трећем свету, истичући да комунисти у Вијетнаму добијају огромну помоћ (без које неби могли да ратују или да се прехране) и да издржавају Кубанску војску, уз комплетно наоружавање египатске војске, и уз бесплатну нафту за многе земље, додјући да би за толики трошак који дају могли да много унапреде своју економију, и да би радо повећаји

трговину и сарадњу са Београдом али да имају ограничене могућности, и посебно је истицао да између две земље постоје различити системи економије и имплицирао да је њихов систем бољи и више комунистички. Затим се оштро жалио на југословенску штампу и критиковао многе антисовјетске ставове тражећи да се утиче на њу да се пише позитивније, описујући медије као средство пропаганде које се мора контролисати од стране партије, тврдећи да је ветар погоршања односа на идеолошкој страни и у јавном мњењу, истичући да западна штампа покушава да посвађа две земље, и тражио је на побољшање односа кроз идеолошку сарадњу иако две земље имају другачији пут у социјализам, уз већу контролу штампе и позитивно писање, прихватајући да се у Југославији гради социјализам иако је другачији обећавајући да такве критике више неће бити из Москве, признајући и неангажовану позицију Београда према блоковима, истичући да две земље требају да буду пријатељи као комунисти који граде комунистичко друштво уз сарадњу партија. Затим је уверавао да Москва није забринута због односа Вашингтона са Пекигом, и индиректно је критиковао односе Београда и Пекинга, затим је покушао да прогура идеју друштва совјетско-југословенског пријатељства одбијајући ставове да је то некакво блоковско удружење већ културно, додајући да се треба стварати дух пријатељства а не свађати око самоуправљања или неангажованости, подсећајући да Москва прихвата разлике и не критикује више. Изразио је да две земље као европске размењују погледе о дешавањима на континенту и да сарађују на стварању атмосфере безбедности, јер би безбедна Европа омогућила преусмеравање економских средстава и побољшавање атмосфере светске политике, тражећи да две земље по тим питањима прилазе заједно. Затим је тврдио да се Москва не меша у унутрашње послове Београда, и да неби требало постојати никакво осећање страха од Москве, уз тврдњу да војни маневри варшавског пакта нинакакав начин нису усмерени против Београда, потврђујући да Москва поштује самосталност и несврстаност Београда, истичући да желе мир у Европи и у свету. Позвао је на конкретне кораке проширења сарадње и пријатељства две земље, затим је хвалио успехе совјетске економије и позитивних односа са социјалистичким земљама, указујући на нове уговоре о пријатељству и сарадњи са земљама лагера на двадесет година, уз већу трговину и сарадњу, додајући да жели боље економске односе са Београдом, уз обећање да ће га снабдети енергентима, уз указивање на совјетску потребу за добрим односима са социјалистичким земљама јер о томе воде сви рачуна (укључујући САД), и

стога желе и истинску економску сарадњу са Београдом, затим је подсетио на позитивне и широке односе Москве са земљама трећег света, као и на велику економску помоћ арапским земљама, али истичући да је фокус Москве на сређивање ситуације у Европи о одржавање безбедности и мирне сарадње и економског развоја. Брежњев је говорио о настојању да се са САД имају нормални односи, али да се не одступа од различите идеологије и погледа на свет, критикујући унутрашњи систем САД али подсећајући да је мирољубива коегзистенција неопходна ради узајамне безбедности и развоја, као и због решавања отворених проблема попут Берлина. Позвао је на активније гурање КЕБС како би се одржао интензитет припрема, а по питању БИ је изјавио да је Каиро превише ужурбан и фокусиран на војно решење и јачање армије, које је потребно јер би нов неуспех арапа на бојном пољу био крај за све, а Москва утиче на Каиро да буду пажљиви и стрпљиви, и осврнуо се на лоше односе са Пекигом који саботира било какве преговоре и пропагандно сваљује сву кривицу на Москву, додајући да се њима не може веровати и да имају амбиције велике силе и територијалне жеље, и да због унутрашње кризе морају да праве атмосферу страног угрожавања како би збили редове. Броз је одговорио да је било доста негативног у разговорима али и позитивног, и да се види да обе земље желе боље односе и да прихвате другу страну таква каква јесте, и да се треба радити на ономе о чему се две стране слажу, и потврдио је да је ситуација у Југославији стабилна, уз позив на редовнију комуникацију како би се решили проблеми док не порасту јер је то у обостраном интересу, додајући да има оних који не желе побољшање односа две земље и да покушавају да их заваде, и објаснио је да је кроз уставне промене Југославија још јача и чвршћа и да се нико неће отцепити и да не постоји никаква политичка криза. Даље је информисао Брежњева о стабилној унутрашњој политичкој и економској ситуацији у Југославији и о политичким променама, и истакао да је Москва трећа у спољној трговини за Београд, и да то треба да се поправи, уз посебну заинтересованост за трговину енергентима и за спречавање даљег пада трговине, а Брежњев је одговорио да су интереси узајамни и да имају позитиван одговор на захтеве и интересовања Београда.¹⁰⁵

Фебруара 1972. Године у посету Београду је дошао председник Египта Садат, у времену замрзнутости кризе на БИ, где је стање било тешки а решење у рукама великих сила којима је таква ситуација одговарала, док арапске земље нису имале начина да својим

¹⁰⁵ AJ 1-3-a/101-131

политичким или војним средствима приморају Израел на повлачење, док је Израел појачавао супериорност у војном смислу како би наметнуо своје решење мењања граница, док египатска дипломатска активност није уродила плодом, а САД су и даље нудиле само парцијална решења и директне преговоре конфликтних страна. Односи две земље били су стабилни и позитивни, уз трговинску размену, посебно војног материјала, где је Београд дао петност милиона долара кредит Каиру за куповину наоружања, а у овом тренутку Каиро је посебно тражио подршку за ОУН мисију амбасадора Јаринга који је био посредник у мировном процесу на БИ, а кога је Израел нападао и одбијао његову улогу ради смањивања утицаја и улоге ОУН у региону. Пре разговора два председника разговарали су секретари иностраних послова Тепавац и Галеба, где је Галеб изјавио да је главни тренутни проблем сукоб Индије и Пакистана, који је искомпликовао ситуацију на БИ јер су САД због пораза на подконтиненту појачали подршку за Израел јер велике силе имају глобалну стратегију, критикујући америчку политику контроле у региону, и објашњавајући да је блиска сарадња са Москвом од животне важности за Каиро, али да не може затворити скроз врата Вашингтону. Подржао је политичко решење кризе БИ кроз сарадњу у ОУН и да не може прихватити САД као посредника на БИ јер су про-израелски настројени и војно опремају ту земљу, и зато што би се тиме истисли Москва и ОУН из мировног процеса, подсећајући да Каиро подржава мисију ОУН амбасадора Јаринга, и да ради све што може на јединству арапских земаља и на добрим односима са земљама трећег света, додајући да су добили уверавања Москве да немају мањи интерес за решење проблема БИ и да че наставити војну помоћ Каиру. Тепавац је подсетио на потребу да се Каиро води својим интересима и да се не ослања превише на Москву, јер је БИ за велике силе део глобалног проблема док је за Каиро то животни проблем, објашњавајући да Београд размишља на такав начин, и да САД нису постале флексибилније према проблему БИ док ни Москва није заинтересована за отежавање односа са САД, и додао да има западно-европских земаља које имају различит став о проблему БИ од САД и да се треба сарађивати са њима. Галеб је изјавио да је Каиро ставио као главни циљ ојачавање своје војне способности и јачање политичке стабилности, на шта је Тепавац одговорио да је то добро јер се требају ослонити на своје снаге, иако се московска подршка чини искреном јер је у интересу Москве, и указао је на потребу да Каиро настави да сарађује у оквиру ПНЗ и да апмаже у јединству и активности покрета, и упозорио је да једна велика сила неће дирати

у виталне интересе друге већ ће радити на јачању утицаја у трећем свету где се треба одбранити од утицаја великих сила и одржати покрет. Сложили су се да су покушаји Кине да утиче на несврстане и да се представи као заштитник трећег света неповољни за покрет, и посебно за Индију, и помаже у преношењу сукоба великих сила на трећи свет, а Тепавац је посебно изјавио да ниједна несврстана земља не сме бити на нечијој страни иако нема исти однос према два блока, додајући да је у интересу Каира да се ослони на несврстане, на шта се Галеб сложио да је несврстаност помогла одбрану независности Египта и да ће наставити са несврстаном политиком и да треба њу активирати и ојачати у свету.

Директни разговор председника почео је Садат преношењем поздрава Брежњева са којим је претходних дана разговарао у Москви, говорећи да је састанак са Москвом био тежак јер је она каснила са испоруком договореног наоружања и опреме која би омогућила прелаз суецког канала, додајући да још нису добили авионе обећане при потписивању уговора о пријатељству и сарадњи, уз совјетска настојања да утичу како Каиро користи добијено наоружање посебно око извиђања над синајом, и изјавио је да је Брежњев зауставио испоруке јер није желео да се нешто деси на БИ пре посете Никсона Москви, али да је постигнут споразум о испоруци. Садат је изјавио да је планирао да изврши војни напад на Синај и утврди се педесет километара од Суеца како би га опет отворио, али да су одустали због америчког повећаног наоружавања Израела у контексту слабљења позиције на југу Азије, и објаснио је да је Египат одбио америчко посредовање између Каира и Јерусалима, тврдећи да нема изгледа на политичко решење кризе које би било прихватљиво за Каиро јер Израел жели да задржи део окупиране територије, због чега је војно решење једино преостало, говорећи да је то истакао и у Москви тражећи да дају оружје или ће га купити другде (западно-европско наоружање уз посредовање Арабије им је понуђено). Изјавио је да је циљ наоружавања Каира да добије авионе којима може бомбардовати Израел у дубину како би га натерао на враћање територија, а Броз је понудио да Београд прода Каиру одређено наоружање, где је Садат понудио куповину југословенских бродова кроз посредовање Либије. Садат се дотакао односима са арапским земљама где је истакао лоше односе са Алжиром, мароком и Тунисом, тврдећи да је Бумедијен неразуман, док је за лидера Јордана изјавио да је на америчкој страни (после палестинског покушаја пуча), и упозорио је на незадовољство народа због нерешене кризе са Израелом и отетих

територија, уз економске проблеме због наоружавања, додајући да се Египат на унутрашњем плану спрема за рат и мотивише становништво ка томе.

У мају је министар иностраних дела Египта посетио Београд, где је говорио о недавној посети председника Садата Москви, које је описао као успешне и рекао да су резултирали добијањем савременог наоружања од Москве, посебно авиона и тенкова, и објаснио је да је Москва и даље на линијама политичког решења кризе, са чиме се Каиро слаже али да се не уздају у такво решење и да размишљају о другим (војним) решењима, говорећи да се политичко решење може добити само војном снагом, тврдећи да циљ Каира није уништење Израела већ војно примораване на политичко решење које одговара Каиру, тојест да се врате територије узете ратом, и поменуо је да су односи са Алжиром побољшани, а Броз је додао да ће утицати на Брежњева да испоруче наоружање Каиру јер би војно јачање Египта натерало Израел на компромис и неби само по себи довело до рата и погоршања.¹⁰⁶

Почетком Јула 1972. Председник Броз је примио државног секретара САД Роџерса, у контексту стабилне ситуације и детанта уз промене светске ситуације, где су З.Европа и Јапан постајали економски и политички самосталнији од САД али уз велико војно присуство САД у тим регионима због које су те земље своју спољно-политичку улогу и даље вршиле кроз војно-политичко блок које су водиле САД, и које су имале интерес да одрже утицај у З.Европи и подрже њену интеграцију како би јаче одолевале притиску Москве на континенту. Равнотежа снага је остала основа детанта и стабилности коју су прихватала оба блока, док су САД почеле да се економски много више отварају према бившим супарницима и идеолошким неистомишљеницима, уз одбацивање хладноратовског менталитета конфронтације и искључивости и стварање атмосфере сарадње на прагматичан начин. У склопу детанта је постојало уверење о непотребности спајања сваког локалног конфликта са глобалним идеолошким и политичким сукобом, док се решењу светских криза прилазило поступно и у фазама уз одржавање детанта два блока, и уз повезивање отворених проблема ради заједничког решавања и компромиса уз практична решења.. Сад су биле у процесу даљег нормализовања односа са СССР и НР Кином, уз завршавање рата у Индокини и споразумевање уз разумевање да се не може спречити силом проблем региона, и уз промену политике против покушавања да се конфронтацијом обуздају светски комунизам и Кина. Односи Вашингтона и Београда су остали добри уз

¹⁰⁶ AJ 1-3-a/121-58

подршку САД за независну позицију Београда због њене специфичне међународне улоге, али мање на релацији сукобљавања са Москвом и истицања независности Београда према Москви у функцији антикомунистичке стратегије због детанта са Москвом, мада је и даље постојала забринутост због совјетског покушавања да увуку Београд у социјалистичку заједницу.

У директном разговору Роџерс је почео истичући велику подршку за независан и стабилан положај ванблоковске Југославије, који је у интересу САД и који желе да побољшају кроз економску и политичку сарадњу, уверавајући да је Детант са Москвом без штете по треће стране, и да је у споразумевању са Москвом потврђен став САД да детант мора да укључује принципе суверенитета, независности и немешања за све земље у Европи. Роџерс је након одговора Тепавца да су односи веома добри и да се требају даље поправљати, додао да Југославија као несврстана земља игра важну улогу и има велики углед, и да међусобни однос доказује да идеологија није сметња за сарадњу. Дотакао се детанта објашњавајући да је омогућен флексибилнијим ставом обе стране и објективним потребама, посебно у контексту раздора Москва-Пекинг, где су САД успеле да искористе расцеп да наметну преговарање и сарадњу обема странама, а повлачење из Индокине је умањило страх азијских земаља од САД, а све три стране су увиделе прилику за економску сарадњу која је свима потребна. На питање о Индокини је одговорио да је мир само питање времена и преговора, и да разумеју да нема друге опције, додајући да је због индокине повређен углед САД у свету и поверење у њу је опало међу савезницима. О питању БИ Роџерс је изјавио да је потребно да Египат преговара и да има флексибилнији став, додајући да је у последњих пола године престала испорука оружја Израелу али да се наставила јер је Москва све време наставаила да наоружава Египат, говорећи позитивно о побољшању односа САД са одређеним земљама у региону и опште стабилизације због примирја, објашњавајући да нема решења без директних преговора Јерусалема и Каира, и додајући да је Москва против рата и да је уздржљивија. Роџерс је истакао да су односи две земље на изванредном нивоу, и у разговору са Брозом је на почетку изјавио да на самиту у Москви није ништа договорено што би угрозило Београд, и да је самит био велики успех због потврђења неповредивости европских земаља од стране великих сила, уз сагласност за КЕБС. Н став Броза да би Израел попустио у циљу решења на БИ ако би дошло до већег притиска САД, Роџерс је изразио несигурност, уз одавање почasti Београду и Брозу за

напоре на мирном решавању светских проблема, и додао је да је утицај Београда помогао у наговарању Каиро на примирје. Броз је изјавио да је Москва постала веома флексибилнија према њему и да је састанак Броза и Брежњева протекао много боље него прошле године. Роџерс је изјавио да је побољшање односа са Москвом у њиховом интересу али да се надају да ће Москва постати заинтересованија за разумевање и контакт, хвалећи САЛТ уговоре о ограничењу наоружања као позитивне за мир и стабилност, уз разумевање да нуклеарни рат нико не може победити, додајући да су совјети заинтересовани за боље односе због својих економских проблема и сукоба са Кином, и да има простора за истовремено побољшање политичких и економских односа који утичу једни на друге, а обојица су се сложила да је сукоб Москва-Пекинг дубок и да иако Кина постаје велика сила она је и даље у одређеној мери пасивна због економске заосталости. Роџерс је истакао да САД имају боље односе са Москвом и Пекингом него што они имају међусобно јер су суди и такмиче се идеолошки за позиције у социјалистичком и трећем свету, и да у Кини постоји јак страх од хегемоније Москве. Сложили су се да су односи у свету бољи из године у годину и да постоји велика прилика за побољшавање односа у Европи и свету, а Броз је указао да је потребно попустити затегнутост у целом Медитерану и да се треба смањити наоружање у Европи, а Роџерс је изјавио да се на КЕБС не може разговарати о проблемима БИ већ само Европе, и да се мора одржати војна равнотежа на медитерану, док је Броз изјавио да нема стварне безбедности у Европи без решења БИ кризе, на шта је Роџерс изјавио да САД не могу повући своју флоту из медитерана ако то не уради и Москва. Броз се жалио да САД имају велику флоту и у медитерану и у индијском океану за разлику од Москве и да би обе земље требале да је смање, на шта је Роџерс изјавио да САД само покушавају да одговоре Москви која има позиције у многим приобалним земљама, на шта је Броз одговорио да Москва има позиција на БИ и другде због нерешених криза и проблема у тим регионима који морају да се среде, и позвао је на већи утицај ради решења кризе на БИ која се креће ван контроле, на шта је Роџерс говорио да је резолуција СБ 242 не план акције већ основни принцип и оквир за преговоре две стране о решењу које улључује трајне и безбедне границе, као и да нису искључене територијалне корекције у склопу повлачења,, истичући да је БИ једини кризни регион где нема никаквог дијалога страна у конфликту, јер није довољно за Израел да има гаранције СБ или ОУН већ да дијалогом утврди безбедност кроз демилитаризоване територије или исправке граница, а са

друге стране арапске земље су подељене између оних који би разговарали и оних који би да униште Израел. Броз је одговорио да арапи условљавају решење повлачењем Израела јер не могу принципијелно да уступе своје територије након агресије, и да се нада да ће САД уложити веће напоре да притисну Израел и помогну решење кризе, на шта је Роџерс одговорио да је најбитније да две стране разговарају и да САД могу бити посредник.¹⁰⁷

Почетком Јула у посету Београду је такође дошао председник Индије В.Гири, а она је дошла у периоду послератне консолидације. Индије након победе над Пакистаном, Гиме је Делхи стекао услове да постане значајнији фактор у Азији и ван ње кроз велико слабљење главног ривала, али због економске заосталости велике силе и даље нису признавале Индију као равноправног партнера, због чега је она покушавала да се политички афирмише на светској сцени, иако је имала неравномерну и несталну политику према великим силама. У циљу своје консолидације Индија је радила на јачању своје улоге у ПНЗ, на нормализацији односа на подконтиненту, и на јачању односа са Москвом, уз покушај да балансира између великих сила након ослањања на Москву током рата и погоршавања односа са САД и Кином, мада су погледи на међународне проблеме били блиски совјетским. Делхију је било потребно да одржи економске односе са САД иако су политички захладнели, јер је та земља била економски веома заостала, и такође требало му је више ослонаца у свету због отворених проблема са суседном Кином, због чега се поново активирала несврстана компонента индијске политике која је била занемарена током рада због прагматичних потреба, а сада исто тако због потреба да се одржи слобода акције ван утицаја Москве је рађено на већем повезивању са несврстаним земљама и посебно Југославијом која је у покрету била веома утицајна и угледна. Посета председника је одржана у контексту већег ангажовања Индије на светској сцени и посебно у оквиру ПНЗ, ради афирмације несврстаности те земље и обнављању добрих односа са што више земаља, где је Југославија као трајни савезник била посебно битна.

У директном разговору Гири је истакао дуготрајност пријатељских и блиских односа две земље, уз преко две деценије сарадње и редовних контаката, што је све у интересу оба народа и мира у свету, и посебно је истакао важност Југославије и председника Броза у свету, називајући Броза лидером модерног социјализма који се развија у земљама у развоју у интересу обичних људи, и назвао га је лидером и аутором несврставања, затим је изјавио

¹⁰⁷ AJ KPR I-3-a/107-201

да Индија учи на примеру Југославије за свој развој који није толико импресиван а који је од основне важности за његову земљу. Подсетио је на велику улогу Броза и Нехруа у стварању несврстаности и на позитивне учинке такве политике за земље у развоју, и похвалио је спољну политику Београда јер се заснива на мирољубивој коегзистенцији и на отпору против свих видова доминације попут империјализма и колонијализма, а мир се може остварити само на основу равноправности и самосталног унутрашњег развоја сваке земље према својим жељама без спољног притиска. Изјавио је да цени став Београда о Бангладешу и разумевање за ставове Индије и њене тешкоће, захваљујући се због тога што је Индија добила симпатије многих земаља због подршке Београда који је радио на већем разумевању за Индију од стране међународне заједнице, и додао је да је премијер Ганди постигла договор са Пакистаном у Симли да се не прибегава сили у даљем решавању проблема, што је у складу са жељом Индије да одбрани своју територију али не и да осваја туђу, и што се види враћањем окупиране територије. Такође је хвалио успех Београда у одржавању независне позиције према Москви уз очување својих права и затим стварањем добрих односа, што је у интересу свих земаља које се труде да одбране своја права а посебно оне у развоју, и поздравио је одржавање КЕБС јер је сваки напор у правцу мира и безбедности позитиван и у општем интересу света, уз наду да ће се безбедност проширити на трећи свет и да ће Београд подржати такав став на основу свог огромног угледа и храбрости. Броз је изразио жељу за даљим јачањем чврстих односа на свим пољима, затим је описао унутрашњу ситуацију у Југославији, а на питање о односима са Москвом изјавио је да су односи сасвим нормализовани и да је настало боље међусобно разумевање уз совјетско прихватање Београдских ставова, због чега је недавна посета његова Москви била успешна и позитивна, и протекла је без икаквих конфронтација и у пријатељској атмосфери уз поштовање политике Београда и на унутрашњем и спољном правцу, и постављена је основа за даљу сарадњу на основу принципа једнакости. Додао је да је уследила велика економска сарадња и трговинска размена, и истакао је да су све његове изјаве о југословенском систему и политици први пут у комплетности штампане, и да је по први пут добио директну подршку Москве за несврстаност Београда и охрабрење да се са таквом политиком настави, јер Москва сматра да несврстаност доприноси прогресивним кретањима у свету и ради против колонијализма и империјализма, као и да доприноси миру у свету који је веома потребан свима ради развоја и због кога је сама Москва постала

флексибилнија. Објаснио је да је помоћ Москве за Индокину и БИ веома оптеретила њихове финансије, и да се детантом и решавањем криза смањује финансијски трошак који се не може избећи јер се не могу напустити пријатељи и морају се одржати позиције ради мира у свету, са циљем да што више отворених проблема склоне са дневног реда. Говорио је позитивно о КЕБС додајући да се Београд све време залаже за ширење безбедности и мира ван Европе, јер посебно без мира на целом медитерану нема трајног мира у Европи, и да се залаже за проблем разоружавања на конференцији. Изјавио је да Београд са Пекингом има добре односе, што је сметало Москви у тренутној ситуацији јер страхују да су ти односи на штету Москве, али да је престало да смета након што је Београд објаснио да просто жели нормалне односе са што више држава и да се нада да ће Москва имати нормалне односе са Пекингом јер се њихов раздор користи на западу. Додао је да Београд има добре односе са европским земљама и посебно добре економске односе са Немачком, и да су односи са САД нормални и да београдска критика спољне политике САД није отежала односе, подсећајући да Београд утиче на Вашингтон да промени политику према БИ и Индокини јер је код њих кључ решења тих проблема, додајући да је председник Никсон отворен и разуман. подсетио је на добре односе са афричким земљама, посебно Етиопијом која је чврсто несврстана и афрички лидер, и да тренутно Београд ради на припремању несврстаних земаља за међународне акције и евентуалну коференцију без наметања себе али уз велику активност. Осврнуо се на проблеме индијског подконтинента и изјавио да су први кораци Индије позитивни и да је нови председник Пакистана А.Буто флексибилнији од претходног који је био кривац за кризу и рат, и поздравио је нормализацију односа и одличне напре премијера Ганди да до ње дође, затим је додао да Бангладеш треба бити прихваћен међу несврстанима, а да Пакистан не може бити несврстан док је у војном пакту са војним блоком.¹⁰⁸

Почетком Јуна 72. Године председник Броз је отишао у званичну посету Москви, на позив Брежњева који је претходне године био у Београду, а тамо је ишао након посете Никсона Москви. Посета се обавила у условима повећане совјетске дипломатске иницијативе, до које је дошло због актуелних спољнополитичких проблема, међу којима су били: нов однос Сад и Кине након посете Никсона

¹⁰⁸ AJ KPR I-3-a/38-51

Пекингу; ситуације на Блиском истоку и Индокини: европска конференција. Главна преокупација Москве је била остајање на позицији главног партнера САД у свету, у забринутости због приступања НР Кине ОУН због закомпликовања московске позиције, и у том контексту је обављен састанак Брежњева са Никсоном, како би се направила равнотежа две суперсиле и потврдиле њихове позиције у свету, као и ослоњеност на детант и главну реч у светској политици. Циљ Москве је не само да остане једини прави саговорник Вашингтона већ и да добије подршку за статус кво у Европи и задржавање својих позиција на континенту и у свом блоку, како би се фокусирала на проблеме своје утицајне сфере у трећем свету. Такође је за Москву било битно да настави преговоре о разоружавању са САД јер је наоружавање било велико финансијско оптерећење за њу, а такође је и економска сарадња била у приоритету, али главни фокус спољне политике Москве је остао на задржавању политичке улоге у свету и супротстављању НР Кини са којом је имао веома лоше односе и којој је безуспешно нудио коегзистенцију због кинеске негативне и агресивне политике. Центар пажње московске спољне политике је била Европа и њена конференција о миру и безбедности, која је требала да сачува њене позиције на континенту, за шта је тражила и САД подршку, уз покушај да наметне протекторски став над Југославијом као социјалистичком земљом на Балкану, и уз утврђивање јаке позиције према сателитима у лагеру кроз форсирање координације акција, и уз даље ограничавање суверенитета сателитских земаља према доктрини Брежњева, као и јачање идеолошке офанзиве против Кине. . После прошлогодишњег састанка Броза са Брежњевим реafirмисани су принципи односа две земље и отворен већи простор за унапређење односа и сарадње, што су обе стране јавно тражиле, али су и даље остале озбиљне резерве Москве према унутрашњем развоју и спољној независности Југославије, уз присутне покушаје Москве да повећа јединство социјалистичке заједнице и фокусира се на идеолошку сличност Москве и Београда у циљу приближавања Београда контроли Москве кроз консултације и координацију. После те посете повећани су контакти две владајуће партије и дошло је до више размене

мишљења и посета, уз побољшање економских односа и размене але не у могућој мери, али је дошло и до доста негативних совјетских покушаја да се нарпаве заједничке спољнополитичке акције. Београд је био у условима побољшања међународне позиције кроз широку активност на међународном плану кроз развијање односа са несврстаним земљама и великим силама, а његов стални интерес је био реафирмација својих принципа према великим силама и промоцији добрих односа и коегзистенције, а кроз редовне сусрете односи са Москвом су постајали стабилнији и позитивнији, и такође се кроз састанке утиче на позиције Москве и налазе заједнички интереси посебно у економској сфери коју је Београд потенцира јер је СССР био главни увозник југословенске робе на петнаест процената укупног извоза, и то након успешних уговора о размени робе и грађевине, снабдевања нафтом и гасом, као и других позитивних уговора о економској сарадњи и кредитима који су потписани после сусрета на врху. Претходног месеца је дошло до консултација између два секретаријата спољних послова где је заменик министра спољних послова СССР Родионов изразио ставове Москве према ситуацији у свету и билатералним односима, где је поздравио одржавање новог састанка на врху јер то доприноси позитивној атмосфери и омогућава консултације о спољно-политичким акцијама две земље. Оцењено је да у главним питањима две земље имају сличне и подударне ставове. По питању Индокине став је био исти да се треба решити проблем мирним путем кроз повлачење САД и самоопредељења вијетнамског народа (које би довело до комунистичке власти), где је Родионов истакао да Москва не може да води политику на штету земаља трећег света, док је о односима са Кином рекао да нема никаквог напретка већ има назадовања, због кинеске политике силе и агресивности на границама и њихове жеље да се одржи привид разговора без стварног споразумевања. Додао је да је стратегија Кине антисовјетизам и да је трговина две земље минимална, док је понашање Кине у ОУН против интереса социјалистичких земаља, а по питању Индијског полуострва две стране су имале исте ставове подршке за Индију и Бангладеш, као и за нормализацију односа у

новонасталој ситуацији. Став Москве према Би је остао подршка за апарске и то посебно социјалистичке режиме против Израела, који извршава агресију уз помоћ САД финансијске и политичке подршке, уз подршку Москве и Београда за посредничку улогу ОУН која својим мисијама није довела до имплементације своје резолуције 242 СБ и решила проблем, и уз разумевање да поред политичких мера треба предузети мере за јачање војног потенцијала арапских земаља јер ће Египат имати политички утицај тек када буде имао моћну војску и тиме фактор силе и претње. Москва је подржавала права арапских земаља и давала им је велику војну помоћ, коју су они користили како би ставили све јаче захтеве према Израелу о повлачењу његових трупа са окупиране територије, и уз све веће одбијање било каквих парцијалних решења од стране Египта, а Москва уважава такве позиције како би се криза на Би решила свеобухватним решењем док је још у центру пажње. Родионов је подржао став о независности и недељивости Кипра, додајући да се медитеран не може демилитаризовати од стране Москве због НАТО позиција у том мору чак и без САД, али је изразио забринутост за безбедност целог макрорегиона и његов утицај на безбедност Европе. Такође је подржао антиимперијалистичку усмереност покрета несврстаних, као и допринос миру и равноправности независних земаља уз сарадњу и добре односе, а поводом ОУН је подржао јачање ефикасности те организације и њених специјализованих агенција, уз даљу универзализацију, и позвао је на сарадњу две земље у ОУН СБ кроз консултације, уз позив за Београд да учествује у консултацијама социјалистичких земаља али уз разумевање зашто то не чини и позив да бар врши билатералне консултације због подударности ставова.¹⁰⁹

Разговор два лидера започео је генерални секретар Брежњев, срдчним поздравом и истицањем комунистичке основе обе земље, дајући велики значај посети делегације са главним циљем да се учврсти пријатељство две државе и две партије, уз жељу да се односи побољшавају константно, а наставио је објашњавајући унутрашње стање СССР где је истакао фокус владе на

¹⁰⁹ АЈ 837 КПЈ I-2/53 информације ССИП

економском напредку посебно у индустрији, и истичући огромно повећање улагања у развој економије и социјалне мере, хвалећи успехе партије и подршку коју је наводно имала у народу. О спољној политици је изјавио да се наставља ранија политика где је у центру шажње развој пријатељства и сарадње са социјалистичким земљама са потребом да се потисне империјализам из света, и то кроз мирољубиву коегзистенцију и подршку свим народима који се боре за слободу и независност, говорећи о такозваном програму мира комунистичке партије, хвалећи консултативне састанке са другим комунистичким партијама и координацију спољне политике. Оценио је да се треба посматрати глобална слика и подржавају места попут Европе где се може створити здрава клима која би позитивно утицала на жаришта у свету, посебно помињући признање ДР Немачке и фиксирање граница из светског рата за шта је савез дао многе жртве, додајући да су односи са Француском и Немачком позитивни и побољшавају се, док је Никсон сам желео да се састане са њим, а то је прихватио због потребе за економским развојем и миру, као и о стабилност лагера (контроле над њим, прим аут), и додао је да је добро померати САД ка миру иако се критикују многи њихови потези у свету, тврдећи да САД поштују само силу а да је СССР једина земља која има силу и може да утиче на САД, због чега су билатерални састанци две сила толико битни, а све социјалистичке земље и арапске такође су биле за одржавање тог састанка на врху, чак су и вијетнамци разумели потребу за састанком а њима је обећана подршка за успешно завршавање рата. . Хвалио је своју партију да јако много ради за прогрес ка мир у свету и ка незаоштравању односа, и да све социјалистичке земље подржавају детант, и подсетио је на подршку коју је Москва дала несврстаној Индији у недавном рату, затим се осврнуо на потребу да се одржи КЕБС и да буде успешан, где је тражио подршку Београда у том циљу, уз избегавање контроверзних питања због заједничког интереса европљана. О односима према Београду се изразио позитивно, тражећи даље побољшање односа и подсећајући да је отишао прошле године у посету како би распршио сумње о било каквим агресивним намерама Москве према Београду, додајући да

се не занима за унутрашње политике и другачији социјализам већ само за братску сарадњу, објашњавајући да је комунизам права платформа за односе две земље које по идеологији требају да буду пријатељи, . Броз и његови сарадници су променили тему на економска питања и објаснили да Београд жели да повећа извој који је у дебалансу према увозу, објашњавајући тешкоће у економској политици и разлику између развијености република, и поменуо је да су Италија и Немачка испред СССР у робној размени са Југославијом, и израио је жељу за бољом дугорочном трговином са СССР и источним блоком, посебно око енергената и војне индустрије, уз констатацију да са западом постоји већи дисбаланс него са истоком. О политичким питањима Броз је информисао да су прошле године имали проблем национализма у Хрватској, где је дошло до смене антисоцијалистичког руководства, док су неки комунисти расположени против децентрализације, а партија је потврдила своју јаку водећу улогу и даље се консолидује, док се на унутрашњем плану партија поред јачање своје улоге бави економском сатиблизацијом и јачању демократизације и самоуправног социјализма, уз спољнополитичко јачање несвратних позиција, уверавајући Москву да је све под контролом и да је партија јака. Дата је подршка за побољшавање односа две комунистичке партије, и поменути су добри односи са другим партијама у лагеру, као и са многим левим партијама у Европи и у свету, са посебним освртом на ослободилачке и антиколонијалне покрете леве оријентације којима се даје политичка, морална и материјална помоћ, подржавајући јединственост комунистичких партија против дељења (тојест подршку за једнопартијске режиме, прим аут), и истакнуто је да Београд подржава и помаже исте факторе као Москва на блиском истоку и Индокини. На ово је Брежњев тражио да се две земље договоре да заједно раде на помагању арапима на БИ и притискању САД, као и на задржавање Египта од пута рата, помињући велику војну помоћ Москве Каиру, на шта је Броз изјавио да мисли да Каиро не жели рат већ политичко решење иако је оно у стагнацији, а Брежњев је додао да је подржао развој египатске војске како би преговарали са већом силом, и сложио се

да се решење треба тражити политички а не ратом, али да је Садат под великим притиском унутрашњих елемената. Броз се осврнуо на добре односе са већином земаља у свету, посебно са афричким земљама где је Београд имао добре економске односе и радио на изградњи инфраструктуре, а југословенска предузећа су радила и на Би, док је Брежњев изјавио да Москва нема везе са превратом у Судану иако је криве за то, додајући да иако је комунистичка земља запад тамо гради утицај. Брежњев је на Брозову констатацију да се Никсону жалио због Вијетнама додао да је и он питао Никсона зашто толика агресија и насиље уз колатералну штету и злочине над цивилима, на шта је Никсон изјавио да је спреман на преговоре и да није он ставио своју земљу у такву позицију, додајући да жели да повуче снаге одатле, што је Брежњев пренео вијетнамцима додајући да им дају веома велику материјалну помоћ и да без совјетске авијације и тенкова они не би могли да воде рат, а на критику Никсона да су совјети иза нове вијетнамске офанзиве је објаснио да је Москва увек помагала Вијетнам и да ће наставити и даље. Броз једодао да је и њему Никсон рекао да жели преговоре у Паризу, а Брежњев је поменуо да Кина саботира совјетску помоћ вијетнаму и да су раније совјетску помоћ узимали за себе о чему су говорили вијетнамцима, објашњавајући да би вијетнамци гладовали и били без горива да Москва не шаље огромну помоћ како год може. Поводом комуниста о разговору Брежњев је тражио да се у њему напише да две државе и партије имају добре односе, да желе још боље и ближе, да контакти буду редовнији, да се економски односи развијају, да имају иста мишљења о Индокини, Би, и КЕБС, и индиректно се жалио што две земље немају војну сарадњу, затим се директно жалећи да дух сарадње квари пропаганда у медијима, жалећи се да се у Југославији помињу коминформ и Троцки, а одговорено му је да постоје антијугословенске групације које се налазе у СССР, на шта је Брежњев обећао истрагу и тврдио да непријатељи то подмећу. У кремљу је организован велики пријем који је требао да симболизује боље односе и кретање односа унапред, дајући велики значај посети и за државе и партије, са одјеком на међународном плану, уз комунике као јак политички документ који

показује сарадњу две стране и истоветности многих гледишта, интерпретирајући посету као знак зближавања две земље, на шта је Броз одговорио да је веома задовољан посетом и побољшањем односа, и да сарадња треба бити на основама заједничког социјализма, уз отвореност и искреност. У комуникеу је стакнути сарадња и заједничка заинтересованост за нормализацију ситуације у Европи на прихваћеним принципима суверенитета и равноправне сарадње, уз интересовање за конструктивне напоре мирољубивих земаља на медитерану у циљу јачања безбедности, са разоружавањем као компонентом изградње безбедности али ван КЕБС.¹¹⁰

Јануара 73. Године председник Садат је дошао у кратку посету Београду, где је пренео Брозу да је ситуација на БИ сваким даном тежа, и да замрзнут конфликт одговара Израелу а не арапима, због чега је Каиро кренуо у дипломатску акцију ради мирног и политичког решавања кризе кроз сарадњу са великим силама и ПНЗ, али да се у исто време темељно припремају за рат у случају да политичка акција не успе, очекујући да неће доћи до дипломатског решења и да ће рат бити неизбежан за Каиро, јер су веома чврсти у ставу да им се врати комплетна одузета територија. На констатацију Садата да Израелци нападају мете у Сирији авионима, Броз је саветовао да се из Сирије бомбардују израелски градови као против меру, у складу са правом Сирије да одговори на нападе, додајући да су израелци бројно слаби и да би променили став ако би имали људских жртава, на шта је Садат одговорио да је и председник Сирије Асад тражио али да су сиријски аеродроми превише незаштићени, а не жели да му аеро флота буде уништена од стране Израела, додајући да док Москва одуговлачи са војним испорукама Каиру они дају Дамаску све што треба и имају своје стручњаке на фронту. Садат се осврнуо на односе са Москвом тврдећи дасу они и даље веома лоши и да је тако још од египатског тражења да Москва повуче своје војне стручњаке из Египта, али да и даље совјетски бродови имају олакшице у њиховим лукама, мада је сада Москва изјавила да ће послати договорено наоружање Каиру иако још увек није дошло до свих испорука под разним изговорима, Садат се даље жалио да совјети углавном шаљу наоружање које је застарело и више га не користе, и да када су послали нов авионе у Египат само совјетски пилоти су смели да их користе ради извиђања Израела и то

¹¹⁰ АЈ 837 КПЈ I-2/53 стенографске белешке разговора

само по наредби из Москве, а затим су их повукли са стручњацима, и жалио се да су совјети опрезни и не желе да угрозе детанта са САД, и додао је да би могао да се одржи тројни састанак два председника са Брежњевим у Југославији на иницијативу Броза као посредника у побољшавању односа,. На ово се Броз сложио да су добри односи у интересу Москве и да ће посредовати у том циљу са могућности тројног састанка, говорећи о томе како треба имати стрпљења и да је Београд имао застој у односима са Москвом, али да је истрајао и на крају одржао своје позиције уз побољшање односа, али је додао да то треба и добре воље и компромиса у циљу дугорочних интереса, и објаснио да арапи од САД ништа не могу очекивати позитивно јер су њихови интереси у подршци Израелу и то се неће променити. Садат је одговорио да у односима Каира и САД има узајамног неповерења и да американци желе привремена решења и да одржавају слаб контакт и да су неискрени уз подршку Израелу и једностраност, и додао да због тога не очекује попуштање Израела и припрема се за рат, уз повећања војне сарадње са Сиријом и новчану подршку С.Арабије и Кувајта. Садат је изјавио да рачуна на подршку Београда у дипломатској офанзиви међу несврстанима и у З.Европи, и да се нада да ће указати Москви на потребу мењања односа према Каиру, и да посматрају југословенску доктрину општенародне одбране као корисну у свом искуству, на шта је Броз одговорио да се пред рат треба организовати и припремити народ у целој земљи али без публицитета, уз наставак политичке акције док се припрема рат али без територијалне концесије, обећавајући пуну дипломатску подршку Египту. Броз је изјавио да се у комуникеу треба чвршће формулисати могуће катастрофалне последице нерешене криза на БИ за мир на медитерану, као и на опасност империјалистичког утицаја и маневара на БИ, и позвао на јачи утицај на међународно јавно мњење како би се приказала израелска агресија и неодрживост ситуације са окупиацијом и напада на суседе, а Садат је истакао потребу за помоћи Београда као једног од оснивача несврстаности са великим утицајем и престижом, у циљу мировне дипломатије и политичког решења кризе, али и сарадњу у војној сфери у случају да дипломатија пропадне јер постоје производи које би Каиро набавио од Београда, и замолио је на принципијалну несврстану подршку за Египат јер се он бори за независност и територијални интегритет, што је Броз све прихватио.¹¹¹

¹¹¹ AJ 1-3-a/121-68

Априла 73. Председник Броз је примио у посету канцелара Немачке Бранта, као представника једног од најутицајнијих земаља у Европи и ЕЕЗ, и која је била главни увозник југословенске робе са 16 проценета учешћа. Та трговина се знатно повећала у претходним годинама, уз проблем превеликог увоза и стога дефицита у трговинској размени. Немачја је била чланица ЕЕЗ и НАТО-а, и после рата је активно радила на свакој интеграцији са западом, војној, политичкој и економској, како би се извадила из пораза у светском рату, док је интерес западних земаља био да спрече да Немачка падне под власт Москве, док је чврста интеграција у западни систем требала и да спречи поновно јачање Немачке у велику силу, међутим протеклих година због спољне ситуације у детанта у Европи Бон је самосталније деловао, иако је остао привржен процесу западне интеграције. Кроз своју рехабилитацију и интеграцију, као и због велике економске моћи, Бон је од објекта постао субјект европске политике, и последњих година је водио политику нормализације и помирења са источним блоком кроз потписивање уговора са Москвом и закључивањем Берлинског споразума, и са да је Бон водио спољну политику више у својим интересима и превазишао је хладноратовску политику. Бон је активно био интегрисан у НАТО и видео је тај савез као основу своје одбране уз америчку заштиту од Москве, а кроз равнотежу две стране се отварају могућности за већу безбедност и сарадњу на континенту. У Европској политици Бон подржава већу интеграцију ЕЕЗ и развијање у политичку а не само економску заједницу, уз одржавање добрих односа са САД који су дугорочно потребни због безбедности, и развијање добрих односа посебно са другим земљама у ЕЕЗ. Бон се од почетка залагао за приступање Лондона европској заједници, а две земље су имале добре односе и јачале позиције ка Паризу, мада је Бон имао и са Паризом веома развијене односе, иако је Париз био мање заинтересован за велике војне снаге САД у Европи и трудио се да одржи политичку и војну предност над старим ривалом. Односи са Москвом су били у успону и то је био велики интерес Бона уз сарадњу на свим пољима а посебно економским, уз даљи рад на смањивању тензија у Европи и нормализацији односа са ДР Немачком иако је ту било потешкоћа, а све то је било у циљу мирног суживота и сарадње у Европи уз избегавање конфронтације, и уз јачање ЕЕЗ на светској сцени, и уз подршку за КЕБС као инструмент сарадње и разумевања две стране. Бон је такође имао развијене трговинске односе са земљама у развоју по добрим условима, и дао је финансијску помоћ кроз кредите по повољним условима, а посебан тренутни интерес Бона

је био пуно чланство у ОУН и очекивање да ће до њега доћи на следећем заседању ГС. Пред посету канцелара у Бон је упућена делегација секретаријата за иностране послове, која је са немачком страном урадила консултације током којих је позитивно оцењен развој билатералних односа и дат велики значај предстојећој посети. Истакнута је сличност погледа и мишљења о знатном броју међународних питања, као и велика економска сарадња за коју је било још потенцијала, и Бон је назначио да цени позитивну улогу несврстаног Београда у одржавању равнотеже у Европи и одржавања мира, као и подршку европској политици Бона. Став Бона је био да без њихових уклањања препрека за попуштање затегнутости неби дошло до КЕБС, објашњавајући да је Бон опредељен за мир и економску сарадњу, са ставом да би било какав рат био екстремно негативан и да су два војна блока елементи стабилизације и мира у Европи, оцењујући детант и попуштање затегнутости на континенту као завистне од постојања блокова, уз велики допринос ЕЕЗ сједињавању за стабилност Европи, додајући да то није нови блок, и тврдећи да су велике силе основа мира и стабилности, уз став да се на КЕБС треба разговарати о политичкој безбедности без потезања војних питања. Истакли су став да попуштање у Европи мора бити јединствено и постојати у свим њеним деловима, уз став да је Медитеран немогуће демилитаризовати и да је тај регион од велике важности безбедност западне Европе, а поводом нормализације са Москвом је призната политичка реалност после светског рата и прешло се са конфронтације на сарадњу кроз статус кво.

У директном разговору председник Броз је почео помињањем тешке ситуације на Би и интересовањем за однос Бона са Каиrom, на шта је канцелар Брант одговорио да ускоро министар иностраних дела иде у Каиро, Аман и Беирут, а затим у Израел, говорећи да је десничарска струја у Израелу веома нефлексибилна и изражавајући песимизам јер се чинило да све стране иду у супротном правцу од мира, на шта је Броз одговорио да је делегација Београда у посети арапским земљама добила песимизам поводом ситуације, говорећи да је Каиро изгубио наду у мирољубиво решење, а ситуација зависи од две суперсиле и односа САД према Израелу, додајући да је Каиро изнео неке конструктивне предлоге за побољшање атмосфере али да је Израел наставио са агресијом на Либан. Изјавио је и да је однос војних снага две стране измењем јачањем арапске стране које су боље опремљене и обучене, због чега се ситуација од пре шест година када је Израел лако победио неби поновила, и указао је на интерес великих сила на ово подручје због великих

резерви нафте, додајући да је апеловао на САД и СССР да се ангажују на решавању ове велике кризе, и тражио је од Бона да се више ангажује на помоћи земљама у развоју којима требају помоћ и подршка. Брант је изјавио да је Бон заинтересован за већу помоћ неразвијеним земљама, и да то ради кроз ЕЕЗ и да се не противи истом деловању ДР Немачке, на шта је Броз одговорио да се 1970. Секретар САД Роџерс сложио за већи помоћ неразвијеним али да до тога није дошло, и затим је говорио о покрету несврстаних и његове принципе у контексту припреме конференције у Алжиру,, а два државника су се сложила у ставу подршке за КЕБС и равноправно учешће свих европских земаља у њему без дискриминације. Брант је изразио велико задовољство посетом и истакао да је потребна већа сарадња, посебно економска и то индустријска је према њему била најпотребнија, уз истицање дуготрајности финансијске и економске сарадње, и поменуо је потребу научно-техничке сарадње. Брант је такође истакао потребу да Европа има већу улогу у свету а не само да пушта две суперсиле да све решавају самостално и гурају ЕЕЗ у други план.¹¹²

Средином Јуна 1973. Године премијер Индије И.Ганди је посетила Београд, а пре тога су вођени разговори трговинских делегација током које су две стране изразиле забринутост због мањег обима трговинског промета претходне године у односу на ранији период, уз решеност да се сарадња повећа, уз повећан ниво извоза и диверсификацију портфолија размене на бази преференцијалног третмана, уз посебан интерес Делхија за југословенску бродоградњу и индустријске производе, као и за инфраструктурни развој. Укупни односи две земље су били у побољшању од средине претходне године, уз посете парламентарне делегације. И СИБ-а, , уз велико залагање Београда за бољим односима и иницијативе, као и активност Београда за прихватање Бангладеша у ОУН након признавања те земље, а са индијске стране је након мањег залагања настао став да је потребно адекватно одговорити и побољшати односе највише због промењене спољнополитичке ситуације око Индије и њене релативне изолованости и ослонца на једну велику силу. Индија је разумела потребу ширења добрих односа са што више земаља и нормализације на подконтиненту, а најбољи пут за стабилан однос са обе светске силе и муслиманским земљама које су подржале Пакистан је кроз јачање несврстане политике, где је Београд битан партнер, и као такав кроз Београд Делхи може јаче реафирмисати своју несврстану позицију после ослањања

¹¹² 112 АЈ 837 КПР I-3-a/ Посета Канцелара Немачке

на Москву и рат, и било је битно да добије подршку Београда као утицајног међу несврстаним да спречи утицај Пакистана на решење ситуације у региону. Став Београда је да је иницијатива Делхија била трајна и позитивна јер су и фактори који је условљавају трајни, а постоји и додатан интерес за економску сарадњу и јачање покрета несврстаних у промењеној међународној констелацији, док је сам Београд имао велики интерес за боље односе и јачање покрета, као и за превазилажење неразумевања са Делхијем и јачање трговинске и економске сарадње као основе политичке сарадње у дугом трајању. Делхи је био у акцији консолидације своје позиције у промењеној ситуацији која је настала излазком САД из рата у Индокини и потписивања париског споразума, као и отварањем Кине, са посебним интересом да среди односе на подконтиненту и са земљама Југоисточне Азије, у контексту афирмације своје политике и тражења партнерства како би избегла изолацију. Главни партнер Делхија је и даље била Москва са којом су се даље учвршћивале везе и сарадња, не само политички већ и економски уз раст трговине до те мере да трећина индијског извоза иде у СССР, уз раст економских контаката са земљама источне Европе, што је у интересу изоловане Индије као и СССР који жели да ојача присуство у Азији и на индијском океану. Индија је искористила уговор о сарадњи са СССР током рата са Пакистаном и сада је настојала да га представи као претежно економског и умањи његову политичку вредност како би задржала независне и несврстане позиције, са великим ангажовањем Москве у свом економском развоју, посебно око тешке индустрије и електро-привреде, што је у интересу Делхија не само због извоза већ и у отплаћивању кредита кроз извоз. У односима са САД превазиђена је заоштреност али су били на ниском нивоу, где Вашингтон даје веома мали значај сарадњи са Индијом и нормализује односе са Кином која је њен главни супарник, уз фокусирање САД на земље у којима могу остварити већи политички утицај и парирати утицају СССР у региону, док Делхи покушава да даље нормализује односе са САД ради економског развитка, као и ради стабилне позиције независне земље и због нормализације ситуације на подконтиненту. САД су заинтересоване за сарадњу са Делхијем посебно због ограничавања утицаја Москве, док Делхи има велику потребу за наставком америчке економске помоћи и за нормалним односима савеликим силама у контексту Кинеског замрзавања међусобних односа. Са становишта безбедности победом над Пакистаном и распарчавањем тог супарника, Индија је у много бољој ситуацији, али је отворен и даље проблем са Кашмиром који може било кад постати

акутан, мада је од уговора у Симли почео процес нормализације односа две земље, а посебно је битно за Делхи да ослаби Пакистан због утицаја који врше страни фактори на њега, посебно супарник Кина, али је у последње време схваћено да се проблем Кашмира неће трајно решити и да није могуће до краја искористити војну победу, због чега је настао флексибилнији став Делхија за решавање отворених проблема на миран начин али уз услов нормализације тројних односа тојест признања Даке од стране Пакистана. Индија има проблем са нормализацијом коју кочи Пакистан који зна да није у индијском интересу да си ситуацијаа одужи јер је то спречавало фокусирање Индије на друге проблеме, а највише се користи питање затвореника чије враћање је Индија илегално условљавала признањем Даке. У исто време Делхи је приступио побољшавању односа са афричким и арапским земаља који су поремећени ратом са Пакистаном, због подршке муслиманских земаља противнику, а посебно су лоши односи били са Алжиром који је требао да буде домаћин самита несврстаних, а иако су се односи побољшавали и даље нису достигли ранији ниво. Са друге стране побољшавање односа у ЈИА је отежавала Кина која је тамо ширила утицај и противила се Индији као савезнику СССР, док се развија економски однос са Јапаном који је започео нормализацију односа са Кином, а поводом совјетског плана за колективну безбедност Индија је изразила резерве јер сматра да је то покушај Москве да окружи Кину, и да је најбољи начин одржати безбедност континента развијање економске сарадње. Индија је декларативно била несврстана земља иако то није повело са собом спремност за редовне акције у оквиру покрета, мада је Делхи повећао интересовање за активност у покрету упоредо са нормализацијом односа на подконтиненту како би задржао балансирање између великих сила и избегао изолацију и превелик утицај Москве, и посебно је битно за Делхи било да несврстанима покаже да није постао сврстан уз Москву. У изјавама политичког врха истиче се несврстаност као основа индијске политике, пошто је покрет најбоља платформа за њено јачање сопствене позиције према великим силама, али је Делхи и даље приступао активностима покрета са прагматизмом и са позиција свог интереса и потреба, уз суздржан став према левичарским радикалним ставовима у покрету, али да повећава своју активност према азијским несврстаним, уз подозрења према афричкој сарадњи у покрету одвојено од осталих. Односи две земље су били стабилни и настављена је корисна сарадња и редовни контакти, а након превазиђене хладноће у време рата на подконтиненту Делхи је изразио интерес за тесну сарадњу у припремама за самит

несврстаних на основу традиционално водеће улоге две земље у покрету, и због престижа Београда у покрету, а две земље су активно сарађивале у оквиру ОУН СБ у узајамну корист и у склопу заједничке несврстане политике.¹¹³

У директном разговору председник Броз је на захтев премијера Ганди дао преглед ситуације у свету према Београду, где је у Европи подржао процес детанта и споразумевања, али је посматрао тај детант као условљен развоју детанта у свету јер не може бити изолован мир у Европи од њега, посебно од ситуације на медитерану и Би, уз став да КЕБС не може да реши све проблеме иако је позитивно одржавање, док је преговоре о разоружавању подржао јер је било какво разоружење на било којој основи позитивно за безбедност и мир у свету. О Индокини је позитивно оценио потписивање праиског споразума о миру, али је изразио сумњу у његову ефикасност јер још увек није примењем у пракси, уз став да мир неће бити могућ док САД подржавају Ј.Вијетнам (тј док С.Вијетнам не победи рат). О Би је изјавио да су сви напори у правцу мирабезуспешни због став Израела и непопустљивости, додајући да је могуће да настане нов сукоб јер ће арапске земље бити приморане да обнове оружану борбу, посебно због свог нестрпљења да исправе раније неуспехе и због борбеног духа који је узрокован тешком унутрашњом ситуацијом и притиском, мислећи да ће кад тад све то довести до експлозије. Такође се дотакао проблема југа африке где су империјалистичке земље према њему дале помоћ колонијалним силама и расистичким режимима, ради притиска против левичарских афричких режима попут Замбије, и да постоји подршка НАТО савеза Португалу за одржавање позиција и споречавања таласа слободе. Ганди је истакла проблем иранског наоружавања од стране САД и дестабилизације ширег региона због тога, на шта је Броз одговорио да му је лидер Ирана објаснио да је то наоружавање наине само за одржавање независности земље, али да је то део престројавања у региону где супер силе покушавају да остваре позиције, а Ганди је објаснила да су односи са Ираном веома затегнути али да има воље за побољшавањем на обе стране, и такође је објаснила да је ситуација на подконтиненту и даље сложена иако има извесног побољшања, и да се чини као да ће пакистан признати Даку и отворити врата нормализацији у региону. Обоје су истакли значај који дају конференцији несврстаних и жељу да активно раде на доприносу њеном раду, где је Ганди истакла да се нада да ће се разматрати кључни проблеми од интереса за несврстане, и ад се неће самит фокусирати на

¹¹³ АЈ 837 КПР I-3-a/38-63

локалне проблеме који могу да угрозе јединство, са чим се Броз сложио, и обе стране су изразиле интересовање за економску сарадњу и питања развоја трећег света на самиту. У разматрању предстојеће конференције несврстаних Броз је изјавио да је то веома крупна акција у компликованој и динамичној међународној ситуацији, где се треба посебно пратити сви догађаји у свету и како могу имати последице на међународне односе и позиције земаља. Изразио је забринутост због Индокине где је стабилизација и смиривање рата у Вијетнаму несигурна, посебно због утицаја САД, али је објаснио да је најопаснија тачка са највећим последицама БИ, додајући да и даље траје дискусија у СБ о БИ проблемима и да је неизвесно како ће се завршити, јер већина земаља тражи да Израел престане са неприхватљивим захтевима и да приступи делу резолуције 242 СБ о свом повлачењу са окупиране територије,, и осврнуо се на осуду Израела у СБ да је Београд допринео рату 1967. Тиме што је повукао своје посматраче из Египта, и Броз је објаснио да је до тога дошло због захтева Каира и да није знао шта су даљи планови Каира нити је раније обавештен о припреми захтева, додајући да Каиро тражи савете Београда тек наконпредузимања мера. Подсетио је и на своју посету региону после рата 1967. Када је саветовао Каиру да буде реалистичан и престане са угрожавањем постојања Израела, јер се уништење те земље неће дозволити, што је у Каиру лоше примљено али је Насер имао разумвања, и подсетио је на свестрану помоћ Београда арапима током и после рата до те мере да је учествовао на састанцима социјалистичких земаља како би се залагао за помоћ. Објаснио је да је имао ближи однос са Насером и да Садат не размењује гледишта око главних питања иако имају редовне контакте, као и да Садату стално саветује да је потребно мирно решење и да не требају да размишљају о војном подухвату ако за то нису војно спремне, и ако немају подрушку међународног јавног мњења због чврстог и негативног става Израела за мирно решење, али да морају пре тога јавно признати право Израела на постојање. Додао је да је у међувремену Каиро ојачао своје војне снаге и наоружао се, и такође се боље припремио, и види се да су примили савете за мировним иницијативама и утицајем на светско јавно мњење јер су предузели такве акције у ОУН, истичући да ако СБ не прихвати позитивну одлуку због подршке САД Израелу вероватно ће избити рат због недостатка избора за арапе у враћању територија. На питање Ганди одговорио је да мисли да САД не желе да избије рат, а да Израел ратом нема шта још да добије, док би Каиро вероватно покушао да изазове агресију Израела уз рат исцрпљивања,

a da su arapi mnogo sposobniji za rat nego pre šest godina uz rast nestrpeljenja i nepoverenja prema diplomatskom rešenju, dodajuci da su nesvrstani trebali vise pomoci Kairu i da rade na izolaciji Izraela, i podsetio da je sve vreme savetovao mirno resenje i protiv rata, jer je najbolje da se problem internacionalizuje dalje uz pokazivanje svetu ko je kriv za krizu i lose stanje, ali uz stav da svaki narod pa i egipatski ima pravo na oruzanu odbranu svojih teritorija. Pomeno je da je dobro da ce se samitnesvrstanih baviti i problemom kolonijalizma u Africi, i problemom prodiranja imperijalistickih interesa na kontinent, uz potrebu da se da podrška ugrozenim zemljama poput Zambije, istичући да расистички и колонијални режими неби могли да одрже своју доминацију без западне помоћи или бар одобрења, уз покушај запада да кроз три расистичке-колонијалне земље сруше левичарске и несврстане режиме у региону и спрече независност других. такође је упозорио на раст утицаја САД у простору персијског залива и продају наоружања тамошњим земљама, што је посебно битно због стратешког значаја региона и резерви нафте, а у исто време и Москва жели да прошири утицај тамо и две силе имају колизију интереса због које може доћи до опасности, а поводом наоружавања Ирана добио је уверења из Техерана да је то у циљу вођења независне политике. Осврнуо се и на критеријуме чланства на самиту ПНЗ где се залагао за широко учешће и лабаве критеријуме, где Пакистан као члан војног савеза повезаног са блоком не може узети учешћа, и поменуо је да Београд има веома добре односе са многим несврстаним земљама посебно у Африци, и да најактивније учествује у припремама самита у Алжиру, додајући да подржава активно учествовање ЛА земаља на самиту, уз раст потребе за координисањем акције покрета али не у смислу институционализације јер би домаћини самита имали превелики утицај на акције. Сложио се да се на самиту требају избегавати локални и билатерални проблеми између појединих несврстаних земаља, већ да се треба разговарати о општим заједничким проблемима, уз истицање велике улоге покрета где морају да утичу на ситуацију у свету како велике силе неби одређивале њихову судбину иза њихових леђа, подсећајући на моралну снагу покрета и величине чланство о којој велике силе морају да воде рачуна. Подсетио је да је политика несврставања и њени принципи најбољи показатељ о тома како треба да изгледа свет и односи држава у њему, додајући и да је КЕБС позитиван развој у Европи али да се београд противи тенденцији да се разговори о разоружавању воде ван конференције иако је то део проблем европске безбедности. на

питање о совјетској идеји о колективној безбедности Броз је изјавио да не зна много о томе али да је Москва преокупирана Пекингом, док Пекинг покушава да елиминира утицај Москве у Азији до те мере да се отварају према Вашингтону, и додао је да је сигуран да се Москва и Вашингтон неће дезангажовати у Азији посебно сада када је ситуација у Европи смирена, додајући да све три силе траже доминацију у том региону уз избегавање међусобног сукоба.¹¹⁴

Крајем јануара 1974. председник Броз је путовао у Индију, која је. И даље имала комплексну спољнополитичку ситуацију због несређених односа са Пакистаном и Кином. Највећа опасност по безбедност Индије је била Кина као моћан сусед са којом је вођен кратак рат 60их година и која је подржавала Пакистан током рата са Индијом 1971. Године, и са њом је Делхи имао несређене односе иако је активно покушавао да их побољша, али је однос са Пакистаном такође проблем јер односи нису нормализовани и постоје многа нерешена питања уз прекинуте дипломатске односе. Индија још увек није вратила Пакистану свих 90000 заробљеника иако је процес био у току, а ситуација је погоршана покушајем Даке да суди пакистанским заробљеницима који су осумњичени за ратне злочине, док Пакистан одговори са признањем Бангладеша и тројном нормализацијом односа, уз заостравање односа око Кашмира. Индија је такође била забринута због ситуације у персијском заливу гдесу САД наоружавале Иран против њених интереса јер је Иран био савезник Пакистана кроз ЦЕНТО пакт, због чега Индија повећава односе са арапским земљама попут Ирака, а такође су се развијали односи са Јапаном који је смањивао зависност од САД. Такође односи са арапским светом нису још увек сређени након муслиманске подршке Пакистану током рата 1971. И то је оптерећивало покрет несврстаних због међусобног неповерења, док су односи са СССР били веома добри и на бази поштовања и економске сарадње, а посета Брежњева Индији новембра 1973 је потврдила блиску сарадњу две земље. Москва је била главни партнер Делхија у економском и безбедносном појаву, и Делхи је био оријентисан на њу ради јачања своје позиције, што је отежавало несврстану позицију Делхија јер је имала полу-савезничке односе са великом силом лидером блока, али је Делхи одбио совјетску идеју о колективној

¹¹⁴ 114 АЈ 837 КПР I-3-a/38-63 белешке о разговорима

безбедности у Азији и држање флоте у индијским лукама, чиме је показао одржавање независне позиције, мада је потписан петнестогодишњи план о економској и трговинској сарадњи са великом финансијском помоћи Москве. Делхи је такође унапређивао односе са САД после захлађења, док је Делхи дуговао више милијарди долара Вашингтону на име кредита, а интерес САД за Индију се смањило после нормализације односа са Кином. Незадовољност је постојала због активности америчке флоте у индијском океану која је побољшавала позиције Пакистана и Ирана, због чега је Москве држала флоту у океану и појачала притисак на Делхи за коришћење њених поморских база, а поводом московског става о колективној безбедности Делхи је био против војног ангажовања и сматрао да је та прича углавном пропагандна против Кине. Након четвртог самита несврстаних Индија је више истакла своју несврстану позицију и политику, јер је била забринута да не падне под велики утицај Москве, и у контексту неповерења према детанту сматрала је да је покрет несврстаних најбољи начин да заштите своје интересе, уз прихватање ставова самита да несврстани требају да се ослане на своје снаге превасходно и да више сарађују економски, а самит је помогао и да се побољшају односи са арапским земљама. Несврстаност је служила Индији како би лакше маневрисала у односима између две супер силе, и појачала је активност и сарадњу у оквиру покрета после самита. У билатералним односима превазиђени су проблеми настали ратом 1971. И уговором Делхија са Москвом, па су односи почели опет да се побољшавају, мада су трговина и економска сарадња опале последњих година све до почетка претходне године када су обостраним трудом и радом мешовитих комисија почели да се побољшавају иако је Индија била веома погођена нафтном кризом.¹¹⁵

У директним разговорима премијер Ганди је изјавила да је посета посебно битна и задовољавајућа јер се одржава у време сложене међународне ситуације, посебно за земље у развоју јер свака већа криза у свету највише пада на њих, и изразила је сумњу у успехе детанта. Председник Броз је био посебно заинтересован за размену мишљења о светским проблемима и покрета несврстаних после самита у Алжиру, сматрајући да је конференција била веома широка и успешна и да сада несврстане земље морају да раде како би се одлучено спровело у дело како би се заједно супротставили империјалистима и заштитили своје економске интересе, уз одржавања јединства, и упозорио је на притисак запада на БИ

¹¹⁵ АЈ 837 КПР I-2/56-1 информације ССИП

после рата и на ЛА после пуча у Чилеу, тврдећи да су ПНЗ трећа сила која утиче на морални развој међународних односа. Изјавио је да су богате земље експлоатисале земље у развоју и да је нафтни удар био добра идеја која је погодила запад. У складу са одлуком да се користе сировине као притисак на произраелске земље, али је разумео да су и земље у развоју погођене ембаргом на нафту и отоме се треба говорити на састанку министара ПНЗ како би се нашао начин да се настави са повређивањем експлоататора али не и неразвијених. Премијер је изјавила да такође покушава да се разбије јединство несврстаних кроз сазивање исламске конференције, а председник је одговорио да се требају што пре сазвати састанци ПНЗ и да Алжир касни у том раду јер је преокупиран БИ кризом, и додао је да би земље произвођачи нафте требали да се солидаришу са земљама у развоју кроз фонд солидарности за развој пошто ће сада добити веће профите а њихово повећање цене нафте је погодило те неразвијене земље, истичући да је Делхи погођен као и афричке земље, подсећајући да западне земље кроз своје компаније зарађују много од нафте и да западна Европа има интерес за компромис и сарадњу са неразвијеним, али да се мора обезбедити јединство ПНЗ као и економска сарадња и солидарност. Поводом рата на БИ изјавио је да свака земља мора имати наоружање ради одбране, и у порасту је потражња арапских земљама за наоружањем чак и код западних земаља, док је Београд добио захтев за куповином оружја и иградњом лука и аеродрома, и Броз је изразио идеју да заједно са Делхијем и Каиром производе оружје за друге несврстане као начин да им се помогне, додајући да је Београд помогао арапима током рата кроз материјалну подршку, дајући пример узајамне подршке несврстанима током рата, објашњавајући да нема наду у трајан мир на БИ после споразума две стране о дезангажовању јер не решава основне проблеме и не укључује све земље, и окривио је интерес империјалиста у региону као разлог за мањак оптимизма, и поделио је информацију од Брежњева да је Москва веома материјално помагала арапске земље и да је дипломатски утицала на САД у њихову корист. Изјавио је да несврстани нису после конференције имале јединство које су зацртале, и то користе западне земље да одрже своје позиције у земљама у развоју, и додао је да Москва мисли да ће нафтни ембарго највише погодити земље у развоју, док се арапске земље произвођачи додатним профитима наоружавају уместо да се солидаришу са неразвијенима. Премијер је изјавила да се Индија осећа небезбедно због наоружавања у персијском заливу и због исламске конференције која је против јединства ПНЗ, све то док има економске проблеме,

додајући да је из билатералних разговора приметила да произвођачи нафте немају жељу да дају новац од нафте у солидарност нити имају осећај за интерес земаља покрета, и изразили су мањак оптимизма за фонд солидарности у пракси, на шта је председник препоручио билатералну акцију уверавања произвођача нафте, на шта је одговор премијера био да у досадашњим разговорима није прихваћено олакшавање трошкова. Секретар Минић је објаснио да су се унутар ПНЗ створиле многе интересне групе које угрожавају јединство, због чега се треба утврдити заједничка политика покрета и затим да се изађе уједињено на ОУН конференцију (UNCTAD). Разговарали су и секретари спољних послова Минић и Синг, где је Синг посебно истакао захвалист због подршке Београда Делхију по питању укидања ембарга нафте Делхију од стране арапских земаља, и додао да је за Индију највећи проблем цена нафте. Минић је истакао потребу да две земље као пионери несврстаних имају развијене пријатељске односе, објашњавајући да је Београд став арапских земаља о ембаргу нафте Делхију оценио као веома погрешан и опасан, и да је деловао и пре консултацијама са Делхијем, за шта се Синг захвалио и објаснио да је у суштини проблем цене нафте јер би Делхи трошио пола девизних средстава које добија извозом на плаћање нафте у готовини, док су произвођачи нафте искористили ситуацију да повећају цене, на шта је Минић одговорио да је Броз оценио ембарго према западној Европи као опасан јер није селективан а многе од тих земаља имају све позитивнији став према арапским земљама у кризи на БИ који је сада под знаком питања, и због тога је апеловао на Алжир и Египат да се заложе за разумнију употребу нафте као оружја, што су те земље прихватиле, и додао је да се јединство међу арапским земљама губи због сумње да Египат иде не сепаратно решење кроз своје контакте са Израелом, што није право решење јер остају отворена многа питања на БИ, позивајући Делхи да такође утиче на арапске пријатеље да одрже јединство како САД и Израел неби искористили ситуацију за своје интересе, и позвао је на скоро одржавање састанка координационог бироа ПНЗ, јер је потребно да се несврстане земље активирају и активно раде у ОУН како би се утицало на спречавање опасних криза као оних на БИ, додајући да је Београд забринут због пораста америчке војне присутности у индијском океану и персијском заливу. Додао је да је из контакта разумео Пакистан уверен да Београд има про-индијске ставове али и да је уверен у успешност нормализације ситуације, и да је Београд саветовао да Пакистан призна Бангладеш и утиче на Кину да уради исто, уз подозрење према исламском самиту. Синг је

одговорио да се слаже са ставовима и да би Алжир требао активније да ради на акцији несврстаних јер је до сада јак само на речима иако је координатор, и да је Индија позвала на јединство између арапских земаља кроз разговор са Каиром, јер су оне и несврстане земље, и такође е жалио да Пакистан још увек није признао Даку и да се меша у унутрашња питања Индије уз провокације на религијском нивоу, додајући да Пакистан има проблеме са граничним регијама према Афганистану и Ираку где постоје покрети за аутономију, а да је основа проблема диктаторско понашање власти. Изразио је забринутост збогамеричког утицаја у индијском океану, и да САД имају војне базе у региону, а то је повезано са совјетским улазом у океан кроз Суец ако се отвори и са покушајем САД да повежу шету и седму флоту, док Делхи жели да океан остане зона мира а не надметања две супер силе, упозоравајући и да Пакистан кроз исламску конференцију жели да интернационализује проблем Кашмира што би било лоше, а да су односи са Кином хладни јер Пекинг одбија иницијативе за нормализацију, а по питању Индокине је изјавио да Вијетнаму још нема правог мира и париски споразум се редовно крши. Минић је изјавио да постоји добра могућност да Индокина изађе из три деценије рата са три независне несврстане државе, на шта је Синг изразио сумњу јер су САД добро наоружале Ј.Вијетнам и да имају упоришта у Тајланду и Филипинима, што компликује ситуацију, и обојица су се сложила да требају две земље радити на јачању несврстаности региона. Минић је изјавио да Београд има информације да САД раде на акцији стварања већег јединства са З.Европом и Јапаном како би притиском испословали смањење цене нафте и разбили јединство несврстаних, на шта је додао да је боље тражити солидарност него мање цене како раст цена неби угрозио земље у развоју, и да се треба радити на спречавању конфронтације развијених са неразвијеним, на шта је Синг одговорио да ПНЗ нема довољно јединство за разлику од земаља произвођача нафте, а Минић је окривио Алжир за недостатак координисане акције ПНЗ, и позвао на већу сарадњу несврстаних и састанке хитно како би се створила трајна сарадња и јединство јер ће проблем трајати. Минић је изјавио да Београд жели свеукупно решење на БИ а не као решење у Индокини које има за циљ да велике силе избегну међусобне конфликте а не да се реше нагомилани проблеми, и и стакао је да је потребно да САД наставе притисак на Израел како би променио ставове да би се решили проблеми, и додао да Београд не зна зашто је Каиро прихватио дезангажовање кад је био у толико лошој позицији и нема услова за нови рат са Израелом,

објашњавајући да је Каиро ставио себе и своје савезнике у тежак положај и изразио је мишљење да је Каиро то прихватио јер је у тешким околностима добио гаранције великих сила. О КЕБС је Минић информисао Синга да је настао појачани интерес за њу у 3. Европи након рата на БИ, док све земље имају интереса за позитиван и успешан завршетак, додајући да Београд има интерес да се потпише споразум о војној сарадњи, али да су велике силе отворено против те иницијативе јер оне желе решавање тог проблема на билатералној основи између блокова без мешања мањих земаља. Изјавио је да је детант преживео кризу на БИ и да је Европа у стабилној ситуацији, али да је будућност несигурна, а став Београда је да детант мора да се прошири на цео свет или га неће бити, и да то треба бити процес између свих земаља а не само између блокова, мада је КЕБС углавном усмерен на блоковски детант, додајући да се Београд залагао за осуду колонијализма и помоћ трећем свету али да од тога нема ништа. Синг је изјавио да је позитивно што је Европа пошла путем споразумевања и безбедности уместо конфронтације, али је изразио бригу да ће европске земље убудуће посветити пажњу само себи и запоставити односе са трећим светом, а Минић је додао да је у ЛА земљама видан пораст политике несврстаности и да су тамошње земље под неоколонијалном економском доминацијом од стране САД, али да ЛА земље сматрају да их остали несврстани не разумеју довољно и да се не интересују, док Москва и Пекинг покушавају да нормализују односе са САД и развију их даље па не желе да се много ангажују у ЛА, објашњавајући да несврстани морају подржати ЛА земље и показати им да нису препуштене себи већ имају подршку других несврстаних, на шта је Синг објаснио да постоји политичка подршка али да због удаљености не може бити много економске сарадње, на шта је Минић одговорио да те земље обликују природним богатствима и да постоји интерес за економску сарадњу, а Синг је додао да несврстани у Југоисточној Азији такође сматрају да су их афричке и арапске несврстане земље напустиле, и да се треба утицати на њих да остану у покрету. На крају је изражена обострана жеља за унапређивањем економске сарадње две земље, а Минић је истакао да се може обновити трипартитна сарадња две земље са Египтом и ширење те сарадње на друге несврстане. Комунике је потенцирао идентичност погледа о савременој међународној ситуацији и велику жељу за јачањем трговинске и економске сарадње, уз реafirмацију несврстане политике као основе спољне политике обе земље која има трајни значај у свету, и поздрављеи су процес детанта и мирољубива коегзистенција као најбољи начин да се

учврсте мир и безбедност. Такође је изражена подршка арапским земљама и подвучен је значај ОУН и њеног универзалног карактера за одржавање светског мира, безбедности и сарадње, уз реafirмацију става две земље да активно раде у оквиру ове организације кроз билатералне и мултилатералне контакте.¹¹⁶

Марта 1974. Године председник Садат је поново био у посети Београду, у контексту настављања БИ кризе и непостојања напредка да се створе основни предуслови за мировни процес, уз одређену споразумну дезангажованост којом је прекршила декларисане принципе неспоразумевања са Израелом билатерално, а у исто време су односи Каира са САД побољшани уз дипломатски контакт и економску сарадњу и кредите, уз истицање даље сарадње са Москвом која је заузела негативне ставове према деловању Каира. Након пропасти нафтног ембарга Израел је наставио са чврстим ставом и не показује индикације да ће напустити окупирану територију, уз замрзавање ситуације и сепаратних решења коришћењем арапских супротности, уз неспањену подршку САД док се оне изјашњавају за трајно и мирољубиво решење кризе на БИ уз јачање присуства међу арапима на трајној основи, и кроз п етапно решавање кризе на основу свог јачег положаја на БИ. У директном разговору Садат је почео тражењем војно-материјалне сарадње са Београдом јер су у процесу надокнађивања ратних губитака, и куповине совјетског материјала преко Београда, што је Броз прихватио, а Садат је констатовао да је разочаран негативним ставом Москве према Каиру, и да ће укинути право совјетске флоте да користи египатске луке ако они не побољшају став и не престану да преферирају Сирију, додајући да је Каиро одбио тражење Москве да отворе војну базу на њиховој територији због жеље да буде независна, тврдећи да Москва не ради довољно на војном јачању Египта и сарадњи са њим и да се понаша неискрено и не спроводи договорено споразумом о пријатељству, и поново се дотакао војне сарадње са Београдом. На следећем састанку Садат је истакао да се Каиро током октобарског рата уверио у чврстину и снагу пријатељства две земље, где је Београд добио највеће симпатије египатског народа и потврђен је значај сарадње, захваљујући се на подршци током и после рата, подсећајући на широку подршку коју је Египат имао пред рат и на правилност коришћења силе након политичког припремања терена и оспособљавања војске (чиме се види да Египат претходних година није имао намере да тражи политичко решење већ је тражио подршку за ратно решење, прим аут), и

¹¹⁶ АЈ 837 КГР I-2/56-1 разговори

оптужио је САД подршку Израелу за египатски пораз, жалећи се да је Москва желела мир и била је против рата (уз преувеличавање америчке подршке Израелу), и да није довољно помогла Киро током сукоба јер нису могли да успешно наставе рат због својих губитака, тврдећи да су египћани могли и даље да се боре када су им послали нове тенкове (укључујући Београд), али да Москва није послала довољно авиона и пилота. Жалио се да Москва води кампању против њега са оптуживањем да се окрећу ка САД, а да су американци у разговорима објаснили да сматрају да је Каиро совјетска база и да неће мењати однос према њему и Јерусалиму док се не докаже супротно, и изјавио је да САД много успешније и паметније одржава своје позиције на БИ док је Москва крута и глупа. Изјавио је да очекује да ће се Израел ипак повући јер их мобилизација много кошта и доводи у тешкоће, и да је Каиро и даље војно јак и жели само да говори о безбедним границама без давања своје територије, уз прихватање безбедности Израела у замену за исте гаранције, док је Броз указивао да се САД и Израелу не може веровати, а Садат је додао да се и даље ослањају и на Москву у циљу притиска на Израел, а на крају је договорено да се настави развијање односа и сарадње, посебно економске.¹¹⁷

¹¹⁷ AJ 837 KPR I-3-a/121-69

4. УСПОСТАВЉАЊЕ ЦИЉЕВА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДИПЛОМАТИЈЕ 1971. и 1972.

На седници председништва федерације крајем лета разматрани су односи са Москвом у светлу предстојеће посете Л. Брежњева Београду, и анализирана је политика Москве

Недељу дана раније Е. Кардељ је примио совјетског амбасадора Стјепакова у куртоазну посету. Током ње договорено је да по захтеву Брежњева посета продје са што мање формалности, уз што више разговора. Москви је примећено затишје у друштвеној затегнутости у Југославији, уз разне политичке промене у земљи, што је привлачило пажњу Москве. Кардељ је објаснио да највећи напори тек предстоје, посебно на политичкој трансформацији и уставном систему, уз борбу са националистичким тенденцијама, али је изјавио опрезан оптимизам, уз припремање нових програма и акција за предстојећу 2. Конференцију СКЈ. Кардељ се поводом међународне монетарне и доларске кризе сложио са изјавама Совјетских представника у Женеви о потреби изграђивања новог међународног валутног система који неће бити под америчком доминацијом.

На изјаву амбасадора да је за кризу крив капиталистички систем и да је социјалистичка привреда развијена у здравом смеру, Кардељ је одговорио да се ниједна држава не може развијати самостално и да самим тим социјалистички систем треба утицати на светски финансијски систем, на шта је амбасадор додао да СЕВ (комекон) врши интеграцију која не води изолацији од остатка света, као и да се слична интеграција догађа у западној Европи, на шта је Кардељ је напоменуо да та интеграција доводи до одвајања западне европе од САД и мења геополитичку слику света. На питање Кардеља о односу са Кином одговорено је да су односи затегнути а преговори неуспешни али сами по себи бољи од конфликта, али да Пекинг жели конфронтацију са Москвом и развија пропаганду на

међународном нивоу. У помирењу Пекинга са Вашингтоном Амбасадор је пренео мишљење да је уперен пре свега против Москве, али се сложио и да се Пекинг плаши јачања Јапана. Кардељ је одбио да постоји раст утицаја Пекинга на Балкану и да се та тема преувеличава, као и да Београд не види проблем у томе да има економске односе са Пекингом иако су политичке разлике велике и на спољном и унутрашњем плану, те да се Москва не треба бринути за могуће односе Београда и Пекинга и утицаја истих на односе Београда и Москве. Амбасадор је на крају позвао на коришћење могућности сарадње две државе где има доста потенцијала, на шта се Кардељ сложио, подсећајући да Београд подржава улогу Москве на међународној сцени, али у контексту поштовања различитих позиција и путева развоја две државе, које су социјалистичке али имају многе разлоге, као и да је најбитније да једни другима не одмажу, на шта се амбасадор сложио да је избегавање конфронтације основна потреба односа.

За седницу, секретаријат народне одбране је припремио информацију о војним односима две државе, где се војна политика Москве оцењује као дугорочно стратешки заинтересована за простор Југославије, и да Москва у оквиру своје глобалне политике има циљеве према Југославији. Тај интерес је видљив и у односу Вашингтона према Београду, и уклапа се у глобално такмичење два блока. Политика Москве је оцењена као офанзивна и ослоњена на војну силу, са видним манифестацијама исте у простору који је од стратешког значаја за Београд. Процењено је да је Југославија у опасној ситуацији због конфронтације на блиском истоку и медитерану, и да притисак Москве на Београд јача због позитивних односа са Вашингтоном у склопу његовог стратешког интереса за одржавање статуса кво на Балкану, и подржавања Балканских земаља у одупирању утицају Москве које произилази из тог интереса. У исто време дошао је и став Москве да је социјализам неспојив са несврстаношћу и неутралношћу, као и раст интереса за простор балкана у оквиру геостратешког надметања великих сила, уз видно повећавање притиска на Београд. Посебна претња је виђена у променама војне доктрине Москве која се више окретала ка способностима за локални рат и

интервенције, и ка расту војног присуства на стратешким тачкама. Москва је користила војни фактор како би обезбедила себи утицај при решавању криза, давајући војну помоћ у замену за политички утицај. Секретаријат је главни интерес војних односа видео у војно-економским односима, тојест куповини и продаји војне опреме и наоружања.¹¹⁸

Секретаријат за иностране послове је у својој информацији акценат ставио на однос Београда и Москве у контексту глобалног такмичења блокова. Примећено је да два блока покушавају да истисну утицај осталих фактора у глобалном поредку, како би саме решавале питања од светске важности, маргинализујући и своје савезнике, како би у исто време биле и партнери и супарници, уз покушавање Вашингтона да ограничи улогу Москве и постале примарна светска сила. У том контексту главни метод односа је билатерално преговарање, и то највише о ограничавању наоружања, и о кризама и кризним подручјима у свету где се и даље активно надмећу. Обе силе се активно мешају у послове малих земаља и угрожавају их, доводећи до прегруписања земаља на маргинама у блокове, док у исто време долази до тенденција губитка централизације у оквиру блокова, као и раст фактора ван биполаризма (Кина). Нова политика Вашингтона се састоји из повећавања економског и политичког елемента и смањивања војног, уз повећану улогу савезника, као и из настављања детанта са Москвом. У свету је приметан раст отпора према блоковској политици и хегемонији великих сила, као и према блоковској коегзистенцији, уз отпор чак и у оквиру самих блокова. У исто време суперсиле су пренеле такмичење на несврстани свет, где је Москва уговорима са Египтом и Индијом ефективно ограничила њихову несврстаност уговорима. Сам покрет несврстаних доживео је застој након 3. Конференције у сенци неуспеха изградње новог система међународне безбедности. У Европи је примећен раст сарадње и попуштање заострености политичких односа, што доводи до смањења

¹¹⁸ АЈ 803 Председништво, 2 (1-4 кутија), 2. Седница председништва СФРЈ, информације за седницу 9.71.

утицаја суперсила и до пораста осећања безбедности, уз недавни споразум два блока о статусу Берлина и две Немачке.

Међутим спољна политика Москве је оцењена као и даље ослоњена на силу и неприхватања да се било које светско питање реши мимо њих, уз велики раст активности у циљу обезбеђивања себи даљне позиције једне од две најутицајније државе света насупрот свим изазовима, и позиције гврстог хегемона у оквиру свог блока. Уз то, Москва је узела веома негативан став према несврставању, како би ту политику и концепт дискредитовали, а несврстане земље поларизовали и одвојили од покрета и припојили њеном блоку које су сматрали неминовним. Однос према Београду зависио је од унутрашње и спољашње ситуације и политике Београда, према коме је Москва имала негативно мишљење, што је доводило до осцилација политике у односу на кризе у Југославији и свету. Москва није променила свој прилаз према Београду у суштини, али је променила стратегију односа због нове процене стабилности и положаја Београда на унутрашњем плану и на међународној сцени, и због нове процене међународне ситуације и констелације моћи. Сама посета је виђена у контексту жеље Москве за већим присуством у региону, као и за повећавање могућности за притисак на исти, уз стварање повољније атмосфере у Европи за себе кроз истицање побољшавања односа са Београдом, и кроз реafirмисање свог присуства на континенту. Москва је прилазила односима са Београдом у контексту шире социјалистичке заједнице, истичући чињеницу да су обе државе социјалистичке и самим тим да требају бити блиске и сарађивати, што је имало озбиљне импликације за Београд, уз покушај да се Београд поново приближи лагеру и умањи значај односа Београда и Вашингтона који су били у узлету. Стабилни односи са Москвом су били трајан интерес Београда, они су побољшавали позицију Београда и омогућавали односе са државама источне Европе, уз афирмацију независне и несврстане политике Београда у односу са суперсилом, као и афирмацију независног унутрашњег развоја.

Приоритет Београда у односу са Москвом је био избегавање идеолошких питања и фокусирањем на билатералне односе и сарадњу на принципу уважавања једнакости, како би политички односи увели у побољшање осталих односа, посебно економских. Такође је оцењено је да у разговорима треба бранити политику несврстаности као трајну и неопходну за изграђивање мира и демократизацију међународних односа, уз објашњење да је она у самој основи позиције и активности Београда на међународној сцени, у циљу добрих односа са свим државама. Амбасада У Москви је упозорила да је посета под сенком претензија Москве да веже Београд за себе и свој блок, кроз истицање неопходности стварања принципијелног договора који би успоставио поверење, на основу ствари које зближавају две земље, као услов за решавање билатералних питања и проблема, уз истицање да су обе земље социјалистичке, условљавајући чак и економске односе политичким споразумевањем.

На седници је оцењено да је тренутна ситуација у свету карактерисана смиривањем и поштовањем основних интересних зона у оквиру билатералних односа суперсила, уз одређена превирања и промене у свету. Посета Београду је виђена у контексту велике политичке активности Москве на свим фронтовима како би побољшањем својих односа и позиција направили противтежу посети Никсона Кини. Уочено је другачији однос Москве према западу, где је ширен детант, и према социјалистичким и комунистичким земљама где је ширен притисак и утицај. Предлози и оцене секретаријата за иностране послове су усвојени, посета Брежњева оцењена као позитиван напредак у односима али је саветована опрезност.¹¹⁹

На трећој седници председништва разматрани су резултати посете секретара Брежњева, која је долазила у оквиру повећане активности Москве после 24. Конгреса партије, и због нових елемената и престојавања на међународној

¹¹⁹ АЈ 803 Председништво, 2 (1-4 кутија), 2. Седница председништва СФРЈ, Стенографске белешке и информације за састанак 9.71.

сцени. Запажено је да је у Европи потврђен статус кво и отворена могућност за конференцију о европској безбедности. Посета је објашњена побољшавањем спољно-политичке ситуације Београда и његове активности и добрих односа са релевантим државама у свету. Циљ Београда била је да обезбеди стабилне односе са Москвом, и потврди важност Београдске декларације и своје независне несврстане позиције у односу на суперсилу, посебно након слабљења међусобних односа после 1966. Године. Оцењено је да је упркос политичким и идеолошким разликама Москва изразила заинтересованост за даље развијање односа. Истакнуто је да је Брежњев током посете изразио мишљење да штампа у Југославији мора бити под контролом партије, да су односи Београда и Пекинга проблем, и да је за Европу битан троугао Москва-Бон-Париз. Такође је истакнуто да је Брежњев отворено али незванично тражио да Београд потпише са Москвом уговор као Њу Делхи и Каиро, и да је био чврсто одбијен, као и да је на састанку ипак реafirмисано поштовање независне политике Београда, уз разјашњење многих несугласица што је створило основе за унапређење односа. Београд је тражио боље економске односе без политичког условљавања, реципрочне и узајамно корисне, што је од стране Москве и прихваћено, мада је након 1968. Трговина опала и трговински споразуми нису били поштовани у контексту политичког притиска. Године Подсећано је да је Москва тражила разумевање за своје спољно политичке активности и посредство у односима са Вашингтоном (који сматра за главног партнера), и да је Београд подсетио да жели ванблоковску безбедност у Европи, и да се чврсто држи несврстаних начела као основе своје спољне политике, иако је Москва у великој мери третирала Београд као део социјалистичке заједнице (тојест своје интересне сфере као лидера светског социјализма).

Примећени су већа флексибилност и толеранција Москве, али и негативно мишљење Москве о унутрашњој и спољној политици Београда, али и помиреност са њом и њеним немењањем у односу на њу. Као негативни су оцењени покушаји Брежњева да офанзивно наметне идеолошко-партијска питања у циљу

принципијелног договора две стране и стварања поверења, тј зближавања Београда Москви и лагеру. Он је истакао да су обе земље Словенске и комунистичке, и да су обе за мир и коегзистенцију, па да онда нема потребе за лошим односима, затим се мешао у унутрашњу политику Београда тражећи медијску цензуру и критикујући идеологију, затим тражећи да се оснује југословенско-совјетско друштво пријатељства (што је одбијено јер је такво друштво које је раније постојало било експонент информбироа), и нимало није био заинтересован за унутрашњополитичку активност Београда и развијање социјализма.¹²⁰

Пред турнеју председника у посету САД, Канади, и В.Британији, на седници председништва разматрани су односи Београда са тим државама, и припремана политичка платформа за те посете у сарадњи са ССИП-ом, који су били усвојине од стране СИВ-а Политичка платформа и интереси односа према Вашингтону прављена је на основу материјала прихваћеног од стране СИВ-а и Председништва, а припреманог од стране ССИП-а. Развијена сарадња, стабилни односи и прихватљива подршка су дефинисани као позитиван фактор на општи међународни положај и безбедност Београда, као и на економски развитак. Развој односа уз једнакост и уважавање јачао је позицију према Москви, посебно због скоро непостојања политичког притиска на Београд из Вашингтона.

Тај мањак притиска постојао је највише због дугорочног интереса САД да одржи Београд независним, као фактор стабилности и стратешке равнотеже у региону и на континенту. Две стране су имале добре односе и жељу да их даље унапреде, и да се заједно залажу за мирно решавање проблема у свету, уз Вашингтона уверавање да неће радити против Београда у својим односима са Москвом. Вашингтон је пружио кредитну подршку стабилизационом програму Београда и утицао на своје савезнике да побољшају односе са Београдом, и повећао број билатералних сусрета са званичницима Београда. У погледу на ситуацију у свету,

¹²⁰ АЈ 803 Председништво, З. (1-4 кутија), З. Седница председништва СФРЈ, Стенографске белешке 10.71.

оцењено је да је Вашингтон био преокупиран позиционирањем себе у односу на друге велике силе и сређивања односа са њима, у контексту раста моћи нових фактора ван биполарног система (западне Европе, Кине и Јапана), са акцентом на односе са Москвом, са којом је постизан глобални мир, али не и на локални мир, што је држало отворено могућност за надметања и маневрисање у циљу стицања хегемоније на глобалном нивоу, кроз притиске на мање земље. У исто време, Вашингтон се повлачио из Југоисточне Азије, и припремао посету Кини која је имала потенцијал да промени ситуацију у Азији, док је Москва освежавала доктрину интересних сфера и силе уз појачавање глобалног присуства и приближавања Индији. Оцењено је да је након 3. Конференције изостала значајна акција и активност покрета несврстаних, уз повећане притиске на несврстане земље и приклањање Египта и Индије Москви, што је довело до слабљења позиција покрета и земаља у њему. Циљ посете је као и увек био афирмација независне политике Београда и његових погледа на свет, појачавање односа са свим битним факторима у свету, подржавање светског мира као заједничког интереса, уз агитацију против блоковске поделе света и против повезивања интереса социјализма са интересим источног блока. У основама платформе Београд је водио несврстану политику, која се заснивала на активну сарадњу у решавању међународних проблема, уз сарадњу са земљама на основи једнакости и немешања у туђа унутрашња питања, и без штете по треће стране, и која се супротстављала хегемонији, колонијализму и империјализму, уз глобални мир који почива на локалном миру.

Ова несврстана политика је виђена као основа безбедности и независности земље, и у свим билатералним и мултилатералним сусретима је истицана, посебно у односу према двома суперсилама са којима је тежила да буде равноправан партнер. У том циљу планирана је већа иницијативност у развијању односа, посебно због раста броја међународних фактора који су били заинтересовани за односе са Вашингтоном, уз показивање да је Југославија политички и економски стабилна земља са којом треба редовно имати општење.

Оцењено је да је Вашингтон забринут за положај Балкана и Блиског истока због нагомиланих криза, у контексту детанта и мењања баланса снага и односа, уз другачији приступ социјалистичком свету, и са страхом да је Београд рањив и самим тим у опасности од Москве. У исто време односи са Београдом су за њих модел сарадње, како би приволеле друге социјалистичке земље да развијају односе са њима и независнију спољну политику, док је став према несврстаности оцењен као незаинтересованост.¹²¹ Политичка платформа посете В.Британији се заснивала на развијању добрих и стабилних односа са том земљом, као и са другим земљама на принципијелним ставовима несврстаности. Лондон је изразио подршку за независност Београда у циљу регионалне стабилности, добрим односима је подржавао афирмацију међународног положаја Београда, а сам је имао растућу улогу у Европи и Европској економској заједници којој је тада приступао.

Лондон је имао широке економске односе са Београдом (4. Спољнотрговински партнер), и однос са њим је разматран у контексту односа са будућом проширеном ЕЕЗ. Лондон није имао поверења у намере Москве и био је резервисан према детанту, ширећи улогу у Европи и одржавајући близак однос са Вашингтоном, али уз даље наступање као део блока, уз забринутост да источни блок не добије позиције на Балкану на уштрб западног блока. Лондон је повећао интересовање за блиски исток и решавање тамошње кризе, уз покушаје да сачувају своје економске и политичке интересе источно од Суеца одакле су се војно повлачили, уз флексибилнији и реалнији став према политици несврстаности, и став да несврстане земље могу доприносити решавању међународних проблема, али као велика сила је такође заинтересована за ограничавање његове улоге у свету и ширење своје улоге и утицаја (посебно у свом Комонвелту). Односи две државе су

¹²¹ АЈ 803 Председништво, 4 (1-4 кутија), 4. Седница председништва СФРЈ, Информације ССИП (савезни секретаријат за иностране послове), управа за Северну и Јужну Америку

били стабилни и добри, без отворених проблема, без осцилација и са растом политичке и економске сарадње у недавним годинама.¹²²

На шестој седници председништва СФРЈ, разматране су припреме Београда за трећу конференцију ОУН са Трговину и Развој (UNCTAD), и извештај о другом министарском састанку групе 72. Конференција се одржавала од 11. Априла до 19. Маја, а припреме су се одвијале кроз министарске састанке, попут састанка у Лими (Перу) новембра 71. Године, на коме су усаглашени ставови и створена заједничка платформа земаља групе 77 за наступ на конференцији, кроз декларацију, програм акције и заједничку изјаву. Ови документи су приказали општу концепцију проблема развоја земаља у развоју и дали предлог акција у циљу реализације и разраде међународне стратегије за развој, уз план припремања нацрта резолуције за конференцију.

Интерес Београда је такође био подстицање и развијање билатералне сарадње са земљама у развоју, уз интензивније повезивање и усклађивање практичне политике мултилатералних ангажовања са развијањем билатералних односа, јер су ова два вида сарадње виђена као међусобно условљена. За Београд су била интересантна питања опште политичког карактера, конкретна питања из области трговине битна за Југословенску привреду, и мере за унапређење билатералне сарадње са земљама у развоју. Политичка питања су се највише бавила јединством и солидарности групе 77, које је виђена као најефикаснији инструмент тих земаља у борби за боље услове за привредни развој, у контексту стратегије и тактике односа са земљама ван групе и даља изградња опште развојне политике. У пракси се показало да се током прелаза са општих форми и питања на конкретне проблеме изгубило јединство, и постало је све теже ускладити интересе и погледе земаља пре изради конкретних захтева и реализације политике.

Кроз то размимоилажење угрожено је акционо јединство не само групе 77 већ и покрета несврстаних, отварајући простор за утицај спољних фактора на чланице

¹²² АЈ 803 Председништво, 4 (1-4 кутија), 4. Седница председништва СФРЈ, Информације о политичкој платформи за посету англосфери 10.71.

групе, због чега је виђена потреба за већом ангажованости водећих земаља. Сложеност проблема се повећала због избијањем у први план проблематике најмање развијених земаља, након што је у Лими урађен први мањи корак ка иницирању одређених решења за ове земље, али је било потребно разрадити предложене мере и анализира могућност реализације, у оним питањима где је уопште постигнута сагласност. Проблем је био што ће више развијене земље попут Југославије имати највеће предности у коришћену преференцијалних шема, због чега је тражено да се те земље повуку са извора бенефиција у ОУН како би их оставиле мање развијеним, посебно у домену техничке помоћи., што је Београд био невољан да уради.

Поред тога међусобна сарадња земаља у развоју је била неразвијена угрожавајући јединство и солидарност, како би се смањили спољни притисци и утицаји који су раздвајали разнолике земље чланице, где је било и проамеричких и просовјетских и радикалних погледа. До треће конференције успеси су били минимални и састојали се из декларација и приче са минималним конкретним резултатима у трговини и развоју, Београд је и даље имао проблем са рестриктивним трговинским праксама које су кочиле извоз, као и царинске и нецаринске препреке, као и проблем са финансирањем и кредитирањем уз репрограмирање кредита. Београд је био заинтересован да усагласи своју међународну економску сарадњу са принципима нове међународне политике за развој у прављењу које је учествовао, али је трговина са земљама у развоју и даље била мала због мале понуде и квалитета производа за увоз. Иначе међународна економска ситуација није била повољна, отворена су била питања међународне монетарне кризе, политичких услове у којима се одржавала конференција, реализације међународне развојне стратегије, и уопште улога групе 77 у односима.¹²³

¹²³ АЈ 803 Председништво, кутија 2 (5-7), фасцикла 2, 6. Седница председништва СФРЈ, информација СИВ-а о припремама СФРЈ за трећу конференцију ОУН за трговину и развој

Тај припремни министарски састанак у Лими је одржан 28.10.-8.11. 1971. И на њему су наступале делегације 80 земаља, од тога 35 из Африке, 19 из Азије и 24 из Латинске Америке, док десетак земаља чланица није учествовало, као и неколицина новопримљених земаља у развоју (већина са блиског истока). Декларација која је усвојена је представљала основни концепт групе у односу на проблеме развоја у најширем смислу речи, потврдила је одлучност чланица за сарадњу и коришћење групе као инструмента за развијање правичнијих међународних економских и политичких односа, и подржало одређење на сарадњу у оквиру групе уместо тражења алтернативе, чак и поред размака у интересу и погледу земаља, иако је признато да је главна одговорност за развој на њима самима. Поред тога, то је први документ групе који се бави проблемом најмање развијених земаља и о томе како би се према њиме требале урадити посебне мере како би и оне оствариле своје право на уживање користи међународних економских мера. У многим примерима се видело погоршање положаја земаља у развоју и проширење разлика међу њима, али се документ бавио и осудом питања ван сфере економије која утичу на економију, слична ставовима несврстаних, где су осуђени трка у наоружању, колонијализам, расизам, апартхејд, окупација и хегемонија, али је одбијено латино-америчко тражење да се осуди економска агресија због грубости израза. Програм акције се бавио другом ОУН декадом развоја, и није донео новине.

Тражено је од САД да не смањује инострану помоћ и смањи царинске таксе на увоз земаља у развоју, и веће сигурности (чак компензацију) у монетарним питањима (због девизних резерви), као и већи утицај земаља у развоју у међународном монетарном фонду и у решавању монтерне кризе. Такође је тражена даља институционализација конференције, како би она постала међународна организација у оквиру ОУН. Није усаглашен поглед на утицај регионалних економских организација на земље у развоју због различитог погледа земаља и региона на ово питање, али је поново тражено да развијене земље дају 1 проценат свог БНП-а у помоћ неразвијенима, и уопште се акциони план ограничио

на томе да се тражи новчана помоћ и повластице, посебно за најмање развијене (чему су се многе чланице противиле). Главни проблем састанка су били интереси већине земаља за свој развој и мала заинтересованост за развој других, тојест гледале су шта могу добити са себе а не шта се може урадити за све чланице групе, уз отворену сумњу многих земаља (посебно латино америчких, које су биле веома заинтересоване да конференција постане институционализована организација) у сврсисходност чланству у групи. Београд је подржао мере за најмање развијене како би се одржало јединство групе, утицала на Делхи да узме конструктивнији став (посебно јер је Индијска делегација била паралисана због ситуације са Пакистаном), углавном подржавајући све предлоге који су доприносили ширењу сарадње и јединства.¹²⁴

Фебруара 72. Године председништво СФРЈ и ССИП су размотрили развој ситуације на медитерану (и блиском истоку) као веома битном стратешком региону за земљу, у контексту супарништва блокова у том региону. Оцењено је да је поред оријентације на преговоре и споразумевање блокова, политика силе остала снажно присутна у међународним односима, посебно у регионима где интереси и утицаји великих сила нису до краја разграничени и дефинисани, што се највише манифестовало у овом периоду у источном медитерану и на блиском истоку, где се криза настављала без изгледа на скоро решење и уз појављивање нових жаришта.

Највећи утицај на дешавања су имале две ванмедитеранске силе, САД и СССР, уз присуство и јачање њихових војних потенцијала у региону, од којих је зависила равнотежа снага и које су у исто време биле извор неизвесности по безбедност тамошњих земаља. Вашингтон је на средоземљу поред стратешких и политичких интереса имао и економске, посебно у питању енергената и великих инвестиција њихових петролејских компанија на блиском истоку и на северу африке, уз интерес да трговина нафтом у региону настави стабилно. За Москву је средоземље било

¹²⁴ АЈ 803 Председништво, кутија 2 (5-8), фасцикла 2, 6. Седница председништва СФРЈ, извештај са другог министарског састанка групе 77 у Лими, Перу

излаз у свет, као светска сила није желела да остане само у евро-азијском простору, и кроз тај регион се прилазило Африци, као и Азији из другог правца након конфронтације са Кином. Кроз конфликт на блиском истоку Москва је ушла у регион као заштитник својих арапских савезника, ширећи утицај и позиције из године у годину постојући незамењив савезник за те земље. Земље западне европе су такође биле заинтересоване за блиско источне енергенте јер је одатле црпела већином енергије за своје потребе, уз страховање да би даљи поремећаји у том региону имали лош утицај по њихову економску и политичку ситуацију.

Вашингтон је појачао своје присуство у Израелу док је Москва повећала своје присуство у Египту, чиме се криза на блиском истоку држи у контролисаној затегнутости у ишчекивању решење које није било на видiku, а односи су и даље били заоштрени. Због надметања сила медитеран је био нестабилан геостратегијски простор, угрожавајући безбедност Југославије, посебно у виду даљег разграничавања интересних сфера кроз сврставање земаља и отварања војних база. Баланс између блокова је уздрман ратом Индије и Пакистана, а средоземље је било напето, јер се поред ситуације на блиском истоку негативно развијала ситуација у Грчкој и на Кипру.

Београд је на Европску безбедност гледао као на целину, тојест да је сигурност и стабилност ситуације на Балкану интегрални део европског мира, као и да кризе на блиском истоку и на медитерану имају утицај на безбедност Европе и требају бити посматране на конференцији европске безбедности. Београд није имао утицаја на смиривање кризе на БИ која је била све гора, јер је већина земаља у јужној европи посредно била један од узрока погоршавања кризе кроз чланство у НАТО алијанси. Београд није толико био фактор стабилности у региону више, и споља је сматрано да Југославија није довољно стабилна земља због унутрашњих проблема, и саме несврстане земље су биле толико оптерећене својим проблемима да нису могле да позитивно утичу на решење проблема и кризе.¹²⁵

¹²⁵ АЈ 803 Председништво, кутија 2 (5-7), фасцикла 6, 7. Седница председништва СФРЈ, ССИП информација о међународном положају СФРЈ и ситуацији на медитерану; Записник седнице председништва СФРЈ

Поред председништва СФРЈ, један од главних органа кројења политике, и тиме спољне политике, је било председништво СКЈ, које је било паралелно тело са честим преклапањем дужности и позиција, јер је СФРЈ била једнопартијска држава. У Априлу је одржана заједница седница председништва СФРЈ и СКЈ, и бавила се темељним прегледом општих карактеристика тренутне фазе међународних односа и ситуације Југославије, у циљу мобилисања чластва партије на свим државним функцијама ради бољег извршавања одлука конгреса партије, тојест државне политике, са резолуцијом СКЈ у борби за равноправну међународну сарадњу и социјализам. На састанку је оцењено да је спољна политика Београда стална и непромењива, и о њој се увек лако нађе компромис и разумевање свих у федерацији, каква год да је унутрашња политичка и економска ситуација, али је констатовано да спољна политика зависи од унутрашњег развоја и идеологије, повезујући самоуправни демократски социјализам са борбом за несврстаност и социјализам у свету. Упозорено је не стране интересе који будно прате унутрашње проблеме Југославије и недавне политичке трзавице ради пропаганде и негативног деловања како би се дискредитовао Југословенски социјалистичку систем. Установљено је да међународни престиж и утицај Београд дугује социјалистичкој унутрашњој политици која условљава мирољубиво демократско и равноправно понашање у међународној политици, тврдећи да унутрашњи и спољашњи успеси Југославије боду у очи државним капиталистичким и социјалистичким структурама у иностранству, јер она са својим политичким системом подстиче демократске процесе у Европи који иду даље од постојећих концепција о европској безбедности, где постоји јако неповерење и заинтересованост превасходно за безбедност централне Европе и спречавање рата блокова. Решено је да се боље представи визија демократске и развијене Европе, насупрот интересима блокова и посебно економских групација, уз спречавање да се било како замагли независна позиција и поверење у слободан економски развој. Оцењено је да су главни поводи за стратешку оцену независне

позиције Југославије били кризе попут оне у Чехословачкој, уз даље одређивање тактике на конференцији несврстаних у Лусаки, док су нормализација односа са Кином и посете Брежњева и Никсона ставиле Југославију у сам врх спољнополитичких дешавања у свету, где је Југославија утемељена као несврстана европска социјалистичка земље. Углед врха државе је повећан и секретаријат је ухватио корак са главним збивањима у свету који су били карактерисани детантом две суперсиле и отварањем САД према Кини, и такође Југославија је прихваћена у Савет Безбедности ОУН по трећи пут поред својих других успеха. Међутим толико се догађаја десило за кратак период и толико промена је настало да је партијски врх увидео потребу да се размотри у глобалном контексту положај земље у свету, од тих догађаја посебно је истакнута глобална промена у распореду снага и реконструкција међународних односа, као и продор Кине на светску сцену уз признавање Кинеске револуције у САД, затим проширење Европске заједнице, светска монетарна криза, јачање Јапана, и консолидација доктрине Брежњева и њено признање од стране САД и запада, уз страх од економске доминације групација два блока и њихових савезника. Због опште климе хегемоније постојала је шанса за многе мале и средње земље да изборе независтан пут кроз политику несврстаности, посебно због постојања више центара моћи који желе да се развију на штету других центара, иако несврстаност представља сметњу за политику доминације великих сила било је могуће наћи простор између интереса силе, мада је сама несврстаност све више називана исцрпљеном и нереалном због потребе свих земаља да учествују у блоковској политици. Због ових тенденција и развоја интересних сфера и прихватање туђих сфера, Југославија је била у проблему где су обе стране све више утицале на њу да се приклони једном од блокова, због чега је врх партије тражио да се активније и јасније понови приврженост политици несврставања и поврати поверење у тај процес који одговара тежњама многих народа, а посебно социјалистичким и револуционарним народима који су део прогресивних кретања у свету. Изражен је страх од економских групација СЕВ и ЕЕЗ где је положај земље сложен иако

постоји сарадња, док је у исто време политичка ситуација у Европи била флуидна и могла је скренути у лево или десно, што је имало важности за позицију Југославије као социјалистичке земље која је имала развијену сарадњу са социјалистичким партијама у западним државама. Оцењено је да је у свету настало разумевање да је хладни рат и биполаритет прошлост и да неће бити атомског рата, па је потребно наћи своје место у новој констелацији снага, где је и Југославија морала да буде присутна и да одржи старе и нађе нове савезнике, посебно са новом улогом коју је партија дала спољној политици да одигра допринос у превазилажењу капитализма и мултипартијске демократије у Европи, коју су оценили као застарелу, док је позиција земље оцењена као консолидована и стабилна до те мере да је пасивизација постала опасност, са посебним освртом на прихватање стабилности система земље на западу и истоку. Установљено је да је постојање и јачање економских заједница у Европи негативно утицало на економску ситуацију земље, али да је у исто време грађен простор за продор Југословенског извоза у те заједнице, посебно према ЕЕЗ са којим су потписани уговори о преференцијалној сарадњи. Изражена је одбојност према прагматичној политици играња између троугла највећих сила и грађења политике на њиховим антагонистичким интересима, ради принципијалне политике која би се оградилa од компромиса великих који лако могу спречити маневрисање и поделити сфере. Такође је на седници оцењено да је потписивање уговора СССР са Египтом и Индијом у секретаријату пренаглашено и не представља крах политике несврставања, нити се прихвата могућност Кине да направи нову улогу међу несврстаним земљама, тражећи офанзивнији и јачи став спољне политике у циљу одржавања покрета несврстаних, и тражећи да се концепт несврставања повеже са концептима социјализма и револуције уз истицање класног карактера и повезаности са елементима унутар блокова а не само у трећем свету. Изјављено је да у светском јавном мњењу постоји разумевање покрета као реалне алтернативе рату и политици силе, и да несврстани нису клуб сиромашних земаља јер несврстаност и неразвијеност нису директно повезани али да несврстаност

подржава економски развој, и такође несврстаност није регионална или трећесветска политика век има универзални карактер и у исто време Југославенска Европска политика. Затражено је да несврстаност остане основна концепција спољне политике и да се треба на њу ослонити, јер је директно повезана са социјалистичком политиком, и кроз њу се могу превазићи блоковски конструкти подела, због чега је тражена и већа активност у ОУН и подржавање њене улоге ради боље ефективности организације, и подсетили су да Југославија подржава све облике социјализма који се пробијају у веома различитим околностима, и да земље прихвата антиимперијалистичку садржину и социјалистичких и националних покрета и држава, чак и када је критична према њиховој тренутној политици.

Може се приметити директна повезаност између несврставања и социјализма у политичком врху Југославије, где је покрет посматран као алтернатива источном блоку кроз остајање у социјалистичком свету и псеудо блоку, где је Југославија могла ширити своја социјалистичка уверења независно од СССР и одржавајући независност, али у исто време избегавајући бес и оптужбе за непријатељска реакционарна деловања од стране СССР. Несврстаност је тиме била инструмент за социјалистичку и антикапиталистичку политику Југославије кроз избегавање блоковске политике, што се може видети и у карактеру чланица покрета које су углавном биле социјалистичке и комунистичке једнопартијске диктатуре, често настале оружаном револуцијом слично Југославији, и где су све водеће земље биле или директно социјалистичке или псеудосоцијалистичке и недемократске (чак је Индија била де факто једнопартијска држава са петогодишњим економским плановима и наслеђивањем власти у породици).

Према председнику Броз политику Југославије према великим силама је била јасна и одређена јер је земља правовремено и успешно поставила своју платформу нормалних односа према њима, и да је тренутно настала мировна офанзива велике тројке са огромним дипломатским деловањем посебно САД. Оценио је да је однос са САД такав да се са њима сарађује али да се они у исто

време критикују због својих поступака, где се посебно развија економски однос, док однос са СССР често трпи осцилације и промене, понекад и до крајности због чега треба инсистирати на равноправној сарадњи на свим подручјима посебно у економској сарадњи уз истицање оних тема на којима је могућа сарадња и усаглашеност. Посебно је наглашено да у односу са СССР Југославија мора константо подсећати на своју несврстану позицију и политику, уз одбијање сваког притиска СССР да потпише са њим било какав уговор о пријатељству и сарадњи попут Индије и Египта како неби компромитовала ни своју несврстану позицију ни сам покрет несврстаних, и такође је било битно одбити било какве покушаје СССР да остваре војну или поморску базу у Југославији или да направе било какав псеудо коминформ чиме би идеолошки утицали ка привлачењу лагера. Оцењено је да је однос СССР према спољно политичкој и унутрашњој ситуацији у Југославији негативан и да ће покушавати да индиректно ослаби самосталну и несврстану позицију земље како би је привукао свом хегемонизму, и изражена је потреба да се спречи било какво везивање руку Београда у спољној политици уз посебну повезаност са нормализацијом према Кини, и совјетском неповерењу према том процесу где било какав однос Београда и Пекинга гледају у контексту односа Београда према Москви, са избегавањем упадања у игру великих сила у својим стратешких великодржавним интересима, али уз одржавање критичког става према Пекингу који нема подударност интереса са Београдом. Такође врх партије је тражио веће бављење социјалистичким питањима и свету и давању идеолошких оцена, уз укључивање више недипломатских фактора и пропаганде.¹²⁶

У даљој дискусији је оцењено да је за вођење чврсте спољне политике потребно решити унутрашње проблеме и имати стабилну унутрашњу ситуацију, како партнери неби имали сумње према спољно политичком правцу и стабилношћу земље, и да ће остати фактор стабилност и равнотеже уз то да је независна и несврстана Југославија објективна потреба у Европи и свету. Такође је затражена додатна активност несврстаног покрета, са повећавањем несврстаног деловања у

¹²⁶ АЈ 507 ЦК, седница председништва СКЈ и СФРЈ, стенографске белешке

Европи а не само у трећем свету, и изражено је прихватање чињенице да је дошло до померања ситуације у свету и односа, али да је тај процес дуг и компликован и треба се вршити више анализа са социјалистичке позиције. Врх партије је лоше проценио разлоге отварања САД према Кини због својих идеолошких перцепција, где је замишљен неки антиимперијалистички продор који је помогао комунистичкој Кини да се пробије из изолације и натерао САД да их призна, док се из америчких примарних извора јасно види да је отварање према Кини смислена политика урађена у циљу поделе светској социјалистичког покрета и стварања великог притиска према СССР како би се он ограничио и уплашио. Изражен је и страх од даљег продора америчког капитала у Европу кроз ширење ЕЕЗ и ширење САД инвестиција, и стари лидери су одбили идеју да војн савезништво Индије и Египта са једним блоком угрожава несврстаност јер то то одувек био покрет који се борио против империјализма и хегемонизма, представљајући ситуацију таквом да сарадња тих земаља са СССР само појачава њихову независност и афирмацију, тврдећи и да је покрет основан на принципима који су трајни и не могу бити лако уклоњени, као и да те земље то раде из прагматичних тренутних разлога а не принципијелних и дуготрајних. Старији кадар је такође подржао несврстаност као простор за самостално деловање свих оних земаља између великих сила и блокова, тврдећи да они имају самостално постојање и да нису директно одређени односом снага блокова и својом позицијом према њима, што је било више идеолошко него реалистично гледање на ситуацију, игноришући велику утицај блокова у њиховом развоју (посебно утицају СССР на социјалистичке покрете у трећем свету), док је посебно Е.Кардељ тврдио да је несврстаност директно повезана са социјалистичком борбом и социјалистичким светом, уз веома старе и превазиђене догматске ставове и погледе са израженим страхом од САД и капитализма и уверењем да јача утицај светског социјалистичког покрета трећег света који угрожава биполаризам.

У дискусији и материјалима се види велика разлика између стручних мишљења из секретаријата о коришћењу несврстаности ради избегавања блокова и одржавања

независне безбедне позиције, и са друге стране догматских марксистичких мишљења старих државника који су изгубили корак са временом и стављали несврстаност у контекст светске социјалистичке револуције и улоге Југославије у том покрету, са давањем превелике важности себи и другим малим земљама у утицању на политике великих сила, и давање предности идеализму уместо реализму и прагматизму у спољној политици, и у исто време са константим тражењем да се угура што више идеологије и догматизма у спољну политику приближавајући се источном блоку уз игнорисање објективних чињеница и замишљање да социјалистички и антиимперијалистички покрет потискује велике силе.

Секретар ССИП Тепавац је говорио у дискусији о спољној политици, који је држао став да принципијални ставови и политика Београда могу остати мање више непромењени у новим условима међународних односа, и треба задржати основну теорију међународне политике. Бранио је став ССИП о стављању фокуса на политику великих сила и маневрисање између њих, јер је од њих зависио ток међународних односа и безбедност мањих земаља, и да се мора одржати дистанца према свим центрима моћи како би се одржала независност, мада је прихватио да не треба постојати механичка еквидистанца према блоковима јер они води различити политику вођени различитим принципима који имају одређене односе према интересима Београда, а однос према великим силама је поставио као егзистенцијално а не академско питање и да свака промена у балансу снага или односу великих сила преба Београду може довести до угрожавања безбедности. Додао је да је најбоља политика према блоковима отворена сарадња у што више питања уз одржавање комплетне независности и поштовање начела Београда у циљу коегзистенције, и одбио је да је то стварање еквилибриума и критиковао идеолошко постављање према блоковима, подсећајући да је принципијалност спољне политике Београда несврстана и социјалистичка, и супротставио се мишљењу Кардеља тврдећи да ће Кина постати велика сила са утицајем у свету. Прихватио је раст плурализма у несврстаном покрету као

неминован због ширења чланства, додајући да мишљење тамо никад није било хомогено осим по најосновнијим питањима, и да се чланови тог покрета састају углавном због одбране својих позиција и примењивању општих принципа на своје проблеме, а не да би водили неку заједничку светску политику. Такође је бранио тезе да се Западна Европа и Јапан еманципирају одбијајући старокомунистичке идеје о јединству светског капитализма, и слабљење западног блока описује и отварањем односа са Кином ради промене односа са СССР. Што се тиче уговора несврстаних са СССР објаснио је да је већина несврстаних против тих активности Индије и Египта, али да то није искључило њихову несврстаност, додајући да је Индија велика земље и да њен независност није угрожена поменутим уговором о пријатељству и савезу са СССР мада је њена несврстаност престиж смањен јер то није пример несврстане политике због чега ће трпети последице, док је Египат у опасности да постане директно завистан од СССР, такође додајући да би били какво потписивање уговора са СССР било крај несврстаности Југославије и да се Београд мора супротставити ширењу овакве политике СССР по свету јер је то у основи дефинисање сфере утицаја, подсећајући да је главна политика обе суперсиле да избегну међусобни конфликт и шире свој утицај и позиције (тојест да циљ СССР није светски социјалистички покрет демократских једнаких држава као што су замишљали ветерани партије, већ је циљ што већи утицај и моћ Москве у свету). Критиковао је једнострану став старијих чланова о томе да је Бангладеш неминовно постао независан јер је његово постојање резултат директне интервенције Индије, постављајући питање да ли је такво деловање преседан према коме се народно ослобођење може обавити само страном интервенцијом, дајући широки простор за велике силе да врше такву политику која би могла да се обруши и на Југославију.

Броз је говорио у дискусији тврдећи да је Београд у својој спољној политици одступио са револуционарних класних позиција, и да је водио политику која нију у складу са револуционарним гледањима на међународне догађаје. Подржао је било какве социјалистичке револуције како год дође до њих, у питању бангладеша

је то потврдио и додао да је једина грешка била што Амбасадор у Уједињеним Нацијама није имао инструкције, причајући да је покушао да утиче на Пакистан да се компромисно понаша према И.Пакистану што су они одбили разговор и са њима и са Индијом, затим је бранио покрет у бангладешу као револуционарни и социјалистички ослободилачки покрет, а Индијско деловање је описао као само помоћ тамошњем дешавању (мада бангладеш није имао никакве шансе без Индије, према самим њиховим представницима, прим аут). Жалио се да је амбасадор у ОУН гласао против силе и инвазије према повељи ОУН, уместо да је дао подршку Индији и социјалистичкој-народноослободилачкој мисији, тражећи да ССИП у спољној политици у сваком случају увек мора да посматра шта је социјалистичка и револуционарна политика и интерес, уместо да води рачуна о шаблонима попут принципа. Даље се жалио да покрет несврстаних има слабу улогу и да се улога Београда у њему смањује, и да је покрет превасходно декларативног карактера, због чега је тражио да се узме иницијатива чак и ако се неки чланови покрета не сложе са тим, тражећи више помоћи покрета за своје угрожене чланове, критикујући понашање одређених чланова покрета који су стављали своје уске интересе испред интереса свих чланова посебно угрожених. Тражио је већи утицај Београда над младим земљама у покрету како би им се многе комплексности међународног система објаснити, до те мере да су неки превише револуционарни и не виде реалност, даље изражавајући потребу да Београд води главну реч у покрету несврстаних, и да морају терати ствари чак и да се пола покрета не сложи, упитајући се како је уопште тако хетероген покрет и даље на окупу, тражећи да се нешто конкретно уради у покрету уместо да се ради одржавања хетерогено великог чластва ништа не ради уместо да се гура потреба за акцијом и активношћу. Изјавио је да Београд није у покрету само да би се борио против блокова и блоковске политике, него и да треба да делује као револуционарни фактор који делује против светског западног империјализма, где треба убедити оне несврстане који су по страни да више делују за социјализам, и подржао је Е.Кардеља у својим позицијама да треба спољну политику подредити

марксистичким уверењима и направити идеолошке анализе деловања, тражећи да се млађи чланови попут секретара Тепавца подреде мишљењу старих чланова. Затим је Броз информисао чланове о својим разговорима са совјетским дипломатама (Гречко) који је објаснио да СССР даје велики новац за одржавање С.Вијетнама у ратно способном стању до те мере да хране њихову војску, и да на блиском истоку имају велики број саветника и дају огромну војну помоћ, али да Египат нема никакав вјни стратешки план ни за офанзиву ни дефанзиву, и комплетно је неспреман за рат а понаша се као да ће сутра напасти Израел, због чега Москва мора константно да их одговара од рата док не буду спремни за две три године. Затим је лично подржао добар однос и сарадњу са СССР и тврдио да његова блискост Москви не значи да ће се Београд приклонити Москви, тврдећи да је независна позиција Југославије сигурна и критикујући млађе чланове који су изразили страх од Москве због ранијих угрожавања и нове доктрине умањеног суверенитета. Затим је наставио да брани СССР тврдећи да су САД империјалисти зато што ратују, док СССР не ратује већ само задржава своје позиције (Илегалном војном силом и контролом над источном и средњом Европом, прим аут), тражећи добре односе са Москвом уз услов да их она прихвати такве какви јесу, тојест независни и несврстани што боде њих у очу али прећуте то иако им смета и економска активност Југославије у Африци где они желе да успоставе своје позиције.¹²⁷

ССИП је израдио оцену главних карактеристике међународних односа и положаја Југославије, који је био не само тачни преглед ситуације у свету већ и основа спољне политике Београда, уз филтер партијског вођства који је све ставови померао у лево и гледао их из идеолошког угла, мада је дневна спољна политика вођена према реалним основама и ставовима. Оцењено је да су настала међународна збивања која одражавају дубоке промене у односу снага у свету и

¹²⁷ АЈ 507 ЦК СКЈ III-166 заједничка седница председништва СКЈ и СФРЈ, стенографске белешке

мењају светске односе, попут детанта САД и Кине који признаје нове реалности; учлањење НР Кине у ОУН и у СБ; развој монетарне кризе и повећања супротности развијених земаља; приступање Британије, Ирске, Данске и Норвешке заједничком тржишту западне Европе; потписани су уговори СССР са Индијом и Египтом чиме је промењен њихов положај и довео у питање принципе несврстаног покрета; сукоб Индије и Пакистана је променио ситуацију у Јужној Азији и довео до дезинтеграције једне државе и отворио могућност брзих неочекиваних ратова; преговори САД и СССР су били настављени и посебно су се осврнули на смањивање наоружања и распоређених снага, уз потписивање споразума о Берлину који је омогућио нормализацију односа не само две суперсиле већ и две Немачке; дипломатска активност САД и СССР је узела до сада највећу ширину и интензитет, посебно посете Никсона Москви и Пекингу; рас ангажованости суперсила у средоземљу и настојање да повећају тамошњи политички утицај уз јачање флота; унутрашња криза у Југославији је примила пажњу од иностранства због нестабилности. Због свих ових промена било је потребно да се анализирају светски правци, положај Београда и могући правци деловања, као и положај несврстаних и неразвијених земаља. Подела на блокове је остала али је била мање доминантна карактеристика односа у свету, са новим центрима политичке и економске моћи у Кини, Јапану и Западној Европи, у контексту детанта супер сила који је настао због нуклеарног паритета и избегавања рата чиме је дошло до општег попуштања тензије у свету. САД су разумеле своју позицију и истакле партнерство са западном Европом и Јапаном уместо вођство, мада су те земље и даље биле војно-савезничко подређени САД, а нова политика САД није никакво повлачење веч динамичнија и офанзивнија улога у свету кроз дипломатска уместо војна средства, уз стварање флексибилне политике и подржавање разлике између две највеће социјалистичке земље дајући себи простор јер преговарају са оба супарника која су међусобно у конфликту. Сукоб Кине и СССР око вођства Москве у социјалистичком свету је не само ослабио СССР већ је и дао простор социјалистичким земљама у свету за самосталније деловање, што је довело до

омекшавања става СССР према САД и западу и оријентацији на преговоре и сарадњу где СССР у Европи покушава да задржи своје позиције у контексту пренапрегнутошћу својих позиција и утицаја у свету. СССР је морао да рационализује своје ангажовање у свету како би се супротставио са свим проблемима и одупрео проблему Кине и покушајима чланова лагера да се осамостале. Кина са друге стране жели да ограничи утицај СССР у Азији, посебно у Индији, и да прошири свој утицај не само на социјалистички него и на трећи свет како би добила ослонац за ширу политику, и добила је кроз чланство у ОУН и нормализацију са САД већи простор за маневрисање на уштрб СССР, али чак и повећана улога Кине није битно изменила биполарни систем где САД и СССР као две суперсиле преговарају док се у исто време надмећу али сада без отворене конфронтације, и са уважавањем друге стране као партнера уз истовремено одмеравање снага. У општој подели снага уочена је велика предност САД према СССР због неизмерно већег економског потенцијала и већег дипломатског простора, уз коришћење Кине да се СССР ослаби кроз истицање мултилатерализма док СССР настоји да одржи своју позицију силе кроз инсистирање на билатерално преговарање са највећом силом у свету. Земље трећег света су оцењене као угрожени део човечанства изван центара моћи, које ће добити на значају због растуће мултиполарности и ширења интересних сфера по свету, и све су више присутне у светским односима, док је несврстаност организовани облик њиховог деловања због објективних услова које ће даље одредити њихов независни или зависни однос према силама. ОУН је оцењена као форум где се одражавају међународна кретања и однос снага између великих сила, која је поред своје ограничене ефикасности добар инструмент демократизације и еманципација мањих земаља, посебно уз теоретске могућности ОУН да политички и војно помогну угроженим земљама или да отежају агресију. Истакнута је улога организације у одржавању мира и безбедности, као и ширењу сарадње међу посебно удаљеним земљама уз повећање светске међузависности, али је истакнуто да се мора прилагодити новим потребама и реалностима,

додајући да се однос снага променио због учлањења великог броја нових несврстаних земаља које су угрожавале биполаризам организације, који константно позивају на поштовање принципа мирне коегзистенције и демократске равноправне сарадње насупрот силе и претњи. Промене у Европи су описани као потврда статуса кво као основну потребу мира, где су смањене могућности блокова да промене равнотежу и створе кризе и конфликта, али је уочен размак између жеље за политичким и војним детантом у Европи, због генералног интереса оба блока за блоковским политичким смиривањем а не индивидуалним и због потребе да војно одрже своје позиције (Посебно се мисли на СССР који је свој блок одржавао војном силом и интервенцијама, попут 56. И 68.). Европска политика СССР је имала два правца, један је био маскимално учвршћивање кохезије и контроле у лагеру на идеолошким основама и истицањем међузависности, а са друге стране одржавање и признавање територијалног и политичког статуса кво у Европи који се истиче у преговорима са западом. Оцењено је да је контрола СССР над лагером јака због војног присуства СССР у тим земљама, након успеха да се рехабилитује након агресије у Чехословачкој кроз детант са САД и отварање према Европи. То отварање ка западу је у центру спољне политике совјета како би обезбедио и потврдио границе своје интересне сфере и ојача своје позиције и преусмери пажњу према Кини, уз ојачан страх Москве да може бити угрожена на два фронта, са истовременим покушајима да кроз однос са европским земљама ослаби утицај САД и НАТО у њима. САД у Европи настоје да одрже своје позиција и ограниче амбиције совјета, са одржавањем водеће улоге у западној Европи али признавањем јачања независности тамошњих земаља и жалећи се на превелике финансијске издатке за безбедност тамошњих земаља, где Британија и Француска улазе у сарадњу и стварање заједнице због своје немогућности да парирају супер силама, уз појачан економски и политички раст Немачке и Јапана који су их забрињавали, док Немачка ослобађањем од своје ратне прошлости заузима све већи положај у Европи и нормализацијом односа са источним лагером и СССР дала је себи маневарски простор. Битна карактеристика међународних односа

била је и не решавање горућих криза и наставак ранијих криза које угрожавају процес детанта, где је кључ за решавање тих криза у рукама суперсила којима у одређеној мери одговарају контролисани затегнутости ради побољшавању својих позиција и утицаја, док несврстана политика проширује маневарски простор треће светским земљама које су у кризи и угрожене, са повећаним интересом европских земаља да се реши криза на БИ због општег стања у медитерану. Медитеран је био већински под контролом америчке флоте и њихових средоземних НАТО савезника али су совјети отворено покушавали да парирају том утицају и прошире своје позиције на источном медитерану, за шта им је криза на БИ давала простора за своју политику излаза на топла мора и светска пространства уз тражење места за поморске базе у арапским земљама. Због Инди-Пакистанског рата СССР је појачао своје позиција на југу Азије и поставио се боље према Кини у оквиру њиховог надметања, док је Кина подржала Пакистан и отворила се према САД како би парирала совјетском утицају у Азији и посебно Индији, док су САД са једне стране изгубиле утицај међу локалним савезницима због рата и кризе али су добили политички због продубљивања конфронтације Москве и Пекинга, мада су војне псеудо нато формације показале да немају суштинску вредност јер Пакистан није добио никакву помоћ против агресије. У Индокини дошло је до отвореног смиривања ратне ситуације и интензитета, са изласком кризе из акутне фазе конфронтације два блока, где се конфликт пренео на дипломатско поље након САД напуштања рата нудећи политичко решење које је постало потребније СССР и Кини због међусобног надметања. На југу Африке настављени су колонијални и расистички сукоби где САД и НАТО имају војно стратешке и економске интересе у том региону где покушавају да спрече даљи настанак левих режима, док афричке земље немају материјалну снагу да се ефикасно супроставе илегалним режимима и доврше процес колонизације, а политичко-морална помоћ ОУН није довољна да им помогне у тој борби. Ситуације мањих земаља је постала компликованија због настанка нових центара моћи и због локалне и регионалне политичке нестабилности које спречавају отпор спољном мешању, а социјалистичке и

несврстане оријентације тамошњих земаља нису стабилне због опште ситуације у свету, посебно јер политичка еманципација није донела до економског развоја и побољшања. Захтеви Кине да се укине биполарно надметање и интересне сфере са једне стране је добро за трећи сват и њехову еманципацију, али са друге стране Кина покушава да те земље подреди свом утицају и спречи еманципацију ради својих интереса, пошто кина за разлику од две суперсиле нема своју интересну сферу и савезнике и у трећем свету види потенцијал да у замену за војну и економску помоћ оствари политички ослонац. СССР се боље поставио у трећем свету кроз давање подршке антиколонијалној борби и антиимперијализму, где су САД биле компромитоване савезништвом са колонизаторима, где Москва користи своје предности да прошири своје позиција и постигне утицај и експанзију чиме се сукобљава са политиком несврстаности. Рат Индије и Пакистана је оцењен као преседан политике силе од стране несврстане земље према независној земљи, кршећи основни принцип несврстаности, такође преседан је савез несврстане земље са великом силом која предводи блок, и то у циљу вршења агресије, и представља укидање једног од критеријума несврстаности земље. Са друге стране тај рад је допринео настанку нове социјалистичке несврстане земље, и потврдио је теорију да је унутрашња стабилност земље императив за одржавање независности и безбедности. Настала је подељеност у мишљењима међу несврстаним земљама која је оптеретила и угрозила покрет, посебно по питању коришћења силе, а у исто време се повећава број утицаја који утичу на несврстане земље и политику несврстаности, и могу имати негативне последице на несврстане као покрет а и на несврстану политику као израз спољне политике чланица, али је изражено уверење да ће несврстаност преживети. Оцењено је да је дошло до раста националних интереса великих и мањих сила и до све веће мезузависности односа великих сила, раст еманципације је угрозио кохезију блокова и настао је између осталог и због процеса детанта који је отворио простор за такве процесе. Оцењено је да несврстани морају да прихвате светски процес детанта и поред свих страха од политике поделе интересних сфера, уз

избегавање страних и посебно кинеских утицаја, и самим тим покрет мора да да заједнички напор да се спречи настанак олигархије великих сила кроз полицентризам и интересне сфере, као и напори у стварању општег система колективне безбедности који је био онемогућен постојањем блокова,, уз сталну политичку иницијативу несврстаних земаља ради остваривања заједничких интереса.

Међународни положај Југо је одређен њеним социјалистичким системом и улогом у покрету несврстаних, као и неодвојивошћу од Европе у економским и стратешким питањима. Промене у свету имале су позитиван утицај на положај Југославије, али су доносиле дилеме од којих је руководство страховало, јер је са једне стране детант блокова појачавао безбедност Београда због смањивања могућности избијања криза и конфликта, док је са друге стране био страх да се у подели сфера може препустити утицају Москве, мада су ти страхови били умањени због прихваћеног положаја несврстане Југославије од стране оба блока као битног фактора баланса и стабилност на континенту. Развијени односи са великим силама су доприносили безбедности Југославије али је нерешена криза на БИ и медитерану остала извор несигурности и опасности, а ти односи са силама су се састојали из поправљања односа са СССР у контексту општег смиривања страсти у Европи, и из одржавања односа са САД које су била примарно заинтересоване за очување независне Југославије према СССР и за поткопавање социјалистичког монолитизма кроз подршку независним социјалистичким земљама. Југославија није више толико опасна за кохезију источног лагера као раније па је притисак на њу мањи, док се на неприхватљиви другачији развој социјализма у Југославији гледа са неповерењем. Основни интерес Београда је остао да подржи баланс снага у Европи јер би превага једног блока угрозила независне позиције Београда, уз подршку за смањивање наоружања и распоређивања снага ради веће безбедности, уз утицај на велике силе да смање притисак на Београд како га неби гурнули на другу страну, а подржан је и територијални статус кво али без совјетских формулација о праву на заустављање туђег независног политичког-

друштвеног развоја. Даљи циљ Београда био је одржавање континуитета односа са великим силама и потврђивање ванблоковске несврстане позиције као дела реалности у Европи ради безбедности и егзистенције, уз спречавање да један од блокова добије предности према другом. Постојао је и страх да би консолидација САД на медитерану довео СССР да тражи компензацију на Балкану, као и страх да ће Кина ширењем утицаја у трећем свету угрозити покрет несврстаних, док су за однос са западном Европом углавном били превасходни економски разлози за побољшање односа, а односи са Британијом, Француском и Немачком су били стабилни. Посебно је било битно спречити СССР да одређује спољне односе Београда са социјалистичким земљама, и то посебно са земљама које су биле на путу еманципације и које је Москва покушавала да изолује од спољних утицаја попут Београда, али је било очигледно да су односи са земљама истока Европе па и многим у трећем свету зависили од воље Москве. Истакнута је потреба да се одрже стечене позиције у трећем свету, које помажу да се Београд одржи као присутан фактор на међународном плану и у односу на велике силе, због чега је у интересу Београда да афирмише политику несврстаности у свету и да допринесе свеукупној еманципацији земаља и демократизацији односа, а рад на превазилажењу разлика у покрету самим тим није само интерес чланица већ и саме Југославије, која је тамо у најбољој позицији помирителја јер је неутрална и одвојена од локалних сукоба и криза. Оцењено је да је широки утицај Београда и престиж који су довели до бирања у СБ заправо резултат улоге у покрету НСЗ и активне водеће улоге на састанцима тог покрета. Посебан осврт је дат на економском положају Југославије, где је примећено да је ЕЕЗ постала најмоћнија трговинска заједница у свету чији извој је био скоро десет пута већи од извоза СССР, а она је била главни трговински партнер Југославије и увозила је 40 процената њене робе а извозила скоро 60 процената свог увоза у њу, и давала је бесцарински увоз индустријског материјала из Југославије кроз систем преференцијала, и сарадња са ЕЕЗ и потписивање нових уговора је означено као примарно значајно за економски развој. У оценама положаја Југославије је у САД

преовладало мишљење да је она фактор мира и стабилности у Ј.Европи и Медитерану, и да је потребно подржати њен независни курс као геостратешки важне земље, а унутрашње реформе су оцењене као позитивне из разлога економске модернизације и одређене тржишне либерализације, уз усклађивање националних и регионалних интереса, а укупно је дата подршка не само за спољну позицију Југославије већ и за њен унутрашњи развој са самог врха САД (Никсон и Роџерс пред Конгресом). Такви јавни ставови су побољшавали позицију Београда али су и исто време давали отворенију подршку Београду због перципиране кризе која је може гурнути са пута, уз давања државних гаранција за инвестиције приватног капитала у Југославију. Остале западне земље су такође подржале позиције Југославије и одржавања статуса кво и мира, уз забринутост због јачања совјетског утицаја на источном медитерану и БИ. СССР је оценио унутрашњу ситуацију у Београду као позитивно јачање државе и партије, али и даље постоје критике због наводног национализма и независног социјализма, и наглашава се потреба да Београд сарађује са Москвом у ширењу социјализма у свету, док је оцењено у Београду да је светски комунистички покрет у кризи и да КП у свету све самосталније делују и одбијају хегемонизам, уз нестајање утицаја Москве на западне комунисте. Дат је осврт на посету Никсона Кини која је представљала настанак процеса нормализације уместо конфликта који мање више непрестано траје индиректно још од настанка НР Кине, уз оцену да је до промене дошло јер су САД увиделе да је њихова политика ратног ангажовања у Азији безперспективна и да не може ограничити Кину, док је у Кини дошло до слома идеологије перманентне револуције и до конфронтације са СССР око сфера утицаја. САД и Кине немају глобалну конфронтацију већ само у Азији, и договорено је да Кина не угрожава Тајван заузврат за подршку САД за примање у ОУН, а обе стране су схватиле да је брз крај рата у Вијетнаму у обостраном интересу где су сад приметиле да подручје може постати раздор за две социјалистичке земље. САД прихватање постојања комунистичке Кине и коегзистенције са њом је највећа промена односа и баланса снага у Азији и претворио је њихов пораз у Индикини у

дипломатско-мировну активност, док за Кину то значи признавање њених интереса у Азији. СССР је радио све што је могуће да спречи приближавање САД и Кине ради одржавање својих позиција, док је Индија имала отворено негативан однос из страха да ће бити гурнута у даљу зависност од Москве, а у исто време је Јапан почео много самосталније да се понаша и тражи више ослонаца за своју политику уз ширење односа са СССР у економском смислу и отварању према Кини такође. Циљ САД био је да ојача своју глобалну позицију према СССР и створи боље услове за преговоре у добу детанта, уз имплицитно упозорење земљама које би се окренуле ка СССР чинећи ограничавајући фактор према спољној политици Москве. Кина је сада служила као полуга притиска на СССР и стварала директну опасност за њега и за његов утицај на социјалистичке земље, терајући Москву да преговара са САД и умањује опасност на два фронта. Уопште за Београд је узето као позитивно да су велике силе од конфронтације прешле на уважавање и коегзистенцију, јер се успостављају могућности за мир и сарадњу уместо сталну тензију, са отварањем нових дипломатских могућности за обе стране.¹²⁸

Председник Броз је у свом експозеу говорио о пропустима у спољној политици Београда који су настали због преокупацијом унутрашњим проблемима који су створили пасивизацију током 71. Године, а ти проблеми су дали могућност иностраном јавном мњењу да пласира приче о слабљењу и нестабилности Југославије и самим тим слабљења њене улоге у ПНЗ и ОУН, али су ту проблеми брзо решени а ситуација стабилизована потврђујући снагу, али са друге стране се узимају економски проблеми Југославије као други примир опадања земље. Прихватио је да економска ситуација није добра, да је увоз много већи од извоза а да су инвестиције у домаћу привреду превисоке а дају слабе резултате кроз више година, са све више неодговорног понашања у републикама. Критиковао је пасивизацију у ПНЗ где се превише ослонило на друге земље попут домаћина треће Конференције Замбију, које су превише биле преокупирани унутрашњим проблемима и превише слабо водили спољну политику да би се уопште чули,

¹²⁸ АЈ 507 ЦК III-166

упозоравајући да није циљ покрета само шта се дешава на састанацима него да се између њих врше акције заједно, уместо да покрет ћути током акутних криза и делује нејединствено, што је све дало простор противницима несврстаних да их игноришу и критикују а то је оптерећивало опстанак покрета. Тражио је да се због неактивности других чланице Београд активира и постане носиоц покрета као раније, без обзира да ли за то има мандат или не, посебно кроз ОУН где покрет заправо и делује и даје неке резултате. Упозорио је да се несврстаност често гледа као неки афрички покрет због великог броја тамошњих земаља, подсећајући да је покрет много шири од тога а да Африка има и ОАЈ за своје директне проблеме, и тражио да се покрет даље шири по Л.Америци и подржи у Азији, уз свеукупно повећавање активности Београда на линији несврстаности како тај покрет неби пропао због индивидуалних интереса. Даље је тражио да се побољшају односи са СССР као социјалистичке земље, уз напуштање неповерења и страха према њима, са побољшањем и државних и партијских односа на основу једнакости и признавања независне политике Београда и самоуправног социјализма. Тражио је даље заузимање ставова по свим питањима у складу са општом својом политиком , и упозорио да може доћи до ширења НАТО-а у средоземљу где би евентуалним уласком Израела у њега дошло до озбиљне кризе на БИ, и тврдио да су САД у општем покрету сузбијања СССР у Европи и Медитерану и да је то веома озбиљан проблем за Београд, због чега треба да се ради против тога и да се ангажују несврстани на тим питањима. Председништво је дала извештај својих активности на врху државе и формирања спољне политике, где је описано да је спољна политика грађена на основама социјалистичких и антиимперијалних ставова са солидарношћу са свим левичарским покретима у свету у борби за једнакост и слободу. Потврђен је став да је несврстана позиција Југославије задржала снагу и реалност, и да је то борба за мир, демократске међународне односе, коегзистенције између свих земаља без обзира какав политички систем имају, немешање у туђа питања и опште политичке и економске сарадње. Међународна активност на основи несврстаности је оцењено као

неопходан фактор у супротстављању империјализму и колонијализму, сужавајући простор за хегемонизам, и потврђена је социјалистичка и револуционарна основа спољне политике Београда. Изјављено је да је држава успела да обезбеди економски напредак и спречи спољно мешање у унутрашњу политику, уз спољна признања за независност и независан пут земље, такође суверенитет није ограничен никаквим потчињавањем великим силама или укључивањем у блокове, стране базе нису дозвољене, а у исто време држава је избегла међународну изолацију. Спољна политика је означена као успешна и светска где се кроз интернационализам бори за социјализам против империјализма и шире мир и сарадња, са циљем да се одрже суверенитет и независност несврстане социјалистичке Југославије са својим самоуправним социјализмом и политичким системом, са доприносом за демократизацију односа и социјализам у свету уз сарадњу са сличним земљама. Ситуацију у свету је посматрана, и оцењено је да долази до краја колонијализма и кризе капитализма, уз заостравање супротности између развијених и неразвијених, са већом међузависношћу у свету и повезивањем економских и политичких интереса, уз раст регионалне интеграције посебно у оквиру блокова, са негативним тенденцијама затварања у економске заједнице и поделе интересних сфера, уз још и раст снаге међународног капитала и међународних компанија које имају велики утицај на неразвијене земље трећег света. Сматрано је да је борба против доминације и империјализма уз афирмацију националне независности и економског развоја директно повезано са социјализмом и веома потребно, где посебну улогу у светској еманципацији имају несврстане земље, са мишљењем да утицај остатка света ван великих сила може њих натерати на промену односа и споразумевање, уз општи пораст прогресивних снага у свету и независне политике. Оцењено је да је Југославија афирмисана у светској политици кроз своје независно деловање у ПНЗ и ОУН, и да се односи са свим земљама у свету поправљају и шире или барем нормализују, са дугорочним позитивним принципима на основу којих се развија то деловање и сарадња у свету, вршећи утицај на промене међународних односа кроз ПНЗ и ОУН, уз

потребу јачег и одлучнијег деловања ПНЗ и Југославије у њему ради имања удела решавању акутних криза и проблема.¹²⁹

У званичним документима врха државе и партије почетком 72. Године види се осетно скретање у лево и реакција против више година спољне политике која се водила интересима државе и користила реалистичне и прагматичне оцене ситуације. Током периода 71-73 дошло је до унутрашњег превирања у политици земље и до одређених чистки функционера, где су најпре склоњени такозвани либерали који су желели економске и политичке промене, али су такође смењени и многи људи у спољној политици. Основа ових превирања била је реакција старих чланова партије на јавним полижајима који су спречили природан развој политике и економије у циљу задржавања моћи партије и тврдих социјалистичких обележја земље и њене политике, чиме су у исто време штитили своје положаје и привилегије, и самим тим је у први план стављена стара револуционарна социјалистичка мисија и удео у светској социјалистичкој револуцији, што су све биле застареле и превазиђене идеје али су биле битне за старе ратне ветеране у врху државе који су изгубили корак са временом.

Крајем маја председништво СФРЈ је разматрало односе са Москвом због предстојеће званичне посете председника Москви, која је дошла као одговор на позив генералног секретара Л. Брежњева приликом посете Југославији, и догађала се након посете председника США Никсона Москви, што је политички одговарало Београду, и давало додатну могућност да се сагледају тренутне тенденције у свету, уз простор да се јавно афирмишу ставови и позиције Београда у том контексту.

Савезни секретаријат за иностране послове (ССИП) је за седницу припремио материјал који је осликавао активност и политику Београда, као и услове у којима је долазило до сусрета. Москва је била у току великих дипломатских активности због великог броја актуелних међународних проблема, посебно на блиском истоку,

¹²⁹ АЈ ЦК 507 III/166

медитерану, и југоисточној азији, и због унутрашњих проблема који су јој правили проблем. Основна пажња Москве је процењена као усмерена према односу партнерства са Вашингтоном у контексту раста других полова моћи попут кине и западне Европе, посебно због обнове односа Вашингтона и Пекинга и због пријема Кине у ОУН, што је довело до сложеније позиције за Москву. Интерес Москве је био да себе потврди као једну од две суперсиле у свету кроз однос са Вашингтоном и узајамно признање интереса, како би ојачала блоковске структуре и своје позиције на кључним тачкама у свету, уз потврду статуса кво у Европи како би пажња била дата маневарском простору у трећем свету, и како би била одржана равнотежа силе у свету спречавајући даља жаришта. У исто време постојао је јак интерес Москве за боље билатералне односе са Вашингтоном у пољу економије, као и поводом разоружања, јер је константно наоружавање нарушавало економску позицију Москве много више него Вашингтона.

Међутим најкритичнија тачка међународне позиције Москве била је Кина, и сукоб са њом који је био дугорочна преокупација њене спољне политике и које је утицало на њено дипломатско понашање не само у Азији већ и према Вашингтону, Европи, и трећем свету, посебно због тога што су разлике са Пекингом биле суштинске и дугорочне. И поред тога, примећено је да је Европа била у центру пажње непосредних активности и интереса Москве, посебно у домену Безбедности, и у регији Балкана (који је сматран за простор социјалистичке међународне заједнице), и источног медитерана где се користила криза на блиском истоку за одмеривање снага. Поред тога, Москва је учвршћивала своје позиције у лагеру кроз редовне консултације и усаглашавање заједничких акција, уз настојање да се активности социјалистичких земаља на међународном плану усаглашавају и координирају кроз Москву, уз потребу јединственог спољно-политичког наступа, тиме појачавајући актуелност Брежњевове доктрине која је и даље ограничавала могућности самосталних и различитих путева у изградњи социјалистичког друштва у појединим земљама, давајући за право Москви да интервенише у одбрану социјализма у било којој социјалистичкој земљи чији јој се унутрашњи развој не

допада. Ови ставови су били део идеолошке офанзиве чији је циљ био супротстављању утицаја Пекинга и стварања јаког заједничког фронта против Вашингтона, која је у исто време трајала и на унутрашњем плану .

У односима Москве и Београда после посете Л.Брежњева остале су резерве Москве према независној и несврстаној политици Београда, као и према другачијем унутрашњем развоју, иако је редовно изражена жеља за бољим односима, и уз одређено повећавање сарадње, али и уз одређене покушаје Москве да представе тај састанак као јачање односа у оквиру социјалистичке заједнице.¹³⁰

Односи су побољшани после претходне посете јер су решена многа отворена питања која су оптерећивала односе, као и због побољшавања односа Београда са несврстаним и социјалистичким земљама и повећања активности на међународном плану, али и због унутрашњо-политичке консолидације у Југославији. Интерес Београда за ову посету налазио се у даљем проширењу и стабилизацији односа, уз обезбеђење континуитета сарадње на највишем нивоу уз обострани интерес, и приказивање спремности да се по постављеним принципима даље развија однос. Такође је Београд желео да пред једном суперсилом докаже вредност своје несврстане позиције у периоду далекосежних престојавања и продубљивања разлика у свету, уз очекивано појачавање позиције и престижа према другим земљама након такве посете. Постојао је стални интерес Београда да у односима са Москвом афирмише себе као социјалистичку али независну земљу, и своје принципијелне ставове који су произишавали из партијских програма и међународних декларација, а односили су се на форму билатералних и мултилатералних односа између социјалистичких земаља, тојест да се покаже да земља може бити социјалистичка али ван лагера, што је било у директној супротности са ставом Москве који је тада био изражаван, а описивао је јачање и збијање социјалистичке заједнице око Москве. Такође је самоуправни развој

¹³⁰ АЈ 803 Председништво, кутија 3 (7-9), фасцикла 9, 9. Седница председништва СФРЈ, ССИП информације о односима са СССР

Југословенског социјализма био модел развита различит од Московског догматизма, и тиме правио Москви проблем у оквиру лагера јер би умногоме отказао послушност центру моћи, али је Београд ипак користио сваки састанак да прикаже свој развој као позитиван и за Југославију и за било коју социјалистичку земљу која би пробала тако нешто, иако је Москва редовно радила супротно и активно нападала Југословенски модел развоја у својим изјавама. Поред свих резерви односи између две посете су сматрани позитивним и у порасту, уз посебну активност Београда да има што свестраније односе у свим областима, посебно у области економије са Москвом и кроз њу са земљама лагера, у оквиру дуготрајног интереса Београда за стабилност односа и принципа на којима леже, поред све већих настојања Москве да укључи Београд у своје лагерске скупове и састанке или да барем сарађују са лагером у међународним организацијама, што је често укључивало политичко и економско условљавање.

Такође Београд је наступао са позиција да се кроз дијалог великих сила треба промовисати мир и безбедности, али без решавања међународних проблема у затвореном кругу, затим са позиције да је мир у Европи недељив и да не може бити ограничен на неку регију (попут Балкана), посебно кроз Европску конференцију о безбедности, и да блоковска подела има штетне последице по односе и безбедност у Европи. Политика Београда се састојала у развијање добрих односа са свим земљама и тражење мирних и компромисних решења поштујући суверенитет свих земаља, и у критици мешања у туђе унутрашње послове и нарушавање туђег интегритета.

Москва је такође имала интерес за успешан састанак и показала је еластичност и избегавање контроверзних тема, у циљу одстрањивања негативних последица лошег опхођења према Београду као и у циљу реafirмисања свог интереса за балкански и медитерански простор и поправљање својих позиција у њему.

Проблем за Београд је било даље истицање Москве да се састанци на јанвишем нивоу одржавају у атмосфери зближавања социјалистичких земаља у оквиру међунационалне заједнице у промењеним условима светске ситуације и хладног

рата, наглашавајући сличност погледа и могућност међусобне подршке у одређеним питањима, највише због Москви потребног смиривања ситуације у Европи и лагеру после наглих догађава претходних година. У односима су очекивани смиривање и дуготрајна оријентација на исту стратегију односа јер се сукобљавање суперсила пренело из Европе на трећи свет. Москва је била једна од најбитнијих економских партнера Београда, у Југословенском извозу на првом а у увозу на трећем месту, уз велики обим размене (2.4 милијарде долара у петогодишњем периоду пред састанак, 600 милиона 71. Године), значајно тржиште за Југословенскз индустрију и најзначајнији снабдевач сировинама. После посете Брежњева дошло је до интензивне економске сарадње и конкретних резултата и потписивања даљих споразума који су дали принципе размене и сарадње.¹³¹

Став Москве као суперсиле о ситуацији у свету је био битан за формирање позиције Београда и активности на међународном плану, посебно став према жариштима у трећем свету. Поводом ситуације на југоистоку азије поглед је био исти, да се решење треба тражити кроз преговоре а не ескалацију силе, уз осуђивање ваздушних напада на С.Вијетнам и захтевање повлачења трупа САД. Однос Москве и Пекинга је био лош и без помака, јер Пекинг није желео деескалацију и постизање разумног споразума, међутим Москва је принципијелно подржавала легитимно право Кине да буде у ОУН, али се Пекинг у раду организације показао антисоцијалистички и антисовјетски. Москва је у рату Индије и Пакистана подржала и Индију и независност Бангладеша, тражећи даље смиривање и нормализацију односа. на блиском истоку Москва је подржавала арапске прогресивне земље, посебно Египат, осуђујући агресију проамеричког Израела, сматрајући да ће се политичка позиција Египта поправити јачањем војне и економске силе, у чему је Москва помагала. Москва је подржала рад Београда у оквиру покрета несврстаних у оној мери где он доприноси политици антиимперијализма, независности, борби за мир, и равноправној међународној

¹³¹ АЈ 803 Председништво, кутија 3 (7-9), фасцикла 9, 9. Седница председништва СФРЈ, информација ССИП о односима

сарадњи. Поводом ОУН став Москве је био да је потребно повећање ефикасности ОУН и свих њених специјализованих агенција, и да би Београд требао присуствовати социјалистичким консултацијама о сарадњи у ОУН због подударности многих погледа, али због негативног става Београда у том питању предложени су билатерални састанци не само са Москвом већ и са другим социјалистичким државама.

Москва је своју спољну политику на конгресу партије назвала програмом мира, и ослањала се на потребу прилагођавања бивун политичким, економским и друштвеним процесима у међународним односима, а посебно је била активна због наглог побољшавања међународне позиције Пекинга који се отворио према свету и укључио у рад ОУН. И поред тог прилагођавања приближавању САД и Кине, дипломатија москве је остала динамична и офанзивна, али често није доприносила миру и стабилности у свету, такође даље развијајући блоковске механизме, мешајући војно-економско-политичке притиске да учврсти свој положај у свету.

Москва и даље није суштински прихватила несврстаност као трајну политичку оријентацију у међународним односима, тојест прихватала је само умерено у оноликој мери колико је она била антиимперијалистичка, задржавајући селективан приступ према одреженим земљама. Према трећем свету имала је приступ са позиција својих уских интереса и појачавања својих позиција на уштрб покрета, билатерално се повезивајући и игноришући мултилатералну сарадњу. У исто време однос Москве са Вашингтоном се састојао од признавања међусобних позиција уз коришћење меке силе да се билатералном сарадњом угрози блоковска кохезија супарника, уз даљи развој детанта и отопљавања односа, док се отворено сукобљавање оставља за зоне нерешеног утицаја у трећем свету, уз наставак пропагандно-идеолошког рата. У односима две суперсиле постоји релативна стабилност без директне конфронтације, појачавање преговора и споразумевања, ширење сарадње, али прожето супарништвом и надметањем, стварајући веома сложене односе.

Страх је постојао у Београду да Москва покушава својим активностима према Београду након периода рехабилитације војне окупације Чехословачке, да увуче Београд у лагер на мала врата корак по корак, због чега је било потребно стално подсећати на успостављене принципе сарадње још од Београдске декларације 55. Године.¹³²

На тринаестој седници председништва СФРЈ разматрана је улога Београда на конференцији министара иностраних послова несврстаних земаља у Џорџтауну, Гвајани августа 72. Године. То је био први скуп министара несврстаних који је широко разматрао актуелна дежавања у свету и задатке покрета између две конференције, јер су дотадашњи састанци углавном били припремног и консултативног карактера за самите, и на њему је било 71 земаља (66 у Лусаки).

Извештаји са те конференције потврдили су дотадашњу политику покрета и принципе треће конференције. Конференција је одржана у тренутку стабилног међународног стања, уз попуштање затегности и раст детанта и преговарања (рат Индије и Пакистана се завршио, рат у Индокини се завршавао, нови рат на блиском истоку још није почео), припремање конференције о безбедности у Европи, наставак деколонизације. Председништво је обавештено о одлукама које су у Гвајани донете, које су биле опсежне и укључивале су оцену ситуације у свету и активности несврстаних, међу њима: Приметни раст мултиполаризма, јачање жеље за суверенитошћу земаља у свету, пораст отпора империјализму и солидарности, наставак агресија великих сила у кризним пределима у свету (посебно индокина и блиски исток), делимични детант између великих сила који је поздрављен, примирење ситуације у Европи, наставак подршке великих сила колонијалним и ауторитарним режимима; Позвано је на распуштање војних савеза и затварање војних база, за мир на средоземљу, Индијски океан као зона мира, на наставак деколонизације на југу Африке и на карибима (Гвајана је Карибска земља), апеловано је на солидарност против колонијализма и империјализма,

¹³² АЈ 803 Председништво, кутија 3 (7-9), фасцикла 10, 10. Седница председништва СФРЈ, информације ССИП; записник са седнице председништва.

подржано самоопредељење земаља уз повлачење страних трупа, подржана национализација природних богатстава (и активности Чилеанске нове владе); Жалило се на монополизовање великих одлука које су се тичале целог света од стране великих сила, на недостатак промена у међународном економском систему и неуспех треће ОУН конференције о трговини и развоју. У Гвајани је такође изражена привржености принципима и циљевима ОУН и њене повеље, као најефикасније средство за очување и успостављање међународног мира и безбедности, посебно у контексту раста универзалности чланства, али је и критиковано блоковско деловање великих сила и покушаји да монополизују одлуке у ОУН или да је заобиђу, због чега су тражене даље реформе.

Председништво је обавештено о плану активности несврстаних земаља (који је прихватио и Београд), који се састојао од: Примењивања несврстаних принципа у спољнополитичким активностима свим средствима, тра координирају напоре да се пронађу решења за проблеме који се тичу несврстаних; да дају солидарност чланицама којима су угрожене територијални интегритет и сувереност (посебан проблем Египат и Индија, оснивачи покрета); да јачају отпор свим агресивним ратовима, окупацијама, колонијализму, империјализму; да дају пуну подршку ОУН. Империјализам је оцењен као главна препрека земаља у развоју, уз потребу да се у развоју земље ослоне на своје снаге због малог успеха међународне стратегије развоје ОУН, због чега су желеле контролу и национализацију над својим природним богатствима, и раст међусобне трговине и сарадње самих несврстаних кроз међународне организације и изван.

Оцењено је да су афричке земље деловале јединственије него раније, уз веће регионалне интересе, уз изостајање радикализма и пораст активности социјалистичких чланица. Арапске земље су такоже биле активне и нису испољавале међусобне разлике, уз пораст труда Египта да се докаже као несврстана земља, уз опрезност арапских земаља да не испоље никакав антисовјетизам. Од азијских земаља Индија је била најактивнија и конструктивна, уз труд да поврати углед, поверење и потврди несврстану позицију, уз већу

склоност да прихвати радикалнје захтеве, док су азијске земље генерално испољиле критичност према наглашеном регионализму афричких земаља. Латино-америчке земље су повећале активност и интересовање за покрет, уз проблем Кубе и Чилеа које су као радикално лево оријентисане земље испољавале нетрпељивост и оштрину.¹³³

Опште слагање је приказано при одржавању конференције 1973. Године, у Алжиру, као и раст институционализације сарадње земаља покрета кроз редован годишњи састанак министара иностраних дела и кроз редован координациони биро. Конференција је оцењена од стране Београда као успешна у испуњавању својих циљева, уз приметно јачање еманципације и кретања ка покрету и политички на лево многих земаља чланица, и уз раст динамичности покрета ка већем јединству. Пред седницу дат је и извештај са конференције ОУН о трогивни и развоју тог пролећа, на којој је учествовало 130 земаља чланица, и на којој се осетио утицај монетарне кризе. На њој су земље у развоју активно и одлучно тражиле да се решавање међународних економских и финансијских проблема не затвара у уске кругове најразвијенијих земаља, већ да се решавају уз универзално учешће са равноправним третманом неразвијених земаља током трговинских и монетарних преговора, што је тражено уз акционо јединство групе 77, све у циљу даље демократизације економских а тиме и политичких односа, што је посебно било битно за Београд како би учествовао на свим местима где се одлучује о питањима која се тичу њених интереса¹³⁴

Такође је председништву дат извештај о припремању Београда за 27. Заседање генералне скупштине ОУН, у контексту сложених општих услова у свету и организацији. Примећено је смањивање простора за политику силе због раста билатералне и мултилатералне сарадње и преговарања међу земљама у свету, посебно међу великим силама, уз афирмацију тежњи великог броја земаља

¹³³ АЈ 803, председништво, кутија 4, фасцикла 13, 13. Седница председништва СФРЈ, извештаји МСП

¹³⁴ АЈ 803, председништво, кутија 4, фасцикла 13, 13. Седница председништва СФРЈ, извештаји МСП

(посебно несврстаних) за демократизацију односа у свету у контексту могућности лакшег деловања мањих земаља због смањења политике силе, иако су се настављали бројни замрзнути конфликти у свету где је мешање у унутрашње послове земаља постало уобичајено. Несврстане земље су тражиле мирољубиву коегзистенцију за све регије и земље без изузетака, уз одсуство потчињености и монополисања светских одлука од стране великих сила. Београд је планирао активности на ГС у духу принципа и одлука покрета несврстаних, чијим се принципима водио и у Савету безбедности, и уопште у спољној политици, како би уз сарадњу са несврстаним земљама имао већу видљивост у скупштини делујући назаједничким принципима. Међу акцентима Београдске политике предложена је подршка детанту уз потенцирање потребе његове глобалне и регионалне примене уместо билатералне међу великим силама, у духу демократских промена, уз наглашавање потребе решавања свих актуелних светских криза кроз преговоре. Главни светски проблеми у време заседања и о којима се требало расправљати су криза на блиском истоку и криза у Африци, формално на дневном реду, и ван званичног дневног реда али битне кризе на југоистоку и на југу азије. Поред тога ово је прва седница на којој се Кина припремала да представи своје ставове, што је било посебно битно због отвореног става Кине према проблемима трећег света и њене борбе за афирмацију на светској сцени, док на другој страни Вашингтон је смањивао своју финансијску контрибуцију ОУН показујући мање интересовање за ту организацију, иако су све велике силе настојале да одрже свој утицај и привилегије у њој. У Савету Безбедности Београд је подржао пријем нове земље Бангладеша у ОУН у духу универзалности организације, који је изјавио да жели бити несврстана земља и потражио подршку Београда због међународног угледа и несврстаности Југославије, али је резолуцију о пријему спречио Пекинг коришћењем вета, због чега је припремана акција у скупштини да се резолуцијом затражи поновно разматрање пријема те земље у ОУН због великог броја признања независности ње од стране чланица ОУН.

Питање Бангладеша је било контроверзно међу несврстанима због броја муслиманских земаља које су подржавале Пакистан, због чега се није могла очекивати јединство земаља покрета у скупштини поводом тог питања. У питању Кореје Београд је подржавао самостално и мирољубиво уједињење Кореје које се тада чинило као фантазија. На блиском истоку две суперсиле су одложиле решење и задржале позиције, заједно држећи ситуацију под одређеном контролом, где је Каиро објективно остао завистан од Москве у војно-економском погледу, због чега се отворио простор да ОУН делује у циљу смиривања кризе која је опстајала највише због одбијања Израела да преговара и одбијања Вашингтона да врши ефективан притисак на свог савезника. Такође се као тачка на дневном реду појавио проблем тероризма, који је био интересантан у Београду због фашистичке емиграције. Поред политичких питања за седницу су припремана и економска питања, где је после ОУН конференције о трговини и развоју очекивано да ће уз прихватање развијених земаља доћи до веће улоге земаља у развоју у процесу одлучивања при реформи међународног монетарног и трговинског система. Такође је значајно питање било унапређивање међународне стратегије за развој у другој декади развоја, и питање међународне безбедности кроз разоружавање (и конференцију о томе и нераздвојивост мира у свету уз идеје о зонама мира против блоковских мешања. Редовна питања на дневном реду се тичу и деколонизације и њеног застоја на југу африке, уз чврст став и редовне активности несврстаних земаља по том питању, како би се до краја спровео процес одстрањивања колонијализма.¹³⁵

Савет за послове народне одбране председништва СФРЈ је октобра 72. Године изнео оцену о најновијим политичким и војним збивањима на подручју средоземља и блиског истока, што су региони од важности за стратегијску безбедност Југославије, посебно у контексту чланства Београда у савету безбедности који се бавио овом кризом. Ту је оцењено да је ситуација тешка али не и критична, у

¹³⁵ АЈ 803, председништво, кутија 4, фасцикла 13, 13. Седница председништва СФРЈ, извештаји МСП

контексту активности супер сила које су на састанку у Москви договориле да не требају довести своје глобалне интересе у питање због локалних надметања и сукоба, и у том циљу су истакле спремност за избегавање конфронтације у циљу стицања једностраних користи, и спречавању инцидената, иако су обе силе настојале да јачају своје позиције у региону. Председник Египта Садат је повукао совјетске војне стручњаке како би отворио нов простор за политичко решење кризе, али је то довело до додатне неизвесности у регији, јер је Каиро поред спољних притисака трпео и унутрашње због замрзнутог конфликта. Поред тога Каиро је и даље настојао да сачува добре односе са Москвом, уз одржавање војне, економске и политичке помоћи, али је одласком совјетских стручњака ослабљења војна моћ Каира, посебно забрињавајуће у контексту неуспеха Каира да појача међуарапски фронт према Израелу, посебно због комплексних односа око активности палестинског ослободилачког фронта који је терористичким активностима изазивао оштре контра мере Израела. Пред повлачења војних стручњака Москве из Египта остало је питање затварање совјетских војних база у Египту, посебно у контексту војног присуства Москве у региону при решавању кризе, јер је у исто време НАТО појачавао своје присуство.¹³⁶

Крајем 72. Године заједничка седница председништва државе и партије се бавила односима са СССР у контексту посете председника Броза Москви, и он је почео седницу својим експозеом, где је посету описао као узвратну након посете Брежњева Београду, која се одржала у повољном времену у коме је велики број међународних збивања био у динамичном развоју, а кратко време пре тога Москву је посетио и Никсон. Изјавио је да никада боље није примљена делегација Београда са огромном масом људи на улицама, па су се тиме разговори одвијали у много бољој атмосфери него раније, чак и боље од прошле године где су совјети узели веома флексибилан став и избегавали теме које су могле створити заостравање и полемике, због чега је Броз оценио да је Москва спремна да

¹³⁶ АЈ 803, председништво, кутија 4, фасцикла 14, 14. Седница председништва СФРЈ, извештаји савета за послове народне одбране председништва

прихвати Београд таквог какав јесте и да развије односе са њим. Брежњев је говорио о индустријским и пољопривредним проблемима који су оптерећивали економију сојуза, а о спољној политици је рекао да је циљ да допринесу што више смиривању у свету, и да су морали да преузму флексибилност и смиривање у спољној политици због унутрашњих економских проблема и потребе за превазилажењем истих, додајући да им широка светска политика тешко пада финансијски. Броз је говорио о унутрашњих успесима и проблемима Југославије где је рађено на јачању партије, а Брежњев је имао блажи том од прошле године и није критиковао политику Београда уз констатацију да не желе да се мешају у унутрашња питања Југославије, и такође нису правили примедбе за спољну политику и тврдили да су несугласице толико ситне да нема разлога да се кваре односи због њих јер постоје многа питања где постоји подударност интереса и погледа. Приметио је интересовање за побољшање економских односа и ширење сарадње на многим пољима без ограничавања, са посебним интересом за развој трговинских односа и великог повећања робне размене. Такође истакао је да није било никаквих питања о војним базама, нити критика за несврстаност и заправо Брежњев је подржао несврстану политику Београда и уопште цео покрет који може имати велику улогу у борби против колонијализма и империјализма што је и интерес Москве, и још су сматрали да је улога Београда у покрету позитивна због могућности да утиче на друге чланове у интересу обе стране као социјалистичке земље. О разговорима Брежњева и Никсона сазнао је да није дошло до никаквих решења о питању Индокине где су САД одбијале да капитулирају посебно због предстојећих избора. По питању КЕБС постојало је подударност мишљења уз одбијање совјета да укључе медитеран у та питања јер би дошло до непотребног компликовања, док је питање смањивање војних снага у Европи одбијено. Брежњев се жалио на тешкоће у Вијетнаму где су САД бомбардовањем комплетно уништиле инфраструктуру и комуникације, па је и поред великог финансијског трошка чак транспорт немогућ, уз негативан став Пекинга који не помаже Москви да донесе залихе до вијетнамаца, са проблемом да дају јако много а да то има јако

мало ефекта, и жалио се о питањима БИ да је Израел и даље веома надмоћан над арапима, док арапи не могу да науче да се користе совјетским оружјем чак ни старијим које им дају, у Египту имају три авиона на једног пилота уместо обрнуто, па због тога би рат са Израелом био лоша идеја али да ће помагати арапе до краја, а став Москве за решење питања је било повлачење на границе пре 67. И постављање ОУН војних мировних снага на границе. Обојица су оценили да се САД и Израел тврђе држе и да САД покушава да помогне Израелу да чак и уз могуће повлачење и даље има добре дефанзивне позције, као и да неће повечати притисак на Израел, а Брежњев се даље жалио да их јако много кошта давање све те помоћи Египту који се веома милитаризовао и направио велику војску. Броз је Брежњева називао другом и говорио члановима о томе како му се доста жалио на унутрашње проблеме који има и како није све тако једноставно и чврсто у Москви, и да он жели веома да задржи добре односе са Београдом и договорено је да се количина највиших контакта веома повећа, и Брежњев је тврдио чврсто да није правио никакве договоре са САД на штету трећих страна нити поделе некаквих интересних сфера, а Никсон је само тражио да се мале земље у Европи не потискују на шта је заоштрен совјетски тон због САД политике према малим земљама у остатку света. Броз је био мишљења да је Москви сада веома потребно да имају бољи однос са европским земљама и посебно са Београдом, уз подршку за улогу Београда у ПНЗ и то на челу, како би се покрет правилно усмеравао и како би се спречио кинески покушај да га преузму, а Броз је ставио до знања да су односи са Пекигом искључиво економски док су политички односи лоши. Броз је такође дао информацију о свом корисном и садржајном разговору са Х.Селасијем Царем Етиопије, који му је објаснио да су африканци у Рабату на састанку осудили Израел и дали пуну подршку арапима, али и да има одређених проблема међу несврстаним афричким земљама на којима се ради на решавању. Селасије се сложио да је потребна већа активност покрета НЗ посебно поводом кризних ситуација уз страх да ће се велике силе почети договарати на штету несврстаних. Разговарали су и на побољшању економских односа до нивоа политичких, јер је

Етиопија тражила не само сарадњу већ и економску помоћ што је Броз прихватио и тражио веће ангажовање посебно по питању наоружања. Броз је о посети председника Индије изјавио да се индијци жале што их толико критикују у ПНЗ због инвазије Пакистана и споразума са СССР, где их боли гласање Београда у ОУН против њихове агресије, посебно имају проблем са арапима који подржавају Пакистан због ислама, додајући да су се повукли са окупираних територија и ушли у разговоре са председником Пакистана Буто-м који је тврд али разуман, и да им треба помоћ Београда у побољшавању положаја у ПНЗ што је Броз прихватио и изразио разумевање за понашање Индије у тој кризи. Секретар Тепавац је у дискусији говорио о разговору са секретаром Роџерсом и о САД гаранцијама и подршком за независан положај Београда, са разумевањем да Београд мора имати и нормалне односе и са Москвом, уз сигурност да ће у тим односима бити прихваћена независност Београда, дајући уверавања да никакви договори нису постигнути са Москвом против Београда, такође подржавајући несврстану политику Београда у контексту помагања у смиривању криза посебно на БИ. Секретар САД му је изјавио да његова земље више не гледа на светске односе црно бело и да више не функционише на хладноратовским антикомунистичким основама, док су сукоб Пекинга и Москве видели као могућност да кроз притисак поправе односе са обе земље користећи се њиховим невољама, чиме имају бољи однос са те две земље него што оне имају међусобно. По питању Индокине Роџерс му је рекао да се догађају политичке и дипломатске припреме да се САД повуку из региона следеће године и реше ратно стање, а о питању БИ је тврдио да не могу зауставити Израел чије су амбиције превелике, и да желе да реше кризу на БИ под условом да се Москва повуче из арапских земаља након тога али да сумњају да ће до тога доћи због војних база и користи које она тамо има. Такође Роџерс му је рекао да односи са Москвом никад раније нису имали тај ниво партнерства и сарадње, и да су САД спремне да прошире економске односе са Београдом и дају му помоћ. Поред излагања председника дата је и општа инфорнација ССИП о посети председника Москви, где је оцењено да ј посета била одржана у добрим

условима и дала добре резултате и са становништва међународне политичке ситуације и са стране развоја односа Београда и Москве, и такође је оцењено да је у мешувремену дошло до дипломатских успеха Београда у побољшавању односа са СССР и социјалистичким земљама, као и са активношћу у ПНЗ. Москва је тражила да две земље изразе добре оцене међусобног унутрашњег развика хвалећи социјалистичке успехе других, што није прихваћено од стране Београда због мешања у унутрашња питања и идеологију, након чега је Москва избегавала да се изјасни о питању самоуправљања које је описано као унутрашње питање Београда и да није тема спорова две стране. Састанак је унапредио билатералне односе и сарадњу уз стабилизацију односа и обезбеђивањем континуитета односа и сарадње у подручјима обостраног интереса, док је совјетска страна покушала да учини корак ка афирмацији идеолошких основа сарадње са Београдом у оквиру социјалистичког интернационализма, уз став за збијеност и сарадњу светског комунизма кроз партије, чак тражећи да се у комунике унесу ставови о координацији спољне политике две земље уз редовне консултације. Дакле дугорочни циљеви спољне политике Москве да потчини Београд су остали присутни у разговорима, иако је Москва подржала раније принципе о сарадњи на основу једнакости и прихватила је статус кво након одбијања Београда да се приближи, што је показало спремност Москве за свестран развој односа са Београдом. Москва је покушаје да приближи Београд својим концепцијама ставила у доста блажу и флексибилнију форму, покушавајући да Београд приближи лагер милом уместо силом као у ранијим односима, и покушали су да идентификују Југославију са лагерским земљама кроз фокусирање на заједнички социјализам, и уз покушаје да буду што присутнији у Југославији кроз економску, друштвену, културну и војну сарадњу. За разлику од ранијих критика и истицања разлика два система Москва је конструктивно покушавала да нађе сличности два система али због својих интереса, уз покушавање да се приволи Београд на ближу сарадњу са СЕВ организацијом као битним фактором билатералних односа. Београдска страна је доста говорила о успесима и ширини у односима са социјалистичким

земљама и покретима у свету, док је одбила формулације Москве о једниству и збијености међународног комунистичког покрета и истакла разлике у концепцији тог покрета и сарадње сродних покрета и партија у свету. Москва је задржала погледе да у одређеним питањима треба да одржи притисак на Београд, са критиком јавног мњења и штампе у Југославији, и тражила даљу војну сарадњу. У питањима спољне политике било је посебно наглашео блоковско схватање социјализма од стране Москве, као фиксирајућим правцем њихове спољне политике, где је Брежњев истакао да је источни лагер једина снага која може потиснути западни империјализам и да због тога СССР треба јачати односа са свим социјалистичким земљама, додајући да се озбиљно кренуло напред у координацији и усаглашавању спољнополитичких акција социјалистичких земаља. Такође је Москва посебно изразила став да је СССР глобална сила и да његово јачање обезбеђује репавање међународних проблема, и да има пресудну улогу у питањима борбе за независност народа, и из изјава се могло видети да Москва подржава борбу арапа или вијетнамаца само у свом интересу глобалне политике, тојест ставља своју глобалну улогу испред локалних дешавања и помаже савезнике из свог интереса велике силе а не из принципијелних разлога. Такође је став Брежњева вио да само Москва може утицати на САД и да мења њене позиције, уз блоковско схватање мирне коегзистенције и повезивао је коегзистенцију са јачањем социјалистичког блока. Брежњев је хегемонистички изјавио да се само јак источни лагер може супротставити САД и да мо ра јача, и да је његова активност олакшана због тога што су уз њега све социјалистичке земље (чак и Југославија), чиме је било очигледно да Москва не посматра Београд као независног чиниоца већ као део социјалистичке заједнице под вођством Москве. Са друге стране Београд је настојао да истакне улогу несврстаних као фактор у борби за мир и демократизацију односа, уз истицање улоге малих земаља и њихове одговорности. Током састанка Москва је дала велику пажњу питањима Европе, која је остала централно подручје интереса уз циљ да одрже своје позиције и границе свог лагера, и КЕБС је гледала кроз призму консолидације

својих позиција и давања простора за Москву да пренесе пажњу на трећи свет. Москва је дала подршку за антиимперијалне позиције ПНЗ у комуникеу, и на тражење Београда је укључила формулацију о недељивости мира, док је у свим иступањима председник Броз реafirмисао ставове Београда о сарадњи и безбедности у европи и повезаности са медитераном и БИ. У разговорима је било видно да Москва жели да одржи и прошири свој утицај на БИ, уз чак интерес за одржавање статуса кво, али уз страх да може избити криза које би упропастила њихове положаје, посебно због неповерења према Садату и понашању Египта који је склон темпераментним и екстремним потезима. Москва је сматрала да Египат није спреман војно за рат и да још није исцрпео политичке и дипломатске опције, уз бригу да би избијање рата на БИ повредило детант до кога је врло стало Москви. Москва је оценила политику Кине као шовинистичку и великодржавну, и да није дошло до никаквих побољшања у односима две стране, изражавајући свој интерес за Азију и помињући свој успех са Индијом којим је дат ударац и Кини и САД, и видело се да Москва жели што пре да се отараси кризе у Индокини где је имала проблеме са Кином и где је финансијски много трпела. Броз је у свом експозео игнорисао покушаје Москве да склони Београд са независног пута и прихвати редовне консултације и координацију спољне политике, тврдећи да Москва жели само пријатељске и једнаке односе са Београдом, иако је имплицитно прихватио њихов концепт социјалистичке светске политике и сарадње ради истих циљева, али са покушајем да се исти циљ достигне независно уместо под вођством Москве.¹³⁷

¹³⁷ AJ 507 ЦК СКЈ III/171

5. ЈУГОСЛАВИЈА У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ И ОРГАНИЗАЦИЈИ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА 1973.

5.1. ЈУГОСЛАВИЈА НА ГЕНЕРАЛНОЈ СКУПШТИНИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА 1973.

Прву седницу ГС 1973. Године започео је привремени председник сумаризовањем претходне године, коју је оценио као необичну и оптимистичну за наде о миру и безбедношћу, са све више мирне коегзистенције у односима између земаља са различитим политичким системима, уз пораст детанта који може створити економске прилике и бољитак за све. Такође поздравио је раст универзалности организације и наставак тог процеса (две немачке су се учланиле 18. Септембра), и оптимизам многих у даљој тешкој борби за мир и развој. Поздравио је раст мировног процеса у Азији и приближавање мира у Индокини и нормализације на индијском подконтиненту, као и наставак деколонизације у Африци, док се у Европи одржава друга фаза конференције о миру и безбедности која је прва велика европска конференција која се бави миром а не поделом континента и сфера. Изразио је уверење да ће КЕБС имати у виду интересе целе европе и створити систем колективне одбране и недељивости мира који се може проширити на остатак света, даље хвалећи труд ка разоружавања. Поздравио је четврту конференцију покрета несврстаних у Алжиру са почетка месеца, коју је описао као нову манифестацију велике улоге коју те земље играју у борби за остваривање принципа повеље ОУН и доприносе успешном раду организације. Позвао је на решавање заосталих проблема попут активних криза у свету и коришћења политике силе, у складу са растом одговорности и улоге организације. За новог председника ГА је изабран Бенитез из Еквадора, и затим су изгласане резолуције које су потврдиле препоруке СБ и прихватиле две Немачке у чланство. Затим је

говорио представник СССР, хвалећи једногласност којом су две немачке доведене у чланство, догађај који је био историјски за развој послератних међународних односа у Европи, посебно за ОУН које су створене током рата у нади да ће се рат и агресија отклонити заувек, и посебно је битно да је земља која је почела рат прихватила повељу и обавезе према ОУН, показујући да је у свету заиста дошло до великих и незаустављивих промена захваљујући мирољубивим и прогресивним снагама. Изјавио је да је такав догађај директан резултат олакшања међународних тензија и труда који је уложен током целог послератног периода. Поздравио је учлањење Немачке ДР као исправку неправде коју је СССР веома исчекивао, и то је узео као признање међународне важности те државе, подсећајући да је то социјалистичка држава која воли мир, напредак и безбедност међународну, што је веома битно за питање КЕБС у Европи, Изјавио је да је прихватање НДР у ОУН признање за њено активно деловање у свету где већ општи са 95 земаља и ради на побољшавању мира у свету, додајући да је то признање доказ побољшања ситуације у Европи од историјског значаја. Поздравио је и приступање ОУН Немачке ФР и изјавио да се нада добрим и пријатељским односима, где се надао "добросуседским" односима и нормализацији, подсећајући да је у мају ГенСек Брежњев био у посети Немачкој где је потврђена обострана жеља за сарадњи уз узајамну корист. Ове неспреке је ставио у оквир генералног олакшавања тензија и побољшавања односа које се десило претходне и текуће године, подсећајући да је хладни рат прошлост у светској политици.

Представник Југославије Мојсов је затим говорио о новој страници у животу ОУН, о великом кораку ка још већој универзалности након примања две Немачке у чланство, подсећајући на добре односе које Југославија има са обе земље, изразивши да је ОУН трајна организација са још потенцијала јер све више земаља се учлањује а нико не излази. Описао је Југославију као земљу која је много патила у светском рату од агресије, која се херојски борила за слободу и одбранила своју

независност, која је једна од оснивача ОУН и покрета несврстаних, која је мирољубива и социјалистичка и свуда у свету подржава превазилажење подела и лоших односа. Изјавио је да она као таква ставља велику важност на позитивне трендове у Европи који су довели да овако позитивне ситуације и примања две Немачке у чланство, подсећајући да се Југославија одмах по окончању рата јако борила за нормализацију односа у Европи и превазилажењу разлика, као и да је вратила дипломатске односе са ФРН већ 52. године, а да је успоставила са НРН 57. Подсетио је и да често њен труд и доприноси нису прихваћени и препознати у том времену, и трпела је многе притиске и одмазде. Изјавио је задовољство да се континент сада креће ка све већој сарадњи, подсећајући да се у Београду на првој конференцији ванблоковских тражио престанак конфронтације и поделе Европе и да се замени преговорима и суживотом. Изјавио је да је Југославија од почетка говорила и имала такав став да је прихватање реалности у послератној Европи и Немачкој једини начин да се превазиђу поделе, о чему да се нада да ће компликован и дуг процес КЕБС бити велики допринос нормализацији и стабилизацији стања, где ће односи између земаља бити основани на једнакости, независности, интегритету, суверенитету, немешању у унутрашња питања, и слободни од претња и коришћења силе без битности какве политичке системе имају. Објасио је да је једино таква основа односа та која може донети стабилност, сарадњу, мир и безбедност на континенту па и након тога на свету, али да у исто време треба ставити акценат колико је год могуће, да Европа не сме бити једини континент на коме се дешава смиривање ситуације уз позитивне трендове сарадње, тојест да Европа не сме бити себична већ да мора помоћи да се детант учини универзалним, јер она не може бити заиста сигурна и мирна ако постоје велике кризе и ратови ван ње и у њеној близини. Изразио је наду да ће у оквиру обавеза које је преузела чланством у ОУН, Немачка радити на ослобађању света од колонијализма и расизма, посебно на југу африке. Говорио је и о томе да је прошло 13 година од прихватања декларације о давању слободе колонијалним народима, али да постоје остаци тог анахроног система разбацаног по свету,

подсећајући да постоји фронт народа у свету који се боре са империјализмом, неоколонијализмом и хегемонијом, за слободу, независност, политичку и економску еманципацију и развој, ту истачући такозване прогресивне демократске (социјалистичке) земље, као и несврстане земље које увек дају свој допринос и подршку деколонизацији. У контексту прихватања Бахама у чланство, дао је подршку свим карипским и латиноамеричким државама у борби за слободу, позивајући се на радодноослободилачку независну борбу Југославије.

Представник САД је описао приступање две Немачке као врхунац четврт века дипломатије, унитар и изван ОУН, процес који је признао реалности тренутног света, где се идеолошки конфликти и ратна неслагања отклањају у име боље будућности за све. Изјавио је да се додавањем нових чланова свет помера напред ка трајном миру, и мора ићи даље уз повећање међународне хармоније, додајући да је посебно задовољан приступањем Бахама, које је описао као најновију америчку републику са којом његова држава има добре односе. Приступање Немачке је описао као веома симболично, где су ОУН порасле са 51 члана на 135, али тек у последње време се приближава правој универзалности која ће повећати могућност ОУН да функционише у реалном свету са правим одлукама, а САД су поносне на улогу коју су имале у овом процесу, хвалећи председника Никсона који је 69. започео нову политику мира и сарадње која ће заменити конфликт и конфронтацију, и од тад је доказао своје намере преговарањем и уговорима о ограничењу нуклеарног арсенала, Додао је да је у Европи потрага за миром начила поправљање ситуације у Берлину и промену односа између истока и запада, са смањивањем војне конфронтације два блока и смањивање препрека културној сарадњи. Изјавио је да напредак кроз тешке преговоре никад није дело једне земље или мале групе, хвалећи мултилатералну дипломатију и подсећајући да су САД у процесу нормализације односа са Кином, као и у процесу договора око ситуације у Берлину и Немачкој са СССР , хвалећи додано улогу Немачке у

нормализацији односа са СССР и НР Немачком, као и њену конструктивну улогу у смањивању тензија у Европи. На крају је изјавио да је труд да се поправе услови живота свих људи у свету одговорност свих држава, и да је учлањење две Немачке задњи део процеса нормализације Европе после светског рата. Позивао је све земље да гледају унапред и сарађују за бољу будућност, и да у оквиру ОУН поштују принципе универзалности и сарадње уз стављање идеолошких разлика по страни, са решавањем највећих разлика и проблема на дипломатски начин.¹³⁸

Даље у отварајућој дебати је говорио представник Британије, поздрављајући пријем две Немачке у ОУН чије ће чланство унапредити сарадњу у организацији, додајући да је Немачка блиски партнер и савезник у НАТО савезу и од ове године у Европској економској заједници (ЕЕЗ), додајући да је та заједница приступила ближој спољнополитичкој сарадњи, и објашњавајући да је пријем две немачке пример отопљавања односа у Европи и елиминисања узрока сукоба и доказ о успешности сарадње и дипломатије. Подржао је успех прве фазе КЕБС-а у Хелсинкију у јулу, изражавајући наду да ће нова фаза која је тек почела у Женеви донети сарадњу на безбедности континента кроз преговоре и разумевање и практичне мере ради добробити Европе. Представник Француске је такође поздравио пријем Немачке као једног од свог најближих партнера са којим је у процесу помирења и историјског детанта у сред Европе, потврђујући интегративну улогу ЕЕЗ која постаје једна од главних ентитета савременог политичког света, и која позива источну Европу на детант и сарадњу, у чему и Немачка учествује активно, поздрављајући и даљу универзалност ОУН. Представник тек примљене Немачке је говорио подсећајући на раније изјаве о превазиђености рата и потребе да се проблеми решавају на миран начин, изражавајући жаљење због поделе његове земље после рата која је била један од разлога зашто је његова земље одуговлачила са улажењем у ОУН, како неби били супростављени са још једним немачким амбасадором и како нико неби помислио да су одустали од наде за уједињење, додајући да ће Немачка радити ка уједињену основаном на самоопредељењу и да ће на новим основама сарадње са истоком створити нову полазну такчу, подсећајући на успешне уговоре из претходне две године којим су регулисани њихови односи са ДР Немачком и статус Берлина кроз квадрипартитни уговор. Изјавио је да су ОУН за разлику од Лиге Народа светска а не европска организација, са великим бројем земаља од којих су многе настале самоопредељењем од ранијег

¹³⁸ А ОУН А_ПВ-2117

колонијалног статуса, дајући подршку за самоопредељење свима, подсећајући да Бон жели даље учешће у једној европској унији која би ставила раније ратне и политичке проблеме Европе у заборав, подржавајући потпуно пројекат ЕЕЗ. Изјавио је да устав Немачке брани достојанство сваког човека и право да живи слободно од репресије, чиме се сам по себи Бон противи колонијализму и расизму, и спреман је да сарађује о крају тих институција кроз ОУН, нудећи пуну сарадњу са остатком света у решавању економских, друштвених и хуманитарних проблема, додајући да нема трећег света већ само један свет који је уједињен за развој, подржавајући политику Детанта у коме је Бон узео активно учешће, и изражавајући наду да се рат може превазићи јер је то основна потреба међународне заједнице уз устручавање од силе и решавање проблема на миран начин, објашњавајући да иако је свет несавршен ОУН морај радити на минимуму разумевања и основним принципима, где је мир на првом месту и коегзистенција главни принцип, јер је свет постао међузависнат и где је потребно да све земље развијају своје потенцијале, посебно због тога што више ни један рат не може гарантовано бити локалан без утицаја на остатак света, а рат се најбоље може спречити заједничком сарадњом у ОУН.¹³⁹

Даље у дебати је говорио државни секретар САД Кисинџер, који је изјавио да је чињеница да је први његов акт као секретар да овај говор. чиме САД показују колико им је стало да ОУН, иако су САД често биле разочаране организацијом због неуспешности да наде за мир претвори у конкретне успехе, али да су привржене циљевима међународне заједнице, изјављујући да ће трајни мир доћи једног дана јер неће бити алтернативе, и да остварење повеље ОУН зависи од визије чланица, говорећи да САД траже прави мир а не само примрије, и да желе свет где постоји владавина права кроз универзални мир остварен кроз ОУН. Изјавио је да су многе кризе стављене у прошлост, да је рат у Индокини скоро готов, да је на БИ примирје одржано, да је дошло до договора око Берлина, док су САД и СССР нашли заједничке интересе у миру и избегавању конфликта, уз ограничење наоружања стратешку стабилност што побољшава безбедност света, затим је поменуо и конструктиван дијалог са Кином после две деценије блокаде, где су две силе нашле заједничке интересе. Додао је да су моге земље допринеле процесу детанта, да је у Европи успешан КЕБС уз чланство обе Немачке у ОУН, и индијски подконтинент је у процесу нормализације, али упозоравајући да иако су многе конфронтације хладног рата отклоњене и даље постоји доста неповерења и забринутост за смањивање тензија може да се заврши враћајући свет у нови хладни рат, док се многи плаше кондоминијума две силе, и док

¹³⁹ А ОУН А_ПВ 2118, 2119

несврстане земље све више личе на трећи блок. Објаснио је да САД никад неће бити задовољне светом пуним нестабилних примирја и практичним краткотрајним решењима, јер само правда може решити проблеме а не сила, и стабилни мир мора лежати на темељу заједничких аспирација а не баланса сила, уз поштовање хуманитарних начела и универзалне истине и правде а не подељене према идеологији, тражећи од скупштине да све земље крену путем детанта као велике силе, и да кроз сарадњу створе не свет коегзистенције него једну светску заједницу. Изјавио је да ће САД наставити да раде на смањивању тензија и јачању стабилности у свету, уз промовисање позитивних трендова и нормализације са свима, уз јачање односа са Кином и јачање мира на југу Азије, уз подршку помирењу у Европи и стварање бољих и конструктивних односа са СССР уз разоружавање и смањење војног присуства. Подржао је принципе самоопредељења и развоја у трећем свету и разоружавања, говорећи да САД немају жељу за доминацијом али да ће се супротставити било којој земљи која покуша да оствари доминацију, и да неће напустити своје пријатеље нити ће правити поделу светских интересних сфера са другом супер силом, већ ће радити на успостављању мира кроз ОУН и билатерално, уз тражење начина кроз своју улогу у СБ да реше отворене светске проблеме и конфликте, попут оног на БИ уз подршку тамошњим земљама за практични напредак кроз преговоре и компромис у заједничком интересу. Позвао је на јединство света о заједничким проблемима светске економије и енергије, и подсетио на многе миротворне успехе ОУН током њене историје, као и њен потенцијал да буде посредник и да подржи стварање и одржавање мира, говорећи да се тај аспект ОУН мора појачати због међузависности света, уз већу улогу СБ у одржавању мира кроз мировне операције које се морају регулисати, затим је подржао универзализацију ОУН уз процес помирења, уз позив да се две Кореје приме у ОУН а Јапан у СБ као трајан члан, и такође је подржао економски развој мање развијених земаља и смањивање разлике у економском смислу између њих и развијених земаља, и да се тај развој мора радити у заједничком интересу и на реалној основи а не кроз идеолошке и пропагандистичке сукобе.¹⁴⁰

Представник СССР је почео говор давањем подршке за ГС и њене практичне резултате у јачању међународног мира и безбедности, говорећи о прошлој години као успешној и пуној битних догађаја који су појачали процес корисне сарадње и смањили међународну напетост, помињући крај рата у Вијетнаму који је дуго био велико жариште, као и нормализацију односа на Индијском подконтиненту после рата. Такође је истакао да је у

¹⁴⁰ А ОУН А_ПВ 2124

Европи позитивна промена највиднија, јер је нормализација односа две половине Европе скоро готова отварањем КЕБС који је нов и важан корак у организацији мирне сарадње на целом континенту, додајући да је кроз детант смањена могућност за глобални конфликт два политичка система, и уклоњена опасност ратне катастрофе, указујући на нормалне односе и мировне договоре две суперсиле, и све то стављајући у контекст признавања принципа мирне коегзистенције у односима два политичка система кроз практичне кораке, и постављања тог принципа у основу односа, оцењујући процес детанта као широк и дубок и укључујући у себе све већи број држава, побољшавајући односе међу многима, и дајући наду да ће тај процес бити дуготрајан и да ће фундаментално реоријентисати међународне односе. Изјавио је да Москва води политику сарадње и детанта, и да је у пракси показано да је то правилна политика која доказује мирољубивост Москве, која у својој идеологији подржава мир и пријатељство народа према основним принципима, и додао је да то нија краткотрајна или прагматична политика која зависи од тренутних услова. Подсетио је да детант није дошао сам од себе већ је тај мировни процес резултат великог труда и многих међународних мера, кроз велику количину преговора и разговора, позивајући на градњу мира кроз редован и вредан рад свих земаља, позивајући све своје савезнике да раде на миру кроз блиску сарадњу и конкретне иницијативе, како би се нови мирни поредак консолидовао, упозоравајући да детант има своје непријатеље чија се обструкција мора превазићи. Хвалио је већу вољу западних земаља за ширу сарадњу са социјалистичким земљама у циљу решавања светских проблема у општем интересу, и поменуо је да је детант добар и за несврстане и неутралне земље јер имају већи прилику да позитивно утичу на међународна дешавања, и да су се многе важне активности извеле у ОУН због политичког утицаја тих земаља, посебно истичући да је четврти самит покрета подржао детант и сарадњу свих земаља против агресије и репресије, и да је њихов глас носио ауторитет. Изјавио је да детант по својој природи мора бити светски, уместо да се ограничи на побољшање односа одређених земаља, и позвао је на рад на ОУН као на основи система безбедности на које се све земље могу осонити, додајући да детант две суперсиле није уперен против интереса трећих земаља, и да он не значи да друге земље требају постати пасивне већ да све земље имају одговорност за одржавање светске безбедности. Изразио је задовољством побољшањем ситуације у свету током задњих пола деценије, али и забринутост због наставка опасности од рада у многим деловима света, истичући да ситуација у Индокини још увек није мирна и решена јер политичко решење није завршено и имплементирано, и да је на БИ и даље тешка ситуација због израелске агресије која представља опасност по мир, и која је изведена против међународног права и коришћењем

силе која је много пута осуђена, додајући да арапске земље имају право да се не мире са ситуацијом где су због империјалистичке агресије окупиране њихове територије, и подсећајући да се решење може створити кроз имплементацију СБ 242 и повлачење Израела са окупиране територије, како и захтевају ОУН и њене чланице ради успостављања трајног и праведног мира. Жалио се да ОУН имају велику количину нерешених проблема пред собом, који су комплексни и који се веома споро решавају, а све их је теже решити што дуже трају, посебно помињући разоружавање и трку у наоружању, али прихватајући да је нешто позитивно ипак урађено и да труд треба да се настави, дајући пример уговора између Москве и Вашингтона о ограничавању стратешког наоружења као добар пример за наставак преговора и за ширење разоружања на друге земље, тврдећи да Москва подржава разоружење и да то редовно потврђује у ОУН, позивајући на компромис и разумевање, и сарадњу свих великих сила на ограничењу оружја, додајући да се смањење трошка за оружје може у некој мери дати као помоћ земљама у развоју (као што су несврстане земље тражиле), и позвао је сталне чланове СБ да смање војни буџет за десет процената. Подсетио је на совјетску резолуцију о некоришћењу силе у међународним односима из прошле године и жалио се што нису све земље узеле исте ставове као Москва, и позвао је на одржавање светске конференције о разоружавању, и подсетио је да се за мало година много урадило кроз детант јер су пре само неколико година односи два блока били под великим тензијама и одликовали се неповерењем и непријатељством, док сада има отворених и пријатељских контаката, помињући односе Москве са Паризом и Боном који су били у успону, демонстрирајући да је за обе стране у интересу нормализација односа и мир у Европи. Изјавио је да је због детанта дошло до чланства две Немачке у ОУН, и да су односи Москве и Вашингтона за мало време веома поправљени на принципу мирне коегзистенције, што је отворило многе добре могућности посебно због обостраног прихватања права на самостални унутрашњи развој и свој политичко-идеолошки систем, додајући да ће тај позитиван однос утицати и на смањивање тензија у свету, додајући да је Москва отворена за развијање односа са свима. Похвалио је КЕБС као догађај без прецедента, где су све све европске и северноамеричке земље ставиле за један сто како би се обезбедила будућност континента, изражавајући оптимизам због те конференције и њених конструктивних резултата, који су позитивни за цео свет, али је упозорио против покушаја да се унутрашња пракса једне земље пренесе на другу, јер свака земља има своје законе, културу и морал, жалећи се да западне земље користе пропаганду како би се мешале у туђе унутрашње послове (овим је критиковао покушај западних земаља на КЕБС да утичу на Москву да дозволи слободу информисања и говора, прим аут), и позвао је на

односе између земаља без мешања у унутрашњу политику. Поменуо је и политику Москве у Азији, где је наине та политика имала за циљ мир, сарадњу и безбедност, уз сарадњу са сваком земљом која има исте циљеве, дајући за пример добре односе са мирољубивом Индијом, говорећи да је идеја Москве о колективној безбедности све више прихваћена и да је уперена против рата и империјалистичке агресије. Подсетио је да је Москва увек давала подршку земљама трећег света и да се чврсто супротстављала колонијализму у ОУН, увек показујући солидарност са народима под окупацијом и репресијом, и посебно је изразио жаљење због антилевичарске реакције у Чилеу, где је слобода народа спречена силом због чега је Москва прекинула дипломатске односе, говорећи да Москва подржава оне народе и државе које су кренуле путем независности, и политичке и економске, и да нуди помоћ и сарадњу земљама у развоју као принцип своје спољне политике. Изјавио је да је смањење тензија у свету позитивно за развој трећег света где је тим земљама потребан мир како би се усресредиле на економски и друштвени развој, и на грађење будућности без страног мешања, говорећи да што је боља атмосфера у свету то су више анахроне појаве колонијализма и расизма, тражећи јаку осуду тих негативних појава и борбу за њихову елиминацију кроз ОУН. Подсетио је на декларацију ГС о деколонизацији и тражио је пуну имплементацију уз подршку свим ослободилачким покретима, и отпор свим колонијалним и расистичким режимима уз укидање помоћи њима од стране одређених њланица ОУН, додајући да су социјалистичке земље заједно са земљама у развоју у заједничкој борби за мир, и да уз светски детант има више могућности да се развијају односи са трећим светом. На крају се осврнуо на ОУН као позитивну организацију чија је повеља довољна за њену мисију али која се недовољно поштује од стране свих, дајући пуну подршку организацији у центру светских дешавања.

Канцелар Немачке Брант је изјавио да су немци једна нација иако су у две државе, говорећи да ће ЕЕЗ до краја деценије постати европска унија, говорећи како је Бон дошао у ОУН да узме део одговорности за светска дешавања, и да је од краја светског рата велики пут пређен ка нормализацији у Европи, али да жали због поделе Немачке и Европе које и даље трају, и представљајући политику Бона као покушај да се превазиђе хладни рат и да се направи такав мир у Европи у коме би две немачке могле да се уједине у слободном самоопредељењу, хвалећи односе две Немачке које је описао као мирно добросуседство и суживот кроз сарадњу, помињући недавне уговоре који су на миран начин решили проблеме и створили детант у Европи кроз одрицање од силе које је омогућило економску и културну сарадњу два блока. Поздравио је детант и коегзистенцију две суперсиле и позвао на безбедност и поверење који су међусобно условљени и преко потребни ради

наставка позитивних процеса, дајући посебну важност и одговорност суперсилама за одржавање мира, јер је баланс блокова био основа мира у Европи, али да у том систему јак утицај на мир и баланс имају Европа, Јапан, Кина, као и трећи свет, говорећи да у хладном рату није било победника и да се треба што пре померити од политике силе и претње, и позивајући на балансирано смањење снага и наоружења, како би се у миру и безбедности сви фокусирали на развој међузависног света, уз јачање међународног права и ОУН. Изјавио је да проблеми једног дела света лако постану велике кризе и пренесу се на друге регионе, тражећи да се сви позабаве превентивном дипломатијом и разумевањем конфликта, и подсетио је да насиље не може бити решење, и да треба помоћи развој трећег света, и одбио је циничне ставове о ефикасности ОУН коју је оценио као потребну иако није испунила све своје обавезе, јер се кроз њу развија међународна сарадња и солидарност које су основа за избегавање рата, позивајући на већу солидарност и саосећање са жртвама конфликта и колонијализма, позивајући на преговоре уместо рата и на решење горућих проблема попут колонијализма како би се избегли конфликти у недељивом свету. На крају се осврнуо на ЕЕЗ описујући је као заједницу и савез, кроз који се национализми стављају по страни ради сарадње и економског спајања, у циљу заједничког благостања и безбедности, објашњавајући да је она сила без империјалних аспирација, уз тврдњу да државе могу сачувати свој суверенитет само кроз укључивање њега у веће заједнице изнад нације-државе, упозоравајући на опасности изолације и национализма, и позвао је на одрицање од силе и елиминисање конфликта уз разоружавање, уз подршку за самоопредељење и развој.

Представник Британије је изјавио да решење свих проблема може да се нађе кроз дипломатију и уз помоћ ОУН као медијатора, подсећајући на негативне последице два светска рата, хвалећи улогу ОУН у решању многих проблема и подсећајући да је континент дуго време у миру, али описујући поделу на два блока са два политичка система као основни проблем света, и додајући да је још један светски проблем брза деколонизација. Подсетио је на огромне тензије и опасности због конфронтације два блока од краја рата, али је изразио задовољство због нормализације односа са комунистичким земљама иако је та идеологија толико страна западну, хвалећи процес детанта као историјски корак, и такође хвалећи успехе ЕЕЗ и КЕБС као стабилизујуће за континент, позивајући на мирну коегзистенцију два блока и система у заједничком интересу без непријатељства, али тражећи да тај детант постоји на делу а не само на речима. Изјавио је да је узрок велике тензије и разлика у развоју севера и југа, где је размак економски а не идеолошки, , позивајући на сарадњу развијених са неразвијеним кроз трговину, помоћ,

кредите и инвестиције, упозоравајући да се не сме дозволити да политичке разлике спрече економску сарадњу и позивајући на партнерство уместо конфронтације, и нудећи економску помоћ под условом да се она рационално искористи за добробит свих грађана, и додајући да детант запада и истока не треба да има негативне последице по трећи свет, већ треба да ослободи ресурсе за помоћ сиромашним земљама без идеолошке оптерећености.¹⁴¹ Представник Југославије Секретар Минић је затим узео реч, на почетку поздрављајући председника ГС за ту годину и хвалећи повећану улогу ЈА земаља у раду ОУН, као и њихову улогу у светском напретку уз све већу сарадњу са другим земљама које се залажу за мир и независност, што је доказано њиховом улогом на самиту ПНЗ. Затим се осврнуо на недавни самит несврстаних на коме су били представници скоро стотину народа и земаља коју су представљали две милијарде људи, који су истакли своју оријентацију ка ослањању на сопствене снаге и на јачање сарадње међу собом ради налажења решења светских криза и проблема уз развој политичке и економске сарадње. Одбио је тврдње да несврстани постају блок јер су у основи против пореде света на блокове, карактеришући блокове као затворене и привилеговане политичко-економско-војне групе, и изјавио да су земље поркета оријентисане на сарадњу са свим земљама у свету на основи једнакости и да траже решење светских проблема општом сарадњом а не блоковима. Хвалио је ПНЗ као реалну снагу која је од свог настанка све време јачала, и да није могуће решити горуће проблеме света без њиховог учествовања, и да су оне стога створиле јединствени фронт како би координисали свој утицај на решењ светских проблема. Позитивно је оценио прелаз са хладног рата на детант, и општу оријентацију у свету на преговарање и сарадњу, чиме се смањила претња рата и конфронтације између блокова и афирмисали су се принципи активне мирољубиве коегзистенције. Посебно је истакао значај КЕБС за стабилност Европе и сарадњу уз отклањања блоковских подела, тражећи да се побољшање односа и безбедности прошири на остатак света, посебно у повезаности са медитераном и решавањем проблема на БИ, уз потребу да европске земље раде на том проширивању и на сарадњу са трећим светом, јер су мир и безбедност недељиви. Жалио се због наставка политике политичких и економских притисака и поред детанта блокова, за који су се несврстане земље и Београд активно залагали више од деценију, и поменуо је негативно коришћење силе и интервенције против ослобођења земаља и завршетка процеса деколонизације, указујући на опстале проблеме колонијализма, империјализма, неоколонијализма, као и на доминацију и експлоатацију, због којих се позиција земаља у развоју погоршавала, подсећајући да у целом трећем свету има активних криза и борбе за

¹⁴¹ А ОУН А_ПВ 2126, 2128,

слободу и еманципацију. Дао је пример Чилеа где је тврдио да је извршена агресија међународног реакционарног империјализма који је спречио борбу за слободу од стране доминације, и тврдио да је то пример оне опасности о којој говори, као и да је то упозорење за несврстане земље које су забринуте и уплашене, говорећи да таква дешавања показују да чак и током детанта могу избити велике кризе и конфронтације, уз тврдњу да се у ЛА дешава реакција против анти нео-колонијалне репресије, дајући подршку за социјалисте Чилеа и погинулог председника, због чега је Београд решио да прекине односе са војном хунтом Чилеа. Упозорио је да је криза на БИ наставила да расте и да утиче на шири регион, окривљујући Израел за кризу тврдећи да је узрок његова агресивна експанзионистичка политика и коришћење државног терорзма. због чега је Израел све више изолован, додајући да криза на БИ негативно утиче на безбедност медитерана и Европе, и да екстерни фактори не могу дуго држати ситуацију под контролом, тврдећи да се трајно и праведно решење може створити само кроз комплетно повлачење Израела са окупираних територија без предуслова, и кроз давања легитимних права палестинцима кроз ОУН, уз могућност ОУН санкција против Израела ради имплементација СБ и ГС резолуција. Даље је говорио о наставку расизма, колонијализма и нео-колонијализма на југу Африке, уз политичко-економску подршку одређених земаља запада, са све већим колонијалистичким нападима против независних земаља у региону, који се могу проширити на друге земље, тражећи од ОУН да хитно реагују против овога кроз материлану и политичку помоћ ослободилачким покретима као представницима њихових народа, као што Београд ради и наставиће, тражећи да се они признају у ОУН као легитимни представници својих народа. Поздравио је париски мировни споразум о Индокини, тврдећи да се циљеви мира и независности могу остварити само кроз стриктну имплементацију договореног и кроз комплетан престанак екстерне интервенције у земљама Индокине. Упозорио је на наставак наоружавања и поред детанта великих сила, додајући да се за веће разоружање мора урадити сарадња свих земаља и да тај процес не може успети ако је билатералан, позивјаући на давање помоћи неразвијеним земљама уместо да се троши новац на оружје, и подржавајући светску конференцију о разоружавању. Изразио је наду да детант неће бити изолован процес и да неће ићи на штету треће странем нити да ће одржати ситуацију где постоји страна доминација над народима који се боре за своју еманципацију и независност (тојест да неће оставити поделу света на интересне сфере), , тражећи јаку политичку вољу за решавање отворених светских криза, и позвао је на промену светских економских односа и помоћ неразвијеним земљама кроз узајамно корисну сарадњу и помоћ. На крају је хвалио све већу универзалност организације и њене

велике промене претходних деценија у расту чланства, говорећи да је улога и ефективност ОУН већа него икад раније и она постаје главни светски инструмент решавања проблема, поздрављајући приступање две Немачке и позивајући на приступање Бангладеша, подржавајући Индијско-Пакистанску нормализацију, и тражећи већу демократичност међународних односа и још већу ефективност ОУН. Жалио се да многе одлуке и резолуције нису имплементирани, и да су многи принципи повеље активно кршени уз негативно понашање многих чланица које пролази без санкције, на крају се жалећи да се користи вето у СБ чак и када постоји широки консензус о неком питању који је у складу са принципима повеље, и тражећи да се ОУН информишу о билатералним преговорима и договорима ако они имају односа на позиције трећих земаља, додајући да Београд и несврстане земље сматрају да се њихови циљеви могу најбоље достигнути кроз ОУН и да имају витални интерес за јачање улоге и ефективности организације, уз једнако учествовање у решавању заједничких проблема.

Представник Индије је почео говор изражавањем жалости због смрти председника Чилеа у тако трагичним околностима, говорећи да је демократска традиција те земље угрожена и да се нада да ће та земља успети да поврати мир и развој без страног мешања или даљег насиља, затим је изјавио да је универзална жеља да ОУН постану ефективнији инструмент промоције међународног мира и сарадње, али да та улога зависи од воље земаља за њом, хвалећи организацију као светски форум за сарадњу и разматрање проблема који се тичу свих. Поздравио је процес детанта и видни напредак ка смирењу ситуације у свету, уз успехе у смиревању и сарадњи у Европи, и тражећи да се дух детанта прошири на остале делове света јер не сме бити ограничен на коегзистенцију блокова чији би се ривалитет пренео на трећи свет, и указао је на значај самита несврстаних земаља који је ујединио несврстане земље у борби за једнаку сарадњу и развој у миру, и позвао је на укидање економских разлика у свету како би се лакше уклонила доминација и репресија, подсећајући да несврстане земље нису окренуте против неке земље или групе земаља већ да само желе једнаку сарадњу и општи мир кроз ОУН. Изјавио је да Индија има позитивне односе са већином земаља у свету, посебно несврстаним, и да је створила блиско пријатељство са СССР пуно сарадње и разумевања, али да има и добре односе са Британијом и САД на основи узајамног поштовања и једнакости, и указао је на активни рад на нормализацији односа на подконтиненту кроз директне преговоре, у покушају да обезбеде мир у региону, окривљујући Пакистан за рат 1971. године где је уништио мир кроз војни покушај да се уништи самоопредељење Бангладеша и уз отворени напад на Индију, додајући да је после победе у рату Индија одмах прешла на нормализацију односа и

враћање окупиране територије. Поздравио је мировни споразум о Индокини уз наду да ће тамошње земље моћи да се развијају без стране интервенције и мешања, а поводом кризе на БИ је изјавио да до мира не може доћи без комплетног повлачења Израела. тврдећи да је његово одбијање да напусти окупирану територију директни узрок тензији и конфликту, позивајући на поштовање ОУН принципа о неотуђивости територије ратом. Осврнуо се и на проблеме колонијалне доминације и расизма на југу Африке, које је назвао највећим теретом света, описујући илегалност тамошњих режима и неуспеха СБ да имплементира своје резолуције, подсећајући на солидарност Индије са тамошњим земљама, и подржавајући разоружавање у свету, уз посебан интерес да се индијски океан претвори у зону мира, и на крају се осврнуо на ограничене успехе ОУН у развоју трећег света и потребу да се рад на том пољу појача.¹⁴²

Представник Кине је описао тренутну светску ситуацију, где је као главне догађаје одредио завршавање рата у Индокини, детант суперсила, КЕБС, и даље буђење и јачање трећег света где су несврстане земље одржале конференцију. Изјавио је да свет пролази кроз процес турбуленције, подела и ресврставања, где се основне контрадикције јачају посебно на примеру деколонизације где се народи трећег света боре за слободу против империјализма две супер силе, жалећи се да је после светског рата настало много локалних ратова због супарништва блокова, али је тврдио да мали народи могу да победе империјализам ако се боре до краја, и да се империјализам плаши народа јер су револуције у тренду, уз став да крај рата у Индокини неће олакшати ситуацију већ ће довести до даљих ратова, посебно због наставка кризе на БИ, доминације над ЛА и колонијализма у Африци, где велике силе настављају да се мешају. Жалио се да супер силе политички, војно и економски извршавају доминацију и интервенцију над мањим земљама, и да постоји много конфронтација које оспоравају детант, и поменуо је конференцију несврстаних са њеном осудом империјализма, хегемонизма и колонијализма која је пробудила даље трећи свет против неправде над њим, тврдећи да нема смиривања у свету и да је ван Европе много нереда и угрожавања независности због чега народи желе револуцију. Изјавио је да сви народи требају мирно коегзистирати као једнаки и суверени без агресије, описујући односе Кине као такве, подсећајући да су у уговору са САД потписали да две земље неће тражити хегемонију у Азији и да се противе хегемонији коју би успоставила трећа страна, тврдећи да је ситуација у свету лоша јер кроз детант су две суперсиле решиле да поделе свет у две хегемоније у свом интересу, жалећи се да се наоружавање суперсила наставља и да не живе у миру. Затим је осудио Москву и њене тврдње да је социјалистичка земља и

¹⁴² А ОУН А_ПВ 2130, 2136,

природан савезник земаља у развоју, али да је она у ствари интернационалистичка и шовинистичка велика сила, која се бави територијалном експанзијом и националним егоизмом, тврдећи да прави социјалисти не могу бити империјалисти као они, тражећи да се гледа шта Москва ради а не шта прича, а да је оно што ради империјализам где се бави агресијом, субверзијом, мешањем и доминацијом земаља, додајући да је КЕБС само покушај две суперсиле да очврсте своју контролу у Европи (и консолидују окупацију европских земаља, усмерено на Москву) али да се тамошње земље томе противе. Изјавио је док год постоји империјализам постојаће рат, због чега све земље морају бити спремне и недопустити великим силама да их збуне причом о детанту, критикујући спољну политику САД и СССР са примерима криза у свету како би потврдио да су те две земље кривци за те кризе и потчињеност многих земаља, износећи раније оптужбе против САД око присуства у Кореји и СССР око помагању Индији да подели Пакистан, док их је једнако окривио за кризу на БИ кроз одржавање кризног стања како би одржали тамошње земље у својој сфери утицаја. Поменуо је да у Африци колонијализам и империјализам и даље потчињавају тамошње народе и да је прави начин борбе против тих сила оружана борба уз јединство против покушаја супер сила да поделе африканце, дајући дпоршку за африканце и арапе, као и за ЛА земље за које је тврдио да пате од економског империјализма и морске хегемоније САД, додајући да је тренутно разоружавање превара, и на крају се жалио да ОУН није ефективна организација јер расте и број проблема и број резолуција које нису имплементирани, тражећи ревизију повеље јер се свет променио подизањем трећег света Представник Израела је описао међународну атмосферу као пуну самопоуздања и наде, где се конфронтација и непријатељство мењају дијалогом, хвалећи детант и решавање проблема Немачке и Индокине, и договоре САД са СССР и Кином, уз нормализацију у јужној Азији и одржавање КЕБС. Позвао је на суживот и заборављање идеолошких подела ради добрих односа уз проширивање детанта на све земље света, додајући да су у неким случајевима дијалог, помирење и компромис изостали, тражећи да ОУН промовише преговоре а не да намеће решења већине над мањином, жалећи се да арапске земље одбијају дијалог са Израелом и спречавају детант у региону БИ, и да се тиме одржавају тензије и спречава решење проблема, и да то долази из одбијања арапских земаља да прихвате независан и суверен Израел иако је он члан ОУН, затим је изнео осуде на арапске земље и представио њихове ставове као у основи анти-израелске, жалећи се да постоји велико неразумевање израелске политике у свету и да је та земља у ствари преокупирана својом безбедношћу и жели само мир у складу са принципима и циљевима ОУН.

Представник Француске је изјавио да је детант заправо ранији процес и да је то спољна политика његове земље задњих петнаест година, где је хвалио односе Француске са Немачком и СССР, чланство у ЕЕЗ и сарадњу у деколонизацији (прећутао је колонијалне ратове његове земље после другог светског рата на северу Африке и у Индокини, прим аут.), и хвалио је ширење процеса детанта у свету и његових резултата попут КЕБС која је велики успех за мир и безбедност, али је позвао на реализам и умереност у ентузијазму. Жалио се међутим да детант две суперсиле постоји како би њих две направиле међусобни баланс и отклониле политичке и економске проблеме и да то може негативно утицати на безбедност слабијих земаља због чега су оне правилно забринуте, подсећајући да је његова земља комплетно независна и да није пијун у светској стратегији, хвалећи напоре ЕЕЗ да превазиђе раније проблеме и заједно се ојача и промовише мир у свету, која би требала да узме независнију и јачу улогу у свету уз сарадњу са свима, уз опаску да суперсиле раде у свом интересу а не у интересу мира у свету, указујући на отворене кризе у свету које би могли да реше лако.¹⁴³

У дебати о португалској војној агресији у Африци, представник Југославије је осудио Португал да игнорише све праведне захтеве колонијалних народа под својом администрацијом, и захтеве међународне заједнице, и да наставља велику репресију над ослободилачким покретима уз велике војне акције против њих, осуђујући тај режим као реакционаран и агресивно колонијалан, и упозоравајући да Лисабон покушава да ојача своје позиције у Африци и продужи колонијалну доминацију. Подржао је ослободилачку борбу као праведну јер због репресије и тврдости Лисабона не могу другачије да освоје слободу него оружјем, подржавајући декларацију независности Гвинеје Бисао као победу у борби за слободу и независност кроз оруђани отпор, подсећајући на познату подршку Београда за деколонизацију и ослобођење и на декларацију ГС о деколонизацији. У складу са тим принципима Београд је признао нову независну земљу и самим тим окривљује наставак португалске борбе у тој земљи као агресију и империјализам, и позвао је на западне земље да престану са подршком за Лисабон (посебно је истакао НАТО савез), и да престану са политичком и војном подршком том реакционарном режиму, додајући да Лисабон сарађује са Преторијом и Салисбуријем како би заједно ојачали своје колонијалне позиције у Африци, захтевајући да Португал не буде примљен на КЕБС као колонијална и агресивна земља. Изјавио је да је португалска агресија у Африци опасна по безбедност и мир на целом континенту али и у свету, тражећи да се нешто уради против те агресије како се она неби проширила на суседне земље, нудећи пуну подршку Београда и покрета

¹⁴³ А ОУН А_ПВ,2137, 2139 2147, 2150

несврстаних у овом циљу, и тражио је да ГС прихвати Гвинеју Б. као чланицу и осуди Португалску агресију тражећи повлачење војних снага, додајући да колонијални режими добијају западну помоћ у складу са стратешким интересима, и да је оружана борба једини преостали метод ослобађања колонијалних територија, а то је и став покрета несврстаних.

У дебати о имплементације декларације о деколонизацији ГС, представник Југославије је изјавио да је током последњих неколико година дошло до стагнације у процесу након великих успеха, и да је от због обструкције и отпора реакционарних и колонијалних режима, упозоравајући да велики број људи и даље живи под колонијалним јармом са одузетим правима на самоопредељење, слободу и независност. Посебно је истакао тешку ситуацију на југу Африке где су највеће колонијалне територије, и где Лисабон не показује не минимално разумевање и добру вољу за права локалних народа на самоопредељење, објашњавајући велике војне операције и масакри од стране лисабонских фашиста неће спречити афричке народе у својој борби за слободу и независност, додајући да на крају правда побеђује и да национална свест тих народа расте свакодневно уз све већу подршку у свету за ослободилачке покрете. Такође је истакао проблем реакционара у Преторији који су одржавали илегалну власт над Намибијом уз неуспешне покушаје ОУН да узму мандат над том територијом ради давања права на самоопредељење, осуђујући ширење апартхеида на ову територију, тражећи крај дијалога са Преторијом јер је против интереса Намибије. Осудио је илегални расистички режим Родезије који је вршио агресију и репресију над већинским народом, подржавајући ефективне санкције против овог режима, и указао је на реакционарну сарадњу та три режима у циљу одржавања доминације над афричким народима, карактеришући их као велику претњу не само по слободу африканаца којим доминирају веч и по независне суседне афричке земље и целом континенту, осуђујући подршку западних земаља за те режиме, за које је тврдио да игноришу права и потребе африканаца ради својих уских економских и војних интереса, изражавајући наду да ће те земље променити своју политику и подржати одлуке ОУН. Позвао је на прелаз са вербалних одлука и резолуција на њихову имплементацију, уз учествовање свих чланица организације, како би се према њеним одлукама завршио процес деколонизације, уз реафирмацију декларације о давању слободе колонијалним народима и става да је колонијализам против повеље ОУН, уз признавање легитимности борбе за ослобођење и давање помоћи тим покретима уз укидање било какве помоћи за колонијалне режиме, уз позив колонијалистима да се повуку и укину своју доминацију и расизам.

У дебати о разоружавању представник Југославије је изразио велику заинтересованост за тему због повезаности са развојем, надовезујући се на совјетску и несврстану идеју да се

смањивањем издатака за наоружање да одређен новац за развој трећег света, говорећи да трка у наоружавању настаје из стања међународних односа, и да се њиховим поправљањем она може смањити, додајући да иако је тренутно у успону процес детанта и даље није смањено наоружавање у свету. Указао је на проблем да трка у наоружању промовише сама себе јер што више напредује то се више земље наоружавају реактивно, уз технолошке напредке који су заострили проблем, а то све има негативан ефекат на земље у развоју јер ради заштите себе морају давати већи новац за одбрану угрожавајући свој економски развој, због чега расте размак у развоју са трећим светом. Тражио је да се у исто време развијају процеси смањивања наоружавања, побољшања односа, учвршћења мира, и економског развоја, уз већу помоћ за развој трећег света, подржавајући предложено смањење војних буџета и давања дела новца за земље у развоју, тврдећи да је та идеја у складу са несврстаним принципима развоја и међународне безбедности, и у директној вези са несврстаном политиком, и да би се њом решило више проблема одједном и подржали позитивни процеси.

У дебати о јачању улоге ОУН у одржавању међународног мира и сарадње, представник Југославије је истакао да је организација постигла многе резултате у међународној сарадњи, уз велики труд често у тешким ситуацијама ради одржавања мира у свету и промовисања детанта, решавајући компликоване проблеме на миран начин, посебно истичући улогу у деколонизацији и на промовисању принципа повеље у међународним односима поред свих изазова и коришћења силе. Истакао је и учествовање ОУН као посредника у кризи на БИ, где је подржала одржавање примирје и има улогу у промовисању решења према резолуцији 242СБ, додајући да би било каква маргинализација улоге ОУН поткопала решење и међународне односе уопште. Уопзорио је да је ипак рано за осећај безбедности и мира, јер су многи акти агресије и колонијалне доминације, уз мешање у унутрашње послове и империјализам, и даље активни у свету, позивјаући на већу међународну сарадњу због међузависности света и потребе за јачањем независности свих земаља, потврђујући да билатерализам и регионализам морају имати место унутар опште мултилатералне сарадње за решавање заједничких проблема уз учешће свих чланица и демократизацију односа. Подржао је универзалност организације и једнакост свих чланица у својим правима да се развијају према својој жељи уз сарадњу са свим осталим чланицама, хвалећи приступање Кине и две Немачке организацији и већи утицај организације у свету, подсећајући да ОУН могу функционисати само уз принципе некоришћења претњи или силе против интегритета и независности других земаља, кроз суверену једнакост и самоопредељење и пријатељску сарадњу и учешће свих земаља у

решавању општих проблема. Изјавио је да коришћење силе од стране чланице није дозвољено и да морају да се сви устручавају од угрожавања других, и да негативни аспекти односа попут колонијализма и окупације морају бити уклоњени ради успеха организације, додајући да многе резолуције СБ и ГС нису имплементирани на штету опште безбедности и мира, позивајући на већу спремност за коришћење санкција у складу са повељом уз одређено побољшавање инструмената и организације ОУН. Посебно је истакао приврженост несврстаних земаља ОУН и њеном успешном функционисању, као и подршку за њену повељу и принципе, јер је то најбољи и ефективни инструмент за јачање међународног мира и сарадње, уз заштиту основних права и слобода, истичући потребу да се побољша организација. На крају је подржао идеју одржавања специјалних седница ГС на највишем нивоу, где би прва могла бити о проблему развоја, како би се таквим иницијативама повећала сарадња чланица и стварања решења за опште проблеме у интересима свих.

Последња дебата се бавила јачањем ефикасности Савета Безбедности, а представник Југославије је чврсто подржао потребу да до ње дође, повезујући општу ефикасност и улогом ОУН са јачањем СБ, у контексту става Београда да су ОУН све битнији политички и легални фактор за превазилажење подела у свету и за постизање универзалних циљева попут деколонизације, демократизације међународних односа, престанак трке у наоружавању, мирне коегзистенције, општег разоружавања, и опште сарадње у једнакој међународној заједници на основу партиципације свих држава. Изјавио је да се одлуке СБ морају поштовати и имплементирати, уз поштовање према њима од стране свих чланица које се мора осигурати, истичући да недостатак једногласности сталних чланоца неби требало да води превенцији усвајања резолуција које имају велику подршку чланица, и додао је да савет не треба да се устручава од апликације санкција против чланица које се оглушују од резолуција. Упозорио је да постоји тенденција да се решавање међународних проблема извади од испод окпетенција ОУН и да се улога Савета смањи, и да је то против труда да се ојача Савет јер је он надлежан за сво кршење међународног мира и безбедности, тражећи да СБ и ГС буду редовно обавештени о билатералним и регионалним споразумима од опште важности за мир и безбедност, посебно ако утичу на треће стране и туђе интересе. Подржао је и даљи наставак одржавања седница СБ ван Њу Јорка као позитивни развој, у циљу разумевања регионалних проблема и решавања криза, и изјавио је да је током претходне две године Југославија као члан СБ покушавала да допринесе ефикасности Савета, уз сарадњу са свим чланицама. Подсетио је да је Београд учествовао на две историјске седнице СБ у Африци и Л.Америци, које су допринеле еманципацији и

безбедности тих региона света, затим је истакао улогу Београда на састанцима о БИ и на велику миротворну улогу њега и осталих несврстаних делегација, посебно око резолуције 340СБ којом су послате ОУН мировне снаге на БИ, којом су несталне чланице СБ потврдиле ефикасност и улогу СБ у стварању и одржавању мира. Такође је истакао активност Београда у СБ на питањима деколонизације Африке, где је урађено много у интересу ослобођења народа, тврдећи да су активности несврстаних несталних чланице СБ показале да се шири утицај и активност несталних чланица у интересу међународне заједнице, и да је то нова реалност света која има позитиван допринос ефективности Савета, додајући да су земље трећег света битни фактори без којих се не могу наћи позитивна трајна решења у свету, и да оне требају да учествују у налажењу тих решења кроз ОУН.¹⁴⁴

¹⁴⁴ А ОУН А_ПВ 2160, 2172, 2178, 2186м 2190, 2205

5.2. САСТАНЦИ САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ У ЛАТИНСКОЈ АМЕРИЦИ - ПАНАМИ

На почетку 1973. године влада Панама је позвала Савет да одржи састанке у граду Панами, као што је претходне године одржала у Адис Абеби, и да се на тим састанцима бави **разматрањем мера за јачање међународног мира и Безбедности, и промовисањем међународне сарадње у Латинској Америци**, у складу са провизијама и принципима повеље и резолуцијама које се односе на самоопредељење и поштовање суверенитета и независности држава. Панамом је владао вођа револуције Торилво, који је преузео власт пучом (он је касније потписао уговор са председником САД Картером и преношењу контроле над Панама каналом у оквир Панама 1977), који се у својој револуцији и борби против економске хегемоније САД, и покушају да преузме контролу над Панама каналом, угледао на председнике Југославије Ј.Броза и Египта Г.Насера (који је национализовао Суез канал), и који је водио несврстану политику. На првом састанку СБ где се и то питање разматрало, представљени су нови чланови савета: Аустралија, Аустрија, Индонезија, Кенија и Перу, а први председавајући је био амбасадор Индонезије који је потврдио несврстану позицију своје владе, и који је поменуо да су чланови прихватили у принципу одржавање састанка у Панами током неформалних консултација. Амбасадор Панама је изјавио да његова земља има веома много наде у ОУН, подсећајући да је прихватио иницијативу да се прошле године одрже састанци у Африци као добру идеју која се може применити и на његов континент, подсећајући и на панамску историју у панамеричкој ослободилачкој револуцији, хвалећи састанак у Адис Абеби као успех за ОУН, Африку, и трећи свет, због дискусије о великим пролемима континента и међународне заједнице на територији где су највидљивији, што је посебно битно за трећи свет за који су заједнички принципи мира и развоја посебно важни. Поменуо је да би на састанку могли да се размотре проблеми колонијализма, суверенитета над природним ресурсима, и разоружањем, као и општи проблеми мира и међународне безбедности (укључујући и економску), тврдећи да би за самосталан развој земље региона морле да развијају своје богатство и организацију без страног мешања или доминације напротив интересима империјализма, и изражавајући наду да ће Панамски канал функционисати по принципима ОУН и бити слободан за све и слободан од непријатељстава два блока,

упозоравајући да је зона канала остатак колонијализма и ван суверенитета Панаме, стварајући опасну ситуацију која је супротна потребама Панаме, због чега јетражио суверенитет над каналом. Хвалио је владу ген. Торилџоса као пријатељску према свим народима света и основану на принципу сарадње, уз подршку свих латиноамеричких држава за одржавање састанка у Панами током претходне године у консултацијама, додајући да се нада да ће се пракса одржавања састанака у трећем свету наставити. Представник Перуа је изразио уверење латиноамериканаца да је мир једнак правди, а да је правда једнака развоју, тако да се та три принципа морају заједно развијати, изражавајући наду да ће Савет кроз састанак у Панами схватити дубље и директније проблеме региона, који су и проблеми међународне заједнице и опште безбедности. Представник Француске је прихватио ново одржање састанка ван Њу Јорка, подржавајући ставове латиноамериканаца, и позивајући на пажљиво припремање састанка. Представник Британије је поздравио латиноамеричку иницијативу коју је оценио као покушај да се скрене пажња на њихове проблеме и да се потврди њихова приврженост поветљи и организацији, али је поновио забинутости из прошле године због отежавања рада савета померањем по свету због логистичких и комуникационих проблема у случају да избије криза неочекивано. Прихватио је састанак у принципу али је упозорио да одржавање састанка у трећем свету може довести до губитка објективности и до развоја контроверзних ставова, док на другу страну држање састанка у регији где има проблеме неби само по себи смањило тензије и решило проблеме, позивајући на разматрање питања у специјалном комитету. Представници три афричке земље су дали пуну подршку за ово одржавање састанка, као што су латиноамеричке земље подржале састанак у Африци, и дале су изразе солидарности уз уверење да ће тај састанак бити успешан као и Афрички, додајући да су проблеми развоја, слободе и безбедности заједнички за два континента. Представник Кине се радо сложио са одржавањем састанка како би се већа пажња дала још једном континенту трећег света, након успеа прошлогодишњег афричког састанка, дајући подршку за суверенитет, независност, и економски развој са заштитом ресурса, против агресије, мешања, субверзије и контроле суперсила. Представник Аустралије је прихватио легалност могућности одржавања састанака ван Њу Јорка, али док је прихватио да је Африка пред великим изазовима који су захтевали пажњу Савета, није био уверен да се на основу прошлогодишњег прецедента може прихватити одржавање новог састанка, подржавајући ставове Лондона о потреби да савет може да одговори успешно на кризе, за шта је Њу Јорк најбоља локација. Представник Аустрије је подсетио да је његова држава 1955. преузела политику трајне неутралности кроз коју је имала позитиван ефекат на

процес детанта као земља која својом неутралношћу покушава да увек буде од услуге за међународну заједницу и да прошири међународну сарадњу и мир, подсећајући да Аустрија као мала земља зависи безбедносно од примене међународних принципа и поштовања права која су у основи повеље, на крају дајући подршку за одржавање састанака у Панами.

Представник СССР је изјавио да су ОУН дале важан допринос генералном тренду смањивања тензија у свету, уз конструктивне и реалистичне ставове делегација у СБ чиме су направљене многе резолуција и декларације које су ојачале међународни мир и безбедност, као и сарадњу између држава, што је у интересу свих јер је цео свет умор од сталне тензије и решавања проблема силом. Поновио је своје редовне ставове о потреби за разоружавање и за поштовање резолуција о мирној сарадњи и пријатељским односима, подсећајући да је то политика Москве која је недавно потврђена на састанку са Паризом где су обе стране подржале разоружавање и детант. Подсетио је да је ГС играла велику улогу у борби против колонијализма, расизма и апартхеида, уз подршку за ослободилачке покрете и универзалност организације, индиректно критикујући САД за игнорисање ГС и њених позитивних ефеката. У вези са самим захтевом изјавио је да Москва подржава већу активност Савета при јачању мира и безбедности у свету и решавању кључних проблема, подсећајући на принципијелну подршку Москве одржавању састанака ван Њу Јорка прошле године, како би се налажењем у региону проблеми региона лакше видели и решили, тврдећи да су састанци у Африци демонстрирали корисност такве праксе упрск забринутости одређених делегација. Изјавио је да је сагласност латиноамериканаца да се састанак у Панами треба одржати доказ да овај принцип има корисност и прихваћеност у свету, прихватајући састанак у Африци као позитиван председан који се треба подржати опет на новом примеру. Представник САД је одбио тврдњу да је прошлогодишњи састанак био преседан, и да је нови састанак аналоган њему, подсећајући да је Савет дизајниран да се састане било кад и расправља о проблемима који су од хитне бриге за одржавање међународног мира и безбедности, и да се на састанку у Африци разговарало о питањима која иначе заузимају много времена савета током године, али који су били од одређене важности због хитне потребе деловања, док у ЛА нема отворених криза и проблема који би се упоредили са афричким који би оправдали састанак СБ у том региону. Упитао се зашто би се састанак одржао у Панами и чиме би се бавио, будући да нема отворених криза у ЛА, критикујући да се тражи састанак са накнадним стварањем агенде, чисто да би се одржао састанак, што је противно циљевима СБ и чиме се он претвара у малу верзију ГС, тврдећи да ће довести до опште расправе о генералним проблемима уместо директне расправе о текућој кризи, чиме ће СБ изгубити на престижу. Додао је и да Панама покушава да

вештачки направи састанак како би направила притисак на САД око билатералних проблема (посебно око Канала) , што је злоупотреба СБ, одбијајући идеју да је Каналска зона колонијална енклава, и упозоравајући да се састанак може отежати губитком објективности због јавног мњења у локацији одржавања због пропагандне активности Панама. Подсетио је да се састанак у Африци одржао на позив ОАЈ а не једне државе. чиме се прави негативан преседан где нестални члан Савета тражи да се савет премести у његов град злоупотребљавајући председавање саветом ради својих интереса, чиме би се оштетила подршка правилној идеји одржавања неких састанака ван Њу Јурка или чак дискредитовати принцип, додајући и да 11 од 15 чланова савета немају ни амбасаду у Панами и да се стварају комуникациони проблеми.

Представник Југославије Мојсов је поздравио председатеља састанка, подсећајући на традиционално добре односе Београда и Цакарте који су ојачани сарадњом у покрету несврстаних од настанка тог покрета, и ојачани сарадњом у оквиру ОУН, и поздравио је одлазећег амбасадора Буша као представника земље са којом Београд има дуготрајну позитивну сарадњу и традиционално добре односе тестиране у кризама. Изразио је пуну подршку за одржавање састанка у Панами, тврдећи да успех афричког састанка довољно оправдава одржавање сличних састанака другде како би се ставила пажња на регионалне проблеме мира, безбедности и сарадње, одбијајући сумње у успешност састанка као и раније сумње за састанак у Африци, уз тврдњу да међународни мир не може бити безбедан док постоје отворени проблеми у регионима света чак и поред општег тренда детанта, позивајући да се услиши молба једногласна ЛА земаља које представљају велики регион света и траже солидарност међународне заједнице. Оправдао је састанак мањом пажњом коју је савет дао за проблеме ЛА и чињеницом да је мир недељив и да се сви региона света требају подржати у својим настојањима да га одрже, а на критику да су проблеми на афричком састанку били акутни и хитни за разлику од латиноамеричких подржао је став Панама да би се тамошњим састанком вршила превентивна дипломатија, која је веома потребна у свету како се неби чекало избијање криза већ решили релевантни проблеми унапред. Додао је и да ти састанци неби били искоришћени за оштру реторику и пропаганду и били сами себи циљ, већ би помогли у решавању отворених проблема и спречавања потенцијалних конфликта кроз поштовање легитимних права и слушање захтева региона. Захвалио се ЛА државама за своју подршку организацији и придржавања њеним принципима, подсећајући да је спољна политика Београда блиска генералном интересу ОУН, па је тиме јачање организације и њених принципа позитивно за њега и за друге земље којима је та организације битна и који се уздају у њену улогу и престиж.

Представник Индије је прихватио састанак у Панами истичући једногласну подршку осталих ЛА земаља и да тиме представља искрене аспирације земаља у том региону, додајући да је тема генерална и флексибилна али ипак битна, и да се СБ свакако бави јачањем безбедности и мира у свету чиме је тема легитимна. Изјавио је да није најбоље за ОУН да се превише фокусира на регионална питања већ општа, али да свака регија има одређену различитост проблема којима се треба ипак дати пажња, али да се ти проблеми требају посматрати у глобалној преспективи, уз опаску да би чланови савета требали више времена да проведу у трећем свету уместо у Њу Јорку како би видели на делу остатак света и његове проблеме.

На следећем састанку где се прихватио извештај припремног комитета за састанак, дошла је вест да је лидер ослободилачког покрета Гвинеје Б. пао као жртва атентата велики број делегација изразио жаљење, међу њима и представник Југославије Коматина, који је изразио бес због ударца на ослободилачке покрете од стране колонијалиста који покушавају да зауставе историју и задрже доминацију у Африци, али да то убиство неће успорити борбу за слободу. Затим је поздравио мировне уговоре за крај рата у Вијетнаму који су били у процесу потписивања, којим су се САД финално повлачиле из рата и остављале примирје две стране, које је описао као победу за све мирољубиве снаге и за народ вијетнама који ће моћи на миру да одлучи своју судбину без мешања споља, очекујући мир у региону Индокине и почетак рада на развоју и одбрани независности. На крају је поздравио одлуку Савета и специјалног комитета да се састанци у Панами одрже и обећавајући сву подршку за успешно спровођење тих састанака који ће бити историјски и успешни као и они у Африци, са надом да ће они помоћи у решавању потенцијалних конфликта и ставити пажњу међународне заједнице на озбиљне проблеме. Састанак је прихваћен једногласно пред резервација делегација САД и Британије, који су решили да ипак подрже састанке због велике жеље и уверености других делегација, и све делегације су изразиле спремност на сарадњу у Панами и поздравили кретање ка миру у Вијетнаму.¹⁴⁵ Средином марта почела је серија састанака СБ у Панами, који је отворио Генерал Торилос, који је изразио солидарност и разумевање за народе који пате под колонијализмом и страном доминацијом, који одбијају власт наметнуту силом и који су спремни да спрече стране владе да контролишу њихове земље, називајући колонијализам главним непријатељем мирне коегзистенције и слободе. Изјавио је да се Панама противи економској доминацији једне државе над другом, и мешању у унутрашњу политику и

¹⁴⁵ А ОУН С_ПВ-1684, 1685, 1686

економију споља, називајући такво понашање неоколонијализмом који је просто нова врста колонијализма, за који је тврдио да се испољавао кроз економску помоћ са политичким условима, где ти услови нису усмерени ка развоју економије земље примаоца већ ка контролу економије и политике споља, од чега је Панама патила и због чега је веома осетљива на оваква питања- Тражио је да све земље слободно према својим правима користе своје ресурсе без страног мешања, дајући подршку за национализовање страних компанија и ресурса које су изнајмили, посебно помињући Чиле и његову политику државне контроле економије, тврдећи да се латинска Америка буди и добија политичку свест о свом положају у свету, осуђујући оне земље које би спречиле ту свест стварајући конфликт, упозоравајући да ако континент не може да прави своје промене на миран начин, урадиће то насиљем, стављајући то у контекст борбе трећег света за политичку и економску независност, изражавајући солидарност са осталим земљама трећег света и хвалећи африканце који су пошли путем независног развоја поред свих невоља и сиромаштва. Позвао је ОУН да узме активнију улогу у решавању светских проблема уместо да само погушава да угаси кризе које настају, посебно због мањих нација које зависе од помоћи организације за одржавање светског мира и безбедности, и назвао је САД колонијалистима који одржавају илегалну колонију у сред Панаме, тражећи моралну подршку чланица као мала земља која се супротставља великим. Овим говором је Панама на самом почетку злоупотребила састанак да би интернационализовала своје билатералне проблеме који су настали из легитимних међународних уговора, и створила атмосферу конфронтације. Генерални Секретар Валдхајм је потврдио да је одржавање састанака прошле године у Адис Абеби потврдило вредност одржавања седница ван Њу Јорка понекад, називајући те састанке успехом, и додао је да Африка и Л.Америка имају различите проблеме, али да се многи проблеми трећег света који укључују највише политичке, економске и друштвене, могу решити кроз сарадњу унутар ОУН, посебно јер су основе тих проблема често сличне у целом трећем свету. Подсетио је да су ОУН увек подржавале регионалну сарадњу, која може помоћи и у сферама међународне безбедности и мира за које је ОУН СБ примарно одговоран, хвалећи подршку организације америчких држава (ОАД) за активну улогу у решавању регионалних проблема на миран начин. На крају је изразио увереност да СБ треба да обрати посебну пажњу на специфичне проблеме у Л.Америци, и да ће ови састанци демонстрирати тамошњим народима бригу и интерес коју ОУН имају за стварање мирне и богате будућности за њих, обећавајући свесрдну

подршку ОУН и СБ, и додајући да се нада да ће састанци дати нов подстицај политичкој сарадњи у регији и испуњавању жеља регионалних земаља.¹⁴⁶

Даље је говорио представник Перуа који је изјавио да одржавање још једног састанка ван Њу Јурока показује колико су међународни мир и безбедност повезани са трећег светом и његовим проблемима, у коме расте свест и разумевање о потреби за политичким и економским и друштвеним ослобођењем, додајући да земље трећег света економски зависе у свом развоју од развијенијих земаља, и позвао је на веће јединство у трећем свету, и да мир није само одсуство насиља већ и политичких и економских притисака, описујући зону Панама канала као колонијалистичку ексклаву САД и пример неједнаког третирања држава према моћи, тражећи суверенитет Панаме над каналом, што је битно за цео регион према њиховим пан-американистичким уверењима где свака земља мора имати контролу и корист од својих ресурса природних. Додао је и да је наставак колонијализма у ЛА извор претњепо мир и стабилност, жалећи се и на улогу великих приватних компанија у експлоатацији природних ресурса и да отежавају међународну сарадњу. Представник Мексика се фокусирао на повељу ОУН и потребу да се реafirмише суверенитет држава и њихово право да одређују своју судбину без страног мешања или притиска, као што су претња силом или субверзија противинтегритета и јединства држава, додајући да постоји директна веза између јачања међународне безбедности, разоружења и економског развоја земаља, и упозорио је на растећу удаљеност између развијених и неразвијених земаља и на потребу да се повећа економска сарадња и једнакост. Представник Колумбије је изразио сигурност да се сви проблеми могу решавати кроз преговоре и арбитражију, и да се сви регионални проблеми могу решити без силе, што је и интерес света, тражећи већу улогу ЛА земаља у светским дешавањима посебно кроз ОУН, подржавајући суверенитет над природним ресурсима регионалних земаља и потребе да се стране инвестиције врше у складу са потребама локалног становништва, позивајући међународну заједницу на општовање ОУН принципа о мирољубивости и политичку вољу да се у доброј вери извршавају обавезе у заједнички интерес, посебно стављајући акценат на принципе немешања у туђу унутрашњу политику и на право самоопредељења, без специјалних интереса ис фера великих сила, тражећи мирољубиву коегзистенцију између различитих система политичких, јер је главно да су сви народи еманциповани како год се организовали, дајући подршку за крај колонијализма и за суверенитет Панаме над каналом, хвалећи ОУН

¹⁴⁶ А ОУН С_ПВ-1695

као добар форум у коме се види јачање држава у трећем свету и захтева за легитимним правима, позивајући на јединство. Представник Кубе је потенцирао јединство ЛА против кога се дуго времена САД боре покушавајући да поделе ЛА земље и народе као тактику одржавања контроле, тврдећи да су земље ЛА експлоатисане, подржавајући антиколонијалну борбу Панаме да стави канал под своју контролу, додајући да се америчка аутоматска већина у ГС срушила под налетом деколонизације и ослобођења и да је одржавање састанка у Панаме морални успех, жалећи се да САД врше неоколонијални притисак на регион, позивајући Порто Рико до објави независност и тврдећи да је у Панаме најбоље видан амерички империјализам. Такође је изјавио да три континента трећег света имају исте проблеме неразвијености што је њихов основни проблем, жалећи се да се страни капиталисти богате експлоатацијом трећег света уз финансијско потчињавање, посебно нападајући САД кроз пропагандне изјаве каквим је Хавана била склона у ОУН, жалећи се на идеолошку и политичку субверзију и контролу великих сила, затим је према својој идеологији повезао империјализам и колонијализам са капитализмом, одбијајући детант и мултиполаризам јер се комунисти не могу помирити са капитализмом јер он покушава да доминира светом, жалећи се да ОУН нису успеле да помогну у развоју земаља трећег света које су после својих ослободилачких борби пришле економској борби развитка, кривећи велике силе за такву ситуацију и позивајући на антиимперијалистичку борбу, додајући да су Куба, Чиле и Перу први примери револуционаре стварности у ЛА, затим је наставио дуг идеолошки говор напада на САД, уз захтев да се сцви видови колонијализма и неоколонијализма отклоне из ЛА и остатка трећег света, тражећи да ес поштују ОУН принципи немешања и независности, без коришћења економске блокаде или екомонских и политичких притисака како би се мешало у унутрашња питања држава, дајући пуну подршку деколонизацији у Африци и уништењу португалског колонијализма, жалећи се да је империјализам главни непријатељ мира и безбедности у свету.

Представник САД је кратко одговорио да понашање Кубе не помаже одржавању мира и безбедности на хемисфери, одбијајући категорички све изјаве представника Кубе као говор мржње и неистина који је отровао атмосферу на састанку, и незаслужују одговор. Представник Чилеа, чија влада је срушена пучем касније те године, је поделио ставове његове социјалистичке владе о проблемима ЛА, хвалећи СБ да је узео активнију улогу у решавању проблема међународне безбедности и спречавања криза, и изражавајући наду да ће ови састанци помоћи развој суверенитета и независности ЛА народа кроз поштовање и афирмацију принципа ОУН. Искористио је прилику да се жали на САД која је наводно користила неправедне акције према његовој земљи стварајући тензију и несигурност,

критикујући и понашање САД према Куби које је оценио као изолацију те земље од остатка ЛА, додајући да се народна влада Чилеа бори против империјализма, колонијализма, неоколонијализма и расизма и да подржава трећесветске и несврстане земље и прогресивне (социјалистичке) земље света у тој борби, жалећи се да реакционарне силе спречавају трансформацију његове земље против повеље, и да трпи инострани империјалистички притисак против национализације економије коју његова влада спроводи, додајући да његова влада трпи прење које ће објавити на будућем састанку СБ јер су против повеље, на крају дајући подршку за суверенитет Панама над панамским каналом. Треба напоменути да је председник Чилеа С.Аљенде срушен у пучу уз помоћ САД, након што је три године покушавао да трансформише своју земљу у социјалистичку, иако је освојио само трећину гласова, и његова владавина се одликовала огромним популистичким социјалистичким мерама за радничку класу које су направиле економске проблеме, и то је радио против непријатељског конгреса и вануставним путем кроз декрете и контролу правосуђа, и такође је организовао вануставну социјалистичку партијску милицију, и национализовао имовину страних компанија, што је све допринело унутрашњој побуни и спољном притиску САД, што је довело до пуча и самоубиства Аљендеа чиме је пропао социјалистички пројекат Чилеа.

Представник Аргентине је изразио солидарност према Панами и њиховом суверенитету над каналом, надајући се да ће се проблеми решити преговорима и кроз принцип мирног суживота, подржавајући принцип немешања у унутрашњу политику других држава и принцип идеолошког плурализма у међународним односима, уз поштовање за разлике и једнакост свих, додајући да је мирно решење неспоразуме уместо коришћења силе једини начин да свет има правду и развој, уз подршку за став других о суверенитету над ресурсима и самоопредељење, и изражавајући подршку за процес детанта и смањивања тензија у свету између супротстављених држава јер ће се добро атмосфера одразити и на могућност сарадње и решавања проблема другде у свету, као и на процес разоружавања који се мора убрзати ради развоја и безбедности света, подржавајући и афричке земље против колонијализма и подсећајући на активност у том циљу у ГС ОУН. Такође је позвао Лондон на преговоре о суверенитету над Малвинским-Фалкландским острвима, у циљу укидања колонијализма и преузимања суверенитета.

Представник Панама је затим предложио нацрт резолуције који су направиле са делегацијом Перу-а, где се уз афирмацију ОУН као организације која мирним способом треба решавати проблеме који могу угрозити међународни мир кроз принципе правде и међународног права, тражи да САД напусте повељу о Панама каналу са владом Панама и

да поштују суверенитет те земље на целој територији и тиме да се одузме јурисдикција САД над каналом. Окарактерисана је тренутна ситуација као претња миру и нетачно је тумачена воља САД за оваквим уговором, и очекивано су САД уложиле вето на нацрт. Представник Кине је одржавање друге серије састанака ван Њу јорка описао као пример велике промене у међународној ситуацији и односима, уз велики успех ослобођења трећег света где нове земље узимају све већу улогу у светским збивањима, дајући подршку за независност и суверенитет ЛА држава, хвалећи тај континент и критикујући европски колонијализам који је сруен револуцијом у прошлом веку, додајући да велике силе и даље врше неоколонијално мешање, субверзију и притисак према тих земљама чиме отежавају развој континента, уз недовољни суверенитет над природним ресурсима и постојање страних војних база на њиховој територији, говорећи да су ЛА народи устали против империјализма и сарађују против њега кроз јачање своје независности, чиме се укључују у фронт антиимперијалистичких земаља трећег света у ОУН, додајући да се ЛА земље у ОУН залажу за немешање у туђе унутрашње послове и за укидање хегемоније великих сила над малим земљама кроз политичке и економске способности. Изјавио је да је и Кина патила од империјалистичке агресије и неједнакости, чиме подржавају Панаму и друге ЛА земље у борби за своја права, посебно у територијалним водама, и позвао их да одрже јединство против империјализма у одбрани својих легитимних права, тврдећи да је главна претња светском миру империјалистичка политика агресије и рата, посебно због две супер силе и њихове трке у наружању и ширењу интересних сфера којим угрожавају општу безбедност, дајући подршку да ЛА буде зона без нуклеарног оружја и да буде слободна од страног надметања, и подржао је национализације и социјалистичке мере одређених ЛА земаља, додајући да као земља у развоју Кина се солидарише са ЛА земљама у борби за развој и контролу над својим ресурсима и нудећи помоћ у том циљу. Тврдио је и да су ОУН под саботажом супер сила и да нису до сада довољно помогле легитимним аспирацијама ЛА земаља и тражио је подршку Савета за ослободилачку борбу колонијалних народа у Карибском мору, као и борбу Панаме да добије своју територију око канала назад, одбијајући било какво старно мешање у политику ЛА земаља. Представник Индонезије је подржао одржавање састанака СБ у ЛА како би се подржала потреба да се у свим регионима света појача безбедност и мир, за шта је Индонезија заинтересована као земља која је много патила од колонијализма и која и даље пати од недостатка безбедности због ситуације у региону, додајући да је безбедност сваке регије примарно одговорност земаља те регије, али да је подршка са стране увек потребна, и да се његова влада солидарише са ЛА јер је и њихов регион дуго угрожен од надметања великих сила. Изјавио је да је

АСЕАН организација нација југоисточне Азије настала како би се регионална сарадња повећала, и да се радује сређивању ситуације у Индокини, објављувајући да ЈИ Азији треба мир како би се развијала кроз мрну сарадњу и како би остала ван сфера великих сила ради одржавања своје безбедности, додајући да се слаже са ставом да земље у развоју требају да имају контролу над својим ресурсима и да стране инвестиције требају да раде у интересу развоја тих земаља а не да врше притисак и контролу над њима, уз поштовање тих земаља. Такође је поменуо да је један од највећих проблема за мир и безбедност у свету колонијализам, хвалећи улогу ОУН у деколонизацији до сад и тражећи да се поново активира на ту тему јер је имплементација принципа успорила, изражавајући наду да ће се у складу са декларацијама и резолуцијама ускоро решити колонијализам на свим континентима трећег света и да ће се дозволити самоопредељење и независност свих да развијају своје земље како желе, дајући подршку Панаме за промену статуса канала у своју корист, упозоравајући да нестрпљивост и нерешени проблеми могу довести до унилатералних акција које би угрозили безбедност у региону, изражавајући на крају наду да ће и Азија бити домаћин састанака СБ.

Представник Југославије Мојсов је похвалио састанак као симболичан и историјски догађај од широке политичке важности, говорећи да је Београд дубоко привржен борби за потпуну еманципацију и слободу, као и независност и слободу од свих видова субјугације, претњи и стране интервенције, дајући подршку за пун суверенитет Панаме над каналом (који су САД направиле), тврдећи да СБ овим састанком показује своју бригу за еодржавање међународног мира појачавајући повезаност између демократизације међународне заједнице и безбедности, изражавајући задовољство солидарношћу трећег света на два састанка СБ ван Њу Јорка, и због јачања сарадње и активне улоге ПНЗ у свету кроз активности земаља трећег света. Подсетио је да је Београд подржао иницијативу састанка од почетка и да се слаже да ОУН требају и да спречавају могуће конфликте а не само да се баве гашењем пожара и сређивањем већ започетих криза, кроз превентивну дипломатију и подршку за принципе деколонизације, разоружавања, суверенитета над природним ресурсима, немешање у унутрашњу политику других земаља, и територијални интегритет, и уз подршку за економску еманципацију као основу за мир и развој у складу са потребама света и опште безбедности и развоја. Похвалио је СБ због своје воље да саслуша једну малу земљу и њене проблеме у ери конференција и самита великих земаља, постављајући то као доказ демократизације односа у свету и подсећајући на подршку несврстаних земаља за ставове Панаме, тврдећи да су мир, безбедност, независност и суверенитет за све земље основни принцип који се не може остварити само кроз бављење

промлема неких земаља, већ кроз бављење свим проблемима од стране свих земаља заједно и једнако ради подржавања права свих земаља колико год су велике или мале. Изјавио је да се у питању Панаме и канала виде витална права и потребе мале земље, као и основни принципи међународне правде и напредка, дајући пуну подршку за ставове Панаме у циљу јачања међународне безбедности и сарадње, тражећи да се зона канала комплетно стави у руке Панаме уз пун суверенитет без одлагања, додајући да се Београд противи држању база и војних снага на туђој територији против воље те земље и угрожавању било чијег суверенитета и интегритета, додајући да је свет мали и да су сви на њему упућени једни на друге, и да је одржавање састанака СБ по свету добро како би се разумели регионални проблеми и ставови и решили заједнички проблеми. Упозорио је на мешање великих сила у унутрашња питања ЛА и кризе које су настале због тога против независности у суверенитета тамошњих земаља, објашњавајући да се разматрањем проблема безбедности региона разматра општа безбедност и њени принципи, јер побољшање атмосфере у једном делу света побољшава атмосферу у остатку света који је међузавистан. Изјавио је да је Југославија као независна, социјалистичка и несврстана земља, посебно свесна улоге ЛА у светским дешавањима и свесна њених проблема који су слични основним проблемима других земаља попут Југославије, због чега је схважено да је потребно остварити дијалог и сарадњу у узајамну корист, јер су и тамошње земље као и Београд заинтересоване за питања мира и мирне коегзистенције, као и независности и суверенитета, уз једнаку економску и политичку сарадњу без хегемоније, додајући да Београд има развијене дипломатске односе са земљама ЛА и сарађује економски са њима, изјављујући да је Београд због социјалистичке позиције веома заинтересован за развој социјалистичких снага у свету, и да гаји симпатије према њима и борби против колонијализма и империјализма, у циљу да се заврши сва класна и империјалистичка доминација великих сила у свету, подржавајући сваку борбу и револуцију, и свако ослобођење и еманципацију у свету, додајући да сви народи имају права да сами изаберу свој политички систем и остваре независност без мешања страних сила, и да је то основни принцип међународних односа јер води у самоопредељење и мирну активну коегзистенцију и спречавање интервенционизма и конфронтације. Изјавио је да се несврстане земље идентификују са ЛА земљама и деле њихове забринутости, подсећајући да су несврстане земље дуго радине на успостављању и ширењу позитивних и прогресивних принципа у свету на корист целог света, и да су у томе учествовале ЛА земље које имају исте опште интересе. Изразио је подршку за захтеве да се укину сви остаци и енклаве колонијализма, да се спречи сва страна доминација која спречава самоопредељење политичко и које угрожава суверенитет

и интегритет земаља, на континенту и другде, уз економску и политичку еманципацију, додајући да постоје многи остаци колонијализма посебно на острвима у ЈА који се морају укинути, и подржавајући отклањање страјних војних база са туђе територије, као и денуклеаризацију и разоружање, уз спречавање војног ривалства великих сила у ЈА и уз успостављање зона мира исарадње, подсећајући на потребу за економски развој трећег света и спречавање раста економских разлика између земаља у свету јер су те разлике угрожавале међународни мир и безбедност. На крају је подсетио да је основа спољне политике Београда борба за једнакост и против било каквог колонијализма, империјализма, неоколонијализма, доминације, дискриминације и економске експлоатације, због чега подржава све изнете ставове ЈА земаља по тим питањима, позивајући на мирни суживот према својим нессврстаним ставовима и уз своје партнере, на основу прихваћених принципа о суверенитету и немешању и суживоту земаља различитих политичких и економских система уз поштовање интегритета других, позивајући на нормализацију односа између свих ЈА земаља и јачање јединства упркос вештачким баријерама, како би се сарадњом заменила конфронтација, и позивање свих чланова да раде у том циљу кроз превентивну дипломатију и сарадњу.¹⁴⁷

Представник СССР говорио о јачању мира и безбедности као најбитнијем проблему у свету и за сваки регион, због чега је дужност СБ да ово питање држе на сталном распореду као ентар за сарадњу свих земаља у циљу одржавања мира, додајући да је одржавање састанка у Панаму од великог значаја за развој међународних односа у ЈА и тим регионом са светом, као и за јачање улоге ЈА у светској политици и њиховом јачању безбедности и суверенитета и отпору империјализму и мешању у унутрашња питања других. Прошлогодишњи састанак у Африци је назвао антиколонијалним и антиимперијалним, и повезао га са овим састанком као још једном иницијативом земаља трећег света за јачање светске безбедности и јачање ефикасности ОУН у циљу јачања пријатељских односа на основи једнакости, сарадње и немешања, у периоду када се у свету развија процес детанта и побољшања односа, додајући да се односи у свету крећу ка смањивању тензија, разговору и решавању проблема на миран начин. Подсетио је да се недавно у Паризу урадио велики корак ка миру у Индокини и ка самоопредељењу народа трећег света, тврдећи да се у Европи смањују тензије на иницијативу Москве, и да се скреће од хладноратовске тензије ка рационалној сарадњи ради општег мира и разумевања, дајући пример осталим регионима света да је мир могућ. Изјавио је да су та позитивна кретања у свету у складу са

¹⁴⁷ А ОУН С_ПВ 1696, 1697, 1698, 1699,

принципима и објективима Москве и других социјалистичких земаља које се стално труде за јачање мира и безбедности против агресије и силе у међународним односима, уз подршку за неотуђива права на слободу и самосталан развој за земље трећег света, без страног мешања или доминације, тврдећи да су то комунистички принципи због којих Москва ради активно на отклањању ратних жаришта и криза у свету, кроз преговоре и поштовање легитимних права земаља које су под претњом агресије. Подсетио је на ГС резолуције спонзорисане од стране Москве о устручавању од коришћења силе и на потребу да то постане норма међународних односа, јер је добила подршку великог броја земаља и целог трећег света који има исте интересе као Москва, објашњавајући да је Москва вођена принципима мира и пријатељских односа са суседима, и да се у складу са тим ангажовала око КЕБС и успостављања колективне безбедности у азији, где се регионални безбедносни уговори потписују у складу са ОУН повељом без обзира на унутрашњу политику и систем. Подсетио је да је Москва уз многе ЛА државе подржала декларацију о јачању међународне безбедности неврстаних земаља у ГС, додајући да се такође залажу за разоружање и за светску конференцију по том питању како би се даље нормализовали међународни односи и отклонили велики издаци за наоружање који су стигли до 220 хиљада милиона годишње, и такође да је потребно елиминисати стране војне базе. Подржао је суверенитет ЛА земаља над њиховим ресурсима и за неразвијеност региона оптужио међународне империјалистичке капиталистичке монополе, дајући подршку за социјалистичку национализацију економије, тврдећи да страни пословни интереси у потрази за профитом уцењују и притискају ЛА земље и отежавају њихов развој, и да неке земље трпе економску и финансијску блокаду. Осудио је било какав покушај да се директно или индиректно изврши притисак на државе које су тешким трудом добиле независност економије и које врше прогресивне економске промене ради одбрани својих суверених права над природним ресурсима, посебно истичучи пример Кубе као кршење принципа повеље ОУН од стране САД. Даље је осудио империјализам и колонијализам који је осуђен од стране међународне заједнице, додајући да је неоколонијализам и даље велики проблем у ЛА, тражећи од СБ да у интересу мира осуди империјализам и колонијализам у ЛА, подржавајући племениту идеју о успостављању зона слободних од нуклеарног оружја у ЛА, и подржао је суверенитет Панаме над каналом као правилан и праведан уз слободу пролаза и неотуђивост територије Панаме од ње према принципу територијалног интегритета. Представници арапске лиге и ОАЈ су подржали борбу ЛА за економску еманципацију и против империјализма и колонијализма, солидарисући се као представници трећег света који се сусрећу са истим проблемима и имали су слична искуства, и дајући

моралну подршку за ЛА земље, залажући се за еманципацију и међународни мир ради развоја кроз сарадњу у безбедном свету, уз став да је свет међуповезан и да је детант потребан. Генерални секретар је говорио са надом да ће чланица разумети потребу за помирењем и разумевањем, и да ће наћи мирна решења кроз компромис, објашњавајући да разуме да су многе земље биле скептичне према одржавању овог састанка, али да ће ипак допринеси разумевању туђих права и допринети миру, јер су према повељи ОУН интереси земаља, регија и света у хармонији, и да самим тим СБ треба да буде редовно укључен у разумевање и решавање свих проблема света због његове одговорности према миру у међузависном свету, и да је су ови састанци ван Њу Јорка допринели већем разумевању регионалних и глобалних проблема, и допринели решавању њих кроз ауторитет Савета. Додао је да Савет није могао током своје историја да наметне решења међународних несугласица, али да кроз делиберацију и преговоре даје велику улогу за смањивање тензија и помирење земаља, уз посредничку улогу у решавању криза током дугог процеса дијалога. Изјавио је да су ЛА земље доста допринеле општом миру кроз свој рад у ГС и СБ ОУН и да су приступили сарадњи на остваривању бољих односа међусобно и у свету, и у оквиру ОУН су се залагале за унапређивање и кодификацију међународног права, као и за одржавање међународног мира и разоружавања, и поменуо је њихову запажену улогу у процесу деколонизације и еманципације. На крају је изјавио да је након толико подршке ЛА за ОУН нормално да се СБ одужи давањем пажње њиховим проблемима на састанку ван Њу Јорка, посебно због потребе хитног решавања многих њихових отворених проблема, посебно око економског развоја, деколонизације, забране стране интервенције, као и решавање статуса Панама канала према ОУН повељи и на миран начин уз пријатељство и поверење. Представник Индије је говорио о побољшању односа Делхија са многим ЛА земљама и отварању нових амбасада, уз раст сарадње и пријатељства у оквиру треће-светске солидарности и заједничких интереса, и поздравио је нов раст свести земаља ЛА за побољшавање односа међу собом и са остатком света у циљу веће безбедности и ширења мира, и поздравио је њихово ослањање на ОУН ради сарадње и одбране права. Изјавио је да су прошли дани америчке доминације над континентом и да је пораст самоуверења и национализма на континенту променио однос тих земаља према свету због свог јаког духа независности и достојанства, и поздравио је њихова настојања да владају над својим ресурсима и уживају у свом интегритету и суверености без страног мешања у њихове послове. Додао је да Делхи верује у несрстаност и борбу за њене принципе кроз све критике које су добили, и да су ти принципи све више прихваћени у свету, и посебно је похвалио међусобну сарадњу у трећем свету оп принципима ОУН повеље и ПНЗ. Подсетио

је на успехе ОУН декларација и резолуција о деколонизацији, пријатељским односима и безбедности, и на улогу несврстаних земаља у њиховом доношењу, и потврдио је право ЛА земаља на суверенитет без страног притиска и борбе против њега, како би те земље водиле своју спољну политику према свом интересу. Критиковао је опстанак колонијализма и неоколонијализма у региону ЛА и подсетио на антиколонијалне ставове Делхија, и поздравио је ставове ЛА земаља о разоружању и економском развоју, уз либерализациј трговине и тарифа посебно у вези са њиховим ослонцем на извоз, и дотакао се опозиције ЛА земаља и несврстаних ка држању војних база на страниј територији уз осуду такве праксе, дајући подршку за укидање тих база и појачавање безбедности и суверенитета тиме, критикујући политику силе, и дајући подршку за суверенитет Панаме над каналом и подржао је билатералне преговоре око регулације. На крају је изјавио да иако је Индија далеко од ЛА она има сличност историјског искуства и исте наде за будућност, делећи принципе мира и толеранције и жељу за независношћу и самосталности на бази једнаке сарадње са другим земљама.

Представник Француске је изразио разумевање за проблеме ЛА земаља и симпатије према земљама региона, подсећајући на везе његове земље са земљама региона и на француску улогу и изградњи канала у прошлом веку, подсећајући на посету председника Француске пре једне деценије региону ЛА где су потврђени добри односи и заинтересованост Париза за економски развој и за независност земаља региона, позивајући на сарадњу и мирна решења кроз превентивну дипломатију. Поводом канала је потврдио општи став западних савезника САД да је то билатерално питање којим СБ не треба да се бави, и подржао је напоре да се смањи разлика у развоју између развијених и неразвијених земаља, и подржао је улогу коју су ЛА земље оствариле у ОУН и позвао их да наставе да се баве проблемима суверенитета над ресурсима у оквиру ГС и Економско-социјалног савета ОУН који су задужени за та питања, и да се таква питања не требају стављати у резолуције СБ, дајући подршку за независност и суверенитет ЛА земаља. Представник Британије је изразио веру да су безбедност и мир у ЛА у добрим рукама, и да се тамошње земље воде принципима повеље ОУН развијајући сарадњу и разумевање, подсећајући да је 20 од 51 земаља оснивала ОУН из овог региона и да су земље ЛА дале велики допринос организацији, и да су се регионално организовали ради мира, хвалећи њихову улогу у процесу међународног разоружавања, подсећајући на историјску сарадњу Лондона са земљама ЛА. Изјавио је да су земље ЛА доста економски напредовале и да се отварају могућности за даљу билатералну сарадњу тих земаља са Лондоном и остатком света, али је потврдио став Париза да економска питања и проблеми контроле над ресурсима нису под јурисдикцијом

СБ већ ГС, и да се не трабају стављати у њега иако је економија повезана са миром и безбедношћу, и критиковао је изношење билатералних проблема у СБ где им није место, посебно помињући проблем каналске зоне и остатке колонијализма што су проблеми који се трабају решити билатерално, али је похвалио земље ЛА да у ОУН делују као гласови умерености и компромиса, као и поштовања легалности и стабилности. Представник САД је поздравио одржавање састанка у ЛА и труд Панаме као домаћина, оцењујући улогу своје државе у ЛА кроз историју као фактора мира и безбедности, и истакао њену улогу модератора стабилне ситуације и помоћи у мирном решавању конфликта, изражавајући велику заинтересованост за мир, развој, политичку стабилност и економски развој на целиој хемисфери. Хвалио је земље ЛА због њихове привржености ОУН од настанка и доприносу многим резолцуијама о светским проблемима, посебно у сфери права и уговора, али је изразио скептичност поводом потребе да се овај састанак СБ одржи у ЛА јер ту нема отворених међународних проблема или претњи миру, подсећајући да се СБ бави кршењем мира и претњама општој безбедности и да је то одсутно у ЛА, као и да генерални хронични проблеми постоје свуде у свету али да СБ није надлежан да их све решава, подсећајући на билатерално решавање несугласица између САД и СССР, као и са Кином, додајући да на западњ хемисфери постоје многе регионалне везе и институције које се баве сарадњом на свим пољима, посебно истичући Организацију Америчких Држава (ОАД) која је посвећена миру и безбедности и економском развоју. Подсетио је и на велику економску помоћ коју САД упућују у регион и многе инвестиције и кредите који су уперени на развој региона, поштујући све земље као једнаке и суверене и поштујући њихово право на независтан развој. Поддржао је права над природним ресурсима али је додао да то питање није за СБ већ за ГА, и подржао је разоружавање и денуклеаризацију региона, и тврдећи да су међународне компаније које раде у ЛА често агенти преноса капитала и технологије од чега регион има много користи, и да САД не терају земље ЛА да примају стране инвестиције али да имају обавезу да при национализацији туђе имовине обештете оштећене стране. Повалио је развој Панаме и подсетио на 227 милиона долара америчке помоћи панамској економији прошле године и, и потврдио је потребу за новим уговором о каналу али да САД трабају одржати контролу над њим на још неко време које би било одређено тачно, уз враћање скоро све територије око канала Панаме осим простора који је неопходан за функционисање и одбрану канала, тако да су напади на уговор од пре седамдесет година бесмислени и да је било непотребно износити билатералне проблеме и понашати се једнострано на састанку СБ на штету билатералних односа и дипломатије. Представник Панаме је изјавио да САД воле да се хвале својом економском помоћи али да

користе панамске јефтине ресурсе и јефтину радну снагу ради свог богаћења, тврдећи да је ОУН надређена ОАД и да ОАД није у складу са интересима ЛА, тврдећи да се проблеми Панама не могу решити билатерално и тражио је суверенитет његове земље над каналом одмах у новом уговору, тврдећи да САД експлоатишу панамски канал који припада њима и који САД највише користе, тврдећи да су билатералне понуде САД једнаке колонијалистичкој политици према зони канала и да намеће решења без преговора због чега годинама нема напретка. На крају је подсетио на солидарност коју Панама осежа према другим земљама трећег света и тражио је од СБ да реши њихове билатералне проблеме јер они угрожавају међународни мир. После Панама говорили су представник специјалног комитета о апартхеиду у опет ГенСек, говоречи о проблемима расизма у Африци и потреби да се отклоне расистички режими и колонијализам кроз мирно решење, у склопу светског дана за елиминацију расизма који је ГС прогласила 1966. а домаћин Панама је подржала ставове против колонијализма и расизма, дајући подршку за ОАЈ и обећавајући солидарност ЛА земаља и поздрављајући ослободилачку борбу и деколонизацију, затим је оптужио САД да се понашају као колонијална сила према Панамама. Представник САД се жалио због једностраних изјава представника Панамама које је изнео као председавајући СБ против правила, и жалио се да се агенда састанка променила без прихватања нове агенде и консензуса, на шта је представник Панамама изјавио да је говор дао не као председавајући и да је било битно да се покаже афричким земљама да колонијализам и расизам постоје и у ЛА и да га спроводе САД, и да овај део састанка није део расправе о ЛА проблемима већ одвојени део посвећен дану борбе против расизма. Представник Панамама је на последњем састанку предложио нацрт резолуције осам несврстаних земаља, и позвао је на борбу против колонијализма и за стварање добрих односа између држава какав год политички систем имали, ради развоја и стабилности света кроз сарадњу, подржавајући преношење процеса детанта на све регионе света, и поштовање права на самоопредељење и самостално бирање политичког система без економских и политичких притисака и блокада, додајући да се Панама и даље бори за своју еманципацију од америчког неоколонијализма и да је борба за преузимање канале у том циљу. Након што су САД уложиле вето на нацрт резолуције (Лондон је абстинирао) који је тражио потпун суверенитет Панамама над каналом, представник САД је објаснио вето уз тврдњу да је Панама изнела неистине у свом говору, и подсетио је на став своје владе о потреби билатералног решавања проблема због кога нацрт није имао смисла нити СБ треба да намеће свој став билатералним проблемима, додајући да је нацрт једностран и непотпун и не уважава легитимне интересе САД, жалећи се да су ови састанци искомпликовали

преговоре и да су повредили престиж савета кроз покушај да се претвори у малу верзију ГСЗ, али позивајући ЛА земље на решавање несугласица у миру и компромисом, уз добру вољу о добре односе у заједничком интересу. Представник Британије је подржао став САД и изјавио да кад је већ једна од две стране у билатералном спору објавила да јој нацрт није у интересу, онда је гласање за нацрт било без смисла, и потврдио је да је у питању билатерални спор око кога се СБ не треба активирати. Представник Француске је објасио да је гласао за нацрт јер се он бави општим питањима и не намеће специфичне начине решавања спора за две стране, подржавајући суверенитет и сарадњу као основе принципе које сви требају поштовати.

Представник Југославије се жалио да је нацрт који је добио вето био праведан и да би као резолуција помогао у налажењу решења за проблем који отежава међународни мир и безбедност, и да је вето тужно и непотребно решење које ће уназадити процес налажења решења и смањити престиж СБ. Подсетио да је ретолуција о Родезији прошле године на афричким састанцима СБ добила вето али да се ипак ослободилачка борба наставља јер је тамошњи народ видео да има подршку већине савета, додајући да је вето показао малим земљама да време правог фер понашања великих земаља још није стигло и да ће морати да наставе борбу, али сада уз помоћ остатка света који га подржава. Представник СССР је тврдио супротно од представника САД, да су ови састанци појачали престиж СБ и да је праведни став Панаме добио подршку већине чланова СБ, додајући да је ово разматрање ЛА проблема на локацији Панаме био позитивно искуство и да је појачао светско интересовање за проблеме региона. Даље се говорило о мањем нацрту, а представник Француске је критиковао идеју да СБ узме положај на генералном принципу без односе на посебно питање, посебно када је тај принцип у надлежности других институција ОУН, са чим се сложио представник Британије, и жалио се на непрецизност нацрта резолуције, а представник САД је изјавио да је суверенитет над природним ресурсима ван надлежности СБ према повељи, и изјавио је да нико не врши илегалне претње и притиске у региону ЛА, и да ти наводни притисци нису прецизно дефинисани већ написани веома уопштено, додајући да је место за ту дискусију у ГС и Економско-друштвеном савету, јер није угрожен мир ни безбедност, али да подржава концепт тих принципа, подсећајући да су раније ГС резолуције потврдиле право на тела која врше стране инвестиције да буду обештећене ако је њихова имовина национализована, али да тога нема у овом нацрту. Те три земље су абстинирале али је резолуција 330 изгасала од стране осталих, и у њој је написано да ниједна држава не може извршити или подржати коришћење економских и политичких, као и других мера да натера страну државу да да потчини своја суверена

права и интересе ради туђег интереса или да се од њих узму предности, и позива се на декларацију о јачању међународне безбедности, и где се изразила забринутост због притисака које су спречавали слободно и суверено опхођење ЛА земаља према својим природним ресурсима, Изјављено је да коришћење или подршка притисака и мера угрожавања могу створити ситуацију где је угрожен мир и безбедност у ЛА региону, и затражено је од држава да предузму мере да спрече оне које врше протисак, и да се саме устручавају од притискања других. Представник Индије је подржао резолуције али је објаснио да је њен текст нејасан поводом наводних притисака, али је подржао принципе за које се залаже у духу солидарности и јединства неразвијених земаља. Представник СССР је изјавио да је основа резолуције политичка а не економска, због чега и треба да се донесе у СБ, и јер се бави притисцима и претњама против других држава, и позвао се на совјетску резолуцију у ГС о некоришћењу силе и претње силом како би повезао две теме, и додао је да је резолуција упозорила земље против коришћења притисака да би добила испуњење интереса против туђег суверенитета, помажући угроженим земљама- Представник Кине је у свом говору просто изразио подршку за ЛА земље и изјавио да је Кина њихов пријатељ у борби против империјализма и свих видова колонијализма, као и против хегемоније супер сила, позивајући те земље да сарађују са остатком трећег света у јединству ради заједничких интереса. Представник СССР се жалио на изјаву Кине да се ЛА земље морају борити против супер сила, објашњавајући да је Москва пријатељ ЛА и да ни Кина не сме да намеће своју вољу мањим земљама иако није супер сила, подсећајући на ставове Москве да се сила не треба користити против других земаља ¹⁴⁸

¹⁴⁸ А ОУН С_ПВ 1700,1701,1702,1703,1704

5.3. АФРИЧКИ ПРОБЛЕМИ У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ 1973.

Крајем Јануара, на основу захтева Замбије, афричких чланова СБ, и Југославије, одржан је састанак савета о жалби Замбије на економску и војну блокаду границе од стране илегалног режима Родезије. Представник Замбије је почео са подсетником да је Замбија несврстана земља која се налази у веома опасној ситуацији, и чије је граница са Родезијом блокирана од стране режима у Салисбурију под тврдњом да Лусака подржава борбу већинског становништва Зимбабвеа које је под репресијом. Објаснио је да је то чин агресије од стране побуњеничког режима који нема легални статус и чије расистичке политике су осуђиване од стране међународне заједнице, и против кога су ОУН увеле обавезне санкције, и да је то чин економског рата који у позадини име војну агресију, који врши притисак на Замбију и уцењује је. Образложио је да је тај чин урађен ради стварање озбиљне штете по економију Замбије и да тиме натера њен народ да се потчини ауторитету Салисбуриј и да прихвати политичке уступке, тврдећи да би се прихватањем тога Лусака претворила у потчињену владу, подсећајући народ Зимбабвеа већ дуго времена пружа отпор илегалним властима и води борбу за независност, и да се тај отпор последњих година појачао упркос репресији Салисберија, и подсетио је да се у ситуацију меша и фашистички савезник Преторија који сарађује са Салисбуријем на штету међународне безбедности и слободе. Подсетио је на претње Преторије и на постојање њених оружаних снага унутар Родезије, које су заједно са претњама Салисбурија чиниле кршење међународног права претњом силе, додајући да је оба режима вршила и отворену агресију против Лусаке и кршиле њен територијални интегритет. Тврдио је да су јужноафрички полицајци у Родезији заправо редовна војска, и као доказ је навео тврдње Преторије и активности тих полицајаца који носе војно оружје и униформе и који су војно нападали Замбију, и затим је дао неколико примера напада две владе на Замбију који су стварали атмосферу опсаде, додајући да је илегално за војне снаге Преторије да буду у Британској колонији Родезији и да не могу тамо ићи на позив илегалног режима. Изјавио је да су те снаге просто претња по Замбију, јер не могу бити одбрамбене због чињеница да војска Замбије не прелази границу и тиме не представа претњу, док се јужноафричка војска на граници са Замбијом доводи у везу са ескалацијом кризе и служи илегалном притискању Лусаке, док у исто време отежава успостављање већинске власти локалног становништва и тиме крши принципе ОУН. Тражио је одговор ОУН јер би се изостанком реакције индиректно подржао претећи

став две расистичке владе против независне земље, и тврдио је да премештање војних снага показује забринутост илегалних режима због раста националистичког и антиколонијалног отпора против њихове власти, које траже неког на кога би ставил кривицу за свој неуспех да репресијом држе народ у поданичком статусу, и истакао је да је Лусака у страху од отворене војне агресије против себе због чега би Лусака позвала пријатељске нације у помоћ ради одбране свог суверенитета. Изјавио је да је ситуација опасна и да ће постајати све опаснија јер се наставља борба за ослобођење југа Африке, где би радије видео мирне промене за разлику од расистичких режима који то спречавају, подржавајући оружану борбу као једину алтернативу народа под репресијом за добијање слободе, жалећи се да Преторија и Салисбури одбијају мирну промену власти и траже прекид оружане борбе уз претње против независних афричких држава и коришћење економске саботаже против њих, све против пренципа и резолуција ОУН и против међународног мира и безбедности. Представник је подржао Британију као суверену над својом колонијом, иако је у сваком другом случају говорио веома против колонијализма и било какве власти метропола над колонијама, јер се противио власти која је настала ослобођењем Родезије, и тражио од Лондона да војном силом спречи независност своје колоније а затим јој поново да независност али овај пут са другим режимом, што је било противречно и непринципијелно, окривљујући Лондон за дешавања у територији која је прогласила независност као и многе друге бивше колоније Лодона, и жалећи се да је све што се тамо дешава последица одбијања Лондона да силом покори бившу колонију уз став да је случај Родезије другачији од осталих колонија које су прогласиле независност а коју је Лусака поздравила као легалну јер власт има већинско становништво (иако су заправо власт исто имали једнопартијски диктаорски режимима, где је једина разлика што су лидери били етнички Афринакци и већински комунистички, као у Замбији, прим аут). Признао је да Замбија подржава побуњенике у Родезији, чију борбу за освајање власти су подржале и ОУН као легитимну, захваљујући ОАЈ и ПНЗ за подршку Замбији моралну и материјалну у борби против колонијализма и расизма. Тражио је од Савета да осуди економску агресију и војне претње Салисбурија против Лусаке, да тражи повлачење снага Преторије из Родезије, да осуди (фашистичку) владу Преторије због војног ангажмана, да осуди Британију због неуспеха да спречи такозвану побуну у Родезији и да тражи од ње одржавање уставне конференције која би променила власт у Родезији, и такође је тражио да ОУН да економску помоћ Замбији како би надокнадила губитке , уз стандардне захтеве да се Салисбури осуди као илегалан и да се подржи право на самоопредељење колонија на основу већинске власти. Остале афричке делегације су заузеле исте ставове тврдећи да су

проблеми Замбије такође и Афрички проблеми везани за деколонизацију, изражавајући солидарност за друге афричке земље и покрете ослобођења, и осуду за расистичке режиме и њихову агресивност, и ставили су акценат на наводне покушаје Салисбурија и Преторије да потчине Лусаку и одузму им независност, редом окривљујући Лондон због независности његове колоније и неприхватања тежње африканаца да се умеша у туђе послове и промени режим на онај који би се свидео афричким суседима, са тим што су представници левичарских влада истакли подршку западних држава и НАТО савеза илегалним режимима (што је повезано са комунизмом ослободилачких покрета које су подржале те афричке земље), док је наводна претња према Замбији преувеличана као огроман проблем међународног мира иако војне снаге Родезије нису прешле границу нити покушале. Представник Британије је изразио жаљење што се састанак одмах претворио у конфронтацију уместо у конструктивну дебату, објашњавајући став Лондона да је Родезијанско затварање граница негативно и да повећава тензије, и позвао је на крај конфронтације и отварања граница уз осуду претње силом као политичког инструмента, подсећајући на став Лондона да ако дође до уласка ослободилачких побуњеника споља у земље где се одвија оружана борба против расистичког режима доћи до општег погоршања и можда међународног рата, позивајући све стране да не доведу до такве ситуације. Додао је и да је затварање границе контрапродуктивно смањивању тензија и мирном решењу кризе у Родезији, изражавајући песимизам за решење кризе због некомпромисног става обе стране.

Представник Југославије Коматина је изразио велику забринутост због економске блокаде и војних потеза које је учинио илегални расистички режим Салисбурија против Замбије, чинећи директну претњу миру и безбедности, описујући одговор Београда као пријатељске земље као брзу и одлучну да се супротстави агесији као и век у сличним ситуацијама, уз осуду Београда и позив на општу помоћ Замбији, подсећајући на поруку подршке које су несврстане земље послале Замбији. Приметио је да су у питању нови и забрињавајући аспекти кризе и позвао СБ да испуни своје обавезе према ефективној одбрани мирољубивих земаља од агесије, уз приступање решењу основних узрока тензије и конфликта у региону, стављајући акценат на шокирајућу агесију једног расистичког режима који илегално опстаје и који се налази под међународним санкцијама, који извршава блокаду против земље која поштује повељу кроз негативне и забрињавајуће потезе, уз опдршку расистичких режима Преторије и Лисабона. Овим је показао једнакост мишљења и ставова са Лусаком као пријатељском несврстаном земљом, и подржао је према опште прихваћеним принципима. Искористио је прилику да осуди политике

колонијализма, апартхеида, колонијалног рата Португала, и одбијање Родезије и Ј.Африке да се повинују одлукама СБ, подсећајући на војну сарадњу расистичких режима против афричких ослободилаца коју је поставио за главни проблем безбедности региона. Поновио је потпуну подршку за ослободилачке покрете и њихову оружану борбу, јер није било могуће остварити дијалог две стране све док расистичка страна не прихвати у основи да је потребна промена уз прихватање ОУН принципа, додајући да је нова криза показала да су проблеми и кризе Африке у основи створене политиком расизма и колонијализма три не-афричка режима, и да те кризе и ратови нису уопште мали или локални и не угрожавају само регионалну безбедност, подсећајући на рат у Индокини који је у почетку описан као локални и колонијални а који се претворио у једну од најгорих међународних криза у међународној заједници. Додао је да је акумулација експлозивног потенцијала у целој регији југа Африке која је настала покушајем илегалних режима да зауставе незаустављиви пут ка независности и слободи за афричке народе, могла да лако доведе до општег погоршања и стварања велике кризе, посебно због стратешких интереса великих сила и њиховог ривалства у овој вееликој регији, и подсетио да када код је криза остављена без решења и пажње и када ОУН неуспеју у свом послу да отклони основне узроке и последице кризе, онда та криза може постати акутна и угрозити много шири простор. Још једном је ставио у први план политику три колонијална режима као основу проблема регије, због њиховог нехуманог терора и репресије, уз дискриминацију и рат у колонијалне сврхе, уз агресију против мирних суседа и илегалну окупацију, са циљем да одрже власт мањине над југом африке, а недавно деловање Салисбурија је ставио у контекст дуготрајног плана да се ометају околне афричке земље и да им се ради економска штета како би оне биле ослабљене и у немогућности да се опиру колонијалној агресији. Сложио се са ставовима Лусакe да Салисбури прави нетачно оправдање своје агресије и неуспеха тврдећи да Замбија на својој територији помаже ослободилачке борце који прелазе у Родезију, а то се ради у жељи да се представи како побуна против апартхеида долази споља а не изнутра отпором против мањинске власти, чиме би добили легитимитет за гушење побуне као нелегитимне, тврдећи да је сасвим нормално да ослободилачки побуњеници имају подршку људи из страних земаља од стране других љубитеља слободе (овим је индиректно признао оно што је и била истина, да је Замбија учествовала у оружаном побуну народа Зимбабвеа против Салисбурија, и да је активно помагала побуњенике и рату, и оценио је такву помоћ нормалном, мада се такво деловање било јавна тајна. Прим. аут). Подсетио је да је СБ у више резолуција признао легитимност борбе за ослобођење у Африци, док је ГС дака представницима побуњеника статус званичник

посматрача, и такође је позвала на помоћ побуњеницима у борби за самоопредељење и независност, додајући да колонијални режими примају подршку споља директно и индиректно, као и да према одлукама ГС побуњеници у Родезији добијају легитимну помоћ од стране међународне заједнице због њихове прихваћене борбе, па се таква помоћ не може користити као претекст за агресију на једну од таквих земаља које су у региону. Поменуто је и да се економска блокада дешава у тренутку када је Замбија у покупају да оснажи и консолидује свој политички систем ради јачања државе, чиме би постала јачи супарник колонијалним интересима три расистичке владе и већи фактор у борби за ослобођење африканаца, додајући да је то активна несврстана земаља која прима подршку покрета несврстаних (1972-3. Замбија је спровела уставне промене које су је претвориле у једнопартијску диктатуру, где су остале политичке партије забрањене законом, дајући шира овлашћења председнику Каунди, уз појачавање социјалистичке политике, Прим Аут.) , и затим је подсетио на активну подршку покрета антиколонијалној борби, стављајући блокаду Замбије у контекст рата против деколонизације Африке, који је био против афричких земаља али и против ПНЗ. Позвао је на СБ да уради све што може да отклони ову нову претњу регионалном и међународном миру и безбедности, и да спречи даљу ескалацију, са потребом да осуди Салисбури и сву подршку коју добија уз отклањање Јужноафричких војника, и уз јачање санкција са спречавањем кршења, на крају тражећи за Замбију економску помоћ ОУН.

Представник СССР је осудио Родезију представљајући ситуацију као део дугогодишње политике расиста из Родезије против младих афричких земаља у развоју, у циљу да угрозе њихов суверенитет и интегритет кроз претње и уцене, што раде уз помоћ два регионална савезника, додајући да је агресија порасла у последње време уз јачање репресије над ослободилачким покретом у својој земљи, одбијајући било какву замбијску кривицу за дешавања у Родезији. Изразио је увереност да ће ослободилачки покрети наставити са својом борбом са несмањеном вољом, и да околне афричке земље неће пристати на претње расиста са циљем спречавања њихове легитимне помоћи суседима у борби за независност, , подсећајући да је за развој и независност афричких земаља потребно да се опасност расизма и колонијализма отклони са југа континента, и да су афричке земље кроз ОАЈ показале своју спремност да доведу до ситуације где је цео континент ослобођен. Подсетио је и на ОУН подршку за неотуђива права локалног народа за слободу и самоопредељење, упркос покушајима илегалног режима да опстане чинећи агресију против суседа и против регионалне стабилности, и упркос индиректне западне подршке и директне подршке Преторије и Лисабона. Осудио је савез три расистичка режима и њихов рад на одржавању

колонијализма и расизма на југу африке, кроз репресију већинског становништва у својој земљи и нападе на околне независне земље, али је оценио да њихово време долази крају јер је светско јавно мњење против анахроних структура попут колонијализма, позивајући на веће јединство антиимперијалних и антиколонијалних снага у свету ради уклањања остатака империјализма (који би такође довели до развоја комунистичких режима уместо расистичких, што је било у интересу Москве, прим аут), подсећајући на подршку Москве за политичку и економску независност Африке . Позвао је СБ да делује како би колонијалисти били поражени кроз јачање и ширење санкција против све три земље како би се претња миру онеспособила, тврдећи да све осим највеће осуде индиректно помаже Родезији у својој агресији.¹⁴⁹

Даље у дебати говорио је представник Алжира, домаћина предстојећег самита несврстаних, који је окарактерисао ситуацију као позив још једне афричке земље у помоћ због претњи против њене безбедности и економске агресије, где је Родезија у својој борби против народа зимбабвеа прешла на претње према суседној земљи, и говорио је о расистичкој сарадњи Салисбурија са Преторијом и Лисабоном упркос ОУН осудама и резолуцијама, тврдећи да је то тројство велика претња по Афричке земље. Тврдио је да је независност Замбије под претњом због солидарности са побуњеним народом у суседној земљи, и жеље Родезије да солидарност спречи, док у исто време врши репресију против већинског становништва у својој земљи које очигледно жели слободу, затим се жалио на вето Британије и неуспешности да промени режим у Салисбурију према жељама афричких земаља, и такође на неактивност ОУН и недовољну подршку за решавање овог проблема. Представник Кине је затим говорио осуђујући родезијско затварање граница под изговором, окривљујући Родезију да својим притиском жели да спречи праведну подршку за ослобођење зимбабвеа, тврдећи да расисти у Родезији имају подршку међународног колонијализма и империјализма како би угрозили околне независне земље и одржали репресију, дајући пуну подршку ослободилачким режимима у складу са одлукама ОУН, осуђујући колонијалне и расистичке режиме због кршења права африканаца и повеле ОУН.

Представник Египта је изразио солидарност са Замбијом и осудио поступке расистичког режима Родезије, и осудио је сарадњу тог режима са Преторијом и Лисабоном против интереса афричких земаља, тврдећи да ће се афричка солидарност и даље борити са колонијализмом и за независност целог континента. Оценио је да је основни проблем то што је локални већински народ изгубио своја меотуђива права на самоопредељење и

¹⁴⁹ А ОУН С_ПВ-1687

независност пред агресијом колонијалиста, тражећи хитан пренос власти на већинско становништво, жалећи се да три илегална режима знају само закон силе и игноришу међународно право без казне против њих, питајући зашто је и даље дозвољен опстанак колонијалних и расистичких режима. Изјавио је да је преторија постала центар из кога се расизам и колонијализам шире по Африци уз подршку другим колонијалистима, позивајући СБ да осуди илегалну агресију Родезије над Замбијом као противну повељи и као агресију над цлом Африком, јер Замбија покушава да развија пријатељске односе са другим народима и подржава принципе самоопредељења, подсећајући да је ГС декларација о деколонизацији дала право свим народима да добију своју слободу и независност, тражећи помоћ СБ Замбији у циљу одбрањивања независности, као и Зимбабвеу да је добије, јер би се тиме испунили принципи ОУН и елиминисао би се узрок тензије којим се оправдавају илегалне агресије. Представник Индије је оценио ситуацију као веома опасну за цео регијон, и додатно отежану недавним озбиљним агресивним активностима илегалног режима Родезије, подсећајући на заједничну несврстану солидарност за Замбију коју су исказале у ОУН, подржавајући независност те земље, и тврдио је да је ово још један пример жеље држава које су навикле на репресију да одрже своје позиције у покушају да спрече процес деколонизације, где се у очајању због отпора ослободилаца агресија шири и траже се кривци, подсећајући да је у последње време било више агресија од стране колонијалиста против суседних афричких земаља. Описао је Замбију као земљу на првој линији борбе за слободу Африке бог свог географског положаја (између расистичких и колонијалних режима), осуђујући покушаје Родезије у сарадњи са Преторијом да претњама и уценама натерају Замбију да укине своју солидарност и праведну подршку за легитимну борбу суседног народа за слободу у складу са ОУН принципима и одлукама. Тражио је осуду сарадње три колонијално-расистичка режима против слободе афричких народа, због експлозивности ситуације и кршења права афричких земаља, што је све угрожавало регионалну безбедност, и тражио је повлачење војске Преторије из Родезије, као и пуну солидарност са Замбијом и подршку у њеном труду да одржи независност упркос економске блокаде илегалног режима. Подсетио је да је до ове кризе и агресије дошло зато што се Замбија чврсто противи колонијализму и расизму, што не одговара колонијалном тројству које покушава да онеспособи противнике својих илегалних режима и да спрече ослобођење Африке, због чега се треба подржати Замбија заједно са општом антиколонијалном борбом против доминације.

Представник Француске је осудио агресију Родезије као напад илегалног режима на чланицу ОУН, којим је ситуација у компликованом региону Африка постала још гора,

изражавајући забриност због повећања тензија и погоршавања односа, тврдећи да су санкције против Родезије погодиле и Замбију која мора одржати економске односе са Родезијом ради опстанка, и поздравио је борбу Замбије да одржи санкције против суседа иако је економски погођена, подсећајући на потребу да се санкције против Родезије одрже и да се помогне афричким земљама које трпе због тога, и затим је потврдио одговорност Британије као мандатора за решавање проблема самоопредељења народа Родезије. Представник САД је оценио да је ситуација у региону тешка и жалио је због преливања кризе у Родезији на суседа, подсећајући да САД разумеју проблеме које Замбија има у комуникацијама због којих разумљиво није могла да одржи санкције против Родезије, и подсећајући на помоћ коју је његова земља дајла Замбији од почетка санкција како би Замбија могла да спроведе санкције и промени линије комуникација (38 милиона долара 1966. за изградњу пута на север). Затим је подсетио на став САД да се проблем Ј.Родезије мора решити на миран начин, и да су санкције један од начина како се то може урадити, окривљујући Родезију због одбијања да дозволи самоопредељење већинском народу и због негативне акције према суседу, чиме се отежавало мирно решење против светског јавног мњења, и позвао је на настављање санкција против Родезије и настављање покушаја да се проблем мирно реши, уз слободну комуникацију како би народ под решресијом знао мишљење света и избегао пропаганду власти.

Представник Судана је представио нацрт резолуција које је припремио са делегацијама Југославије, Гвинеје и Кеније (Индија и Индонезија су се касније прикључиле спонзорима), говорећи да су све делегације уједињене у позицији да је недавна акција илегалног режима Родезије отежала већ опасну ситуацију, а идеја нацрта је да се осуди понашање Родезије, да се осуди присуство војних снага Преторије у Родезији, и да се помогне Замбији, као и да се укаже да је Родезија претња миру и безбедности у целом региону и да је потребно да СБ заустави илегални режим. Резолуција 327 је изгласана уз абстиненцију СССР, а у њој је тражено да се у складу са ранијим одлукама СБ да економска помоћ Замбији уз стварање специјалне мисије четири члана СБ и ОУН експерта да сагледају потребе Замбије, уз оизив свима да помогну Замбији. Резолуција 327 је прошла уз абстиненцију САД и Британије, и у њој је осуђена агресија илегалног режима Ј.Родезије против безбедности и економије Замбије, и реafirмише се неотуђиво право народа Ј.Родезије на самоопредељење и независност, уз легитимизацију њихове борбе за своја права, и изражена је увереност да понашање Салисбурија погоршава међународни мир и безбедност и отежава ситуацију. Такође је осуђено војно присуство Преторије које је противно СБ резолуцијама, и осуђени су сви чиновници економске блокаде и војних претњи, као и све мере политичке репресије над

вечинским становништвом, и тражи се од Британије као администратора да имплементира одлуке СБ.¹⁵⁰

Представник Британије је објаснио своју абстиненцију сумњом да је стварање нових резолуција правилни метод за СБ да одговори на дату ситуацију, посебно због широког прегледа ситуације на састанку без нуђења нових решења, подсећајући да је Родезија објаснила своје затварање границе због војних напада преко границе, објашњавајући да је таква ситуација на терену да док год се одржава нерешени проблем у Родезији уз подршку за већинско становништво од суседа, биће плодно тло за сукобе, због чега се најпре мора решити проблем Родезије. Додао је да је затворена граница узрок не само економских тешкоћа већ и неставилности због сталне претње тензија и насиља, чиме се умањује могућност ирног решења у Родезији, и обећај је обимну економску помоћ Замбији, због чега је подржао другу резолуцију, али је објаснио да прва резолуција неће имати позитивног резултата и да је самим тим непотребна јер неће помоћи политичко решење у Родезији, и заправо ће отежати позиције и опјачати конфронтацију у већ опасној ситуацији. Представник САД се сложио са ставом Лондона о првој резолуцији јер је прављење таквих резолуција које неће допринети решењу а погоршаће односе нису пожељне, а другу резолуцију је подржао због потребе да се помогне Замбији али је указао да би било боље да се за извештај ангажован ГенСек како би политички био објективнији јер је одређена мисија политички једнострана. Представник СССР је изјавио да је главни кривац за негативну ситуацију у региону понашање расистичких режима, говорећи да су ти режими постали све негативнији према Замбији док Лондон ћути, тражећи хитне и ефективне мере СБ против Родезије уз осуду Лондона као крајње одговорног за Салисбуријски режим и ус захтев да се војне снаге Преторије повуку, и указао је на потребу да се Преторија и Лисабон ставе под санкције јер они активно учествују у агресији и кршењу СБ резолуција и ОУН принципа, тражећи да штету Замбији надокнаде оне земље које је наносе и које су одговорне за ситуацију, и додајући да СБ мора да спречи узроке ове ситуације а то је понашање Родезије и њени злочини и провокације против независних афричких земаља. Представник Француске је изјавио да је гласао за нацрт јер Лондон није директно осуђен већ је кривица на Родезији, додајући да СБ неби требао да диктира Лондону као администратору како треба да реши ситуацију, и да је подржао други нацрт иако сматра да је у мисију истраживања требало укључити само експерте. Представник Југославије је изјавио је задовољан општом подршком за Замбију која је независна и несврстана земља и жртва колонијалне агресије, и општу подршку за санкције

¹⁵⁰ А ОУН С_ПВ 1688, 1689, 1690

против Родезије, указујући да резолуције које су несврстани предложили осуђују агресију Родезије уз помоћ Преторије и реafirмишу легитимна права народа Зимбабвеа. Представник Замбије је истакао да постоји велико разочарење због абстиненције Лондона и да имају неповерење према њему и његовој политици према целом југу Африке.

Представник Индонезије је изнео мишљење комисије СБ у којој је истакао да постоји велики ниво тензије у региону због деловања Родезија, и да је основни проблем спречавање афричких народа да изврше самоопредељење од стране расистичких и колонијалних режима, упозоравајући на војну претњу према Замбији која се понаша одмерено и не може да утиче на ослободилачке покрете у суседним територијама, истичући да је економија Замбије озбиљно угрожена. Представник Замбије је истакао да је у порасту конфронтација на граници и да је ситуација све гора због понашања Родезије, уз провокативне чинове агресије који погоршавају ситуацију и отежавају позицију Замбије, оптужујући илегални и репресивни режим Салисбурија да је створио лошу ситуацију својом расистичком доминацијом над већинским становништвом, као и Преторију због милитаристичке и офанзивне политике против околних земаља и против афричког ослобођења. Жалио се због наводне западне подршке тим режимима и због пасивности Лондона који није радио против статуса кво, тражећи од међународне заједнице да поради на имплементацији делкарације о деколонизацији и доведе до пада Салисбурија и Преторије, јер у супротном се ситуација у регији неће поправити.

У наставку седнице говорио је представник СССР који је подсетио на забринутост Савета због економске блокаде и војних претњи илегалног режима у Салисбурију против Замбије у сарадњи са Преторијом и Лисабоном, где је угрожен интегритет и суверенитет Замбије како би се спречила солидарност те земље са легитимном борбом народа зимбабвеа за независност, узимајући извештај комисије као доказ да се ситуација на југу Африке погоршала даље и дошла је до опасног нивоа уз наставак агресивне провокације Салисбурија, додајући да је настала директна претња по мир и безбедност за цео регион због претњи и силе расистичких режима против независне земље, оптужујући три колонијално-расистичка режима да редовно користе силу и претње унутар своје земље и споља против независности афричких народа, због чега СБ мора да делује ефективним мерама како би спречила агресоре. Изјавио је да су несврстане земље подржале принцип некоришћења силе у мешусобним односима позивајући на помоћ трећем свету уз умањавање давања новца за наоружавање, и дао је пуну подршку за ставове Замбије и указао на потребу СБ да им помогне, и указао је на игнорисање ОУН одлука и избегавње сарадње од стране три режима, оптужујући те режиме да су узрок нестабилности и

небезбедности у региону и тражећи чврсте мере против њих, критикујући пасивност Лондона о западну подршку колонијалистима помоћи које се они одржавају, и на крају је тражио да се о економској помоћи земљама разговара у ГС а не у СБ.

Представник Југославије Мојсов је подржао извештај тврдећи да доказује да је узрок кризе у региону расистички режим Салисбурија и његови савезници Преторија и Лисабон који спречавају самоопредељење афричких народа којима доминирају, и истакао је велики пораст тензија због родезијске претње Замбији и агресивних чинова против ње које су укључивале војно кретање на граници, упозоравајући на опасност за међународну безбедност и позивајући на решењ проблема кроз спровођење самоопредељења за већински народ Родезије, хвалећи умереност и смиреност Замбије која је под екстремним провокацијама. Изјавио је да је Београд ко-спонзор новог несврстаног нацрта резолуције и да се нада да ће импотенција Лондона као администратора престати, додајући да ово није конфронтација Родезије са Замбијом већ расиста и колонијалиста са ослобођењем Африке, због чега се морају применити мере против агресора, са циљем да се народима југа Африке да право на самоопредељење и независност и да се укине претња по међународну безбедност коју чине расистички режими, уз подршку за наставак санкција против Родезије и за помоћ Замбији. Председник Француске је осудио насиље и агресију и сложио се да је узрок кризе одбијање Салисбурија да имплементира одлуке СБ о политичкој будућности Родезије, али је подржао Лиондн као одговоран за решавање проблема уз поштовање воље већине, и изразио је разумевање за проблеме Замбије и за помоћ која им је потребна. Представник Британије је изјавио да су проблеми кризе између Родезије и Замбије и унутрашњи проблеми Родезије повезани, и осудио је затварање границе због погоршавања тензије, изражавајући симпатије према економским проблемима Замбије, затим је изразио жаљење због неразумеване става Лондона о Родезији тврдећи да не подржава статус кво нити брани режим Салисбурија, упозоравајући да ће ово деловање Родезије угрозити политичко решење кризе те земље и погоршати регионалну ситуацију, објашњавајући да је циљ Лондона налажење политичког решења које ће задовољити народ Родезије уз власт већине, али да не може натерати Салисбури на решење.

Резолуција 329 је просто тражила од ОУН да организују финансијску и материјалну помоћ Замбији због економске блокаде, и позвала чланице да јој помогну, и прошла је једногласно.. Резолуција 328 је изразила забринутост због одбијања преторије да повуче своје војне снаге са територије Родезије упркос захтевима СБ, подржана је Британија као администратор територије на којој је одговорност за заустављање илегалног режима, реafirмишу се неотуђива права Зимбабвеа на самоопредељење и независност према

резолуцији ГС 1514, и изјављује се да је једино ефективно решење ситуације самоопредељење народа Зимбабвеа, осуђује се агресија илегалног режима, тражи се одржавање санкција над Родезијом од стране чланица, и тражи се од Британије да сазове националну уставну конференцију за Ј.Родезију ради самоопредељења народа према њиховим правима, и позива се специјални комитет СБ да заврши извештај о ситуацији на терену који је затражен претходне године (Британија и САД су абстинирале у гласању).

Представник САД је објаснио гласање његове делегације потребом да се извештај комисије дубље анализира, уз резервисаност према нацрту који је прихватио због непрецизности, а за политичку резолуцију је поновио да неће постићи жељене резултате већ ће погоршати конфронтацију, додајући да укључује формулације које САД не могу да прихвате. Представник Британије је изјавио да није подржао резолуцију јер се нија бавила затварањем границе у Јануару и њеним последицама већ се бавила дуготрајним политичким проблемом у Ј.Родезији, што није потребно и не промовише политичко решење нити смањује тензију у региону, изражавајући сумњу према могућности резолуције да донесе позитивне резултате. Представник Замбије је изјавио да је веома забринут изјавама Лондона на састанку, тврдећи да Лондон покушава да збуну међународну заједницу јер са једне стране се позива на свој мандат администратора а са друге стране брани своју импотенцију и неуспех да донесе позитивне резултате у Родезији, тврдећи да Лондон покушава да спречи позитивну ефектну акцију против режима Салисбурија у интересу статуса кво. Додао је да би Лондон напустио свој мандат и вратио га ОУН ако би заиста био заинтересован за промене, тврдећи да би Лондон могао да изврши ефективне мере ако би хтео, жалећи се да се ништа не ради поводом војних снага Преторији нити су санкције успешне. Представник СССР је подсетио да би штету Замбији требале да надокнаде оне земље које су криве за ту штету подршком за Родезију, стављајући моралну и политичку одговорност не само на колонијалне режиме већ и на њихове пријатеље, јер су они одговорни за последице своје агресије.¹⁵¹

Средином маја сазване су седнице СБ на тему ситуацију у Ј.Родезији на захтев афричких чланова СБ, где је приказан специјални извештај комитета о ситуацији, који је представила представница Гвинеје, а у лијем стварању су учествовале такође Југославије и Индонезије, а циљ извештаја је био да се нађу методи којим би се укинула негативна ситуација у Родезији која је остала нерешена више годин и која је била извор нестабилности и незебедности на југу Африке. У извештају је указано на потребу да се трговина Преторије и Лисабона у региону мониторује како би се спречило избегавање санкција, као и да

¹⁵¹ А ОУН С_ПВ 1691, 1692, 1693, 1694

требају САД прекину трговину са Родезијом до краја, уз боље мере имплементирања санкција уопште, а тражена је и већа пропагандна активност и публицитет. Представник Југославије је изјавио да је ситуација у Родезији временом све гора и озбиљнија, подсећајући на подршку несврстаних земаља деколонизацији и на потребу да се санкције одрже, оцењујући наставак репресије над народом зимбавеа као претњу међународном миру и безбедности, и дајући солидарност ослободилачким покретима и њиховој легитимној борби за слободу. Осудио је апартхеид и ширење такве политике на Родезију, као и претње на независност околних земаља попут Замбије, изражавајући разочараност пасивношћу Лондона и недостатком напредка за политичко решење, тврдећи да је догађа широко кршење санкција од стране многих земаља и то често кроз друге расистичке режиме али и отворено, тражећи чвршћу контролу над санкцијама и јачање подршке већинском народу уместо пасивизације процеса, жалећи се да комитет није могао дати боље препоруке за решење због отвореног одбијања Преторије и Лисабона да имплементирају санкције и СБ одлуке. Подсетио је на солидарност Београда са афричким земљама и описао узроке лоше ситуације који су се састојали од негативне политике Родезије која је спречавала самоопредељење и слободу већинског народа, подржавајући побуњенике као легитимну власт, подржавајући идеју националне уставне конференције за решење кризе Родезије, додајући да ће Београд наставити да даје подршку и помоћ афричким земљама у складу са својом несврстаном, антиколонијалном и социјалистичком политиком, у циљу независности свих афричких земаља.

Представник САД је изјавио да подржава већинску власт у Родезији, подржавајући санкције и позивајући на њихово јачање уместо проширивање, подржавајући извештај комитета и посебно део који је потврдио став САД да велики број земаља крши санкције. Представник Француске је подсетио да има резерве према санкцијама као правилним начином да се реши проблем Родезије, али да их и даље подржава због става Лондона, тражећи да се поштри имплементација санкција како би имала икакав ефекат на режим у Салисбурију кроз изолацију, али је истакао да се не слаже са делом извештаја који тражи неку врсту економског рата против Југа Африке, додајући да ниједна резолуција око санкција не може бити ефективна ако је не подржава Лондон као администратор, подсећајући да само Лондон може довести до политичког решења, надајући се да ће ускоро доћи до самоопредељења и мирног краја илегалног решења пре него што се ситуација у Родезији даље погорша.

Представник СССР је поздравио извештај и тражење афричких земаља за оштре мере против расистичког режима Родезије у име слободе и независности народа зимбавеа,

подсећајући да Родезија наставља са репресијом и нуђењем лоших и неправедних решења, уз раст броја фашистичких и репресивних закона налик на Преторију уз прихватање апартхеида, и подсећајући на војне и економске претње и притисак Родезије против независног суседа Замбије почетком године. Упозорио је да понашање Родезије ствара опасну ситуацију на југу африке, и да агресивна расистичка политика Родезије и њена два савезника угрожава безбедност и слободу афричких народа, осуђујући антиафричку војну сарадњу Родезије са Преторијом, жалећи се на кршење санкција које су правилно успостављене, осуђујући западне земље за највеће кршење, тражећи да се санкције прошире и пренесу и на Преторију и Лисабон због кршења успостављених санкција и помагању других у томе, и тражио је прекид свих комуникација са Родезијом. Жалио се због одбијања западних земаља да се санкције против Родезије прошире упркос жељама афричких земаља, јер те западне земље желе да и даље крше санкције, тврдећи да Салисбури опстаје кроз подршку западних земаља и уз допуштање Лондона, као и Преторија, осуђујући Лондон због његовог коришћења вета у заштиту расистичких режима против СБ резолуција и жеља афричких земаља, и тражио је ефективно деловање СБ у помоћ африканцима и њиховим правима, подржавајући независност и самоопредељење Зимбабвеа у складу са повељом, додајући да је веома негативно то што империјалистичке земље крше вољу ОУН и обећавајући подршку афричким народима и њиховој слободи од репресије у складу са својом антиколонијалном и антиимперијалном политиком.

Представник Кине је истакао да је расистички режим Родезије продукт Британског историјског империјализма и колонијализма, и да је то криминални инструмент неоколонијалне супресије народа зимбабвеа и других афричких народа, говорећи да је једино решење проблема да се спроведе независност и самоопредељење тог народа без спољног мешања, јер афрички народи неће дозволити наставак колонијализма и расизма, осуђујући провокације тих режима против суседа који се боре за слободу и независност. Поновио је подршку за чврсте санкције против Родезије, осуђујући оне који крше санкције попут САД и који подржавају санкције само на речима, и тражио је да се санкције пренесу на Преторију и Лисабон уз резолуцију чврсте осуде, и осудио је сарадњу три расистичка режима против независности афричких народа, дајући подршку ослободилачким покретима против расистичких режима и њихових савезника. Представник Британије је подсетио да санкције Родезији нису циљ сам по себи већ средство достизања циља који је праведно и мирно решење проблема Родезија и краја илегалне побуне, тврдећи да оне имају ефекат али да морају имати већи ефекат и да морају бити до краја имплементирани,

додајући да папирне санкције не значе ништа и да није потребна папирна резолуција објаве економског рата против целог југа Африке, указујући на комплексности међународне трговине и потребу да се јасније утврди ко и када крши санкције.

Резолуција 333 чији нацрт су дале афричке земље СБ, је изгласана уз абстиненцију Британије, САД и Француске, а у њој је осуђено одбијање Преторије и Лисабона да сарађују са ОУН и имплементирају санкције Родезији према СБ одлукама, изражава ње забринутост јер поједине чланице крше санкције, тражи се оштрија контрола санкција и мониторинг трговине са Родезијом и могућег кршења санкција. Други нацрт је одбијен због вета Британије и САД, а у њему је тражено на проширивање санкција и смањење трговине са Преторијом и Лисабоном, уз блокаду још лука, уз осуду та два режима због помагања у кршењу санкција, уз захтев да Лондон блокира португалску луку, уз захтев за ефективном акцијом како би се ти режими натерали на санкције против Родезије. Представници делегација које су гласале позитивно су изнели скро идентичне ставове, се жалећи се да вето показује да западне земље не подржавају ефективне санкције у реалности већ само на речима, и не желе да ојачају и прошире те санкције из својих интереса, у атмосфери разочараности и озлојеђености, са ставом да без јачања економских санкција неће доћи до политичког решења и стога ће побуњеници морати да појачају војни отпор.

Представник Југославије је подсетио на пријатељеске односе са афричким и несврстаним земљама и подршку за нацрте резолуција која је у складу са њима, хвалећи сарадњу и барем минимално позитивно прихватање једног нацрта, али да би други нацрт проширио и ојачао санкције у складу са одлукама СБ, због чега се Београд придружио као ко-спонзор, додајући да нацрт није уводио санкције Лисабону и Преторији већ је само покушавао да их натера да ставе Родезију под санкције, и позвао је на даљу сарадњу у стварању нових нацрта јер је већина савета подржала ставове нацрта и због сарадње девет ко-спонзора на првом нацрту, истичући да се у СБ све више прихвата неопходност скорог ослобођења целе Африке. Представник Британије је изјавио да су нацрти ишли ван препорука комитета и није било консултација о њима, тврдећи да постоји тежња да се прогурају санкције за Лисабон и Преторију са којима се Лондон не може сложити, кроз сумљиво позивање на раније резолуције, додајући да је комитет само разматрао проширење санкција али да није било консензуса о томе, и на крају је одбио тврње о тајној подршци Лондона за три режима и скривеној сарадњи. Представник САД је симпатизирао са генералним ставом у нацрту и да жели ефективније санкције, али да их није подржао због закона у САД и практичних проблема са неким од препорука комитета са којим се није сложио у комитету,

тврдећи да је стратешка трговина САД са Родезијом минимална и да друге земље тајно тргују са њом, додајући да је други нацрт био сасвим неприхватљив и против духа дебате у комитету, објашњавајући да таква резолуција неби могла бити имплементирана. Представник СССР је Изјавио да је разочаран ставом САД и Британије, тврдећи да су показали на чијој су страни и кога штите, игноришући права и интересе афричких народа, додајући да је вето неправедан и да је у складу са британском сарадњом са Родезијом, поново осуђујући троструку расистичку алијансу југа Африке као центар империјализма и колонијализма у Африци, који добија подршку од САД и Лондона, обећавајући да ће афрички народи ослободити свој континент уз подршку слободољубивих народа света и освојити своју независност, и да афрички народи неће заборавити ко је био уз њих а ко против.¹⁵²

Почетком децембра одржани су састанци о ситуацији у Намибији, а отворио их је ГенСек Валдхајм који је дао информацију о контакту са Преторијом који је обавио према одлукама СБ, и у сарадњи са СБ групом која је укључивала Југославију, објашњавајући да је тражио од Преторије одговор на питања о ставу према самоопредељењу и независности Намибије, додајући да је током разговора истицао подршку ОУН за јединство и интегритет Намибије и потребу да се успоставе услови за независност, кроз укидање репресивних закона Преторија као први корак. Истакао је да је Преторије одбила да да комплетно објашњење свог става као што је тражено, и да је у консултацијама са афричким земљама током свог присуствовања састнаку ОАЈ информисан да су они против наставка разговора са Преторијом због негативног става тог режима према намибијској независности. Представник Замбије је говорио у име ОУН савета за Намибију, подсећајући да је ОУН одузела мандат Преторије над Намибијом пре седам година, и да Преторија одбија да се повуче са илегалне окупације територије, уз наставак репресије над народом и ширење апартхеида над њим, осуђујући недостатак сарадње са ОУН и поштовања резолуција СБ од стране Преторије, тврдећи да су преговори са Преторијом бескорисни јер неће довести до ослобађања Намибије јер нису довели до никаквог напретка, нити су променили веома негативан став Преторије према самоопредељењу територије нити њену репресивну политику, помињући потребу да СБ искористи мере из поглавља седам повеље ОУН и спроведе санкције против колонијалног режима Преторије, јер би у супротном била толерисана озбиљна претња по међународни мир и безбедност.

Представник СССР Малик је изјавио да је ОУН извршила велики труд различитим приступима да реши проблем ослобођења Намибије од илегалне окупације расистичког

¹⁵² А ОУН С_ПВ 1712, 1713, 1714, 1715, 1716

режима Преторије, уз афирмацију права тамошњег народа на слободу, подсећајући на озбиљне сумње Москве према дијалогу ОУН са Преторијом од почетка, које су потврђене неуспехом и одуговлачењем решења и наставком репресије и доминације над територијом, уз проширивање апартхеида на територију и јачање колонијалне репресије. Подсетио је на многе одлуке ГС и СБ о праву Намибије на самоопредељење и независност, и на илегално понашање Преторије које је више пута осуђено од стране СБ, осуђујући сву подршку коју је Преторија добијала са запада и тражећи ефективне мере против кршења принципа ОУН и њених резолуција, повезујући западну подршку за Преторију са њеним негативним ставом и игнорисањем ОУН, и указујући на сарадњу са расистима Салисбурија и Лисабона, и окривљујући међународне економске интересе запада за експлоатацију југа Африке, посебно оптужујући Лондон за сарадњу са Преторијом и кршење резолуција. На крају је изјавио да је дијалог ОУН са Преторијом био велики неуспех, уз негативан став ОАЈ према наставку истог, уз исти став ОУН савета за Намибију и специјалног комитета за деколонизацију, због чега се треба престати са тим дијалогом јер доприноси само позицији расиста и одуговлачењу решења уз илузију напретка док се расистички режими консолидују. Објаснио је да СБ мора натерати Преторију да имплементира СБ одлуке, дајући пуну подршку ослобођењу афричких народа према свом принципијалном ставу антиколонијализма, указујући на сарадњу Москве са трећим светом и помоћ у циљу економског напретка и ојачавању независности, подржавајући ослободилачке покрете у циљу уклањања колонијализма и расизма.

Представник Југославије Мојсов је изјавио да је ОУН према свом мандату за администрацију над Намибијом извршила неколико неуспешних покушаја да заврше неприхватљиву ситуацију у тој територији, и подсетио је на став Београда да је један од основних циљева његове политике укидање колонијализма, и да је у складу са тим увек подржао безрезервно борбу за слободу. Истакао је да је реакционарни режим у Преторији пришао преговорима са ОУН без добре вере и да је наставио са фашистичком влашћу над Намбијом уз ширење репресивних мера и апартхеида, у циљу спречавања самоопредељења и независности територије, описујући ослободилачку организацију као представнике борбе за легитимна права народа. Осудио је сарадњу Преторије са Родезијом и Лисабоном и описао три режима као фашистичка и колонијална, додајући да добијају одређену подршку запада због заједничких интереса, посебно економских, и да врше агресивну политику према суседним независним земљама, представљајући велику претњу миру и безбедности региона и шире. Истакао је да је Преторија негативно одговорила у дијалогу са ОУН о могућности самоопредељења Намибије, о да је то сасвим неприхватљиво, чиме је једини

успех дијалога то што је показао праве намере Преторије, и изјавио еј да нема разлога и оправдања да се дијалог са Преторијом настави, додајући да су ОАЈ и ПНЗ већ изразили исти став, објашњавајући да није могуће наћи мирно решење проблема сарадњом са расистима у Преторији, и подржао је оружану борбу побуњеника као једини начин да се дође до слободе, подсећајући да побуњеници имају подршку ОАЈ и несврстаних у својој праведној борби, обећавајући и оралну, политичку и материјалну подршку Београда у даљој борби.

Представник САД је изјавио да преговори са Преторијом нису донели побољшање ситуације нити су били успешни, али да је мисија ОУН показала забринутост и одговорност за територију, бранећи одговор Преторије као позитиван јер је прихваћено у принципу право територије на независност, изражавајући наду да ће Преторија побољшати понашање у територији и избећи проширивање апартхеида и репресије, и позвао је на даље разговоре ОУН са режимом јер се много међународних проблема решило дијалогом, тврдећи да је то најреалистичнији начин да се дође до самоопредељења за Намибију, тражећи спор али сигуран напредак. Представник Кине је изјавио да је против дијалога јер нема индикација да ће Преторија напустити своју колонијалну политику и прихватити одлуке СБ, и због тога што се тиме легализује илегално присуство Преторије у територији и добија време за даљу репресију и доминацију, тврдећи да су преговори против интереса африканаца и не доводе до самоопредељења, осуђујући политику апартхеида и игнорисања ОУН одлука од стране Преторије, подржавајући оружану борбу побуњеника ради ослобођења, као и престанак дијалога према жељама африканаца, истичући поребу за хитним повлачењем Преторије, позивајући на подршку чланица за праведну ослободилачку борбу намибијаца. Резолуција 342 је усвојена једногласно, и она је прекинула дијалог ОУН са Преторијом.

153

5.4. ДРУГИ ПРОБЛЕМИ У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ 1973.

Средином јуна поново се разматрао проблем Кипра, и на позив ГенСек-а у свом извештају и на одобрење владе Кипра усвојена је нова резолуција о продужетку мандата мировних снага ОУН на острву за још шест месеци, уз абстиненцију Кине. Представник Кипра је говорио о извештају и да се треба наставити са дуплом улогом ОУН, са једне стране да се настави одржавање мира кроз војну деконфронтацију и нормализацију, а са друге стране стварање мира кроз потрагу за мирним решењем кроз медијацију, додајући да се одржавају локални разговори уз партиципацију специјалног представника ГенСек-а који даје позитиван и конструктиван допринос. Подсетио је да се ти говори врше у независној, уједињеној и сувереној држави, и да су најбољи начин да се дође до мирног и трајног решења проблема према повељи ОУН и резолуцијама о Кипру, изражавајући наду да ће се састанци наставити у духу разумевања и компромиса, и додајући да влада Кипра иде у те разговоре са добром вољом и тражи да се избегавају екстремни ставови који угрожавају јединство државе кроз дијалог о уставној структури, подсећајући да у у таквој држави локалне институције функционишу под контролом државе, и да се не сме прећи на поље федерације која је неприхватљива посебно због измешаности становништва, што је и став ОУН чији су представници упозорили да би такав покушај угрозио опстанак Кипра. Објаснио је да финална уставна структура мора бити практична и заснована на универзалним нормама како би допринеле решењу проблема, надајући се да ће се то огледати у преговорима који ће одржати дух сарадње. Овим је Кипар индиректно упозорио другу страну да сепаратизам и федерација не долазе у обзир у преговорима, и ставио је то упозорење пред међународну заједницу. Представник се жалио на слаб напредак у областима деконфронтације и нормализације односа, као и недостатак поверења и наставак напетости, објашњавајући да је стварање потпуне слободе кретања на острву основни услов за нормализацију, и да је недостатак тог принципа један од највећих проблема према извештају ОУН,

жалећи се да су грчки кипрани спречени да пролазе кроз турске енклаве и да користе многе путеве, док турски кипрани слободно пролазе по острву, што ствара лошу психолошку климу између две заједнице. Изјавио је да су пред свега две заједнице заинтересоване за помирење и сарадњу и да је решење могуће, посебно због потребе и заједничког интереса економске интеграције, али да је такав развој спречен од стране турским кипрана који врше економски сепаратизам против виталних интереса државе, а такво понашање иде и супротно њиховим интересима јер је настао имбаланс између економског статуса две заједнице, кривећи економски пад на сепаратизам.

Представник Турске је почео са навођењем дела извештаја где је речено да је међукомунална војна ситуације мирна и да је било мало инцидената између две заједнице, за шта је изразио задовољство јер је таква ситуација побољшавала атмосферу у процесу стварања поверења и успеха преговора. Жалио се да међу многим грчким кипранима постоји жеља за политичку будућност која не укључује трајну независност, чак и међу људима на одговорним положајима (мислећи на подршку припајања Грчкој, прим аут), говорећи да то отежава међузаједничко поверење и има негативни ефекат на преговоре, и навео је део извештаја о веома слабом процесу нормализације и слабом нивоу јавних услуга за турске кипране, који су живели уз депривацију од многих основних потреба, тврдећи да недовољно новца који влада Кипра добија од ОУН оде на турску заједницу према изјавама самог ГенСек-а, тражећи већи активност на економском бољитку турске заједнице ради побољшању поверења две заједнице. Додао је да је потребно да се успостави локална аутономија, и да су преговори до сада ипли веома споро и имали минималан учинак, мада је признао да је проблем веома комплексан, и потврдио да је влада Турске директно заинтересована за права и интересе турских кипрана и да је заинтересована за модел бикомуналне државе где ће обе заједнице бити господари своје земље као једнаки партнери у независној земљи (иако су турски кипрани били једна петина популације, прим аут). Представник Грчкеј је оценио да ће још бити потребна помоћ ОУН и њених мировних снага како

би се ситуација на острву нормализовала, жалећи због малог напретка ка нормализацији и војној деконфронтацији, али је изразио оптимизам јер обе стране прихватају да су интеркомунални преговори најбољи начин да се реше проблеми на миран начин, и због тога што је у задњих шест месеци острво било прилично мирно и без већих инцидената, подсећајући да се влада Грчке противи насиљу и подржава решење кроз преговоре на миран начин јер би неуспех преговора боп катастрофа, и затражио је од чланица да материјално помогну активности ОУН мировних снага на острву, позивајући на наставак детанта и деконфронтације и подржавајући улогу ОУН и њених снага у овом циљу које утичу на спречавање насиља.

Представник САД је изразио оптимизам и сматрао да постоје могућности за велики напредак више него раније, уз смањивање инцидената између заједница за разлику од раније и уз наставак преговора, додајући да процес детанта у свету сигурно има добар утицај на атмосферу на острву. Изјавио је и да је мања могућност страног интервенисања на Кипру него раније, и да се све стране слажу да су преговори најбоља опција и да су у складу са тим повећали активности на том пољу, али је изразио жаљење због финансијских проблема мировне мисије и малих контрибуција чланова, саветујући да се мисија смањи. Представник Британије је такође изразио благ оптимизам и наду да ће преговори успети, хвалећи улогу ОУН у одржавању стабилне ситуације кроз своје присуство и своје посредовање, и такође је тражио да друге земље повећају своје финансијске контрибуције мисији јер Британија као и САД даје велики новац за општи интерес. Позвао је две стране да наставе са смањивањем тензије и да разумеју да је конфронтација контрапродуктивна.

Представник Југославије је изјавио да иако је мировна мисија већ осам година на острву боље је имати слаб мир него било какав рат, позивајући на појачану активност како би се нашло решење напослетку, подсећајући да су састанци СБ о БИ показали да је мир несигурна ствар ако траје хронична криза, додајући да је источни медитеран међузавистна регија и да је Европа угрожена овим кризама,

због чега је Београд посебно заинтересован за њихово решавање, упозоравајући да се те кризе могу искомпликовати због тензија и ривалства у ширем простору и да једна може утицати на другу, због чега је хитно потребно решити проблем Кипра. Дао је подршку за независан, слободан, суверен и несврстан Кипар са јединственом територијом и интегритетом, и изјавио да је то основни услов било каквог напретка на Кипру и у региону, и једини пут ка решењу кризе, подсећајући да је као члан ОУН Кипар заштићен од мешања у његове унутрање послове и претње силом, и да је за решење тамошњих проблема потребно разумевање две заједнице и заједнички живот без притиска од споља. Позвао је на већу активност дипломатије и посредништва како би преговори успели, посебно у контексту пола године без већих непријатељстава, и иако је било инцидента који су угрозили нормалност стабилност је одржана, позивајући на наставак раста поверења, подржавајући војну деконфронтацију као начин да се смање тензије. Оценио је да је присуство ОУН снага на острву успешно у одржавању мира и сасвим неопходно, и да је то пример позитивне улоге ОУН у стварању и одржавању мира, и да су снаге ОУН повећале престиж организације и отвориле могућност да се таква пракса пренесе и на друге кризне регионе, надајући се да ће то присуство довести до обезбеђивања услова за заједнице ради решавања проблема на миран начин, и на крају је подсетио на добре односе Београда са Атином и Анкаром, као и на одличне односе са Кипром који је близак несврстани партнер.

Представник Француске је подржао наставак преговора са надом да ће разумевање и компромис заменити неповерење, уз опрезни оптимизам због добре улоге ОУН у одржавању мира и посредовању, уз наду да ће Кипар обезбедити за обе заједнице безбедност и ефективну партиципацију у јавним пословима, и задовољство на став ГенСек-а да се решење може наћи до краја године, кроз које би се спречило одвајање и нелагодна коегзистенција две заједнице на основу силе ОУН која спречава насиље. Представник Индије је подржао присуство ОУН снага као позитивно за одржавање мира и сигурности на Кипру, мада присуство није успело да убрза и можда је и успорило процес налажења решења, дајући подршку

за успех интеркомуналних преговора који би довели од опстанка Кипра као независне унитарне државе уз поштовање права свих грађана, уз подршку за наставак кипарске несврстане политике, и подржао је потребу за војном деконфронтацијом и слободом кретања по острву, као и за економском интеграцијом и бољим односима две заједнице који би настали овим дешавањима. Представник СССР је изјавио да подржава мировно решење у интересу свих људи Кипра, уз поштовање интегритета и независности те несврстане земље, надајући се да ће се Кипар нормализовати и помоћи у стабилизацији источног медитерана јер је то мирољубива земља отворена за сарадњу, што подржавају све друге мирољубиве земље. Изјавио је да Кипар треба сам да реши своје проблеме без мешања и наметања споља, и да се Москва супротставља било каквом покушају да се угрози суверенитет Кипра посебно у интересу империјалистичких снага, тражећи да се све стране трупе и војне базе (Британске) повуку, посебно због тога што је Кипар близу БИ регија која је у кризи и ризику од оружане конфронтације, а такође је у близини других европских земаља које су у процесу детанта очвршеним кроз КЕБС и којима не треба извор нестабилности, позивајући кипарске заједнице да наставе дијалог, и подржавујући наставак ОУН мисије. Представник Кипра је захвалио за велику подршку чланова ОУН и успеха те организације на одржавању стабилне ситуације на Кипру, затим је врло чврсто подсетио Турску да је Кипар чврсто против идеје федерације, и да се о томе не може разговарати у преговорима, и одбио је било какве наводе да би Кипар одустао од своје суверене независне позиције, кроз коју води мирољубиву и трајну политику, затим је изјавио да је влада Кипра све време радила на јачању деконфронтације док турска мањина није, због чега недостаје помирења, стављајући у питање искреност мањина, док је на питање једнакости изјавио да турски кипрани имају једнако држављанство унитарне државе, и да се не може говорити о неком једнаком партнерству две заједнице где је једна од њих само 18 процената популације, додајући да је заправо проблем на острву да мањина дискриминише већину и отежава функционисање острва, оптужујући турске кипране за сепаратизам који је

основа проблема Кипра и проблема кипарске мањине посебно по питању економске слабости, тврдећи да мањина одбија економску интеграцију и сепаратише се уз дискриминацију грчких кипрана, питајући зашто турски кипрани блокирају слободно кретање и комуникације ако желе јавне услуге које спречавају, оптужујући турске кипране да не плаћају рачуне за воду и струју. На крају је оптужио другу страну да одбија елиминацију конфронтације и нормализацију због сепаратизма, и да одбијају компромис и сарадњу са владом стварајући цео проблем на Кипру, и одбио је тврдњу да је то сепаратисање продукт страха већ да је то изговор за политички пројекат јер лидери заједнице позивају чланове да се сепаратишу од Кипра уз казне ако се не повинују.¹⁵⁴

¹⁵⁴ А ОУН С_ПВ 1759

5.5. ПРОБЛЕМИ БЛИСКОГ ИСТОКА У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ У ПРВОЈ ПОЛОВИНИ 1973

Први састанак Савета о питању БИ у новој години је почео на захтев Либана, чији представник је отворио састанак објашњавајући да је разлог сазивања нове агресија Израела над Либаном, где је описао напад израелских специјалних снага са мора на простор близу Беирута, који су извршили атентате на представнике ПЛО (палестинске либерационе организације), позивајући се на одговорност Савета да спречи агресију и реши проблеме уз давање заштите нападнутим државама. Окривио је Израел за дугачки циклус насиља над Либаном од 1968. године током које су војне снаге Израела убиле много људи укључујући цивиле, што је СБ осудио више пута уз израелско игнорисање ОУН, представљајући Либан као мирољубиву земљу заинтересовану за мир којој треба помоћ ОУН против неразумне агресије, жалећи се на неуспех СБ да имплементира своје резолуције и успостави мир и безбедност у свету, због чега су мале земље попут његове и даље у опасности од агресије. Одбио је тврдње Израела у писму СБ где се тврди да Израел врши ратне операције против терориста и како би спречио даље терористичке нападе, и да Либан подржава терористичке организације на својој територији и сарађује са њима у вршењу тероризма над Израелом, осуђујући Израел да је држава тероризма од свог настанка и поређујући га са Нацистичком Немачком као посебном увредом за јевреје, и затим је искористио редовне осуде против Израела као агресора и подсетио на многе палестинске избеглице у региону и њихове проблеме, индиректно оправдавајући њихово вођење рата и бављење тероризмом због незавидне позиције у којој су се налазили туђом кривицом, уз захтев да се ОУН позабави њиховим проблемима и да разуме проблеме који произилазе из дате ситуације за Либан који мора да прихвати и држи толики број бесних људи на својој територији, стављајући пуну одговорност за избеглички проблем на Израел и захтевајући да се Израел због тога казни. Представник САД је изразио жељу за смањивањем тензија на БИ и за успостављање мирних услова ради решавања проблема, унапред одбијајући алегацију која је кружила да су САД имале било шта са трагичним нападом на Либан, уз асертацију та је то прљава лаж која се користи у пропагандне сврхе, подсећајући на сличну пропаганду током рата 1967., и осудио је насиље према принципијелном ставу његове владе.

Представник Израела је агресију оправдао арапским тероризмом и варварским злочинима, и окривио арапе као узрок непријатељства у региону, и окривљујући арапске владе да подржавају терористичке кампање организованих група које делују против цивила, уз

тврдњу да Либан позива на састанак СБ како би добио дозволу за наставак своје подршке палестинском тероризму. Представио је акцију његове владе као напад на палестинске терористичке базе и штабове у области Беирута, где се припремају планови напада и оружја за организацију црног септембра која је масакрирала израелске атлете у Минхену, објашњавајући да је дошло до оружаног сукоба са терористима где су израелске снаге претрпеле губитке, описујући ликвидацију лидера црног септембра и гласноговорника ПЛО које је описао као кровну организацију терористичких снага, уз навођење броја од преко сто напада на Израел и израелце од стране тих организација у протекле две године, док је навео доказе да су убијене личности високорангирани чланови терористичких организација према информацијама самих организација. Поновио је став Израела да је Либан центар за терористе и да политички врх те земље сарађује са терористичким организацијама, и да су седишта многих од тих организација у Беируту као и да одатле крећу у акције и припремају нападе попут убиства премијера Јордана и напада на Лод аеродром, жалећи се да влада Либана подржава тероризам док се у јавности претвара да је невина жртва и мирољубива земља, подсећајући да је у почетку Беирут тврдио да нема терористичких организација на територији, и да је након што је та лаж откривена тврдио да нема могућности да их заустави, док је сада почео и да оправдава терористичке нападе уз редовно толерисање коришћења његове територије за војне базе страних милитаната, захтевајући да се Либан третира као саучесник палестинских терориста док толерише њихово оперисање на својој територији. Изјавио је да ништа не може оправдати Либанско толерисање милитантних и терористичких база на својој територији, нити њихов покушај да оправда терористичке нападе против цивила, и осудио је покушаје Беирута да оправда тероризам и своју толеранцију према њему кроз позивање на позицију и локацију палестинских избеглица, јер су избеглице биле тамо пре почетка терористичких напада из Либана и зато што постоје избеглички кампови и другде. Такође је говорио о томе што арапски тероризам није настао 1967. године већ много раније, упозоравајући Беирут да ако настави да допушта терористима да слободно користе њихову земљу угрожава своје грађане иако Израел напада искључиво терористе, тврдећи да је овај напад као и остали напади Израела испунио сврху јер је смањио количину тероризма пореклом из Либана. Представник Либана је одговорио са супротним тврдњама да је Израел тај кој спроводи тероризам, подсећајући на став презира који Израел има према ОУН, жалећи се да Израел користи изговор терористичких напада да негира право Либана на територијални интегритет, одбијајући тврдње да су убијене личности терористи и да се терористи организују у Беируту, склањајући тему на чинове агресије од стране Израела и игноришући већину

израелских оптужби за које су израелци дали доказе, уз сталну тврдњу да су сви терористички чинови дела индивидуа и неповезаних група (супротно ставовима Израела за које су износили и доказе, да су те групе званично организоване), избегавајући тему палестинских војних база у Либану тражењем да се дискусија врати на оригиналну тему игноришући повезаност. Представник Израела је одговорио са разочарењем због наставка либанске делегације у браћењу људи које су саме милитантне организације признале за своје чланове, и због либанског одбијања да ураде ишта поводом палестинских милитантних и терористичких организација на својој територији, додајући да то коришћење либанске територије од стране милитаната није унутрашње питање Либана јер је директно повезано са агресијом и тероризмом против Израела, подсећајући Либан да му Израел не жели ништа лоше под условом да уклони палестинске милитанте са своје територије, и да су израелски напади реакција на нападе са либанске територије.

Избегличка историја палестинаца почиње неуспешном агресијом арапских земаља на новонастали Израел (уз мање исељавање пре напада због неприхватања да живе у Израелу, уз одређену репресију и притисак јевреја), против одлука ОУН о подели територије коју је Британија ослободила од Турске након истека мандата у Палестини, где је коалиција арапских земаља одбила ОУН резолуцију о подели региона на две државе и покушала да уништи Израел, док су арапске земље де факто прихватиле одлуке ОУН о подели тек када је Израел 1967. окупирао арапски део бившег Британског мандата Палестине, и то не од палестинаца већ од Јордана који је анектирао простор који је ОУН одредила за палестинску државу. Рат 1967. је започео Израел али је чињеница да су се арапски суседи припремали за нови рат у жељи да уклоне Израел, и јавно су давали изјаве о тој жељи док су се активно наоружавали и премештали војне снаге на границе. Ово су чињенице које су арапске земље константно игнорисале током састанака у СБ, увек се представљајући као жртве а Израел као непоправљивог агресора против мира, демонизујући га уз игнорисање арапског покушаја да униште Израел и њихових сталних претњи, због којих је Израел имао право да буде забринут за своје постојање, које је било међународно признато и прихваћено од стране ОУН и СБ. Илегална окупација западне обале од стране Израела је служила као повод за дипломатске нападе на Израел од стране арапских влада, али арапске земље су игнорисале раније прихватање Израела да се направи палестинска држава на тој територији још 1947. и своју агресивност према Израелу пре 1967.¹⁵⁵

¹⁵⁵ А ОУН С_ПВ-1705

У дебату се и укључио и представник Алжира као арапске и несврстане земље и предстојећег домаћина четврте кофенреције ПНЗ, који је описао ситуацију као наставак бруталне агресије Израела и Би кризе која подсећа међународну заједницу на њен потенцијал да се лако погорша, окривљујући Израел за прецизну агресију над немоћном жртвом, и осуђујући спољну помоћ запада коју добија као подршку за ту агресију (чиме је индиректно навео САД као саучесника), жалећи се да Израел ради шта жели и ставља ОУН пред свршен чин, тражећи да све земље заузму негативан став према Израелу са ставом да је та земља не само против арапа већ против ОУН у општем, и да је потребно да ОУН делују како би им одузели територију коју окупирају, упозоравајући да толеранција дуготрајне кризе на Би може довести до пресипања кризе ван региона. Затим је критиковао изјаве Израела да се бори против арапског тероризма тврдећи да је то искључиво палестински тероризам који је настао као реакција на окупацију њихове територије, подсећајући да су алжирци називани терористима док су се борили за слободу, уз осуду да Израел користи терор исто колико и палестинци, и критику САД што се понашају зачуђени када неко посумља у њихово могуће саучесништво са израелском акцијама док редовно дају војну помоћ за тај режим који чини злодела. Изјавио је да термином арапски уместо палестински тероризам желе да збуне јавно мњење и представе све арапске земље као агресоре против њих, тражећи да делују против палестинских бораца за слободу са којим осећају солидарност, подсећајући на широку подршку у свету коју је Алжир добио у својој борби за слободу. Затим је приступио оправдавању палестинског тероризма као једини преостали избор за народ који се бори за своје постојање и за ослобођење своје територије, и који су у борби са организованом и моћном војском која има страну помоћ, додајући да такво ратовање није ново и да је цео народ у борби за слободу. На крају је осудио Израел за кризу на Би и опасну ситуацију која тамо дуго траје, и да је основа криза у самом постојању Израела и Сионизма уз мишљење да је циљ Израела етничко чиста држава без арапа у максималним границама (супротно изјавама и одлукама Израела при настанку, прим аут), подржавајући борбу палестинаца као легитимну и оптужио је међународно јеврејство за подршку Израелу и манипулацију јавним мњењем у другим земљама. и сам Израел за државни тероризам који је агресиван и експанзионистички насупрот палестинском тероризму који је ослободилачки, тражећи међународно подршку за палестинска права и осуду Израела. Представник Сирије је упозорио да Израел води агресивну политику против свих суседа и да планира да је појача, уз покушај да до краја уништи палестинце, такође представљајући палестински тероризам као неповезан са главним снагама ослободилачке војске и подржавајући палестинска права

на своју државу, подсећајући на многе резолуције осуде Израела у ОУН ГС и понављајући оно што је Либан већ тврдио.

Представник СССР је такође изразио наратив где је Израел агресиван без оправдања а Либан невина жртва, оптужујући га за државни тероризам при новом инциденту, и за великодржавну експанзију и анексију арапске територије, подсећајући на раније осуде Израела од стране СБ у вези са агресијом на Либан током више година, као и на израелско одбијање да се повинује тим резолуцијама и престане са агресијом, додајући да САД подржавају и охрабрују Израел својим ставом и блокирањем СБ резолуција које је описао као минималне и опет хвалећи своју резолуцију у ГС о некоришћењу силе коју Израел није подржао, а која наводно штити легитимне интересе земаља трећег света од империјалистичке и колонијалне агресије уз право да користе силу од ослободе своје територије, и тражио је од Савета да прихвати ту резолуцију ГС и да уради нешто поводом израелског одбијања да имплементира његове одлуке. Окарактерисао је овај напад као део израелске политике интиимдације суседа кроз терор, и као део операција одмазде које су хваљене у Јерусалиму иако их је СБ означио као недозвољене, и подржао брзо отклањања последица агресије и повлачење Израела са западне обале ради дуготрајног мира, подсећајући на подршку за права палестинаца и стављајући потпуну кривицу за све проблеме БИ на Израел и осуђујући његове нападе као лудост и закон силе. На крају је поновио редовне оптужбе против Израела за империјализам и подржао решење на БИ кроз имплементацију резолуције 242 СБ и повлачења Израела са окупираних територија, подржавајући улогу ОУН у решењу проблема, изражавајући велику забринутост због некомпромисног става Израела и погоршању тензија у већ напетом региону.

Представник Израела је поновио став да ОУН не могу да играју конструктивну улогу због једностраног става пуног мржње већине делегације у њему, наводећи изјаве арапских и совјетских представника као пример, подсмејавајући се позивама на поштовање људских права од страна влада земаља у којима не постоје основна људска права, и подсмејавао се осуди агресије од стране Москве коју је оптужио за дуготрајно агресивно понашање по свету, подсећајући да Израел као и друге државе има права да брани своје грађане против терористичких група за које је тврдио да су организоване и подржане од стране арапских влада, дајући себи право да ликвидира своје непријатеље према угодности, затим је оптужио совјетску резолуцију о некоришћењу силе да је обична пропаганда. Затим је цитирао представнике Сирије и чак председника у његовим изјавама о комплетној подршци за палестинске милитанте и њихово коришћење сиријске територије, додајући да број арапских земаља има војне снаге на југу Либана које се представљају као палестински

борци, овим покушавајући да докаже арапску агресију кроз палестинске операције. Осврнуо се на изјаве арапских званичника чак у ОУН где се отворено тражи отклањање Израела и успостављање велике арапске државе палестине, тврдећи да је основна мотивација арапских земаља уништење Израелске државе, где се брисање пораза из 1967. види само као један од корака ка враћању на стање пре 1947. уз поређење арапских изјава са понашањем немачких нациста у свом хваљену напада на јевреје и њихово уништење, одбијајући као чисту пропаганду повезивање арапског тероризма са ратом 1967. јер је постојао и пре њега. Представник Југославије Мојсов је критиковао било какав став нормалности и прихватања агресије и војног напада на територију суверене државе, жалећи се да се редовни напади Израела третирају као редовни догађаји који нису вредни пуне пажње, упозоравајући да би такав став био неодговоран и опасан по међународну заједницу јер би охрабрио агресију, осуђујући опасну ескалацију ратоборне политике основане на позицији силе. Осудио је Израел за политику агресије и претње силом, територијалне експанзије и одржавања потчињености, карактеришући га као државу која користи своју супериорну силу у односу на суседе да игнорише захтеве међународне заједнице и спроводи арбитарно насиље против слабије државе која има подршку ОУН у свом ставу да се међународне несугласице не требају решавати силом. Због овога је затражио да Савет реагује и да се састаје сваки пут када се прекрши мир агресијом, како би се показало да свет неће посустати пред политиком силе и прихватити њено илегално коришћење као нормално и незауостављиво, јер је посебно битно за мање земље да СБ покаже јачан став против коришћења силе и претњи, оцењујући да Израел користи државни тероризам који је много гори од тероризма мањих недржавних група и побуњеника, додајући да је тероризам оружаних група настао као реакција за живот у беди и неправди и као део борбе за слободу и независност., мада је изразио противљење за све врсте тероризма. Тражио је да се овај инцидент посматра у контексту опште кризе на БИ чији је инцидент последица, подсећајући да постоји опасно жариште и даље које угрожава регионалну безбедност и може погурати државе региона у рат, и додајући да је разлог за такво стање одбијање Израела да прекине окупацију западне обале и призна палестинска права, против резолуција СБ и ГС. Изјавио да се не могу бавити последицама агресије ако се не баве њеним узроцима, и да се само уклањањима основних узрока криза она може отклонити, чиме је ставио повлачење Израела у одговорност целе међународне заједнице, подсећајући да СБ не сме да не уради ништа јер би тиме имплицитно прихватио агресију Израела против легитимних права суседа, подсећајући да се територија не може узети силом и да се мора вратити када је одузета, и да се за тај став залаже већина светских

земаља, тражећи од СБ да покаже да неће трпети непоштовање његових одлука и пркос целој организацији, и на крају додајући да ће се несврстане земље бавити овим проблемом на четвртом самиту у Алжиру у септембру као додатну помоћ ОУН.¹⁵⁶

Почетком јуна сазван је нов састанак СБ на основу резолуције 331 из априла која је тражила периодично разматрање ситуације на БИ, и на позив министра спољних послова Египта, а састанак је имао за циљ да помогне стварање политичке атмосфере у којој би се криза отклонила у оквиру светског детанта, и како би се мирно и политички решиле несугласице кроз деловање ОУН. Први је говорио ГенСек који је описао свој извештај о ситуацији на БИ, који је описао велики труд али мали учинак ОУН, где је тврдио да решење проблема мора примарно доћи од влада самих држава у проблему, али да је ОУН ипак кроз своје разне инструменте имала битну улогу у ограничавању конфликта и одржавању примирја, описујући кризу на БИ као пуну емоција и мржње због нерешеног конфликта, уз историјско оптерећивање и серију активне и реактивне одмазде и насиља које су онемогућавале процес помирења. Објаснио је да је таква негативна ситуација спречавала мирно решење проблема које је свима било у корист, и да у самом СБ има представника различитих мишљења и интереса који имају супротне ставове о кризи на БИ, због чега савет не може деловати једногласно у решавању тако комплексног проблема, мада је оценио да је Савет смањио тензије својим трудом да допринесе поштовању повеље. Подсетио је да је пре више од пет година Савет усвојио резолуцију 242 о повлачењу Израела, чиме је барем настао компромис о решењу проблема, али је додао да чланице савета морају активно радити на имплементацији ове резолуције ако ће она постати реалност. Затим је говорио представник Египта, који је подсетио да је СБ једино место где стране у конфликту могу да седну за исти сто и конструктивно приђу свом проблему, одајући да сматра да се проблем треба решити у оквиру ОУН а не билатерално као што је Израел тражио, говорећи да је затражио састанак како би се сагледало како је шест година труда неуспело у намери да отклони израелску окупацију као последицу агресије, током којих је Египат пробао на сваки дипломатски начин да добије подршку за одлуку СБ посебно кроз сарадњу унутар ОУН, због чега његов народ губи наду и почиње да сумња у корисност ОУН и СБ, питајући Савет шта планирају да ураде док Израел све више ојачава своје позиције на окупираној територији, и да ли ће се икад прећи са осуда и речи на дела. Изјавио је да не посматра СБ као форум за пропаганду где може добити битку речи, нити као место за свађе и претње, већ као тело које може наћи решење за проблем израелске

¹⁵⁶ А ОУН С_ПВ-1706

окупације територије три земље, подсећајући да су одлуке ОУН ГС из 1947. успоставиле границе две државе на територији мандата палестине (ту поделу су арапске земље одбиле тражећи да се Израел уклони из постојања, у циљу чега су објавили рат. прим аут.) , али да је Израел 1967. заузео и другу половину територије (од Краљевства Јордана, који ју је окупирао у рату 1947-49) претварајући палестинце у окупиран и избегао народ, и такође нападајући сиријску и египћанску територију окупирајући је. Подсетио је да је Савет 1967. покушао да реши не само проблем окупације већ и проблем палестинаца, а да је Израел тврдио да не жели да узме територије арапа и да је напао превентивно због страха од напада и уништења, што је представник описао као пропаганду (Египатски председник је пре израелског напада изјавио да Израел треба уништити и да треба поплавити пустињу јеврејском крвљу, прим аут), упитујући зашто онда Израел не напусти територије кад већ није под егзистенцијалном претњом, подсећајући на одлуку СБ да Израел мора да се повуче- Подсетио је и на све друге ГС резолуције о тој потреби, окривљујући Израел да не само што не извршава резолуције већ и блокира било какво посредство ОУН за разлику од Египта који то посредовање прихвата и подржава, додајући да је Израел блокирао мисију амбасадора Јаринга због жеље да задржи и анектира окупиране територије, и жалио се да уместо сарадње у ОУН Израел тражи билатералне директне разговоре без ранијих услова, што је одбио и изјавио да Египат не жели да преговара пре враћања окупираних територија (тојест пре израелске капитулације у корист Египта, пре самих преговора). Изјавио је да Израел не жели мирно решење и да покушава да уједначи своју снагу са читавим арапским светом како би се осећао сигурно, и да је прича о безбедности заправо параван за даља освајања, описујући активности Израела као искључиво окренуте ка проширивању и етничкј промени простора, позивајући на блокирање Израела и спречавање било какве помоћи тој земљи и сарадњи са њом, јер то индиректно подржава окупацију арапских територија, а помоћ другој држави у илегалној окупације је против међународног права. Тражио је да СБ затражи хитно и безусловно повлачење Израела са свих територија које је заузео 1967. године, и да затражи поштовање палестинских права да имају своју државу., али посебно се бавио египатском територијом под окупацијом, одбијајући делимична и привремена решења која неби укључила враћање његове територије. Представник Израела је затим говорио, почевши о потреби да се успостави мир, али да за градњу мира две стране у конфликту морају заједно радити на њему, што Египат не ради већ ставља билатералне проблеме у СБ стварајући непотребне полемике и избегавајући дијалог под изговорима, говорећи да је Израел тражио мир са Египтом још од када је Египат покушао да спречи његову независност, и када су арапске земље извршиле инвазију 1948. и у целом периоду

пре 1967. Изјавио је да Израел опет говори да не жели да замрзне тренутну ситуацију већ да жели да створи безбедне и прихваћене границе кроз преговоре са арапским суседима, жалећи се да арапске земље пропагандом то покушавају да сакрију, подсећајући на изјаву Египта неколико дана пре рата 1967. како нема мира са Израелом, ни преговора, ни признања, чиме је објаснио став Израела да срж проблема нема везе са ратом те године и окупацијом западне обале, и подсетио је на стално одбијање Египта да приступи преговорима са Израелом кријући се иза ОУН, укључујући о одбијање преговора под медијацијом амбасадора Јарина 1968. због чега је Израел одустао од тог посредовања. Даље је подсетио на Египатски позив на рат исцрпљивања против Израела кроз тражење решења кроз сталну војну силу и претњу, и на изјаву скупштине Израела из 1970. да подржава мировну иницијативу са Египтом и Јорданом где би се у замену за трајан имр и признате безбедне границе вратила територија окупирана конфликтом из 1967, коју је одбио Египат уз пропагандне одговоре уместо дипломатије. Одбио је став да Израел мора да врати територије пре преговора на основу непостојања такве одредбе у резолуцији 242, тражећи осигурање да ће његове раније границе бити поштоване пре него што врати територије, док је Египат наставио да тражи да се прихвати његово диктирање резултата пре почетка преговора, одбијајући све њихове мировне предлоге и затим се претварајући да је мирољубив. Питао је да ли је Египат искрен у својој жељи да нађе мир након што се Израел повуче, или је то превара у оквиру које је повлачење Израела први корак ка уништењу те државе. подсећајући на изјаве лидера Египта о наставку борбе и подршке за палестинска права и терористичке организације, додајући да Израел није изгубио наду за мир под условом да се његово право на постојање прихвати, уз тврдњу да коришћење силе против његове земље неће донети резултате јер ће она увек бити у могућности да се брани, тако да су преговори једини пут ка миру. Критиковао је Египат да покушава да изврши притисак кроз једностране резолуције у ОУН и другим организацијама, покушавајући да спроведу своју вољу кроз велике силе и кроз претње, говорећи да решење не може бити наметнуто од споља већ мора бити билатерално прихваћено без страног мешања, објашњавајући да Израел прихвата резолуцију СБ 242 али само уз услов да су његове границе сигурне и признате, додајући да границе пре 1967. нису биле сигурне а да би резолуција 242 требала да их учини таквим, док Египат покушава да накнадно измени одредбе резолуције кроз произвољну интерпретацију што неће проћи и зауставља пут ка миру. Позвао је Египат да приђе преговорима као што раде све друге земље у свету које желе мир, тврдећи да нема оправдања за избегавање директних преговора, и да би најбоља улога ОУН била подржавање преговора, који се требају одржати без ранијих услова како

би се решио проблем, додајући да преговори немају алтернативу и да је Израел отворен за њих како би се нашло узајамно прихватљиво решење. На крају је изјавио да ако Египат признаје право Израела на независност и сувереност, и жели да заврши кризу и конфронтацију миром, онда нема изговора него да уђе у дијалог са њим ради општег добра региона, додајући да су пре шест година арапске државе под вођством Египта припремале напад којим су желели да униште Израел, што нису заборавили као ни речи председника Насера пар недеља пре рата да жели тоталан рат са објективом да уништи Израел, док је Израел при поразу арапа пружио руку мира и помирења. Представник Јордана се жалио што СБ није успео да доведе до имплементације своје резолуције и због израелског одбијања да изврши затражено, говорећи о западној обали не као о будућој арапској палестини већ као о делу јорданске територије, тврдећи да је план Израела да задржи и анектира сву територију коју је окупирао, уз покушај да измени демографску слику регије, све док СБ ништа не ради да га заустави, додајући да примирје није циљ по себи већ да треба да води решавању проблема, и да је примирје замрзло ситуацију негативну по арапе и супротну одлукама СБ, објашњавајући да млади покушаји ОУН да посредује за мир не могу успети све док је територија под окупацијом, тврдећи да Израел ради обструкцију мировног процеса. Одбио је дијалог са Израелом тврдећи да он мора прво да призна циљеве арапске стране и повуче се са окупиране територије и призна легитимна права палестинаца, што је у складу са ОУН одлукама, уз став да ОУН требају да помогну арапским земљама у преговорима јер је Израел тренутно јачи и има већи силу која би утицала на преговоре, тврдећи да је проблем почео јеврејским отимањем дела палестине и наставио се израелским коришћењем силе да задрже ту територију. Тражио је од СБ да не буде само посматрач и одбио било какве преоворе без аутоматског прихватања враћања територије и поштовање палестинских права према повељи, што је описао као једини начин да се дође до трајног мира, тиме стављајући предуслове за преговоре за Израелом и одбијајући да га индиректно призна одржавањем билатералних разговора, Овим говором је индиректно изјавио да Израел нема легитимност и не треба да постоји, што је потврђивало ставове израелске делегације. Представник Израела је одговорио да је говор Јордана био абсурдан о позвао га да прочита поново изјаве Израела током претодних шест година и оповргне себе, питајући зашто се не признаје право Израела да живи на делу територије коју су држали његови преци, додајући да је Израел настао одлуком ОУН исто као и Јордан, подсећајући да је Јордан извршавао инвазије на Израел противно одлукама ОУН за чије одлуке се сада залаже, уз унилатералну анексацију западне обале, и подсетио је на молбу Израела да се Јордан не меша у његов конфликт са Египтом, док је он започео ратно стање и одбио

примирје, након чега су избачени у контрападу са територије коју су анектирали илегално 1948. питајући зашто се арапска страна бави палестинским питањем након израелског освајања а није се бавила након јорданског. Представник Јордана је представио анексацију западне обале као уједињење и додао да арапске земље подржавају једна другу у рату као савезници, додајући и критику зионизма и називајући Израел страним телом у региону, док је представник Израела одговорио тврдњом да су палестинци били више несрећни јорданском окупацијом него израелском, наводећи примере побољшања живота за локални народ.¹⁵⁷

Представник Египта је даље говорио, оптужујући Израел за арогантну агресију и халднокрво убијање које су наредили високи званичници јерусалима који су срамотно поздравили убиства и обећали наставак такве политике, и ово је узео као доказ да Израел жели да игра империјалистичку улогу у региону уз колонијалистички приступ окупираној територији. Осудио је редовни став Израела да резолуције СБ немају важност, подсећајући на редовно игнорисање њихових одредби и позиве на повлачење и прекид агресије који нису уродили плодом, тражећи дасе овај пут против Израела успоставе мере које ће спречити агресију кроз прекиде економског и дипломатског односа са том земљом, жалећи се да та земља прима велику војну и економску помоћ САД док врши агресију и трпи осуде савета, додајући да Јерусалим не оже наставити своју политику без подршке САД и позвао на савет да тражи прекид те подршке (сам Египат се активно наоружавао уз огромну поћом Москве, и овај захтев је био са циљем слабљења противника пред рат под изговором агресије, која је била провоцирана, прим аут). Представник Кине је осудио напад израелских снага на Беирут и палестинске кампове и герилску организацију палестинаца, називајући их бандитима и изражавајући подршку и солидарност са либанцима и палестинцима, називајући инцидент наставаком израелских злочина над суседима и доказ агресивности политике Јерусалима који одбија да прихвати суверенитет Либана док у њему функционише палестинска герила. Изјавио је да палестински милитантни имају права да се боре на окупираној територији арапских земаља и заједно са њима ради праведног ослобођења од агресије, говорећи да што је већа репресија то ће се више арапске земље борити и давати отпор. Окривио је обе суперсиле за израелску агресивност, оптужујући њихову борбу за утицај у региону као узрок нерешене ситуације и неуспостављања мира, јер им је у интересу да регион буде у кризи како би одржали своје позиције на штету арапа, подсећајући на потпуну подршку Пекинга за арапске земље и тражећи чврсту осуду

¹⁵⁷ А ОУН С_ПВ- 1717

израелске агресије и хегемонизма у светској политици, и на крају је одбацио совјетску резолуцију о некоршћену силу као несоцијалистичку, дајући за право жртвама агресије и империјализма да користе силу и реше проблеме оружаном борбом како би прекинули статус кво на БИ. Представник Израела је позвао Пекинг као најновијег члана у СБ да се не укључи тако брзо у редовно осуђивање Израела кроз игнорисање његовог права да се брани од агресије и изношење неистина, јер исто тако Пекинг може трпети неразумевање, затим се осврнуо на Каиро говорећи да не носи поруку мира и разумевања у СБ, већ да подржава тероризам у складу са својом ранијом политиком, тврдећи да без подршке Каира и других арапских влада терористи неби могли да функционишу, уз тврдњу да је Каиро политички центар а Беирут операциони центар арапских терориста, и да је Каиро натерао Беирут да преузме ту улогу као спонзор тероризма кроз јавне уговоре са палестинским терористима, додајући да је извор беса Каира да је акција Јерусалима ослабила његове терористичке агенте у Либану, и да је војска Каира директно помогла многе терористичке нападе против цивила поред тога што им даје информациону и пропагандну подршку, и ставио је све те активности арапских влада у контекст дуготрајне жеље да униште Израел и његов суверенитет. Осудио је позив Каира на помоћ СБ, јер је та помоћ уперена против уништења права Израела да постоји, тврдећи да су све резолуције СБ о овом питању једностране и форсиране од стране арапских земаља против повеље ОУН, подсећајући Каиро да кроз претње и страну подршку не може поразити Израел, већ да мора дипломатски приступити проблему. Представник Либана је одговорио да је очигледно да је светско јавно мњење осудило израелски криминални напад, тврдећи да су арапске земље тражиле СБ састанак како би указале на велику забринутост за ситуацију на БИ и могуће последице израелске агресије, подсећајући да је југ његове земље већ више година под редовном и широком агресијом Израела који је више пута осуђен у СБ и упозорен без учинка, жалећи се да Израел користи различите осуде као оправдање за своје нападе, представљајући арапе као терористе иако се они боре за ослобађање своје територије, и осуђујући карактерисање Беирута као центра за тероризам јер је то главни град мирољубиве земље, захваљујући се већини земаља које то прихватају у ОУН, подсећајући да је напад на лидере палестинске милиције био у исто време и кршење суверенитета и интегритета Либана кроз оправдање да тако спречавају палестинске нападе на Израел из Либана и игноришући смрти недужних људи, и поново тврдећи да терористички напади палестинских милитаната немају везе са самим организацијама и арапским владама већ су дела самосталних група (иако су званичници арапских земаља хвалили и подржавали њихову активност, и омогућавали њихово деловање, прим аут). На крају се осврнуо на

проблеме које Либан има са палестинским избеглицама, питајући да ли ће ти људи заувек животарити по камповима у беди, тражећи да се тај проблем реши у ОУН јер је он основа оружане борбе тих људи против Израела, поново се жалећи за мањак израелске сарадње са ОУН и одржавање окупације упркос осудама СБ резолуцијама, кривећи Јерусалим за застој у мировном процесу због чврстог става против ОУН.

Представник СССР је одбио тврдње Јерусалима као безосновне и увредљиве, као и антисовјетске, жалећи се и на говор Кине као антисовјетски и тврдећи да су његови аргументи челични и у складу са ставом већине чланица СБ, и поново је изјавио да било ко у неслагању са његовом резолуцијом о некоришћењу силе осим у враћању своје територије заправо помаже Израелу, и назвао је Израел агресором подсећајући да је 75 делегација гласало у ГС за ту резолуцију (50 није гласало за њу), и подсетио је да је Москва поред вербалне подршке дала директну политичку и економску помоћ арапским земљама против агресије за разлику од Кине, додајући да та резолуција 2936 дозвољава арапским земљама да узму територију назад свим средствима, као и афричким земљама да се слободу од колонијализма, затим је оптужио Израел за подршку расистичким и колонијалним режимима на југу Африке на основу заједничког расизма и колонијализма, и на крају се жалио на кинеске изјаве о доминацији супер сила на основи свог демамошког антисовјетизма који је свима очигледан, и повезујући антисовјетске ставове Израела и Кине који се међусобно допуњују из појединачних интереса, подсећајући на арапска признања за совјетско пријатељство и подршку и жалећи се да Кина користи своју позицију у СБ да погоршава односе са Москвом и врши пропаганду против циљева ОУН. Представник Египта је додао да окупација туђе територије и агресија против суседа не доприноси његовој безбедности, и жалио се да ниједна нера попут санкција неће проћи док год САД дају свој једностранни вето који омогућава израелску агресију, подсећајући чланице на анти-ОУН ставове и изјаве Израела.

Представник Израела је одговорио кроз жалбу на совјетску једнострану подршку арапској агресији, и на њихово војно наоружавање које ојачава не само арапске земље већ и терористе, додајући да Москва износи абсурдне аргументе у СБ неповезана са њиховим стварним понашањем које није мирољубиво, карактеришући совјетске ставове у СБ као пропаганду јер је та земља експерт у агресији. Затим се обрушио на Каиро за који је тврдио да је дошао у СБ како би тражио подршку за агресију и наставак тероризма, подсећајући на речи хвале за терористичке нападе од стране премијера Египта, и жалећи се на асертације Либана да палестински милитанти због своје лоше ситуације нису имали избора него да врше терористичке нападе. Представник Кине је искористио прилику да

нападне Москву за кршење и извртање повеље, за напуштање комунистичких принципа, подсећајући на 1968. годину и напад Москве против свог савезника огромном силом, питајући да ли је то некоришћење силе о коме Москва прича у СБ, додајући да Москва држи огромну количину војске и војних база у туђим земљама кроз које одржава доминацију и врши претње силом, и да има милион војника на граници са Кином, говорећи да се речи Москве не слажу са делима и да за разлику од ње Кина не крши туђи интегритет и суверенитет војним средствима као две супер силе. Представник СССР је одговорио позивањем на велике жртве његове земље у светском рату којом је помогла и јеврејима и Кини, оптужујући Кину да је напустила комунизам, и тврдећи да је Москва извршила интервенцију на чехословачку како би спасили социјалистичку земљу од империјализма, чиме је оправдавао војску СССР у источној европи на туђој теиторији, затим је напао став Кине да је она браниоц и део трећег света јер она не ради довољно да помогне тамошњим земљама, што народи трећег света добро знају и хвале московску помоћ против империјализма. Одбио је тезу о две негативне супер силе јер Москва није имеријална сила, додајући да ни сам Пекинг не верује у совјетску претњу јер су одбили да потпишу пакт о ненападању који им је Москва понудила 1971. године, и додајући да је војска СССР на граници само због негативног понашања Кине ради своје безбедности, и да раније није била ту, и на крају је подсетио Кину да за разлику од ње Москва је поред својих речи у подршку трећем свету и арапским земљама урадили и много дела.

Представник Британије је изразио осећање велике депресије због дуготрајног неуспеха да се кроз све дискусије у СБ проблем БИ реши, и јер се више иде у назад него у напред, уз раст насиља и одговора на насиље и раст екстремних ставова и мржње, говорећи да су аргументи обе стране превише оптерећени прошлошћу, жалећи се да се састанци о БИ користе за неповезана ривалства чланица. Подсетио је да Лондон осуђује све чинове насиља и тероризма, и симпатизује са проблемима палестинских избеглица који их доводе до насиља, али упозоравајући да међународна заједница не толерише тероризам и да због тога палестински милитанти и владе које их подржавају морају учинити престанак таквом деловању, али у исто време је осудио израелски напад на Либан и узимање права у своје руке уместо решавање проблема кроз ОУН као одговорну институцију, и позивајући на прекид спирале насиља. Изјавио је да док се не реши основа проблема овакви инциденти ће се наставити, надајући се наставку ОУН посредништва и мисије на БИ, јер се ситуација у региону мора хитно решити због константног погоршавања тренутног стања у замрзнутости.

Представник САД је изјавио да се ситуација на БИ погоршала и да је потрага за миром отежана, јер чиновници насиља постају нормални у региону и угрожавају невинне људе и спречавају мировни процес, подсећајући да његова држава осуђује насиље сваког извора и да не подржава угрожавање туђег суверенитета. Изјавио је да је свестан политичких реалности које су коришћене за оправдавање напада и за толерисање напада од стране одређених влада, али да је неприхватљиво толерисање терористичких и милитантних организација, говорећи да те организације зависе од толеранције влада које дозвољавају слободно коришћење њихове територије за припрему напада на Израел, подсећајући да је дужност свих држава да спречавају терористичке чиновнике и групе да функционишу на њиховој територији и угрожавају друге земље са ње. Изјавио је да није питање које почео циклус насиља, већ да је проблем зауставити га, објашњавајући да државе не смеју извозити насиље већ га заустављати како би политички процес имао могућности да успе, уз осуду сваког вида насиља и придржавање декларације о пријатељским односима где је забрањено подржавање терористичких држава или побуна, и додајући да насиља ствара ново насиље и да је потребно престати са међусобним оптуживањем и зауставити своје насиље и контра-насиље, уз престанак пропагандних такмичења и поштовање резолуције 242 СБ у потпуности.

Представник Либана се претварао да тероризам према Израелу нема везе са његовом агресијом ка Либану, и тражио је да се та тема не отвара на састанку и да се две теме не повезују, тврдећи да његове земље не организује терористичке нападе (иако је по међународном праву била одговорна јер су ти напади спроведени и организовани са њене територије, и није их спречавала већ подржавала, прим аут), тражећи да се осуди само агресија Израела и игноришу њени узроци, и поновио је осуде против Израела за државни тероризам и ставове да је његова земља мирољубива, затим је пренео тему на проблеме палестинских избеглица и њихове трагедије чије спречавање ОУН није донела, жалећи се да сви проблеми излазе из палестинског проблема и израелског спречавања да га отклони кроз повлачења са окупиране територије, говорећи да ако ОУН и њене чланице желе крај насиљу морају да реше проблем израелске окупације и отклоне резултате израелске агресије остварене силом и војном премоћу, и додајући да арапске земље не желе рат већ само да се Израелу одузму плодови агресије и право да диктира решење. Представник Израела је одговорио да се Либан претвара да је мирољубива земља док омогућава терористима на његовој територији да нападају Израел, позивајући га да отклони терористе са своје територије док не зажали због њих, опет оптужујући арапске земље за узроковање кризе кроз четврт века агресије и напада на Израел и његову независност, подсећајући на

непровоцирану инвазију 1948. и негирање израелског права на постојање пре рата 1967. године, подсећајући да је према резолуцијама и декларацијама ОУН Либан одговоран за нападе на Израел јер дозвољава нападе терористичких скупина са своје територије и даје им подршку, подсећајући да постоји само једно међународно право и да се оно не може користити селективно. Затим је подсетио да је агресија Израела у ствари самоодбрана која је његово легитимно право, и да ОУН не ради ништа да осуди терористичке организације и помоћ које добијају од арапских земаља, тврдећи да им арапске земље нуде мир само ако капитулирају, и да СБ нема објективан став према проблему због чега не могу да траже помоћ од ОУН, додајући да ниједна резолуција није осудила терористичке нападе на израелске цивиле, и да ниједном у историји није помогла израелцима пред арапском агресијом, оптужујући арапске земље да подржавају тероризам и траже оправдање за њега због чега Израел мора да се брани насиљем које није желео.¹⁵⁸

Представник Индије је изјавио да је проблем на дневном реду стар али да је његова основа промењена јер арапске земље више нису против постојања Израела, па је позивање те земље на страх од уништења непотребно, подсећајући Израел да је њихова земља настала одлуком ОУН и да неби требали бити толико против те организације. Изјавио је да Израел као и све друге суверене државе има право на самоодбрану и безбедност својих грађана, али да је погрешно сматрати све јевреје у свету израелцима и да није дозвољено штитити своје грађане кроз силу на страну земљу. Сматрао је да је израелска политика погрешна јер покушава да силом натера суседе да прекину подршку палестинским милитантима у очекивању да ће те организације затим нестати, док арапска страна покушава да објасни да је узрок палестинској милитантности осећај неправде због окупације њихове територије која је илегална, додајући да се тај масовни покрет не може ограничити на деловање арапских влада и да се не може силом отклонити, док арапске владе не могу спречити осећај солидарности својих грађана ка палестинцима нити толерисати окупацију своје територије. Објаснио да израелска политика води ка безакоњу и да би исто понашање супротне стране кроз насилно решавање својих проблема довело до трајног рата, јер је Израел у статусу илегалне окупације њихове земље и угрожавању њихове безбедности. Додао је да осуђује све врсте теоризма не само због права и хуманитарног аспекта већ и због тога што је тероризам контрапродуктиван јер отклања симпатије према неком проблему и отежава трајни мир, али уз разумевање да ако нема напредка ка решењу људи који пате ће вршити очајне чинове, подсећајући да је најбоље решење ситуације свеобухватно и састоји се из имплементације резолуције 242СБ, и осудио је израелско

¹⁵⁸ А ОУН С_ПВ 1707, 1708

узимање правде у своје руке уз нападе на Либан који трпи јер је најслабији од четири околне арапске земље у непријатељству са Израелом, додајући да не може Израел решавати проблеме тероризма ван својих граница кроз кршење туђег суверенитета.

Представник Француске је подсетио да Париз подржава Либан као малу мирољубиву земљу са којом је увек имао блиске односе, дајући подршку и солидарности против неприхватљивог кршења суверенитета те земље која се труди да одржи стабилност у кризном региону. Направио је разлику између палестинског тероризма који је неконтролисан иако је настао из политичких покрета, и са друге стране израелског контра-тероризма којим управља држава члан ОУН и која мора да пошtuje међународно право, а не да на туђој територији изводи војне активности у оквиру свог конфликта са палестинцима, подсећајући да се силом не могу решити проблеми а посебно се не могу зауставити национални покрети за слободу. Додао је да није лако за Либан као малу земљу са скромним ресурсима да реши проблем стотина хиљада избеглица које су резултат рата из 1967. године, и да се примирје и статус кво не могу одржати војном супремацијом, већ да без трајног решења спирала насиља постаје само гора. Изјавио је да неће доћи до мира док све стране не реше да преговарају на основу принципа ОУН и да разумеју другу страну, тражећи од арапских земаља да признају постојање Израела као суверене и независне државе, а од Израела да призна да не може држати туђу територију под окупацијом, подсећајући да трајно решење може да се створи кроз имплементацију резолуције 242 СБ и да се мисија ОУН посредништва треба наставити. Представник Египта је изјавио да је циљ доласка у СБ забринутост због напада на Либан без прецедента, и због тога што је та агресија само симптом главног проблема агресије и окупације, као и експанзионизма и колонизације, а тај напад је окарактерисао као неприхватљиво вршење злочина на туђој територији без обзира према цивилима.

Представник Израела се жалио и даље да је циљ Каира да добије подршку и помоћ СБ за агресију и тероризам, говорећи да ако арапске земље желе мир онда морају тако и да се понашају, и да спрече подршку терористичким групама и да не дозволе постојање терористичких база на њиховој територији. Изјавио је да независност Израела нема везе са одлукама ОУН као ни независност других земаља у трећем свету, већ је та независност настала кроз деценије борбе за права, представљајући ОУН као неефективну организацију, и бранио је акцију своје државе као усмерену на терористе који већ дуго време угрожавају безбедност, и у складу са правом на самоодбрану, говорећи да стављају своју безбедност испред иритација других земаља које је индиректно угрожавају, тражећи чврсту осуду арапског тероризма

Делегације Лондона и Париза су саставиле нацрт резолуције који је осудио све чинове насиља и изразио забринутост због погоршавања ситуације и опасности по цивиле, и који је осудио нападе Израела против Либана и његовог суверенитета против повеље ОУН, и позива га да престане са агресијом. Несврстане земље су додале амандман који позива све земље да престану са давањем помоћи која охрабрује војне нападе и отежава потрагу за миром, где се мислило на помоћ САД Израелу. Представник Египта је дао мањи нацрт који је тражио да ГенСек направи пун извештај за СБ о труду ОУН на БИ од 1967. и да позове амбасадора Јаринга да у својству специјалног представника учествује у следећем састанку СБ. Он је при објашњавању свог нацрта изјавио да дебата о жалби Либана дотиче ширу ситуацију насиља и агресија, као и деструктивне војне окупације коју практикује Израел упркос резолуцијама ОУН, чиме се блокира мировно решење уз подршку САД за нефлексибилан став Израела који добија помоћ политичку и финансијску која олакшава наставак окупације. У складу са тим је позвао Савет да се поново састане на тему кризе на БИ уз извештај ГенСек-а, према нацрту Египта, и подсетио је да је у решењу потребно поштовати права палестинаца на самоопредељење, додајући да су се арапи борили и против туског-мислиманског империјализма, и хришћанског англо-француског, и сада са израелсо-јеврејским се боре, јер су принципијелно против империјализма и за слободу. Представник Југославије је био један од оних који су отворено подржали захтев Египта о извештају ГенСек-а и савету СБ ради разматрања истог у циљу налажења решења за БИ проблем, оцењујући иницијативу као потребну и правовремену и у складу са жељама међународне заједнице да се опасна ситуација реши. Резолуција је прошла консензусом без гласања, под бројем 331. Нацрт друге резолуције је представник Израела оштро напао тврдећи да је увреда и апсурдност, и да је једностран у подршци за арапску страну док њихов тероризам прети целој међународној заједници, тражећи чврсту осуду организатора и извршитеља, тврдећи да је осуда Израела осуда борца против злочина ради злочинца, додајући да су нападнути озлочлашени терористи и убице који су тим чином спречени да наставе насиље против цивила, подсећајући да међународно право, повеља ОУН и ОУН резолуције забрањују дозвољавање терористима од стране држава да оперишу на њиховој територији, и да Израел има право на самоодбрану. Резолуција 332 је изгласана уз абстиненцију СССР, Кине и САД. Представник Индије је изјавио да постоји разлика између земаља спроводиоца арбитрарног државног насиља, и оних који у ОУН покушавају разговором да спрече агресију, и да је погрешно изједначавати сво насиље, противећи се пунитивним акцијама на територијама других земаља, додајући да је исправно повлачење несврстаног амандмана после ревизије оригиналног нацрта, и да ће гласати позитивно јер је

Либан задовољан нацртом иако недовољно осуђује Израел и подршку њему, а са њим се потпуно сложио представник Индонезије који је додао да је резолуција привремена због најаве следећег састанка који ће посматрати ситуацију шире.

Представник Југославије је изјавио да би радије гласао за оригинални нацрт уз амандман несврстаних, јер резолуција није отворено исказала разлику између државног тероризма и групног, посебно у контексту разлога за састанак који је био кршење либанске суверености израелском агресијом, додајући да задњи нацрт није упозорио Израел да престане са кршењем, и на крају је објаснио да је гласао за нацрт јер је Либан прихватио да је нацрт довољан иако минималан јер је осудио нападе Израела и позвао да престане са њима, дајући подршку СБ за Беирут као жртву. Представник СССР се жалио да нацрт није довољно осудио Израел и да је ревизија нацрта недовољно јака, али подржавајући осуду Израела због агресије, додајући да оваква резолуција недовољно примора Израел на престанак даље агресије јер не помиње санкције. Представник САД је изјавио да насиље не сме бити охрабрено и помогнуто каква год да је мотивација, и да се тероризам не сме толерисати нити оправдати, објашњавајући да није подржао резолуцију јер не осуђује довољно сво насиље и не доприноси мирном решењу већ свађи и оптуживању, и осврнуо се на помоћ САД Израелу тврдећи да је усмерен на одбрану те земље, и да говорници нису осудили совјетску војну помоћ арапским земљама, објашњавајући да неће престати са одржавањем баланса наоружања у региону како би се спречила нестабилност и рат, говорећи да је Вашингтон спреман за смањивање наоружавања региона ако се друга страна сложи да уради исто. На ово је представник СССР изјавио да је војна помоћ жртвама агресије прихватљива док помоћ агресору није (игноришући да је Израел пре 1967. био жртва, прим аут). Представник Израела је изјавио да одлука СБ није у складу са међународним правом и да је једнострана, и у складу са потребом да одбрани своје грађане и својим правима на самоодбрану ће наставити да се брани од арапских напада као и раније.¹⁵⁹

после 1717!!!!!!!

Даље у дискусији је говорио представник Сирије, говорећи да је дискусија повезана са основама ОУН, јер је једна земља агресијом окупирала територији три чланице организације и наставља са анексионистичким циљевима, док СБ толерише више година такву ситуацију, и тврдећи да је у центру проблема ситуација палестинаца који су избачени из своје земље, и да је ту убачена вештачка земља уз подршку америчких империјалиста,

¹⁵⁹ А ОУН С_ПВ 1709, 1710, 1711

због чега БИ нема мира, затим је оспорио право Израела на постојање и карактеришући ту земљу као агресивну у својој основи. Изјавио је да ОУН не може да призна узимање територије силом и да мора да одговори на изазов Израела како неби пропала и изгубила поенту, тврдећи опет да је безбедност и мир у региону у мању само због систематског експанзионизма Израела и војне агресије у којој су палестинци највише страдали, затим је изнео многе неосноване оптужбе праћене екстремним ставовима и мржњом. Подсетио је да је СБ осудио Израел више пута и да Јерусалим нуди мир диктиран агресијом и базиран на анексији, оптужујући га да одбија права палестинаца и да се понаша као колонизатор, тражећи отклоњивање последица израелске агресије као основу мира, тврдећи да је дошао моменат када СБ мора да делује ако жели мир у региону.

Представник Израела је осудио Египат да покушава да илегално промени резолуцију СБ, и да уместо обећаних сигурних и прихваћених граница прогура своју интерпретацију постављајући привремене границе примирја из 1967. године, и да такође тачку о праведног решења избегличког питања замени са такозваним палестинским правима која би поделила територију Јордана. Изјавио је да ОУН не смеју да дозволе промену резолуције СБ 242 ако желе решење кризе, јер је то једина резолуција око које се све стране слажу, и јер се не сме променити у египатском једностраном интересу, и жалио се што не постоји мировни процес и преговори извао ОУН директно између завађених страна. Изјавио је да је изјава Сирије доказала да арапска страна не жели рат већ само испуњење својих ратних захтева, и да не признају постојање и права Израела, као и да немају искрену жељу за миром и преговоима, називајући такве ставове варварским и антимировним, и подсетио је на раније изјаве Сирије о потреби да се Израел уништи како би даље доказао своје мишљење. Оптужио је арапску старану да се окреће ОУН мисији посредовања само из пропагандних разлога, дајући цитате арапских лидера протеклих неколико година где су отворено говорили против постојања Израела, укључујући председника Садата, жалећи се да резолуције ОУН о БИ игноришу легитимна права Израела и нису објективне и балансиране, због чега се Израел окренуо себи ради одржавања свог постојања упркос вишедецениској агресији арапских земаља, на крају жалећи се да Египат одбија дипломатију и дијалог јер не признаје постојање Израела као државе.

Представник Египта је изјавио да Каиро подржава све резолуције СБ, и да ако се у њима говори о отклањању илегалне окупације територија силом, онда се тиме даје слобода онима чије су територије окупиране где би они на законски начин могли да се ослободе, упозоравајући на покушаје Израела да измени ситуацију на терену и на подршку САД кроз коју успева да настави окупацију, додајући да ОУН за сад нису успеле да помогну жртвама

агресије да се ослободе према својим правима. Затим је изјавио да је палестински проблем кључан и да се ора решити уз признање права на самоопредељење на исти начин као и Израел што има права, позивајући на суживот у миру две државе са безбедним границама које би заједно направили, и на крају је изјавио да Каиро гледа у СБ за знак о могућности да се дође до праведног мира и враћања територија, јер у супротном свако мора гледати своје интересе, додајући да не признаје границе Израела које би биле промењене силом од оних које је имао партицијом региона 1947-8. Представник Израела је изјавио да су изјаве арапских високих званичника савршен доказ о непризнавању постојања Израела, цитирајући изјаву египатског министра дипломатије да су јевреји који су се вратили у постојбину странци који не припадају на БИ, како би показао прикривене ставове против постојања Израела, и тврдећи да у таквој атмосфери мора преузети све могућности да се одбрани о одржи, жалећи се да арапске земље одбијају дипломатију и директне преговоре који су једини пут ка миру. Представник Египта је одговорио да Израел одбија да јавно прихвати принцип илегалности узимања територија силом, и да жели да прошири границе ван оних које је имао пре рата 1967. кроз представљање истих као привремене, указујући да кроз захтев да се о границама преговора док држе под окупацијом страна територија заправо тражи територијални добитак као последица агресије, и изјавио је да Египат прихвата све резолуције и принипе ОУН и да жели да Израел уради исто и преговара кроз организацију како би се спречило наметање решења силом и ван принципа ОУН, додајући да ако ће се сви проблеми решавати билатерално и на позицији силе онда ОУН нису потребне и све се мора решити силом, на крају се жалећи што СБ није ни разговарао о санкцијама као инструменту притиска на Израел да поштује повељу коју је потписао, и да СБ како би испунио своју дужност мора изгласати резолуцију која ће чврсто реafirмисати да није дозвољено узимати територију силом и да се стога Израел мора вратити арапску територију као услов мира.¹⁶⁰

Даље је говорио представник Алжира је изразио став да је ова седница СБ од посебне важности за решавање кризе на БИ кроз поново сагледавање кризе у ширини и тражења решења, тражећи да се проблем сагледа у целини и да се не ставља по страни проблем палестинаца и да се спречи де факто консолидација израелске окуоације и агресије. Тврдио је да је Израел вештачка творевина и да је ивршена неправда према палестинцима од стране империјалних снага, окривљујући Израел да је држава која у својој основи има агресивну и анексациону политику експанзије према суседима уз подршку западних интереса који су усмерени против еманципације региона и одржавања империјалних

¹⁶⁰ А ОУН С_ПВ 1718, 1719

позиција и eksploatacije ресурсa, okrivljujući zapadne zemlje za neokolonijalizam ne samo na jugu Afrike već i na BI. Izjavio je da je osnova problema BI problem palestinskih prava, pokušavajući da predstavi svoju zemlju kao branioca arapskih i afričkih prava, uz radikalne ocene situacije i korišćenje pozicije domaćina četvrtog samita nesvrstanih kao platforme za svoje stavove i za svoju konsolidaciju, žaleći se u ime afričkih zemalja na nastavaк доминације после стицања независности и на индиректну агресију на те земље. Упозорио је да ће доћи до веће кризе и рата ако се не реши проблем у корист палестинаца, који неће зауставити своју еманципацијску борбу, и жалећи се да колонијализам у Африци још није поражен али да је континент уједињен у борби за еманципацију, указујући на заједничке проблеме BI и Африке и исту претњу која је пред њима и заједничку борбу за праведни мир, и позивајући на јачу сарадњу и солидарност.

Затим је говорио представник Египта је такође изјавио да је потребно бавити се проблемом палестинских избеглица и територије Газе којом управља Египат од 1949, која је такође окупирана, и питао је да ли је став СБ да је илегално окупирати туђу територију у принципу или је дозвољено окупирати мање територије а не веће, и да ли су принципи територијалног интегритета и самоопредељења заборављен у питању арапских територија и палестинских прava. Овим је хтео да докаже да је резолуција СБ 242 чврста у ставу да се не могу одузимати територије ратом, тојест да се сва територија мора вратити без преговора о изменама као последицу рата, јер СБ није могао донети резолуцију која не укључује основне принципе организације и повеље. Представник Британије је изјавио да је мир на BI од виталне важности за све чланове међународне заједнице, и да се не може одржати замрзнута ситуација без мира и рата јер се временом ставови две стране екстремизују и постају чвршћи отежавајући решење проблема, и позвао је на сарадњу и коришћење ове прилике да се нађе решење док није прекасно јер постоји опасан круг насиља и велике препреке решењу и помирењу, и да то решење мора бити на основу резолуције 242 СБ, и хвалио је активност САД на смањивању тензија и стварању примирја 1970. године. Подржао је и прављење привремених решења као увод у свеукупно решење, и изјавио је да решење мора водити рачуна и о палестинцима и да граница Израела и Египта пре рата 1967. године не сме да се мења, и изразио је да је потребно да све ангажују земље у оквиру ОУН и ван ње као и до сад да помогну у налажењу али не и наметању решења, подржавајући наставак ОУН мисије амбасадора Јаринга, и наставак дипломатије која би зауставила садашњу блокираност.

Представник Израела је изјавио да је срж египатских захтева да се после четврт века агресије над Израелом натера његов диктат којим би се променила резолуција 242СБ и

вратио Израел нанесигурне и осетљиве позиције пре последњег рата, уз одбијање директних преговора који су једини начин да се две стране разумеју и нађу решење, упозоравајући да је враћање Израела на претходне границе само увод у даље уништење те земље, одбијајући да прихвати границе из 1947.. Изјавио је да је египатско одбијање да преговара са Израелом неповезано са претходним ратом јер му је претходило, и да је у основи то одбијање последица одбијања израелског права на постојање и основна права називајући Израел колонијалном творевином, и оптужио је суседне арапске земље да за циљ имају уништење његове земље, ради чега користе тероризам и агресију, подсећајући да многе арапске земље не само да не прихватају резолцуију СБ 242 већ долазе у СБ да захтевају уништење Израела, и да је сваки други разговор због тога секундаран, додајући да нема ничега о палестинским правима и држави у резолуцији 242СБ и да се тиме уништава Јордан. Подсетио је да је основа СБ 242 решење проблема кроз преговоре и успостављање трајних и безбедних граница, што се не може урадити без отвореног и директног контакта, имплицирајући да Израел не мора да се повуче са свих окупираних територија уз нетачну тврдњу да СБ 242 такође то не тражи јер се говори о сигурним и прихваћеним границама али се не говори директно да ће те границе бити оне из 1967, (иако се тражило повлачење са свих територија окупираних ратом у оквиру решења, прим аут.), одбијајући да повеже сигурне границе са границама на које се мора повући и тражећи директне преговоре са арапским земљама о границама (које би имплицитно биле другачије од оних пре рата). На крају је изјавио да границе од пре рата нису биле безбедне и опште прихваћене и да је Израел дуго под агресијом арапских земаља због чега мора добити боље и трајне границе које узимају у обзир његове безбедносне потребе, као последицу арапских напада, тврдећи да његов народ две хиљаде година покушава да исправи неправду и добије слободу. У Израелском ставу се јасно видела жеља да промене границе на основу војних успеха, што је било кршење међународног права и ОУН принципа, оправдавајући те промене осећајем угрожености због више арапских агресија, и види се жеља да се директно преговара са пораженим земљама док се држи њихова територија под окупацијом, тојест да се преговара са позиције силе о мењању граница силом, што арапска страна није могла прихватити, док Израел није веровао да ће у замену за враћање територија бити безбедан због гаранција ОУН јер је пре окупације тих територија трпео претње арапских земаља о уништењу Израела без одговора ОУН.

Представник Јордана је тврдио да арапске земље стварају атмосферу смирености и умерености у СБ док представник Израела уноси немир у одбрану територијалне експанзије, затим је бранио јорданску анексију западне обале као историјски догађај

урађен природном сагласношћу две обале реке, тврдећи да је дошло до самоопредељења и уједињења у заједничкој борби против Израела који уништава палестинска права на самоопредељење, тврдећи да постојање палестинског идентитета није против уједињења са другим арапским земљама док је циљ Израела да очисти арапе из палестине, тврдећи да Јордан подржава самоопредељење Палестине, тражећи да се у том циљу Израел повуче са илегалне окупације те територије. Представник Израела је још једном говорио како би тврдио да никада нису постојале државне границе између њега и арапских земаља, већ само границе примирја и демаркације, и да су то само провизионалне војне границе, и да је непостојање прихваћених државних граница основа проблема Би, тражећи да се уместо враћање на границе примирја од пре рата 1967. године направе нове трајне границе, и то пре повлачења Израела.

Представник Југославије Мојсов је представио поглед Београда на проблем, истичући на почетку да је Југославија независна, социјалистичка и несврстана земља, и да има добре односе са земљом председавајућег из СССР, говорећи да је ситуација веома тешка и пуна многих опасности, уз даљу компликацију негативним догађањима у ужој и широј регији Би, док СБ резолуције остају неимплементирани и док су освојене територије и даље под окупацијом кроз кршење ОУН принципа повеље. Изјавио је да је ситуација у окупираној територији све гора јер Израел против ОУН резолуција и међународног права, мења демографске и друштвене структуре западне обале, док се позиција палестинаца којима је одузето право на домовину погоршава. Објаснио је да је Југославија као Медитеранска земља у близини Би директно заинтересована за решење кризе кроз трајно и праведно отклањање проблема Би, подсећајући да је несврстана земља и да жели са другим несврстанима да допрнесе елиминацији последица агресије у складу са принципима ОУН, говорећи да Би криза нема локални и регионални карактер, јер су ту преплетени витални интереси и принципи који су више пута довели до широке конфронтације са непредвидивим последицама. Рекао је да је Би криза највеће жариште рата и зтензије на свету, и да није нимало дотакнута процесом детанта, иако се светски детант не може одржати без решавања проблема и кризе Би јер је у њој велики конфликтни потенцијал, додајући да поред великих тензија и неразумевања има велика количина наоружавања у региону и редовност израелске агресије над суседима, и то у стратешки битном региону где може планути рат и настати међународна криза која би опет створила велико конфронтирање у свету. Говорио је да се због овог негативног потенцијала криза мора решити што пре и спречити се тиме нова конфронтација која би опет угрозила политичке и економске интересе међународне заједнице, додајући да се све време води рат и да Израел врши

агресију и наставља окупацију која је последица војног освајања, и да због тога арапске земље троше велике количине ресурса на наоружавање уместо на развој јер морају да се одбране и не могу да прихвате насилно одузимање њихове територије. Осудио је Израел због спровођења политике конфронтације и наоружавања уместо коегзистенције, јер тиме угрожава своју позицију у светској политици и подрива своје националне интересе, јер им замрзнута и конфликтна ситуација сигурно не иде у прилог, указујући на хитну потребу да се проблеми реше, тврдећи да су сукобљене политике Каира и Израела, где Каиро води политику решења сукоба на миран начин и на основу легитимних и прихваћених интереса у складу са ОУН повељом и резолуцијама СБ, а Израел води политику окупације и експанзије кроз анексију противно ОУН одлукама и повељи. Окривио је Израел да одбија решење проблема и условљава своје поштовање међународног права и принципа са арапским прихватањем наметнутог решења, тражећи директне преговоре и игноришући СБ резолуције и основе повеље по којој се не сме одузимати туђа територија силом и претњом, и одбијајући да прихвати општеприхваћене принципе ОУН, и тврдио је да арапске земље прихватају ОУН одлуке и принципе за разлику од Израела и да немају директну одговорност за активности палестинских милитаната против Израела. Одбио је став Израела да је његова активност узрокована потребом да спречи своје уништење, тврдећи да је у питању политика доминације и анексације уз коришћење различитих лоших изговора, подсећајући да је СБ више пута осудио понашање Израела и упозорио га да престане са агресијом, тврдећи да постоји велика подршка за арапске земље у свету јер је њихов став праведан и додајући да Израел не може имати безбедне границе кроз силу и војну супериорност, већ кроз коегзистенцију и сарадњу са суседима. Ставио је те ставове Београда у контекст сталне посвећености њега за активним и мирним суживотом свих земаља неvezано за њихове унутрашње системе и снагу или развијеност, подсећајући на неутралну посредничку улогу промовисања мира коју је Београд имао више година посебно на БИ кроз улогу свог активног председника Броза, и указао је на залагање за мирно решење проблема билатерално и мултилатерално кроз ОУН и ПНЗ, додајући да је Београд увек наступао са позиција одбијања силе, непризнавања освајања и припајања територија као резултат силе и агресије, и да је то основни став који је СБ узео у овом проблему. Тражио је потпуно враћање Израела са свих територија одузетих ратом пре шест година уз поштовање међународно признатих и безбедних граница, уз поштовање права свих земаља у региону укључујући Израел да имају независност, суверенитет, интегритет, и немешање у њихове послове, подсећајући да иако је Београд увек осуђивао политику територијалне експанзије Израела он никад није ставио у питање безбедност и суверенитет Израела.

Додао је и да је трајно решење немогуће без поштовања легитимних интереса и права палестинаца, и без мирног политичког решења, али да окупирани народи имају право да се боре за своје ослобођење ако им се ускрати могућност политичког ослобођења. На крају је потврдио да је СБ 242 резолуција права основа за мирно решење кризе и да се она може решити ако обе стране прихвате основне принципе ОУН, посебно илегалност узимања територија силом која је основа проблема на БИ, и треба се наћи основа заједничко прихваћена на којој се мир може градити, тврдећи да је у том питању крив Израел својим неприхватањем принципа ОУН, тражећи да се решење и даље тражи у оквиру ОУН уз позитиван допринос великих сила кроз СБ уз поштовање легитимних интереса свих страна у спору и уважавања ставова свих чланова међународне заједнице, у складу са посебном одговорношћу коју велике силе имају као трајне чланице СБ. Такође је подсетио да покрет несврстаних расте и да његове чланице подржавају став ОУН који је изражен у ГС и СБ и у том циљу утичу политички на праведно и мирно решење БИ кризе, подсећајући на предстојећи четврти самит несврстаних који ће освежити покрет и бити највећи самит до тад којим ће ојачати своје динамично присуство у ОУН и ван ње, говорећи да тај покрет даје подршку жртвама агресије и репресију у свету и да се бори против хегемоније и доминације, па се стога солидарише са арапским земљама у складу са својим заузимањем за интересе слабијих и мањих земаља против којих се користе сила и претње.¹⁶¹

Следећу реч је имао представник СССР, који је посебно истакао важност одржавања овог састанка о БИ кризи у свим њеним аспектима, и да је одржан због велике потребе да се разуме ширина проблема, и то на позив арапских земаља које имају искрену жељу да нађу мирно политичко решење конфликта уз елиминисање последица израелске агресије кроз ОУН и сарадњу са њом. Подсетио је да је решење проблема хитно потребно јер је криза пуна претњи по мир и отежава међународну ситуацију у периоду општег смањивања тензија, и због тога што се погоршава упркос опште прихваћеном ставу да се такве кризе не могу толерисати због последица по општу безбедност. Изјавио је да је јасно да је Израел главни кривац за тешку ситуацију и да је на њему одговорност за наставак опасне кризе на БИ и непостојање мировног договора, и такође да се требају кривити заштитници Израела који му омогућавају да агресијом и експанзијом игнорише међународно право, посебно одредбе о илегалности узимање туђе територије силом и уопште принципе некористићења силе, упркос осудама и резолуцијама СБ. Тврдио је да је извештај ГенСек-а окривио Израел као агресора који крши повелу ОУН и додао да је СБ много пута осудио Израел због агресије, и да су такође социјалистичке и несврстане земље осудиле такву политику у

¹⁶¹ А ОУН С_ПВ 1720, 1721, 1722

складу са ОУН принципима, уз тврдњу да је понашање Израела противно СБ 242 резолуцији и да својим деловањем подрива њу као и мировно решење кризе кроз ОУН. Изјавио је да је основни предуслов мира на БИ повлачење Израела са територија које је заузео агресијом у рату пре шест година, и подсетио је на совјетску резолуцију у ГС о некоришћењу силе, и тражећи да се престане илегална окупација туђе територије јер право на безбедне и признате границе из резолуције 242 СБ се односи на све земље у региону а не само на Израел, као и да било каква анексија и експанзија на нове границе није допуштена, жалећи се да израелска пропаганда покушава да оправда агресију и силу као објективну потребу безбедности, и да брани право на узимање туђе територије иако је због тога Израел осуђен од стране светског јавног мњења. Тврдио је да је Израел изолован у свету због своје агресије и да је велика већина земаља одбила његову пропаганду и противи се окупацији територије не прихватајући изговоре, што би требало да га примора на повлачење и решавање проблема на миран начин, и саветовао је да пређу са конфронтација и сталне милитаризације, на мирно решење и сарадњу са суседима уз коегзистенцију уместо експанзију, уз тврдњу да су арапске земље спремне да прихвате безбедне границе Израела према резолуцији 242СБ ако се он повуче са окупираних територија узетих силом. Подсетио је да су ОУН све време критиковале Израел и тражиле да имплементира одлуке СБ, и да је Москва увек подржавала све ОУН одлуке и осуђивала насилне акције израелаца над суседима, говорећи да једино трајно решење које је могуће мора да укључи принципе и одлуке ОУН и да буде донесено на миран начин- Осудио је Израела за тражење територијалних концесија у замену за враћање илегално одузетих територија, и због повећавања тих захтева током разговора, и одбио је њихове ставове да врше агресију само у самоодбрани уз страх од уништења, јер арапске земље не желе да униште Израел већ да врат своје територијем , додајући да изговори Израела нису никога уверили и да је стрпљење арапских земаља ограничено иако су у принципу за мирно решење али под условом прихватања ОУН принципа и СБ одлука од стране Израела, и подржавајући ОУН као медијатора и гарантора у евентуалном решењу. На крају је упозорио Израел да СБ има право да изврши санкције против агресора и да заштити земље под агресијом у складу са својом одговорношћу за међународни мир, као и да има право да успостави праведни мир који није основан на анексији, у складу са жељама огромне већине земаља у свету и са легитимним аспирацијама арапских земаља, додајући да ће Москва наставити да подржава борбу народа за слободу и интегритет, и да ће наставити да ради у оквиру ОУН да се нађе мирно решење кризе које подразумева ослобађање арапских територија.

Представник Израела је затим говорио износећи оптужбе против броја земаља, укључујући Југославију за коју је рекао да је повлачењем свог контингента мировних снага из Египта пред рат 1967. године на захтев Египта допринела погоршавању ситуације која се завршила ратом (игноришући да је Израел започео рат и да ОУН мировне снаге одржавају присуство на територији чланице само у складу са жељама чланице и на њен позив, тојест да југословенски контингент није имао правну основу за остајање након позива Египта да оде, прим аут), и затим је осудио Београд да има сасвим једностран став подршке арапским земљама којим отежава ситуацију на медитерану уместо да је побољшава у складу са својим изјавама. Затим је изјавио да совјетско описивање става арапских земаља према Израелу нема везе са њиховим правим ставом, јер су арапске земље ставиле у питање права Израела на постојање, тврдећи да је Москва изнела једностране и безосновне осуде које нимало не доприносе миру, затим је цитирао совјетске новине правду које су браниле совјетско право на узимање територија као последице светског рата, где је изјављено да народ који је нападнут и који се бранио има право да ликвидира изворе агресије и да задржи узете територије док год постоји опасност нове агресије, питајући зашто Москва има једне стандарде за себе а друге стандарде за Израел, и подсећајући на подршку Москве Израелу када је он био нападнут од стране арапске агресије 1948. године. Затим је изјавио да мир мора доћи кроз директне преговоре и стварање узајамно прихватљивих граница које би биле опште прихваћене по први пут. На ове изјаве се представник Москве правдао да је ситуација била другачија и да се не може применити, као и да су се многи ставови променили од тад, тврдећи да је совјетску анексију територије после рата подржала ОУН. Представник Египта се жалио да Израел жели да нађе решење ван ОУН кроз директне преговоре где би са позиције моћи диктирали услове својој жртви, затим је подсетио на ОУН резолуције и на недостатак отвореног прихватања Израела да их поштује, и жалио се да Израел жели измене граница и маргинализацију ОУН и њених принципа. Подсетио је да је циљ Египта да се криза решава на основу принципа ОУН и кроз ОУН и да је то разлог тражења седнице СБ, и ту је издвојио право на територијални интегритет и недозвољеност узимања територије ратом, као и право на самоопредељење и одговорност СБ да примени те принципе, тврдећи да би у директним преговорима ван ОУН Израел диктирао услове пораженим земљама на основу силе и војне преоћи као претње, и да ако ће се све решавати билатерално онда ОУН немају сврху, жалећи се да Израел затвара све покушаје мира и да игнорише интересе арапских земаља, због чега оне зову међународну заједницу у помоћ ради остваривања својих права. Представник Израела је имплицирао да су арапске земље прихватиле мировни процес први пут тек након што су њихове територије

окупиране, и да нису то покушавали пре 1967. године, тврдећи да његова земља четврт века трпи рат и агресију без мира и признања и без прихваћених граинца, додајући да рат траје од 1948. године и да земље које су започеле рат агресијом не могу одједном постати жртве агресије само због тога што је њихов напад неуспео и што су биле поражене, говорећи да је Египат прво покушао да уништи Израел силом и тек онда када је неуспео је отишао у СБ да се жали и тражи помоћ за решавање проблема, подсећајући да је Египат четврт века покушавао отворено и јавно да уништи Израел без позивања на ОУН, и жалећи се да је Израел назван агресором због четврт века самоодбране против уништења само зато што су његови мучитељи поражени у својој агресији. Тврдио је да је једини позитивни допринос СБ за 25 година у кризи на БИ био позивање на директне преговоре 1948. године, и да су арапске земље одбиле мировни процес током целог тог периода и кршиле примирје, подсећајући да су врата Израела широм отворена за мировне преговоре и дијалог без икаквих услова, и да то није никава предаја.

Представник Француске се сложио да је ситуација тешка и опасна по међународни мир, и да је супротна духу и тексту повеље и интереса свих земаља у региону, а посебно је истакао окупацију туђе територије од стране Израела као велико кршење међународних принцип, и позвао је на имплементацију резолуције СБ242 уз гаранције трајног мира за све, додајући да разуме потребу Израела за безбедношћу али да је неће добити кроз окупацију арапске територије, као и да те земље имају право на територијални интегритет и суверенитет и да је њихов позив ОУН у помоћ легитиман. Изјавио је да Израеле не може да очекује нормалне односе и преговоре са суседима док окупира њихову територију, и да се у резолуцијама СБ поштује право Израела на безбедност и суверенитет али да се мора повући са свих окупираних територија у замену за општим миром, додајући да су мир и повлачење међусобно условљени, и да разговори требају тећи у атмосфери једнакости а не на односима силе. Додао је да резолуције СБ захтевају повлачење на границе од пре рата пре шест година и претварање тих привремених граница у трајне, али да није забрањено дијалогом две стране да се унесу исправке у финалне границе и да то није против принципа територијалног интегритета, док граница Израела и Египта од раније треба да остане као призната, и позвао је на наставак медијације ОУН у циљу решавања проблема укључујући проблем избеглица, али да се резолуција 242СБ не сме мењати. Представник Израела је одговорио да израелске снаге држе територије које су запосели у рату 1967. као резултат рата који су арапске земље започеле 1948. године и нису престале да га воде, и да се о границама које би биле успостављене резолуцијом 242 СБ тек треба преговарати, говорећи да су израелске снаге на линији примирја и да ниједна граница до сада није била ништа осим

линија примирја до којих се дошло ратом, а да се о политичкој граници тек треба дискутовати, затим се жалио да у СБ арапске земље изговарају неистине и да погрешно представљају ситуацију у заједничкој акцији оцрњивања Израела.

Представник САД је изјавио да је ова серија састанака СБ прилика да се реши један од највећих проблема светске заједнице кроз стварање услова за арапску и израелску страну да започну прави процес преговарања, и да је то посебно важно јер у ових шест година проблем је само постајао тежи и створио атмосферу трајности кризе, због чега се треба отворено подсетити да је стање на БИ само тренутно и неприродно. Подсетио је да решење мора доћи кроз имплементацију резолуције СБ 242 како би било трајно и спречило наставак трагичне ситуације која угрожава међународну безбедност, и изјавио је да та резолуција не позива за безусловно израелско повлачење већ да представља компромис две стране и да је афирмисана потреба да две стране преговарају на финалном решењу. Подсетио је на потребу прихватања два једнака принципа, са једне стране неприхватљивост узимања територије ратом и потребе да се Израел повуче, а са друге стране да се у исто време заустави сваки ратни статус и да се прихвати суверенитет и интегритет, као и независност и безбедност свих земаља у региону, чиме је повлачење Израела директно везано са признањем да живи у безбедним и мирним границама без претње силом, као независна земља са слободом навигације и територијалним интегритетом. Поводом проблема избеглица изјавио је да се палестински проблем треба решити у дијалогу две стране, и позвао је све чланице да се заузму за отпочињање дијалога две стране јер без преговора не може бити решења, и подсетио је на решеност САД да допринесе трајном миру јер је решење кризе на БИ приоритет његове земље, објашњавајући да права безбедност за све земље у региону зависи од прихватања сарадње и напуштања мржње, предрасуда и страхова прошлости. На крају је изјавио да је главно питање БИ кризе безбедност у односу на суверенитет, и да оба морају бити добијена, додајући да резолуција 242 СБ не говори тачно где граница треба бити нити прихвата раније границе примирја као трајне и прихваћене границе. и да се због тога треба преговарати и наћи компромис о границама, фокусирајући се на потребу да се две стране договоре о решењу проблема кроз преговоре јер не може решење бити наметнуто споља, и због тога што имплементација резолуција СБ зависи од преговора страна у спору.

Представник Индије је такође подржао резолуцију 242СБ као једино праведно решење, окривљујући Израел да његова интерпретација резолуције чини имплементацију немогућом, објашњавајући да он мора прихватити повлачења са свих територија јер свакако не може СБ резолуција подржати право на узимање територије ратом и силом,

додајући да је став да је ранија граница успостављена ОУН ГС резолуцијом привремена и представљала само војно примирје, заправо веома опасна ситуација за све стране у спору, оптужујући Израел да не поштује међународне границе нити поштује принцип илегалности узимања територије ратом, а то све није у складу са СБ резолуцијама, и жалио се да су преговори блокирани због израелске окупације без политичке воље да се повуче, и да САД недовољно притискају Израел да прихвати СБ резолуције. Оценио је тренутну ситуацију као блокирану и тешку због става Израела, који је описао као одбијање СБ резолуција, покушај да узме одређене територије ратом укључујући цео Јерусалим, уз колонизацију западне обале, игнорисање палестинских права без којих се не може трајно решити проблем, уз јачање војне снаге и агресије над суседима, одуговлачење ради консолидације своје позиције. У контексту такве ситуације и негативних ставова Израела произашлих из војне победе и агресије, било какви директни преговори арапа са агресором били би позив на предају, и уместо тога позвао је две стране да ураде компромис, где би се Израел повукао са окупиране територије према ОУН принципима, а арапске земље би се јавно одредиле за поштовање суверенитета, интегритета и политичке независности Израела у безбедним и прихваћеним границама слободним од претњи силом и силе, уз обострано поштовање палестинских права, са циљем да се две стране помире и живе заједно у сарадњи, кроз преговоре након прихватања ових принципа, јер су једине безбедне границе једино оне које су политички прихваћене и преко којих се врши пријатељска сарадња, а не оне које су војно одржаване.

Представник Кине је оценио ситуацију на БИ као продукт две деценије израелске зионистичке агресије уз помоћ империјалиста, против отпора агресивној експанзији од стране арапа који су антиимперијалисти, оптужујући израелце за агресију и отимање туђе територије и колонизацију исте уз коришћење празних изговора о безбедним границама за настављање војне агресије како би се територијално проширили и приморали арапске земље на предају. Изјавио је да не сме бити компромиса јер је у питању право арапских земаља на интегритет и самоопредељење против агресије, уз отклањање империјалистичког утицаја и међусобне борбе на БИ, где су две суперсиле преузеле улогу ранијих империјалиста и боре се за регионалну хегемонију кроз одржавање замрзнутог сукоба и јачања својих позиција заштитника регионалних земаља на штету тих самих земаља. Подсетио је да Кина осуђује зионистичку агресију и империјализам две супер силе, и подржава легитимну ослободилачку борбу арапских земаља са којим се солидарисше, тражећи оштру осуду Израела од стране СБ и спречавање израелске експанзије и агресије, што до сад СБ није урадио иако је морао према повољеи, противећи се наметању решења

регионалним народима од стране супер сила, и позивајући трећи свет на солидарност против империјализма. Представник Израела је изјавио да Пекинг и Делхи злостављају чињенице и логику, и да је египатска иницијатива у СБ довела само до бесмислене полемике која нимало није допринела решењу ситуације на БИ, поново тврдећи да је билатерална директна дипломатија једини начин да се реши проблем, оптужујући Каиро да је одбио све мировне понуде Израела и поново је објавио да резолуција СБ 242 не одређује финалне границе већ да оне зависе од договора страна у спору. упркос египатским покушајима да измене једину резолуцију коју подржавају све стране као основу решења, и да наметну свој диктат уз гурање наводних права палестинаца да такође имају државу са безбедним границама делећи Јордан. Поново је одбио повлачење Израела са свих територија као предуслов за преговоре, тражећи да преговори буду безусловни и одбијајући прихватање старих несигурних граница као финалних, и тврдио је да је египатско одбијање преговора у основи одбијање да прихвати постојање и суверенитет Израела. На крају је представник Египта изјавио да су његова два главна питања одговорена, и да је свет одговорио да је војна окупација територије три арапске земље илегална и неприхватљива, говорећи да је Израел одбио да се повуче са илегално узете територије и да условљава преговоре територијалним добитком, и такође је додао да је Савет одговорио да се трајно и праведно решење не може наћи без поштовања права палестинаца и њихових неотуђивих права. Затражио је да се треба направити резолуција која би изразила одлуке дебате, и која би јасно осудила војну окупацију арапске територије три земље, као и усурпацију права палестинског народа, уз поштовање за међународне границе. Изјавио је да Каиро неће прихватити сепаратно или парцијално решење које би у реалности решило ништа и оставило би основу за даљу агресију, конфронтацију и конфликт, одбијајући било какво одузимање арапских територија као противно ОУН принципима, и тражећи од СБ да своје принципе претвори у дело, и изразио је посебну захвалност афричким земљама због подршке за арапске ставове у СБ. Представник Израела је одговорио да је свима јасно да резолуција 242 СБ не тражи од Израела да прихвати привремену границу од пре рата 1967. године као трајну, већ да се о граници треба разговарати, и поновио је да је египатски позив на стварање палестинске државе на западној обали неприхватљиво одузимање територијалног интегритета Јордана, који није задовољан тиме и забринут је, подсећајући да је потребно да се директно разговара о међусобном признавању граница које би биле опште-прихваћене за разлику од свих ранијих. Представник Египта је одговорио да никада није тражио палестинску државу на западној обали и да Јерусалим покушава да нетачно интерпретира резолуцију 242СБ и одлуке Савета, затим је изјавио да је Египатска граница

између те земље и палестине, а не ње и Израела који нема право на целу палестину, већ да ту постоји и арапска палестина, и поновио је да Каиро никада неће прихватити да преда Израелу било који део своје територије у никаквим преговорима. Представник Јордана је додао да је питање палестине за арапске земље које су уједињене у захтеву да се Израел повуча са свих арапских територија које је окупирао, додајући да је шокиран због тога што је Израел престао да говори о враћању територије у контексту своје безбедности и признања и почео да тражи територијалне измене као последицу ратне агресије, говорећи да се свакако пре преговора о решењу кризе и границама кроз ОУН Израел мора повући са територије коју је узео ратом, тврдећи да Израел изиграва одредбу резолуције 242СБ која тражи мировно решење и повлачење са окупираних територија као целину.

На захтев Француске и Британије председавајући је позвао на сусепнзију састанака о БИ до следећег месеца. што је Египат као чланица која је позвала на састанак прихватила.¹⁶²

¹⁶² А ОУН С_ПВ 1723, 1724, 1725, 1726

5.6. ПРОБЛЕМИ БЛИСКОГ ИСТОКА У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 1973.

Састанци о блиском истоку су настављени у другој половини јула након паузе како би се ситуација размотрила, и нови састанци су за циљ имале налажење решења за разлику од састанака у Јуну када су делегације излагале своје ставове. Серију састанака је опет започео представник Египта, који је указао на колективну одговорност чланова ОУН за заустављање агресије и задржавање мира, која је сада била у изазову и чије слабљење би ослабило основу савременог међународног система, подсећајући да је основни разлог постојања ОУН задржавање међународног мира и спречавање претње и силе јер је агресије једне земље против других у ствари агресија против система. Жалио се што је Израел и даље окупирао територије које је узео 1967. и због његове политике колонизације те територије, тражећи од СБ да заустави овакву ситуацију или ће у супротном имплицитно њу подржавати. тражећи подршку за суверенитет и интегритет арапских земаља у одбрану илегално окупиране територије узете силом. Изјавио је да је СБ у јуну подржао ставове Египта и ово мишљење, док израелски експанзионизам није добио подршку, додајући да је Израелски став да ниједан принцип не може спречити право сваке државе на самоодбрану заправо параван за агресију и освајање, јер се одбрана и безбедност не могу градити кроз освајање и окупацији туђе територије, тврдећи да Израел спроводи политику анахроног колонијализма на основу силе против међународног права и игноришући неповредивост граница, и да је циљ Израела да натера арапске земље на капитулацију под параваном преговора. Изјавио је да Савет има три опције, може да натера Израел да се повуче са окупираних територија што би било правилно и према повељи је, може да својом неактивношћу пусти Израел да настави са својом политиком рата и насиља што би подривало систем ОУН, ли може да свим снагама притисне Израел да прихвати принципе повеље и да заустави своју агресивну политику, уз позив на заустављање помоћи Израелу од стране свих земаља. Изјавио је да је ослобађање окупираних територија света дужност арапа, и да је битно за све земље трећег света да се супротстављају агресији јер може задесити и њих, дајући подршку за палестинце и уздајући се у ОУН као штит против силе и дајући организацији главно место и одговорност да успостави мир, тражећи осуде Израела и притисак на њега да промени политику, обећавајући Израелу да се Египат неће предати и да ће наставити да се бори, тражећи подршку међународне заједнице да подржи принципе

ОУН и посебно колективну безбедност. Представник Израела се жалио због духа конфронтације који је Египат направио у Савету чиме је створио забринутост и разочарење многих, објашњавајући да мир неће бити постигнут кроз стерилну јавну полемику и жалве, већ само кроз дијалог и споразум као и другде у свету, питајући Египат зашто за разлику од свих других у свету одбија конструктивну дипломатију и бира пут сукоба кроз међународне организације, изражавајући увереност да Каиро и не жели мировно решење већ само подршку за сукоб, додајући да ће Јерусалим наставити да покушава да доведе до мира кроз преговоре. Изјавио је да постоје две концепције ситуације на БИ, где у једној јеврејски народ добија назад своју традиционалну територију која им је одузета од стране страних освајача, кроз многе векове борбе да сачува свој идентитет, а у другој се одбија право Израела да постоји и јеврејског народа да има своју нацију и државу као и сви други и посматра се на Израел као на неправду према арапском свету. Представник је тврдио да је Јордан палестинска нација и да самим тим палестинци имају државу (а индиректно онда су 1967. изгубили део територије у рату, Јордан такође је прихватио слични наратив), и да арапи имају много нација-држава а јевреји траже само једну, због чега се бори за свој суверенитет и независност против арапских држава које су константо покушавале четврт века да га униште. Одбио је тврдњу да је главни проблем региона Израелска окупација западне обале, тврдећи да је узрок стална арапска агресија са циљем да се уништи Израел која траје од 1948. и била је актуелна пре рата 1967., тражећи за Израел прихваћене и безбедне границе за разлику од досадашњих привремених граница примирја, док арапске земље траже раније границе примирја које су такође биле узрок проблема и нису биле трајно решење. Позвао је арапске земље да отворе преговоре са Израелом уместо да покушавају различитим начинима да наметну страну решење без узимања у обзир израелских интереса, уз покушавање наметања решења силом и претњом и уз одбијање преговора без унапред решене израелске капитулације, упозоравајући да ће се Израел бранити до краја у самоодбрани ако арапске земље одбију преговоре. Критиковао је илузију подршке коју је Египат добио кроз једностране резолуције у ОУН ГС кроз своју аутоматску већину која им је давала подршку да занемаре легитимна права Израела, додајући да резолуције направљене без сагласности страна у конфликту не помажу разумевању нити могу бити имплементирани, тврдећи да је међународно право на страни Израела јер он делује у самоодбрани против војног савеза док Египат покушава да лажно прикаже ситуацију и право, додајући да се резолуција 242 СБ треба сагледати као целина а не делимично, и да враћање територије треба да иде уз преговоре и решавање проблема безбедних граница као што и пише у резолуцији у делу који Египат игнорише,

као и део где се са територијалним интегритетом тражи и прихватање суверенитета и независности свих држава у региону са безбедним границама слободним од претња и силе. Овим је доказивао да је враћање територија условљено признавањем Израела и његових граница у резолуцији 242, подсећајући да Египат и остале арапске земље против повеље ОУН користе претње и силу против независности Израела, тако да се позивају на документ који редовно крше, док је право самоодбране прихваћено, и тражио је од Египта да призна границе Израела према западној обали у заузврат за израелско признавање њихове границе, одбијајући да врати територију узету 1967. без прихватања његових граница као суверених, и критикујући притисак и претње да то учини против резолуције 242. Жалио се и да је у Египатским формулацијама о палестинским правима и самоопредељењу сакривен покушај да се распарча Јордан, док се у позиву на враћање на границе из 1967. без гарантовања нових граница крије жеља да се Израел ослаби а затим уништи. Изјавио је да је циљ Египта не мир већ резолуција подршке да врати територије заузете у претходном рату силом, како би оправдао своју агресију и избегао признавање Израела и његових граница, и да такво понашање у СБ неће довести до мира, позивајући поново на билатералне преговоре и подсећајући на успехе преговора у свету као што су детант суперсила, споразуми о Индокини и Немачкој, отопљавање између САД и Кине, тврдећи да нема изговора за избегавање дипломатије, додајући да су претходних четврт века били време грешки и пропуштених прилика од стране арапских лидера, питајући како Египат може да тврди да жели мир ако неће да седне за преговарачки сто.

Представник Јордана је подсетио на своје ставове да је основа кризе Израелска окупација западне обале и тражење решења на основу повлачења ради будуће безбедности и мира, позивајући се на исте ставове о немогућности узимања територије силом и игноришући прилику да подржи безбедне и прихваћене границе за Израел у замену за враћање територије, додајући да је разлог за рат 1967. израелско насиље и безкомпромисност и лоша политичка ситуација, тражећи потпуно повлачење Израела са територије све три околне земље као начин да се експлозивност ситуације отклони, жалећи се на израелски окупацију западне обале и не помињући јорданску окупацију, представљајући арапе као жртве Израела, стављајући фокус само на израелско повлачење као магични акт који ће решити све проблеме. Представник СССР је говорио о потреби нове резолуције која ће направити ефективне мере за имплементацију резолуције 242 у свим њеним деловима и провизијама са посебним акцентом на главни проблем који је повлачење израелских војника са свих окупираних територија, позитивно говорећи о широкој дискусији великог броја трећесветских и несврстаних земаља на претходним седницама посвећеним БИ

проблемима, додајући да цео свет очекује од СБ да преузме конструктивне кораке ка решењу експлозивног конфликта који представља претњу по међународни мир и безбедност, због абнормалности ситуације на Би и због израелске окупације територије коју су осудиле све земље које су учествовале у дискусији због свог поштовања ОУН повеље, и због придржавању принципа некоришћења силе у међународним односима. Поздравио је и активности ПНЗ у подршци за ОУН и СБ резолуције против узимања територије силом и угрожавања туђег територијалног интегритета, и због става да нема праведног и трајног мира без поштовања за права палестинаца и без враћања територије, подсећајући на став већине чланице ОУН да решење може бити нађено само кроз резолуцију СБ 242 и посредовање ОУН, додајући да је Москва задржала ранији став о проблему на Би позивајући на мирно решење и трајан мир кроз повлачење Израела као први корак, и позивајући на свеобухватно решење на основу резолуције 242, и на хитно отклањање кризе на Би као жаришту које прети миру у свету. Својим говором представник није унео ништа ново у дискусију али је потврдио једнострану подршку Москве за арапске земље, и њене ставове да се Израел мора повући уз посредовање ОУН.. Представник Египта је опет говорио како би потврдио да не прихвата било какве директне разговоре са Израелом и да ако савет не уради ништа да подржи борбу Египта он ће морати да приђе другим методама и могућностима да се одупре агресији, тврдећи да је велика разлика Египта и Израела што његова земља прихвата и подржава ОУН а друга страна мрзи ту организацију и не жели да сарађује са њом. Представник Израела је одговорио да је Египат у својој изјави потврдио да тражи подршку Савета за конфронтацију са Израелом а не мирно решење, и индиректно претећи ратом против Израела, још једном позивајући на мирне преговоре, тврдећи да Египат блокира мировни пут одбијајући преговоре и бавећи се непотребним и бесмисленим полемикама у ОУН. Говорио је да је права ситуација у односима са Јорданом мирна и да је граница мирна и отворена за прелаз обе стране, тврдећи да главни проблеми Јордана нису са Израелом и да дв стране лако могу да потпишу мир, цитирајући изјаве краља Јордана да је већина јорданске војске на северу, и тврдећи да је главна претња по Јордан заправо Египат који подржавајући палестинске милитанте (који су покушали да пучем и ратом преузму Јордан 1970.) угрожава целовитост и безбедност Јордана, подсећајући на ставове више арапских лидера да Јордан треба ликвидирати и да је вештачка творевина. Представник Јордана који је овом изјавом стављен у тежак положај се бранио говорећи да је у питању цитирање ван контекста, окривљујући Израел за проблеме Јордана и блиског истока кроз агресију на своје суседе, додајући да је нормално да арапске земље имају међусобне проблеме али да њих погоршава понашање Израела, затим је

померио тему на илегалну окупацију западне обале и покушај колонизације те територије, тврдећи да су односи Јордана и Египта небитни за ову дискусију и да се две земље слажу да Израел треба да се повуче (али се не слажу одакле, да ли из Јордана или Палестине, прим аут).¹⁶³

1734, 1735

Несврстане чланице СБ су припремиле нацрт резолуције за СБ, коју је представио представник Индије, говорећи како је проблем БИ највећи који је пред СБ, и да је прошло доста година крвопролића и беде и погоршавања стања у региону без икаквог решења, и у циљу налажења решења је припремљена резолуција коју је он прочитао у име свих осам спонзора укљичујући наравно и Југославију, молећи да се избегну полемике и помогне решавању кризе, тврдећи да је нацрт неутралан и самим тим га не треба критиковати.

У нацрту резолуције је осуђен Израел због наставка окупације противно принципима повеље и због недостатка сарадње са ОУН, реafirмише се резолуција СБ 242, изјављује се да се праведно и мирно решење за проблем БИ може наћи само кроз поштовање националног суверенитета, интегритета, и то свих земаља у региону и уз поштовање легитимних права палестинаца, даље изјављује се да се у окупираној територији не смеју спровести промене које би отежали мирно решење проблема или које су против права насељеника, и позивају се све стране да дају подршку за ГенСек-а и његове представнике у покушајима да нађу мирно решење.

Представник Југославије Мојсов је подсетио да се скоро све делегацјеслажу у оцени ситуације на БИ и потреба региона, и то да се слажу да се решавање кризе на БИ не може одложити и толерисати због опасности за безбедност и мир у региону, да се решење мора наћи уз поштовање принципа немогућности узимања територије силом, и да решење мора узети у обзир легитимна права свих народа у региону укључујући панестински, као и да су ОУН незамењиви форум за тражење решења у оквиру кога треба наћи начин за имплментирање одлука ОУН. Нацрт је описао као минималан и основан на заједничким ставовима и резолуцији 242, док је сам текст умерен и балансиран, додајући да је циљ нацрта да помогне у налажењу политичког решења проблема кроз СБ. Оптужио је Израел за одбијање да сарађује са ОУН и прихвати одлуке СБ, и тиме га окривио за неуспех ОУН да нађе мир, док се окупација територије три земље наставља уз илегалу промену демографске слике окупиране територије против међународног права, што је све спречавало дефинитивно мирно решење, додајући да је палестински покрет народа

¹⁶³ А ОУН С_ПВ-1733

легитиман и један од фактора чија улога у решењу се мора поштовати. Тражио је да СБ активно покуша да имплементира своје резолуције и заштити суверенитет и интегритет свих земаља у региону, као и регионалну безбедност, уз забрану анексације и окупације, додајући да је активно дипломатско посредовање и активност минимум који ОУН може да уради. Изјавио је да Израел покушава да изврши анексацију као резултат окупације у пркос ОУН, док арапске земље покушавају да укључе ОУН у налажење решења и преговоре на основу њених одлука и поштовањем њихових принципа, чиме се тражи повлачење Израела са окупираних територија, позивајући СБ да активно реши кризу како неби морао после да гаси пожар горе кризе, јер замрзавање ситуације без мира и рата не помаже решавању кризе и само доводи до погоршавања које може отићи ван контроле, додајући да је у питању и безбедност Европе и Медитерана, због чега све више несврстаних и трећесветских земаља дају додатну пажњу решавању проблема, како кроз међузависност безбедности у свету неби и други региону упали у кризу.

Представник Индонезије је подржао заједнички нацрт али је подсетио на потребу да се чвршће осуди Израел због окупације јер је то главна баријера мирном решењу на БИ и успостављању безбедних и прихваћених граница, додајући да се мир не може успоставити без поштовања палестинских права. Представник Израела је говорио о повећаној критици ОУН и разочарењу од стране многих земаља, са растом скептицизма, додајући да је организација сама крива јер се кроз бесмислене дебате о кризи на БИ у СБ заправо избегава права мирољубива активност и преговори, где Египат кроз јавну полемику избегава билатералне мировне преговоре са Израелом који би решили кризу, где се појачава конфронтација уместо да се налази решење, док велики број земаља једнострано подржава арапску страну уместо да објективно помогне миру и преговорима. Жалио се да је аутоматска подршка великог броја делегација било каквој проарапској резолуцији абсурдна, посебно јер проарапске земље гурају једностране резолуције док игнориши односе са Израелом, додајући да циљ састанка није налажење мира већ египатски покушај да добије подршку за конфронтацију са Израелом уз игнорисање свих агресивних акција Египта против примирја и једностране осуде Израела за све проблеме, осуђујући нацрт да је просто понављање арапских ставова и дисторција јер није поменута потреба две стране да преговарају и да осигурају своје граница као што пише у резолуцији 242, где се игноришу легитимна права Израела уз вађење делова резолуције из контекста и тражи се од Израела да прихвати диктат Египта против резолуције. Додао је да само резолуције СБ које се односе на поглавље седам могу да се сматрају обавезне, као и да резолуција 242 нигде не помиње палестинце које арапи гурају у нове нацрте, додајући да би нова

резолюција према нацрту обесмислила 242 резолуцију, тврдећи да се мир могао и раније направити да га је Египат желео уместо што жели уништење Израела против својих интереса. На крају је изјавио да је једини начин да се нађе мир директан преговор Израела и арапских земаља, и осудио је недавне египатске изјаве које су реafirмисале египатске ставове после рата 1967. да не може бити мира и мирног решења са Израелом, већ само рат без преговора и без признања независности (Картумска резолуција), чиме је тврдио да су званични египатски ставови сакривени од њихових изјава у СБ где дају другу причу, поново позивајући на мир кроз преговоре.

Представник Египта је поново говорио о потреби да се Израел повуче са окупиране територије у складу са њиховом интерпретацијом резолуције 242 СБ, јер је Египат зауставио оружане покушаје да поврати своју територију из поштовања према улози ОУН и наде даће организација решити проблем на миран начин, поново оптужујући Израел да верује само у право освајања и жели да анектира западну обалу, и да то ради уз подршку светских јевреја и западног империјализма. Изјавио је да ако настојања Египта добију негативну одлуку СБ да ће то рећи његовој влади да није битно шта је праведно него шта је могуће, и да СБ не може да испуни своје резолуције, одбијајући да прихвати војну силу Израела као разлог за наметање неповољног решења и говорећи да време тече у корист Египта, , додајући да неће заборавити подршку несврстаних и социјалистичких земаља и представљајући Израел као империјалистички пројекат на БИ, и обећавајући да неће одустати од својих права. Представник СССР је представио нацрт несврстаних као израз воље целог трећег и другог света о једном питању велике важности за међународне односе, кој показује бригу већине света о експлозивној и неправедној ситуацији, додајући да се Москва сасвим слаже са несврстаним у овом питању и да и Москва жели чак и чвршћи документ, додајући да подржава политичко решење кроз посредство ОУН за кризу на БИ, са посебним освртом на потребу повлачења Израела са окупиране територије, додајући да је Израел изгубио веру у ОУН јер је агресивна земља коју је скоро цео свет правилно осудио, додајући да Израел жели билатералне разговоре где може у бољој позицији да диктира жртвама своје агресије лоше услове без интервенције светске заједнице и принципа ОУН, додајући да преговори нису могући ако Израел не прихвати опште принципе ОУН и повуку се са агресивне позиције са које прете суседима. Додао је да Москва сматра да се мир може постићи само уз поштовање права и суверенитета свих држава у региону и палестинског народа, док је нацрт резолуције компромис и минимум који подсећа на успостављене принципе попут забране узимања територије ратом, тражећи у нацрту да се дода захтев о хитном безусловном повлачењу Израела са арапске територије

јер је то главна брана миру, уз додатне осуде Израела, и поздравио је веома добре односе Москве и Каира, обећавајући даљу принципијелну подршку арапским земљама. Представник Индије је приметио да обе стране желе да избегну одређене елементе резолуције 242, али да је она и даље најбоља полазна тачка за решавање кризе, додајући да иако је сигуран да ће доћи евентуално до директних преговора, за сад ипак нема услова за то, уздајући се у успех мисије амбасадора Јаринга и ГенСек-а Валдхајма, и позвао је Израел да јавно прихвати неприхватљивост узимања територија силом, и да пође путем мира. Представник Кине је тражио максималну осуду Израела и хитно повлачење са свих окупираних територија, додајући да неће гласати за резолуцију јер она то не тражи нити даје пуну подршку арапској страни у борби против агресије, објашњавајући став Кине да је ситуација црно бела и да се види које агресор а ко жртва, и да СБ само једностраном осудом може решити проблем, дајући пуну подршку арапским земљама.

Резолуција је добила вето од стране САД, чији представник је објаснио гласање своје делегације говорећи да је данашњи догађај у СБ још једна од многих пропуштених прилика за решење проблема на БИ, и да је нацрт био нереалистичан и неби помогао миру и стабилности на БИ за који се Вашингтон залаже, уз тврдњу да само преговорима две стране могу да реше своје међусобне проблеме. Изјавио је да је нацрт веома једностран и тенденциозан, и да нуди козметички резултат позивајући се на фантазију уместо реалност, додајући да је једино реално решење преговор самих страна у конфликту, и да нацрт уместо да тражи могућности за разумевање две стране, заправо даје моралне оцене прошлости, чиме се подржава оптерећујућа улога прошлости јер се набрајају прошле љутње уместо што се тражи решење за будућност. Објаснио је и да би ова резолуција потиснула и срушила резолуцију СБ 242 која је једина заједничка и прихваћена основа за тражење решења, због чега је вето стављен након неуспешног настојања његове делегација да се убаце амандмани, и након упозорења делегације, додајући да нацрт промовише дисторзије јер игнорише повезаност повлачења Израела са окупираних територија са условом мира и безбедности за његове границе кроз споразум две стране. Према њему том дисторзијом би се резолуција 242 анулирала и прихватио би се једностран став арапске стране где би добили све а Израел ништа, додајући да је одбијен амандман који је просто требао да стави неуспех повлачења Израела заједно са неуспехом стварања сигурних граница, као што је тражено резолуцијом 242 СБ на коју се све стране позивају као основу за трајни мир, жалећи се на арапско условљавање мира прихватањем његових једностраних позиција и игнорисањем својих обавеза према Израелу, поново позивајући две стране да преговарају..Одбијањем било каквих амандмана и представљање нацрта који је прихватио

све ставове арапа као минималан и објективан, и игнорисање упозорења да ће бити искоришћен вето, је показано да спонзори нису ни желели да се она изгласа већ су желели да дају арапској страни разлог да приступи ескалацији ситуације уз јавно одобрење уз изговор да се ни минималне резолуције не прихватају у Савету. Представник Британије је гласао за резолуцију али је потврдио приврженост Лондона резолуцији 242 СБ као правилној основи за мир на БИ чија вредност је потврђена, додајући да је повлачење Израела заиста неопходно али и да се треба водити рачуна о интересима и правима свих, и да је потребно да две стране приступе преговорима уз подршку ОУН како би се проблем заиста решио, и правећи разлику између права палестинаца у нацрт која се баве правима избеглица према њему, и става Лондона да се треба водити рачуна и о легитимним аспирацијама палестинског народа како би се уопште нашао мир. Представник Израела је осудио оно што је разумео као арапску агресивност и позив на уништење Израела, као и противљење резолуцији 242 СБ, додајући да ће упркос свега Израел наставити да се бори за своја легитимна права и повељу ОУН као што је радио од свог настанка и арапске агресије против ОУН из 1948. жалећи се на совјетску подршку за Египат да избегава преговоре са Израелом, тврдећи да је захтев да се Израел прво повуче па онда преговара након капитулације абсурдно након четврт века арапске непровоциране агресије и одбијања преговора, питајући зашто би капитулирао када је напokon успео да заустави агресију над собом и спречио своју рањивост према околним агресорима, тврдећи да тек сада арапске земље траже мир. Такође се поново жалио да се арапске земље претварају да су мирољубиве иако су заправо крвоједне, и да иза приче о палестинским правима постоји прича о уништењу Израела и распарчавању Јордана, даље се жалећи да се сада Египат жали ОУН када је изгубио територију али да се није тамо жалио када је против одлука ОУН напао Израел пре четврт века, кријући се иза организације чије принципе редовно крши уз избегавање преговора и признавања права Израела на постојање, тврдећи да је Каиро дошао у СБ како би добио изговор и подршку за рат и конфронтацију у складу са својом агресивном политиком која се види у јавним изјавама и декларацијама египатског политичког врха годинама. На крају је одбио мир који је наметнут силом споља, и тражио мир кроз директне преговоре две стране уз поштовање резолуције СБ 242 коју је амерички вето спасио од уништења, жалећи се да Египат не поштује резолуцију покушавањем да промени њене одредбе кроз превару. Представник СССР је одговорио саркастичним жаљењем што је Израел напао већину чланица савета који су гласали за нацрт, док се раније жалио само на Москву, и потврдио став да је Израел у међународној изолацији због своје агресивне политке авантуризма коју не може да сакрије, уз покушај да погрешно

представи историјске чињенице кроз своју зионистичку пропаганду, игноришући своје колонизаторско понашање у окупираним територијама. Подсетио је на став СССР и САД у заједничкој изјави где се тражи мир на БИ у складу са интересима свих држава у региону, укључујући државу Израел и интересе народа палестине, што је општа политика Москве према свим државама да се треба подржати легитимна права, додајући да су дипломатски односи са Јерусалимом прекинути због сталне агресије према арапским земаља у складу са принципијелном совјетском политиком против агресије, и додао је да ће Москва наставити да помаже арапима да елиминишу последице агресије Израела. Изјавио је да је кључно питање БИ кризе повлачење Израела са окупиране територије ,тврдећи да ће се остала питања лако решити ако се то деси и да ће брзо уследити решење које ће поштовати суверенитет, интегритет, независност и безбедост свих земаља, додајући да је Москва подржала и декларацију независности Израела.¹⁶⁴

Средином августа поново су одржани састанци о ситуацији на БИ, на захтев Либана, који је на почетку напао Израел за дволичку дипломатију усмерену на куповини времена а не на тражењу решења за проблем, као и за игнорисање одлука СБ и критиковање Савета за отежавање дипломатије, оквивљујући Израел за чин ваздушног пиратства против суверенитета Либана, због ваздушног отимања цивилног авиона од стране војних авиона који су га под претњом насиља натерали да слети на Израел и пустили га да оде у Беирут тек након прегледа (цитирао је и новине Борбу из Београда која је назвала чин ружним пиратством против међународног права и безбедности), и поменуо је осуде од стране јавном мњења чак и у западним земљама. Подсетио је на израелско рушење либијског лета који је одбио да се повинује командама када је прелетео преко окупираног синаја, и на израелско уништење скоро целе цивилне флоте Либана 1968. у Беируту (као одговор на палестински напад на израелски авион припреман из Либана, прим аут), и ставио инцидент у контекст дуготрајне агресије Израела против Либана која је више пута осуђивана у СБ, уз осуде израелског игнорисања резолуција, и осудио је Израел за државно пиратство уз игнорисање међународног права у свом рату против палестинаца. Такође је указао на приврженост Либана ОУН и нади да ће га СБ заштитити као малу земљу која трпи нападе и агресију, према својим одговорностима, жалећи се да су резолуција биле мала утеха јер нису имплементирани и задржале су се на упозорењима и осудама, и тражио је нову резолуцију која би осудила и упозорила Израел. Представник Египта је изјавио да је овај инцидент угрозио безбедност Либана и целог региона, дајућу подршку и изражавајући

¹⁶⁴ А ОУН С_ПВ 1734, 1735

солидарност са сvezником, и ставио је инцидент у контекст својих осуда против Израела да извршава државни тероризам, додајући да оваква активност показује лошу вољу Израела и мањак жеље ка миру, и представља нову увреду за ОУН. Тражио је да СБ елиминира узроке тензије на БИ кроз трајни мир према ОУН повељи и резолуцијама, подсећајући да је главни проблем региона непостојање права палестинаца за самоопредељење и независну државу, кривећи Израел за лошу ситуацију у региону, затим је изнео низ увређујућих осуда према Израелу као непријатељској земљи која врши нападе на међународно право кроз угрожавање туђег интегритета и суверенитета и отежавање безбедносне ситуације у региону БИ, подсећајући на раније резолуције осуде и неуспехе у мировном процесу за које је кривио Израел, поново нападајући вето САД на резолуције СБ које су према њему омогућиле агресивно понашање Израела и спречиле мировни процес, и тражио је од СБ да једнострано осуди Израел као агресора (и индиректно да га осуди уопште за агресора и извор проблема на БИ) како би га спречио од даљег угрожавања Либана. Представник Израела је оптужио околне арапске владе за помоћ терористичким групама и давањем склоништа за њих, који нападају израелске цивиле по свету са циљем да се Израел уништи и капитулира иако је суверена држава са правом на самоопредељење призната од стране ОУН, осуђујући арапске владе оштрим говором и тврдећи да његова влада делује у самоодбрани против варварског тероризма, који се организује у главним градовима околних земаља, наводећи број палестинских терористичких напада протеклих година о одговарајући да су израелске акције спроведене као одговор како би се даљи тероризам спречио, осуђујући арапске земље да спречавају ОУН ГС да уради нешто против тероризма и да га осуди, иако арапски терористи без казне врше злочине против цивила по целом свету. Окривио је арапске земље за трајно непријатељство и ратно стање које траје четврт века, и све активности своје владе ставио је у контекст одбране од агресије током и између ратова, понашајући се реципрочно против терористичких организација и влада које их штите и помажу им, окривљујући Каиро за организовање палестинских терориста које покушавају да оправдају, питајући зашто међународни терористи који јавно позивају на убијање цивила слободно шетају арапским градовима, и питајући зашто неке несврстане земље подржавају палестинске терористе. Изјавио је да арапске земље користе своју бројност да натерају СБ да се сазове како би критиковали Јерусалем због самоодбране и отпора агресији, и позвао је међународну заједницу да спречи арапски тероризам и осуди га, јер је то једини циљ Израела, додајући да ће своје право на безбедност осигурати за себе и без ОУН, и додајући да је Израел за мир, али да га спречавају арапске владе и терористи.

Представник СССР је подржао став арапских земаља о Израелу као земљи која редовно крши права својих суседа и неразумно и илегално крши њихов суверенитет, подсећајући ткаође на раније осуде Израела у СБ и стављајући га у позицију редовног кривца, жалећи што СБ није преузео активности против њега у складу са резолуцијама, оптужујући га за циничне и арогантне нападе ван предендента у међународном праву, тврдећи да ово није инцидент већ део опште израелске политике угрожавања суседа, у складу са ставом да ће наставити такво понашање. Осудио је чин агресије и позвао за укидање све агресије и њених последица, и позвао је на политичко решење опште кризе на БИ како би се спречили будући овакви инциденти, позицајући на повлачење Израела как оби се резолуција 242 СБ имплементирала, одбијајући наставак толерисања активности израелаца које је осудио да су јединствени оснивачи кризе на БИ, и такође је изразио подршку за палестинске борце и игнорисао њихов тероризам, тврдећи да је палестински отпор који је легитиман просто изговор за израелске нападе на суседа, затим је подржао ослободилачке покрете и решавање жаришта на БИ кроз осигуравање граница и безбедности за све земље на БИ. Представник Либана је додао да је међународно јавно мњење против Израела и да активности палестинских бораца нису оправдање за политику агресије против суседа, затим је изјавио да је тероризам палестинаца мали у односу на државни тероризам Израела и његове окупације западне обале. Представник Израела је одговорио да је очекивао Москву да подржи арапске терористе јер они користе совјетско оружје у својој терористичкој активности по свету, и позвао се на историјске догађаје током 30их када су совјети кршили туђи територијални интегритет како би спречили непријатељске активности са друге стране границе, говорећи да Израел ради исто то, затим је изјавио да његова влада жели мир кроз преговоре са свим арапским земљама на основу резолуције 242 СБ, под условом да оне престану са директном и индиректном агресијом и тероризмом над Израелом, затим је оптужио Либан за дипломатску кампању подршке арапском тероризму у СБ који потиче са његове територије, што доказује да не желе мир. Представник СССР се жалио да Израел ставља у исти контекст легитимну борбу за слободу палестинаца и терористичке активности група људи (поново игноришући да су те групе део општег палестинског покрета, прим аут), бранећи арапске милитанте у борби против окупације свим средствима. Представник Израела је изјавио да су арапске земље криве за лоше односе јер одбијају да признају постојање Израела, подсећајући да Каиро није прихватио посредовање амбасадора Јаринга из ОУН због неприхватања постојања Израела, тврдећи да се Либан кроз своју помоћ антиизраелским терористима сврстао на

једну старну и крши међународно право и резолуције исте оне организације које зове у помоћ.

Представник Британије је изјавио да се његова влада противи коришћењу силе у међународним односима ко год да је користи, и одбија све чинове насиља, и иако је изразито против тероризма, став је био да ниједна земља не може узети закон у своје руке и вршити насиље које није у складу са међународним правом, посебно јер се тиме погоршава ситуација, додајући да иако се живи у ванредном времену не смеју е користити ванредне мере и угрозити животи цивила, додајући да насиље не може водити решењу. Представник Француске је осудио чин Израела и кршење туђег интегритета и примирја, јер та земља нема права да крши закон и повелу које је самовољно прихатила, упозоравајући да мањи инциденти могу довести до трагедије, подсећајући на рушење либијског авиона недавно као пример могућег насиља због нервозе и тензије, говорећи да је сам Израел крив за тензију која га угрожава, позивајући на све стране да смање страсти како би се нашао компромис и решење, упозоравајући Израел да ни они неби желели да друге земље узму акције одмазде против њих, и позвао на заустављање таквог агресивног понашања.

Представник Југославије је подржао захтев Либана да га СБ заштити од израелске агресије због опасности које таква агресија може проузроковати, и осудио је кршење туђег суверенитета и интегритета и угрожавање живота туђих цивила, називајући ово инцидентом међународног тероризма извршеног од стране државе против члана ОУН, и да ома опасне последице по међународно право ако не буде осуђено као такво. Изјавио је да је ово само део израелске политике силе и природна последица ње, кривећи га да се користе силом и ослањају на њу до мере без преседана, и осудио њихово давање себи за право да се боре против палестинаца било где и кад, што се не може толерисати јер нико не може из било каквих услова да крши међународно право и повелу ункавој год да је ситуацији. Објаснио је да овде није у питању чиста самоодбрана, а чак и да јесте то неби дало Израелу право да ради шта жели на своју руку, посебно јер није уверавајућа стална тврња да је Израел вечито у смртоносној опасности због које ради илегалне ствари, а та опасност је изазвана окупацијом која се наставља. Подсетио је на дуг низ негативних акција од стране Израела и да се често у исто време дашавају напади када и дипломатске активности, чиме се даље отежава могућност да се дође до мира, а таква агресивност је подржана кроз вето САД у СБ које им даје самопоуздање да наставе на исти начин. Тражио је да СБ изгласа резолуцију која ће чврсто забранити Израелу да делује ван међународног права, и да га спречи у погоршавању веома тешке ситуације са много тензије, јер без чврстог поштовања међународног права мале земље не могу да одбране своју безбедност и интегритет, а у

дугом трајању повеља и право су најбољи савезници малих земаља, и тражио је осууд Израела. Такође је позвао на забрану понављања таквог понашања као што је Израел извршио а може се назвати ваздушним пиратством, затим је објаснио да када се већ у ОУН говори о проблему тероризма мора се осудити државни тероризам, и додао је да се не сме никако оправдати акција Израела кроз наротив да је он испровоциран кроз повезивање са неким другим догађајима, и позвао је на тражење ефективних мера ван осуда.

Представник Кине је осудио Израел и изразио бес због кршења суверенитета Либана кроз планирани пиратски напад, последњи у серији израелске агресије, наводећи раније примере агресивног понашања према Либану, док се арапске земље боре за своју територију која је окупирана и за права палестинаца, упозоравајући Израел да ће такво понашање само повећати отпор против њих и мржњу, тражећи осуду Израела. Представник Индије је ставио проблем Либана и Израела у општи контекст кризе на БИ која се погоршава након неуспеха СБ да изгласа резолуцију прошлог месеца, и тражио је да Израел повуче снаге са окупиране територије како би подржао мировни процес и прихватио палестинска права, јер све земље у ОУН подржавају пријатељске односе Израела и арапских земаља након успеха мира и успостављања безбедности, и одбио је право Израелу да врши директне одмазде против арапског тероризма свугде и свагда без размишљања о општој ситуацији и могућим примирјима и преговорима у исто време, подсећајући да основе тероризма постоје у беди и фрустрацији тих многих људи који живе као избеглице без своје домовине. Додао је да нико не оспорава право Израела да буде безбедан и да се брани, али да нема право да према својој вољи врши илегалне и насилне акције на територијама других земаља према својој интерпретацији међународног права. већ би Израел морао да стави своје проблеме у СБ пре него што покуша сам да их реши насилно, због чега је осудио Израел и позвао га да пази на слабо примирје и мировни процес када врши агресивне и честе акције против суседа, јер тиме отежава позицију ОУН и мировног процеса, позивајући на устручавање од насиља и жибот у миру кроз политичко решење, подсећајући Савет да има обавезу да спроводи мере и одлуке у складу са међународним праву према сваком члану ОУН. Представник Израела је изјавио да је главни међународни проблем арапски тероризам који изазива одговоре силом његове владе, јер је тај тероризам основан на мржњи и одбијању права Израелу да постоји, оптужујући арапске земље за колаборацију са нацистима и повезао је терористичке милитанте са општим снагама палестинаца који сарађују против Израела, тврдећи да се не могу раздвојити и оптужујући Ј.Арафата лидера ПЛО да је организатор терористичких напада иако га подржавају одређене социјалистичке владе, питајући зашто ОУН не ради ништа поводом тероризма ако га заиста осуђују, и зашто Израел мора да

живи са овим неуспехом ОУН и да трпи тероризам, одговарајући да су сами узели своју безбедност у своје руке када их нико неће заштитити, говорећи да неће капитулирати пред нападима арапских земаља, осуђујући ОУН да има једна правила за Израел а друга за арапе, осуђујући арапске владе за подршку терористима и уништавање односа са Израелом тиме, питајући шта да каже породицама жртава терористичких напада на цивиле које су спонзорисале владе које се претварају да поштују међународно право, тврдећи да ако ОУН заиста жели да повеља функционише она мора спречити арапски тероризам и почети да прави прави мир на БИ. Представник СССР је поново осудио Израел и изјавио да је он једини кривац за кризу на БИ, одбијајући повезивање његових агресија са совјетском одбраном своје територије преко границе које је Израел навео. Представник САД је осудио кршење суверенитета Либана и позвао је обе стране да престану са ескалацијом и обостраним одмаздама и претњама насиљем, подсећајући да његова влада осуђује тероризам и тражи промену међународног права како би се супротставили међународном тероризму ефективније, жалећи због погоршавања ситуације и због невиних жртава, подсећајући на примере арапског тероризма против цивила и стављајући израелске нападе у контекст циклуса тензија и мржње који доводе до акције и противреакције кроз одмазде. Подсетио је да је решење у резолуцији 242 СБ и њеној имплементацији, и позвао је све стране да се устручавају од насиља и угрожавања живота цивила, упозоравајући да постоји један међународни закон за све, и жалећи се да СБ није урадио довољно да спречи тероризам.

Представник Британије је предложио нацрт резолуције са представником Француске, где је изражен неконтроверзни јединствени став Савета о осуди израелског кршења либанског суверенитета и интегритета, као и сметња међународној цивилној авијацији против међународног права и против договора о примирју, упозоравајући Израел о даљим мерама ако настави да крши права Либана, затим је нацрт изгласан једногласно и постао је резолуција 337СБ. Представник Кине је изразио резервације према резолуцији јер није имала ефективне мере за заустављање криминалних чинова Израела, и зато што је према њему Савет морао осудити Израел јачим речима. Представник СССР је изразио чврсту политичку и моралну осуду Израела због агресије и пиратског понашања, као и због кршења повеље ОУН без обзира, додајући да је Савет категорички осудио њега као кривца, и подсетио је на декларацију ГС о некоришћењу силе и претње као инструмент за одржавање мира и безбедности у међународним односима, користећи најоштрије речи против Израела и оптужујући га за државни тероризам поново. Тражио је ефективне мере које би зауставиле агресивност израелску како би се нови овакви чинови урадили

немогућим у будућности, жалећи се да резолуција не укључује такве мере, и да се од Израел нису чула уверавања да неће наставити агресивне мере већ само недовољно оправдавање, додајући да је гласао за нацрт јер је осудио Израел барем показујући осуду светког јавног мњења против његовог понашања. Упозорио је на раст израелске пропаганде и ратне хистерија уз постављање војних снага на границе са Либаном, објашњавајући да је Москва разочарана благим ставом Савета и недовољни осудама редовно илегалног понашања Израела, и назвао је резолуцију полу-мером која је барем повећала међународну изолацију Израела. Представник Индије се сложио да је резолуција недовољна иако је била једногласна, јер нису одређене никакве мере већ само осуда, и позвао је на укидање помоћи Израелу од стране земаља које га помажу како би га усмерили ка престанку понављања таквих активности.

Представник Југославије је прихватио резолуцију јер је безусловно осудио Израел и описао природу његове агресије, уз упозорење ове агресије без икаквог оправдавања Израела, чиме је потврђена вредност повеље и потребе да се она очува од кршења од стране било кога, али се жалио да резолуција није отишла довољно далеко јер није описала агресију као државни тероризам, и јер није понудила ефективне мере спречавања Израела, посебно због става Јерусалима да има право да врше такве агресије по својој вољи и ради арбитражне одмазде, и подржао је став Индије да се треба ускратити помоћ Израелу, а на крају је додао да би као део несврстане групе у СБ желео јачу осуду. Представник САД је потврдио да постоји хитна потреба за трајним и праведним миром на БИ и на укидање свих форми међународног тероризма, жалећи због спирале насиља у региону која односи невинне жртве, додајући да је резолуција реafirмисала међународно право и дала је упозорење свима који би учинили акт тероризма или насиља. Представник Израела је као и редовно тврдио да је резолуција једнострана иако је била једногласна, јер је игнорисала осуду арапског тероризма, кривећи арапске земље за тероризам против Израела и оправдавајући све агресије његове владе тиме, жалећи се нетачно да Савет не осуђује чинове тероризма против његове земље, затим је поновио осуде арапских влада које дозвољавају оперисање терористичких снага са њихове територије, описујући понашање своје владе као одбрамбено, тврдећи да ће бранити животе својих грађана не обазирјући се на туђи територијални интегритет или суверенитет ако на њиховој територији функционишу ант-израелске терористичке јединице, јер се они који крше закон не могу крити иза закона, упозоравајући да ће се Израел бранити од сваке агресије до краја. Представник Либанасе захвалио на резолуцији иако ју је описао као минимум неопходног, али она је барем осудила Израел за агресију над његовом земљом и дала подршку Либану у Савету, али се

жалио да је Израел игнорисао и ранија упозорења и да се без ефективних мера неће повинovati његовим одлукама, и позвао је Савет на деловање извај моралне и политичке подршке, како би се Либан заиста одбранио од агресије. Представник Израела је објаснио да је његова држава престала да се жали у СБ јер је увек добијала аутоматски вето и групни напад осамнест арапских земаља против једног Израела, где су све његове жалбе и позиви за помоћ игнорисани, због чега је узео своју одбрану у своје руке, и одбио је било какве изговоре арапске стране о избегличком проблему као извору анти-израелског тероризма подсећајући да је он хронолошки неповезан и организован од стране арапских влада, кривећи либанску подршку палестинским терористима за узроковање конфликта.¹⁶⁵

¹⁶⁵ А ОУН С_ПВ 1736, 1737, 17386 1739 1740

5.7. РАТ НА БЛИСКОМ ИСТОКУ У САВЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ 1973.

8. Октобра, два дана од почетка рата на БИ, на захтев САД одржана је седница СБ посвећена избијању сукоба, и њу је почео представник САД који је изјавио да је дошло до нових масовних војних непријатељстава на БИ после више од три године, где су арапске снаге Египта и Сирије нападе на Израел са две стране, након више дана војних припремања на границама које нису узете као превише опасне због сталног алармантног стања у региону, додајући да је његова влада одмах преузела дипломатске напоре да се заустави војни напад, али да интензивна непријатељства настављају несметано. Објаснио је да је позвао на састанак због озбиљности ситуације и одговорности СБ за одржавање мира, позивајући на конструктивно смањивање критичне ситуације, додајући да његова влада нема још чврст став о конструктивној акцији због флуидности ситуације, и да је примарно заинтересована за налажење мирног решења кризе, где је тешко овојити директне поводе за рат од узрока због абнормалне и тешке полуратне ситуације четврт века у региону, позивајући да ова трагедија доведе до новог почетка уместо да буде још једна изгубљена прилика. Због ратног стања позвао је да при корак буде хитни престанак војних операција, затим да се направи атмосфера у којој би се могли решити дуготрајни проблеми са поштовањем за права и позиције свих држава у региону, уз претварање оштре конфронтације и насилних захтева у разумни дијалог са правим помирењем, за шта би први корак био враћање на позиције пре избијања рата, а као последњи корак је тражио поштовање интегритета принципа за решење конфликта на БИ који су опште прихваћени кроз Савет како дуго прављене основе за мир неби биле уништене ратом. Затим је говорио представник Египта се сложио са речима претходног говорника о потреби да се међународна безбедност одржи кроз одговорност СБ, али је подсетио на своја ранија наступања у СБ где је позивао на колективну безбедност због заштите малих земаља и упозоравао да ће Египат узети ствар у своје руке ако не добије подршку Савета за решење проблема, добијајући заузврат вето САД насупрот светског јавног мњења. Окривио је Израел да води политику освајања и окупације против међународног права и принципа ОУН, чиме је довео до тренутне ситуације, уз провокаторске тврдње да је окупација арапске територије резултат самоодбране и да ниједан принцип не може спречити то право на самоодбрану (и самим тим, освајање). Подсетио је на одбијање Израела да прихвати посредство ОУН и да реши проблеме БИ унутар СБ, иако СБ има специјалну одговорност за очување мира, тврдећи да је Израел желео преговоре у којима би се цењкао са арапским

земљама за враћање делова окупиране територије игноришући резолуцију СБ 242, подсећајући на израелску анексију Јерусалима и колонизацију западне обале, у оквиру политике Израела о проширивању своје територије. Изјавио је да је напад 6. октобра био одговор на политику ароганције којим је Египат вратио египатску територију, тврдећи да је примирје од пре шест година било привремено и само први корак ка решавању конфликта које никад није дошло, као ни повлачење Израела са окупираних територија, тврдећи да је Израел крив за нови рат својом политиком. Питао је представника САД на које линије треба да се повуку снаге, на линије пре или после сукоба 1967. , јер се Израел још увек није повукао на линије пре тог сукоба већ је наставио илегалну окупацију, а напад египта да врати своју територију не може бити агресија.

Представник Кине је осудио Израел због вођења политике агресије и експанзије у дугом трајању уз окупацију туђе територије узете у рату агресије, прихватајући лаж да је Израел започео нови рат, оптужујући обе супер силе за подршку израелској експанзији и критикујући процес детанта кроз који они наводно покушавају да спрече арапе да врате своју територију, дајући пуну подршку за арапе. Представник Израела је описао масовни напад на његову земљу током највећег религијског празника, жалећи се на лажне оптужбе да је он започео рат и позивајући другу страну да понуди неке доказе или барем да их измисли, жалећи се да је Египат одбио више путу испружену руку мира и преговора чиме је Израел желео да несигурне границе примирја замени признатим државним границама, што је описао као једини циљ његове владе у кризи, и жалећи се да је Египат аутоматски било какву понуду преговора представљао као ултиматум, и сада поново покушава раније неуспелу политику агресије и војне силе. Представник Британије је такође затражио хитан престанак војних дејства како би се спречило било какво погоршавање и преношење криза на шире просторе, упозоравајући на велику опасност у кризном подручју и позивајући на решење на основу резолуције 242 СБ, изражавајући наду да ће недавна трагедија довести све стране за сто како би се спречило понављање ове ситуације. Представник СССР је говорио, почевши констатацијом да је био против сазивања састанка, говорећи да траје рат између Израела који је окупирао туђе територије, и арапских земаља чије територије су окупиране након агресије у покушају да врате своје земље, где је правда на страни арапа који се боре за ослобођење територија а не на страни Израела који покушава да их задржи, цитирајући ГенСек-а Брежњева који је изјавио да иако међународни детант иде узлазном путањом, често је прекинут конфликтима и тензијом у трећем свету, попут на БИ где је опет почео рат, оцењујући да је Израел генерални агресор и да симпатије Москве су на страни жртви агресије које ослобађају своје земље. Тврдио је да арапске земље имају

легитимитет у покушају да поврате своју територију, и да је једино решење проблема повлачење Израела са западне обале и осталих окупираних територија, додајући да се то треба урадити на основу резолуције 242 СБ и да нове одлуке нису потребне већ само имплементација старих. Изјавио је да новонастала ситуација на БИ не може да се разматра ван контекста опште ситуацију у региону, и позвао је Израел да се повуче са окупираних територија ради успостављања трајног мира, и да да изјаву воље по том питању како би задовољио СБ који би онда могао да предузме конструктивне одлуке и мере да реши тренутну ситуацију. Својом изјавом је прихватио арапске циљеве у рату и поставио се против решавања проблема у СБ ако се унапред арапски ратни циљеви не прихвате од стране Израела, индиректно подржавајући арапе у рату.¹⁶⁶

Представник Југославије секретар Минић је затим говорио, у складу са арапским савезницима, тврдећи да је Израел кривац и да врши агресију бомбардујући Дамаск и кршећи принципе међународног права убијајући и цивиле, стварајући озбиљан изазов за СБ и ОУН који покушавају да реше кризу и задрже мир и безбедност, тврдећи да већ шест година арапске земље трпе сталну агресију и окупацију од стране Израела који крши принципе међународних односа и повеље ОУН, што је све време стварало велику опасност и несигурност у региону и шире. Поделио је званични комунике владе у Београду где је најновија војна ескалација на БИ последица израелског континуираног и намерног вршења агресије против арапских земаља и палестинаца, уз продужену окупацију арапске територије и системског одбијања прихватљивог решења уз подривање покушаја да се ситуација среди, и где се осуђује оштро Израелска агресија и даје потпуна подршка арапским земљама које имају легитимност за ослобађање окупираних територија, у складу са одлукама четвртог самита несврстаних у Алжиру, и где се позива на све мирољубиве снаге у свету да предузму мере како би дали подршку арапским земљама које се боре за своја неотуђива права против окупатора. Подсетио је да је Београд увек давао пуну подршку праведној борби арапских народа и да је увек настојао да помогне у решавању кризе на БИ према резолуцији СБ 242, и да је председник Броз после свог разговора са председником Садатом у јануару послао поруке у САД, СССР и ОУН, тражећи да се што пре реши криза на БИ јер је крајње време, дајући подршку настојањима Садата да мирним политичким путем реши кризу кроз ОУН и на основу ОУН резолуција, и подсећајући да се на састанцима СБ пре три месеца упозоравало да би се нерешавање кризе и допуштање да

¹⁶⁶ А ОУН С_ПВ- 1743

се тензије повећавају могло претворити у озбиљнији сукоб, због чега су несврстане земље дале предлог резолуције који је добио вето. Изјавио је да је криза на БИ проблем највећих међународних пропорција и да је тренутно најопаснији и најјутнији извор ратног жаришта у свету, и то због различитих интереса и страних фактора који се тамо преклапају, као и због провере принципа међународних односа и права која се тамо догађа, јер детант и сви његови резултати нису пренети на све светске регионе и због тога има несигурне основе. Упозорио је да ће детант патити док се не реше све кризе у трећем свету, јер се показало немогуће да се контролишу мали и локални ратови и кризе који прете оштем миру и безбедности, и јер је мир недељив и међузавистан, а криза на БИ утиче и на безбедност Европе и Медитерана, и тврдио је да није постојало на БИ стање без мира и рата јер је све време трајао рат Израела против арапа, док се нетрајни мир ослањао на примирја без тврде основе и трајног праведног решења на видику, и на основу статуса кво где је освајач одржао окупацију над територијом прототивно интересу мира и решења и блокирајући било какав напредак према њима. Додао је да је тренутна ескалација војних операција показала одговорност Израела и његових савезника због блокирања решења кризе према одлукама ОУН, и доказала заблуду да се безбедност једне државе може ослонити на окупацију и агресију, и кроз коришћење силе и претње на основу војне супериорности, подсећајући да је међународна заједница мого пута осудила Израелеску политику кроз резолуције, и да је самит несврстаних на коме је било две трећине чланица ОУН показала солидарност и подршку за арапску либерацију окупиране територије. Тврдио је да је деловање арапских земаља против Израела заправо самоодбрана јер је усмерена ка враћању својих територија које су под окупацијом, и да је то у складу са ОУН повељом и самим тим служи миру јер циља на отклањање кризе и лоше ситуације створене окупацијом и агресијом, и додао је да нико не може тражити од суверених држава да стоје мирно док су њихове територије под илегалном окупацијом, уместо да се боре за ослобађање као што би свака држава урадила да је у истој ситуацији. Изјавио је да је крајно време за СБ и ОУН да нађу укупно решење за проблем БИ кроз имплементацију резолуција СБ и ГС, тојест на основу повлачења Израела са окупиране територије три арапске земље, и кроз признавање националних права палестинцима, и да није могуће остати и даље на изјавама, јер је потребно да се направи мир на основу поштовања суверенитета и интегритета, као и самоопредељења свих држава, за шта је потребно активно користити санкције из поглавља седам повеље ОУН, као што је тражио и ПНЗ на недавном четвртом самиту.

Представник Француске је жалио што је опет почео рат на БИ са великим војним операцијама и биткама, што може погоршати дуготрајно шансе да се успостави мир, и приметио је да се операције дешавају на египатској и сиријској територији која је под окупацијом од 1967. што је веома битно за посматрање ситуације од стране СБ, упозоравајући да СБ не сме да прихвати брзоплету одлуку која би била игнорисана од стране зараћених страна, посебно због комплексности проблема, подсећајући да је став Париза да је потребан мирни крај конфликта кроз преговоре и складу са ОУН СБ одлукама, где се треба обратити пажња на општу а не само тренутну ситуацију, и да се у решењу треба поред обавезивања на решење успоставити и гаранција, а не само да се због кризе тражи хитна мера и замрзне конфликт. Изразио је забринутост због немогућности да се успостави коегзистенција и поверење међу локалним земљама због историјске оптерећености и анимозитета, и позвао на решење основа и узрока трајне кризе и налажење општег решења како се акутне кризе неби дешавале, позивајући СБ да пређе са подршке принципима резолуције 242 на имплементацију, додајући да наравно није против примирја али да се залаже за улогу ОУН у успостављању приближавања и преговора две стране. Представник Сирије је поновио лажан став да је Израел започео агресију и ставио рат у контекст вишегодишње агресивности те земље, стављајући арапску страну у позицију невине жртве, тврдечи да је света дужност арапа да се бори против зионизма и империјализма, жалећи се што у СБ постоји вето и подсећајући на упозорења и претње у СБ да ће доћи до рата ако се криза не реши, жалећи се да је вишегодишње жаљење савету од стране арапских земаља остало неуслишано и да је СБ неуспео у покушају да задржи мир и безбедност у регији. Поновио је стандардне арапске нападе на Израел тврдећи да та земља има империјалистичку и колонијалистичку политику на БИ, уз главни циљ да задржи окпиране територије и остави стање трајне напетости и конфликта. Није прихватио никакве преговоре пре него што Израел врати сву окупирану територију, нетачно тврдећи да је немогуће преговарати док је територија под окупацијом и условљавајући преговоре израелском капитулацијом и прихватање свих арапских захтева пре самих преговора. Одбио је било какву кривицу арапске стране због ситуације и стављајући у обавезу СБ да решава њихове локалне проблеме у њихову корист, и жалећи се што не могу да наметну своје погледе Израелу због подршке САД тој земљи, игноришући огромну подршку коју су арапске земље добијале од Москве.

Представник СССР се на почетку жалио због бомбардовања совјетског културног центра у Дамаску и смрти његових грађана, и изразио најоштрију осуду израелског понашања, додајући да је узрок рата агресивно и окупаторски понашање Израела и његових

империјалистичких савезника током више година, као и игнорисање повеље и одлука ОУН, додајући да су мирољубиве снаге света попут СССР, ПНЗ и ОАЈ осудиле понашање израелско и његову територијалну експанзију, позивајући на сарадњу и солидарност свих како би се Израел спречио у агресији уз ослобађање арапске територије, у складу са совјетском политиком подршке ослободилачким покретима и акцијама, додајући да тензија и кризе на БИ за које је крив Израел угрожавају глобални детант и слободну трговину кроз Суез, стављајући кривицу искључиво на Израел и дајући пуну подршку арапској страни. Представник Израела је говорио како би се жалио на лицемерност представника Сирије и на совјетску експлоатацију смрти цивила ради злостављања Израела, додајући да је рат трагедија која се треба жалити, али да је кривица за рат на арапској страни као и на Москви због своје интересне подршке за арапску агресију која се види у сталном наоружавању арапских земаља, жалећи се на фанатичну мржњу Москве према Израелу која је видна у ОУН годинама и на отворену подршку ратоборности и наоружавању израелских суседа, окривљујући Москву да је један од узрока кризе на БИ и рата, и оптужио је афричке и арапске представнике да се претварају да су борци за људска права и слободе док се зна какви су режими на власти у тим земљама, додајући да је чињеница да су овај рат почеле арапске земље и да је Израел такође трпео цивилне жртве у новој арапској агресији. Представник Индонезије је подсетио на подршку своје земље арапском враћању окупираних територија у циљу општег мира на БИ, уз поштовања права палестинаца и разумевање да се арапске земље не могу помирити са окупацијом, позивајући на примирје кроз које ће се све стране вратити на позиције пре 1967. (тојест да се ратни циљеви арапа прихвате), додајући да је ПНЗ покушао да у СБ наметне одговорност савету за решавање кризе али да је тај покушај у јулу одбијен, због чега је рат остао као једина опција за арапе како би вратили своју територију, и додајући да је резолуције СБ 242 могуће интерпретирати на више начина и да се тиме спречава решење на тој основи и одржава ситуација без мир и без рата, и дозвољава кризи да остане активна уз израелско колонизовање територије коју је окупирао, позивајући на први корак ка решавању кроз повлачење Израела са свих територија које окупира, и тражећи сарадњу и политичку вољу за решење од стране свих земаља у региону. Позвао је на хитно заустављање конфликта и крвопролића, прихватајући понашање Египта и Сирије као самоодбрану и дајући им подршку у легитимним правима, и критикујући Израел због проширивања конфликта ван зоне окупације нападајући Дамаск и Каиро бомбардовањем, чиме је оптужио само Израел за кршење повеље ОУН, подржавајући став Париза да се проблем треба решавати у целини а не одлагати простим примирјима. Представни Египта

је говорио да Израел не брани себе као што тврди, већ окупирану територију арапских земаља на којој се води рат, затим се жалио на израелско бомбардовање арапских градова ван конфликтне зоне који су проузроковали цивилне жртве. Представник Израела је изјавио да су Египат и Сирија без провокације извршиле агресију на Израел пре неколико дана током празника, и тиме узроковали сву патњу војника и цивила, оптужујући те земље да су узеле на себе право да нападају Израел а затим тражиле међународну заштиту од своје жртве и тражећи да се Израел преда њиховим захтевима, стављајући одговорност за све жртве на владе држава агресора и жалећи се да представници тих влада износе лажи и фикције у СБ, додајући да нису заинтересовани за примирје и преговоре већ само за рат и ратне циљеве уз капитулацију, питајући се зашто Египат одбија разговоре о примирју. На ово је представник Египта одговорио да жели да сваки израелски војник напусти туђу окупирану територију, додајући да примирје не може бити вечно јер је онда окупација вечна, питајући зашто би Каиро прихватио примирје без решења кризе и подсећајући да је рат почео 1967. а не прошле недеље. На то је представник Израела тврдио да се израел бори за своје право да постоји и буде независан и да неће заборавити арапске агресије против њега, жалећи се да се на седницама савета догађа анти-јеврејско претеривање и злостављање које шокира, уз лажи и предрасуде којима се умањује углед СБ, тврдећи да није дошло до бомбардовања совјетског културног центра и до цивилних жртви, тврдећи да арапи знају само за рат и мржњу док се у савету показује једностран поглед на ситуацију без објективности, подсећајући да одговорност за било какве жртве у новом рату леже на онима који су га започели, жалећи се и на лажне извештаје о ратним догађајима и губицима, и да арапске земље позивају на поштовање резолуција ОУН док крше резолуције о примирју и оптужио их је за кривицу у настанку кризе због агресије 1948. године против одлука ОУН, са циљем да униште Израел, и оптужио је председника Египта да је поштовалац Хитлера. На крају је оптужио арапске земље за лицемерје јер говоре о територијалном интегритету и суверенитету док већ четврт века оспоравају израелско право на исте те принципе, чиме се они понашају као лицемери, док је за Москву рекао да подржавањем арапа и њихове агресије свакако не доприноси миру у региону, тврдећи да је Израел тај који се бори против агресије и уништења већ четврт века а не арапске земље које су агресори

Представник СССР је одговорио понављајући раније оптужбе против Израела да је варварска земља која покушава да оправдава своје злочине поред свих осуда ОУН, поново оптужујући Израел за агресију против совјетских цивила и прикривање својих злодела, тврдећи да се представник Израела прави наиван и да зна добро зашто је дошло до рата и да

није дозвољено нападати цивилне мете у рату, називајући га лицемером, понављајући став Москве да је потребно наћи мирно решење према принципима ОУН повеље и међународног права, и у складу са резолуцијом 242 и повлачењем Израела, чиме је индиректно изјавио да је рат природна последица неиспуњавања међународних обавеза и легитимних права, оптужујући Израел за криминалну агресију која ствара кризно стање на БИ, додајући да земље попут СССР које су искусиле велику агресију у другом светском рату знају како је то када је неко жртва агресије и зато се солидаришу са арапима, додајући да сматра арапску борбу против империјалиста као легитимну и праведну, и додајући да се велика већина чланица ОУН слаже са тим ставовима. На крају је изјавио да Израел треба да буде захвалан Москви што је са својим савезницима проазила Хитлера и омогућила постојање Израела, као и да је гласала за успостављање Израела као независне земље у подршку самоопредељењу народа, додајући да је политика према Јерусалиму промењена када је он постао агресор и окупирао туђу територију ¹⁶⁷

На следећем састанку се представник СССР жалио да су 12.10. израелски бродови гађали трговачки совјетски брод иако према њему Москва није узела учешће у рату, тврдећи да арапска страна напада само војне мете и то у циљу ослобађања окупиране територије, осуђујући Израел за наводно бомбардовање цивилних мета и вароши. На ово је представник Израела одговорио тврдњом да сваки рат има цивилне жртве али да је одговорност на онима који су рат почели, мислећи на арапске земље, додајући да је совјетски брод погођен током поморске битке Израела и Сирије изражавајући жаљење за цивилне жртве али подсећајући да је совјетски брод ушао у оређену ратну зону. Представник Сирије се затим умешао тврдећи да је управо добио информације о израелском бомбардовању Дамаска и погађању цивила, тврдећи да нису гађане само војне мете, и додајући да у Латакији има и војни и комерцијални порт, жалећи се да израелци гађају електране и да покушавају да униште морал сиријаца. Представник Египта се обрушио на изјаву Израела да је започео рат, питајући какав је мир био пре овог рата и како може неко бити у миру док има окупиране територије старном војском, упозоравајући да само враћањем територије узете 1967. може бити мира о каквом Израел говори, додајући да је примирје привремене док се не потпише мир и да не може трајати шест година, подсећајући на напоре Египта да у оквиру ОУН нађе трајно решење за ранији конфликт, стављајући кривицу за рат на Израел. Представник Израела је одговорио са тврдњом да Сирија бомбардује цивилне мете у Израелу, жалећи се да арапска страна не

¹⁶⁷ А ОУН С_ПВ 1744, 1745

разуме да је не могуће имати ограничен рат и да ће цивили увек патити када се војне операције покрену, затим је оптужио представника Египта да прича о миру али да је избегао све понуде преговора о миру које су понуђене, стављајући то опет у контекст египатског рата на Израел од 1948. године који је престаје јер се Египат не мири са постојањем Израела, тврдећи да су палестински борци организовани од стране Египта и Сирије да трајно врше агресију над Израелом док се њихове владе претварају да је примирје, и подсетио је на изјаве председника Насера пре рата 1967. да жели да уништи Израел, и после рата да никад неће прихватити постојање Израела, чиме је желео да докаже да Египат не жели мир и да се само претвара да је мирољубив. Осудио је египатске изјаве да желе мир и да су мирољубиви шест година јер све време воде директан и индиректан рат против Израела и одбијају ировне преговоре разних изговорима, представљајући своју страну као мирољубиву, и осуђујући причање Египта о миру у СБ док се припремао за рат изненађења, називајући овај рат египатским нападом против мира коју је објавио у СБ претећи ратом ако се не прихвати његов диктат.

Представник САД је 21.10. позвао на нов састанак СБ заједно са представником СССР, у ретком показивању сарадње две суперсиле у Савету, са циљем да се узме заједничка акција и представи предлог који би створио хитно примирје и како би се започели преговори између зараћених страна како би се започео процес стварања мира на основу резолуције СБ 242. Изјавио је да је борба током задњих седамнаест дана била жестока и да је могло коштала обе стране, и да није у интересу две стране да се рат пролонгира и настави да угрожава безбедност у ширем простору, објашњавајући да је секретар Кисинџер ишао у Москву на позив секретара Брежњева како би се усагласио заједнички нацрт резолуције коју је затим објасио. У њој је позвано на хитни престанак ватре свих страна и снага кроз дванаест часова уз остајање на тренутним позицијама, затим на имплементацију резолуције 242 СБ у свим својим деловима након примирја, кроз хитни почетак преговора две стране, позивајући све да искористе недавни трагични рат како би појачали напоре да се напослетку дође до трајног решења и спречи нови конфликт у будућности кроз отклањање основних узрока непријатељстава која су толико често створили сукоб, додајући да две силе нуде своје услуге у циљу успеха преговора, и да обе стране сматрају да се одмах требају разменити ратни заробљеници. Представник СССР је тражио политичко решење рата како би се што пре спречило крвопролиће и уништење, као и да би се отклонила претња по међународни мир, кроз хитне мере СБ како би се зауставио рат и створило практично мирно решење на основу резолуције 242 СБ, позивајући зараћене стране да се одмах оријентишу ка престанку рата и јачању мира уз помоћ међународне заједнице која је веома

активна по овом питању. Представник Британије се сложио са нацртом и његовом двојном улогом заустављања рата и обнављања дипломатског процеса, како би се зауставио неуспех СБ да изврши своје одговорности и како бисе помого зараћеним странама да зауставе губитке и опасност по међународни мир и безбедност која расте свакодневно. Додао је да решење проблема на БИ не може бити нађено ратом, и да се трајан и праведан мир може постићи само преговорима, и додао да је потребно подржати не само безбедност локалних земаља већ и њихов суверенитет, и да се нада да ће САД и СССР на почетку примирја престати са слањем оружја у регион, док се представник Француске сложио са њим по свим ставовима. Представник Израела је почео говор тврдњом да је срамота што је Ирак изабран прошле недеље у СБ за следећу годину, чиме се осрамоћује организација, јер је та земља све само не мирољубива и одбија примирје са Израелом, уз подршку терористичким организацијама које раде против Израела и укључујући се у рат са Египтом и Сиријом, уз трајни став против постојања Израела, додајући да је срамотно да земља која је извршила агресију буде следеће недеље примљена у Савет који треба да спречи агресију, критикујући ГС и нападе на Израел и јевреје тврдећи да је Сионизам просто јеврејски национализам и жеља за слободом, оптужујући арапске земље да се понашају као фашистичке. Затим је изјавио да су арапске земље новом агресијом доживеле дебакл и ратни неуспех, и да Израел не може бити војно поражен већ се проблеми морају решити на миран начин, питајући међународну заједницу зашто подржава арапску агресију и рат који је годинама спреман уз наоружавање како би се уништио Израел, тврдећи да су се и арапске земље и ОУН осрамотили и да су израелски страхови оправдани нападом арапа и новим изјавама да се треба заузети цео Израел. Представник Кине је одбио да учествује у гласању јер није добио довољно времена да размисли о проблему а не жели да му суперсиле намећу решење, додајући да нацрт није агресивно про-арапски због чега не може да га прихвати. Представник Египта је поновио да је циљ његове владе повратак окупираних територија ради одржавања територијалног интегритета, уз натерања Израела да уважи палестинска права, што је у складу са одлукама и принципима ОУН који се противе отимању туђе територије ратом и које подржавају самоопредељење.

Након гласања које је било једногласно са изузетком Кине, чиме је изгласана резолуција 338. говорио је представник Југославије Мојсов који је изразио наду да ће заједничка акција представника две велике силе дати велики допринос трајном и праведном миру, и наду да ће се примирјем спасити не само животи садашњих војника већ будућих генерација, и додао је да је Београд увек подржавао имплементацију резолуције 242 СБ као основу за решење кроз општовање свих њених принципа, подржавајући нову резолуцију због

повезивања прекида ватре са имплементацијом. Поменуо је да та резолуција захтева повлачење Израела са територија заузетих јуна 1967. у складу са принципом не присвајања територија ратом, и да препознаје право свих држава у региону да живе у оквиру безбедних и признатих граница, слободне од силе и претње, док се те границе не могу основати на освајању или окупацији. Изјавио је да окупација увек ствара отпор, а тај отпор је оправдан и води у рат, па самим тим окупација и мир не могу постојати, додајући да безбедне и признате границе могу да се успоставе кроз мир, што значи да Израел мора да се повуче са окупираних територија и да добије признате границе кроз међународне гаранције и ОУН. Тражио је и да се легитимна права палестинаца препознају и имплементирају према многим резолуцијама ГС, јер без решења њиховог проблема мир на Би је нестабилан, и подсетио да сваки народ према ОУН има право да се бори за ослобађање своје територије, а да примирје не може бити параван за наставак окупације и анексије, јер свако примирје мора бити праћено почетком процеса решавања проблема који је у основи проблем окупације, тврдећи да кроз резолуције 242 СБ све земље укључујући Израел могу да живе у миру унутар сигурних признатих граница, дајући подршку за мир кроз ОУН.¹⁶⁸

Следећи састанак је сазван на захтев Египта који се жалио да резолуција о примирју није имплементирана, на шта је говорио представник Израела који је изразио наду да ће се период крвопролића и непријатељства заменити ером мира и сарадње у регији, али да се то још није десило јер су арапске снаге које су почеле агресију њу и наставиле, тврдећи да Египат жели хитно примирје јер је почео да губи рат, док је ћутао о примирју у времену између 12. и 21. октобра када се СБ није састајао јер није желео примирје, тврдећи да већина арапских земаља које врше агресију на Израел нису прихватиле примирје иако Израел јесте, а да су египатске снаге наставиле да пуцају на израелске чак и након што је истекао рок за почетак примирја, чиме примирје никад није ни почело јер су израелски војници морали да узврате ватру. Представник САД је затим представио нови нацрт резолуције који је опет направљен са представником СССР и у коме се тражи да се хитно прекину сва непријатељства и војна акција, уз враћање на позиције на којима су се налазиле у тренутку када је престанак ватре постао ефективан, уз мере за слање ОУН посматрача. Представник СССР је додао да је циљ тог нацрта да се потврди резолуција СБ 238 и да се успостави примирје уз враћање на раније позиције како би се примирје заиста поштовало, тражећи да се гласа хитно а онда дискутује јер су делегације раније упознате са кратким нацртом који се не разликује од усвојене резолуције, на шта се представник Кине

¹⁶⁸ А ОУН С_ПВ 1746, 1747

жалио да се не може гласати за нацрт пре дискусије и да се не сме допустити манипулација саветом од стране две суперсиле, жалећи се да је то непоштовање осталих чланова савета које се не може толерисати, затим је почео да даје пропагандистичку изаву о великим арапским победама у светој борби против агресије док није прекинут од стране представника СССР који је тврдио да је одуговлачење гласања небитним изјавама подршка агресији коју резолуција треба да заустави. Представник Кине се жалио да две суперсиле покушавају да заобиђу СБ кроз гурање свог нацрта у консензус без давања чак и кинеског превода текста, додајући да Кина има права да стави вето ако жели иако то није урадила, затим је наставио са својим једностраним текстом подршке арапским земљама, затим је оптужио Москву да ставља процес детанта испред борбе арапских земаља за враћање територија чиме угрожава интересе трећег света због својих интереса, помињући да две суперсиле деле свет на интересне сфере и покушавају да владају светом и да користе ОУН као свој инструмент, тражећи да се спроведе резолуција која ће грубо осудити Израел, жалећи се да ОУН немају смисла ако њим управљају две суперсиле, тврдећи да ће Кина и трећи свет спречити диктат суперсила у свету.

Након ове изјаве гласало се за резолуцију и она је усвојена као и претходна, под бројем 339, након чега се представник САД жалио да је представник Кине предуго говорио и није се држао теме, говорећи да је резолуција била потребна јер су обе стране у рату тврдиле да је друга страна прекршила примирје, а сада се оно може боље посматрати од стране ОУН и задржати примирје са тачном демаркацијом. Поменуо је да је тражио враћање на почетне позиције на самом почетку конфликта али да није добио подршку док израелске снаге нису заузеле египатску територију, додајући да ће бити тешко утврдити тачне позиције на којима су снаге биле због величине операција и терена, али да је главна ствар усвојена, да се пошаљу посматрачи ОУН и да се прекине борба.

Представник Југославије је затим говорио, је изразио наду да ће овај пут примирје успети да да ће моћи да се крене ка успостављању мира уз спречавање наставка трагедије, тврдећи да је Израел искористио примирје да добије војну предност и да га није поштовао уопште, објашњавајући да СБ има дужност према повељи да натера Израел да престане са кршењем примирја и да заустави све војне активности, тражећи да Израел одмах почне повлачење описано у резолуцији 242 СБ пре почетка преговора (иако је Израел био у много бољој војној позицији, прим аут), тврдећи да без примирја и тог процеса неће бити мира на СБ и позивајући на хитно прихватање новог нацрта и да се крене ка трајном миру и решењу пре него што Израел опет заузме нове арапске територије и посеје семе будућег рата. Представник СССР је такође окривио Израел за прекршавање примирја а не Египат,

осуђујући га за циничан став и провокације и непоштовање ОУН, као и за политику експанзије која не може бити толерисана, упозоравајући Израел у име своје владе да игнорисање примирја може имати веома озбиљне последице. Затим је одбацио критике Кине јер СБ у хитним случајевима може гласати пре дискусије, додајући да је кинеско одуговлачење било против интереса свих страна, док је хитно гласање било затражено од стране Египта и био је на кратки и једноставан нацрт, и поменуо је да је само представник Кине захтевао да говори и да је он изолован у савету, као и да је позиција Кина да је што више хаоса добро јер могу да искористе туђу несрећу за свој интерес, оптужујући Кину да никако нису помогли ОУН у времену за које су ту, и како никако нису помогли арапима осим речима, за разлику од велике помоћи коју су добили од Москве, жалећи се да кинески антисовјетизан нимало не помаже арапима против агресије. Представник Француске је изразио забринутост да би наставак непријатељстава могао да угрози почетак преговора за које се Париз веома интересију, дајући пристанак на нацрт. док је представник Индије такође изразио жељу да се примирје поштује и да се што пре упуте посматрачи ОУН, и да се што пре почне са преговорима у нади да ће све стране прихватити прекид ватре. Представник Египта је изјавио да је његов председник наредио прекид ватре у уговорено време на бази реципроцитета, додајући да су две силе својом подршком за резолуцију примирја у СБ деловањем гарантовале Египту да ће међународна заједница извршити постављање примирја које Египат жели, уз почетак преговора и решење проблема, додајући да Каиро просто жели да се врате окупиране територије и да не воли рат, али уз тврдњу да резолуција није требала да тражи повлачење на позиције пред примирје него на позиције пре рата од пре шест година (чиме би Египат који је губио рат наметнуо своје ратне циљеве кроз СБ). Поновио је изјаву представника Београда о томе да окупација ствара отпор, објашњавајући своје ратне циљеве искључиво као враћање окупираних територија, стављајући повлачење Израела као услов без кога се не може (*sine qua non*) и додајући да ће окупација њихове територије за Египат увек бити повод за рат (*casus belli*) и да се самим тим они боре само за праведни мир, окривљујући Израел да је током примирја покушавао да добије територијално проширење и да је одговорност две суперсиле спонзора примирја да га спроведу. Подсетио је на подршку за Каиро из трећег света и на етиопски прекид дипломатски однос са Израелом док се не повуче са окупираних територија, тражећи још подршке за ставове Каира у борби да врате своју територију.¹⁶⁹

¹⁶⁹ А ОУН С_ПВ 1748

На следећем састанку је поново узео иницијатор сазивања представник Египта, који је изјавио да је Израел поново прекинуо примирје и да спроводи велике војне акције на широком фронту, док ОУН посматрачи и даље нису на својим позицијама због обструкције Израела, подсећајући на одговорност две суперсиле спонзора резолуција да обуздају Израел и натерају га да се врати на позиције примирја макар користили силу, жалећи се поново да је за агресију крив Израел. Представник Израела је одбио тврдње Египта да је позивао на састанке СБ како би радио ка миру, већ како би добио подршку за агресију ка Израелу, у циљу чега даје бесмислене оптужбе ка Јерусалиму, цитирајући председника Садата који је изјавио да оно што је узето силом мора бити враћено силом, и да је то дуготрајни став Египта који не очекује мирно решење, додајући да је Каиро позвао на СБ састанак иако је игнорисао примирје и наставио да отвара ватру, тражећи поштовање примирја уместо непотребне полемике, на шта је представник Египта супротно оптужио Израел за кршење примирја.

Представник Југославије се жалио да су преговори о имплементацији резолуције 242 СБ зависили од примирја резолуције 348 СБ уз две суперсиле као спонзоре, али да до тог примирја није дошло због Израела који је водио велике војне операције на територији Египта које се према изјавама Каира третирају као нова офанзива и агресивни рат, а и резолуција 349 која је требала да подржи примирје и постави посматраче је такође неуспела, си сложио се са ставом Каира да је за све крив Јерусалим који покушава да кроз примирје стекне војне предности, све у циљу диктирања мира Каиру и анексије и окупације територије, додајући да је агресивна окупациона политика Израела разлог за рат. Подсетио је на одговорност две суперсиле према примирју кроз СБ, и на њихову активну дипломатију у том циљу која је довела до израелског прихватања резолуције у теорији али одбијања ње у пракси, тврдећи да Израел зависи од САД и да не може да игнорише њен утицај да престане кршење примирја, оптужујући Израел за агресивни рат и кршење резолуција и тражећи од СБ да га натера. Подсетио је да дужност за решавање међународних проблема припада целој међународној заједници и ОУН, и да светска питања могу бити решена на праведан и трајан начин само кроз колективну сарадњу свих земаља како би се међународни проблеми контролисали и отклањали уз улогу свих, као и да велике силе немају право да унилатерално или билатерално решавају општа питања, говорећи ово у контексту одговорности две суперсиле за примирје које проистиче из спонзорисања резолуције о примирју и подршке коју је она добила од остатка савета. Подсетио је да је четврта конференција ПНЗ упозорила свет против могућег ризика и опасности да се питања света монополизују од стране мале групе великих сила, али да је

потребно да кроз ОУН СБ велике силе изврше своје одговорности према општем миру у складу са својим утицајем и позицијама у свету и у регионима где су директно укључени као велики фактори. У складу са овим тражио је да ако две силе не могу да обезбеде примирје то мора урадити СБ колективно кроз тражење нових мера и начина да се имплементирају, уз могућност да ОУН пошаље војне снаге да раздвоје две земље у конфликту, јер ако се нипта не уради рат ће се проширити уз лоше последице по шири регион.

Представник СССР је такође изјавио да је Израел извршио нову агресију на Египат и да га СБ мора осудити као таквог, тврдећи да се Израел само претвара да прихвата примирје и да је његова скривена политика да изврши окупацију још територије ради свог империјализма, због чега СБ мора константно да се бави овим питањем уместо да га затвори примирјем. Овим је потврдио потпуну подршку за арапску страну и обновио пропагандистичке нападе на Израел. Тражио је да СБ узме хитне мере да натера Израел да поштује примирје и индиректно је тражио од САД да утичу на њега, посебно у контексту поверења две суперсила у процесу детанта и кредибилности америчке политике, подсећајући да је примирје само први корак ка решењу опште ситуације и да је циљ резолуције престанак крвопролића и агресије, као и спречавања даљег погоршавања кризе, тражећи одлуку СБ о примирју а не само реafirмацију ранијих одлука, уз чврсте кораке како би се Израел зауставио чак и ако је потребно да се искористе могућности поглавља седам повеље ОУН тако што би се увеле санкције против Израела и дипломатску блокаду ако притисак САД не успе, позивајући државе да прекину дипломатске односе са Израелом због окупације, додајући да је Египат у тешкој ситуацији и да су у Каиру забринути и траже посредовање Москве, док Израел цинично отежава рад посматрачима ОУН, и на крају се жалио да се посматрачка мисија састоји само из грађана западних земаља и нема никога из социјалистичких или несврстаних. Представник Израела је одговорио жалећи се да је представник СССР притиском узео да говори пре њега како би напао Израел без доприноса дебати осим што је унео агресију и мржњу и лажи, говорећи да није истина да Израел врши велике војне операције и да је фронт скоро миран, додајући да Москва није сматрала да СБ треба да се сазове на почетку рата када је агресија арапских земаља била успешна и да није био против њиховог коришћења совјетског оружја у изненадном нападу на Израел, већ да је тек када је Израел опет победио агресију позвао на хитно примирје у заштиту арапа, оптужујући Москву да говори о слободи и самоопредељењу док игнорише повељу ОУН и крши слободи земаља источне Европе, тврдећи да је Москва омогућила арапску агресију својом политиком и да иза маске мирољубиве земље има маску

агресивног освајача. Представник Египта је поново тврдио да египатски напад није агресија јер је Израел држао под окупацијом египатску територију, тражећи да се Израел повуче назад на позиције примирја од пре неколико дана.

Представник САД је изјавио да примирје још увек није успело и да две стране и даље наносе једна другој губитке појачавајући осећаје страха и мржње, што отежава мир и помирење, помињући да је представник Каира тражио да снаге САД и СССР супервизују примирје, додајући да је немогуће утврдити ко заправо крши примирје чак ни уз помоћ посматрача ОУН, тражећи од обе стране да одмах изврше прекид ватре уз додавање још посматрача ОУН на терен. Одбио је позив Каира да пошаљу трупе јер то неби помогло стварању услова за мир јер је потребно устручавање свих страна а не конфронтација, подсећајући да САД стоје иза резолуција 348 и 349 СБ и да су САД дипломатски притисле Јерусалим да разуме хитност комплетног придржавања примирја и да ће наставити да то ради, уз повлачење на позиције са почетка примирја, додајући да САД раде све што могу да одрже однос поверења и детанта са Москвом у овом питању али да нису то урадиле уз пропаганду и драму, и да САД не могу просто натерати Израел да нешто урадин на крају је изјавио је је најбољи почетак за помирење да се све стране врате на положаје пре почетка непријатељстава и онда преговарају.¹⁷⁰

Представник Кеније је представио нацрт резолуције несврстаних где се поред изражавања забринутости због непоштовања примирја и захтева на враћање војних снага на границе примирја, тражи да се створи ОУН снаге хитног случаја у које би ишло особље чланица које нису стални чланови СБ, како би се помогло одржавање примирја, а текст нацрта се усагласио са општим ставом кроз консултације ван састанка. Представник Кине се жалио да су резолуције две суперсиле остале мртво слово на папиру, и да примирје није успело због Израела, уз тврдњу да Кина разуме арапе јер се и сама борила против стране доминације, и да је немогуће папиром отерати агресора нити уз помоћ суперсила које имају своје интересе у које не спада трајни мир већ само империјално дељење интересних сфера, додајући да упућивање ОУН снага неће помоћи ситуацији и да ће одузети суверенитет арапским земљама због међународне контроле и интервенционизма, уз тврдњу да ће тим снагама управљати суперсила иза леђа свима и да ће бити уперене против арапског ослободилачког рата.

Представник САД је подржао нацрт и повећавање броја посматраћа ОУН, као и стварање хитних снага у циљу поштовања примирја. Представник СССР је похвалио нацрт јер је

¹⁷⁰ А ОУН С_ПВ 1749

ишао у правом смеру и осудио Израел као агресора (иако тога није било у нацрту), и подсетио је да је Москва тражила чвршће мере и можда санкције против Израела, као и прекид диплоамтских односа на шта се број афричких земаља одазвао, додајући да се сложио са позивом Каира да Москва и Вашингтон упуте војне снаге ради одржавања примирја на БИ, додајући да прихвата стационарање трупа из земаља ван трајних чланова СБ, поново упозоравајући да се треба користити моћи из поглавља седам повеље ако Израел након тога настави кршење примирја, поново тражећи да више посматрача буде из земаља које нису западне, затим се поново жалио на кинески антисовјетизам и да Кина не подржава нацрт несврстаних земаља јер има супротне интересе од њих, оптужујући Пекинг да не подржава мир на БИ и интересе међународне заједнице. Представник Британије је подржао нацрт уз изјаву да жели да његова држава учествује у снагама одржавања мира када се буде спровела резолуција 242 СБ, иако не може учествовати у овим хитним снагама за одржавање примирја, подсећајући да примирје треба да буде само први корак ка дуготрајном миру, док је представник Француске изразио жаљење због одлуке спонзора нацрта да искључи војне снаге трајних чланова савета јер би то могло да ослаби одлуке Савета због тога што би снаге тих пет чланица показале преданост примирју и давале ефективну гаранцију, подржавајући став Лондона да снаге које требају да надгледају евентуалан мир морају укључити све чланице, тражећи да се ипак део који искључује трајне чланице стави на одвојено гласање само за тај параграф због принципа.

Нацрт је изгласан као резолуција 340, док је представник Француске абстинирао на параграф о искључивању снага трајних чланица у оквиру миротворних снага примирја, док је Кина абстинирала на свему док су остали гласали за. Након гласања говорио је представник Египта истичући важност резолуције и свесност СБ за своју одговорност према међународном миру и безбедности кроз активан рад на решавању БИ проблема који је претња по општу безбедност, додајући да Каиро прихвата резолуцију да да нуди сву могућу помоћ овим ОУН снагама које су створене, надајући се да ће се због њих Израел повући на линију примирја.

Представник Југославије Мојсов је подсетио на одговорност Савета да у оваквим ситуацијама ради у име свих чланова организације, и да су се несврстани чланови понели осећајем одговорности и дужности за спречавање агресије и помагање свим онима који који поштују одлуке СБ, одлучили да делују у помоћ несврстаним арапским пријатељима кроз оквире ОУН и СБ, и да су из тог разлога написали нацрт који је тражио хитно поштовање примирја уз повећавање ОУН посматрача на терену, уз повећану активност ГенСек-а и сарадњу свих чланица, и уз ОУН хитну силу као еманацију активне и

директније улоге организације у кризи, у складу са својим основним задацима одржавања и стварања мира. Додао је да је све ово у сагласности са одлукама самита несврстаних по питању јачања улоге ОУН у међународном миру и безбедности, и да је резолуција створила политичко и физичко присуство ОУН у региону које ће бити инструмент колективног спречавања могућих великих компликација и конфронтација, чиме ОУН добија јаку улогу током велике кризе, и због тога је нацрт био објективан и без пропагандних испада иако несврстане чланице сматрају да је Израел агресор на арапске земље које се боре за ослобођење својих територија, како би добио што ширу подршку.

Представник Индије је говорио да су протекла три дана примирја видела даље израелско окупирање још египатске територије без ефективних мера за имплементацију примирја и резолуција иако су иза њих биле две супер силе, тражећи да се престане покушај да се кршењем примирја побољша преговарачка позиција, и придржавање примирја у циљу смањивања тензије која је на опасно високом нивоу, како би се отворио пут ка мирном и трајном решењу за општу кризу. Похвалио је изјаву Египта о подршци ОУН снагама јер ће оне оперисати на територији Египта и Сирије, уз наравно поштовање њиховог суверенитета, подсећајући на потребу да се примирјем као тренутним решењем оствари могућност за трајно решавање проблема према резолуцији 242 СБ и уз поштовање палестинских права.¹⁷¹

Следећи дан на захтев Египта је одржан нов састанак, где је представник почео тврдећи да је поново дошло до кршења примирја, чиме су наде резолуција 338 и 339 СБ поново изгубљене стављајући под знак питања шет година труда ка миру, тврдећи да је само Израел померао своје трупе преко границе примирја, оптужујући Израел да врши офанзиву и да лаже о египатском кршењу примирја, питајући Израел да ли ће се придржавати примирја из три СБ резолуције, и питајући САД да ли ће урадити нешто за примирје које су спонзорисале, и додајући да сутра ОУН снаге стижу на линију фронта уз наду да ће бомбардовање Суеца због тога престати ускоро. Представник Израела се жалио да је страгија Каира да крши примирје и да се онда жали на Израел да је он прекршио примирје правећи се невин, док у ствари израелске снаге просто одговарају на египатске нападе, и такође је тврдио да Каиро лађе када говори о кршењу примирја до кога није дошло и када је мирно, стварајући атмосферу непријатељства где се може поставити пропаганда, што је циљ Каира ради демонизације Јерусалима. Подсетио је даје Каиро изабрао рат уместо директне преговоре, док сада уместо да подржава примирје погоршава конфронтацију,

¹⁷¹ А ОУН С_ПВ 1750

тврдећи да нема никакве нове офанзиве Израела и да тиме Египат прави нове контроверзе и ствара тензије међу великим силама угрожавајући општу безбедност, и додајући да те египатске тврдње о кршењу примирја служе да оправдају његове нападе. Затим је изнео неколико жалби које је Јерусалим послао ГенСек-у о египатским нападима на израелске снаге које су пре примирја опколиле египатске снаге и градове (читава трећа египатска армија је била комплетно опкољена и преживљавала је због примирја, као и град Суец), додајући да је нормално за опкољену војску да покуша да се пробије, али не ако је прихваћено примирје, и да ако се покушава пробој Израел чће узвратити паљбу, питајући се како је могуће да Египат крши примирје и жали се на Израел у СБ без тога да га неко не опомене због неистина, тврдећи да је то због једностраности у Савету где се налазе земље које учествују у рату против Израела (Судан активно а СССР индиректно кроз опскрбљивање египатских губитака у огромним количинама), додајући да се Израел бори не за окупиране територије већ за свој опстанак против вишедеценијске агресије, јер њени непријатељи не желе да врате своје територије већ да униште Израел.

Представник СССР је говорио опет о Израелу као једином кривцу уз стандардне пропагандистичке изјаве и једностране осуде које су имале за циљ да изврше притисак на Израел и САД да прихвате примирје, чиме су помагали пораженом савезнику да избегне још гори пораз, тражећи даљу осуду Израела и жалећи се на америчке испоставе оружја тој земљи (док су и сами радили исто за арапску страну, према Брежњеву око 1500 авиона и 3000 тенкова, прим аут), тврдећи да Јерусалим прича лажи док врши даљу агресију и отимање египатске територије, додајући да САД и СССР нису једини гаранти примирја због тога што су спонзорисали резолуцију већ да је цео СБ одговоран, подсећајући да су се пре две године четири трајна члана СБ консултовала о проблему БИ али да су САД ограничиле улогу тврдећи да је потребно прво чути став НР Кине као изговор, док сада Кина не гласа нио чему. Затим је изјавио да је арапска борба да елиминишу последице израелске агресије заправо борба за праведан и трајни мир, и да је израелска окупација разлог за нови рат па је стога кривица на њиховој страни, и да је Москва упозоравала на експлозивну ситуацију која је постојала због тога, инсистирајући на окончању окупације као основи за будући мир. На крају је изјавио да се свим државама на БИ мора гарантовати мир, безбедност и територијални интегритет са сигурним границама, и да је потребно за све стране да приступе преговорима, и да ће Москва подржати такво решење и нормализацију ситуације кроз имплементацију резолуције 242 СБ, додајући да је смирење ситуације на СБ битно и за остатак трећег света чији политички и економски напредак пати због ове кризе и опасности која постоји.

Представник Кине се жалио да Москва врши пропаганду према Пекингу и да криза на БИ нема везе са Кином која није била у СБ пре 1971. тврдећи да је неуспех ранијих консултација невезан са њима, додајући да се противи консултацијама великих сила иза леђа арапским земљама, настављајући са стандардним изјавама против супер сила, додајући да чланство Пекинга у ОУН нема везе са Москвом и да је она делом разочарана због тог успеха, додајући да Пекинг неће радити оно што му Москва каже јер није једна од оних земља које морају да слепо прате диктат Москве у њеној такозваној заједници.. Представник Израела се жалио на једнострану подршку Москве арапској страни и њиховим лажима, жалећи се на војно-материјалну подршку Москве арапима помоћу које они врше агресије, додајући да је Москва срећна због новог рата и агресије арапа и да их потпуно подржавају уз ширење комунистичке пропаганде у СБ, затим поново помињући изјаве арапских лидера о жељи да се Израел уништи, додајући да поред свих лажи и оптужба арапа Израел и даље шаље хуманитарну помоћ на египатску страну фронта и помаже црвени крст, жалећи се да је Израел једина демократска држава у региону и да делује у складу са тим за разлику од суседа где не постоји одговорност пред грађанима за спроведено и изречено. На крају је представник Југославије подржао предлоге Индије о убрзању процеса слања хитних снага ОУН и о омогућавању консултација представника са својим владама, тражећи да се простудира извештај ГенСек-а шт преи да се повећа сарадња са црвеним крстом у циљу слања медицинских залиха. Овим је тражено да се пошаљу додатне снаге ОУН из близине, тојест са Кипра, као привремена мера, на терен у циљу надгледања и одржавања мира под условом одлуке ГенСек-а, и то је прихваћено консензусом.¹⁷²

Следећег јутра је настављен састанак како би се размотрио извештај ГенСек-а о резолуцијама о примирју, и како би се спровео нацрт будуће резолуције 341 СБ која је одредила да се ОУН снаге успостављају на период од шет месеци уз могућност продуживања, што је и изгласано уз абстиненцију Кине која се жалила да би слање снага ОУН отворило простор за међународни интервенционизам који је у интересу суперсила, и одбио је да Кина да новац за мисију. Представник Француске је потврдио став Париза да СБ има искључиву одговорност у питањима одржавања мира и безбедности у свету, и да СБ треба да има контролу и пун надзор над војном снагом коју је упутио кроз помоћно тело, и да те снаге морају бити привремене и на обе стране фронта како би одржале примирје док се не упуте мировна снага, тражећи да снаге имају географски једнак састав

¹⁷² А ОУН С_ПВ 1751

како би имале објективност према странама у конфликту, уз понуду да најсиромашније земље не морају да плаћају трошак снага.

Представник Југославије је потврдио став да су стане хитне и краткотрајне, и да су сазване како би се одржало примирје и имплементирале резолуције 338 и 339 СБ, и да је одговорност за ту снагу одговорност целог СБ и ОУН, и подржао је извештај Генсека као практичан, балансиран и конструктиван, додајући да је мандат снага да одрже примирје на фронту који је постојао на почетку примирја и да у складу са тим испослуже повлачење Израела, слажући се са идејом да сила буде географски једнако подељена према особљу и додајући да би операцијом требао да управља Генсек, такође слажући се са Паризом око финансирања, додајући да је резолуција 340СБ историјска јер СБ шаље војне хитне снаге да помогну у стварању дуго очекиваног мира, чиме се ОУН потврђује као ефективна и валидна у очима целог света као инструмент за отклањање великих конфронтација и одржавања мира, покузујући да за ОУН нема замене и да нема нестачицинизма и скептицизма, тражећи политичку вољу за даље јачање ОУН и коришћење организације за решавање свих горећих проблема и питања. Представник СССР је тврдио да је одлука једногласна јер Кина није изразила противљење, тражећи од Генсека да затражи хитно од команданта хитних снага ОУН да захтева од Израела повлачење на ранију линију примирја у складу са својим ауторитетом добијеним од Савета. Представник САД је упозорио да је задатак снага тежак јер надгледати примирје и линије фронта након сукоба није лако, дајући пуну подршку за све четире резолуције, додајући да је веома задовољан јер је његова влада успела да успостави директан састанак на терену Египатских и Израелских војних представника како би се разговарало о практичним модалитетима примирја, и да је то резултат сарадње у СБ, изражавајући подршку за миротворну и хуманитарну улогу ОУН, додајући да је конструктивна сарадња у СБ одличан пример за даљи рад. Представник Египта је за снаге рекао да су добродошле на његову територију јер су ту да је штите и да бране њихов суверенитет и интегритет, док је представник Израела изјавио да је политика његове владе примирје ради преговора и мира, уз тврдњу да је примирје напослетку ефективно и да су ОУН посматрачи на местима, додајући да је директан контакт Израел и Египта на терену добар пример да се све може решити преговорима, као и да стижу не-војне залихе у опкољену трећу армију Египта, говорећи да је након три недеље рата и агресије право време да се сви на БИ окрену ка миру и сарадњи. Након прихватања резолуција 240 и 241СБ упућене су снаге одржавања мира ОУН, и следећих дана је утврђена једнака географска заступљеност уз прихваћену искљученост снага трајних чланова СБ, и све више снага из различитих земаља је упућено, мада је напредак ка враћању потпуно на

линије фронта из 22.10. био мали, на шта се посебно жалио представник СССР који је тврдио да је тај неуспех помоћ Израелу да прикрије узимање додатне територије. Представник Израела је остао при свом ставу да се СБ умешао у рат тек неколико дана после почетка арапске агресије и то на захтев САД, док је Москва почела да захтева примирје тек након што је Израел поразио њене арапске савезнике, уз опсесију примирјем од стране заштитника из Москве током свих седница СБ како би се агресори спасили горег пораза и од опкољавања армија, тврдећи да су мировне снаге упућене на мољење Египта и Сирије и притисак Москве, тврдећи да је московска подршка примирју једнострана и неправилна, жалећи се на кршење хуманитарног закона и женевске конвенције од стране арапских земаља. Арапске земље су и даље инсистирале на израелском повлачењу према одлукама СБ.

Средином децембра десет несталних чланица СБ су пореджиле нацрт резолуције подршке мировној конференцији о БИ, подсећајући да је резолуција 338СБ тражила почетак преговора зараћених страна ради стварања трајног и праведног мира на БИ кроз ОУН и на основу одговорности СБ за мир коју треба реafirмисати. Изгласана је резолуција 344СБ уз десет гласова несталних и абстиненције сталних чланова, и у њој је изражена подршка за мировну конференцију у Женеви у покушају да створи трајни и праведни мир на БИ, уз велику улогу ГенСек-а. Представник Француске је абстинирао јер је сматрао да је СБ изнад конференције у Женеви и да већ сам по себи има права да одлучује о њеним закључцима а не само да их потврди, додајући да је сам процес конференције и даље у питању. Представник Британије је изразио разумевање због нестрпљења несталних чланова поводом одуговлачења мировне конференције, док је представник САД изјавио да формална акција СБ у овом тренутку није потребна и да детаљи конференције нису до краја разрађени па није још време за резолуције, додајући да према његовом разумевању председавајући њом треба да буде ГенСек. Представник Кине је наставио да се противи иницијативи две супер силе уз став да оне раде против интереса арапа, дајући арапским земљама једнострану подршку.¹⁷³

¹⁷³ А ОУН С_ПВ 1752, 1754, 1760

6. ЈУГОСЛАВИЈА И МУЛТИЛАТЕРАЛНА ДИПЛОМАТИЈА 1973., ПОКРЕТ НЕСВРСТАНИХ ЗЕМАЉА 1973.

6.1.КООРДИНАЦИОНА КОМИСИЈА ЗА ПРИПРЕМУ КОНФЕРЕНЦИЈЕ И ПРИПРЕМА КОНФЕРЕНЦИЈЕ

Током јесени Београд је сарађивао са несврстаним земљама на седници генералне скупштине ОУН (27. Седница), кроз припремљени програм покрета који је требало афирмисати. Главне црте тог програма су укључивале разбијање схватања да је деколонизација постала споредно питање међународног мира, супротстављање тенденцијама да се блискоисточна криза третира рутински и површно, тражење шире политичке основе и конференција за бављење питањем разоружења, настојање да се међународна безбедност заснифва на афирмацији принципа коегзистенције и то универзалне са поштовањем на свим основама, и инсистирање да се проблеми земаља у развоју економске и политичке природе не стављају у други план међународне заједнице. Програм је укључивао подршку курсу попуштања али уз даљу еманципацију мањих и слабијих земаља.

Резолуција усвојена о блиском истоку је остварила напор са састанка несврстаних да се да подршка континуитету улоге ОУН у решавању кризе и давању подршке арапским земљама. Резолуције о деколонизацији су поновиле раније захтеве о крају колонијализма за сваку окупирану земљу појединачно, уз већу драматизацију ситуације и пружању подршке ослободилачким покретима, уз одржавање на дневном реду проблема међународне безбедности. Изгласано је више резолуција о политици развоја чији су предлагачи биле земље групе 77, међутим развијене земље су углавном игнорисале захтеве неразвијених и нису се осећале обавезане да испуњавају изгласано.

На овој седници први пут је политички интернационализован проблем међународног тероризма, уз формирање ад хок комитета за проучавање проблема

и предлагање мера против тероризма. У овом проблему је било битно за Београд да се питање међународног тероризма посматра објективно због проблема ослободилачких ратова, јер је било потребно направити границу шта је тероризам а шта борба за слободу коју су водиле многе земље трећег света, у сврху чега је поведена велика акција за превазилажење разлика и прављење заједничке акције несврстаних, у чему се успело, уз успех изгласавања резолуције несврстаних о овом проблему. Београд је поднео резолуцију о примању Бангладеша у ОУН, која је изгласана, што је имало морално-политичку позадину и подршку за несврстану Индију.

Између великих сила није дошло до конфронтација на седници, односи Вашингтона и Пекинга су видно били побољшани, као и односи са Москвом са којом је било поклапање интереса о многим питањима, мада је остало приметно неповерење и слаба заинтересованост Вашингтона према улози ОУН, док су Москва и Пекинг одржали лоше односе али без конфронтација на седници. Поред активности у скупштини, чланице покрета су одржавале међусобне мултилатералне састанке на ободима седнице, на којима су даље разрађени планови за сарадњу (посебно економску) и програм припреме 4. Конференције покрета, кроз интензивну и добро организовану активност и сарадњу која је потврдила јединство са састанка у Џорџтауну.¹⁷⁴

У сврху припремања активности и програма Београда на припремном састанку и конференцији несврстаних, формирана је координациона комисија која се бавила питањима и координацијом припреме конференције, разматрањем политичких проблема произашлих из припреме самита, и припремом платформе Београда за конференцију. На састанку комисије почетком јануара, примећено је да је након састанка у Џорџтауну настављена координирана активност несврстаних кроз ОУН, али релативно мање ван ње, уз увиђање потребе за институционализацијом

¹⁷⁴ АЈ 1-4-а/11 КПР, 1. Седница координационе комисије за припрему конференције, информације ССИП

покрета због активног реаговања на међународне догађаје уз разраду ставова о свим питањима која се тичу несврстаних, и успостављање јединствених ставова не само о тим проблемима већ и о улози покрета у решавању истих и начинима вршења утицаја на развијене и моћније земље, и решено је да активност спољне политике Београда током године треба бити усклађена са припремама за самит.

На седници је председник Броз дао своје излагање и виђење ситуације, које је имало велики утицај на изградњу спољне политике, и дао је препоруке за припреме конференције ПНЗ. За припреме је затражио да амбасаде у земљама трећег света дају што темељнију слику тих земаља, у каквом положају и условима се налазе, какве односе имају са великим силама, који су им политички и економски услови, све у циљу што бољег и већег утицаја на њих кроз иступања на конференцији и у циљу покретања акције несврстаних по потреби међународне ситуације. Као пример слабог деловања покрета је дао недавно бомбардовање Вијетнама, на шта нису негодовале земље атлантског пакта, на шта је закључио да су земље пакта компактне када се ради о империјалистичким активностима и једне другима не праве тешкоће у својим иступањима, чак и уз мањак осуде за активности против цивилног становништва. Такође је приметио одређен раскорак између утицаја, принципа и односа Београда са трећим светом на једној страни, и реалности економске сарадње са њима на другој страни, где је примећен значајан пад трговинске размене, за исправку чега је тражио хитне измене, јер у супротном Београд неће моћи да на конференцији утиче на друге земље покрета позитивним примером о сарадњи између чланица.

Приметио је слабу активност покрета ван ОУН, за шта је углавном била крива Замбија која је узета као координатор активности због тога што су били домаћини треће конференције (где је то и одлучено, затим потврђено у Џорџтауну), због недовољне стручности и могућности, због чега је београд морао започињати акције како покрет неби успорио свој рад, и како западне снаге неби говориле да је покрет малаксао због смањења активности. Сматрао је да иако су несврстане земље хетерогене по положају, политичким системима и спољним политикама,

ипак су имале заједничку борбу за мир, против колонијализма, за мирољубиву коегзистенцију и против политике силе и наоружавања, због чега је навео да је потребно да буду компактне јер би онда и оне имале неку силу као савест човечанства због своје бројности. Изјавио је да се треба фокусирати на најбитнија питања у којима се могло утицати на развијене земље, јер је мишљење Југославије и Индије, као и других несврстаних, ипак битно, и њихове критике имају утицај на веће силе јер те силе теже ка утицају у трећем свету и због њега морају одређено кориговати ставове. Додао је да се много тога десило од треће конференције, посебно на старим кризним подручјима, и доста се користила политика силе поново насупрот преговорима, стварајући нестабилност и страх у трећем свету. Такође је видео проблеме у оквиру несврстаних земаља, где је постојао број екстремних земаља које су желеле да само социјалистичке земље буду у покрету, као и земље које су желеле да у покрету буду само оне које су комплетно прекинуле везе са метрополлом, што је додатно отежавало питање јединства и стварало потребу да Београд активније ради на помирењу тих табора.¹⁷⁵

На седници је оцењено да су одређена отворена питања које је покрет имао решена, попут институционализације покрета која је умногоме прихваћена, одбијање било каквог сусивања покрета чија је величина означена као његова снага, и потискивање отпора према еволуирању покрета ка прогресивној (левој) политици, али да је и даље отворено питање редовне активности покрета који се врло слабо и тешко ангажује и окупља, као и питање економске сарадње која је углавном остала на речима и састанцима. Оцењено је да покрет мора имати бољу организацију како би одговорио на проблеме са којима се суочавају чланице и стављао њихове проблеме наредовно на дневни ред међународне заједнице, уз уграђивање својих концепата коегзистенције у оквире детанта великих сила, посебно због промена у међународној политичкој и економској ситуацији, и јер су

¹⁷⁵ АЈ КПР 837, 1-4-а/11 Седница координационе комисије за конференцију ПНЗ, информације ССИП, званичне белешке са седнице

све више чланице схватале да је одбрана њихове независности била међусобно повезана. Предложено је да се нагло повећа активност и сарадња са несврстаним земљама и повећа утицај у њима у циљу јачања прогресивних гледишта и превазилажења подељености, са што више билатералних контакта и активности у сталном комитету покрета у Њу Јорку, и прихваћени су прелози и оцене секретаријата за иностране послове.¹⁷⁶

Почетком априла одржан је други састанак координационе комисије, на којој је даље утврђен програм рада Београдске дипломатије и урађен предглед урађеног рада. Пред припремни састанак у Кабулу који је припреман за мај, секретаријат за инострана дела је извршио консултације са одређеним несврстаним земљама, посебно Азијским. Од Београда је на броју тих састанака тражено да конструктивно допринесе проблему начина рада и доношења одлука на састанцима несврстаних, јер је због ширења делокруга рада смањена сагласност по многим питањима, због чега је долазило до проблема прегласавања и стављања вета уместо консензуса. Програм Београда се заснивао на потреби да се врши офанзивнији и организованији наступ према кључним проблемима међународне заједнице коју су билави стављени у други план од стране великих сила. Два главна правца те активности су били јачање независности држава и јачање опште међународне безбедности, са циљем стварања равноправнијих међународних односа, од којих би Југославија имала користи за своју безбедност. У том циљу било је битно помагати у решавању туђих проблема безбедности и независности како би општа ситуацији (а тиме и Југословенска) била боље, а тим проблемима су се бавили ОУН и ПНЗ. Због тога је у активности Београда предвиђена даља борба за деколонизацију (Посебно Африке), кроз преговарање и стално актуализирање тог проблема на мултилатералним састанцима и у међународним организацијама, на основу резолуција и декларација ОУН, и кроз

¹⁷⁶ АЈ КПР 837, 1-4-а/11 Седница координационе комисије за конференцију ПНЗ, званичне белешке са седнице

подршку ослободилачким покретима и афричким земљама које су помагале те покрете директно. Такође је предвиђено даље залагање за решавање кризе на блиском истоку уз подршку арапским земљама, и давање подршке миру и независности у Индокини.

Сва ова питања су била под кишобраном система колективне и недељиве безбедности ОУН на побољшавању кога је Београд радио, посебно кроз ПНЗ, уз стресирање повезаности питања безбедности са разарувањем, економским развојем, и крајем империјализма и колонијализма. Као проблем деловања ПНЗ примећен је негативан развој у ОУН, јер иако су несврстане земље постале већина у генералној скупштини и тамо могле наметнути своје ставове и проблеме, велике силе су просто игнорисале резолуције и одлуке тог тела, и све више заобилазиле организацију при решавању битних проблема међународног мира и безбедности, уз лишавања ОУН могућности утицаја на токове и исход преговора, док су несталне чланице савета безбедности умногоме маргинализоване од стране сталних. Повећањем броја чланица и ширењем делокруга активности, али уз велику ограничености политичког деловања, ОУН је у ово време постајао примарни форум за размену мишљења, посебно мањих земаља које су имале ограничене капацитете за билатералну дипломатију ван саме организације.¹⁷⁷

У Европи је текао процес превазилажења хладноратовске затегнутости кроз преговарање и покушаје да се реше отворени проблеми у циљу ширења сарадње и јачања безбедности свих европских земаља, али под сенком блоковске подељености која је и даље била главни гарантор мира на континенту. Попуштање у односима блокова дали су простор блоковским европским земљама да прошире своје спољно политичке активности у складу са својим интересима, што је повећавало њихову еманципацију и даље доводило до олакшавања међународних односа оптерећених блоковском поделом. Ти процеси су посматрани као нераздвојни од општих промена у свету, због међузависности, и дали су подршку

¹⁷⁷ АЈ КПР 837, 1-4-а/12 Друга седница координационе комисије за припрему конференције ПНЗ, информације ССИП

општом повећавању демократских односа међу земљама. Београд је подржао европску конференцију због опште подршке интересима мира и безбедности у свету, тојест кроз њу су принципи несврстаности пренети на Европу, и због доприноса својој безбедности, али је имао интерес да проблем европске безбедности прошири и на медитеран, а тиме и на проблеме безбедности несврстаних земаља кроз преношења истих принципа на остатак света (посебно ОУН принципа), јер безбедности није могла бити ограничена на одређене регионе или одређене велике сила.

Београд је припремао активности за даље деловање против империјализма, у великој мери због своје безбедности и страха од њега, јер се кроз одржавање империјалне потчињености и доминације де факто легализовало коришћење силе за политичку добит, која се онда могла пренети и на друге регионе, због чега је било потребно бранити се од империјализма унапред кроз туђе случајеве и спречавање преливања криза. Сам покрет није имао могућности да утиче директно на решавање криза у свету нити да предложи формуле решења, али је могао утицати на догађаје залагањем за универзалне принципе и вршењем притиска на велике силе отвореном критиком у ОУ, и кроз концентрисање пажње међународне заједнице на горуће нерешене проблеме и кризе, и кроз константну афирмацију принципа оун и пнз. И поред дотадашњих активности у оквиру борбе против хегемоније, већина резолуција о деколонизацији је остала дугогодишње без имплементације, и на југу африке су се активно водили ослободилачки ратови. Несврстане земље су такође имале заједнички напор у превазилажењу економске заосталости, што је умногоме побољшавало њихову безбедност и позиције, а та борба је била и на унутрашњем и на међународном плану, и разумејући то Београд је радио и на јачању своје позиција и на јачању позције својих савезника, чак помагајући мање развијене земље давањем кредита и препуштањем међународне помоћи, и схватајући проблем неразвијености као последицу лоших и неравноправних економских односа у свету приступљено је редовним акцијама за

побољшање међународне економске ситуације у склопу припрема на конференцију несврстаних и седницу скупштине ОУН, на супрот минималним резултатима развоја већине трећег света претходне деценије. Београд је такође слао материјалну помоћ ослободилачким покрета на југу африке и у индокини, уз политичку подршку Египту, директно утицајући на решење ових криза и спроводећи спове принципе у дело.¹⁷⁸

Средином маја 73. Године одржан је састанак припремног комитета несврстаних, у Кабулу Афганистани, који је политички припремио саму конференцију, и који се бавио нацртом дневног реда за конференцију. На овом састанку чланице су се усагласиле да несврстаност има све већу улогу у ширењу принципа мирољубиве коегзистенције и међународном признавању равноправности земаља, уз оцену да постоји све већи интерес за несврстаност међу земљама трећег света, посебно латинске америке чију су борбу за одржавање суверенитета поздравили, и упозорили на даље погоршавање економског положаја земаља у развоју због чега су чланице затражиле право учешће у процесу доношења одлука при прављењу бољег трговинског и монетарног система у свету, и већу активност у оквиру ОУН деценије развоја, Осуђени су колонијализам и доминација, уз позив на подршку народноослободилачким покретима, посебно у африци где су активно трајали ратови за слободу од колонијализма, и Поздрављен је Париски споразум о миру у Вијетнаму у нади да ће он довести до правог краја рата и самоопредељење у индокини, и подсетили да се ситуација на блиском истоку погоршава, опет позивајући на повлачење Израела.

Такође су направљени нацрт дневног реда за конференцију, примили извештај о припремама конференције од стране Алжира и одлучили тачан датум одржавања конференције и припремних састанака, и такође су чланице де факто прихватиле

¹⁷⁸ АЈ КПР 837, 1-4-а/12 Друга седница координационе комисије за припрему конференције ПНЗ, информације ССИП

тражење Шри Ланке (Цејлона) да буде домаћин следеће конференције. Београд је истакао потребу политичких поред техничких припрема за самит и на самом састанку, подвлачећи допринос миру и попуштању затегнутости коме је ПНЗ допринео, делећи са чланицама своју концепцију покрета и самита, о потреби за сузбијање агресије, силе, окупације, коонијализма, доминације и страног мешања, и о потреби да детант буде раширен на остатак света уз решавање међународних криза на легитиман и мирољубив начин, уз потребу економске сарадње и напретка. Чланице су се углавном сложиле са погледима Београда, и оцениле да је несврставање реална снага и перспективна да утиче на међународне односе и на утицај земаља трећег света у решавању светских проблема, а такође су приметиле исте реалне проблеме попут неразвијености.

Председник Броз је поднео саопштење о консензусу, како би реafirмисао тај принцип као основни метод доношења одлука покрета, уз поштовање ставова свих земаља и напора да се преговорима и усаглашавањем уз компромис нађе јединство погледа, како би интереси што више земаља били поштовани и барем неби били против предлога ако се већ не слажу са њим. Поред Београда, делегација Делхија је била веома конструктивна и активна, као и задовољно због примања Бангладеша у покрет, али је избегавала одређене економске формулације и дискусије о питањима на свом подконтиненту, уз велик усарадњу са делегациом Београда. Делегација Алжира је била свеprisутна и консруктивна али не веома активна, уз бојазан међу чланицама да као домаћин Алжир жели да има превелики утицај на концепцију самита и нацрте основних докумената, уз избегавање да даје потребне информације о припремама за самит, због чега су се неке делегације жалиле. Најактивнија је била Београдска делегација, која је активно помагала неискусног домаћина, обавила широке консултације са свим осталим делегацијама, и залагали се да се ширење покрета на нове чланице глатко обави, уз велики утицај на израду нацрта дневног реда и саопштења о раду, уз настојање да документи имају што прогресивнији (леви) карактер.¹⁷⁹

¹⁷⁹ АЈ 837 КПР 1-4-а/13 Припремни састанак за конференцију несврстаних

6.2. ПРИПРЕМЕ ЗА КОНФЕРЕНЦИЈУ

Пред одржавање 4. конференције ПНЗ, власти у Београду су вршиле преглед опште политичке ситуације у свету, користећи припреме за самит у циљу дефинисања своје опште спољне политике која се умногом ослањала на покрет. Као основа за припреме, поново су дефинисани концепти несврстаности, од стране политичких и научних институција. Начела несврстаности су имплицитно садржана у критеријумима политике несврстаности, који су дефинисани 61. године и даље разрађивани и потврђивани до 73. године. Према усвојеној дефиницији, несврстана земља је та која има независну политику засновану на коегзистенцији држава са различитим системима, да подржава ослободилачке антиколонијалне покрете, да не буде у војном мултилатералном савезу у контексту сукоба великих сила (према погледу из Београда 73. године, војни савез са великом силом попут Индијског и Египатског са СССР, није био против несврстаности ако није био коришћен у контексту сукоба великих сила, тојест против другог блока). Независна спољна политика била је основа несврстаности, самим тим те земље су имплицитно анти блоковске, али се та независност огледала углавном у војном погледу, јер идеолошка или политичка блискост, попут односа Москве и Београда, нису сматране за проблем. Ти критеријуми нису виђени као ригорозно и прецизни и отварали су врата широком спектру држава, и били су наслоњени на ОУН и њену повељу, у оквиру које су највише дејствовале чланице покрета. Идеја водилца и покрета и ОУН била је суверенитет, интегритет, безбедност, и самоопредељење свих земаља, мада су у пракси ови принципи селективно примењивани. Прокламовани циљеви у читавом периоду остали су: Мир и мирољубива коегзистенција, антиколонијализам и антиимперијализам, ванблоковска оријентација, разоружавање, универзалност и ефикасност ОУН, економска сарадња и независност.¹⁸⁰

¹⁸⁰ АЈ 837 кпр, начела несврстаности, институт за међународну политику

Несврстаност је такође дефинисана у контексту одбране и безбедности, у документима секретаријата одбране. У њему је несврстаност схватана као антитеза хладном рату и подели света у блокове, а генерално и против хегемоније и доминације, све у главном циљу одржавања безбедности и независности чланица покрета, није затворен систем ван ОУН. У безбедносном смислу чланице су дефинисане као препуштене саме себи у војном смислу, јер покрет није био војни савез већ дипломатско-политичко. Војно-политички положај је дефинисан у односу на кретања у међународним односима где је присуство војне силе оптерећивала и веома утицала на положај земаља, а највећи војни потенцијали су у овом периоду били концентрисани на Европу и источну Азију, где су се три највеће силе такмичиле. Након рата Индије и Пакистана, и главног дела рата у Индокини, безбедносна ситуација у Азији се смирила, и прешла на политичко дефинисање интересних сфера уместо отвореног рата. У овом периоду настанка детанта после заоштравања односа, међународно сукобљавање је прешло на специјални и скривени рат, због немогућности отвореног рата између нуклеарних сила, и он је дефинисан као индиректни рат, примарно кроз политичку и економску подршку неконвенцијалним и паравојним формацијама у оквиру деколонизације трећег света. Специјални рат као алтернатива конвенционалном и посебно нуклеарном је виђен као добра опција од стране великих сила, посебно кроз интервенције у локалним ратовима. Секретаријат је приметио повећану могућност тихе агресије великих сила на несврстане земље, што је било потврђено на блиском истоку после треће конференције покрета, а потом и широм африке. Због малих војних потенцијала предложено је дипломатско деловање ка мирољубивости, разоружању, и јачању међународног права.¹⁸¹

Несврстане земље су се налазиле на битним геостратешким просторима, као што су Суецки канал, Панама канал, Малезијски пролаз, такође су располагале војно корисним сировинама у великим количинама, посебно у виду нафте на блиском истоку и руде на југу африке. Уз то су територије на којима су се налазиле

¹⁸¹ АЈ КПР 837 1-4-а/15 1-2, Анализа секретаријата одбране

несврстане земље биле од стратешке важности за блокове, посебно битно за Југославију је стратешки положај ње у оквиру медитерана око кога су се два блока сукобљавала.

Безбедност несврстаних је такође поремећена од стране њих самих, јер је велики број чланица имао нерешена билатерална питања и међусобан анимозитет. Територијално наслеђе колонијализма, због кога је већи број земаља трећег света уобличен па и измишљен од стране великих сила, оставио је проблем граница и етничко-културног састава многих земаља, које су се налазиле на различитим ступњевима културно-друштвеног развоја и самим тим често биле у немогућности да мирно реше спорове. Поред колонијалног наслеђа, верско-националних нетрпељивости, економских и државних интереса, идеолошки хладни рат је повећавао могућност рата и грађанског рата кроз увоз идеологије. Из тих разлога избијали су ратови узмеђу чланица, који су подривали не само њихову безбедност већ и јединство и сврсисходност покрета. Национални интереси и хетерогеност погледа на свет, различите безбедносне ситуације и блискост једном од блокова као и разлике у степену спровођења декларисаних начела, отежавали су дипломатску сарадњу у безбедносном погледу.

Сама несврстаност је експлицитно дефинисана као против чланства у мултилатералним војно-политичким савезима у свези са великим силама, што је битно због промене у светским односима где велики ратни савези постоје у миру уместо само у рату, посебно у контексту идеологизације савеза. Остали савези, посебно они неформалне и *ad hoc* природе, ван система савеза светских сила, су узети као прихватљиви, а за једини валидан разлог савеза је узета самоодбрана, док су идеолошки савези строго одбијени као превазиђени. Доста створених дефиниција су практичне прилике, где се на пример примање војне помоћи од стране великих сила (као у случају Југославије) прихватљиве ако уз њих не иду политичке уцене и посебно ако су у циљу одбране од доминацијом (што је све тешко дефинисати у пракси). Велики број несврстаних је примао војну помоћ и војне саветнике и инструкторе од стране великих сила (често и тајне војне снаге), али то

је третирано у документима као јавна тајна или као једва у складу са принципима, посебно кроз потенцирање независности војних снага поменутих земаља од директне команде великих сила. У теорији несврстасне земље су могле помоћи једне другима кроз принцип колективне одбране који је дефинисан повељом ОУН, али се она показала као неефикасна, а конвенционални међудржавни ратови су били реткост, уз немогућност супротстављања великим силама, тако да је главна војна помоћ нападнутим чланицама од стране других несврстаних долазила у виду новца и наоружања, као и тренирање снага и лечење повређених. Београд је покушао да изведе у покрет војну доктрину Југославије, општенародну одбрану, чији је циљ био мобилизација широких народних маса за вођење неконвенционалног асиметричког рата, уз претходно редовно тренирање грађања. Тај систем се базирао на побуни против окупације током другог светског рата од стране покрета отпора комуниста, и проширивао индоктринацијом грађана на свим нивоима од школе на даље. Поред доктрине Београд је нудио и новчану помоћ, ратну технику, изградњу војних објеката, војну инструкцију и тренирање, упућивање војномедицинског особља, школовање кадра, слање војних инструктора, трансфер наоружања, у вредности преко двеста милиона долара током периода 1960-72, а та помоћ је ишла народноослободилачким и комунистичким покретима отпора у Африци и Азији.¹⁸²

У оквиру свог деловања у ОУН и ПНЗ, Београд је био веома заинтересован за проблем ослободилачких покрета, који су у великој мери били повезани са савременим ратовима. У оквиру главних криза у периоду 70-74 дешавали су се и ратови за ослобођење: У оквиру рата у Индокини и инвазије САД било је питање независности некадашњих Француских колонија (посебно Вијетнама), у оквиру рата на Блиском истоку било је питање независност бившег Британског мандата Палестине, а у оквиру рата Индија-Пакистан било је питање независности Бангладеша (бивше Британске колоније), и сва три велика рата која су трајала у овом периоду укључивала су покрете за ослобођење. Велике силе су се уједно

¹⁸² АЈ КПР 837 1-4-а/15 1-2, исто

бориле и за идеолошко-блоковско дефинисање новоослобођених земаља, посебно у источној азији и на југу африке. Београд се јако интересовао за овај проблем јер је деколонизација главни узрок могућности настанка покрета несврстаних, па је самим тим у основи политике покрета а и политике Београда према њему био неопходни антиколонијализам, који се увек могао узети као питање око кога се све хетерогене чланице слажу.

У фокусу деколонизације била је Африка, у оквиру које је био поприличан број колонијалних држава, које су извор економског потенцијала и антикомунистичког расположења, због чега су их западне силе толерисале. Поред покрета за ослобођење који су подржавани од стране ОАЈ (уз званичну подршку на самиту ОАЈ у Рабату јуна 72.), било је и алтернативних покрета и сепаратистичких снага, често подржаваних од стране независних суседа, што је доводило и до војних интервенција преко граница страних држава. ОАЈ и несврстани су подржавали више ослободилачких покрета: У Анголи МПЛА, антипортигалски комунисти, успешни у герилском рату уз подршку Алжира, Судана, Танзаније, Замбије, Реп. Конга, уз помоћ Кубе и СССР, други покрети су били мање успешни; У Мозамбику Фрелимо, антипортугалски из подршку Замбије и Танзаније, подршка ОАЈ, социјалистичких и умерених земаља; У расистичкој Родезији деловала је Запу (Зимбабве), због Британске подршке Родезији 72. ступио у војну акцију, комунистичка организација окренута Москви, сарађивала са АНЦ и МПЛА; У Јужној Африци деловао је Афрички национални конгрес, под репресијом власти, у почетној фази борбе али има везе са другим покретима и подршку ОАЈ; У Намибији Свапо, широка подршка народа, у оружаном борби. Са свим овим покретима Београд је одржавао званичне и незваничне везе. На блиском истоку постојале су везе са палестинским покретом за ослобођење са главном фракцијом Фатах-ом, противе се постојању Израела, за ослобођење палестине и социјализам се залажу, војне и терористичке акције честе, незадовољни резолуцијом СБ ОУн из 67. јер је сматрају незадовољном, у програму имају оружану борбу маса до уништења Израела, добијају новац арапских земаља. У индокини Београд је одржавао везе

са комунистичким покретима, подржавајући Јужно-Вијетнамски национални фронт ослобођења, који је након потписивања примирја са владом Јужног Вијетнама припремао даље активности за уједињење након неуспеха САД да их обузда, има подршку сељачких маса које су чиниле 90% становништва земље кроз социјалистички програм. Фронт се бавио општенародним ратом за успостављање уједињене комунистичке државе уз помоћ северног Вијетнама, уз широку помоћ социјалистичких земаља.

Београд је пружао принципијалну подршку инпомоћ покретима за ослобођење, често кроз народне псеудополитичке организације попут народног фронта (ССРНЈ), пружана је материјална помоћ, углавном кроз давање новца и војне технике. Дипломатски је подршка дата тражењем да се на конференцијама несврстаних појаве представници ослободилачких покрета које признају ОАЈ и Арапска лига.¹⁸³

Будући да је идеја о несврстаности Београда проистекла из потребе да се одржи безбедност државе у односу на велике силе које је угрожавају, посебно СССР, битан је однос Москве према покрету НЗ. Москва је пред четврту конференцију одржавала свој биполарни поглед на свет, где су на њеној страни биле социјалистичке земље, комунистички покрети, и ослободилачки покрети, који су сви имали заједничког непријатеља, због чега се несврстаност не признаје као дуготрајан и аутентичан фактор. Активности покрета гледају као део општег антиимперијалистичког (анти западног) покрета, избегава помињање покрета и његових начела у медијима, али се све више прихватало као реалност, мада практично а не принципијално, мада представљају покрет као савезника у борби за "мир". Помињају термин активна или позитивна неутралност, и несврстаност као спољно политички и међународно правни статус. Москва је покушавала да несврстане убаци у светски социјалистички систем под својом контролом, где су јој проблеме постављали социјалистички Пекинг и антикомунистички Вашингтон, па

¹⁸³ АЈ КПР 837 1-4-а/15 1-2, Комисија за међународну сарадњу Народног фронта (СКССРНЈ)

је у пракси тражила савезнике у покрету, али у контексту свог глобалног супарништва а не искрене бриге за проблеме земаља чланица, што се видело у непомињању проблематике несврстаности у састанцима са Вашингтоном, са којим је имала супарништво интереса на подручју трећег света. Москва је веће проблеме имала са Пекингом који се постављао као лидер сиромашног Југа против Европског севера, са изразито антиколонијалним карактером, посебно због приступања НР кине ОУН. Како би парирала Пекингу, Москва се активирала подршком Индији, а насупрот Вашингтона су деловали на блиском истоку и ових година су почели да шире утицај у латиноамерици, а то су све били простори несврстаних. Москва је такође активно делила несврстане према идеологији и односу ка социјализму, покушавајући и даље да привлачи чланице покрета себи економском и војном помоћи, условљавајући економску сарадњу политичком. У односу ка Београду остала је условљеност несврстаности социјализмом, и нуђењем координисања спољнополитичке активности и сарадње и подржавањем заједничких социјалистичких анти-западно-империјалних интереса, али прихвата несврстану политику Београда и поштује је условно. Главни интерес Москве за конференцију је и даље био спречавање изједначавања два блока и њихове политике као једнако штетне, спречавање кинеске тезе о богатом северу и сиромашном југу насупрот кондоминијума суперсила, противљење утицају Кине, не удаљавање од социјалистичког лагера.¹⁸⁴

У оквиру припрема за четврту конференцију Делегација Југославије је разматрала план за усвајање дневног реда на седницама припремног комитета, са циљем да се његови делови уврсте у целину званичног документа, очекујући нацрте више делегација укључујући и домаћина, и кроз те припреме је разматрала опште проблеме који су притискали конференцију. Известан број земаља је током консултација поставио питање преиспитивања критеријума несврстаности, у контексту прикључивању нових земаља попут Пакистана и Бангладеша, али Сип није очекивао измене устаљене праксе, иако је питање војно-политичке

¹⁸⁴ АЈ КПР 837 1-4-а/15 1-2 „Документи амбасаде Југославије у Москви, јун 73.

независности у односу на велике силе било повређеном од стране више чланица попут Индије и Египта. Сип је узео флексибилан став и задржао отвореност према примањи нових чланова чак и ако критеријуми нису било комплетно испуњени, под условом да земља у питању следи политику несврстаности. Сип је желео да задржи праксу консензуса при доношењу резолуција, уз право чланица да писмено изнесу резерве по одређеним питањима, међутим раст покрета и његова хетерогеност су временом погоршавали могућност постизања консензуса по великом броју питања. Консензусом се избегавала потреба за једногласношћу и давало права мањини да изрази неслагање али не и да блокира већину, која је морала бити велика, уз допуштање мањинских интереса упоредо са већинским, са највећим проблемом око дефинисања ко је заиста несврстан јер су несврстане земље имале осетан плуралитет виђења. У циљу стварања сарадње обацивано је надгласавање и наметање ставова, како би се створио изглед општег слагања и тиме покрет представио као јачи и неметнуо у оквиру међународних форума попут генералне скупштине Оун. Сип је био свестан минималних успеха покрета и општег раста несигурности и небезбедности мањих земаља посебно у трећем свету, јер су се притисци и агресије уз мешање у унутрашња питања држава само погоршавали током деценије постојања покрета, уз заинтересованост великих сила само за своје проблеме и сфере утицаја, а детант почетком деценије је само ојачао велике сила према несврстаним земљама а није допринео општем миру. И даље су тражени начини утицаја несврстаних земаља на мир у свету, посебно у оквиру Оун и агитације за поштовање њене повеље, у контексту одржавања војних пактова великих сила и њиховог ширења на трећи свет (Нато, Варшава, Центо, Сеато), који су сви отклањали могућност опште колективне одвране дефинисане у повељи. На 27. заседању ГС ОУН несврстане земље су прихватиле агресивнији став према деколонизацији, уз инсистирање на оружану борбу у оним земљама из које се колонијалне силе не повуку на миран начин, а сам распад колонија је једно од успешнијих догађаја по покрет (коме је покрет допринео) током претходне и текуће деценије, и био је једно од ретких питања која су добијала општи консензус

на састанцима покрета. Сип је дефинисао политичке и економске притиске и уцене као део општег неоколонијализма, као и културне везе Британије и Француске са трећим светом, уз посебан осврт на проблем Вијетнама и Палестине као директних жртви неоколонијалних ратова.¹⁸⁵

У Југословенским нацртима декларација види се спољна политика Београда и њени циљеви према не само Мнз, већ и према Оун и трећем свету. У њима се фокус ставља на мир и независност од сваке врсте хегемоније, уз једнакост и позивање на земље које групише заједно и дефинише као мирољубиве, прогресивне и демократске, као инантиимперијалне, чиме се између редова види примарно ослањање на левичарске режима и поставља де антизападно, што је видно и у прихватању отворено про-совјетских држава у оквиру покрета. Овим дефиницијама се спречава анти-социјалистичко или анти-совјетско настројење према Москви која је била главна геополитичка претња у претходним деценијама, али се и подржава комплетна независност Београда, што је у основи спољне политике Београда током читавог периода. Нацрти изражавају имплицитно незадовољство у активностима покрета који је у пракси мало тога урадио што није било декларативно, уз позив да се одржи нестабилно алционо јединство и речи пренесу у дела. Промене у односима у свету су примећене и поменут је допринос покрета позитивним променама, што је било неопходно како бу се одржао ентузијазам за покрет, у контексту рада на променама основе за мир (колективне безбедности), и контексту дупле оштрице детанта који је смирио тензије у свету али по цену могуће поделе интересних сфера у трећем свету. Београд је подржао опште принципе који су били битни и за њега, неповредивост територијалног интегритета и отпор према мешању у унутрашње послове, индиректно стављајући до знања могућим противницима шта неће толерисати у односима, такође подржавајући све земље које су се бориле против агресије да би се доказала

¹⁸⁵ АЈ 837 КПР 1-4-а/15 5-8 ССИП информације о нацрту дневног реда конференције 4.пнз

сопствена спремност на дуготрајну одбрану у случају агресије. Акцент је стављен на сарадњу и јединство, како би све земље у броју савезника и пријатеља нашле дипломатско одвраћање од напада, потврђујући ту сарадњу кроз подршку земљама које су трпеле агресију, али без бистварне могућности да се помогне чак и дипломатским путем. Тражена је декларација Оун о јачању међународне безбедности кроз недељивост мира и међузависности света, али је реално ослањање на Оун колективну безбедност било минимално због савета безбедности у којем су седели противници са вето моћима, спречавајући спровођење међународне мировне политике и потчињавање исте својим интересима, па је фокус био на генералну скупштину и тамошњу сарадњу неврстаних чије резолуција нажалост нису имале снагу и неопходност спровођења. Као допринос миру поново је тражено разоружавање кроз Оун, и подржавање универзалног мира и коегзистенције под оквиром Оун, тражећи да СБ извршава своје обавезе према повељи. Београд је сматрао потребним да се оснује стални координациони комитет за заједничке активности после конференције, уз редовне министарске састанке, и *ad hoc* комитете за поједина питања.¹⁸⁶

25. октобра 71. НР Кина је постала члан ОУН, узимајући веће место на светској сцени, што је потврђено посетом председника Сад Никсона у фебруару следеће године. Као велика сила и члан Савета Безбедности, и ривал двома суперсилама у трећем свету, посебно Москви као социјалистичком центру, њен утицај је био веома битан за Београд, посебно у контексту ПНЗ и трећег света. СИП је имао негативно виђење политике Пекинга, и у Европи је сматрао да он ради против интереса мира кроз поткопавање и слабљење позиција социјалистичких земаља у контексту своје анти-Московске политике, као и стварања проблема Москви у Европи како би пажњу изнела из азије. Примећена је активност Пекинга на отварању територијалних питања у Европи као незавршених и искомпликованих другим светским ратом, углавном на уштрб позиција Москве, и уз противљење конференцији европске безбедности, јер је став Пекинга био да би сређивање

¹⁸⁶ АЈ 837 КПР 1-4-а/15 5-8, Нацрт главне резолуције конференције

интересних сфера у Европи (за шта је према њима конференција служила) отворило Москви врата за агресивно деловање према Пекингу, тврдећи да је то лоше за безбедност европских држава јер ће она зависити од Москве. Пекинг је сматрао да ће конференција у Европи озаконити блоковску безбедност уместо колективне, подржавајући европску економску заједницу као баријеру Московском хегемонизму, игноришући социјалистичку солидарност, чак подржавајући политичко-војну интеграцију западне Европе у јавним наступима. Пекинг је подржавао еманципацију западне европе од Сад, али је током деескалације непријатељстава Сад у индокини почео да позитивно карактерише чак и НАТО као баријеру Москви и одржавању баланса сила. тврдећи да Москва жели да створи осећај безбедности у Европи како би искористила евентуално повлачење америчких трупа за јачање својих позиција, и супротстављајући се Московском контролом над земљама источне Европе, чак налазећи заједнички интерес са крајње десно оријентисаним владама и државама у Европи.¹⁸⁷

У односу према покрету несврстаних утицај Пекига је виђен као негативан и рушилачки, паралелан са покушајима западних сила да смање сарадњу са Москвом и њен утицај на покрет. Западне силе су у анти-империјализму виделе социјалистичку про-Московску политику, Пекинг је био истог виђења и у оквиру своје анти-Московске политике покушавала да смањи утицај Москве у покрету позивајући се на свој статус земље трећег света и социјалистичке земље. Овај утицај у Београду је виђен као негативан и хегемонистички израз Пекингшке политике, и док је Пекинг то представљао као борбу против хегемоније две Европске супер силе, Београд је то посматрао као тактичку активност а не трајно уверење. Пекинг је инсистирао на једнаком третирању обе супер силе од стране покрета, уместо на про-совјетском анти западном деловању које је тада било актуално и видљиво у сарадњи великог броја земаља са Москвом у ГС Оун на 27. заседању. Београд је сматрао да Пекинг крши принципе несврстаности кроз мешање у унутрашње послове других земаља и стварање сфере утицаја у Азији

¹⁸⁷ AJ 837 кпр 1-4-а/15 Ссип информација о Кини

(за шта не критикује Москву), док је Пекинг посматрао Московску иницијативу за колективну безбедност Азије као отворену агресију. У документима СИП-а види се отворено про-Московско и анти-Пекингшко расположење званичног Београда, оптужујући Пекинг за покушај претварања ПНЗ у трећи блок са собом на челу.¹⁸⁸

У оквиру припрема, прегледом недавних извештаја из амбасада Сфрј у свету почетком септембра, дошло је до закључака о ставовима битних земаља према предстојећем самиту. Оцењено је да су суштински ставови Москве према покрету остали исти, али да је дошло до повећане активности према самиту, највише због ширења свог програма мира како не би запостављали трећи свет, и због страха од утицаја Кине у трећем свету, што се могло прочитати и у совјетској штампи где су несврстани упозоравани на негативно расположење запада и Пекинга према Москви. У исто време према информацијама отправника послова у Москви, односи Москва-Бон су се погоршавали и фокусирали Москву на европска питања, док су из про-совјетског Делхија стизале поруке резерве према детанту Сад-СССР због могућег погоршавања свог положаја (у контексту споразума Делхи-Исламабад, и нормализације истог са Пекингом). Из Москве је пренето изненађење величином предстојећег самита, али и показана сумња према несврстаности многих чланова, оцењујући покрет као шаролик и мир као једини заједнички циљ, који су повезали и са својом политиком, и поново упозоравајући на утицај Пекинга. Из Париза су добијене информације да Париз покушава да се ослободи претераног утицаја Сад у западној европи и самој Француској, уз покушај да се води самостална светска политика, такође показујућу скептицизам према самиту и делујући дискретно на франкофоне чланице покрета, тврдећи да се велика питања требају примарно решавати деловањем великих сила. У светској штампи показан је већи интерес за покрет, и међу великим силама, уз раст поштовања према покрету, али се такође

¹⁸⁸АЈ 837 кпр 1-4-а/15 Ссип информација о Кини

осећала забринутост за наставак кризе на блиском истоку и погоршавању тамошњих односа¹⁸⁹

Почетком септембра 73. Године, делегација Београда је завршавала припреме пред одлазак у Алжир на конференцију покрета НСЗ, константујући да је међународна ситуација свеукупно добра за одржавање самита, али да је дошло и до негативних развоја у свету. Примећено је да је Индија била у доброј ситуацији након постизања споразума са Пакистаном, над којим је извршила војну, политичку и дипломатску победу, осигуравајући доминантан положај у јужној Азији, због чега је било потребно остварити већи контакт са делегацијом Делхија. Такође је примећен јак утицај великих сила на одређене чланице, и да је самит био присутан на билатералним и мултилатералним састанцима држава ван покрета. Уз то оцењено је да је Москва покушавала да покрет веже за себе, што је виђено као проблем, али је стављено у контекст покушаја Москве да спречи нападе на своју политику на самиту, што је био дипломатски циљ и Вашингтона, и да је недавна активност у том смеру део дугорочне стратегија а не тренутна тактика.

Делегација је извршила упоредну анализу до тада циркулисаних предлога текстова на економске мере, груписану према деловима Београдовог предлога резолуције. По питању анализе стања међународних економских односа, предлог Делхија није садржао ову проблематику као посебан део, већ су је свео на констатацију постојања кризе међународних економских односа која негативно погађа земље у развоју, али је константовано да квантитативни циљеви међународне стратегије развоја нису постигнути и даје се уопштено упозорење на импликације преговора између великих сила за решавање проблема неразвијених, и додајући да политичко побољшање у свету није довело до конкретних мера међународне економске сарадње, уз помињање да се одлуке о монетарној реформи доносе у малом кругу најбогатијих земаља. Алжирски нацрт по овом питању је такође анализирао проблеме али у контексту политичких проблема, тојест у први план је кривицу за економско стање и односе стављао на

¹⁸⁹ АЈ 837 кпр 1-4-а/15 депеше дипломатских представништва СФРЈ

империјализам, колонијализам, доминацију, експлоатацију, али све то без конкретних примера, и уз негирање позитивних резултата и акција на пољу развоја који су до тада постигнути.

По питању главних принципа земаља у развоју при међусобној сарадњи и сарадњи са осталим земљама, нацрт Делхија је говорио о потреби имплементације програма акције са састанка у Џорџтауну, уз потврђивање да су земље примарно саме одговорне за свој развој, са потребом пуне мобилизације својих ресурса и суверености над њима. Наводило се и да је међусобна сарадња тих земаља основни услов за сарадњу са другим земљама. Нацрт Алжира је тражио стварање асоцијација произвођача (попут Опек) и раскидање свих уговора са развијеним земљама који су насилно наметени. По питању трговине Делхи је тражио да земље у развоју равноправно учествују у доношењу свих мера везаних за међународну трговину, и да имају активну улогу у мултилатералним трговинским преговорима уз доношење непосредних мера за олакшавање извоза земаља у развоју на тржишта развијених земаља. Алжир се залагао да се у предстојећим преговорима примене принципи нерепроцитета, недискриминације, и преференцијалног третмана у корист земаља у развоју, и такође тражећи стабилније извозне приходе на основама укидању царинских и нецаринских препрека укључујући протекционизам, као и веће учешће неразвијених у светској трговини. О питању проблема ефикасности акција несврстаних и неразвијених земаља и ОУН, Делхи је похвалио већ предузете акције претходних година и подвукао потребу настављања тих акција, док се Алжир слагао са Београдом о потреби одржавања специјалног заседања Генералне скупштине ОУН посвећене економских питањима, тражећи и специјални механизам несврстаних земаља који би се бавио проучавањем и спровођењем одлука конференције, који би требао подржати и акције земаља групе 77.¹⁹⁰

¹⁹⁰ АЈ 837 КПР 1-4-а/15 Конференција покрета несврстаних у Алжиру, документи делегације Београда

Делегација Београда и извршила и упоредну анализу предлога главног политичког документа самита других делегација које су такав документ спремиле (Индија, Алжир, Куба, док је Египат циркулисао само економски нацрт). Уводни део је највише разрађен био у нацрту Београда, садржао је оцену и функције несврстаности у промењивом савременом свету, истичући трајну вредност њених циљева и принципа, указивајући на континуитет у развоју несврстаности. Делхи је у уводу поменуо виталност и динамизам покрета, истичући да се шири број чланица и да је у оквиру покрета велики део светског становништва, подвлачећи трајну вредност потврђених принципа покрета.

Сви нацрти су се бавили оценом савремене међународне ситуације, где је Београдски предлог констатовао дубоке промене у свету као резултат нарастања снага мира и развоја чији су део несврстане земље, поменувши процес ширења преговарања и смањивања затегнутости, што је виђено као у складу са циљевима покрета. Нацрт Београда је био изричитiji од осталих у тражењу да се попуштање у свету прошири више на трећи свет и да обухвати решавање нагомиланих проблема тамошњих земаља, док је Делхи подвукао да је утицај детанта по трећи свет неизвестан и да је за позитивно побољшање у трећем свету потребна даља демократизација међународних односа, док је Алжир подвукао и потребу за недељивости мира уместо пребацивања конфронтације на друге делове света, критикујући домете и принципе детанта. У питању локалних криза и ратове све делегације су имале слична мишљења, али су у различитим мерама разрадили проблем, где се Алжир посебно фокусирао на проблем на блиском истоку, дајући радикалне предлоге да несврстане земље добију обавезу да свим средствима помогну Египат, Сирију и Јордан да поврате окупиране територије, уз појединачне или колективне мере против Израела од кога је тражена тренутно и безусловно повлачење. Београд је само потврдио своје ставове да присвајање територија силом није дозвољено и да се требају искористити резолуције СБ и ГС ОУН да се дође до трајног репења, уз нов предлог о формирању комитета ПНЗ који ће предлагати заледничке акције покрета за решавање кризе.

Све делегације су осудиле кршење споразума у Индокини, где је Делхи био умеренији а Београд и Алжир били радикалнији у осуди акција Вашингтона и у подршци комунистима Вијетнама. Све делегације су позвале на самостално одлучивање тамошњих земаља без мешања страних сила, а Београд је поздравио несврстану оријентацију Индокине и њихово легитимно право да буду независни, подржавајући Париске споразуме и окривљујући Вашингтон за све проблеме. Делегације су биле сложне у осуди колонијализма и давању солидарности борби за независност, констатујући да је дошло до стагнације процеса деколонизације. Овде је текст Делхија био најумеренији и ограничен, позивајући на примене одлука ОУН не помињујући покрете за независност, док је Алжир позвао све земље да помогну ослободилачке покрете и осуде колонијалне силе, уз предлог за одржавање специјалне конференције ПНЗ о колонијализму. Београд је такође нагласио легитимност борбе за ослобођење и потребу помоћи тим покретима свим средствима, иако су средства које је Београд имао за давање била ограничена и ад хок, тражећи да ти покрети буду признати као легитимни представници народа (иако то нису заиста били), уз позив конференцији европске безбедности да осуди колонијализам Португала (који је био и члан НАТО), и позив на формирање фонда ПНЗ за помоћ жртвама агресије и колонијализма.

Питање међународне безбедности највише је разрадио Београд, тражећи концепцију осигурања безбедности у свим деловима света, једнакој за све државе, са повезивањем регионалне безбедности (збивања у Европи) са светском безбедношћу, инсистирајући на реализације декларације о међународној безбедности из 70. Године, дајући подршку солидарношћу несврстаних у одбрани своје безбедности и избегавању сукова. Сви нацрти су укључивали подршку за ОУН и њену универзалност и ефикасност, као и потребу за координацију и солидарност земаља покрета, где је Београд посебно истакао да је унапређење сарадње несврстаних услов за обезбеђење њиховог утицаја на међународне односе и збивања, и где је Алжир тражио успостављање годишњег министарског

састанка покрета и обезбеђивање сталног институционализованог оквира за сарадњу.¹⁹¹

Пред саму конференцију одржан је састанак припремног комитета, који је усклађивао нацрте докумената, где је Алжирски нацрт политичке декларације представљао добру основу за даљу разраду, док су нацрти осталих земаља стављене по страни, након чега је Београд пришао припреми амандмана на Алжирски текст. Такође је одлучено да се припреме политичка и економска декларација, уз мноштво мањих резолуција, и да се као пуноправни чланови приме Бангладеш, Перу, Оман, Катар и Аргентина, као и да се за госте препоруче Аустрија, Финска и Шведска. Малта је затражила пријем у покрет, што је у почетку одложено због НАТО базе на њеној територији, где су се посебно Делхи и Куала Лумпур противили истичући потребу стриктног придржавања критеријума, али је на крају било прихваћено након што је Валета објаснила да она води несврстану и независну спољну политику али да има страну војун базу на територији јер јој је потребан новац, и да ће је укинути до краја деценије, па је Алжир морао да прихвати кандидатуру иако је био против ње.

Пред конференцију такође је одржан министарски састанак, који је одворио министар дипломатије Замбије у функцији координатора, излагајући концепцију покрета у измењеним међународним условима, указујући на интензификацију њихове активности после трећег самита, стављајући нагласак на деколонизацију и њене проблеме на југу африке (где је окривио запад и НАТО за неуспехе ослобађања због политичких и економских разлога). Министар Алжира је одржао велики говор у коме се видело сазревање политике Алжира и повећавање привржености покрету и принципима несврстаности, са одсуством радикализма или вербалног екстремизма, уз одмереност, али је навео да је запад једнак империјализмом, док је социјалистички све савезник несврстаних, и окривио је нерешавање кризе на блиском истоку одсуством санкција против агресора.

¹⁹¹ AJ 837 КПР 1-4-а/15 Конференција покрета несврстаних у Алжиру, документи делегације Београда

Идеја о евентуалном редефинисању несврстаности је наишла на отпор већине земаља из страха да се самит неоптерети са превише питања, и јер је дневни ред имао простора за нове иницијативе а да се допуна начела може оставити за наредни самит након дубљег разматрања, што је био и став Београда. Министарски састанак је усвојио нацрт дневног реда за самит, отклонио је тешкоће које су могле оптеретити рад самита, потврдила жељу за конструктиван прилаз проблемима и јачање јединства усаглашавањем ставова, и показала потребу да се отвори дебата о критеријума несврстаности због еволуције међународних односа.

Савезни секретар Минић је такође иступио на министарском састанку са говором, наглашавајући очекивање београда да ће конференција бити нова потврда јединства несврстаних, уз решеност да се активно делује на реализацији усвојених ставова и одлука, како би политика несврстаности јача и има већу улогу у међународној политици, јер би нестанак континуитета негативно утицао на ту улогу и самим тим на решавање отворених проблема који су тиштили несврстане. Поздрављено је ширење покрета и разумевање тих земаља да је политика несврстаности битан услов за њихову независност и решавање проблема који су њима од интереса. Подвучено је да је ово највећи састанак покрета до тад, и да је то потврдило вредност и универзалност покрета, демантујући мишљења да ће се покрет распасти или ослабити, или да ће принципи покрета изгубити на актуелности. Подсетио је да су критеријуми постављени још 61. Године издржали пробу времена, да они нису круте баријере већ јасна платформа за окупљање и заједничку акцију која је извирала из основних начела и циљева покрета, изражавајући подршку Београда максималној ширини и флексибилности при примени тих критеријума у циљу ширења чланства.¹⁹²

¹⁹² АЈ 837 КПР 1-4-а/15 Конференција покрета несврстаних у Алжиру, Билтен Делегације Београда

6.3. ЧЕТВРТА КОНФЕРЕНЦИЈА ПОКРЕТА НЕСВРСТАНИХ ЗЕМАЉА, У АЛЖИРУ

На пленарној седници састанка министара формирани су политички и економски комитети, који су имали задатак да припреме нацрте докумената, где су алжирски нацрти узети као основа за израду у редакционом комитету. Београд се у иступању на комитету залагао за акциону оријентацију конференције и иреализацију оних мера и акција које воде даљем јачњу сарадње међу несврстаним земљама ради пунијег коришћења својих потенцијала и обезбеђивања постављених циљева. Алжир и Каиро су циркулисали документе који су оштро позивали на политичке и економске мере против Израела на основу повеље ОУН и остварење повлачења Израела и успостављања Палестине, уз осуду Вашингтона због подршке. Каиро је био посебно агресиван остављајући могућност за понашање према Израелу као земљи ван закона, предпостављајући чак и војне мере.

У раду самита осетило се потврђивање концепције ширења покрета и његове прогресивне (левичарске) садржине, са налажењем додирних тачака за сарадњу између географски и културно удаљених земаља, уз слаб притисак великих сила и избегавање радикалних деловања. Најактуелнија питања била су активност покрета, криза на блиском истоку, и осуда империјализма САД и доминације у латино-америци, деколонизација југа Африке, повезано са економском еманципацијом и безбедошћу. Чланице су биле генерално заинтересоване за институционалну организацију покрета, где је посебно интересанта била идеја Алжира о секретаријату, али су друге државе биле обазриве према превеликом коришћењу позиције домаћина Алжира за сопствену афирмацију, а због чега је Алжир био позитивно оријентисан према амандманима својих докумената како би смањили конфронтацију. Документи Београда су било добро припремљени и обимни, уз велику активност делегације на конференцији и широк дијапазон

билатералних контакта, са честим истицањем улоге председника Броза у формирању покрета од стране других делегација.

На генералној дебати председник Алжира Бумедијен је у свом говору дао нагласак заједничкој организованој акцији покрета за остваривање својих циљева, који су се састојали у заштити политичких и економских интереса трећег света, и изразио наду да ће самит дати нови импулс несврстаности у борби за консолидацију независности и конкретизацији својих легитимних захтева, уз очување трајног и праведног мира. Посебну пажњу је дао проблему доминације и империјализма, као и економског потчињавања, залагајући се за ширење несврстаности и отклањање западне хегемоније у свету, игноришући проблеме хегемоније другог блока. Генерални секретар ОУН Валдхајм је изразио захвалност на подршци ОУН коју је ПНЗ давао, јер је она јачала улогу и ефикасност организације при очивању мира и напретка. Политички комитет је поред декларације припремио двадесетак резолуција, на основу алжирског нацрта али уз многе допуне Делхија, Београда, уз позитиван став према Москви броја чланица, док је економски комитет уз улогу Београда усвојио предлог формирања фонда за друштвено економски развој и солидарност несврстаних, а такође је делимично прихваћен и програм даље акције покрета.¹⁹³

Концепт несврстаности пред конференцију из угла Београда је усклађен током консултација врха СФРЈ током августа у словенији, где је у припремама за говор председника Броза било одлучивано како ће Београд представити свој поглед пред свима. Броз је тражио да се почне од Београдске конференције, како би се показала улога Београда у заустављању хладног рата, која је по Брозу била веома велика, и створила оквир да се несврстани уопште састају. Тражио је да се помене помирење у Европи али подсети да она није цео свет, где се споразумевањем и далековидошћу много може урадити, посебно због жаришта у свету и на самом медитерану где је отопљавање веома потребно. Сматрао је да су западне земље

¹⁹³ АЈ 837 КПР 1-4-а/15 Конференција покрета несврстаних у Алжиру, Билтени делегације Београда

вршиле политику империјализма у покушају да опколи земље трећег света, посебно на западу и југу африке, блиском истоку, у југоисточној азији, и у индијском океану, и да се тамо заоштрава ситуација. Кардељ је додао да се споразумевање у Европи може негативно пренети на остатак света јер ће европске земље имати одрешене руке да на осталим континентима активније раде за своје интересе.

Броз и Кардељ су посебно били опрезни да се усклади говор са временима, јер иако је могао бити слободнији од резолуције морало се пазити да се ставови не намећи и не увређују и нападају, за разлику од педесетих година када је реторика могла бити много грубља. Истакнуто је да се негативни процеси у свету неће завршити током нагло, и да ће империјализам и хегемонизам наставити да постоје, али да је могуће постићи одређене позитивне резултате и покренути процесе против негативних појава, и Кардељ је тврдило да су несврстани самим својим постојањем са истакнутим ставовима биле индиректно присутне на преговарима великих сила и споразумевању истих, због чега се акција мора продужити. Кардељ је поменуо да се требају критиковати појаве а не одређене земље или блокови, јер нису све западне земље империјалне, већ ће се у критиковању империјализма критиковати индиректно те земље, и објашњавао да треба подвући тезу о томе да су несврстане земље постале политички фактор због својих акција које се требају наставити, и да могу постати и економски фактор на исти начин.

Броз је био забринут да ће несврстани имати отпор према грубом речнику и тражењу да се нешто уради, већ је одлучио да се и даље апелује и позива на акцију, док је Кардељ додао да се треба поставити теза да нису несврстани само против тога да буду са једним или другим блоком већ да желе другачији свет у коме нема блокова, и да се може додати да несврстани помажу распад империјализма чиме би се совјети и просовјетски несврстани умирили да је покрет довољно антиимперијални. Секретар дипломатије Минић је био мишљења да би требало ширити акцију несврстаних како би се сужавао простор великих сила да буду необуздане, уместо да се стално безуспешно апелује на њихову солидарност, на шта су се Броз и Кардељ сложили да не треба очекивати да ће од много

апеливоања велике силе променити начин деловања и да ће се одједном поправити економска ситуација несврстаних.

Током консултација призната је брига да се несврстани све више окретћу регионалним покретима и имају подозрење према земљама са других континената, што је додатно стварално проблеме око јединства, посебно због великог броја присутних земаља, покрета и посматрача на конференцији.¹⁹⁴

При припремању активности конференције несврстаних у Алжиру, председник Броз и његови сарадници су примпремали нацрте могућег говора у коме би представили несврстану политику и ставове Београда. Ови нацрти су битни јер иако говор није укључио све њихове елементе, у њима се може видети главна црта спољне политике Београда и циљева који су зацртани за конференцију и блиску будућност у спољној политици. Ту је константовано да је Алжир на Београдској конференцији присуствовао као ослободилачки покрет, а сада је суверена држава, и изразио задовољство да толико велики број држава присуствује, посебно из латинске америке, што је окарактерисао као потврду продора несврстаности у свет. Изражено је да од реално процене стања у свету зависи избор правца и средства заједничке акције, где су несврстане земље учесници а не посматрачи, а често и иницијатори акција и дешавања, које су имале улогу у смиривању конфронтација и преласку на преговоре између великих сила. Подсећано је на непрекидно залагање несврстаних за боље и равноправније односе у свету и афирмацију мирољубиве коегзистенције, у читавом периоду од првог скупа до тада, али и да су та позитивна кретања неравномерна и неуједначена, уз континуитет политике силе ван Европе који се мора по угледу на Европу отклонити.

Независност и безбедност уз општи напредак и мир је представљено као основна потреба свих народа, и која је нераскидиво везана са потребом да у целом свету буде једнако мирно, указујући на међусавнисност и недељивост мира. Изражена је

¹⁹⁴ АЈ 837 КПР 1-4-а/15 Конференција покрета несврстаних у Алжиру, Белешке и разговор групе за припрему говора за конференцију

забринутост због доминације политике силе и мешање у унутрашње послове од стране великих сила у несврстаном свету, уз коришћење драстичних средстава да се други приморају на решења противна њиховом интересу. Све те негативне тенденције су повезане са наставком политике империјализма, неоколонијализма, и чак класичног колонијализма у свету, све супротно повељи и принципима ОУН, уз раст селективне коегзистенције и раста јаза између безбедности и развоја Европе и ваневропског света. Позване је чланице и свет да не затварају очи на преостале проблеме света због детанта између великих сила, јер због затварања проблема света у билатералне оквире земље које су директно и индиректно погођене тим споразумевањем, иако је поздрављен сам детант.

О политици несврстаности, написано је да је покрет негирао сва предвиђања да ће та политика и њена улога бити кратког века, демантујући оне који су тврдили да је то само антиблоковска политика, јер иако поларизација на блокове слаби, покрет несврстаних јача и квалитативно и квантитативно, потврђујући да су корени покрета дубљи а циљеви дугорочни. Несврставање је окарактерисано као настало у процесу распадања империјализма, у борби против политике силе а за коегзистенцију, а циљ је укидање таквог система међународних односа који је заснован на сили и насиљу, како би се створили демократски мирољубиви односи. Позвао је на спровођење тих начела у живот, кроз борбу за ширење утицаја на разбој међународних односа, без препуштања судбине великим силама и ограничавању на посматрању процеса, јер је равноправна и корисна сарадња могућа само између слободних и суверених земаља. Самим тим позвани су несврстани на већу солидарност и подршку када је нека од земаља угрожена, да удруже више своју политичку и економску снагу и повећали способност за акцију, како би заиста утицали на решавање проблема и мењали односе кроз пример коегзистенције. Тражено је да се нађе пут елиминасања свих ових негативних тенденција и постизања позитивних, јер су проблеми тек начети, а потчињавање и експлоатација у једном делу света више не могу ићи заједно са миром и просперитетом у другим.

Затим је тражено да се приступи решавању међународних криза, а као најакутнију оцењујући блискоисточну, где се насупрот резолуција ОУН које је подржала већина земаља, Израел наставио са агресивним поступцима, а где је основни услов мирног и правичног решења потпуно повлачење израела са свих територија и поштовање права Палестине, и где арапске земље заслужују подршку несврстаних и свих мирољубивих земаља. Изјавио је да се Београд залаже за санкције и друге мере како би се Израел принудио на поштовање ових одлука, поштујући одлуке ГС ОУН, подсећајући да је недопустиво да се коришћењем вета у СБ ОУН спречава усвајање одлука већине чланица, јер тренутно стање је стварало нове опасности и претње миру и независности других земаља.

Затим је указано на проблем застоја деколонизације, где је оптужен Португал за наставак колонијалне политике и ратова, уз угрожавање независности земаља на југу Африке од стране псеудоколонијалних творевина попут Ј.Африке, због чега је позвано на конкретне мере и акције да се проблем реши. Такође је позвано на подршку ослободилачким покретима у индокини (комунистичким), и подршку економској еманципацији латинске америке. На крају се указије на економске проблеме трећег света где је развој застао, на проблем неразумевања и незаинтересованости у развијеном свету за ту проблематику, тражећи да се на конференцији усвоје споразуми и мере који ће помоћи земљама да се развију кроз сарадњу и организованост. На крају је подвучена потреба да се подстакне улога ОУН и повећана њена универзалност, жалећи се што се њене одлуке игноришу и не извршавају, и што се све више заобилазе при решавању светских проблема, тврдећи да слабости организације нису резултат недостатака у повељи већ су резултат политике појединих чланица. Тражено је да се на самиту размотри како да ОУН постану ефикаснији фактор у борби за нове односе, кроз труд са се ставови све више усагласе, и да организација постане главно место за преговарање и споразумевање између држава на најширој основи у духу равноправности.¹⁹⁵

¹⁹⁵ АЈ 837 КПР 1-4-а/15 Конференција покрета несврстаних у Алжиру, Говор председника Броза

Током Конференције председник Броз је одржао број билатералних састанака са делегацијама чланица. У оквиру тих разговора, Броза је примио домаћин председник Алжира Бумедијен, који је највише био заинтересован ус питање институционализације покрета, страхујући да ће се чланице разићи после конференције без договора о организовању даљих активности, у времену када је политика несврстаности актуелна и у порасту. Изразио је незадовољство што је већина земаља несктивнс између конференцијс, и жељу да активност буде стална и присутна у међународним односима кроз институцију која би координисала сарадњу и пратила развој ситуације. Броз се сложио да је потребан континуитет активности кроз нека тела, али не и да је потребна институционализација из страха да би стварање трајбих тела личило на блок инповећало негативну кампању против покрета, који смета великим силама због свог утицаја, али је подржао стварање неког тела које би одржало континуитет у помоћ држави домаћину која има и своје проблеме и преокупације. Броз је тражио да чланице сарађују на међународном плану и искористе већину у Гс Оун, и на изјаву Бумедијена да несврстане земље морају да повећају економску сарадњу додао да је добра идеја створити заједничку банку, што је прихваћено. Бумедијен је предложио да би медитеран требао бити проглашен за зону мира, на шта се Броз надовезао да је Београд на конференцији европске безбедности у Хелсинкију (прва фаза током лета 73.) изјавио да нема безбедности Европе без медитерана, и сложили су се да медитеран може бити безбедан само без присуства великих сила. Бумедијен је тврдио да су велике силе изнервиране и узнемирене због одржавања конференције, и да се осећа њихов врлики притисак, налажећи значај политике покрета у томе да не одговара статусу кво великих сила. Додао је да је добио поруку од Москве где је тражено да се земље покрета окрену од критике совјета и према антиимперијалистичкој (анти западној) политици, а што је он интернационализовао. Броз је додао да је он добио сличну поруку али да је није објавио, а да је његово виђење ситуације да иако се велике силе договарају о проблемима мира као што је покрет од почетка тражио, они то раде на рачун

других и не желе да то буде јавно критиковано. Председници су се сложили да их нико не може критиковати за политику јер су остали доследни принципима несврстаности, заједно критикујући и деловање САД ка спречавању присаједињења покрету земаља латино-америке, мада је Бумедијен издвојио Париз као разуман према покрету без притисака на франкофонију (којој је Алжир припадао). Бумедијен је у вези Каира поменуо да му је председник Садат пренео да су односу са Москвом побољшани након избацивања совјетских стручњака и разматрања набавке западног оружја, јер је Москва дала боље оружје и смањила скепсу према Садату. Броз је упозорио на покушаје Сад да наоружају и ојачају Иран како би побољшали своје позиције на блиском истоку, као битну и нафтом богатом земљом, на шта је Бумедијен додао да због непостојања јединства арапи још увек нису успели да искористе нафту као економско оружје против запада. Према сугестији Бумедијена договорено је да се створи председништво конференције где би позвали још Индију, Нигерију и Кубу, о чему су се сложили, где је Бумедијен додао да се председник Либије понаша незрело у својим покушајима да се створи арапска федерација, што је било и мишљење Садата са својим искуством са неуспелом унијом са Сиријом. На питање о Румунији Броз је изјавио да она жели независну и чак и несврстану политику, али да то званично не може постићи као чланица варшавског пакта, али је додао да би требали примити Малту у покрет. Председници су пернелинједан другом покушаје Москве да отвори војне базе у њиховим земљама, што су обојица одбили због неутралности, и страха да ви тондовело до стварања војних база САД у околним земљама.¹⁹⁶

Броз је обавио и разговор са председником Египта Садатом, који је веома битан у контексту предстојећег рата Арапа и Израела који се спремао, и који је био један од главних проблема савета безбедности. Садат је представио одржавање конференције као успех Броза и Београда као твораца идеје несврстаности, понављајући приврженост Каира пријатељству две земље, на шта је Броз пренео хвалу на Алжир. Садат је упознао Броза са Египатским ратним припремама и

¹⁹⁶ AJ 837 КПР 1-4-а/15 Разговор Броз-Бумедијен

покушајима да војно оспособи армију за покретање нове кризе која би прекинула стагнацију неповољну за Каиро, објашњавајући да то ради убрзаним наоружавањем којим је до сада задовољан, и припремањем јавног мњења. Додао је да га је Москва саветовала да одложи дејства на годину-две како би се боље наоружао, али је то одбио као последицу наводног договора Москве и Вашингтона о одржавању залеђеног конфликта у контексту детанта (који није постојао 67. током претходног рата), и опште скепсе Москве након претходног рата. Изјавио је да де Москва отворено меша у унутрашња питања Египта али да није у могућности да то објави због помоћи коју је добијао из Москве.

Садат је додао да је успоставио договоре са богатим заливским земљама око инвестирања капитала у арапске земље и коришћење нафте као оружја, где су лоши односу и ривалство са Ријадом стављени у други план, а на питање Броза додао је и да се планира повлачење арапског новца из западних банки. Као трећу активност поменуо је рад на побољшању наклоности међународног јавног мњења и избегавању делимичног решења кризе, а то је највише радио у оквиру ОУН кроз жалбу на Израелску агресију на Либан у Савету Безбедности, тражећи разматрање опште кризе на блиском истоку. Тврдио је да је поред вета Сад постигнут дипломатски успех јер је међународна заједница примила подсећање да је суштина кризе окупација арапске територије а не отварање суеза. Садат је изјавио да је све спремно за укидање прекида ватре, и да је веома срећан да може да разговара са Брозом јер не би донро велику одлуку без консултација и обавештавања пријатељ, а на питање Броза о односу са Москвом је објаснио да Брежњев не жели да дође у Каиро и да не разуме ситуацију, због чега постоји неповерење између савезника. На питање о унији са Либијом изјавио је да је та идеја одложена због огромних разлика две земље, иако га је Гадафи дуго и јако притискао, а на даља питања о Москви додао је да га Москва оптужује за окретање ка западу (као примет изградња нафтовода Кувајта и С.Арабије до Египта, и коришћење те две земље као посреднике у војним набавкама са запада).¹⁹⁷

¹⁹⁷АЈ 837 КПР 1-4-а/15 разговор Броз-Садат

На вечери коју је приредила премијер Индије И. Ганди уз помоћ секретара иностраних дела Синг-а био је присутан председник Броз, као и император Етиопије Х.Селасиа, и председник Танзаније Њерере. У току вечере Синг је упитао Броза за мишљење о будућности покрета и новим идејама, на шта је Броз инсистирао да фокус самита буду већ утврђене идеје како се неби стварало нејединство, на шта је Њерере појаснио да се ради о секретаријату покрета, што је Броз одбио као непотребно због паралелизма са ОУН, и позвао на стварање координационог тела које би припремало материјале и састанке. Броз је додао да несврстани имају доста рудног и енергијског богатства које се може економски употребити и ојачати трговинску сарадњу међу чланицама, али је упозорио на трговање сировинама по ниским ценама са западом уместо коришћење њих за развој земље, и поставио питање развојне банке несврстаних и проблема трговине кроз западне берзе уместо директно, што је све добро примљено.

На свечаној вечери током конференције је договорено да се самит продужи за један дан како би још делегација имало прилику да говори, Броз је седео на почасном месту поред домаћина уз И. Ганди, а Бумедијен је изјавио да би самит после Шри Ланке требао бити у Ј. Америци, што је подржано. Ганди је причала са Брозом о томе како је имала хитан разговор са Каундом који је изнео да га је Гадафи силио да подржи оснивање секретаријата и критиковао Београд и Делхи као једине делегације против тога, што је Каунда одбио као неосновано и изјавио да ни он није за секретаријат као ни многи други и ове године и 70. у Замбији, чиме је решио проблем са Гадафијем. Пред вечеру је Бумедијен обавестио Броза да су Румунски изасланици питали да буду гости, што је одбијено од стране оба председника због сврстаности Руминије и касног јављања.¹⁹⁸

Са Х. Селасијем Броз је потом причао и насамо, где су се сложили да је велики проблем могуће договарање великих сила на рачун малих земаља, због чега је било потребно објединити снаге за одбрану права малих држава, јер споразумевање које не укључује безбедност малих може довести до заједничког

¹⁹⁸АЈ КПР 837 1-4-а/15 Разговори Броза пред самит

повећавања агресије и притиска на треће земље. Цар се жалио да много земље спроводе политику вођени својим интересима а назаједничким, и упозорио на могућност отварања проблема колонијалних граница у Африци, што би могло довести хладни рат на тло Африке ако би се принцип интегритета нарушио. Ово је изјавио у контексту сомалијског отварања питања граница са Етиопијом на самиту, и затражио помоћ Броза да се таква контроверзна питања не отварају, на шта се Броз сложио да билатералним питањима нема места на самиту. О самом покрету Броз је тражио конкретне акције уместо празних речи, уз помоћ координационог тела за заједничку активност, јер једино заједно могу утицати на политику великих сила према њима и спречити угрожавање својих права, а та координација мора бити заједничка а не у рукама земље домаћина самита, на шта се све цар радо сложио и додао да страхује од поделе света на интересне сфере, и позвао на заједничко тело које би имало јасне ингеренције и подржавале појединачне и мултилатералне иницијативе, уз избегавање регионализма.¹⁹⁹

У разговору са председником Замбије Каундом, Броз је примио захвалност за подршку покретима за слободу и недавно ослобођеним земљама, и слушао о повећању агресије Португала и апартхејд режима (Јужна Африка и Родезија) на околне земље и саме колоније Мозамбик, Намибију и Анголу, и такође о односима међу самим подсахарским земљама који су се добро развијали. Каунда се захвалио Брозу за економску и војну помоћ и додао да добро напредују радови Кинеске железнице која ће ускоро повезати Замбију да морем кроз пријатељску Танзанију.

Броз је одржао и разговор са министром спољних послова Аргентине који је изразио задовољство своје владе за приступање покрету, и изразио наду да ће и друге јужно америчке земље приступити, додајући да је његова влада дала велики кредит Куби рушећи економску блокаду те земље.

У разговору са премијер министром Марока Броз је био упитан да ли активност Београда на самиту у Хелсинкију одваја Београд од несврстаних, што је Броз

¹⁹⁹ АЈ КПР 837 1-4-а/15 Разговор Броз-Селасије

категорички одбио и додао да је Југославија као Европска земља природно заинтересована за безбедност у Европи али да је то у контексту светске безбедности и нира што је у хармонији са несврстаношћу.²⁰⁰

Поред државника, Броз се састао и са генсералним секретаром ОУН Валдхајмом, а разговор је почео критиком развоја догађаја на арабијском полуострву где постоји велики број тампон држава у све већ већу нестабилност око експлоатације нафте. Валдхајм је поделио да је био на блиском истоку где су арапи категорички одбијали одустајање од територија, док су му у Израелу рекли да неће одустати од Голанске висоравни и Јеусалима због безбедносних и политичких разлога, и изјавио је да је песимиста јер Израел жели директне преговоре а арапи их одбијају. Броз је напоменуо да је Израел свр више изолован и да ће бити осуђен на самиту, на шта се Валдхајм сложио али додао а је став Израела да неће одступити јер их ништа не приморава на то, сматрају себе војно јачим и не брину их осуне несврстаних, посебно у контрксту детанта где велике силе нису заинтересоване за отварање нових криза, на шта је Броз изјавио да је то кратковида политика и да ће међународна ситуација временом отићи против интереса Израела, и да би због тога требао да преговара са арапским светом у циљу безбедности. Валдхајм се сложио али је додао да Израел одбија да врати територије јер су због честих напада арапи уверени да неће опстати ако буду правили уступке, већ да морају војно одржати нове границе како би остали безбедни, додајући да имају комплетну подршку САД због чега је у Вашингтону кључ решења кризе.²⁰¹

Током самита Броз се састао и са председником Кубе Кастром, који је изјавио да је Броз међу несврстанима веома популаран, додајући да је говор Броза био одличан. Кастро је изјавио да се самит добро развијао али је упозорио на појаву антисовјетизма који је приметио, а на питање о Чилеу изјавио је да се Аљенде неће одржати јер није остварио револуционарну ауторитарну власт и "диктатуру пролетаријата" већ оставио парламент у животу и пропустио прилику да створи

²⁰⁰ АЈ КПР 837 1-4-а/15 Разговори Броза пред самит

²⁰¹ АЈ КПР 837 1-4-а/15 Разговор Броз-Валдхајм

партијску војску, због чега ће изгубити од реакције. На изјаву Броза да шаље 30 милиона долара у војној помоћи Аљендеу Кастро је изјавио да не шаље, јер док то стигне неће бити Аљендеа (који је заиста свргнут за недељу дана), а тамошњи комунисти немају довољно снага војних да се одрже, а председници су се сложили да ће то створити неповољан ефекат у латино америци где су поред Кубе и друге земље имале антиимперијалистичке ставове (Перу, Аргентина, Панама).

Није изостао ни Гадафи, са којим се Броз сложио да би односи могли бити бољи и развијенији, и затим понудио помоћ у побољшавању односа и затражио да буду на што већем нивоу. Гадафи није био посебно задовољан конференцијом док је Броз хвалио њену неопходност и важност, такође скрећући пажњу на потребу да богатије земље попут Либије помажу мање развијене. Броз се заинтересовао за Либијску нафту, где је Гадафи био у процесу ационслизације страних петролејских компанија, додајући да Београд има мале залихе али да разговара о гасоводу са околним социјалистичким земљама. Гадафи је прихватио да тргује нафтом са Београдом. Броз је на питање Гадафија изјавио да би подржао Либију у настојањима да говори на КЕБС-у као једна од медитеранских земаља (као што је подржао Алжир и Тунис), у контексту слагања о потреби смиривања ситуације у Европи и медитерану ради безбедности свих, а Гадафи је изјавио песимизам и да је Београд једина светла тачка у Европи. Броз је објаснио деликатну позицију Београда између блокова и притисак Москве да отвори војне базе у Југославији што је одбијено. Гадафи се одушевио одговором Броза о позитивном положају муслимана у Југославији и поставио питање војних набавки од Београда што је Броз радо прихватио, а Гадафи је изјавио да би радо дошао у Југославију што пре. Гадафи је затражио помоћ у налажењу заједничког језика са Кастром како би решили своја неслагања, Броз је радо прихватио и сложили су се да је Кастро наступао превише про-совјетски због свог страха од Сад, али да је у суштини позитиван.²⁰²

²⁰²АЈ КПР 837 1-4-а/15 билатерални Разговори Броза на самиту

Конференција је произвела декларације и документе покрета који су постали основа за даље активности. Пре усвајања самих докумената Алжир је поделио предлог политичке декларације који је прихваћен и убачен у декларацију, и представља суштину даљих докумената. Изјављено је да је већина држава и популације светс представљена на самиту, што потврђује виталност и динамизам покрета у борби за слободу мир и благостање, као и трајну вредност циљева општег мира и безбедности кроз сарадњу и узајамно поштовање. Подржан је развој мира у Европи као инколективна безбедност уместо блоковске, и упозорено је на истовремено повећавање колонијалне агресије и конфронтације, и на погоршање безбедносне ситуације у трећем свету. Позвано је на свеобухватни мир а не на ограничен, као инна престанак економског искоришћавања других, и на не прибегавање сили и агресији у међусобним односима, како би се спорови решавали мирољубиво. Поновљено је да је покрет актуелан и у порасту у читавом свету, и све чланице су позване да појачају своје активности у циљу постизања мира заједно са прогресивним снагама. Посебно је ово затражено у случају Израелске окупације Палестине против међународног права и резолуција ОУН, кроз агитацију за економску и дипломатску блокаду Израела док се не повуче са освојене територије. Подржан је Париски споразум о Вијетнаму а САД су позване да се не мешају даље у унутрашње послове индокине, и усмерили пажњу на репресију народа јужног дела африке од стране расистичких и колонијалних режима, као и на неоколонијалну подршку запада овој репресији. Позвано је и на национализацију природних добара и на затварање војних база на туђој територији. Примећено је да детант није довео до расклапања блокова и позвало на успостављање ОУН колективне безбедности као јединог трајног начина да се одржи мир. Такође је затражено разоружавање, посебно нуклеарно, и придржавање принципима и циљевима ОУН као главног инструмента за успостављање мира и легитимних права за све, и осуђени су покушаји великих

сила да монополишу одлуке ОУН и блокирају активности са којима се не слажу, због чега је неопходно унапредити организацију.²⁰³

После конференције Броз је дао своје виђење самита и покрета на интервјуима за Југословенске и стране медије. Броз је оценио да је за међународне односе у свету најбитнији догађај био детант великих сила који је утицао на све друге процесе због политичке економске и војне силе које оне имају, што несврстани поздрављају као инструмент смањења тензија у свету и побољшавање атмосфере за решавање горећих проблема у свету. Додао је да несврстани сходно томе прилагођавају своју политику са временом и динамичним променама, а прилагођавају се и велике силе јер њихове дотадашње активности нису достигле жељени циљ. Одбио је тврдње да се детантом гаси потреба за несврстанима јер напротив управо сада је отворена могућност споразумевања и поделе интересних сфера на њихов рачун од чега се морају бранити, уз демократизацију међународних односа како би позитивне промене дотакле трећи свет. Подсетио је да самит није сам сбинциљ већ је инструмент акционог јединства и даље сарадње, наводећи пример седнице ОУН 1970. Броз је изразио задовољство што је било толико много шефова држава и влада на самиту уз велико интересовање, уз подршку за више организованости, посебно за економску сарадњу и помоћ, како би очували своја права и сами се изборили за њих, и одбио је да проширивање покрета жртвује вредности од раније јер је сада постао светски фактор уз иста начела, а мир у Европи посматрао је као интегрални део неопходног мира у свету.²⁰⁴

Медији у свету су показали заинтересованост за конференцију, писали су шире и објективније у односу на писање о ранијим самитима, позитивније и реалније. Део западне штампе је био омаложавајућ и негативан према самиту али није било могуће игнорисати га. Штампа несврстаних земаља је имала позитиван однос према самиту као најзначајнијем дотадашњем догађају покрета, посебно у главнин

²⁰³АЈ КПР 837 1-4-а/15 Предлог политичке декларације самита

²⁰⁴АЈ КПР 837 1-4-а/15 Интервјуи Броза за штампу

земљама покрета. Оцењено је да је само окупљање толико земаља успех, дате су позитивне оцене о усвојеним документима и очекиваним даљим активностима, посебно у штампи Индије, а извршне резерве су нестале из штампе многих латино америчких земаља чак из дипломатске сметње великих сила. Штампа источног блока је подржала антиимперијални и анти колонијални став покрета, уз нагласак на баводбој природној повезаности блока са покретом, дајући себи на значај у побољшавању међународне ситуације, пишући да де несврстани могу успешни борити против империјализма уз подршку источног блока, нападајући наводне покушаје да се конфронтирају несврстани (ванблоковске земље) и источни блок, док су неке земље користиле пример Броза да докажу блискост социјалиста и несврстаних. Западна штампа није игнорисала и потцењивала самит, уз мањак уверења да несврстани могу успоставити јединство. Америчка штампа се усредредила на неслагање чланица али је индиректно прихваћен догађај као битан, објашњавајући да несврстани не желе поделе света као поделу Европе у Јалти, и посебно улога Београда је примећена као битна за његов спољно политички утицај, а говор Броза је у западно европској штампи доста публикован.²⁰⁵

Секретаријат спољних послова се осврнуо на прве реакције о самиту, где је заједничка за све била реакција да је догађај историјски и да потврђује актуелност покрета у међународним односима, и да је утврђена основа за даље деловање. Чланице су показале сигурност о улози покрета у новим међународним односима и спремност за деловање и превазилажење разлика, мада је примећена регионална заинтересованост за одређена питања али то није довело у питање основно јединство, и посебно је истакнута улога Броза и Београда. Москва је посветила велику пажњу самиту и оценила је позитивно, уз одбацивање тезе о изједначавању два блока и напад на Пекинг због антисовјетске агитације у редовима покрета. Изјављено је да је Москва импресионирана величином самита и да имају у виду декларације, али су упозорили на хетерогеност која се може

²⁰⁵ АЈ КПР 837 1-4-а/15 Служба за спољнополитичка питања, писања штампе о самиту

створити и критиковала активност Либије, и такође су били против идеје Алжира о стварању секретаријата. Сад су изјавиле индиректно да подржавају улогу било које земље у успостављању мира и решавању проблема, и позивају на активност али упозоравају да се несврстани не смеју водити као блок како неби изгубили суштину покрета. Сад су испољиле незадовољан став према јачању јединства покрета и селективан приступ и заинтересоване су за интересе индивидуалних земаља покрета а не покрета као целине. Индија је испољила већу заинтересованост за покрет и увереност о трајности принципа, уз осврт да је јединство одржано и став да су документи реалистични и позитивни²⁰⁶

Конференција је произвела број програмских докумената битних за политику покрета и Југославије. Говор председника Броза је била својеврсна спољно политичка декларација политике Београда. На почетку говора Броз је поздравио Алжир као државу чије народноослобођење је покрет подржавао, поздрављајући и раст броја држава чланица покрета (уз присуство недавно независног Бангладеша), дајући то као доказ да је политика несврстаности порасла у свету и да се за њу опредељују слободни народи који се залажу за мир у свету. Изјавио је да ће од оцене међународних односа и тенденција зависити правац заједничке акције, и да несврстани нису само посматрачи светске ситуације већ активни учесници и иницијатори, са улогом у смиривању међународне ситуације и настанак детанта кроз агитовање за мирно решавање спорова и одсуство конфронтације и силе. Изјавио је да је цео период од првог самита испуњен непрекидним залагањем за своје принципе и за стварање нових равноправних односа у свету, кроз афирмацију мирољубиве коегзистенције и ублажавања затегнутости у свету, и уз подршку независности народа. Иако су ове тенденције позитивне, постоје и негативне тенденције примењивања силе, као и неравномерност у позитивним

²⁰⁶АЈ КПР 837 1-4-а/15 Служба за спољно политичка питања, прве реакције на самит

тенденцијама, док је највећи напредак учињен у Европи (за шта је признао да су највише допринеле објективне околности у свету а не покрет) где је схваћено да је економски напредак битнији од политичког заоштравања. Изразио је потребу да се искористе објективна побољшавања ситуације у свету да се изврши ослобађање од преосталих колонијалних држава и створе независне мирољубиве државе, подсећајући да мирољубиве и прогресивне (социјалистичке) државе желе да елиминишу рат и омогуће мирољубиву сарадњу. Подсетио је да Европа не може бити острво спокојства у мору нестабилности у свету, и да је њена безбедност везана се безбедношћу и напретку свих држава, док у свету и даље постоји и у неким деловима доминира политика силе и мешања у унутрашња питања других, са драстичним мерама принуде које доводе до криза и жаришта. За лоше стање у свету кривио је и колонијализам и неоколонијализам, као и реакционарне владе и хегемоније, уз неравномерно примењивање принципа мирољубиве коегзистенције према трећем свету и тиме угрожава се економски развој и стабилност тамошњих држава. Тражио је непрекидно попуштање затегнутости и поправљања односа и ширење по целом свету, у контексту одговорности великих сила за светски мир и безбедност на основу њихове моћи и силе, уз незатварање очију према актуелним и акутним проблемима у свету кроз поздрављање детанта и побољшање односа између блокова. Такође тражио је учествовање свих у решавању проблема а не само великих сила, јер су таква решња краткотрајна, и да се позитивни детант суперсила не односи лоше према односу ка трећем свету. Подсетио је да иако блокови слабе несврстаност јача, јер то није самоотпор блоковском груписању, већ је корен покрета дубљи, и они су жеља за еманципацијом и слободом народа који би имали мирољубиви суживот без империјализма и хегемоније. Циљ покрета је да укине систем међународних односа заснован на насиљу, и није се могао задовољити само понављањем начела и позивањем на спровођењем удело, већ активном сарадњом без препуштања своје судбине великим силама и њиховим међусобним односима, и кроз не само присутност већ и активност у међународним односима. Равноправна сарадња је могућа само између независних држава, и те

две тенденције веће независности и већег повезивања држава иду заједно, и за јачање њих се залаже покрет, кроз солидарност и сарадњу и подршку о одржавању независности према страним притисцима, уз удруживање економске и политичке снаге како би се повећала способност на акцију и утицајно деловање. Оценио је да једино кроз јединство и солидарност покрет може имати довољно велику снагу да утиче битно на ситуацију у свету и на прогресивно мењање света, и да морају бити пример мирољубивог суживота за остале државе, док је за основне циљеве поставио безбедност и економски развој против неједнакости. Изјавио је да је због међузависности међународне заједнице немогуће да је један део света просперитетан и миран док у другом постоје насиље и експлоатације, без настанка погоршања и криза које утичу на цео свет. Као пример дао је агресију Израела подржаног од запада, против арапских земаља и уз игнорисање одлука ОУН и злоупотребавања вета у СБ, јер продужавање те кризе проузрокује опасности по мир других земаља, подсећајући на подршку ПНЗ арапским земљама против међународног безакоња. Даљи пример је дао застој деколонизације, посебно на југу африке, где су народи били под колонијалном влашћу Португала, као и Јужноафричких и Родезијских расиста, где долази и до кршења суверенитета околних земаља попут Замбије и Заира. Циљ међународне заједнице је и даље ликвидација колонијализма и расизма, и у том циљу мора радити и покрет несврстаних. Окривио је владу Ј.Вијетнама за кршење споразума и дао подршку Вијетнамским, Кореанским и Камбоџанским комунистима у својом жељи са самоопредељење. На крају је дао и пример покушаја држава ЛА да се политички и економски еманципују од САД, подсећајући да ти примери показују да је могуће и у условима детанта имати локалне ратове и бруталне притиске у трећем свету, због чега покрет треба активно бити против свих ограничавања слободе и мира силом свуда у свету. Указао је на незавидан економски положај земаља трећег света, и на њихов лош положај према развијеним земљама који често прелази у неоколонијалне односе, жалећи се на монополе и преимућство богатих земаља, уз неуспех отклањање технолошке и економске заосталости трећег света. Тражио

је подршку покрета за УНКТАД и групу 77, као и јединствене ставове и сарадњу како би неразвијене земље имале већи глас у међународним економским преговорима, у условима где седамдесет посто светског становништва располаже са петнаест посто доходака. Позвао је на јачање улоге ОУН због промена у свету и раста њене универзалности, јер се чак и у условима детанта многе одлуке ОУН игноришу и крше, и све више се заобилазе при разматрању и решавању акутних проблема, против чега је Београд, тврдећи да те слабости произилазе из политике чланица а не из недостатака повеље, позивајући на улагање већих напора и залагањем за компромисе како би ОУН заиста била главно место за преговарање и споразумевање о највечим светским проблемима на основи једнакости. Упозорио је на праксу да се намећу ставови и преглашавају други, и на мањак сазивања специјалних седница генералне асамблеје, као и на веома спор напредак ка разоружавању и на његово спровођење билатерално између великих сила уместо кроз ОУН и кроз светску конференцију о том питању. Такође је позвано на тешњу сарадњу и координацију, као и стварање координационог тела које не би било крута инситуционализација покрета већ повећавање консултација и континуитета, на основи добровољности и равноправности кроз отвореност свакој несврстаној земљи. На крају се осврнуо на моралну улогу покрета и потребу да он игра улогу у изградњи бољег и праведнијег света, а те жеље су не само производ субјективних жеља веч и објективних потреба, док је покрет снажан позитивни фактор у односима а његове чланице не траже да им неко призна право на равноправно учешће у решавању међународних проблема већ су то право само освојиле и користиле га јединственом организованом акциом, преузимајући на себе свој део одговорности за мир у свету, како би као један од утицајних фактора за даљи развој међународних односа допринели учвршћивању мира, безбедности, независности и економског развоја.²⁰⁷

Основни документ конференције је Декларација (шефова држава или влада несврстаних земаља), у којој се констатује да су учествовали представници већине

²⁰⁷ АЈ КПР 837 1-4-а/15 Говор председника Броза на конференцији у Алжиру

држава и светског становништва, што је успех виталност и диманичности покрета, и да је њихов основни идеал слобода уз благостање и мир, што је названо достижним идеалом. Изражена је удружена снага покрета за националну и друштвену еманципацију снага која је уздрмала застареле структуре света и показале тежње људи ка миру у новом свету заснованом на независности напредку и правди. Потврђена је трајна вредност циљева, праксе и принципа кроз позитиван развој међународних односа, уз подршку истим циљевима од стране демократских и прогресивних (социјалистичких) снага у свету, као трајни фактор у борби за слободу и независност на принципу активне мирољубиве коегзистенције и демократских међународних односа. Оцењено је да свет стоји пред великим променама у општем односу снага у свету, уз смањивање напетости у развијеном делу света и раст напетости у неразвијеном, где се стално погоршавају политичке и економске прилике. Попуштање затегнутости у Европи је виђено као победа снага мира које циљају да створе сарадњу у систему колективне безбедности на принципу мира и регулисања односа између идеолошки супротстављених држава, кроз број нових споразума и конференције о миру и безбедности, и ти догађаји су поздрављени од стране покрета као добар корак ка успостављању општег мира. Напротив тога указано је на сукобљавање народа трећег против снага колонијализма, империјализма и доминације у исто време, јер мир још увек није био обезбеђен у свим крајевима света, упркос напорима ОУН и међународним споразумима (пример агресија САД на Индокину, Израела на блиски Исток, колонијализма на југ Африке, империјализма у ЛА), са тврдњом да док год има хегемонистичке, колонијалне и империјалистичке агресије, уз страну окупацију и политику силе са економском експлоатацијом, онда ће мир биит веома ограничен у својој основи и домети. Покрет се противи закону силе у просперитету једних на рачун других, уз померање конфронтације супер силе из једног простора у други, због чега попуштање затегнутости у Европи мора водити рачуна и о интересима оних ван ње. Покрет се залаже за успостављање суверенитета уместо хегемоније, уз иградњу стварне економске и политичке независности и користе своја богатства

у своје сврхе, без свих видова подчињавања и притисака политичке, економске или војне природе. Осуђени су војни савези са великим силама и припадање блоковима, као и држање блоковских војних база на својој територији, уз подржавање суверене једнакости и територијалног интегритета, осуђене су и примене силе и претње и позване државе да решавају спорове мирољубивим путем. Оцењено је да све већи број држава у свету жели еманципацију, па и политика несврстаности постаје шире прихватљива и изражава тежње већег броја људи, и због тога чланице покрета морају још више заједно деловати посебно у циљу налажења решења сукоба који трају у трећем свету. Покрет је тражио хитно повлачење Израела са западне обале у сагласју са одлукама ОУН и принципом забране узимања територије силом, дајући подршку Египту Јордану и Сирији, и тражећи од САД да се уздрже од војно-економско-политичке подршке Израелу која му омогућава да настави агресивну политику. Париски мировни споразуми о Вијетнаму су поздрављени као победа несврстаности и мирољубивих снага, и затражено је да се САД не мешају у унутрашња питања Вијетнама (ништа слично није тражено од СССР или Кине), прихватајући комунистички вијетнам као једини легитимни. Осуђен је колонијализам на југу Африке где су се народи Намибије, Зимбабвеа, Анголе, Мозамбика, Ј.Африке, супротстављали угњетавању и експлоатацији од стране расистичко-колонијалних режима Ј.Африке, Португала и Родезије, који су сарађивали међусобно као и са одреженим западним државама, и који су тиме спречавали слободан развој локалних народа. Поздрављена је ослободилачка борба тих народа и осуђена страна доминација и агресија колонијалиста и њихова подршка са запада, позивајући све учеснице европске конференције да осуде колонијализам Португала и да подрже принципе ОУН, и дајући отворену подршку борби тих народа за слободу. Подржана је жеља народа Л.Америка да се економско и политички еманципују од САД, као и потребу да САД врати војне базе на територији Кубе и Панаме, тврдећи и да је Порторико колонија, дајући подршку ЛА народима у афирмацији суверенитета и задржавања природних богатстава. Покрет је сматрао да је ЛА део борбе против

колонијализма, империјализма и неоколонијализма, са подршком за владу Чиле-а и Аргентине, тражећи да циљ детанта буде распуштање војних савеза у свету, као и демонтирање свих војних база и повлачење свих страних трупа. Јачање безбедности међународне је узето као саставни део акције и програма за обезбеђење мира и напретка, и она се могло успоставити само кроз једнаку сарадњу и колективну безбедност свих држава света, а позвано је и на мир у целом средоземљу а не само у Европи јер је она директно везана са њим. Подржава се успостављење зона мира и решеност свих земаља да пруже солидарност и помоћ у случају агресије споља по независност и територијални интегритет, уз подршку за опште и потпуно разоружавање на основу светске конференције о разоружању. Покрет је подржао универзалност ОУН као елемент њене ефикасности (недавно приступање Кине и ускоро обе Немачке), и поздравио организацију као ефикасно средство за унапређење међународног мира и безбедности и за развијање сарадње, уз потврду привржености њеним принципима. Изражено је жаљење због непоштовања одлука ОУН, због економског јаза између развијених и неразвијених, и због све већег броја повреда суверенитета држава и експлоатације њих, уз позив чланицама да економски сарађују и одрже континуитет и ефикасност политике несврстаности.

Економска декларација је изразила став да политичко смиривање тензија у Европи није позитивно деловало на економски развој и сарадњу са трећим светом, тврдећи да је главна препрека за развој трећег света империјализам и неоколонијализам, а не њихова сама неспособност, са тезом да империјалисти врше агресију на туђу привреду ако им се не потчини и да су земље трећег света и даље под империјалистичком експлоатацијом иако су независне. Процене економског развоја су биле песимистичке и међународна стратегија за развој је оцењена као неуспешна, жалило се на мањак новчане помоћи и поклона од стране богатих земаља, за све економске недостатке су окривљене колонијалне силе иако пре њиховог доласка економија и технологија су биле на екстремно малом и заосталом нивоу. Жалило се и на трговинске неуспехе где богате земље нису

желеле да купе њихове ниско квалитетне производе и јер су међусобно трговале са бољим условима, и такође на раст дуговања трећег света према развијенима, тражећи трговинске предности за себе јер су сиромашнији и да им се поклања више новца, као и да се укину царине за њихове производе без реципроцитета. Дата је подршка за национализацију туђе имовине страних компанија које имају легитимне уговоре, и подржано је удруживање ради манипулације тржиштем сировина попут нафте, уз тражење бесплатне технолошке помоћи од развијених. Позвано је на већу економску сарадњу земаља у развоју између себе, и створен је програм акције за њу, како би се примарно ослонили на своје снаге, са циљевима да повећају нагло увоз из других земаља у развоју, да повећају сарадњу финансијских институција и дају кредите другима, да удружују произвођаче одређених ресурса, и да размењују све информације које могу.

Декларација о борби за национално ослобођење је подвукла недељивост борбе трећег света против колонијализма, неоколонијализма, империјализма и ционизма (Израел), и подршку покрета за принципе независности и суверенитета напротив овим негативним појавама, јер чланице деле идеале слободе и искуство борбе за њу, уз непрекидну борну против експлоатације и доминације из иностранства. Покрет је подсетио да је у трећем свету овај проблем и даље велик и да постоји оружани отпор системима доминације и агресији, и да мир у свету неће бити могућ док се толеришу ове појаве и коришћење силе у њихову сврху. Оцењено је да империјалне силе желе да експлоатишу своје колоније и спречавају развој слободних суседних народа кроз оружану агресију, уз подршку финансијских интереса на западу, и да колонизатори добијају подршку од САД, Британије, Франциске и 3. Немачке. Покрет је дао подршку и легитимитет оружаном борби за ослобођење у Африци, где су извијеване многе победе и успеси, на које су колонијалисти одговорили повећаном бруталношћу и даљим повезивањем осовине Преторија-Солзбери-Лисабон, због чега је позвано на економску помоћ покретима за ослобођење. Покрет је изјавио да будући да је већина чланица покрета несврстаних неразвијена и у трећем свету, чланице се свакодневно

сусрећу са проблемима империјализма и хегемоније против којих се боре, позивајући развијене државе да примете тешкоће са којим се сукобљавају и ускрате подршку агресорима. Покрет се обавезао да повећа војну, економску, политичку и моралну помоћ ослободилачким покретима, уз стварање фонда подршке и солидарности, уз бојкот и пропагандну агитацију против агресора у светском јавном мњењу.

Резолуција о ситуацији на блиском истоку и палестини је подржала права палестинаца и окривила Израел да прави тешку ситуацију својом политиком окупације и претњом међународном миру, и одбила присвајање територија силом против туђег суверенитета и интегритета. Покрет је дао подршку Египту, Сирији и Јордану у враћању територија и позвао Израел на повлачење, осуђује подршку САД Израелу.

Резолуције о апартхејду и о појединим афричким државама је изразила забринутост за војно снажење Ј.Африке и њеним интервенцијама у региону, уз политику угњетавања толерисану од стране одређених НАТО држава, дала је подршку ослобођењу већинског народа уз економску, политичку и дипломатску помоћ. Позвано је на придржавање резолуције 1514 ГА и давању независности колонијалним народима и дала подршку за ослобађање Португалских колонија, осуђујући његово одбијање да прихвати независност колонија, и осуђивање НАТО подршке португалу, са растом економских интереса и инвестиција са запада у ове земље, потврђујући неотуђиво право на независност и давајући солидарност ослободилачким покретима. Позвано је на демократску владавину и повлачење страних војних трупа и обустављање рата, док се режим Ј.Африке у Намибији оценио као нелегалан и нелегитиман, понављајући право на самоопредељење, позивајући међународну заједницу да прекине односе са илегалним режимима и бојкотује их.

Резолуција о Вијетнаму је поздравила мировни процес али је оптужила Ј.Вијетнам и САД да га крше унилатерално, прихваћена је комунистичка привремена влада Ј.Вијетнама као једина легитимна и позвало се на уједињење са севером. Такође

је у резолуцији о Камбоџи подржан Сиханук као легитимни владар и осудило се агресија ка тој земљи.

Створен је фонд за економски и социјални развој несврстаних, и осуђена је економска агресија као угрожавајућа за мир и безбедност, позивајући се на резолуције ОУН о забрани примењивања принуде и притиска у економији.²⁰⁸

По повратку у Београд Броз је дао изјаву делегације о самиту где је упознао грађане са резултатима, у коме је оценио да је конференција потврдила виталност и снагу покрета и исправност циљева, и да сада нико не може оспоравати присутност у међународним збивањима. Додао је да су резултати превазишли очекивања и да ће имати широк утицај, јер је преко 80 држава било присутно и учврстило концепт несврстаности. Оценио је да се на покрет више не гледа само као на сретство заштите сопствених интересе или превазилажења блоковске подељености, већ као на политику која се бори за демократизацију међународних односа уз динамичну сарадњу за независност и равноправност држава, и против империјализма и хегемоније кроз сарадњу и мир. Прихватио је да је било неслагања због хетерогености интереса чланица покрета, али је потврдио да су главни ставови и циљеви покрета остали исти и добили признање, уз разумевање међузависности политичког напретка са економским, са највећим степеном економских разговора од свих састанака покрета и већом жељом за сарадњом. На крају је додао да је имао могућност да одржи велики број билатералних састанака од велике користи. У документима ССИП-а се удубљује у оцене конференције, и говори о томе да су земље ПНЗ постале свесне да показују реалну снагу и да својом организованом акцијом могу утицати на промене у међународним односима. Политика ПНЗ је оцењена као светска политика која је објективна и уважава све међународне факторе, и тврђено је да је она проузроковала промене у понашању великих сила, где су САД престале да игноришу и потцењују покрет, док је СССР почео да прихвата аутономно деловање покрета, а Кина је почела да

²⁰⁸ АЈ КПР 837 1-4-а/15 Основни документи 4. Конференције ПНЗ у Алжиру 5-9.9.1973.

тражи додирне тачке са покретом. Све три силе су отворено настојале да утичу на рад конференције, а саме државе учеснице су у генералној дебати настојале да прикажу самит као акциони, мада је и са ССИП био скептичан према претварању заједничких закључака у акције због специфичних интереса самих чланица. Оцењено је да је дошло до схватања да је потребно имати блиску сарадњу чланица у свим областима и да је та потреба афирмисана кроз програм акције, уз оријентацију да се покрет не затвара у клуб трећег света или сиромашних већ да се ослањањем на своје снаге ојача и постави на боље позиције ради преговора са развијеним земљама. Примећено је и повећање прогресивних (социјалистичких) тенденција покрета у документима, уз захтеве да се промени политички и економски систем односа у свету кроз антиимперијализам уз подршку ослободилачким и прогресивним покретима кроз солидарност и активну помоћ. Оцењено је да иако је покрет кренуо даље у прогресивном смеру у исто време је порастао број чланица, насупрот израженом страху, уз допринос Југославије и председника Броза кроз иницијативе активност и доследност делегације, што је признато од стране других учесника генералне дебате, и што је ојачало спољно политичке позиције Југославије према свим међународним факторима а не само према чланицама. Све делегације у генералној дебати су оценили да је дошло до преговарања и попуштања затегнутости у свету, и до раста улоге покрета кроз генерално слагање свих по овим ставовима. Главна политичка декларација је направљена највише по нацрту Алжира који је на томе инсистирао, али уз коришћење Југословенског и Индијског нацрта, и у континуитету је са првим састанком у Џорџтауну. Примећен је страх чланица од пресипања хладног рата из Европе у трећи свет, иако су готово сви поздравили смањење тензија између две суперсиле и самим тим од опште конфронтације, увиђено је да је свима национални интерес да заштите себе кроз сарадњу и солидарност у покрету, и кроз тражење свог места у међународном систему кроз равноправну сарадњу и суживот. Сама резолуције је оцењена као антиимперијална, уз оштре ставове према рату у Индокини (који је био скоро завршен) и ситуацији на блиском истоку

према којој су узети максималистички ставови, док прогресивни леви ставови нису изазвали контроверзе, а према СССР нису узети никакви негативни ставови и критике, што је одговарало спољној политици Југославије. ССИП је био против предлога Алжира да се институционализује покрет кроз стални секретаријат у Алжиру и уз редовне састанке министара између конференције, поред координаторске улоге земље домаћина али уз укидање сталног комитета у Њу Јорку. Уместо тога Београд је предложио уз Делхи резолуцију о појачању улоге сталног комитета и његову демократизацију, што је заједно са покушајем Алжира да отме водећу улогу у покрету довело до контроверзе и широке акције. Компромис који је створен је био укидање сталног комитета у Њу Јорку уз стварање сталног Бироа за Координацију активности ПНЗ са председником и четрнаест подпредседника, на нивоу министара и амбасадора, мада је очекивано да ће се и он из практичних разлога састајати у Њу Јорку. Очекивано је да ће координациони биро имати већи политички престиж и да ће повећати ниво координисане акције покрета, уз баланс који би одржао ширину и разноврсност политике покрета. Чланови су: Алжир, Југославија, Малезија, Шри ланка, Непал, Сирија, Кувајт, Сенегал, Сомалија, Либерија, Танзанија, Заир (Конго), Мали, Куба, Перу, Гајана, уз Индију као председника политичког комитета, а председника економског комитета Чиле-а, који су требали да учествују у раду Биро-а. У генералној дебати је примећен покушај броја земаља да помере основну линију курса покрета утврђене на ранијим конференцијама, у интересу великих сила кроз кроз идеолошке и политичке манипулације кроз које је требало да се покаже како је источни блок урадио много више за покрет него западни блок и да су његови интереси у светској политици много ближи покрету, на чему су инсистирале многе социјалистичке земље чланице, посебно Куба, док је са друге стране Саудијска Арабија лобирала за интересе САД, што је све оцењено у Београду као опасно и негативно по даљи развој покрета и његове политике и јединства. Такође је оцењено да су државе преваходно заинтересоване за своје регионе и проблеме уз минимално прихватљиво разумевање за преокупације других, где су Афричке

земље причале о колонијализму и сиромаштву, Арапске и муслиманске о кризи на Блиском истоку, док су Азијске земље биле мање заинтересоване за те проблеме а више за страх од маеричког империјализма са једне стране и раста радикалности покрета са друге. Конференција је проширила дејство на латиноамеричке земље, које су биле или настројене против САД (Куба, Чиле), или у страху од економске доминације. По општим ставовима већина чланица је била сложна, уз осуду колонијализма, империјализма и хегемоније, уз супротстављање сиромашног трећег света према развијенима, уз већу активност и већи број држава присутних. Делегација Југославије је активно деловала на бази континуитета своје несврстане политике уз јасан концепт и ставове о свим питањима, на крају темељних припрема које су обављане због велике пажње коју је Београд давао активности у покрету, који је поред активности у ОУН био главни спољно политички основ Југославије.

Чланице су дале високу оцену конференцији и њеним резултатима, описујући је као историјску за покрет, уз схватање да су чланице спремније да превазиђу разлике и сарађују и очекивање да ће заједничка активност помоћи њиховим националним интересима и циљевима. СССР је дао велику пожњу конференцији али у контексту своје политике, подвлачући антизападне тенденције покрета где СССР није критикован нити изједначаван његов блок са западним, уз ограничавање утицаја Кине. САД су прихватиле да државе могу имати несврстан став али никако у циљу стварања трећег блока већ у индивидуалном деловању, у страху да ће настати трећи блок са најпре левичарским погледима, што је било неприхватљиво и негативно за политику САД, али се испољило озбиљније схватање покрета као чиниоца у свету. Кина је пратила самит и задржала тврдње да се земље трећег света требају ујединити иза ње против хегемоније два блока. Индија је оценила да је самит ојачао сигурност покрета и увереност у вредност његове политике, уз одржање јединства политике поред мањине чланице које су дошле са грубим ставовима, и уз увереност да не постоји алтернатива покрету, са

оценом да су документи реалистични и конструктивни (уз подршку покрета да Бангладеш постане члан ОУН).²⁰⁹

Проблеме које је покрет имао декларације и нацрти нису помињали директно већ су они осетни кроз константно помињање потреба да се они реше, позивајући на велике силе и Оун да реше проблеме који су остајали деценијама, као и кроз сталне константације у нацртима и званичним документима (не само Пнз већ и резолуција Гс Оун) да је потребно решити их и да се одлуке донете не спроводе доследно. У нацртима и документима дата је превелика улога покрету у доприношењу побољшању ситуације у свету, јер се у документима и публикацијама великих сила покрет једва помиње или не помиње, а позиви на промену светских односа и решавање проблема трећег света су константа у документима покрета, што доказује неефикасност и непостизање циљева, отуд и исте формулације у свим програмским документима покрета 1961-73. али је то давање на важности покрета били неопходни као мотивација за учествовање у покрету. Редовно се помиње потреба за координацијом и сарадњом у налажењу прихватљивих решења за глобални мир, безбедност и развој, али је сав рад покрета на том питању остао декларативног карактера, јер су иступи покрета на конференцијама и у генералној скупштини Оун били игнорисани од стране великих сила, а њихове идеје нису прихваћене као опште. Рад и ефекат 4. конференције је остао малтене исти као претходних три, и задржао се на кодификацији неуспеха покрета да реши светске проблеме, констатовање неуспеха и проблема светског мира, а решавање тих проблема је остало у рукама светских сила на које је покрет имао минималан утицај, због своје хетерогености као и због своје економско-војне слабости. Ван позива на промене и дефинисање истих слабости међународног система као и претходне конференције, минимално је постигнуто, јер су земље покрета имале само могућност да замоле велике силе да промене понашање и да покушају да их увере да воде погрешну политику, уз консензус само у најопштијим

²⁰⁹ АЈ КПР 1-4-а/15 ССИП, оцене и реакције на 4. Конференцију

питањима као што су жеља за миром и противљење колонијализму, што није било довољно за деловање у пракси.

7. ЈУГОСЛАВИЈА И БИЛАТЕРАЛНА ДИПЛОМАТИЈА 1973. И ПОЧЕТКОМ 1974.

Током трајања рата на Би у посету Београду је дошао председник Алжира Бумедијен, који је свратио у Београд на свој захтев у повратку из Москве, ради разговора о кризи на Би и политичким-војним аспектима рата, а председник Броз је радо прихватио посету како би се извршила неопходна консултација две несврстане земље. Бумедијен је објаснио да је у Москву ишао како би купио велику количину наоружања за 400 милиона долара ради јачања арапског фронта у рату, и како би разговарао са руководиоцима Москве о аспектима рата кроз размену оцена о рату, додајући да је пре пута у Алжир дошао изасланик Каира да обавести о трајању рата, на шта се Алжир заинтересовао за јачу активност Каира на Синају како би смањио притисак на Дамаск, на шта је одговорено да се веће операције спремају и да тек предстоји главни део рата, док је Садат јавио Алжиру да је стање на фронтима добро, објашњавајући да је Каиро тражио помоћ од Алжира у наоружању што је он и дао, и да је зато отишао председник у Москву и да је тражио оружје за 400 милиона и то пола за Египат и пола за Сирију (Брежњев је Броза информисао да је Бумедијен тражио пола оружја за Алжир а пола за Египат и Сирију, и да нису платили) и да је то урадио самоиницијативно. Нису очекивали одговор Москве који је био да се треба радити политичка акција да се заустави рат и да се по етапама тражи повлачење Израела са окупиране територије, додајући да Дамаск не може да издржи ситуацију на фронту, на шта су инсистирали да се прода оружје и одбијали политичке акције, на шта је Москва пристала да прода оружје али да су различити ставови остали, и додао је да је Москва упозорила да ће САД заштитити Израел на шта је Алжир одговорио да се рат води само на окупираној територији и не угрожава Израел у границама пре рата 1967. али да ће наставити да наоружавају савезника, а на упозорења да Дамаск може да падне Бумедијен је одговорио да су сиријсци решили да ратују и да ће наставити чак и ако изгубе главни град, подржавајући наставак рата, на шта се Броз сложио да

губитак једног града није разлог за губитак рата, а Бумедијен је објаснио да ситуација није толико критична на фронту, али да Москва жели крај борби по сваку цену. Наставио је обећавањем пуне подршке Каиру до краја рата и да ће бити позадина фронту како би се борили до краја, стављајући арапску борбу испред свог економског развоја ако треба, док политичку акцију треба предузети Каиро ако то жели а не Алжир уместо њих, на шта га је Москва осудила за бежање од одговорности. Броз је изјавио да је Београд за комплексно решење у складу са легитимним интересима арапа, и да не жели да никако учини нешто што би оставило услове за Израел да настави своју агресију, додајући да је став да се треба одгурати Израел до граница од пре шест година али никако даље од тога, и да је Брежњеву рекао да повлачење Израела мора бити хитно а не по етапама искључујући могућност манипулација преговорима, са чим се Бумедијен сагласио, а Броз је додао да би са таквим предлогом требало изаћи када арапске војне позиције буду најјаче како би показали да су за мир под праведним условима а не за рат, и да би требало научити Израел лекцију ратом како се он неби поново осилио да врши ратоборну и агресивну политику. Броз је упозорио арапе да пазе око етапног повлачења и половичних решења када им се понуде преговори, јер ће Израел избегавати да се повуче колико може, са чим се Бумедијен сложио јер би било какво половично решење стварало могућност новог рата, али да је већина борбе тек испред и да се Москва непотребно брине да ће Сирија пасти и да ће се након тога Израел окренути комплетно ка Египту, јер је Каиро тек недавно ставио јакe снаге у активност, због чега не треба разговор о примирју, на шта је Броз додао да би Каиро могао да одговори на израелске нападе у унутрашњост Египта кроз почетак тоталног рата и напада на Тел Авив из ваздуха, али уз констатацију да Београд неће ништа јавно говорити и радити без сагласности арапа и да они сами знају како треба деловати док ће им Београд помоћи како може. Бумедијен је изјавио да постоји велико јединство арапа и да све арапске земље дају војну и финансијску подршку, додајући да је Египат добио 400 милиона долара помоћи за сад у рату и да ће добити још, и да је Алжир дао 100 авиона и да је купио оружје од

Москве, на шта је Броз додао да је Београд послао 120 тенкова и различито оружје и санитарноу помоћ, и да је та помоћ слата руским авионима којима је дозвољено да лете преко Југославије како би донели помоћ арапима, на шта је Бумедијен изјавио да је то велика помоћ Београда и да тиме доприноси медитеранској безбедности. Секретар Минић је додао да је Москва јавила Београду да је фронт у Сирији јако лош и да се треба тражити примирје због тога, што је Садат одбио, и да је Москва нудила да Београд пошаље предлог о примирју, на шта је објаснио да Београ не жели ништа да покреће без арапске сагласности, и да би то урадила само уз несврстане и у СБ, објашњавајући које су још несврстане земље у СБ са Београдом и како теку дискусије о рату у СБ где је било несврстаног јединства у подршци арапима, додајући да су Београд и Каиро у контакту кроз изасланике, додајући да је Садат јавио да ће обавестити Београд када му буде требала иницијатива, и да је Београд у сагласности са предлогом од пет тачака које је Каиро представио американцима. На питања Бумедијена о могућим политичким акцијама несврстаних и ставу САД и З.Европе по питању, Броз је одговорио да сматра да ће САД заузети круће ставове око решавања проблема и да ће тражити да Израел задржи део окупираних територија, и да траже своју победу кроз Израел, и да иако се запад Европе слаже са САД ставовима од ње нема опасности, већ је САД опасна јер наоружава Израел и шаље стручњаке, и да им требају половична решења како би купили времена да то појачају, и да због тога нуде примирја без враћања територија, због чега су та примирја и половична решења опасна. Броз је додао да су САД протествовале што се ваздушни простор Југославије користи за снабдевање арапа док и сами снабдевају Израел несметано, чак и кроз Кипар, где су се сложили да пошаљу поруку председнику Макариосу да учини шта може да спречи такво дешавање, на шта је Кардељ изјавио да је сигурно Макариос против тога али да га нико не пита. Минић је додао да су САД у дипломатској офанзиви да спрече изолацију Израела, и да је због крутости Израела и подршке САД СБ паралисан и није могао донети резолуцију, али да је акција у СБ корисна јер је помогла изолацији Израела, али да са друге

стране ЕЕЗ такође подржава идеју примирја без услова о повлачењу, и поменуо је да САД и Москва разговарају и да Вашингтон покушава да умекша позиције Израела, па да несврстани требају да појачају акцију изолације Израела како би се предупредила западна акција, али да је за то потребна сагласност арапа. Бумедијен се сложио да се мора водити борба и даље у свим правцима и свуда, а Минић је додао да дипломатска акција треба да представи арапске захтеве за чврстим обавезама Израела да се повуче са окупиране територије као услова примирја, са чим се Броз сложио, јер би заједничка акција несврстаних показала циљева арапских земаља у рату, а Минић је подсетио да се у СБ током јула добила подршка 3.Европских земаља у вези са проблемима БИ што је био велики успех, и да би се стога у новој иницијативи могле придобити те земље које се посебно плаше кризе енергената и које желе самосталније деловање у односу на САД.. Бумедијен је изјавио да је арапска борба пре свега политичка а не војнам и да пошто су две несврстане земље суочене са агресијом задатак несврстаних је да раде заједно и активно како би сачували јединство, где се посебно треба објавити да су Израелски ставови да арапске земље желе да га униште нетачни, и да се реafirмише став арапа да они само желе да поврате своје територије које су окупиране, додајући да се пажња треба обратити и на палестински проблем, додајући да се слаже у свему са Београдом и да као арапска и несврстана земља Алжир ће то подржати јавно и радио би на уједначавању ставова код несврстаних како САД и СССР неби наметали решења, и тиме би се и покрет даље афирмисао, а Минић је подсетио да су се несврстани на састанку у Њу Јорку по избијању рата сложили једногласно да подржавају Египат и Сирију, а Броз је додао да треба сачекати са сазивањем бироа несврстаних јер може бити нејединства које неби одговарало, али да треба радити активно са осталим несврстанима да дају активну подршку зарађеним арапима, и подржао је потребу да се реши и проблем палестинаца, и додао да војни фактор има улогу и да арапи морају чврсто да се држе да би друга страна попустила.²¹⁰

²¹⁰ АЈ 837 КПР I-3-a/2-31

После завршетка рата на БИ у Београд је дошао владар Етиопије Х.Селасије, у повратку после посете Селасија Москви, са којом су односи протеклих година охладнели због зближавања Москве и Сомалије која је недавно имала пуч и промену владе у комунизам, у контексту московског снабдевања Сомалије наоружањем док она има територијалне претензије према Етиопији и заоштрава односе уз концентрисање трупа на граници, а етиопљани су били забринути због повећања супарништва великих сила у источној африци и желели су да Москва позитивно делује на Сомалију јер Етиопија и Москва нису имали билатералних проблема, док су развијали своје политичке и економске односе са САД као важним партнером. Етиопија је била привржена несврстаној политици иако је повремено имала скептичан став према доприносу покрета ка решавању мешународних проблема, мада се јако труди на јачању и афирмацији несврстане политике, и на самиту несврстаних недавно поздравила је детант великих сила и КЕБС, истичући допринос несврстаних смиривању тензија у свету и решавању проблема, уз прихватање одговорности свих земаља за општу безбедност и мир. Посматрали су несврстаност као добар начин да се заштите права малих држава, и са несврстане позиције су били веома активни у оквиру ОАЈ којој придају велику важност и чија тела се састају у етиопском главном граду, а Етиопија је имала значајну улогу у ОАЈ око учвршћивања јединства и борбе за деколонизацију, уз посредничку улогу између афричких држава. Главни тренутни проблем Етиопије су били односи са Сомалијом која је својатала регион Огаден у Етиопији, који је Селасије сматрао за неотуђиви део његове земље, а ривалство две државе је дугорочном, и такође су имали проблем са сепаратизмом у еритреји који су помагале одређене арапске земље, али је Етиопија прекинула односе диплоамтске са Израелом након примирја иако је имала раширене трговинске везе. За свој развој економије Етиопија је сарађивала са обе супер силе, и добијала је велике и повољне кредите од САД као и помоћ, са све већим односима са САД, док су економски односи са СССР били слабије развијени, док је чак са Кином уговорен кредит уз раст трговинске размене и присуства Кинеског утицаја у

Етиопији. Билатерални односи Југославије и Етиопије су били позитивни и дугорочни, уз нестабилну трговинску размену али заједничке несврстане принципе и акције, а Београд је дао више кредита ради изградње инфраструктуре, а такође је припремана нова група кредита за неразвијене земље међу којима и Етиопију, а такође је много стручњака упућено у ту земљу иако је таква сарадња била у паду. Састанак је започео председник Броз констатацијом да је недавни самит несврстаних имао огроман значај који је показао јединство афричких и арапских земаља и осуду израелске агресије, и објаснио је да му је Садат после самита објаснио да после вета САД у СБ једини начин за Египат да реши проблем био је ратом, са идејом да поразе Израел и онда натерају велике силе да посредују како би се Израел повукао са окупиране територије, али да такав план није успео због супериорности Израела која постоји због војне подршке САД, затим је говорио о иницијативи несврстаних у СБ да се хитно заустави напредовање Израела кроз примирје након неуспеха великих сила да то обезбеде, и додао је да је та акција успела и да су на терену сада посматрачке и мировне снаге ОУН иако је Израел опколико трећу египатску армију, а тензије су се јако подигле. Селасије је одговорио да се слаже да је ситуација била опасна за мир и ширу безбедности, и да је то посебно битно за Етиопију јер је она близу региона и има економске везе са њим, и похвалио је анализу Броза о ситуацији, додајући да је Етиопија имала добре односе са обе стране у конфликту и забринуте су за мир, потврђујући да поштује право Израела на постојање али не на убирање плодова неправедне агресије против арапа уз осуду политике Израела у задњих шест година, и инсистирао је на потребу да се Израел повуче са окупиране земље о којој је говорио и израелцима пре прекида односа. Изразио је задовољство да је већа криза избегнута јер рат увек може да се прошири и погорша, посебно због напетости две велике силе, и да је потребно да се примирје претвори у трајан мир, додајући да је циљ посете Москви био изражавање забринутости због совјетских испорука оружја Сомалији која је лоше расположена према Етиопији. Секретар Минић је изјавио да је на БИ настало примирје али да није стабилно и да може

пропасти, уз тврдњу да су несврстане земље у СБ позитивно утицале на супер силе да нађу разумевање и појачају рад на решавању кризе на БИ, док су две зарађене стране почеле директне контакте и припремају се за преговоре, додајући да се арапске земље труде да остваре јединство које је било угрожено различитим ставовима о примирју, а да се са друге стране Израел још није повукао на позиције на којима је био на почетку примирја, поред великог притиска САД који је условљен притиском СССР, док о питању палестинаца нема ни речи у СБ 242 резолуцији. Броз је изразио песимизам али и мишљење да је рат показао да арапске војне снаге јачају и да имају бољу позицију него пре шест година, али да је ситуација тешка а позиција преговарања лоша за арапе, уз наду да ће посредник у преговорима бити ОУН а не велике силе како неби било негативног преседана и превеликог утицаја њих. Селасије је изјавио да само велике силе могу да реше овај проблем, и да је он отежан због успешног прелаза Израела преко суеца јер велике силе имају посебан интерес за канал, након чега се захвалио због економске и техничке помоћи коју Београд даје Етиопији, и подсетио на сарадњу две земље у међународним организацијама и то треба проширити, додајући да веома цени пријатељство Београда и да жели чешће окнтакте, на шта је Броз одговорио да има могућности за даљи развој односа и за даљу помоћ јер је сарадња две земље трајна и пријатељска.²¹¹ Након избијања рата на БИ у кратком времену након конференције несврстаних у Алжиру, председник Броз је прихватио понуду секретара Брежњева да посети СССР, што је прихваћено и реализовано, и за потребе посете припремљен је преглед ССИП о односима две земље. Оцењено је да је од посете председника Москви сарадња две државе у свим областима у успону и обе стране се држе принципа из Београдске декларације 55. мада је примећено различито акцентовање делова ових докумената од стране Москве, али су расли толеранција и поштовање за специфичности унутрашњег развоја и унутрашње политике Југославије, са стварањем атмосфере у којој се може пријатељски и отворено разговарати о питањима на која се различито гледа без

²¹¹ АЈ 837 КПР I-3-a/24-30

неповољног утицања на позитиван развој односа. Совјетска страна претходне године се постављала флексибилније и кооперативније, са истицањем заједничких ставова и потискивању разлика у други план, али у исто време Москва покушава да приближи Београд источном лагеру и формама сарадње какве има са чланицама ВП, уз честе позиве на учествовање на скуповима социјалистичких земаља и партија уз пропагандну политику, и позивају на координацију спољне политике ка трећим земљама. Разлике у погледу на неке спољнополитичке проблеме које произилазе из различитог положаја земаља није представљао озбиљну препреку укупној сарадњи, и последње године Москва не приговара због несврстане позиција и заправо са више поштовања и реалнијим погледима се односи према несврстаној активности Београда, а дошло је и до приближавања ставова о КЕБС где је Москва више прихватила потребу укључивања медитерана у концепте безбедности у европи након избијања рата на БИ. Москва је високо оценила ангажовање Београда и допринос у решавању кризе и рата на БИ, обе земље су биле на страни арапа и допуњавале су се у виду мера и акција које су могле бити преузете, где се Москва више ослонила на несврстане земље и прихватила њихову улогу. Порасла је количина размене мишљења две земље, мада Москва недовољно и касно информисе Београд о својим спољно политичким акцијама уз покушај да увуче Београд у своје активности против Кине. Најразвијенији вид билатералних односа и сарадње био је економски, и био је одређен обостраним економским и политичким интересима, важили су раније потписани споразуми о трговини, допунским робним испорукама и кредиту за Београд, где је међувладин споразум о кредиту од 540 милиона долара био намењен за индустријску градњу у Југославији, са циљем да укупна размена робе и услуга током године премаши 700 милиона долара за разлику од 434 милиона из 1970. Приликом ранијих посета утврђено је да у неким важним областима нису искоришћене све могућности економске сарадње, на шта је посебно указана пажња јер је званичан интерес Београда био дугорочна економска сарадња са СССР због политике стабилизације привреде и уклањања негативних дејства

нестабилности у светском монетарном систему. При недавној посети Косигин је нудио Београду ближу сарадњу и координацију са СЕВ-ом која није у интересу Београда, и затражено је да се истраже друге могућности, осим по питању фосилне енергије где је прихваћена и могућност мултилатералне сарадње са СЕВ чланицама. Упоредо са развијењем међудржавних односа током предходних година, дошло је и до побољшања односе две владајуће партије, уз много већу толеранцију и поштовања разлика са совјетске стране, уз потшвања различитих ставова и отвореност за сарадњу, и превазилажење формализма где је још било простора за побољшање, уз одређене резерве совјетске стране према размени мишљења због разлике у њима иако је начелно консултација прихваћена. Представници совјетске стране увек истичу да се не треба супротстављати другим социјалистичким земљама и да се треба фокусирати на оно што повезује две државе попут историјских циљева и друштвеног система, уз избегавање праве дискусије и разматрања југословенског система.

Москва је активно радила на збијању редова у светском социјалистичком, комунистичком и антиимперијалистичком покрету, покушавајући да створи што већу базу подршке за своју спољнополитичку активност, и да створи контролу над што већим бројем земаља кроз истицање своје примарне улоге у тим покретима, истичући потребу координације која би у ствари ишла кроз њу, и истицање солидарности и опште сарадње, упозоравајући на империјалистичке покушаје да се ослаби њихово јединство и индиректно њихова зависност од Москве, истичући да предстоји период мира у свету током кога се социјалистичке снаге морају заједно консолидовати. У консултацијама са другим владајућим партијама социјалистичких земаља на Криму истакнута је потреба унутрашње борбе свих социјалистичких земаља против унутрашње реакције (на шта су и комунисти у Београду обратили пажњу, што се види у чистци наводних антисовјетских либерала), уз посебно упозорење да Пекинг ради против социјалистичког јединства (а не совјетске хегемоније у социјалистичком свету), и уз даље покушаје Москве да учини консултације све ширим и учесталијим како би се њена

хегемонија ојачала и створила јавна сагласност за њену политику детанта са САД и конфронтацију са Кином која је представљена за противника социјализма а не Москве. Након позивања на идеју на светске конференције комунистичких и сличних партија дошло је до негативног одговора западно-европских комунистичких партија, које су се комплетно одвојиле од Москве за разлику од ранијег периода.

Посебно је био битан став Москве према рату на блиском истоку, где је оцењено да је њен основни став према кризи да рат не може бити средство решења кризе, и у том циљу су константно деловали код египатских и сиријских савезника, али када је рат почео Москва је пружила пуну моралну и политичку подршку тим земљама, укључујући слање огромне количине војног материјала и наоружања која је зависила од тока рата. Москва је била у проблему због рата јер је са једне стране морала да испуни обавезе према савезницима у арапском свету, али и да избегне нарушавање глобалног детанта са САД због великог интереса за наставак тог процеса, мада и даље дају сву могућу помоћ арапским савезницима у циљу ослобођења њихових територија, уз истовремену подршку за свеобухватно мировно решење на основу гарантовања безбедности свих држава на БИ ради избегавања даљих криза и ратова. У реаговањима Москве на рат остало се у оквирима опште политике према БИ, уз истицање спољних фактора попут западног империјализма и реакционарних снага које су подржавале Израел, али се избегавало отворено помињање САД због детанта, док су критични ставови према САД дошли тек касније и били ограничени ради избегавања негативног дејства на СССР-САД односе и развој попуштања затегнутости у другим регијама света. За избијање рата Москва је јавно оптуживала спољне реакционарне снаге које су помагале Израел, јер је таква политика онемогућила налажење политичког решења, што је довело до почетка рата, чиме се окривљује Израел за општу кризу која је довела до рата уз избегавање помињања да су заправо арапи почели рат и да су се дуго за њега припремали уз пуно знање и подршку Москве и Београда, где се арапска агресија представља као неминовна због изостатка унилатералног

повлачења Израела из окупираних територија. Према информацијама Москве, Дамаск је тражио прекид ватре чим је Израел поразио њихову офанзиву и стигао на линију примирја из 1967. За коју Садат још увек није био спреман због ситуације на Синају, и током контра офанзиве Израела Косигин је отишао у Каиро ради консултација за преговоре Москва-Вашингтон, након чега је Кисинџер позван у Москву ради преговора о прекиду ватре, где су се водили веома тешки разговори због различитих ставова и динамичне ситуације на фронту, а Москва се заузела за своје савезнике. Садат је затражио од совјетског амбасадора да апелује на САД да се створи споразум о прекиду ватре чим је Израел почео да нагло побеђује, након чега је Брежњев оштро тражио од Никсона да се прекине војно дејство и да се пошаљу посматрачи ОУН и две стране. Москва је одржала одређен утицај на арапске земље али су оне почеле да делују самосталније и да се обраћају Москви само када се ситуација погорша, што је сужавало маневарски простор, али су арапске земље биле задовољне држањем Москве током рата. У Москви су сматрали да се рат није негативно завршио по арапе јер су појачали своје политичке позиције, а Израел је спречен да добије нова освајања и повећа кризу, а на рат уопште су гледали као на регионално нарушавање ширег позитивног процеса који неби требало да поремети детант и споразумевање у другим деловима света, а политика Моске на БИ зависи од њене глобалне политике. У Москви отворено истичу да им није требао рат на БИ и да су покушавали да га избегну, и надају се да ће прекид ватре дуготрајно успети и да ће се наћи политичко решење у складу са одлукама СБ о повлачењу Израела. Став Москве је да би примирје и повлачење требало бити одрађено под надгледањем две суперсиле, уз сумњу да су у Каиру изгубили количину поверења према Москви и гледају ка Вашингтону, подстичући америчку важност за решавање кризе насупрот совјетској. Однос СССР са Кином се у протеклом периоду погоршао и заоштрио, уз приметан пораст политичке пропаганде, где је Москва прешла у офанзиву спољне политике против међународних позиција Пекинга и њиховог идеолошког става Маоизма, са веома организованим наступом на више линија уз мобилисање

лагерских сателита да се баве истим деловањем, као и покушај мобилизовања других социјалистичких земаља у свету по истом циљу. Ово је рађено из страха да ће се отварањем ка свету и вођењем глобалне политике од стране Пекинга доста сузити међународни простор Москве посебно у социјалистичком свету, уз страх од даљих притисака на Москву и нужности уступака у процесу детанта. Основна теза Москве је да је пекинг одустао од класне борбе и међународне радничке солидарности, и да је она почела да води шовинистичку-националну политику против интереса социјализма уз споразумевање са империјалистима, представљајући Кину као млаку земљу која не помаже социјалистичким земљама у кризи. Са друге стране Пекинг води пропагандну политику и дипломатску активност против Москве где детант представља као империјалистичку сарадњу чиме се Москва треба представити као супротстављену трећем свету кроз монопол суперсила и интересних сфера које би обезбедиле доминацију европљана. Брежњев је започео иницијативу мирољубиве коегзистенције са Кином ако је већ немогуће остварити сарадњу, што Пекинг није одбио али је прихватање само формалне природе и није довело до никаквог биалтералног помака. Уопште у Азији дошло је до промене ситуације и позиција Москве, и то завршетком рата у Индокини из које су САД изашли, рат Индије и Пакистане и након тога нормализације односа и перспективе нормализације између Индије и Кине, као и Кине и Јапана, због чега је Москва кренула да активно побољшава односе са свим азијским земљама, истичући потребу за колективном безбедности на континенту. У Москви су били забринути због нормализације САД и Кине због могућности да се кроз Пекинг врши притисак на њу, и због тога су покушавали да се одрже на позицији главног партнера САД и да имају што боље односе, док су и исто време покушавали да што више међународно изолују Пекинг са којим су се односи заоштравали паралелно са мењањем ситуације на континенту. Индија је била главни ослонац за политику Москве у Азији, али су постојале тешкоће због настојања Делхија да се не веже директно за Москву већ да одржи несврстану политику и има нормалне односе са Вашингтоном. Идеја о колективној

безбедности је дугорочна платформа Москве у Азији и на њеној основи је јачала односе са тамошњим земљама, и све чешће је била истицана као одговор за јачање Кине и њеног покушаја да успостави хегемонију над одређеним земљама (чиме су и САД и СССР имали исти циљ обуздавања Кине, који је био и разлог америчке интервенције у Индокини према пентагонским папирима).²¹²

Током септембра се у Женеви водила друга фаза КЕБС-а где се разматрало о политичкој, економској и друштвеној сарадњи, која је текла веома споро највише због тражења западних земаља да се смањи идеолошка затегнутост и контрола над друштвом у источном блоку у замену за прихватање статус кво у територијано-политичком смислу. Москва је очекивала да ће се КЕБС раније савршити и већ служити политичким циљевима њене глобалне политике и интереса, посебно у детанту према САД, и настојала је да конференција добије превасходно блоковски карактер, и да се избегну војни договори, који би онда остали у домену билатералног договора две суперсиле потврђујући светску важност Москве. Међутим током преговора због великог притиска западних и неутралних држава Москва је узела флексибилније ставове према повезивању европске безбедности са светском и меитеранском, и , и према олакшавања приступа информацијама својим грађанима али у складу са својим законима. Између Београда и Москве постојале су многе додирне тачке око КЕБСа, а разлике нису сметале да се одржи конструктивна сарадња, посебно око раније тежих питања попут укључивање тематике безбедности и развоја простора ван европе за шта је Москва пре била незаинтересована због својих уских интереса, а једини велики раздор је био око војних питања безбедности које су у Москви сматрали за билатералним питањем сила, а у Београду као основном праве безбедности. Москва је прихватила идеју да се пред велике војне маневре нотификују друге земље на захтев западних земаља, а о питању нотификације о војном прераспоређивању се и даље говорило крајем године. Став Београда је био да су такве информације потребне али да ипак неби много допринеле општој

²¹² АЈ КПР 837 I-2/55 ССИП Информације, посета Председника Броза СССР 11.73

безбедности на континенту осим што би побољшале атмосферу за увођење даљих мере, и да је потребно да се од великих маневара и премештања уопште одустане како би настала атмосфера поверења, али су ти ставови одбијени од стране суперсила иако су многе земље имале позитиван став.

Оцењено је да је дуготрајна економска сарадња дуготрајни интерес Београда и један од главних циљева билатералних односа. Оцењени су спољнополитички циљеви СССР, где је примећено да је дуготрајно усмерење Москве ка коегзистенцији са западним капиталистичким светом уз преговарање и споразумевање, највише са САД и то на основу војног паритета и заједничким интересом да контролишу глобалну војну конфронтацију. Односи две супер силе су оцењени као позитивни и у развоју иако се рат у вијетнаму наставља без САД војске и иако су се САД отвориле ка Кини, док СССР побољшава односе и са осталим западним земљама. Москва је изразила заинтересованост да и даље развија добре односе, али су обе стране забринуте могућом ескалацијом кризе на БИ. Где обе имају границе преко којих неће проћи, у циљу да заштите своје сателите у регији чак и кроз коришћење притиска како би задржали позиције и равнотежу. Позиције силе су и даље у основи детанта, а унутрашњи фактори отежавају споразумевање две суперсиле, а посебно је Москва заинтересована за добре односе како неби угрозила детант са западном Европом ради потврђивања своје позиције на континенту, и због страха од кинеско-америчког зближавања, а веома је интересује и побољшање економских односа са светском највећом економијом.

Циљ састанка са југословенске стране био је размена мишљења и повећање сарадње, са потврђивањем свих ранијих признатих принципа о суверености и једнакости, о поштовању унутрашње и спољашње политике Београда. Такође је циљ био изразити подршку за арапске земље против израелске агресије и солидарност са њиховом народнослободилачком борбом, и подршку за израелско повлачење на границе пре 1967. као основу за трајни мир и поштовање суверених права и интегритета свих земаља. Такође је тражено од Москве да

призна ПНЗ као позитивни процес у свету који је мирољубив и који са социјалистичким светом помаже смањивање затегнутости у свету и шири принцип мирољубиве коегзистенције, уз подршку за несврстане ставове о потреби да се економски развије трећи свет и ослободи од стране доминације.

Оцењена је и ситуација на БИ где је решено да су ставови Београда са недавне конференције несврстаних о стању међународних односа исправни, и да криза на БИ показује супротности савременог света и укрштање интереса великих сила које одмеравају свој однос снага на региону. Сматрано је да империјализам (тојест империјалистичке земље) покушава да искористи детант како би задржао старе и добио нове позиције, уз све већи и организованији отпор њему у трећем свету, карактеришући САД политику на БИ као агресивну и експанзионистичку а Израел као њен инструмент обезбеђивања интереса, али да су те две земље претрпеле морални пораз и нашле се у изолацији, а у интересу обе силе је смиривање ситуације. САД су упале у проблем због нафтног ембарга и мењају свој став према арапских земљама због раскорака са ставовима 3.Европе, док покушавају кроз процес детанта да обезбеде своје циљеве политичким и економским путем без конфронтације. Оцењено је да несврстане земље све делотворније делују против империјализма кроз конкретне политичке акције које утичу на укупни однос снага, посебно кроз своју подршку арапским земљама и коришћењем енергијских ресурса у политичке сврхе, где је улога Југославије као несврстане земље појачана, а покрет је ојачан конференцијом у Алжиру, и такође је оцењено да је СССР пружио велику подршку и помоћ арапском свету уз успех одржавања детанта са САД у исто време, са великом војном помоћи арапима којом је повећао свог углед у трећем свету. Криза на БИ и рат су показали недостатке детанта, посебно то што није проширен на трећи свет и што се остале земље искључују из преговора и решавања криза. Такође је поменуто да је сукоб Москва-Пекинг лош за социјалистички покрет у свету јер су земље трећег света изложене притиску империјализма и неоколонијализма, док су западне земље постале више заинтересоване за решавање кризе на БИ и редовне снабдевање енергентима,

као и за већу економску сарадњу са СССР. Сврставање афричких земаља против Израела у подршку арапским земљама су појачале потребу за САД да преиспитају своју безусловну подршку Израелу, уз јачање антиимперијалних ставова не само у Африци већ и у несврстаном свету који се све више повезује и постаје активнији у супротстављању империјализму, док се у Африци развијају не само политичка зрелост већ и социјалистички ставови и економски развој заосталог простора. Поменуто је да је у ЛА САД искористила свој утицај против социјалистичких снага уклањањем Аљендеа у Чиле-у, уз притисак на све земље региона, док се ситуација у Индокини није битно побољшала јер су рат наставили да спроводе савезници САД уместо ње саме.²¹³

Председник Броз је обавио билатералан састанак са секретаром Брежњевом, који је почео састанак као домаћин говорећи да су састанци две стране увек пријатељски, уз асертацију да су разговори увек и партијски јер су две земље сличних идеологија, а партијски језик највише задовољава Москву у разговорима са Београдом, говорећи да је састанак дошао у важном тренутку међународних односа, и да две државе са својим пријатељским односима требају да делују у свету као комунисти и да ураде све што могу да утичу на светску политику у духу мирољубиве коегзистенције и безбедности народа против рата. Изјавио је да не треба обраћати пажњу на протокол и теме и да могу другарски разговарати на Ти, све време стављајући однос две државе у контекст светског комунизма и идеолошке сарадње на истој страни, изражавајући оптимизам јер су комунистички, социјалистички покрети и покрет несврстаних постали велика снага у свету, и што то морају све стране да прихвате, и због тога треба да се показује тај значај редовно и да се учврсте започети процеси користећи све реалне могућности. Брежњев је рекао да жели да се Броз осећа што пријатније у СССР и дао му поздраве свих партијских другова из Москве, хвалећи сусрете двојице државника и пријатељске односе, као и углед који Броз има у СССР где се штампају његова дела, док је са друге стране председник Броз говорио на руском и ословљавао

²¹³ АЈ КПР 837 I-2/55 11.1973. Информације ССИП

генералног секретара термином ”друже”. Броз је признао да је у односима две стране урађен корак напред и да се треба радити на даљем побољшању билатералне сарадње јер нема препрека томе, док је Брежњев на старту разговора изјавио да је већ наредио пошилику нафте за Југославију у великим количинама, уз констатацију да односе две земље сматра добрим и да је веома битно имати и добре партијске односе, прихватајући да Београд има другачији пут у комунизам али да то није разлог за свађу. Даље је изјавио да жели да се прошире економски односи за чију слабост је окривио претерану бирократију, и да су две земље приближиле своје ставове о светској политици и почеле боље да се међусобно разумеју, и то не само државе већ и партије, али да је потребно да се односи даље продубљују, . Осврнуо се на империјализам оспоравајући право САД да држи толико војних база у свету у савезничким земљама, називајући то држање база империјализмом, где се покушава да се социјалистичке земље опколе са свих страна, упозоравајући на непријатељске намере светског империјализма (игнорисао је чињеницу да су СССР држале војне базе у земљама варшавског пакта и на дефакто војну окупацију тих земаља), тврдећи да запад покушава да обмане комунисте док они просто покушавају да заштите своје пријатеље, тражећи да све социјалистичке земље притиску империјализам као што су урадили по питању БИ. Прихватио је да се питање БИ не може решити ратом и силом, што прихватају и несврстане земље, и подсетио на огромну војну помоћ БИ коју је Москва упутила током рата (пет стотина транспортних авиона је коришћено) и захвалио се Београду што је допустио коришћење његовог ваздушног простора ради помоћи арапима. Даље је говорио да треба да се разговара о империјалистичкој политици која напада социјализам са свих страна, да се редовно размењују информације о активностима у оквиру КЕБС, ПЗН, односима са Кином и БИ, да светски комунистички покрет буде активан и заједно делује против заједничких проблема, додајући да две земље требају да сарађују на јачању ОУН јер су политичка питања и проблеми од интереса везана директно за њу. Поменуо је Израел који баца изазов целом свету и узбуркава ситуацију, због које се оба

државника брину, и питао зар се не може њима стати на пут, позивајући на заједничку помоћ свим комунистичким партијама у свету (укључујући посебно оне у не-комунистичким земљама), и да се та помоћ активно даје кроз амбасаде и кроз тајне односе. Брежњев је акцентирао побољшање економских односа и размене Београда са СЕВ-ом на вишем нивоу, посебно око нафте и гаса који су били главна тема у том периоду, и хвалио је светску улогу СССР не само у економском већ и политичком смислу због кога се све велике силе утркују да имају добре односе са њим, а такође се и боје социјализма због чега САД имају тако јаку позицију у Европи, и назвао је САД гадовима који говоре једно а раде друго и дају Израелу две ипо милијарде долара помоћи, жалећи се да је Румунија нелојална због свог лидера који је превише отворен ка САД и Кини. Акцентирао је класни прилаз Москве међународним односима говорећи да преговарање и уступци према САД не значи да су се предали, говорећи о састанку са Никсоном који је дошао у Москву током бомбардовања Вијетнама где је Никсон прихватио да две стране имају различито државно уређење и да су убеђене по том пиатњу, па га треба избегавати јер је немогуће убедити другу страну о промени система. Додао је да је разговор био равноправан и да је тражена сарадња где је нађена форма узајамно корисних односа, са непримењивањем силе и консултацијама о проблемима, као што је нађено и са Француском, додајући да је Никсон добар партнер за сарадњу и да уместо њега могу у САД доћи само гори, са чим се Броз сложио, након чега је Брежњев хвалио Никсона за позитиван став разумевања према Москви каквог није било раније, и да се придржава потписаног, због чега га опозиција и зионисти у САД критикују на основу свог антисовјетског става. Поменуо је да је међутим у ситуацији на БИ другачије и да се не држе увек своје речи, али да су отворени за разговор иако одуговлаче, и подсетио је да се после рата 1967. радило на војном оснаживању арапа како би ратовали поново, где је Москва веома наоружала Египат, али су ипак арапи за кратко време све изгубили јер су лошија војска од Израела чији су официри школовани на западу и имају виши степен војне организације и културе, док са друге стране арапи су били тврдоглави и опседнути

осветом и мржњом, због чега је било доста тешких састанака са Москвом. Изјавио је да му је председник Египта Садат признао да је избацавање совјетских саветника-официра било грешка, а сада Египат треба да преговара са Израелом док остале арапске земље траже наоружања за још ратова, а поменуо је и да су САД и даље заинтересоване за спровођење резолуције СБ 242. Додао је да иако су арапи скроз изгубили барем су показали Израелу да и они могу да ратују и да није лако са њима, док је са друге стране арапа много више него израелаца и то се појачава, на шта они морају да обрате пажњу, говорећи да треба наметнути арапима преговоре као што је наметнуто вијетнамцима, јер су и они превише ратоборни и лоши у дипломатији, жалећи се и на недостатак јединства међу арапима. Причао је о огромном послу који је совјетска партија урадила током кризе на БИ где нису спавали већ су радили дан и ноћ, говорећи о писму Садату где је похвалио арапе за храброст и упорност, да знају да ратују и да не требају да политички капитулирају и дају уступке американцима, упозоравајући да ако им да уступке више им неће бити потребан и они ће склонити све ратоборне арапе и успоставити контролу над регионом, и упозорио је и Броза да би у таквој ситуацији САД имале контролу над нафтом у региону а локалне земље би биле антисовјетске и анти-југословенске, говорећи да је упозорио Египат да су американци слуге империјализма и да им не треба веровати, али да су они потписали лош споразум са Израелом где се о повлачењу са западне обале и не говори. Броз је изјавио да је став две стране идентичан и да ни он није оптимиста, а Брежњев је додао да је Кисинџер прихватио да покуша да утиче на Израел да се испуни резолуција 242 СБ, и позвао на наставак сарадње у СБ и југословенског подржавања извршавања резолуције 242, јер је дошло чак и до сарадње Москве и Вашингтона у СБ по питању БИ, где је Москва успела да одбрани интересе арапа и спречи тријумфализам САД. Додао је да почиње да сумња у позитиван став Садата који је за министра иностраних дела поставио проамеричког човека и потписао слаб споразум са Израелом, док у исто време до неба хвали Брежњева, додајући да је Москва послала преко хиљаду авиона као војну помоћ и да је

истакла арапима да је помоћ долазила преко Југославије, док је Броз изјавио да арапи сарађују и преко ПНЗ због чега се арапски шефови влада састају у Алжиру, додајући да је то договорено заједно са Југославијом, за шта се Брежњев захвалио. Даље је говорио о Бумедијену председнику Алжира који је унормалио своје ставове, јер је 1967. Отишао у Москву и тражио од ње да објави рат Израелу, док је после последњег рата тражио војну помоћ и нудио да се за његов рачун упути огромна војно-материјална помоћ Сирији и Египту, тражећи оружјеу вредности од пола милијарде долара укључујући и оружје за Алжир, али да то оружје нико још увек није платио, додајући да Москва нема бесконачна средства и да иако су отписали С.Вијетнаму дуг од три милијарде долара то не значи да могу да деле свима новац, жалећи се и да су арапи изгубили много војне технике коју је Израел заробио и дао американцима да проучавају, и изразио је забринутост за будући смер политике арапских земаља и приврженост ослобађању окупиране територије. Жалио се због неспособности арапских војска, где је сиријска војска командована из даљине и две њене текновске дивизије су међусобно се тукле, а цела војска је остала на граници када се тражио прекид ватре који су египћани одбили јер нису још ослободили Синај, док сада Египат подржава совјетску резолуцију у СБ а Сирија не. затим је поменуо да жели да одржи добре односе са САД и Никсона као саговорника, надајући се да ће издржати притиске, као и да има добре односе са канцеларом Немачке Брантом. Поменуо је и ПНЗ и њену недавну конференцију која има јасну и добру оријентацију, што је оценио као заслугу Броза, Ганди и Бумедијена, тврдећи да сви требају да знају да се наступање социјализма не може зауставити, и да је самит показао империјализму на се борба против њега наставља. Поновио је да Москва жели наставак попуштања односа са САД и спречавања било каквог враћања на хладноратовске позиције, и поменуо је да га је заинтересовао несврстани став о медитерану, али је призна да медитеран не може бити неутралан нити ће такав бити, јер САД никад неће напустити њега шта год потписали, јер кроз НАТО савез увек имају своје присуство тамо, говорећи да у својој стратегији Москва води много рачуна да остане на комунистичким

принципима, док је тактика променљива, подсећајући на недавни конгрес мира у Москви где су подржани мирољубива коегзистенција и детант. Поменуо је да Кина и даље хладна према Москви и да и даље ради на отопљавању односа са САД и пропагандом напада Москву да је хегемонска сила, и два државника су се сложила да САД ширењем својих војних база и присуства у свету врше притисак на све друге земље и велике и мале, а Брежњев је посебно истакао потребу успеха КЕБС како би се показало да се мења политика у Европи далеко од конфронтације и слабе се војни блокови против НАТО интереса, додајући да је Никсон потврдио да ће сарађивати по питању КЕБС.²¹⁴

На следећем састанку Броз је изјавио да по питању БИ нема разлика у ставовима две стране, док је Брежњев изразио забринутост због раскорака у ставовима Садата и других арапских лидера, посебно јер трајно мирно решење није још нађено и може се сутра опет ратовати, док су арапске земље незадовољне, и добио је упозорења да Садат тражи решење кроз САД иако је Москва спречила његов потпуни пораз великим трудом и новцем, на шта је Броз изјавио да му арапске земље говоре да је Москва незаинтересована, због чега је забринут, на шта је Брежњев говорио да су арапима дали преко две хиљаде тенкова, и да су имали огромну предност у односу на Израел, али да су неспособни у рату и да сваки дан мењају причу, тврдећи да је однос Москве према арапима заснован на интернационалистичкој борби против империјализма, док арапске земље немају умеће у ратовању и само траже још помоћи, додајући да је све време покушавао да смири арапе да не оду у рат јер нису били спремни, али да су се они понашали арогантно и непромишљено и нису комуницирали међусобно. Објаснио је да без учешћа Москве не моће бити решења на БИ и да Египћани не могу да очекују да ће кроз САД добити сатисфакцију, претећи да ће уклонити Садата, . Броз је говорио да је ситуације ипак боља него 1967 и да је већи број земаља ангажован посебно у трећем свету, тврдећи да се на самиту несврстаних изградило јединство, подржавајући арапски ембарго на нафту, посебног због америчког брзоплетог

²¹⁴ АЈ КПР 837 I-2/55 11.1973. Стенографске белешке разговора

алармизма без подршке савезника, додајући да се империјализам посебно много обрушио на Африку, а на констатацију Брежњева да је мир на БИ битан за цео свет је одговорио да запад покупава тамо да контролишу цео регион и да појача контролу у индијском океану, додајући да је Иран у америчкој сфери и да купује огромно наоружање од њих како би задржали независну позицију према Москви и Лондону, понављајући да су афричке земље у тешком положају и под великим америчким притиском кроз Ј.Африку која је њихов инструмент империјализма у региону. Позвао је Москву да се више ангажује у Африци јер је њено присуство веома битно ради борбе против империјализма, јер су афричке земље јединствене у антиимперијалном ставу и то су показали на самиту несврстаних, и указао је на потребу да се заједно ради да се ослаби западни колонијализам и неоколонијализам, и подрже независне Афричке земље. Подржао је улогу Москве на БИ и подржао забринутост Брежњева због несугурности Египта и новог неповерења са Москвом, на шта је Брежњев изјавио да је овај регион битан за цео свет и за Европу, опет се жалећи да је Москва дала скоро три хиљаде тенкова и преко хиљаду авиона на кредит а арапи су бежали, говорећи да је упозоравао САД да ако не реше проблем на корист обе стране у конфликту да ће избити рат, додајући да Садат није требао да прихвати предлог Кисинџера о споразуму и преговоре са Израелом, јер Израел неће напустити западну обалу, и затим је поменуо да се Немачка љути због превелике самовоље САД у односу ка Европи, а да Кина све више погоршава односе са Москвом. Затим се вратио на БИ говорећи да све арапске земље и даље желе да се наоружавају, и да су самоуверенији због парирања Израелу у рату до одређене мере, тврдећи да је све више земаља заинтересовано за совјетско наоружање, које су користили и вијетнамци и арапи и Бангладеш,, и жалио се на финансијску помоћ коју Израел добија од САД и од међународних зиониста, хвалећи С.Арабију да се поред своје сарадње са империјалистима солидарисала са другим арапима (и муслиманима), додајући да ће поред свега Москва наставити да испоручује оружје арапима, и додао да су совјетски високи официри били у оба рата на терену као саветници

али да Москва неће ратовати за БИ иако ће помоћи колико може. Изјавио је и да су се САД и Израел плашили тих дванест хиљада совјетских војних саветника који су укључивали и пилоте, и да је Садат веома погрешно када их је избацио, и позвао је Југославију на сарадњу у уверавању Израела да не може дуго да води агресивну политику према арапима јер се они неће предати и имају помоћ Москве и демографску предност. Такође је позвао на утицај ка западу и Израелу да прихвате више мирољубиву коегзистенцију, питајући се како најбоље да се помогне арапима и покаже подршка несврстаног и социјалистичког света, додајући да совјетске ваздушне снаге бране Каиро и Дамаск, и тражио је на јединство Москве и Београда по БИ питањима посебно у оквиру ОУН и СБ. Броз је изјавио да је Београд током БИ рата ставио своју војску у приправност првог степена коју није објавио, али да су САД сазнале и за то и за совјетско прелетање Југославије, затим су се обојица жалила на неспособност и необразованост арапских војника, тенкиста и пилота, који уз сву војну помоћ нису могли основне задатке да изврше, за разлику од способнијих и образованијих совјетских и југословенских војника, где је Броз додао да су Египћани случајно обарали и своје авионе, а Брежњев је додао да је саветовао Садата да не даје уступке десничарима у Египту и да се бори против империјализма и реакционара. Брежњев се затим осврнуо на КЕБС и затражио сарадњу да та конференција успе како би показала промену политичке ситуације у Европи, тражећи да се несугласице ставе по страни у заграде само да се договоре принципи неповредивости граница, мирољубиве коегзистенције, мирну сарадњу, решење спорова мирним путем, и економску сарадњу у узајамној користи. Такође је изјавио да треба да се придржавају позиција да конференција решава глобална и крупна питања, јер ако се отворе мања питања онда ће свака велика држава да тражи нешто за себе, и одбио је идеју да на конференцији буде земље ван Европе и НАТО и да се бави темом медитерана који не може бити неутралан због САД, додајући да би било каква питања ван Европе упропастила конференцију која треба да се бави Европским границама, а велики број земаља има проблем са границама, а ако би се позвале арапске медитеранске земље онда

би се морао позвати и Израел, и они би се бавили проблемима БИ, и додао је да је западу понудио да се смањи војно присуство у Европи како би започињање рата било отежано и да се смањи наорућање и азворе војне базе, затим је тврдио да Москва нема никакве освајачке тежње и жалио се зашто би Југославио уопште била забринута за неко могуће угрожавање са истока, тражећи да две земље и партије сарађују на основу заједничког комунизма, на шта је Броз одговорио да више нема страха и да постоји више међусобног поверења, а Брежњев је поновио да је главни непријатељ капитализам и његова буржоазија, и позвао је Југославију да учествује у саветовања комунистичких партија, што Броз није одбио.²¹⁵

²¹⁵ АЈ КПР 837 I-2/55 11.1973. Стенографске белешке разговора 13.11.73.

8. УСПОСТАВЉАЊЕ ЦИЉЕВА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ДИПЛОМАТИЈЕ 1973.

Крајем априла 73. Године председништво државе је разматрало спољно политичку активност и позицију Београда те године. Ту је разматран извештај о припремама за конференцију европске безбедности, која је због принципа које је требала промовисати имала значаја за активности Београда у ОУН. Прва фаза преговора о конференцији је одржана у хелсинкију новембар-децембар 1972, (друга током јануара 73.) где је установљено да ће одлуке бити доношене консензусом, уз ротације функција, са принципом суверене једнакости свих учесника и ванблоковским принципом састанка. Многе чланице су искористиле прилику да искористе припреме ради своје афирмације независних позиција, уз настојање броја земаља да прошире тематику конференције на питања попут разматрања војних аспеката безбедности и сматрања медитеранске безбедности као склопа европске.

Ти мултилатерални припремни разговори су постали нека врста предконференције где су се јаче оцртавала подручја разлике и сагласности, проблеми, интереси и ставови држава и група држава, али се у том ширењу дошло до јачања комплексности припрема и самим тим до успоравања и међусобног условљавања проблематике. Ниједна тачка дневног реда није до краја усаглашена чак ни у трећој фази припрема, али су спорна питања била јаснија и издвојена, уз преплитање супротности између два блока (посебно по питањима суверенитета и неповредивости граница), и са друге стране измешу проблоковских и ванблоковских групација (око војног аспекта, безбедности медитерана), имајући у виду да се простор за деловање неутралних и несврстаних земаља сужавао како су припреме текле, уз флуидан распоред снага у односу на разматрана питања. Припреме су текле у сенци детанта две суперсиле које су умногоме утицале на

припреме кроз свој утицај и притисак, уз међусобно споразумевање, како би спровели своје визије и оквире конференције на друге земље.²¹⁶

Највише пажње је било посвећено принципима на којима је требало заснивати односе између европским државама и војном аспекту европске безбедности, а ти принципи су требали бити на бази повелје ОУН, али је око самих принципа дошло до много неслагања и разлике. Посебно је било питање извора принципа будуће декларације о принципима, јер је од тога у великој мери зависио карактер и садржај декларације. Источни блок није наводио извор, док се западни блок залагао за повелју ОУН и декларацију ОУН о пријатељским односима и сарадњи међу државама., након чега је источни блок тражио и укључивање декларације ОУН о јачању међународне безбедности (који је помињао борбу против колонијализма), против чега су биле чланице западног блока, остављајући оне документе који су се односили на одржавање статуса кво у Европи. Београд је подржао коришћење свих наведених документата, и то уз ослањање на повељу ОУН и уз могућност коришћења документа покрета НСЗ, и без помињања билатералних инструмената, што је западни блок условно прихватио ако се користе само они делови документата који се односе директно на Европу, што је источни блок прихватио, али је Београд био против тога у свом настојању да у питањима безбедности Европе укључи и безбедност медитерана и ваневропског света, као члан покрета НСЗ директно заинтересован за укидање колонијализма. По питању набрајања самих принципа, источни блок (изузев Румуније) је пошао од тежње за потврдом постојећег политичког статуса кво у европи, стављајући акценат на неповредивост граница, условљавајући тиме прихватање принципа за које су се интересовале друге земље попут самоопредељења, сарадњи, људским правима, извршавању уговорних обавеза. Западни блок је тражио да се ти условљени принципи укључе у декларацију, а неповредивост граница је везивао за принцип о суздржавању од употребе или претње силом, док су неутралне земље имале подељен став, а неке од њих су биле пасивне по овом питању.

²¹⁶ АЈ 803 председништво, 19. Седница, кутија 7, материјали ССИП 4.73.

Поред свих тешкоћа и нерешених питања постигнута је начелна сагласност о листи од десет принципа којима се давала посебна пажња, са тим да је у начелу прихваћена равноправност самих принципа и није се инсистирало на једном од њих, тојест међусобно су били повезани. Ти принципу укључивали су: суверену једнакост, неприбегавање претњама и коришћењу силе неповредивост граница, поштовање територијалног интегритета, мирољубиво решавање спорова, немешање у унутрашње ствари других земаља, поштовање људских права и основних слобода људи, сарадња међу државама и извршавање међународних обавеза у доброј вери у складу са међународним правом. Према западном блоку (и Румунији) сви принципи су били директно међусобно повезани и зависили једни од других представљајући целину, док је према источном блоку сваки од ових принципа такође имао самостални значај и вредност и могу се користити појединачно. Компромис који се назирао био је да се прихвати да постоји међусобна повезаност али не и међуусловљеност принципа, где је примена једних принципа доприносио бољој и доследнијој примени других принципа, а то је био и став Београда.²¹⁷

О питању примене принципа поставило се питање о томе да ли примена принципа треба да обухвати целокупност односа међу државама учесницама (што је био став запада) или да се ограничи на односе у Европи (став истока), јер је прво гледиште могло имплицирати гарантовање колонијалних поседа учесница, где је гледиште Београда било ближе источном блоку. Такође је било отворено питање евентуалних ограничења на које је примена принципа могла да наиђе, где је запад посебно критиковао теорију ограниченог суверенитета, а исток је желео да подручје примене принципа буде сведено на државе са различитим друштвено политичким системима уз могућност шире формулације, тојест подржавали су блоковску безбедност уз одржавање ограниченог суверенитета, док је Београд наишао на добар пријем подржавајући формулацију да се искључе било каква ограничења у примени принципа уз висок степен обавезе држава да их примене.

²¹⁷ АЈ 803 председништво, 19. Седница, кутија 7, материјали ССИП

Центри блокова су желели да се војни аспекти безбедности сведу на колатералне мере, тојест мере које би имале за циљ јачање међусобног поверења, ограничавајући их на обавештавање о већим војним маневрима и можда чак и о већим размештањима трупа, уз позиве посматрачима да присуствују маневрима. Низ мањих земаља је сагледавајући већу слику и принципијелни значај овог питања, агитовао да се колатералне мере прошире на ограничавање извесних видова војне активности, и да се помену и остали војни аспекти европске безбедности, пре свега смањивање наоружања, што је наишло на отпор али и одрежен продор. Такође запад је тражио да се посматрачи позивају на веће премештање трупа а не само маневре, чему се исток противио, уз даље питање услова посматрања маневара.

Београдска делегација се залагала за проширење мера на ограничавање одређених војних активности, у чему је у почетку била усамљена али је добила одређену подршку, донекле умекшавајући отпор блокова и отварајући могућност за даље разматрање овог питања у четвртој фази припрема. Уопште су суперсиле (и Француска) биле веома против било каквог разматрања војних аспеката и мера ван површних колатералних мера, посебно у питању разоружања и смањивања војних снага, задржавајући та питања ван оквира конференције, али је прихваћена дискусија због снажног притиска броја делегација (Београд, Амстердам, Стокхолм, Букурешт, Беч, Мадрид). Те делегације су тражиле уношење формулација о овом питању у декларацију, и да се призна нераздвојна повезаност политичких и војних аспеката безбедности, уз то да све земље учеснице конференције буду на организован начин држане у току о преговорима ван конференције.

Блокови су покушавали да ова питања и формулације разводње и сведу на потврду обавезе европских земаља да допринесу општим напорима на пољу разоружавања, што је било уопштено и небитно, и против чега је делегација Београда наставила да ради. Такође је начелно договорено да медитеранска димензија европске безбедности треба имати места у дневном реду и декларацији, али је остало питање коначне формулације, а тај став није био

подељен од стране највећих сила, уз игнорисање Бечког предлога да се отвори питање доприноса Европе у решавању блискоисточне кризе.²¹⁸

Активност Београда у четвртој фази је требала да настави рад на формулацији о изворима принципа, како би могла да се позива на светску безбедности и питања колонијализма, тојест уношења принципа покрета НСЗ, такође да подржи самосталан принцип неповредивости граница и да подржи висок степен обавезности примене принципа у Европи. Поводом војних аспеката планирано је да се истраје на исказаним ставовима у питању колатералних мера, уз одређено прилагођавање, како би се осигурао потребан простор за даље разматрање тих аспеката на конференцији.

Отворена су и економска питања, где су се источне земље жалиле на непостојање слободне трговине између блокова већ су имале одређене баријере и ограничења на политичкој основи, тражећи равноправан третман, недискриминацију, принцип највећег повлашћења (иако су и саме имале ограничења у трговини са западом). Западне земље су тражила да економска сарадња буде реципрочна, политички и економски, и да дође до сарадње која ће отворити источна тржишта западу кроз директан контакт без посредства државних органа и инструмената, такође тражећи одређене гаранције при улагањима и прикупљање истинитих информација о тржиштима источних земаља. Економска питања су остала без сагласности, али се очекивало да ће у следећој фази припрема бити постигнута, барем у начелним ставовима према недискриминацији и клаузули најповлашћенијих нација, где је Београд настојао да се обрати пажња на земље у развоју и потребу да им се помогне, уз укључивање проблематике развоја медитеранског простора. Такође се Београд ангажовао на питањима мање развијених европских земаља, око интереса свих европских земаља за помоћ у решавању проблема мање развијених.

Западне земље су такође тражиле да дође до одређене размене информације и људских контаката, и ширења људских слобода, што су источне земље одбиле,

²¹⁸ АЈ 803 председништво, 19. Седница, кутија 7, материјали ССИП

тврдећи да би се њихове информације користиле у пропагандне сврхе и мешање у унутрашња питања, на шта су се западне земље жалиле да недоступност информација представља препреку за даљу сарадњу, што је довело до заоштравања односа на припремама, док су неутралне и несврстане земље биле пасивне по овом питању и подржале статус кво и скривање информација.

Делегација београда била је међу најактивнијим, и настојала је да се бави свим основним правцима од којих зависи садржај и карактер конференције, и да се усмери колико је могуће ток конференције ка идејама покрета НСЗ и да обухвати и ваневропску димензију међународне безбедности. Такође је циљ био да се принципи односа земаља формулишу на што демократскији начин, да се у изворима принципа користе ОУН и ПНСЗ принципи, да се више размотре војни аспекти безбедности, да се размотри и медитеранска димензија европске безбедности, да се истакне помоћ земљама у развоју, да се отвори питање колонијализма.²¹⁹

У времену припрема за КЕБС, дошло је до посете Немачког канцелера Бранта Београду, у оквиру његових опсежних међународних посета након избора, а та посета је била његова прва у оквиру ове кампање. Посети је претходио вишегодишњи период позитивног развоја односа земаља и интензивне размене мишљења министарстава спољних послова, и током разговора Бранта са председником Брозом константовано је да су односи држава позитивни и потребни, и да се добро развијају од 68. Године и успостављања дипломатских односа, посебно у економској сфери. Канцелар је изричито поздравио и прихватио значај несврстане политике Београда и подвукао да је Европи потребна снажна, независна и несврстана Југославија, посебно у периоду када се одвија у Европи и свету иницијатива за савлађивање подељености и супарништва. Канцелар је такође дао подршку за ширење економске сарадње и потписивања бољих трговинских споразума, уз агитовање у европској комисији за боље трговинске односе са Београдом. Београд је инсистирао на питање обештећивања за штету

²¹⁹ АЈ 803 председништво, 19. Седница, кутија 7, материјали ССИП

из светског рата, а то је веома негативно примљено од стране Бона, чак и на састанку министара спољних послова, а разлог је био да би се тиме отворило питање и за све друге земље истока европе са којима се ратовало, посебно у контексту да млађе генерације немају разумевања за та питања, отварајући могућност за нека решења која неби укључивала неприхватљиве симболичне цифре на састанку Брант-Броз. Берлин је био заинтересован за боље односе са земљама ван западног блока, посебно економске, и за ангажман Берлина и европских земаља на светској сцени уз позитиван допринос решавању међународних криза и посредовању, уз ширење свестране сарадње са Београдом у том контексту.

У исто време дошло је и до састанка са представницима Алжира, који су одбијали да реципрочно врате посету Београду, па је секретар иностраних послова отишао у Алжир и остварио директан контакт са председником Бумедијеном (јер је секретар иностраних послова Бутефлика био незаинтересован). Посета је остварена због велике потребе да се одрже консултације са Алжиром као домаћином предстојеће конференције несврстаних, посебно због склоности Алжира да самовољно дела и да заступа радикалне ставове, што је могло довести до проблема и компликација на конференцији, а што је већ примећено у консултацијама са несврстаним земљама. При доласку секретара у Алжир ситуација се променила и домаћини су постали веома отворени за сарадњу, а пренета им је порука председника Броза да је потребно да се на конференцији обезбеди јединство, да се сачува ширина и раст покрета, да конференција треба бити дело свих несврстаних и да не треба имати лидере, уз што више консултација и сарадње и избегавања затварања у мале групе. Београду је пренето да је Алжир променио своје ставове о конференцији и покрету, и да су схватили да је Београд био у праву тражећи квантитет, док су они заступали према свом погледу квалитет чланица, уверавајући секретара да је спор сада решен јер они прихватају ставове Београда поводом ширине покрета. Међутим остала су отворена питања примања нових чланица и одржавања јединства, уз негативан став Алжира према Индији

због рата са Пакистаном, и тражењем да се принципи покрета поштују од свих, јер је према њима број земаља променио ставове и мора се кориговати. Односи са Алжиром су добрим делом одблокирани и обновљени, уз решавање отворених проблема, и пренета су мишљења и бриге азијских чланова покрета са недавне посете Београда да се покрет не окрене превише ка африци, или радикализује и окрене превише на једну страну, а такође је разговарано о проблемима на медитерану и блиском истоку где је у начелу постојала сагласност ставова и циљева али не и средства. Током разговора је уочена разлика ставова у решавању кризе на Блиском истоку међу медитеранским чланицама ПНЗ, због чега није дошло до конференције министара медитеранских несврстаних коју је Алжир предложио, али је порасло интересовање тих земаља за европску конференцију безбедности.²²⁰

На 21. Седници Председништва СФРЈ се правило програм за деловање делегација Југославије на предстојећим конференцијама о Европској Безбедности и покрета Несврстаних, и кроз те одлуке се може разумети политика Београда према тим питањима, будући да их је председништво примило за званичну политику (као и Савезно извршно веће и скупштина). Секретар за иностране послове Минић је дао извештај председништву о припремама за КЕБС и о активностима делегације Југославије у мултилатералним припремама, где се концентрисао на то како конференција изгледа у овом тренутку и шта се може очекивати. Оценио је да су се у припремама испољиле одређене противречности које су долазиле из објективно компликованог стања у Европи, и из састава конференције, ту мислећи на проблем да иако је идеја била да све земље чланице учествују као независне самосталне и суверене земље, оне су ипак на припремама деловале као чланице својих савеза и врло дисциплиновано пратиле групне интересе, умногом претварајући догађај у конференцију између два блока. Одступање самих држава од блоковске политике је било веома ограничено у припремама, док су документ и препоруке изразили привидно јединство које није заиста постојало, али је

²²⁰ АЈ 803 председништво, 19. Седница, кутија 7, стенографске белешке са седнице

позитивно било попуштање затегнутости и разговарање, будући да је ово била само почетна фаза. Изразио је оптимизам свих земаља па и оних ван конференције да ће доћи до даљег попуштања затегнутости и да ће се даље отклонити елементи хладног рата који су остали у међународним односима и често их заоштравају. Та тенденција се супротстављала супротним тенденцијама блокова да појачају своју кохезију, које су биле отворено декларисане и чврсте, што би довело само до смањења тензија између блокова и у исто време у јачање самих блокова и њихове даље економске војне и политичке интеграције. Предложио је да очување блокова и блоковских позиција Београд треба да прихвати као реалност и карактеристику периода у коме се налазе, јер поред детанта постоји и јако узајамно неповерење и страховања да ће друга страна више добити попуштањем, што је све оптерећивало процес. У исто време када се смањују војне снаге распоређене у Европи дешава се и модернизација и јачање наоружања и оружаних снага, док у исто време постоје жаришта у свету која могу довести до војне конфронтације. Минић је изјавио да Конференција може имати велики значај ако се почетни резултати претворе у основу за даље убрзање попуштања затегнутости и развијања сарадње, али да се догађај мора посматрати трезвено и реалистично без превеликих очекивања. Подсетио је на страх ваневропских земаља да ће смиривање тензија у Европи довести до повећања тензија ван ње, да ће европске земље кроз сарадњу појачати притисак на своје интересе ван континента и чак довести до поделе остатка света на интересне сфере кроз економске, политичке и војне притиске. Кроз активности и настојања Београда чланице конференције су разумеле да би требале да имају и став према миру на медитерану и да одреде став према ваневропским земљама, подсећајући да је европска политика Београда део несврстане политике коју води на целом свету, и да заједно са Алжирском конференцијом КЕБС има изванредно велики значај за спољну политику Југославије и за даљи развој међународних односа. У дискусији о извештају чланови председништва су подржали изнете ставове, али је указано на опасност да нова европска сарадња не постане оквир за споразуме

између великих сила и блокова међу собом, што на економском плану може да иде на штету неразвијеног и несврстаног света, јер док се у Европи две групације економски зближавају у исто време се даље затварају за проблеме неразвијеног света. Због овог проблема сматрано је да је предстојећа Алжирска конференција несврстаних добила више на политичкој и економској важности због потребе да се несврстани поставе као равноправнији фактор и супротставе блоковским тенденцијама. Будући да је Југославије несврстана земља, сматрано је да је потребно да се кроз инструменте и разговоре о међународној сарадњи на КЕБС обезбеди посебан третман према ванблоковским и неразвијеним земљама како оне неби биле оштећене економским зближавањем два блока или земаља унутар блокова. Истакнута је потреба да се детаљно анализирају кретања и тенденције унутар европских економских групација и њихови проеси, ради оријентације и прецизирања ставова Београда у контексту својих економских и политичких интереса, уз уважавање несврстаних ставова Београда о демократизацији међународних односа и сарадњи, и уз супротстављање тенденције развијених земаља да имају трговинско економски кодекс међу собом уместо да делују у ширим оквирима са земљама у развоју. Подржана је европска парламентарна сарадња, као улога у економској сарадњи европске економске комисије, али у исто време и брига да би европски савет покушао да се постави као културни посредник између западних и источних европских земаља (уопште против тога да се блоковске институције тиме баве).²²¹

На консултацијама у Хелсинкију о питању конференције о безбедности и сарадњи дате су завршне препоруке, које су препоручиле својим владама на који начин треба сазвати и организовати конференцију. Дефинисане су три фазе, где је прва била састанак министара иностраних послова учесница, где ће се утврдити дневни ред и задаци тела, уз изношење ставова о безбедности и сарадњи у Европи од стране свих министара (Ова фаза је обављена 73.), док би се друга фаза бавила радом специјализованих комитета и подкомитета са израдом нацрта докумената,

²²¹ АЈ 803 Председништво, кутија 8, седница 21, извештај ССИП и дискусија 6.73.

декларација и резолуција, уз периодичне састанке министара иностраних послова у координационом комитету. Дневни ред се састојао из безбедносних питања, питања економске сарадње, и хуманитарне сарадње. Циљ је био да се унапреде бољи односи између учесника и обезбеде такви услови у којима би народи чланица могли да живе у миру без претњи и покушаја против њихове безбедности, са тим да јачање безбедности у Европи није усперено против ниједне државе или континента и да треба да допринесе светском миру и безбедности, и уз прихватање да се конференција догађа у ширем контексту светске безбедности и међуповезаности, посебно према региону медитерана. Створени су комитети који су требали да према повељи ОУН формулише основне принципе које свака чланица треба да поштује и спроводи према другим чланицама, независно од политичког, економског или друштвеног система. Основни принципи кој и су предложени су били: Суверене једнакост и поштовање права суверености, уздржавање од употребе и претње силом; неповредивост граница; територијални интегритет; мирољубиво решавање спорова; немешање у унутрашње ствари других; поштовање људских права и основних слобода укључујући слободу мисли, савести, религије и уверења; једнака права и самоопредељење народа; сарадња држава; испуњавање у доброј намери међународно правних обавеза. При дефинисању принципа коришћени су повеља ОУН и декларација о принципима међународног права о пријатељским односима и сарадњи међу државама, са циљем да развије нормалне и пријатељске односе између учесника и њихове политичке контакте који ће допринети сарадњи, и такође да се разраде методи мирног решавања спорова без силе, и који би елиминисали све узроке затегнутости и потребе за наоружавањем. У циљу поверења и безбедности предложене су мере за поверење попут обавештавање о војним маневрима и позивање посматрача на војне вежбе под прихватљивим условима. Такође у циљу мира је дефинисана потреба за економском сарадњом, као и сарадњом на неучно-техничким пољима и на еколошком очувању околине, уз обраћање пажње на позитиван утицај који би економска сарадња у Европи дала за економски развој у

свету и посебно неразвијених земаља. Посебна пажња је дата развијању трговине између свих чланица како би се смањиле препреке, уз повећање размене информација и правила за решавање трговинских спорова, такође је бављено питањима индустријске сарадње и заједничких пројеката, миграцији радника, туризму и саобраћају, усавршавање кадрова. Такође је доста пажње дато питањима културне и просветне сарадње која би довела до већег ширења информација и стварања контакта међу људима, као и решавање хуманитарних проблема, како би се обогатили животи грађана чланица без обзира на систем у коме живе, где је посебна пажња дата унапређењу размене и проиступа медијима и информацијама, било да су штампани, филмски или емитовани, уз развој средства информисања и побољшање услова за новинарство. Решено је да се подстакне културна размена уз ширење односа између владиним и невладиним организацијама, уз шире познавање књижевности и уметности и већу сарадњу на тим пољима, уз међународне културне сусрете и сајнове, као и сарадњу образовних институција и повећање изучавање језика и култура других земаља.²²²

Платформу СФРЈ за КЕБС израдио је ССИП, на основу ранијих докумената о проблемима европске сарадње и безбедности који су служили као програм активности, а који су настали током 1970. године, и који су садржали погледе Београда на проблеме којима ће се КЕБС бавити, и такође уз документе председништва о међународном положају Југославије и спољно политичким задацима, чинећи комплетну програмску платформу Београда према КЕБС. Оцењено је да европски односи доживљавају значајне и динамичне међусобно повезане промене протеклух година, са многим факторима који доводе до њих и трпе повратно дејство. Присуство САД и Канада је показао да нису у питању само Европска безбедност већ и блоковска, а економски и политички развој европских држава је довео до повећане жеље за самосталношћу и независним деловањем, како би више деловали као фактор у међународним односима и заштитиле своје

²²² АЈ 803 Председништво, кутија 8, седница 21, Препоруке са консултација у Хелсинкију, 8.6. 73.

интересе. Овај развој у контексту детанта две суперсиле и нуклеарне равнотеже довео је до почетка превазилажења хладноратовске затегнутости, мада је опстанак хладноратовских блокова и даље оптерећивао односе, уз даље гомилање наоружања и игнорисање проблема у трећем свету. Европа је најдаље отишла у смиривање тензија и обуздавању супротности, као и у мирољубивој коегзистенцији, највише због војног паритета и неодступања два блока, који је довео до статуса кво и де факто озакоњења територијалног стања. Овај паритет је довео до смањења тензија две суперсиле и самим тим блокова, отварајући могућност за решавање немалког питања где две стране сада имају односе. Блокови су и даље држале европске процесе под контролом и ускладиле их са својим ширим интересима и сузбијањем декохезионе импликације процеса сарадње у европи. Помиривање две немачке и одржавање конференције нису смањиле блоковску контролу коју два центра имају, док сарадња у Европи није довела до сарадње ван Европе чак ни на медитерану где се оставља могућност за блоковске конфронтације. Попуштање затегнутости и побољшање политичких односа је проширио простор за деловање европских земаља, не само оних у блоковима већ и неутралних, у контексту њихових националних интереса, где расте суверенитет и независност свих држава у међународној сфери, ширећи уске оквире које блоковске чланице имају за деловање и позитивно делујући на побољшање укупних односа. Иако су блокови и даље војно-политичко-економско у чврстој вези, у западном блоку долази до све више простора за различита мишљења и неслагања. Оцењено је да су процеси у Европи део светских процеса ка даљој демократизацији међународних односа, са све више критика на рачун суперсила да на билатералној основи решавају отворена светска питања према својим глобалним интересима, док повезаност и међузависност процеса у Европи и свету расте. Такође је примећена да иако је развијени свет тај који утиче највише на неразвијени, сами неразвијени су део ширих светских збивања и активно траже од европских земаља да се више укључе у решавање криза и проблема мира и безбедности у остатку света како се примиривање неби ограничило само на тај

континент. Процењено је да је превазилажење тренутног и ранијег стања у европским односима резултат дуготрајног процеса, где ће се тенденција ка осамостаљивању и слабљењу блокова само јачати, са стабилнијим и равноправнијим односима. Југославија као социјалистичка, несврстана и европска земља има интерес за мир, безбедност и напредак у свету, где европска активност Београда представља примену несврстане политике на прилике у Европи, и самим тим границе деловања превазилазе европске оквире, и уклапа се у општу глобалну политику Београда која се састојала из стварања пријатељских односа и сарадње са свим државама, јачајући своју безбедности и међународни положај. Тренутни циљ политике Београда био је дефинисан као подржавање и настављање позитивних европских процеса, и да се ти процеси примене не само на целу европу већ и на простор медитерана и блиског истока, и да ти процеси уместо подршке за статус кво доведу до превазилажења постојеће блоковске поделе и успостављање нових демократских односа на континенту, са равноправном сарадњом и системом безбедности који би гарантовао политичку и економску независност и суверенитета и интегритет свих држава, независно од снаге и политичког система. Документи са састанака покрета несврстаних дају подршку политици Београда али дају и обавезу рада на повезивању позитивних процеса у Европи са неопходним позитивним процесима ван ње, и због тога Београд у својој активности ка КЕБС се залаже за одрицање европских држава од политике колонијализма и империјализма, престанак мешања у туђе послове, престанак подршке расистичким и колонијалним режимима, и за допринос европских земаља развоју земаља у развоју. Одређена европска питања се посебно тичу интереса Београда, попут питања граница где је потребно подржати став о неповредивости и отворености граница, као и питање права мањина за које се требају поштовати норме међународног права и где мањине требају служити у побољшавању добросуседских односа, а такође и питање тероризма и субверзије која се треба принципијално спречити. У програму стоји и залагање за демократски

карактер и позитиван сарджај КЕБС као вид борбе за позитиван и прогресиван развој у Европи.²²³

Проблем безбедности се поставља као проблем регулисања и стабилизације односа уз ублажавање конфронтације између блокова као основним структурама постојећег система безбедности у Европи, међутим током хладноратовске затегнутости блокови нису могли довести до опште безбедности, и у процесу детанта сазрева разумевање да европска безбедност може бити побољшана не консолидацијом већ превазилажењем блокова. Концепт безбедности у европи који је имао Београд је полазио од тога да то питање треба постојати између суверених, независних и једнаких држава, а не кроз регулацију блоковских односа, јер стабилни односи праве безбедности и демократије подразумева равноправно учешће свих држава као субјеката система безбедности континента. Таква безбедност би превазилазила уске субрегионалне и међублоковске аранжмане и посматрала би Европу као целину, а затим би се уклопиле у општу светску безбедност кроз ОУН и допринеле решавању безбедности у остатку света, јер је општа безбедност у свачијем интересу. Тако би се процес мирољубивог преображаја одржао дугорочно и довео до новог колективног система безбедности са могућности за све државе да имају неометани унутрашњи развој и самостално равноправно међународно деловање. Развој сарадње и безбедности је дакле посматрано као две стране истог процеса, јер сарадња доводи до безбедности а безбедност до сарадње, тако да се не сме замрзнути тренутно стање већ превазићи кроз мењање новим односима, и где је признање територијалног статуса кво битно као основа превазилажење блоковског статуса кво али она не сме бити статус кво два блока већ индивидуалних држава. Програм Београда за КЕБС је садржао неколико корака: Усвајање заједничке декларације принципа о сарадњи и безбедности Европе са нормама понашања у међународним односима; предузимање мера за ограничавање одређених видова војне активности и смањивања наоружања; подстицање даљег развоја европске сарадње у свим

²²³ АЈ 803 Председништво, кутија 8, седница 21 Платформа ССИП за КЕБС

областима; обезбеђивање континуитета и постепену институционализацију КЕБС. Основна сврха декларације је да се положи правно-политичке темеље европске безбедности и да се истакне циљ према коме је процес усмерен, и имао би морално-политичку снагу и елементе правних обавеза, а могао би да донесе и правно обавезујуће конвенције. У документу је потребно укључити примену свих начела повеље ОУН и других докумената на основу ње који су је даље разрадили, како би примена могла бити и ван европе и неби била ограничена блоковским концепцијама. На принципе који су образложени документом о припремама КЕБС треба унети одрежена начела несврстане политике уз захтев да се чланице понашају према овим принципима и према ваневропским земљама а не само конкретизују на европске услове, са осудом колонијализма и неоколонијализма, користећи и декларацију о пријатељским односима ГС ОУН, све са циљем да се основа европске сарадње повеже са ОУН и њеним принципима. Циљано је да се наставе позитивне активности и процеси у свету према разоружавању и смањивању војне тензије, где је недавно САЛТ 1 настављен са САЛТ 2 у процесу смањивања нуклеарног оружја између две суперсиле, и јер је преговарано о смањивању распоређених војних снага блоква у централној Европи, са све више позива да се манифестације војне силе на континенту смање. Битна компонента европске безбедности је дакле смањивање наоружања и војних снага на континенту, уз чак разговоре о затварању војних база на туђим територијама. Посебни предлози Београда о ограничавању демонстрације силе су укључивале ограничавање мултинационалних маневра и у величини и у учесталости, да се обављање маневра јави унапред суседним земаља уз широке информације о карактеру и циљу, да се забрани коришћење међународне воде и ваздуха за демонстрације оружане силе близу туђе територије, да се све државе судрже од демонстрација силе које би изазвале забринутост у суседним државама, да се споразумно заустави ескалација војног присуства на територијама европских држава. Неки од ових принципа су прихваћени у Хелсинкију али је отпор великих сила остао веома јак, док је идеја уравнотеженог смањивање снага у Европи

покренуто још 68. Од стране НАТО-а и начелно прихваћено од стране СССР, али са ограниченим успехом и избегавањем да се то питање покреће у КЕБС, за шта се залаже Београд. Такође је Београд настојао да се у принципима безбедности обухвате и принципи: да је Европска безбедност нераскидиви део светске безбедности и за чије јачање су заинтересовани сви у свету; да се прихвати геополитичка целовитост континента и нераскидива међузависност војних и политичких аспеката безбедност; да је смањивање и ограничавање наоружања и оружаних снага и ограничавање војних активности у Европи нераскидиво повезано са јединственим процесом попуштања затегнутости, јачања безбедности и јачању поверења међу европским државама у складу са повељом ОУН; Да имајући у виду недељивост европске безбедности у свим својим аспектима, треба прихватити принцип легитимног интереса и права европских држава да равноправно учествују у доношењу и разматрању одлука о свим битним питањима европске безбедности; да се при извођења мера ограничавања оружаних снага и наоружања води рачуна да се одржи баланс безбедности како ниједна група или држава неби дошла у неповољнији положај своје безбедности како би се стабилност одржала, са сталним увидом свих држава у процес. Настојања Београда да се војни аспекти европске безбедности поставе у КЕБС су добили јак отпор не само СССР и САД већ и Француске, али је решено да се залагање настави како би остала доследност политици несврставања и њене примене на европске прилике, како би се подржало право свих држава да активно делују по питању разоружавања и безбедности.²²⁴

Економска сарадња је еволуирала из основе конференције која је требала да се бави само питањима безбедности, на иницијативу источног блока где је примећено да је због потребе привредног развоја неопходно да се повећа економска сарадња са богатим земљама западне Европе, посебно у питањима научно-техничке сарадње, уз поштовање различитости система и узајамног интереса сарадње.

²²⁴ АЈ 803 Председништво, кутија 8, седница 21, платформа ССИП за КЕБС, војно-безбедносна питања

Европски економски потенцијали нису могли бити искоришчени довољно током хладног рата због подељености континента на војне блокове и регионалне економске групације, и сада је идеја била да се због политичког олакшања олакшају и протекционистичке мере регионалних групација посебно у пољу трговине, и било је потребно проширити оквире економске сарадње ван својих структура. Став Београда према економској сарадњи у Европи и уопште иностранством је условљен социјалистичким карактером економије и несврстаним карактером спољне политике, и самим тим Београд је вршио трговину на билатералном и једнаком нивоу са великим бројем европских земаља, са учешћем у раду европске економске комисије и са регулисаним односима са интеграционим економским групацијама, уз прихватање заједничког акционог програма несврстаних и земаља у развоју који би обезбедили услове за равноправно учешће земаља у развоју у савременим светским економским кретањима (са ставом да је Југославија земља у развоју). Интеграциона кретања у Европи су виђена као дугорочна реалност због нивоа сарадње и уважавања и интеграције економија, због чега је Београд радио на томе да КЕБС доведе довећег националног и регионалног осамостаљивања у економском смислу како би се превазишла економска подељеност континента, уз интерес за даљи развој трећег света и равноправну сарадњу. Побољшање једнаке узајамно корисне економске сарадње је виђена као једна од потребних компонената безбедности, кроз побољшање економског развоја свих држава, а подржана је мултилатерализација трговине у Европи, са подршком за заједничке инфраструктурне пројекте. Питања сарадње на пољу културе и медија Београд је сматрао као идеолошки обојена, источни блок је у почетку одбацио укључивање тих питања у КЕБС али их је прихватио уз одређене измене, јер се страховало да би отварање источног блока западним културним утицајима, као и информацијама и идејама које су забрањене на истоку, дошло до подривања блока и самих система у државама, на шта је запад и циљао.

Београд је званично подржавао потпуну слободу изражавања и права на правремено и пуно информисање грађана, али је та подршка као и она у уставу СФРЈ постојала само на папиру, јер чак и у платформским документима постоји званично одупирање било каквим информацијама и информисању који према ставу власти подрива званичну политику и политичко-друштвени систем, тојест било каква информација које није ишла у прилог властима је проглашавана за пропаганду и дезинформацију, ефективно стварајући систем где не постоји правоверно и тачно информисање нити слобода говора. Исто се видело у ставу држава источног блока које су такође имале висок ниво цензуре информација и страховале од информација које би отварањем према западу и свету дошле међу њихове грађане и оштетило њихову контролу над влашћу, због чега је било какво западно настојање на слободи говора и штампе и на поштовању људских права (на пример забране политичких затвора и кампова који су постојали у источном блоку па и у Југославији) гледано као непријатељски чин који треба искључити са КЕБС и толерисати у минималној мери.

Изражена је подршка континуитету и институционализацији КЕБС, а Београд је од почетка имао такав став, у циљу стварање демократског форуме насупрот блоковској подељености, и како би европске државе имале стално место за изградњу слободнијих и равноправнијих односа уз ојачавање своје безбедности. Институционализацијом би КЕБС постао једна од покретачких снага развоја европских односа и допринео изградњи новог система безбедности на принципима ОУН. Једине измене које су дошле од председништва су се тичале ублажавања ставова према интеграцији источног блока и беневољентности економско-политичке сарадње између социјалистичких држава, и такође измене које су појачале негативне ставове према могућем економском империјализму европских земаља према трећем свету у циљу обезбеђивања потребних ресурса.²²⁵

²²⁵ АЈ 803 Председништво, кутија 8, седница 21 платформа ССИП за Кебс, економска сарадња

Мултилатералне припреме за КЕБС су вршене између новембра 72. и јуна 73. Први предлози за сазивање КЕБС су дошли од стране СССР и држава Варшавског Пакта током хладног рата и имале су за мотивацију тежњу за признавање територијално-политичког статуса кво у Европи, тојест совјетско садржавање својих позиција у земљама ВП, због чега није било практичног одзива са запада. 1966. Идеја је оживљена декларацијом у Букурешту, и апелом из 69. Године након чехословачке кризе који је позивао на мултилатералне консултације о могућој конференцији, који је имао повољнији одјек. Финско залагање за конференцију и активност посредника, уз ублажавање блоковских призива и неутралног позива на консултације, довело је до афирмације идеје о Кебс-у од стране западних земаља Европе и прикључивању те идеје европским процесима детанта. Део тог процеса били су и билатерални споразум четири силе у Берлину, као и московски и варшавски уговор, отварајући врата за консултације и планирање конференције, са разумевањем земаља западне Европе да кроз тај процес могу афирмисати своје националне интересе и побољшати своје позиције. Мултилатералне припреме су имале четири фазе, где је у првој обављена генерална дебата, затим су дати предлози за дневни ред, у трећој су формиране радне групе, а у четвртој формулисане препоруке министара за одржавање КЕБС. Учествовале су све европске земље осим Албаније, плус САД и Канада, и створена је сагласност да се разговори обављају на темељу суверене једнакости свих држава и ван оквира војних савеза, уз усвајање одлука путем консензуса. Генерална дебата је показала комплексност питања и разлике у прилазима, са главном разликом земаља НАТО и ВП у прилазу према самим разговорима, где су земље ВУ желеле да се баве само техничким питањима и што пре одржавања конференције, а земље НАТО су желеле шире консултације у којима би се одлучило о уопште сврсисходности одржавања и доказивања искрености изнетих разлога одржавања. Прихваћена је сугестија делегације Југославије да се упоредно разматрају дневни ред са питањима организације и процедуре, а резултат након неколико месеци је био усаглашеност око дневног реда, где су постављена питања Безбедности,

Економске сарадње, Сарадње у науци и технологији и заштићавања животне средине, и сарадња у области информација културе и просвете. Такође су одрежена правила места и датума одржавања као и правила процедуре и финансирања. Консултовано је о дневном реду, где је на првом месту био проблем европске безбедности и где су вођене јавдуже и најтеже дискусије, са једне стране о правно-политичких аспеката принципа односа између држава, и војних аспеката. Постављено је питање садржаја и извора принципа односа, и ту није било спорно да повеља ОУН мора бити основни и главни извор принципа, а такође је прихваћена декларација о односима из ГС, али је питање било да ли се треба ограничити на та два извора као што је запад тражио или да се узме још извора, док су са друге стране земље ВП тражиле да се укључе и билатерални споразуми (попут њихових интра-пактовских) и мултилатерална декларација о јачању међународне безбедности (коју је Југославија подржала због антиколонијалних импликација садржине). Запад је одбио антиколонијалне и социјалистичке уговоре и декларације које су земље ВП и Југославија подржавале, и решење је био компромис да се могу користити шири извори и документи под условом да су у складу са циљевима и принципима ОУН, са успешним деловањем делегације Југославије на усвајању ових ширих основа и на потискивању колонијалног Португала. Већина тих принципа су већ помењивани, и укључивали су поштовање Суверенитета и интегритета, са немешањем и некоришћењем силе са мирним решењем спорова. Ту је такође био принцип који се мање помињао у програмима несврстаних, то је поштовање људских права и основних људских слобода попут слободу мисли, савести, религије и уверења, са једнаким правима народа укључујући самоопредељење, где се овим циљало на ауторитарне и тоталитарне системе источне европе чији су представници подржавали међународне принципе не угрожавања држава али у исто време одржавали недемократске и наметнуте режиме, где су у ствари тражили да имају права да одузимају права својим грађанима, уз забрану да им стране државе одузимају или угрожавају право да то

раде, тојест тражили су спољну безбедност како би одржали унутрашње позиције власти које су стекли (углавном силом и репресијом).²²⁶

Земље ВУ су у основи концепције КЕБС имали жељу да потврде неповредивости својих граница кроз међународне принципе, тојест жеља СССР да заштити границе своје интересне сфере, условљавајући прихватањем тог статуса кво прихватање западних принципе о људским правима и слободама. Западне земље су желеле да принцип неповредивости граница повежу са принципом уздржавања од претње и употребе силе, где се мислило на сило према сувереним државама што СССР није могао да прихвати због доктрине Брежњева, која је давала право СССР да војно интервенише у својој интересној сфери ако су њени интереси (тојест у концепцији Москве интереси социјализма) угрожени. Компромис је био да су НАТО земље прихватиле да одвоје принцип неповредивости граница од принципа о уздржавању од силе уз могућност повезивања тих принципа у билатералним уговорима и у замену за стављање питања људских контаката на дневни ред. Земље су биле у сагласности око потпуне примене принципа на све европске земље, и западне земље су напале СССР принцип ограниченог суверенитета, са решењем да се поштују принципи независносно од политичких, економских и друштвених система, са обавезом да се примене принципи од стране сваке чланице према свакој са једнаком и безрезервном применом. Питање о мерама за примену принципа није нашло решења и само је препоручено да се решавају спорови мултилатералним консултацијама. Београд је био задовољан принципима односа јер су они основани на међународним документима које је Београд вредновао, а укључивало је и документе које су усвојиле несврстане земље, са обавезама држава у односу на примену принципа а не само њихову афирмацију, и то оних принципа које Београд подржава и који имају посебан интерес за њега, уз успех повезивања безбедности континента са подручјем медитерана и светске безбедности, са ограничавањем блоковских концепција. Војна питања безбедности су била веома ограничена насупрот настојањима

²²⁶ АЈ 803 Председништво, ктуија 8, 21. Седница, информације о КЕБС-у, припреме

Београда, где је прихваћена само нотификација о већим маневрима, због противљења оба блока а посебно источног. Две суперсиле су одбиле питања разоружавања одбијајући да КЕБС постане преговарачко тело и доноси одлуке о преговорима који се воде на другим местима, док је делегација Београда упорно и безуспешно настојала да конференција преузме надлежност над свим питањима безбедности укључујући и разоружавање.²²⁷

Медитеранска димензија безбедности на конференцији је прихваћена кроз настојање Београда и неутралних земаља, након отпора СССР које су желеле да то питање остане при великим силама, као и одређеног отпора западних земаља које нису хтеле да оптерете КЕБС блискоисточном кризом. Што се тиче економских питања, сарадња исток-запад је била у фокусу и подржана, док су ваневропска економска питања и проблеми блоковских економских организација игнорисали. Две стране су се бавиле економском сарадњом два економска блока и нису задирале у саме групације, где су обе стране највише биле заинтересоване за трговину и уклањање препрека за њу, и где су источне земље желеле једноставан извоз својих сировина на запад, док су западне земље биле заинтересоване за развој источних економија ка тржишним моделима (посебно око информација о тржишту и сарадњи), и решено је да трговина функционише на принципу реципроцитета и узајамне користи уз смањење баријера. По питању људских права и слобода и слободног контакта и информација, све не-социјалистичке земље су биле јединствене, а власти у Југославији су то примиле као настојање западних земаља да искористе детант како би повећале свој утицај и источној европи, покушавајући да се то питање повеже са принципима односа свих држава. ВП земље су одишло од отвореног одбијања да разговарају о овим питањима до прихватања одређених смањених формулација и договарања недефинисане сарадње у култури и информацијама. По питању континуитета КЕБС западне земље су условљавале њега постигнутим резултатима уз одлагање разматрања питања до након конференције, док су социјалистичке земље укључујући

²²⁷ АЈ 803 Председништво, кутија 8, 21. Седница, информације о КЕБС-у

Југославију тражиле да се одмах сазове и следећа КЕБС, и решено је да се о том питању разговара у току друге фазе КЕБС-а када се буде одличивало и на ком нивоу ће трећа фаза бити одржана. Питање присуствовања медитерански ваневропских земаља је одбијено али није одбијено могуће гостовање на позив КЕБС одређених земаља које би могле да дају своје погледе на питање медитеранске безбедности, са подршком Београда за Алжир да изнесе своје ставове.²²⁸

Консултације у Хелсинкију су постале нека врста предконференције која је поставила оквире у којима би конференција тражила решења за поједина питања, са компромисима обе стране. Међутим конференција је имала блоковско обележје кроз унутрашњу сарадњу две групације, и у исто време кроз наставак детанта две суперсиле који је био видан у њиховом понашању и спречавању да дође до превеликог раздвајања два блока и стављања у питање неког аспекта детанта. У исто време Британија, Француска и Немачка су активно радиле на јачању својих позиција и интереса кроз тражење уступака од СССР и постављање својих интереса испред интереса блока и САД. Кроз принцип консензуса, неутралне земље укључујући Југославију имале су већи и значајнији утицај на дешавања на консултацијама, са међусобном сарадњом по многим питањима којом су допринели демократизацији састанка, уз превазилажење блоковских оквира у одређеним питањима (Румунија се понашала слободније од осталих ВП земаља). Делегација Београда је активно покушавала да повећа демократски карактер састанка и да је отвори према медитеранским и ваневропским проблемима, кроз поклапање европских принципа о безбедности и сарадње са универзалним процесом демократизације међународних односа, и умногоме је и успела у тим настојањима.²²⁹

²²⁸ АЈ 803 Председништво, кутија 8, 21. Седница, информације о КЕБС-у

²²⁹ АЈ 803 Председништво, кутија 8, седница 21, ССИП извештај о мултилатералним припремама КЕБС

Што се тиче питања људских права и слободе, Западне земље су убавцивале те формулације о слободи и правима са циљом да укажу на потребу да се олакша репресија на истоку европе у замену за смањивање притисака на официјалне власти, и да противничке системе ослабе изнутра како би имали слабије деловање у спољној политици, јер су сматрали да грађанство не подржава званичне социјалистичке власти и партије, па би им самим давањем више грађанских слобода помогли да се тих власти ослободе. Са друге стране социјалистичке земље су се томе стално противиле јер су и саме знале да би слободан проток информација и идеја и даваље права својим грађанима ослабило њихове позиције, у њих је укључена и Југославија која је у својим спољнополитичким декларација константи стављала формулације које не штите само Југославију већ и њену владајућу класу и партију, тражећи комплетну спољну безбедност и право да развијају унутрашњи развој земље слободно, али на основу социјалистичких концепција и развијања своје власти и доминације партије. Спољна несигурност је спречавала СКЈ да врши доминацију друштва и културе према својим моделима, отуда и стално критиковање мешања у унутрашње послове других земаља и спречавања страних утицаја и притисака у економији и политици, јер је основа суверености за власти Југославије у ствари била право СКЈ да доминира својим грађанима и одржава комплетну моћ без могућности да буде спречена у томе споља, узимајући прерогатив да одлучије која људска права њени грађани могу имати у складу са својим идеологијом.

4.6.73.

Политика Југославије према Европи је усвојена од стране Председништво СФРЈ и СКЈ су на заједничкој седници још претходне године, битно је подсетити на њихове ставове, где је Југославија описана као независни самостални фактор позитивних европских кретања захваљујући својој несврстаности, која јој је омогућавала да избегне да буде предмет нагађања између блокова и да животи на периферији Европе. Несврстаност је да вало могућност Београду да делује у светској политици и да буде утицајан у ОУН и Европи, у циљу трајног интереса да се развије

интензитет и ширина сарадње са другим земљама и тиме ојача положај земље, посебно у Европи, уз настојања да се превазиђу блоковске поделе. У Европи би смањивање утицаја блокова и подељености довели до политичке и економске независности земаља уз колективну безбедност која би гарантовала те независности и суверенитет без обзира на величину или политички систем. зато је одлучено да Београд учествује у свим фазама конференције, како би своју безбедност ојачала кроз слабљење блокова и јачање суверенитета, а попуштање затегнутости је виђено као основа мира без кога нема безбедности (и супротно). Решено је да се сарађује са оба блока у циљу свог развоја и напретка и. У циљу јачања своје независне позиције. Трајна безбедност је могућа само између једнаких суверених држава, без замрзавања конфликта и блоковске подељености, и сматрано је да Југославија може бити безбедна само ако је активни међународни субјект у систему демократских једнаких суверених земаља. Такође је изражена потреба да се јаче истакне несврстаност Југославије у оквиру КЕБС, уз подржавање истих антиколонијалних и антиимперијалних принципа тамо као што ради и на састанцима несврстаних. Изражен је страх да ће детант суперсила одржати безбедност Европе на принципу подељености на два блока, што није ишло у прилог Југославији као једној од малог броја неутралних држава на континенту, због чега се инсистирало на истицању са несврстаности Југославије која би показивала пријатељске и неагресивне ставове према блоковима, и подсећала на позитивне односе које је Југославија имала са европским земљама, као и на истицање социјалистичке основе Југославије (која је ублажавала ставове источног блока према њој, након дуго година резерви према независности Југославије у односу на ВП, и тиме смањивала могућност агресије).²³⁰

Почетком Јуна потпредседник председништва Дугоњић је дао извештај о посети Аргентини и Мексику. У Аргентини је недавно у трци за председника победио перониста Кампора (који је био нека врста међу-председника да би се омогућило самом Перону да ускоро дође на власт, након кога је његова жена кратко владала

²³⁰ АЈ 803 Председништво, ктуија 8, 21. Седница, информације о КЕБС-у, јун 72.

док је није 76. Збацила војска и прогласила диктатуру до 81. Прим аут). Дугоњић је гостовао у оквиру свечаности инаугурације, где је проглашена еманципација и отварање Аргентине према целом свету, са позивом да се створе дипломатски односи санизом социјалистичких земаља (Куба, Вијетнам, Источна Немачка, С.Кореја). Посебан гост је био и председник Чилеа Аљенде (који је за пар месеци збачен са власти од стране антикомуниста). Најављена је независна спољна политика и повећана сарадња са земљама трећег света, као и унутрашње друштвено економске промене са социјалним мерама (Перонизам је од стране стручњака прихваћен за лагану Аргентинску верзију фашизма (или корпоратизма) и описан је као десни (национални) социјализам прим аут). Председник је изразио жељу делегацији Београда да унапреде односе две земље, са разумевањем да обе земље имају сличне ставове и да Перонизам укључији залагање за трећу позицију у свету још одавно (ванблоковску) и да је заинтересован за развијање трећег света. Кампора је додао је су прнципи несврстаности блиски њему. Делегација је оценила да се у Аргентини дешавају многе промене и развој демократије, уз велику популарност Перониста који дуго нису били на власти, и ту популарност су видели у социјалним реформама и подршци радничкој класи, уз очекивање да настави да јача. Примећено је да је власт Кампора просто параван за власт Перона, који је у центру пажње и око кога постоји култ личности. Прослава је била у знаку афирмације Аргентине у интерамеричким односима и политичко-економске еманципације од САД, и интеграције латино америке. Делегација је оценила да је промена режима у Аргентине направила ударац империјализму САД у региону и велики успех за социјалистичко кретање у региону, што би све могло дати стимулус јачању покрета несврстаних у ЛА. У посети Мексику фокус је био на блискости ставова две стране и мексичком подржавању принципа спољне политике Југославије и блискости ставова покрету несврстаних. Председник Мексика је објаснио да води политику отварања према свету и економске еманципације од САД, док је подпредседник Дугоњић био фокусиран на ширење несврстаних принципа у ЛА, где је мексиканска страна изнела жељу да буде

посматрач на конференцији ПНЗ. Мексико је изразио и подршку за Аљендеа због солидарности са другим ЛА земљама које желе еманципацију. Ставови мексика су били позитивни према развоју трећег света и улоге ОУН у развоју кроз УНКТАД, и примарно су заинтересовани за економску еманципацију јер политички нису били угрожени, и у том циљу су били заинтересовани за покрет несврстаних и за вођење прогресивније политике. Делегација Београда је видела велике могућности за ширење ПНЗ на земље ЛА, а Југославија у ЛА ужива посебан углед што је отварало могућности за даљу сарадњу.²³¹

Такође на седници је дат извештај о одласку средином Маја секретара за иностране послове Минића у Чиле и Перу, где се сусрео са врхом владе Чилеа. Тако је обавештен о слођеној и тешкој унутрашњој ситуацији, посебно економској јер су због пада цене бакра и раста цене увозних производа изгубили много новца, и да би отплатили дугове ове године треба им 400 милиона долара што је 40 процената њиховог извоза, и то не могу да поднесу. Такође пољопривреда је подпацила након привредне реформе, имају висок увоз, стални дефицит и велике финансијске кредите да одплате, са инфлацијом од 200 процената. Скоро све тешке индустрије су им заказале и нису имали челик и петролеум, требало им је милијарду долара за увоз непотребних сировина како би максимално покренули индустрију а не могу да створе тај новац. због економске и финансијске кризе опозиција је почела да протестује и агитује пред изборе, на шта је влада реаговала увођењем војске у владу добијајући гласове кроз репресију 44 процената, док опозиција која има већину у скупштини блокира и омета спровођење левичарске политике (што је нормално у демократском друштву, прим аут). односи са САД су лоши и погоршавају унутрашњу ситуацију, посебно после национализације америчке имовине у Чилеу и укидања свих важећих уговора и споразума са странцима у пољу ресурса, дајући произвољно унилатерално обештећење. Одлагање исплате дугова није дало резултате јер је главни кредитор

²³¹ АЈ 803 Председништво, ктуија 8, 21. Седница, информације о посети Југословенске делегације Аргентини и Мексику.

Чилеа САД, па су тражили широку међународну подршку у ситуацији када су обични људи почели да се окречу од владе због неуспеха да остваре економска обећања. Чилеу је претила међународна изолација због негативних односа са САД и већином својих суседа, уз покушај да се приближе Аргентини на основи коегзистенције али да је тај процес тежак јер је перонизам који је кроз промене стизао на власт веома хетероген и ишао је од крајње левице до фашизма, а такође у заинтересовани за развој односа са Мексиком који је ишао ка прогресивнијој политици иако и даље везан за САД. У Чилеу су сматрали да је хладноратовска идеолошка подељеност у ЛА ослабила и да све више земаља се креће ка еманципацији од САД и критици њеног утицаја, сматрајући да ЛА земље требају створити економско јединство и блокирати амерички капитал. Секретар Чилеа је додао да је његова земља поред развијања односа на континенту такође повећала сарадњу и контакте са социјалистичким земљама али да су и односи са западном европом солидни, док се у разговору осетила заинтересованост и за несврстаност и за поштовање њених принципа. Изразили су заинтересовање за сарадњу трећег света у оквиру ПНЗ али са флексибилношћу која би имала за основу консензус како неби дошло до регионалних антагонизама. Београд је дао кредите за куповину робе из југославије, и склопљени су уговори о техничкој и културној сарадњи, а договорени су и будући кредити и трговина.. Закључци делегације су били да је чиле заиста у тешкој ситуацији и да се може очекивати даља конфронтација и поларизација, као и заоптравање партијске и класне борбе, са највише сукоба на пољу економије где је ситуација критична и незадовољство се шири. Примећена је даља радикализација владајуће партије кроз увођење додатних мера, док су у спољној политици одабрали да избегну изолацију кроз прилажење социјалистичким и несврстаним земљама мада су преокупирани односима са САД. Борба Чилеа је схваћена као део светске борбе за социјализам и несврставање, и због тога треба помоћи тој земљи на међународном политичком и економском плану, уз обавештавање несврстаних партнера о ситуацији и да се помогне са кредитирањем.

Анализа ССИП о ЛА је тврдила да је тај континент активно ступио на међународну сцену и да ће убудуће имати значајнију улогу у свету у решавању међународних питања, са процесом економске и политичке еманципације која се не може више зауставити. Ово спољно деловање повезују са унутрашњим развојем где је дошло до друштвених конфликта и преображаја кроз класну борбу и еманципацију, али се очекивала контра акција САД да обесхрабре социјалистичка кретања на континенту које ће бити филтриране јачом способношћу земаља ЛА да се одупру притиску. Земље ЛА су постале отвореније према односима са социјалистичким земљама и другим, док постоје и супротне тенденције као што су настојања Бразила да створи хегемонију на континенту кроз подршку САД. Примећено је јако деловање војске у политици на континенту, где је често ослонац власти, и где њено политичко деловање често одређује ко влада у земљи, са тим да у једним земљама војска подржава левичарску а у другим десничарску власт, и омогућава спровођење или спречавање реформи. Земље ЛА су биле сложне да се треба спречити економска агресија и неоколонијализам САД и створити економска еманципација, све у функцији независности и безбедности, уз нов интерес за покрет несврстаних, због чега би несврстане земље требале да обрате већу пажњу на дешавања у ЛА и пруже подршку независној оријентацији тамошњих земаља. Југославија је имала велики углед у региону и било је могуће због тога унапредити билатералне односе, посебно економске.

У званичној изјави са састанка Чиле-Југославија углавном су поменута општа места, да се подржава детант и да треба да се прошири на што више региона света, поздравили приближавање краја у Вијетнаму, забринутост због ситуације на блиском истоку са критиком Израела и подршци ОУН резолуцији СБ, указали на потребу да се створе бољи међународни економски услови ради развоја земаља трећег света, потврдили право сваке земље да располаже својим ресурсима, з осуду колонијализма, неоколонијализма и империјализма, и позивом на разоружавање, и такође су дали подршку за ОУН. Изразили су да поштују принципе несврстаности као основне за деловање земаља у развоју у настојањеу

да изграде ново друштво према својим циљевима и да остваре развој у новим демократским односима у свету са поштовањем права свих земаља, поздрављајући 4. Конференцију ПНЗ која је планирана за јесен, и позивајући на развијање односа земаља трећег света.²³²

Након пута у Л.Америку секретар Минић је отишао у Француску у званичну посету на позив секретара француске, где је причао и са њим и са председником Помпидуом, а разговори су омогућили да се сагледају основне карактеристике односа Париза према београду и могућност за проширење сарадње, као и да се виде политика и погледи Париза према међународним проблемима. Став париза је био да је Југославија као несврстана земља веома битна за равнотежу у Европи, и подржавали су стабилност и трајност позиција Београда, уз разумевање за несваисни социјалистички и несврстани развој. Париз није говорио против Београдског другачијег система или схватања међународних односа, већ је изразио сигурност да Београд успешно одолева притисцима али и да ће се ти притисци вероватно наставити. Циљ Београда у ово време у оквиру чега је посета реализована, био је балансирање односа са две стране у европи кроз ширење контакта и сарадње са западном Европом, и то је успело кроз равноправно партнерство у разговорима. У Паризу су постојале и факције које су биле против добрих односа са Београдом, али су њихови покушаји да се умањи значај састанка онемогућени, и састанак је био успешан и пропраћен позитивним публицитетом, са израженом спремношћу да се стимулира економска и политичка сарадња, чак и војна сарадња, и очекиван је повећан динамизам сарадње. Такође је дошло до бољег разумевања става Париза према светским процесима, где је примећена резервисаност и неповерење према детанту супер сила, као и супарништво са Немачком за примат у западној Европи, уз неповерење према улози Британије у европској заједници и велика резервисаност према иницијативама САД о новој атлантској повељи. Такође је примећена жеља да се отклони супрематија САД и

²³² АЈ 803 Председништво, седница 21. ССИП информације о посети Секретара Чилеу, јун 72.

превазиђу блоковске подељености, као и жеља да се земље запада Европе даље интегришу како би као групација имале јачи утицај на светске токове и на међународне односе. Примећен је одређен интерес Француске да се покаже као велика сила кроз обезбеђивање великог утицаја у Франкофоним земљама, што садржи елементе неоколонијализма према афричким земама, и самим тим велика резервисаност је постојала према несврстаности и активности земаља ПНЗ, али је уважаваа несврстаност Југославије као израз њене независности. Београд је оценио да је Париз добар и перспективан партнер за сарадњу и решавање извесних проблема и питања, посебно у Европи и медитерану. Београдска страна је позвала на боље односе и већу сарадњу јер је Париз заостајао према другим западним партнерима Београда, јер је економска сарадња била узајамно интересантна, што је прихваћено, и такође је решено да се повећају дипломатски контакти не само билатерални већ и у оквиру мултилатералних организација и догађаја. Такође су потписани уговори о културној сарадњи, а договорена је и извесна војна сарадња посебно око питања Југословенске куповине Француског оружја. У разговорима о спољно политичким питањима Београд је заузео лврсте позиције и гледишта, уз инсистирање на разговарању о деликатним темама за Париз, и према реаговању увидело се повећано разумевање и прихватање Београда за партнера у спољнополитичком ангажовању, али се такође приметило и одређено слабљење позиција Париза због детанта две суперсиле и улоге Немачке у европском детанту. Париз је изразио негативне ставове према детанту суперсила и новој атлантској доктрини САД, тврдећи да та земља жели да монополизује међународне односе заједно са СССР, уз неповерење према САД деловању на јачању своје улоге у НАТО и јачању те организације на своју корист. По питању КЕБС Париз је изразио интерес у превазилажењу блоковске позиције, даљем попуштању у Европи, афирмисање идентитета и независности европских земаља, али уз сматрање да свака следећа фаза треба зависити од успеха претходне, са чврстим одбијањем да се КЕБС бави војним питањима.и да се оптерећује медитеранским питањима, јер је процес детанта примарно политички и

тај аспект мора прво бити успешан. Париз је такође био против преговора два блока тојест лидера блока, који би на било кој начин ограничавали суверенитет чланица на пољу одбране (СОСИН), јер Париз жели да задржи свој војни суверенитет и предност у односу на Немачку, одбијајући и покушаје САД да регионализује Европу. Париз је такође изразио забринутост за проблеме блиског истока, али су били скептични према решењу, тврдећи да се ситуација може поправити само ако САД реше да притисну Израел, нудећи морално-политичку подршку Египту против Израелског наоружавања, док су у питању Индокине изјавили да су се САД већ помириле са извесношћу да ће С.Вијетнам окупирати Јужни. Интересовање за конференцију ПНЗ је било мало и оцењено је да ће она донети само филозофирање и узбуђење, са покушајем делегације Београда да укажу Паризу да ће конференција бити усмерена на акцију и да кроз излагање концепције несврстаности утичу на објективније сагледавање значаја, али је Париз остао неуверен. Сам састанак је у Београду оцењен као успешан, у контексту ширења билатералне сарадње са великим земљама у тренутку значајних догађаја на међународном плану, посебно Европи, са пријатељским радним разговорима и конфронтацијама у гледиштима у оквиру толеранције, а такође је друга страна разговоре позитивно оценила, и две стране су изразиле интерес да повећају политичку и економску сарадњу, са на ласком заједничких тачака у спољној политици посебно према КЕБС, и уз отклањање могућих неразумевања због деловања Београда у оквиру ПНЗ.²³³

На 22. Седници председништва СФРЈ разматрале су се припреме за предстојећу конференцију ПНЗ у Алжиру. Резимирајући изнете ставове на седници изражено је задовољство према развоју припрема и интересу несврстаних земаља за активност и успех конференције, али је изражено да Алжир не показује довољну спремност за укључивање ширег круга несврстаних земаља у припреме, покушавајући да израде нацрта обави на самим припремним састанцима на основу

²³³ АЈ 803 Председништво, седница 21. ССИП информације о посети Секретари ССИП Француској

својих предлога, и да не даје правовремене информације о својој активности нити тражи сарадњу у изради документата, уз недовољну активност у раду сталног комитета у Њујорку. Примићено је подозревање Алжира према активностима Београда и покушај да преузме водећу улогу у покрету и окрене га ка својим погледима, али уз жељу да конференција успе и уз одређен раст флексибилности према ширењу критеријума за примање нових земаља. Примећено је и некоректно понашање Алжира у билатералним односима, уз покушај Београда да консултацијама превазиђе могуће проблеме конференције и понуди своје нацрте, како би се избегли проблеми Џорџтауна где је на консултацијама дошло до регионализације и наметања ставова. У разговорима о декларацији о миру, безбедности и независности истакнуто је да та политичка декларација мора изразити положај и могућности покрета и да буде адекватан израз тежњи несврстаних у будућности, са даљом афирмацијом мирољубиве активне коегзистенције као начин да се превазиђе хладни рат, са што конкретнијем давању мера, уз целокупну сарадњу и координацију активности политички и економски. Оцењено је да је већа пажња потребна за економску сарадњу међу несврстанима, као и између несврстаних и развијених, како би покрет добио већи политичку снагу као економска снага, са надоградњом ранијих ставова са конференција, подсећајући да пракса није била близу политичких планова. Оцењено је да је у сложеној ситуацији немогуће имати једну земљу која води сво координирање сарадње и акција, што Алжир нупешно полушава, већ треба ићи шире и укључити што више земаља у консултације и координацију, кроз групе и комисије отворене за све земље, јер је свет доста промењен а покрет уложњен од претходне конференције 1970.²³⁴

Дате су информације о стању припрема конференције ПНЗ, где је примећено да је Алжир све време покушавао да самостално пише нацрте декларација, на шта је Алжир понудео дељење израде нацрта са малом групом, против чега је био Београд због страха да ће остале земље покрета помислити да настаје неко

²³⁴ АЈ 803 Председништво, седница 22. Резиме дебате

лидерство покрета, мада је Београд у исто време покушавао да избегне конфронтирање са Алжиром. Азијске земље су и даље страховале од африканизације покрета, Алжир је и даље био против примања Бангладеша у покрет, регионализам је и даље виђен као проблем али је у одређеној мери прихватљив у економском смислу и чак у политичком ако се дешава у оквору покрета где има међурегионалне сарадње. Регионалне групације су и даље биле преокупирани регионалним проблемима и кризама (индокина у Азији, блиски исток за арапе и муслимане, колонијализам за Африку). Оцењен је и већи интерес земаља ЛА за несврстаност, као и већи интерес великих сила за конференцију. Такође су постојала различита мишљења о даљем јачању координације и питања сарадње и солидарности у одбрани од притиска и криза. Представљен је и нацрт политичке декларације, где је фокус стављен на једнакост свих земаља као субјеката светских дешавања, независно од своје снаге и величине и на основу своје националне афирмације, у међуповезаном сету,, такође је изражен став да је за то заслужан и покрет несврстаних у сарадњи са другим мирољубивим, демократским и напредним снагама (социјалистичким), чиме је постала значајан чинилац у свету и прерасла своју основу улогу отпора против хладног рата кроз подршку за мирољубив суживот свих на равноправним основама и уз супротстављање свим видовима доминације како би све земље могле да достигну развој. Нацрт је такође подржавао Детант и жаљење да он није допринео смиривању ситуације и криза у трећем свету или смањивању империјалистичке агресије, где су поменуте кризе на блиском истоку и индокини, као и директан колонијализам и неоколонијализам у Африци и економске притиске на ЛА против еманципације. Истакнута је жеља несврстаних да утичу на доношење одлука у свету које се односе на њих и да помогну у решавању општих проблема уместо да само седе по страни, кроз тражење да се промене основе економског и политичког система у свету како би њима више одговарао, уз тражење да мирољубив суживот постане општи у свету. Такође је пажња дата разоружавању као непотребном за мир и безбедност. Пажња је дата и обећавању активне сарадње у ОУН и подршци

за суверенитет и интегритет свих чланица, тврдећи да су међународни односи запали у кризу и једино кроз сарадњу свих се могу решити, уз узимање да детант само делимично решава проблеме и мора постати општи. Изражена је жалост што одлуке ОУН нису спроводене и што се врши дипломатија на решавању светских питања ван ње од стране великих сила, уз изражавање потребе за даљом ефикасношћи организације уз пуно учешће свих чланица, посебно по економским питањима јер су наде неразвијених упрте у економску сарадњу кроз ОУН. Нацрт је углавном користио полупасивне изразе попут позивања, апеловања, тражења, показујући у основи непостојање било какве принуде или моћи покрета, и ослањајући се на мољење богатијих земаља да промене политику на основу морала.²³⁵

22. Седница председништва СФРЈ 21. Септембра 73. Године се бавила недавно завршеном 4. Конференцијом ПНЗ и њеним резултатима. Делегација СФРЈ је дала извештај о току и резултатима, где је објашњено да су земље покрета постале свесне да представљају реалну снагу која својим активностима може значајно утицати на промене у међународним односима, Са снажно истакнутим захтевима и решеношћу да буду још видљивији чинилац у међународним односима. Политика несврстаности је постаја још већа објективна потреба за велики број земаља, док је заједничка активност покрета светска политика коју други међународни фактори морају уважавати, где су САД престале да омаловажавају покрет, СССР је прихватио аутономију покрета, док је Кина још више флексибилна и заинтересована ка покрету из својих интереса, а све три силе су покушавале да утичу на ток конференције што показује заинтересованост. На конференцији је изражена жеља за даљом сарадњом и координацијом али без одређених програма акција и организације, али уз разумевање да је потребно да уместо чланице постану клуб сиромашних према богатима требају да сами сарађују и развијају своје економије и да чак узму став конфронтације према развијеним у борби за

²³⁵ АЈ 803 Председништво, седница 22. ССИП информације о стању припрема конференције ПНЗ

бољи равноправни положај. Дебата и документи су показали кретање покрета ка прогресивним-левим основама, са тражењем да се мењају економски и политички односи у свету у духу антиимперијализма, са реалном подршком против колонијализма и за солидарност против агресије, а таквим ставовима је доста допринела делегација Београда. Централна тема генералне дебате се односила у тражењу да се детант суперсила прошири и на остатак света. Најактивније земље биле су поред домаћина Алжира, Југославија, Индија и Куба, док је Египат био пасивнији због преоптерећености својим проблемима, и те земље су имале највише утицаја у прављењу декларације, која је самим тим имала прогресивни карактер јер су све земље имале социјалистичку политику, а на такву садржино остале чланице нису имале примедбе. Основа декларације била је подршка принципима покрета и јачању његове политике у промењеним међународним односима, са потврдом трајности принципа и критеријума покрета и јачем наглашавању тежње за равноправнијем учешћу чланица у светским процесима и односима, као и да се изрази јединство акције чланица у циљу остваривања националних интереса. Изражени ставови су били антиимперијалистички и нису критиковали СССР ни по којој линији, али нису били далеки до те мере да се подреде ставовима СССР, Највећи број резолуција се бавио колонијалним проблемима, кроз подршку за ОУН решења и прогресивне ставове поводом криза у Индокини и Блиском истоку. Велика пажња је дата економској сарадњи јер је већина чланица имала озбиљне економске и финансијске проблеме без решења, где се створио фонд солидарности, препоручила конференција о сировинама ради јачања заједничке трговинске снаге, затражена ОУН економска конференција, и предложено је да се оствари још видова међунсобне сарадње и заједничке активности на међународном нивоу попут УНКТАД. Алжир је тражио да се институционализује покрет са стварањем сталног секретаријата у Алжиру чиме би добио доминанту улогу у координације активности покрета, док је Београд са друге стране и даље заговарао идеју даље координације али кроз укључивање свих земаља и понудила је резолуцију уз Индију о шширењу уместо укидању сталног

комитета у Њу Јорку (где је било најлакше јер су све земље имале представнике у ОУН) уз даљу демократизацију комитета и отвореност за све чланице, и на крају је став Београда победио а Алжир је остварио сумњу против себе и критике за недолично понашање. На крају је створен Биро за координацију уместо сталног комитета, уз могућност да се састаје било где и на више нивоа стварајући флексибилност, имао је већи престиж и бољу географску и политичку заступљеност, али је разумљиво да ће углавном бити у њујорку на нивоу амбасадора или министра, а Југославија је наравно била члан бироа. Број земаља је током дебате на конференцији покушао да помери покрет даље у лево и прецени улогу коју је имао источни блок у развоју покрета и сличности погледа што је било непотребно идеологизирање и гурање пропаганде, али је примећено да многи ставови и погледи у документима који су направљени према интересима чланица покрета имају подударност са ставовима источног блока. Примећено је разумевање регионалних групација за проблеме других региона поред истицања својих проблема, али је изражен страх од радикализације покрета од стране многих земаљ, посебно у контексту међународних превирања и сукобљавања фактора у многим регионима трећег света. Делегација Београда је деловала по свим питањима објективно и успешно захваљујући свом географском положају одвојеном од актуелних проблема трећег света, показујући континуитет своје политике несврстаности уз прецизне ставове и развијање билатералних односа са другим земљама, а ту актиност су поздравиле многе делегације.²³⁶

Расправу о резултатима конференције на седници Председништва је отворио председник Броз, износећи неке битне детаље и чињеница са самита, где је хвалио велики број шефова држава и уопште пуних чланова и посматрана који су присуствовали, што је зачудило земље на западу бројем, хвалећи даље успешан рад делегације СФРЈ кроз који је делегација веома учествовала у изради документата и утицала на сам ток. Изјавио је да је самит био веома хетероген и да

²³⁶ АЈ 803 Председништво, седница 22. ССИП информације о резултатима конференције ПНЗ септембра 73.

је било и земаља које су превише везане са империјалним-западним системом и да им ту није било место, али да је боље да су на самиту несврстаних него да из запад поједе, поменувши Индонезију и Малезију и друге, и да се Београд залагао за што већи круг присутних, додајући да су основна питања попут развој, разоружање, деколонизација били прихваћени од свих. Изразио је да је дошло до великог броја говорника и одужавања седнице јер су сви хтели да говоре, али да су говори у пленарној дебати били општи и нису били главно место рада, већ су комитети и комисије биле бојно поље где је чудо како се уопште дошло до слагања уз сва та хетерогена мишљења и покушаје да се идеологизује рад комисија (поменуо је Кубу), са стварањем великог броја резолуција где су многе и одбијене. Жалио се да је Алжир отишао јако далеко у покушају да приватизује покрет кроз стварање секретаријата, али да је на крају попустио и понудио да се направи биро па да се на следећој конференцији одлучи даље како би спречио комплетну блокаду рада комисије. Изразио је жељу великог броја земаља барем вербално да се одлуке пренесу у деловање, и дошло је до велике солидарности посебно против колонијализма и за међусобну економску подршку, и за разлику од лусаке изражена је спремност чланица да се ослоне на своје снаге и солидарну сарадњу уместо да само траже страну помоћ. Додао је да је постојао страх од стварања трећег блока кроз институционализацију и зато је према њему добро да се остало на бироу координације, а његов је утисак да су Алжирци радили против Југославије да би минимализовали њен утицај док она има највећи углед у покрету. Додао је да су многе земље тражиле ближе политичке и економске односе и сарадњу, и да сарађују на развоју кроз инфраструктурне пројекте стручњаке и трговину, посебно у африци. укупно је сумирао да има добар утисак о одрађеном послу и успеху, и да ће резултати бити добри и по поркет и по Југославију.²³⁷

Кохезија у покрету је постојала само око општих генералних питања попут потребе за миром у свету и противљењу агресији, али је изостајала у било каквим детаљнијим питањима, а сви позиви на акцију и координацију сарадње су се свели

²³⁷ АЈ 803 Председништво седница 22. Стенографске белешке

да политичке изјаве, што се може прочитати не само у извештајима Југословенске дипломатије већ и у самим документима. У документима израђеним у Београду и активностима у оквиру покрета константо је избегавање отвореног признавања да покрет има блиске ставове и сарадњу са социјалистичким блоком и да се у суштини састоји од социјалистичких држава, и стално се користе изрази попут прогресивни, мирољубиви, демократски, што су све фразе које су значиле за синониме социјализма, и уместо коришћења назива СССР и источног блока користе се еуфемизми и индиректно помињање, што показује да иако је Југословенска власт у покрету следила општу социјалистичку линију и држала страну социјалистичким земљама у жељи да се социјализам прошири по свету, покушавала да тај аспект прећути или умањи, што је разумљиво у међународним документима где је основа деловања показивање независности Југославије и покрета од оба блока и номинално удаљавање од источног блока, али је неочекивано у интерним документима где је такође често избегавано отворено признавање очигледног, уз одређено избегавање реалности кроз подржавање светског социјалистичког покрета али уз избегавање улоге највеће социјалистичке земље која је контролисала читав блок социјалистичких земаља.

Сама конференција је позитивно примљена од стране учесника, међутим сва та позитивна схватања од стране несврстаних су била празна због неуспеха да оно што су одлучили спроведу у стварности, са минималним утицајем на активне кризе, остајући мртво слово на папиру због непостојања правих акција које су предузеле да би постигле било који од циљева (несврстане земље су следећих година нападане споља, нападале су једна другу, распадале су се изнутра, колонија на југу африке су нестале због револуције у Португалу, рат у Индокини су САД унилатерално отказале због неуспеха и јавног мњења, блиски исток је доживео још један рат неуспешном агресијом Египта на Израел, социјалисти у Чилеу и Перонисти у Аргентини су срушени војним пучем, а економски напредак трећег света је остао минималан у односу на развијени свет).

Крајем септембра, после самита несврстаних, председништво је одржало седницу која се бавила југословенским међународним положајем после велике диплоамтске активности. Делегација је предала извештај о деловању на самиту, са констатацијом да је самит био успешан и показао да несврстане земље имају свест о реалној снази свог покрета коју могу остварити кроз организовану акцију и утицати на промене у међународним односима, Истакнуто је да је несврстаност објективна потреба за чланице и да им даје већу видљивост на светској. Свени. Оцењено је да су две суперсиле пихватиле покрет и његов утицај, ид а су флексибилније у ставу и односу према њима, уз повећано интересовање за рад покрета и сарадњу са његовим члановима, и такође да су сами несврстани увидели потребу јачања сарадње и координације заједничке акције, али да није дошло до стварања програма акције. Истакнуто је и да се покрет према усвојеним документима креће према прогресивности и већој жељи за мењање система међународних економских и политичких односа, у складу са антиимперијализмом (тојест окреће се више ка социјализму), а такође је број чланица порастао, тако да су побијени ставови о губитку револуционарне суштине покрета кроз већу ширину. Несврстани су подржали детант суперсила и његово ширење на трећи свет, и такође су оштро критиковали САД политику уз избегавање директне критике СССР али уз одржавања аутономности према блоковима, и потврђена је подршка покрета за несврстане земље у проблему, псоебно истичући проблеме БИ, ЈИА, и проблеме колонијализма на југу Африке, и империјализам је посебно осуђен и у политичком и економском смислу. Такође је избегнут покушај Алжира да се постави на чело чврсто институционализованог покрета, и Београд је са Делхијем изашао са супротним ставом да се треба проширити стални комитет у Њу Јорку, и на крају је компромисом створен стални биро за координацију уместо сталног комитета, а такође је спречан покушај да се покрет радикализује и стави у службу источног блока, као и покушаји да се индивидуални интереси предпоставе општим. Самит је потврдио досадашњу платформу несврстамних и проширио је, без већих корака и уз тешког успеха одржавања јединства и спречавања регионалних блокова унутар покрета иако су земље појединих региона истицале своје проблеме у први план, уз страх од дељења и радикализације. Делегација је активно деловала по свим питањима на конференцији, са јасним и догледним концептом на линији трајних ставова према несврстаности, уз прецизност и неутралност која је помогла при усаглашавања ставова и превазилажењу разлика, и због тога је Београд добио доста

признања и појачао је свој међународни положај не само у покрету већ и у свету. Несврстане земље су биле задовољне самитом и његовим резултатима, као и потврду глобалности покрета и важности у свету, и показале су већу спремност за сарадњу и активност, док је СССР показао задовољство због антиимперијалне (антизападне) усмерености покрета и избегавања изједначавања политике две суперсиле како је Кина желела, као и одржавање отворености покрета за сарадњу са другим чиниоцима. Делегације је препоручила предузимање широких мера како би се активност са самита пренела даље, посебно кроз ОУН и њену ГС, уз повећавање билатерале сарадње са несврстанима посебно кроз повећавање трговине, и уз преношење принципа несврстаних у односе са европским земљама посебно у оквиру КЕБС уз залагање за потребе трећег света и позиве развијеним земљама да обрате пажњу на трећи свет. Председништво је закључило да је потврђена водећа улога Југославије у ПНЗ, и да је потврђен трајни значај циљева и принципа покрета, који је велики инструмент одржавања мира, безбедности и независности чланова, оцењујући да је од велике важности јачати светски утицај покрета кроз наставак акција и сарадње кроз јединство и кроз прихваћене прогресивне основе, јер је покрет активно био против агресије, силе, мешања у унутрашње послове, империјализма и колонијализма. Решено је да несврстаност остане нераздвојни део социјалистичког система и спољне политике Југославије, јер је израз виталних интереса безбедности и независности ње, и да се треба уложити максималан напор да се покрет одржи и ојача.

У генералној расправи је Броз изнео своје погледе на самит, где је истакао да је количина делегација изненадила свет, са великим бројем шефова држава и 75 пуноправних чланова, и да је посебно битно да је Београд успео да веома утиче на рад самог самита јер је био добро припремљен. Изјавио је да је састав био веома хетероген и да је било и држава које су сврстане и којима тамо није било место, али да је боље да буду унутар несврстаних него да буду плен империјалиста, и да су имак све земље имаје јединствене ставове о главним проблемима развоја, деколонизације и разоружења. Објаснио је да су неке земље наступале са идеолошких позиција, посебно Куба која је изразито про-совјетски говорила и агитовала, док је Алжир покушао да се наметне као лидер и координатор покрета. И да је то спречено стварањем координационог Бироа. Додао је да је тражио да чланови буду активнију у акцијама после самита, због те велике солидарности и подршке ослободилачким покретима, и економском развоју и сарадњи уз помоћ, истичући да су

земље сагласне да требају помоћи сами себи а не тражити помоћ од богатих, и да су сви дали подршку арапским земљама у њиховим проблемима. На крају је истакао да Београд ужива велики углед у покрету и има престиж због тога, уз посебно уважавање од стране делегација, али је Алжир покушавао да умањи улогу и значај Београда иако су му сви одавали почаст за улогу. Додао је и да је разочаран због империјалистичког обарања револуционарног председника Чилеа, и да се треба нешто урадити против хунте у покрету, и да је задовољан због развијања билатерелних односа са многим делегацијама, посебно афричким. Кардељ се на довезао на изјаве Броза поводом Алжира, слажући се да је Алжир покушао да истисне улогу Југославије у покрету јер је Европска земља, и да је покушавао да се наметне уместо Египта као редводних арапског света, уз игнорисање Београдске конференције и форсирање својих ставова све више што се ближила конференција и на њој самој, додајући да су остале делегације стављале Београд у први план и изражавале уважавање, и да сусе представници Алжира тврдили да се Москва меша у унутрашње концепте несврстаних уз груб притисак према коме се треба дати отпор, док су и исто време давали подршку Куби и оцењивали је као правог представника социјализма игноришући Београд. Такође је додао да се треба пазити алжираца и да су они испословали и да се Француска не критикује него хвали чак, описујући своје понашањем покушајем да се малда револуционарна земља афирмише и јача своју безбедност, упозоравајући да неко може да искористи грешке алжира и унесе нејединство у покрет слабећи га иако је већина чланица против крајности, подсећајући да се против кубанског иступања о савезништву покрета са Москвом подигао супротни став на затвореној седници, док су ставови Београда изразили ставове већине земаља кроз антиимперијализам и демократизацију међународних односа, и да је београдски концепт прихваћен, уз упозорење јер се види да ће покрет бити под великим притисцима као и несврстане земље попут Чилеа који је отворено срушен од стране империјалиста, али и са истока где ће се радити на компромитовању неутралности покрета, и на крају је подсетио да се треба избегавати идеолошки конфликт у покрету и да се мора одржати акционо јединство и широка сарадња кроз Биро и ОУН са активносћу што већег броја земаља. Секретар Минић се сложио да је ситуација са Алжиром проблем јер је он координатор као домаћин, и активности покрета ће зависити умногоме од њега, али је објаснио да је на конференцији Алжир показао више флексибилности него што је очекивано како би самит успео, али да је било опасних покушаја не само да се његови

документи прогурају као нацрти на основу којих се праве документи него и да се узму као већ спремни, против чега су сви били, и такође од велике опасности је био покушај да се монополизира координација поркета и тиме уништи демократичност и једнакост у покрету, упозоравајући да би монополисање одлука од стране било кога или мале групе довео до пасивизације већине чланица и уништења покрета. Подсетио је да је велика већина несврстаних против неравноправности, хваљења једног блока, идеолошких дискусија, нападање на један блок, и такође да су имали истоветне ставове као Београд, и упозорио је на постојање леве и десне групе у покрету који иступају са идеолошких проблоковских позиција, додајући да је идеја о координационом бироу спасила ситуацију и спречила даљи сукоб унутар покрета, тражећи да се што пре крене са даљим активностима покрет како би се превазишла неслагања и неповерења узрокована проблемом институционализације, иако је Алжир и даље индиректно инсистирао на секретаријати и током и после конференције, што би разбило покрет. Поводом Чилеа изјавио је да је потребно да све чланице индивидуално изразе солидарност јер се вероватно неће моћи организовати акција поркета, објашњавајући да су амбасаде у ЈА добро обавештене о пучу који се десио одмах после самита, говорећи да је секретаријат био све време у директном контакту са делегацијом у СБ ОУН где је Куба покренула дискусију о пучу жалбом. Изјавио је да није било могуће ћутати о том пучу јер то није унутрашње питање Чилеа већ империјалистичка интервенција, и да је ситуација веома деликатна али да је решено да се не прекидају односи, већ да се до краја декларише јасан став Београда против пуча чак и ако Чиле прекине односе, говорећи да је у СБ ситуација била крајње тешка и то не само код несврстаних, али да није било могуће окривити САД и поставити пуч као међународни проблем, додајући да се од СБ није много очекивало и да је Београд сарађивао са Хаваном у СБ уз редовну консултацију, и да није било довољно просто пропагандно напасти пуч у СБ као великој трибини иако се тиме доста добило. Додао је и да су несврстане земље у СБ имале позитивне ставове док је СССР био ненаметљив а западне земље су се солидарисали са САД, док је Београд у СБ истакао битне ставове на основу несврстане политике, а Индија је такође била оштра. Ставио је пуч у контекст неоколонијалне и империјалистичке интервенција кроз локалне реакционарне снаге, који је дуго припреман и добро извршен уз сарадњу са крупним капиталом, и окривио је САД за спровођење, упозоравајући да се сличне интервенције могу очекивати у будућности и да ће се оне дешавати у трећег свету

кроз утицај супер силе и то индиректно кроз локалне актере, посебно од стране САД које користе реакционарне елементе, додајући да супер силе кроз детант прихватају интересе једна друге и да Москва није грубо осудила мешање у СБ и понашала се пасивно. Подсетио је да је амбасадор САД оштро протествовао у Београду због разумевања ставова Панама и подршке њој, где је рекао да је Вашингтон увек био уз Београд када му је било тешко и када су витални интереси били угрожени, а сада су угрожени витални интереси САД у вези са Панама каналом док београд не показује разумевање, а ту акцију САД је повезао са интервенцијом у Чилеу тврдећи да Москва разуме виталне интересе САД и зато није деловала против, и додао је да социјалистичке земље нису довољно помогле социјалистима у Чилеу и његовој револуцији против неоколонијализма и за социјализам у ЛА. изјавио је и да несврстане земље имају велику забринутост за своју безбедност после пуча у Чилеу, и да је вероватно да ће империјалисти наставити са пучевима кроз локалне реакционаре у циљу представљања пучева као унутрашњих догађаја, и то је проблем јер се мора показати већа солидарност са таквим ситуацијама јер од тога зависи независност и других несврстаних земаља, додајући да је лако мобилизовати покрет када је у питању отворена агресија али не и ако је скривена овако. Упозорио је да постоје многе несврстане земље које имају унутрашње проблеме који могу бити искоришћени за промену власти, и да због тога треба више алармирати покрет и вршити акцију против промена власти, јер је унутрашња консолидација кључна у очувању независности и унутрашњег развитака и има стратешку важност. Истакао је да треба радити на спречавању даљих империјалистичких интервенција јер не само да се слаби и пасивизује ПНЗ већ се и показује немогућност несврстаних да помогну чланици, и да се јасно види да детант неће ићи на руку трећем свету, додајући да је позитивна ствар да је у западној Европи било одређене солидарности са Чилеом.²³⁸

У дискусији је игнорисано насилно мењање власти кроз револуције и пучеве које су вршиле комунистичке владе, посебно оне које су то урадиле у сарадњи са Москвом, уз комплетно игнорисање империјализма другог блока и одређивање власт у страним земљама. Такође је игнорисано да је сама власт у Чилеу вршила неуставне и илегалне промене за које није имала мандат, и да је са мање од трећином гласова на изборима покушала да спроведе социјалистичку револуцију уз стварање илегалних партијских војних

²³⁸ АЈ 803 Председништво, седница 23.

снага. У дискусији је упозорено на многе друге социјалистичке и несврстане земље које имају унутрашњих проблема кроз које се може вршити притисак и мењати власт, док је истоветна ситуација у Југославији која је више година имала кризу национализма и система игнорисана, мада је осетан и осећај сопствене угрожености између редова.

Крајем октобра одржана је и проширена седница председништва и извршног бироа Савеза Комуниста Југославије, где је такође говорено о кризи на БИ и утицају те кризе на међународне односе, и овде је такође секретар Минић дао излагање о активности осам несврстаних земаља на СБ поводом резолуције о слању ОУН снага на БИ да одрже примирје, и говорио је о израелском игнорисању ранијег примирја и наставку покушаја да заузме још територије. потврдио је да ниједна снага не може доћи до потпуне победе у конфликту посебно због односа међународних фактора, где су САД и СССР имали јасну оријентацију на опстанак детанта и заустављање рата пре него. Што се погорша за њихову страну. Додао је да је министар иностраних дела Египта тражио да Београд у ОУН заједно са осталим несврстаним земљама предложи резолуцију којом би суперсиле послале своје војне снаге да присиле Израел да прихвати примирје (тојест да стране снаге спрече пораз Египта од Израела након што је агресија Египта на Израел неуспела, прим аут), и да је то одбијено јер је став Броза да се не може тражити војна интервенција суперсила у сукобу, као и да је амбасадор Мосјов у консултацијама са несврстанима и западним земљама у СБ добио уверавање да је то неприхватљиво, па је после тога одлучено да се направи нацрт о слању ОУН мировних снага.. На крају је изразио забринутост да криза неће бити решена јер су арапи погоршали своју и совјетску позицију а Израел је једнако некомпромисан, због чега ће се одржати тренутна и компромисна а не трајна решења, али је подсетио на позитиван састанак 70 несврстаних земаља у Њу Јорку на маргинама ГС који је сазван на сугестију Београда, на коме су све несврстане земље изразиле подршку за арапске земље. Затим је председник Броз дао изјаву о дипломатским активностима, почевши са самитом несврстаних коју је оценио као веома успешан, говорећи да су се многе одлуке век реализовале, посебно кроз састанак у Њу Јуорку где је изражена подршка за арапске земље у складу са одлукама самита, и такође подршка и сарадња у ОУН ГС и СБ, и поменуо је свој разговор са Садатом у коме је египатски председник изјавио да је циљ рата заузети синај и натерати велике силе да се позабаве решавањем БИ кризе јер стање замрзнутог конфликта не може да опстане, признајући да нема дугорочан план, и осврнуо се на

разговор са Брежњевим где је секретар тражио од Београда да представи у СБ резолуцију о прекиду рата и израелском повлачењу на границе пре претходног рата уз поштовање палестинских права, након што је Броз звао и питао Брежњева шта се по тим тачкама може урадити, а на то је Броз одговорио да се треба тражити сагласност арапа и да се треба инсистирати на повлачењу одједном а не по етапама. Додао је да је после тога Брежњев звао и рекао да Садат је дао сагласност али да ће јавити када буде потребно да се нацрт поднесе, на шта је Броз истакао да се бринуо да ће београд поднети резолуцију коју би Израел игнорисао чинећи штету Београду, додајући да је Москва желела да САД блокирају резолуцију како би на њих свалили одговорност за стање на БИ и наставак рата, а на кок тога Броз се повукао како неби на Београду била одговорност за прекршено примирје не желећи да улази у ту игру великих сила. Објаснио је да није обавештен о почетку рата и да сматра да арапи нису смели да уђу у рат без ширег плана у случају да Израел прихвати сукоб, јер су након почетних успеха били изгубљени и уместо брзог продора су ишли споро и утврђивали се на сваком кораку, док је Израел са друге стране у брзом кретању прошао између египатских армија и отишао преко канала опкољавајући трећу египатску армију, тврдећи да су арапски команданти неспособни и да су лако поражени губећи поред велике надмоћности у материјалу, а да су сиријци посебно изгубили огромне снаге и нису напредовали. али да су се добро бранили јер су противавионску одбрану држали руси, где је погинуо генерал Бондаренко, а за арапе је посебно битан губитак много пилота којих ионако имају премало., описујући прилично тешку ситуацију за арапе који су у војној доктрини били веома заостали у односу на израелце. Затим је изјавио да има нејединства у ПНЗ и да се на томе мора радити уз наставак спречавања стварања секретаријата и институционализације како покрет неби личио на трећи блок или друга ОУН, и да треба наставити са повезивањем европске безбедности на КЕБС са медитеранском и решавању БИ кризе, и похвалио је рад амбасадора Мосјова у СБ и његову сарадњу са несврстанима око подршке за арапе, јер је повећан веома југословенски престиж, додајући да је против сазивања координационог бироа ПНЗ на највишем нивоу због негативних елемената у њему и могућег нејединства, али се сложио са секретаром Минићем да се може састати биро на нову амбасадора на маргинама ГС. Минић је додао да је у редовним контактом са Мојсовим који је вршио опширне консултације са свим члановима СБ и посебно са несврстаним земљама и

Египтом, где је Мосјов добио информације од Каира да је потреба за прекидањем рата хитна јер је рат веома прешао на страну Израела који је окполио целу трећу армију Египта и прошао на египатску територију угрожавајући позадину целе египатске војске, и да је у складу са тим секретар Египта добио инструкције од председника Садата да тражи резолуцију несврстаних о слању војних снага суперсила да му помогну, што је одбијено јер није било добра идеја нити би могло да прође СБ. Након је на иницијативу Београда Каиро прихватио да резолуција тражи слање ОУН мировне снаге уместо супер сила, а Мосјов је убедио и остале несврстане да то подрже као коспонзори нацрта и саставио основне елементе за резолуцију, и у кратком року то је послато и усвојено у СБ али након дискусије како се неби Савет терао на гласање пре дискусије као што су САД и СССР урадили са првим нацртом, иако је Каиро био у великој паници и све је хтео одмах. Додао је да су сви у СБ прихватили иницијативу јер је посебно ишло на руку ругиих великих сила да се ослаби монопол суперсила на решавање кризе, и да је било мањих проблема у припремању нацрта јер су Панама, Перу и Индонезија одбили да осуде Израел у нацрту јер би морали да траже одобрење министарства чиме би се губило време, а трпели би велики притисак САД против тога, док је представник Кеније желео да се убаци захтев за преговоре док га Каиро није замолзио да одустане, а овај успех је вратио поверење у ОУН и ослабио апатију према њој, уз повећање престижа ПНЗ и олакшања за Египат.. Било је информација да ће САД урадити вето на резолуцију несврстаних због чега је Каиро био спреман да пређе на ГС у складу са резолуцијом уједињени за мир, јер у ГС има много већу подршку, али до вета није дошло, осим што су САД узеле супротан став о слању снага великих сила на БИ од СССР који је подржао ту идеју. На седници је упозорено да се на примеру БИ види да се Југославија у својој одбрани мора ослонити на своје снаге, јер нико неће због мале земље рушити детант и војно се ангажовати угрожавајући своју безбедност, и да је само снага гарант безбедности, и то не само војна већ и политика и економска, уз страх да може доћи до претњи са запада због југословенске подршке арапима уз редовну претњу са истока, и решено је да се појача војно-одбрамбена способност Југославије.²³⁹

Почетком Новембра одржана је седница председништва на којој је између осталог разматрана међународна ситуација након рата на БИ. Председништво је закључило да је био тачан став даје ситуација на БИ опасна и неодржива, као и небезбедна за цео

²³⁹ AJ 507 IV/226

медитеран, јер је угрожено шире подручје због рата који је последица израелске агресије, у које спада и Југославија за коју је мир и безбедност на медитерину битна за независну позицију. Рат је подсетио да нема трајног мира и безбедности на БИ и у Европи без трајног решења кризе на БИ, а за њега је окривљен Израел који је инсистирао на окупацији туђе територије узете силом, и кроз игнорисање одлука ОУБ и одржавање напетости, а сам Израел је схваћен за експонента империјалистичке политике који је изолован од осталух земаља, док су са друге стране арапске земље добиле широку подршку за враћање својих територија кроз високог степен ангажованости. Поменут је став са самита несврстаних да је детант великих сила позитиван али да не може да обезбеди опште сређивање међународних односа и проналажење решења за сва међународна питања, јер се не може наћи трајно решење без учешћа свих земаља, и да детант не обезбеђује мир и безбедност за све јер се смиривање у једном региону не прелива на друге регионе где има криза и ратова, и због тога је оцењено да несврстана политика као антиимперијална, мирољубива и прогресивна може имати улогу у налажењу мира кроз ОУН. Решено је да Београд настави да у ОУН са несврстаним и мирољубивим земљама ради на праведном, трајном и мирољубивом решењу БИ кризе на основу примене резолуције 242СБ, тојест уз повлачење Израела са окупираних територија и успостављање мира на принципима суверенитета, интегритета и безбедности свих земаља у региону, и то кроз ОУН као најбољи оквир за начужење решења, у којој несврстане земље имају позитиван допринос и улогу. Решено је да се настави са подршком за арапске земље политички, морално и материјално, у оквиру ОУН и другде, на основи Југославије као несврстане и социјалистичке земље која се противи колонијализму и империјализму и подржава слободу и независност свих земаља, и такође да се настави широка дипломатска акција сарадње и зближавања према свих земљама на принципу једнакости и уважавања разлика и суверенитета, посебно у контексту притиска империјализма и активних криза у свету попут оне на БИ. Оцењено је да су арапске земље постигле одређен успех у борби за ослобођење територије јер су показале Израелу да не може силом доминирати суседима иако је касније у рату извео преокрет, и због тога што је проширена међународна изолованост Израела, као и да је због рата и начина на који се зауставио отежано налажење решења и остављена могућност поновног конфликта. Криза на БИ је подсетила на осетљивост геостратешког положаја Југославије као медитеранске земље и директно је

утицала на њену безбедност, због чега се мора радити активно, посебно са несврстаним земљама, у ОУН превасходно, у циљу подршке за легитимна права арапских земаља и одржавања јединства покрета, посебно због разумевања да детант није допринео решењу БИ кризе јер није узео у обзир интересе локалних земаља које нису укључене у процес, доказујући да се не могу наћи трајна и праведна решења искључивим ангажовањем само две земље.

Секретар Минић је говорио о тренутној ситуацији, где је истакао израелско игнорисање резолуција СБ и акцију несврстаних земаља у СБ поводом резолуције која је послала ОУН мировне снаге на БИ како би одржале примирје, након покушаја Израела да заузме град Суец и опкољавања треће египатске армије, и истакао је да је много међународних фактора укључено у БИ кризу и да због тога она јако утиче на међународну ситуацију, Изјавио је да је ратна ситуација другађија него пре шест година у рату и да су арапске снаге показале способност за тешке борбе посебно у првој фази рата, иако се погоршао за њих у наставку, али да велике силе не дозвољавају да било која страна стекне велику предност, али због велике борбености арапских снага Израел ће сигурно поново размислити о могућности одржавања војне доминације. Поменуо је да иако су арапи били спремни на велике жртве, имали су слабост у командовању оружаним снагама које су омогућиле Израелу да продре војно преко суеца и преокрене рат у своју корист, поништавајући све успехе арапа у рату, али да је ипак срушен мит о израелској трајној супериорности и нерањивости у војном смислу. Такође је истакао да је једна од последица рата и наставак израелске политичке изолованости у свету, али да подршка САД омогућава Израелу да одржи своју војну надмоћ у региону уз надокнађивање губитака налик на совјетску надокнаду арапима, и да ће због балансирања суперсиле наставити да избегавају већу кризу како неби биле увучене у конфликт на штету детанта, додајући да су показале жељу за наставком споразумевања и мирним решавањем кризе на БИ кроз сарадњу у ОУН за примирје. Изјавио је да Москва није била директно консултована од стране арапских земаља око рата, и рат је започет супротно ставу Москве који је био против њега ради политичког решења као јединог реалног, али да је морала да подржи арапе након што су отпочели рат због својих геополитичких и војно-стратешких интереса, и у складу са тим дала је огромну војно-материјалну и финансијску помоћ без које неби могли да воде рат дуго, уз инсистирање на брзом политичком решењу пре него што арапи изгубе,, јер је лоша позиција арапа била

негативна по углед и позиције Москве, посебно у контексту паничног тражења примирја од стране арапа када су почели да губе и великог ослоњања њих на Москву због ратног материјала и политичко-економске помоћи, док су САД сада у бољој позицији у источном медитерану него Москва због успеха Израела. Додао је да је Београд заједно са осталим несврстанима у СБ наставио несврстану политику и подршку арапским земљама уз максималну спремност да учествују позитивно у решавању кризе, а свих осам њих делују у СБ са позиције несврстаности и веома су активне уз сарадњу и редовне контакте, али да је америчко-совјетска резолуција о примирју била дефектна и за њу се гласало само зато што је испунила минимум тражењем примирја и добила подршку паничног Египта, и то уз реафирмацију потребе ОУН да се ангажују на решењу проблема а не само суперсиле. Западноевропске земље су забринуте због наметања решења кризе од стране супер сила, уз одржавање маневарског простора али и маргинализацију због немогућности већег утицаја ни кроз ОУН које су такође маргинализоване, док се показало да иако су суперсиле доминирале ситуацијом детант није онолико чврст као што се мислило и погоршан је кризом, и да је резолуција о примирју минималне и не решава ниједан отворен проблем осим рата јер су арапске земље упућене на директан разговор са Израелом док је ситуација и даље замрзнута али у горем положају по арапе. Објаснио је да је тренутно стање кризе на БИ тешко и постигнути су само компромиси, али не и трајна решења, уз додатан простор Израела да избегава резолуције СБ и тражи уступке, због чега би се арапска страна могла окренути ка даљем наоружавању и припреми новог сукоба, након неуспеха да наметну политичко решење кроз ОУН коришћењем силе против Израела и покушаја да спрече даљу окупацију своје територије, чиме су само погоршали своју политичку ситуацију. Додао је да је арапска страна ушла у рат неспремна за веће размере конфликта већ само како би довољно угрозила Израел да би га натерала на уступке, и да је неуспехом на свим фронтovima и продором Израела преко Суеца погоршала своју ситуацију и изгледе за решење кризе у свом интересу, због чега су хитно звали у помоћ Москву ради примирја када су упали у проблем, због тога може доћи до губитка арапског јединства и политичких унутрашњих проблема у арапским земљама, уз јачање позиција САД у региону и могуће јачање радикалности левих арапских снага и захтеви за обнову рата. Став београда је описао као оријентисан на смиривање сукоба и решавање на политички начин на основу ОУН принципа, што је било потребно не само на БИ већ и у остатку света, и било је од

важности за Београд да се потврде утврђени принципи и мирно решавање сукоба кроз преговоре и ОУН, јер проблем Би није само проблем тог региона већ и светских односа због чега је била потребна велика активност за окончање кризе. Београд је активно помагао арапску страну од почетка јер су у питању били принципи одбране против агресије, окупације, анексије, док се арапска страна борила за враћање одузетих територија и решење кроз ОУН, и у складу са тим дата је јака подршка арапима у Савету безбедности уз редовни контакт са арапским земљама и усаглашавање иницијатива са њима, и помогао је давањем политичке подршке уз материјалну помоћ за арапске земље, чиме је ојачан углед и престиж Београда посебно у покрету несврстаних и међу ослободилачким покретима. Београд је кроз своју широку активност поставио себе као фактора решења кризе кроз своје добре и утицајне односе са арапским земљама и свој лидерски положај у ПНЗ, као и кроз своју позицију у СБ те године, и доказао је своје принципијелне ставове у пракси уз позитиван контакт и дијалог са Москвом уз одржавање независног положаја према њој, а у циљу сарадње на позитивном решењу кризе за арапе, док је на другој страни Вашингтон притискао Београд и није тражио посредовање и сарадњу у контексту погоршавања односа и сарадње због супротних ставова Београда о проблемима о виталним интересима за САД. Изражен је став да Београд мора да се јаче активира кроз ПНЗ и билатералне контакте са трећим светом како би се спречио империјалистички утицај на разједињавање арапских и несврстаних земаља, у контексту криза у трећем свету које су ишле на штету несврстаних земаља (посебно левичарских), уз посебну потребу да се покушај стави суперсила да детант идентификују са билатералним наметањем решења у светским питањима у свом интересу без консултација са другим земљама, и да се активно ради на подршци за арапско јединство и потом јединство несврстаних како би се криза решила, уз активирање координационог бироа несврстаних, и дијалог са западним земљама које не подржавају САД комплетно и имају своје забринутости и отпоре према САД политици. У пленарној седници председништва разговорано је о ситуацији на Би почетком новембра, где је секретар Минић објаснио да на Би траје затишје без оружаних акција, на позицијама војне предности Израела уз даљу консолидацију и наоружавање обе стране. Говорио је да је главни ток дипломатске активности ишао је јачање примирја и припреме преговора, уз одбијање Израела да се повуче на првобитне позиције приликом успостављања примирја на коме је Москва инсистирала, и уз САД као средиште

дипломатске акције као незванични посредник између две стране,, док су арапске земље разједињене и споре због губитка рата. У СБ Београд је активно учествовао на организовању слања мировних снага ОУН на БИ, уз инсистирање да буду укључене несврстане земље, где је Москва желела и велике силе да пошаљу снаге али је САД спречила то, док је Москва спречила покушај Израела да ОУН снаге буду састављене само од земаља које имају дипломатске односе са њим кроз прихватање учешћа Пољске, а несврстане земље су спречиле одуговлачење слања снага које је ишло на руке Израелу, уз неутралан и умерен став Београда који је допринео споразумевању, уз повлачење нуђења југословенских снага за мисију у циљу олакшавања консензуса. Ситуација је била нестабилна уз могућност да сукоб опет избије, уз одуговлачења почетка преговора и сталне конфронтације великих сила, уз велику активност САД да спрече обнову сукоба и да се наметну као посредник у контексту отежавања односа са НАТО савезницима због неједнаког става о БИ кризи и нафтном ембаргу, док је Москва и даље била најпре заинтересована за одржавање примирја и сарадњу са САД на овом питању али уз видни пораст неповерења између две стране због конфронтације у кризи. Додао је да су информације такве да је Египат много отворенији према дијалогу са САД и њиховом улогом, уз веће разумевање и отвореност за преговоре са Израелом, а да је у директном контакту Београда са Вашингтоном указано на потребу притиска на Израел, и да је одговорено да су САД чврсто решене да се пуним утицајем ангажују на решавању кризе јер је опстанак кризе био пут опасности, а то је била новост са америчке стране, али је указано на лимите притиска који се може извршити на Израел од стране САД и на САД од стране међународне заједнице, и у исто време арапска страна је оријентисана на сарадњу са Москвом и подржава активности несврстаних на чију се подршку ослања, посебно у оквиру СБ, али да је Египат више оријентисан на велике силе у циљу решавања кризе.²⁴⁰

Средином децембра одржана је проширена седница председништва и извршног бироа СКЈ, На коме је Броз говорио о својој посети СССР, где је подсетио да је добио позив да дође на састанак секретара партија лагера који је индиректно одбио, али да је прихватио да дође касније и да је сам изабрао да дође у Кијев где је био веома добро и пријатно примљен. Објаснио је да је тема састанка била билатерални односи који су прилично развијени, посебно у економском смислу, и разговарало се о међународној ситуацији, а са совјетске

²⁴⁰ АЈ 803 Председништво, 24. Седница

стране је било посебно интереса за побољшање односа даље уз повећање поверења узајамног и увађавање позиција друге стране, уз истицање улоге сарадње две партије у свим осталим односима, где је Москва прихватила раније декларације о једнаким односима попут Београдске из 1955. Изјавио је да је један од циљева био и да се купи савремено наоружање због мањка у југославији, посебно због дестабилизовања ситуације на медитерану ратом на БИ, а на тему рата добио је уверавање Москве да жели мирно репење уз повлачење Израела без концесија са арапске стране, и да није била за рат али да је била приморана да подржи арапе када је већ почео, и истакнута је совјетска улога у притискању за примирје када је арапима било тешко, али уз констатацију да Москва сумња у Садата посебно због споразума о примирју са Кисинџером без совјетске сагласности. И у контексту велике арапске збуњености и алармизма због пораза. Истакао је да Москва не прихвата било какво решење на БИ без своје улоге и да не намера да напусти утицај на том подручју, и да ће наставити да подржавају арапе, и да је Москва веома забринута због ситуације и да су песимисти због спорог мировног процеса, уз став да је то у ствари индиректан рат СССР и САД јер обе стране дају огромну помоћ својим савезницима на БИ без које неби било рата. Изјавио је да Москва не верује САД али да је приморана да сарађује са њима у оквиру формалне мировне коегзистенције, али да је супарништво опстало, уз став и даље да се на КЕБС не смеју стављати ваневропска питања јер је најбитније питање неповредивости граница и економске сарадње, уз остављање питања разоружања п страни, уз совјетски страх од САД и НАТО флоте на медитерану јер тамо има много америчких савезника којима би САД могле да оставе флоту ако се саме повуку, док би тиме совјетска страна изгубила много обостраним повлачењем флота. Додао је да је Москва позитивна према несврставању и недавном самиту, прихватајући несврстаност као важан фактор у међународним односима и као важан покрет, у контексту несврстане подршке за исту страну као Москва а против америчке стране. По питању наоружања Брежњев се жалио да су совјети много новца потрошили и много дали, и да је доста савременог наоружања без борбе предато израелцима и тиме и САД, због чега су они сами угрожени и морају даље развијати наоружање, уз жалбе у црвеној армији зашто се даје оружје људима који не знају да га користе и који га предају непријатељу, додајући да Москва троши огроман новац да остане ривал САД у наоружању и да то тешко погађа економију, али да морају да одрже војни развој како неби заостали за САД и како би

одржали своју безбедност јер не верују американцима. Секретар Минић је допунио излагање констатацијом да је Москва била незаинтересована за несврстану иницијативу у СБ око БИ, нити је сматрала да је З.Европа имала различите погледе на Израел од САД, и да постоје информације о тешким односима неповерења Москве и Каира, као и чврсто одбијање Москве да се КЕБС компликује медитеранским проблемима јер би самит био тиме уништен а Москва много полаже на њега због гаранције граница, и додао је да је међу арапима велико неслагање око тога које тражио примирје и кад, неки би још да ратују а неки се брину око лошег мира, уз веома лошу координацију и комуникацију током рата и слаб војни успех. Потврдио је да Москва више уважава београд и његову независну позицију у међународним односима, али да и даље постоји жеља за доминацијом над Београдом и несврстанима кроз захтеве да се ближе сарађује са социјалистичким земљама и да се смањи слобода акције кроз прихватање совјетских акција, уз наставак притисака и инсистирања и недовољно разумевање југословенског положаја, подсећајући на захтев совјета да се истакне узајамна повезаност социјалистичких и несврстаних земаља у свету чиме би се позиција Београда слабила као и позиције и јединство ПНЗ, којима је потребна аутономност у деловању. Објаснио је да је након инсистирања Београда таква формулација одбачена и да је прихваћена београдска формулација и став да је довољно то што несврстане и социјалистичке земље имају исте ставове око многих светских проблема и да требају да одрже одвојеност, и изразио мишљење да су совјети недовољно искрени према подршци за трећи свет и да гледају свој интерес и да покушавају да изврше велики утицај над Београдом и над несврстанима уз неприхватање демократизације међународних односа,, и истакнут је опасан покушај Москве да утиче на Београд и одређене несврстане на партијско-комунистичкој линији.²⁴¹

²⁴¹ AJ 507 SKJ, IV/232

ЗАКЉУЧАК

СФР Југославија је у процес детанта ушла кроз чврсту веру у мултилатерализам и учествовање свих држава света у решавању општих проблема, ангажујући се на припремама трећег самита несврстаних. Током првих година седамдесетих када се детант највише развијао, Београд је био на врху својих спољнополитичких активности кроз веома активну улогу у ОУН и посебно СБ, као и кроз активности покрета несврстаних. Активност Београда у ГС ОУН 1970. и 1970. се фокусирала на афирмисање одлука трећег самита несврстаних и побољшања међународног права, кроз усвајања декларација о пријатељским односима међу државама и о светској безбедности, чврсто промовишући заједничке принципе ПНЗ и ОУН са својим савезницима из трећег света. Такође је подржано прошиивање и универзализација ОУН, и кроз тај процес је НР Кина напоскон примљена у ОУН и СБ као пуноправни члан уместо Републике Кине, тако да је Београд учествовао у СБ у првим годинама Пекинга у СБ током политичког сукоба Пекинга и Москве. Током две године чланства у СБ Београд је учествовао у посматрању најбитнијих проблема тадашњице, и присуствовао преседаном одржавања састанака СБ ван Њу Јорка, прво у Африци а онда у Латинској Америци, што је била победа за трећи свет и несврстане земље попут Југославије. Позиција у СБ током рата арапских земаља са Израелом је Београду дала изванредну могућност да се активира на посредовању и миротворној дипломатији, где се он заузео за праведан крај рата кроз ОУН резолуције и одлуке, и где је радио на подршци арапским несврстаним савезницима против израелске окупације њихове територије. Када је рат кренуо лоше по арапске савезнике Београд је вршио акције подршке не само примирју већ и остваривању арапских циљева повлачења израелских снага, и нацрт резолуције чији је Београд био један од спонзора је прихваћен у резолуцију која је ојачала улогу ОУН и СБ. Састанци СБ у Африци су током 1972. године били најнеобичнији део године и преседан, где су афричке земље које су већински биле несврстане могле да говоре о својим проблемима које су редовно пласирале у СБ без успеа решења. За Београд су ти састанци били битни јер се у својој спољној политици залагао за решавање афричких проблема повезаних са деколонизацијом и развојом, за које је и ПНЗ био веома заинтересован својим основним програмом, иако састанци нису довели до никаквог решења или побољшања. Током 1973. године главна пажња у почетку године је дата новим састанцима СБ ван Њу Јорка овог пута у Панаму, који су такође били у интересу Југославије као несврстане земље која је промовисала ширење несврстаности и социјализма у ЛА. Састанак је протекао у духу жалби ЛА земаља на утицај САД, посебно

социјалистичких режима, и у подршци Панами за узимање контроле и суверенитета над Панама Каналом који је био у рукама САД које су га изградиле почетком века. Остатак године је прошао у знаку погоршавања ситуације на БИ и каснијег рата, док су афричка питања узела мању пажњу и бавила се хроничним афричким питањима. Након што је 1972. година у СБ названа Афричком годином, 1973. је требала бити Латиноамеричка година, али је рат на Блиском истоку променио ситуацију неочекивано. Београд се током те две године у СБ фокусирао на подршку несврстаним принципима и општим принципима ОУН, што је за цим имало сталну афирмацију принципа суверенитета и независности, као и слободног развоја, самоопредељења и немешања, у циљу ојачавања независне и слободне позиције Београда, посебно према источном блоку, јер је општеприхваћеност тих принципа отежавала агресију. Међутим иако је између два блока трајао процес детанта, а у Европи процес стварања конференције о миру и безбедности, што је направило континент безбедним и мирним, у остатку света где су биле несврстани партнери Београда ситуација је била супротна, и једна криза је пратила другу, уз велики број отворених конфликта и замрзнутих криза. Два хронична проблема која се највише јављају у СБ и која су директно повезана са хладним ратом и несврстанима, су Југ Африке и БИ. На југу Африке опстали су расистички и колонијални режими током овог периода, и били су у стању рата са побуњеним афричким становништвом које је имало директну подршку околних несврстаних земаља. Ти режими и ратови су принципијелно узети за илегалне и противне повели ОУН, и Београд је редовно истицао те чињенице, али уз сав труд несврстане и афричке земље нису нашле никакав начин да утичу на СБ да реши тамошње проблеме, иако су имале подршку Москве, јер су западне земље и посебно САД блокирале било какве веће одлуке и акције због страха од продора комунизма у тај регион, јер су готово сви ослободилачки покрети били комунистички и имали су везе са источним блоком и помоћ од њега. Криза на БИ је такође била нерешена због супарништва две суперсиле, које су одржале конфронтацију у трећем свету иако су између себе и у Европи водиле процес детанта, а основ кризе се састојао из страха Израела који је окупирао западну обалу, Синај и Голанску висораван током рата 1967. да ће ако врати територије бити изложен даљем рату и евентуалном уништењу, и уживао је подршку САД и индиректну подршку западних земаља. Израел није прихватао гаранције великих сила и СБ за своју безбедност и условљавао је враћање територија одређеним уступцима арапа кроз које би се осећали безбедно, јер је СБ имао веома слабу репутацију одржавања мира и никако није помогао Израел да избегне уништењ након арапске инвазије при свом настајању 1948. Дубоко скептичан у гаранције СБ иако је Москва редовно афирмисала став да Израел у границама

пре 1967 мора имати безбедност и независност, и узео је своју безбедност у своје руке. Током раста кризе и погоршавања односа Израел је инсистирао на директним преговорима са арапским земљама, које би ради тога морале да признају постојање и суверенитет Израела у ранијим границама, и одбијао је било какво страно наметнуто решење. Арапске земље су за свој циљ имале враћање окупираних територија и у том циљу су објавиле рат, које су изгубиле, након чега су неке од њих приступиле директним преговорима са Израелом као јединим начином да врате територије (Египат је 1977 добио назад територију у замену за признање Израела и директне преговоре), док су остале арапске земље наставиле да тврде да Израел не жели мир већ анексију окупиране територије. Израел није успео да убеди арапске земље током овог периода да саом жели своју безбедност а не територијалну експанзију, а арапске земље нису успеле да га убеди да они само желе враћање територије а не уништење Израела. Рат је завршен уз посредништво великих сила и несврстаних земаља у заједничким акцијама у СБ, уз приметну улогу Београда. Упоредо са активношћу Београда у СБ вођена је велика активност у другом великом мултилатералном форуму у коме је Београд учествовао, покрету несврстаних, који је током ове две године активно спремао четврту конференцију у Алжиру, арапском несврстаној земљи која је заједно са осталим арапским земљама била у ратном стању са Израелом убрзо након конференције. Београд је био активан и наметљив у свим припремама састанцима и консултацијама министара, уз истицање основних принципа и јединства, али и сарадње покрета са социјалистичким светом због дељења интереса и принципа. Четврти самит је потврдио активност и ставове покрета уз истакнуту улогу Београда, који је током 1973. имао велики престиж као једна од водећих земаља ПНЗ и као једна од сталних чланица СБ, као и једна од независних учесница КЕБС које су се нашле између два блока као посредници. Поред мултилатералне дипломатије Београд је употпунио своју веома активну спољну политику кроз важне састанке на врху са свим главним чиниоцима у свету. За три године одржана су три састанка на врху са СССР, док је председник Броз ишао у САД у повратну посету након посете председника Никсона 1970. године, и на тим састанцима је Београд не само потврдио своју независност и суверенитет, него и своју јаку и утицајну међународну позицију која је због своје велике активности била већа него што би се реално могло очекивати. Несврстаност и активност у њеном покрету дали су Београду ванредни утицај и могућност да игра улогу земље утицајне у свету, уместо наеле неутралне земље између два блока у Европи, тако да је председник Броз био не само веома добродошао код сваког лидера у свету већ су се и велики светски државници јако интересовали за ставове Београда. Оваква ситуације је не само одржавала безбедност

социјалистичке несврстане Југославије на висиком нивоу, већ је због свог утицаја и активности, као и због своје улоге посредника, Београд био радо виђен гост у свакој земљи и на западу и на истоку, а посебно у трећем свету где је председник Броз имао статус живе легенде и хероја. Своје ставове и позиције, као и оцене светских проблема и прилика, Београд је делио за најмоћнијим државама, а његову независну позицију су поштовале и супер силе, које су настојале да одрже добре односе са тако утицајном и битном земљом. Поред две супер силе највећи контакти на највишем нивоу су вршени са главним несврстаним земљама, у овом периоду то су поред Југославије биле Индија, Египат, Алжир и Етиопија, а већу улогу је узимала и Куба која је била заправо сателит Москве али је била активан члан, и касније чак и домаћин конференције несврстаних 1979. Београд је у тим земљама виђен као велики пријатељ и савезник, и Индија која је утицајна и снажна земља је редовно вршила консултације и сарађивала са Југославијом, тражећи њену битну подршку за своје проблеме, који су се у овом периоду тицали ратом са Пакистаном из 1971. и нормализацијом односа у троуглу Индија-Пакистан-Бангладеш као и решавањем отворених послератних питања и статусом новонасталог Бангладеша. Египат је током овог периода био блокиран кризом на Би и својим настојањем дасе наоружа и припреми за нови рат, у случају да Израел очекивано одбије ултиматум да се повуче без гаранција. Став арапских земаља је био да се може преговарати са Израелом тек након што се повуче у складу са међународним правом, док је Јерусалим одбијао да капитулира и преда све своје адуте пре почетка преговора из страха за своју безбедност. Египат није био посебно активан у ОУН и ПНЗ због отежавања ситуације и отворене кризе, али је добио пуну подршку несврстаних партнера у СБ. Индија је такође била у СБ током исте две године као и Југославија, и две земље су имале мање више исте ставове по свим питањима, као несврстане земље које се посебно занимају за ванблоковску сарадњу и развој трећег света, уз укидање доминације првог и другог света над трећим. Такође су Београд и Делхи узели многе заједничке акције као несврстане земље у СБ и редовно се консултовале и уважавале, и заједно су направили иницијативу за примирје на Би када су арапске земље почеле да губе. Ово је период јачања сарадње Београда са Москвом и отопљавања односа, када су отворена питања решена и успостављена ближа сарадња уз поштовање независности и суверенитета Београда, као и његовог другачијег система социјализма и несврстане позиције, али су током целог периода из Москве покушавали да утичу на Београд да учествује на консултацијама комунистичких партија којим је председавала Москва. Такође Москва је потписала уговоре о сарадњи и пријатељству са друге две најзначајније несврстане земље Индијом и Египтом, где је однос са Каиром био на нивоу

савезника и сателита, док је Делхи добио подршку и заштиту Москве у СБ и другде у тренутну када је почињао војни сукоб са Пакистаном, а Делхи је био изолован и због непријатељства Кине према њој. Пекинг је такође имао добре односе са Пакистаном и лоше односе са Москвом, због чега су Делхи и Москва били упућени на међуусобну сарадњу, док је на БИ Москва све време била активна као заштитним арапских земаља и сами тим је створила уговор са водећим арапском земљом. Приближавање главних несврстаних земаља Москви и велика подршка коју су те несврстане земље добиле од Москве за одбрану својих права и принципа, што је било у интересу ПНЗ а саим тим и Београда, довели су до приближавања Београда Москви, мада су односи са САД остали на високом нивоу и у општем пријатељски иако је било доста неслагања ос ветској политици САД. Југославије је у нескладу са својим реалним могућностима успела да води светску политику, уместо регионалну или континенталну, вршећи активно дипломатско општење са великим бројем држава по целом свету, и ради тога је улагала веома много у дипломатски кадар који је морао разумети хроничне и акутне проблеме разних удаљених земаља по свим континентима, ради одржавања добрих односа са тим земљама и став заинтересованости за њихове проблеме који је отопљавао њихову политику ка Београду, чиме су многе земље у трећем свету придобијене и за несврстаност и за социјализам. Све време Београд је водио мирољубиву политику и ширио је процесе зближавања и детанта, али не по цену напуштања својих основних принципа антиколонијализма и антиимперијализма, подржавајући све светске процесе које су у складу са принципима ОУН супротстављали сваком виду доминације и хегемоније, што није само јачало позицију и безбедност Југославије већ је и освајало симпатије у ослобођеном трећем свету, чиме је Београд јачао своја пријатељства и своје чврсте улоге у ОУН и ПНЗ. Циљеви спољне политике Београда који су постављени у Београду од стране политичког врха државе, су током ове две године испуњени скоро комплетно, и наручена политика ширења сарадње и утицаја у свету, и јачања безбедности и односа са великим силама и трећим светом, као и јачање међународних мирољубивих и миротворних организација, је спроведена успешно и без контроверзи. Политички врх је одредио Југославију као несврстану, независну и социјалистичку земљу, што је у овом периоду заиста и била. Узспешно су побољшани односи са великим бројем земаља, независност и сувереност су потврђене од стране свих великих сила, улога у ПНЗ била је водећа, активност у СБ ОУН била је успешна и поштована, а престиж и позиција државе су унапређени. Две суперсиле су поштовале Београд и јавно су истицале да га ничим не угрожавају, а Москва је више пута потврдила да нема никакве агресивне намере према Београду и да поштује и његову независност и

политику несврстаних земаља. Москва је поштовала несврстаност Југославије и мањак контроле над њом као социјалистичком државом, јер је она ипак остала социјалистичка земље и није се окретала ка западу, и све док је водила социјалистичку спољну политику није имала потребе за страхом од интервенције, посебно због тога што је Москва разумела да је ПНЗ претежно социјалистички покрет, и да Београд индиректно придобија несврстане земље за социјализам кроз своју активност, и то земље које због своје жеље за слободом неби прихватиле сателитску улогу у московској сфери утицаја. Остварена је врста савеза активности и принципа источног блока и ПНЗ, чиме је безбедност и позиција Београда још више ојачала, а интереси Београда и Москве по ширењу социјализма у свету су били у сагласности, и када је Москва престала да претендује на директну контролу над свим социјалистичким земљама отворила се могућност реалне сарадње са несврстаним земљама, што је индиректно било у интересу Београда. Са друге стране САД су биле индиферентне према несврстанима и једини интерес у трећем свету јој је био ширење економског тржишта и спречавање ширења утицаја Москве, а током 70их САД су смањиле своју активну војну улогу у трећем свету и фокусирале се на дипломатију и развој, док су према Југославији и њеној социјалистичкој несврстаности гајили симпатије јер је била независна према Москви, што је био главни интерес САД у Југославији, са ставом да каква год да је њена унутрашња и спољашња политика то је прихваћено, само да је не одређује Москва. Током и после овог периода Југославија је била на врхунцу свог престижа и утицаја у свету, уз најбезбеднију позицију коју је дотад имала и развијену сарадњу са највећим бројем земаља до тад. План политичког врха да ојача државу веома активном мултилатералном и билатералном спољном политиком на основама мирољубиве коегзистенције и сарадње, највише кроз и у оквиру међународне организације, уродила је плодом и доказала своју правилност кроз своју успешност.

ИЗВОРИ

АРХИВ ОРГАНИЗАЦИЈЕ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА, ДИГИТАЛИЗОВАНА
АРХИВА (ФОТОКОПИЈА ОРИГИНАЛНИХ ДОКУМЕНАТА)

-АРХИВА ГЕНЕРАЛНЕ СКУПШТИНЕ

-АРХИВА САВЕТА БЕЗБЕДНОСТИ

АРХИВА ЈУГОСЛАВИЈЕ

-АРХИВА КАБИНЕТА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ 837

-АРХИВА ПРЕДСЕДНИШТВА СФРЈ 803

-АРХИВА САВЕЗНОГ ИЗВРШНОГ ВЕЋА 130

-АРХИВА САВЕЗА КОМУНИСТА ЈУГОСЛАВИЈЕ 507

ЛИСТА ЛИТЕРАТУРЕ КОРИШЋЕНЕ ЗА РАД

Јадранка Јовановић, Југославија и Савет Безбедности Организације

Уједињених Нација, Београд 1990, Институт за савремену историју

Ј.Јовановић, Југославија у организацији ОУН 1945-53. 1985, Београд,

Институт за савремену Историју

Љубодраг Димић, Драган Богетић, Београдска конференција несврстаних

земаља, Завод за уџбенике 2013 Београд

Д.Богетић, Југославија у хладном рату, Београд, ИНИС 2010

Бранко Петрановић Историја Југославије 1918-1988 Том 3 Београд: Нолит 1988

Лео Матес, међународни односи социјалистичке Југославије, Београд: Нолит 1976

В Гавранов, М. Стојковић, Међународни односи и спољна политика Југославије, Београд: Завод за уџбенике, 1972.

Јан Арне Вестад, Глобални хладни рат, Београд: Архипелаг 2008

Џон Луис Гедис , Хладни рат Београд: Клио 2003

Cambridge History of the Cold war, volume 1, Cambridge University Press, 2010
Cambridge

Бранко Петрановић Историја социјалистичке Југославије Београд: Радничка штампа 1977

Твртко Јаковина Трећа страна хладног рата Загреб: Фрактура 2011

Е Хобсбаум, Доба екстрема Београд: Дерета, 2002

Лео.Матес, почело је у Београду, Глобус Загреб 1982